

ಸಂಕೃತಿ

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರನ್

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಗಾಯತ್ರಿ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್

ನಂ. 483, ಎಂ.ಜಿ. ರೋಡ್, ಫೋರ್ಟ್ ಮೊಹಲ್ಲಾ,

ಮೈಸೂರು -570004

SANKRTI

A Collection of articles compiled by

Dr. B.S. Pranatarti Haran

#3059, 4th cros

S, Gokulam park Road

V.V. Mohalla, Mysuru-570002

Email: tspharan@gmail.com

Published by

Gayathri Printers

483, M.G. Road,

Fort Mohalla, Mysore - 4

Pages : iv + 432 = 436

First Edition : 2017

Copy Right : Publisher

Copies : 1000

Price : Rs.330/-

ಪುಟಗಳು : iv + 432 = 436

ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ : 2017

© : ಪ್ರಕಾಶಕರದ್ದು

ಪ್ರತಿಗಳು : 1000

ಬೆಲೆ : ರೂ. 330/-

ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ : ಹೇಮಲತಾ ಜಿ.ವಿ.

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ : ಪವಿತ್ರ

ಮುದ್ರಣ : ತಾರಾ ಪ್ರಿಂಟ್ಸ್, ಮೈಸೂರು

ಅರ್ಪಣೆ

ಶ್ರೀ ಹುಲಿಕಲ್ ವಿಶ್ವನಾಥ್ ಅವರ ಸಾರಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತವಾಗಿ
ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ಬೇ ಏರಿಯಾದ ಕನ್ನಡಕೂಟಕ್ಕೆ
ಅಭಿಮಾನದಿಂದ

ಅರ್ಪಣೆ

ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾದ 'ಕನ್ನಡಕೂಟ' ಬಹಳ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿತ್ತು (2008), ಅದು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯಗೋಷ್ಠಿಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಪ್ರಬಂಧ ಮಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಯಾವುದಾದರೂ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತವು ಅಥವಾ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ತತ್ತ್ವ ವಿವೇಚನೆಯವು. ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಪತ್ನಿ ಅದರ ನೂರನೆಯ ತಿಂಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದೆವು. ಒಟ್ಟಾಗಿ ಐದು ತಿಂಗಳು ಹೀಗೆ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದೆವು. ಅಂದರೆ ಹತ್ತು ಪ್ರಬಂಧಗಳು! ಅದರಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಂಡಿಸಿದ ಪ್ರಬಂಧಗಳೂ ಸೇರಿದ್ದವು!

ನಾವು ಕನ್ನಡಕೂಟದ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗೋಷ್ಠಿಗೆ ಕಾಲಿಡುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅದರ ಸದಸ್ಯರು ಗಂಭೀರವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೋ ಪಂಡಿತರೋ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು ಕಂಡಿತು. ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಯಾರೂ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿದ್ದವರಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಇಂಜಿನಿಯರುಗಳು, ವೈದ್ಯರು, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು; ಅಂಥ ಇನ್ನಿತರ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರೂ ಕೆಲವರಿದ್ದರು.

ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಅದರ ಜಾಡನ್ನು ಅಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದವರಿಗಿಂತ ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸೌಲಭ್ಯವಿತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ಕನ್ನಡದಂತೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಪರಿಶ್ರಮವಿತ್ತು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಪ್ರಪಂಚದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳ ಜನರ ಸಾಹಚರ್ಯ ದೂರೈಸಿ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜ್ಞಾನಶಾಖೆಗಳಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಮೆರಿಕದ ಗ್ರಂಥಭಂಡಾರ ಅವರ ಬೆರಳ ತುದಿಯ ಸ್ಪರ್ಶಕ್ಕೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಇವೆಲ್ಲದರ ಜತೆಗೆ ತಾವು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಬಂದ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಮೋಹಕ ಪರಿಸರದ ನೆನಪು ಅವರನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ತಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯ ಯೌವನದ ಅನುಭವಗಳನ್ನೂ ಕನ್ನಡದ ಕಂಪನ್ನೂ ಪುನಃ ಆವಾಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತವಕ ಅವರಿಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರೀತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡ ಕೂಟದ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡುವವರ

ಶ್ರದ್ಧೆ ಹೇಗೋ ಕೇಳುಗರು ತದೇಕಚಿತ್ತರಾಗಿ ಕೇಳಿ ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಹಾಕಿ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರದ್ಧೆಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದಾಗಿತ್ತು.

ನಾವು ಆ ಕೂಟದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತಾದುದು ಆತ್ಮೀಯರಾದ ನಾಗಲಕ್ಷ್ಮಿ - ಹರಿಹರೇಶ್ವರ ಅವರ ಮೂಲಕ. ನಾವು ಅಮೆರಿಕಾಗೆ ಹೋಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರರಿಗೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಸುದ್ದಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು; ಆಹ್ವಾನಗಳು ಬಂದುವು, ಅವಕಾಶಗಳು ದೊರೆತವು.

ನಾನು ಮೊದಲ ಸಭೆಗೆ ಹೋದ ದಿನದ ನೆನಪು ಈಗಲೂ ಹಸುರಾಗಿದೆ. ಅಮೆರಿಕಾಗೆ ಹೋಗಿ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ಜಾಗ, ಹೊಸ ಭಾಷೆ, ಹೊಸ ಪರಿಸರದಿಂದಾಗಿ ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡಿತ್ತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗು, ಬಾಣಂತಿ; ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಲೆಂದೇ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವನ್ನೇ ಆಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕೂಟದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ವಿವರ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಕೂಡಲೆ, 'ಹೌದು, ನನಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಬೇಕು. ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಲೇ ಬೇಕು' ಎನಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಆ ತಿಂಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದು ನಾವಿದ್ದ ಸಾನ್ಡೋಸೆಯಲ್ಲಲ್ಲ, ಪಕ್ಕದ ಸನಿವೇಲ್‌ನ ಗ್ರಂಥಭಂಡಾರದ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೋಗಬೇಕು, ವಿಳಾಸ ಹಿಡಿಯುವುದು ಹೇಗೆ? ಅದೊಂದೂ ತಿಳಿಯದು. ನನ್ನ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಸಮಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪತ್ನಿ ಹೊಸ ಸಾಹಸದ ಅಂಜಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಹೊರಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಚಡಪಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನ ಅಳಿಯ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದರು; ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಕನ್ನಡಕೂಟದ ಸಭೆ ನಡೆಯುವ ಗ್ರಂಥಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಬಿಡಲು ಒಪ್ಪಿದರು. ಆದರೆ ಹಿಂದಿರುಗುವುದು ನನ್ನ ಪಾಡು! ಹಿಂದುಮುಂದು ನೋಡದೆ ಒಪ್ಪಿದೆ.

ಕನ್ನಡಕೂಟದ ಅಂದಿನ ಸಭೆಯ ಮೊದಲ ಪ್ರಬಂಧ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಬಹಳ ಹರ್ಷದಿಂದಿದ್ದೆ. ಸೊಗಸಾದ ಪ್ರಬಂಧ! ಗಣಿತದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮಂಡಿಸಿದ್ದು! ಅದೆಷ್ಟು ಸೊಗಸು! ಕಿರು ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಣದ ಸಾರಾಂಶ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು ಕೆಲವರು, ಚರ್ಚೆಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಇನ್ನು ಕೆಲವರು. ಸುತ್ತ ನೋಡಿದೆ. ತಲೆ ಎಣಿಸಿದೆ. ನೂರು ಜನ! ಹತ್ತುದಿನದಿಂದ ಹಸಿದು ಬಂದವರ ಹಾಗೆ ಅವರ ಜ್ಞಾನದಾಹ!

ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಮಂಡಿಸುವವರು ಮೇಲೆದ್ದರು. ಅದೂ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರ ಭಾಷಣ ಮುಂದುವರಿದಂತೆ ನಾನು ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವುದು

ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಚಿಂತೆ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ರಾತ್ರಿ, ಕತ್ತಲು; ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಾನು ಭಾಷೆ ಅರಿಯದ, ವಿಳಾಸ ತಿಳಿಯದ ಅಂಥ ಎಂಬುದು ಖಚಿತವಾಗುತ್ತ ಬಂತು. ಇರುಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟಿ ಕಾಡಿಗೆ ಅಟ್ಟಿದ ಅನುಭವ ; ಮುಂದೇನು ಎಂಬ ಭೀತಿಯ ನಡುವೆ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಬಂಧ ಮುಗಿಯಿತು. ಜನ ಕಾಫಿಗಾಗಿ ಸಾಲುಗಟ್ಟಿ ನಿಂತರು.

ಹಸಿದಿತ್ತು. ಆದರೆ...

ಆ ಕಾಫಿ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು? ನನ್ನ ಮನೆಯ ವಿಳಾಸ ಪತ್ತೆ ಮಾಡಲಾರೆ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟುದೂರ ಬಂದಿದ್ದೆನೋ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಸ್ಸು ಎಲ್ಲಿ ಹತ್ತ ಬೇಕು? ಅದನ್ನಾದರೂ ಯಾರಲ್ಲಾದರೂ ವಿಚಾರಸಲೆ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಕಾಫಿಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಅಧೀರನಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದೆ, 'ಸಾನ್ವೋಸೆಗೆ ಹೋಗುವವರು ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದಾರೆಯೇ? ಅವರು ನನ್ನ ಅಪರೂಪದ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ವೇಳೆಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದರು, 'ನಾನಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ!' ನನಗೆ ಪ್ರಾಣ ಬಂದಷ್ಟು ನಿರಾಳ; ಅವರಿಗೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ. ವಯಸ್ಸು ಅರುವತ್ತನ್ನು ಮೀರಿ ಎಷ್ಟೋದಿನ ಆಗಿದ್ದ ಅವರ ಜೀವನೋತ್ಸಾಹವೇ ಹಾಗಿತ್ತು. ಹಾಸ್ಯಪ್ರಿಯ ಕೂಡ. ಅವರ ಹೆಸರು ಜಿ.ಎಸ್. ಸತ್ಯ.

ಅವರು ಅವತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದಾಗ ಇನ್ನೆಂದೂ ಒಬ್ಬನೇ ಹೊರಗೆ ಕಾಲಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಆದರೆ ಸತ್ಯ ಮಾತ್ರ ಹಾಜರು, ಸಭೆಯ ದಿನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ. ಶಿಸ್ತಾಗಿ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು, ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕನ್ನಡಕೂಟಕ್ಕೆ ಬರತೊಡಗಿದರು. ಜಿ.ಎಸ್. ಸತ್ಯ ಹಿರಿಯರು. ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಿ.ಇ.ಒ. ಆದರೇನು? ನಮ್ಮನ್ನು ಗೆಳೆಯರಂತೆ ಕಂಡರು.

ಆಮೇಲೇನು, ಕನ್ನಡಕೂಟ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಂತಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಗೆಳೆಯರಾದರು. ನಾವೂ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದೆವು. ಗೆಳೆಯರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಔತಣಕೂಟಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಕೆಲವರ ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆವು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಒಂದೊಂದು (ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕಗಳ) ಗ್ರಂಥಭಂಡಾರವಿತ್ತು. ಕನ್ನಡ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಒಂದು ಗ್ರಂಥಭಂಡಾರವೂ ಇತ್ತು. ಈ ಕೂಟದ ಸೂತ್ರಧಾರ ಹುಲಿಕಲ್ ವಿಶ್ವನಾಥ್. ಅವರು ಸ್ವತಃ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿ, ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ. ಅವರ ಆ ಕನ್ನಡಕೂಟ ಸಕ್ರಿಯವಾದುದು. ಆ ಮೂಲಕ 'ಅಕ್ಕ' ಸಮೂಹದ

ಸಭೆಗಳಿಗೂ ನಮಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಬಿ.ಎಸ್. ಸತ್ಯ ಅವರಂತೆಯೇ ಅವರ ಪತ್ನಿ ಕಾತ್ಯಾಯನಿ ಕೂಡ ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತರು, ನಿಯತವಾಗಿ ಅವರೂ ಕನ್ನಡಕೂಟದ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಓದಿಕೊಂಡಿದ್ದರು; ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಿಕೆ. ಅವರ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ನೌಕರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೆಲೆಸಿದ್ದರು. ಸತ್ಯ ಅವರು ಅಮೆರಿಕೆಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟು ಅರ್ಧಶತಮಾನವೇ ಕಳೆದಿತ್ತು. ಅಮೆರಿಕದ ಬಗೆಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಭಾರತದ ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಸಂಗೀತಗಾರರು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಬಗೆಗೂ ಅವರ ಬಳಿ ಅಪಾರವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಇತ್ತು. ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆಗೆ ಸತ್ಯ ಅವರೇ ನನ್ನನ್ನು ಸುತ್ತಿಸಿದರು.

ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಗ್ರಂಥವೊಂದರ ವಿಷಯವು ಆನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಯಿತು; ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಯೂ ಆಯಿತು. ಕಾತ್ಯಾಯನಿ ಆ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬಿರುಸಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಪುಂಖಾನುಪುಂಖವಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಟ್ಟರು.

ಕಾತ್ಯಾಯನಿ ಅವರದು ಮೆಲುನಡಿಗೆಯ ಮಾತು. ಅವರು ಅಷ್ಟು ಓದಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆನ್ನುವುದು ಚರ್ಚಾಕೂಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಉಳಿದಂತೆ ತಟಸ್ಥರಾಗಿದ್ದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದು ಮಾತ್ರ ಕಾರಲ್ಲಿ ಕೂತು ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುವಾಗ ನಾನೇ ಕೆದಕಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದರು. ಈ ಮಾತಿನ ನಡುವೆ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದು, 'ನೋಡಿ, ಈ ಒಂದು ಸಭೆಗೆ ಬರುವ ಮೂಲಕ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ವಿಷಯ ತಿಳಿಯುತ್ತೆ!' ಅದೇ ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಕ.

ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾದ 'ಕನ್ನಡ ಕೂಟ'ಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡೆ, 'ನಿಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಿಕೊಡಿ.' ಅವರ ಮೂವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಾರವು ಒಂದೇ ಕಡೆ ದೊರೆತು ಲೇಖಕರ ಸಾಧನೆಯ ಮುಷ್ಟಿಗ್ರಾಹ್ಯ ಪರಿಚಯ ಆಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಅಲಸದೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರೀತಿ ಉತ್ಸಾಹಗಳಿಂದಲೇ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಪ್ರೊ. ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರ ಸಮಗ್ರ ಕೃತಿಗಳ ಪರಿಚಯ ಲೇಖನಗಳು ಸಿಕ್ಕಿದುವು. ಆದರೆ ಡಾ ಆರ್.ಎಸ್. ಶಿವಗಣೇಶ ಮೂರ್ತಿ, ಆರ್.ಎಲ್. ಅನಂತರಾಮಯ್ಯ, ಡಾ. ರಂಗಪ್ಪ ಹೀಗೆ ಅನೇಕರಿಂದ

ಲೇಖನ ದೊರೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ; ಅವರೆಲ್ಲ ಕಾಲವಶರಾದರು. ಆದರೆ ಈ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅನೇಕರು (ಅಥವಾ ಅವರ ಮಕ್ಕಳು, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು) ಕೆಲವು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರು. ಸಮುದಾಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರವು ತಾನೇ ಕೆಲವು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿತು. ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ 80 ಪುಸ್ತಕಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಟ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ.

.....

ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿರುವ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದಯಮಾಡಿ ಅನುಮತಿ ಇತ್ತ ಲೇಖಕರಿಗೆ, ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಗಳಿಗೆ, ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ, ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಕಾಶಕರಿಗೆ, ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಮುದಾಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರವು ಆಭಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆ. ಸಹೃದಯರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ನೆರವಾಗುವಂತೆ ಆಧಾರ ಪಾಠ್ಯಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಡಾ. ಟಿ.ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಡಾ. ಕೆ. ಅನಂತರಾಮ, ಡಾ. ವಿ. ಎಸ್. ಸಂಪತ್ಕುಮಾರಾಚಾರ್ಯ, ಡಾ. ವಿ. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಸಾ.ಕೃ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್, ಸಂಶೋಷಕುಮಾರ ಗುಲ್ಲಾಡಿ, ಶಿಕಾರಿಪುರ ಹರಿಹರೇಶ್ವರ, ನಿಟ್ಟೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್, ಡಾ. ಪ್ರಭುಶಂಕರ, ವಿದ್ವಾನ್ ಎನ್. ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯ ಮೊದಲಾದವರ ಲೇಖನಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಳ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಲೇಖನಗಳೂ ಘನ ಪಂಡಿತರವೇ ಆಗಿವೆ. ಕೆಲವನ್ನು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮುನ್ನುಡಿಗಳಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಅವಲೋಕನವು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಮಗ್ಗುಲಿನ ನೋಟವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಆಗಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ-ಅರ್ವಾಚೀನ, ಖ್ಯಾತರು-ಹೊಸಬರು, ಸಮಗ್ರ-ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ, ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಭಾಷೆ - ಸಂಗೀತ- ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪದ್ಯ-ಗದ್ಯ, ಹೀಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ಪ್ರಪಂಚವಿದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯ ಬೆರಳಚ್ಚು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ.....

ಅವರಿಗೂ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಉದ್ಧರಣಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಟ್ಟ ವಿದ್ವಾನ್ ಡಾ. ಟಿ. ವಿ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಅವರಿಗೂ, ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ..... ಅವರಿಗೂ ಪ್ರಕಾಶಕ ಮಿತ್ರರಾದ ಅವರಿಗೂ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಮೈಸೂರು

26.01.2017

ಬಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರನ್

ಪರಿವಿಡಿ

1. ವೈ. ಜಿ. ಸುಬ್ಬರಾಯರ 'ವಿಘ್ನರಾಜೀಯ'	15
2. ಸುಮನಾ ನಿರೂಪಿಸಿದ 'ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ : ಜೀವನಗಾಥೆ'	22
3. ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪರಿಚಯ	28
4. ಅಂತರ್ದೃಷ್ಟಿ	32
5. ಡಾ ಜಿ. ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯ ಅವರ 'ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಭಾಸ್ಕರ ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ'	38
6. ಆರ್.ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರ 'ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮ ಜನನ ಮೂಲ'	40
7. ಆರ್.ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರ ಶ್ರೀಸೀತಾರಾಮ ಜನನಮೂಲ	42
8. ಶ್ರೀ ದೇವೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದರ್ಶನ , ಬಿ. ಎಸ್. ಎಸ್. ಕೌಶಿಕ್	57
9. ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರ ನೌಕಾಚರಿತ್ರೆ	60
10. ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರ ನೌಕಾಚರಿತ್ರೆ	63
11. ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ ವಿ.ರಾಮರತ್ನಂ, ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ	72
12. ವೀಣಾ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರ ಕೃತಿಗಳು	77
13. ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಕೃತಿಮಂಜರಿ	80
14. ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಕೃತಿಮಂಜರಿ	92
15. ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಕೃತಿಮಂಜರಿ - ಒಂದು ಕಿರುನೋಟ	98
16. ವೀಣಾ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪ	84
17. 'ಮಹತೀ' ಸಂಗೀತ ಕಲಾರತ್ನ ಪ್ರೊ. ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ	101
18. ಸಮುದಾಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದ ಸಂಕೇತಿ ವಿಶ್ವಕೋಶ	104
19. ಕಥಾವಸ್ತುವಾಗಿ ಸಂಕೇತಿಗಳು	114
20. ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ವಿಜಯ ಅವರ 'ಆನಂದ ಬದುಕು ಬರಹ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ' :	116
21. ಡಾ. ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು ಅವರ, 'ದಕ್ಷಿಣದ ಸಿರಿನಾಡು', ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಅನ್ವೇಷಣಾ ಸಾಹಸ	118
22. 'ದ.ಕ. ಸಿರಿಗನ್ನಡಂ' ಗೆಲ್ಲೆ!	121

23. ಕೌಶಿಕರ ಭಾರತ ದರ್ಶನ	126
24. ಭಾರತಸೂಕ್ತಿ ಕಾವ್ಯ	129
25. ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಚಾರ	138
26. Essence of the upanisads	213
27. ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ವಿರಚಿತ ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣ, (ಸಂಪುಟ2), (ಗದ್ಯಾನುವಾದ : ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ)	215
28. ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ	219
29. ನೂರಕ್ಕೆ ಹತ್ತೇ ಹೆಜ್ಜೆ	220
30. ಸಿರಿಭೂವಲಯ ಮತ್ತು ಅನಂತ	222
31. ಅನಂತ : ಕೆ.ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಶೀಘ್ರಲಿಪಿ ಮತ್ತು ಬೆರಳಚ್ಚುಯಂತ್ರದ ಇತಿಹಾಸ	226
32. ಬೆಚ್ಚನೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳ ಪ್ರಯೋಗದ ಕೆಚ್ಚು 'ಮೀನಿನ ಹೆಜ್ಜೆ' ಮತ್ತು 'ಮಾಯಾವಿ ಸರೋವರ'	234
33. ಡಾ. ಬಿ.ವಿ. ಸುಧಾಮಣಿ ಅವರ ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಕಾಲದ ಮೈಸೂರು	241
34. ಎದ್ದು, ಗೆದ್ದು, ಸುದ್ದಿಮಾಡಿದವರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಬೆಳಕು 'ಕಳಲೆಯ ದಳವಾಯಿಗಳು'	244
35. ಮಾನವೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು 'ಕಾವ್ಯವಲ್ಲರಿ ಮತ್ತು ಅನಿವಾಸಿ ಕತೆಗಳು'	259
36. ಬಸವಾನಿ ರಾಮಶರ್ಮರ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಬರಹಗಳು	266
37. ನಿರೀಕ್ಷೆ	278
38. ಭಕ್ತರ ಕಥಾಕೋಶ; (ಸುಮಾರು 165 ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಕಥೆಗಳು)	282
39. ಪಂಪಭಾರತ ಕಥಾಕೋಶ (ಪಂಪನ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದ ಗದ್ಯರೂಪಾಂತರ)	288
40. 'ಮುದ್ದು ಕನ್ನಡ'ದ ನೋವಿನ ಪ್ರಸವ (ನವೆಂಬರ್ 6, 1988ರ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ', ಸಂಪಾದಕೀಯ ಲೇಖನಕ್ಕೊಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ.)	292
41. ಕವನ ರಸಾಯನ, ಬಂಧುನುಡಿ	295

42. ಶ್ರೀ ತಾಯುಮಾನವರ್ ಉವಾಚ;
(ಅವರ ಸಂದೇಶಗಳಿಂದ ಆಯ್ದ ಅಮೃತ ಬಿಂದುಗಳು) 301
43. ಶ್ರೀ ಲಲಿತಾಂಬಿಕಾ ಸಹಸ್ರನಾಮ ಸ್ತೋತ್ರ
(ನಾಮಾವಳಿ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಹಿತ) 305
44. ನಿತ್ಯ ದೈವ ಚಿಂತನ 316
45. A Study of The Important Brahmanas 321
46. ಗೋವಿಂದವೈದ್ಯಕೃತ ಕಂಠೀರವನರಸರಾಜ ವಿಜಯ 325
47. ರುದ್ರಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣದ
ಉಪೋದ್ಧಾತ 332
48. ಸಂಕೇತಿ : ಅವಲೋಕನ 346
49. ಶ್ರೀ ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ ದಿ|| ಎನ್.ಚೆನ್ನಕೇಶವೈಯ್ಯ ಅವರ
ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆ 353
50. ಶ್ರೀ ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ 366
51. ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ, ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಾನುವಾದಗಳು 374
52. ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿಮಾನಾಟಕ : ಅನುವಾದದ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನ 390

1. ವೈ. ಜಿ. ಸುಬ್ಬರಾಯರ 'ವಿಘ್ನರಾಜೀಯ'

— ಡಾ. ಟಿ.ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರೀ

ವರಸಿದ್ದಿ ವಿನಾಯಕನ ಕಲ್ಪೋಕ್ತವಾದ ವ್ರತದೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿರುವ ಸ್ಯಮಂತಕೋಪಾಖ್ಯಾನವು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗವತಾದಿ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಕಥಾವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೊಂದಿಗೆ, ಪ್ರಮಾಣಭೇದದೊಂದಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಪೌರಾಣಿಕ ಆಶಯದ ಕಥೆ. ಈ ಕಥೆ ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ವ್ರತಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆಯಾದರೂ, ಆ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆ ಇರುವಂತೆ ತೋರದು. ಬೇರೆ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನೇ ಸೂಕ್ತವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ರಚನೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣದೊಳಗಿನದು ಎಂದು ಕರೆದಿರಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಕರೆದಿರುವ ಇದೇ ಉಪಾಖ್ಯಾನದ ಕೆಲವು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. ಈ ವ್ರತಾನುಬಂಧಿಯಾದ ಕಥೆ ಇತರ ಆಕರಗಳ ಕಥೆಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದೊಂದು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತು, ಸನ್ನಿವೇಶ, ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಆಶಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲವಕಾಶವಿದೆ.

'ವಿಘ್ನರಾಜೀಯ' ಆರು ಆಶ್ವಾಸಗಳ ಒಂದು ಚಂಪೂಕಾವ್ಯ. ಕಾವ್ಯಕರ್ತೃ ವೈ.ಜಿ. ಸುಬ್ಬರಾಯರು(ಈಗ ದಿವಂಗತರು). ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅವರು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಇದಲಾ ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣಸಮೃತ ಕಥಾಸಂದರ್ಭ ಗರ್ಭೀಕೃತಂ ಒದವಿಂ ನಂದಿ ಸನತ್ಕುಮಾರಗೌರೇದೀ ವಿಖ್ಯಾತಮಾಖ್ಯಾನಂ" ಎಂಬುದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಆಕರವನ್ನು

(6-63) ಅವರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ (ವ್ರತಾನುಬಂಧಿಯಾದ ಕಥೆಯೇ ಇದಾಗಿರಬೇಕು). ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗದ್ಯಪದ್ಯಗಳ ಸಮ್ಮಿಶನವು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಪದ್ಯಗಳ ಧಾರೆಯ ಏಕತಾನತೆಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಪದ್ಯಗುಚ್ಛಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ತುಂಡುಗದ್ಯಗಳಿಗೂ ವರ್ಣನೆಗಳಿಗಾಗಿ ಬರುವ ಸುದೀರ್ಘ ಸಾಲಂಕೃತ ಗದ್ಯಗಳಿಗೂ ಅವಕಾಶವೇನೋ ಉಂಟು. ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಸರ್ಗಬಂಧಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿಧಿಸಿದ ಅಷ್ಟಾದಶವರ್ಣನೆಗಳಿಗೆ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಕಾರಣ, ಭಾಷೆ, ಶೈಲಿ, ಛಂದಸ್ಸುಗಳ ಪ್ರೌಢಿಮೆಗಾಂಭೀರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನ ದೊರೆತಿರುವ ಕಾರಣ, ಕಾವ್ಯ ಒಂದು ಆಶ್ವಾಸಬಂಧವಾಗಿರುವ ಕಾರಣ, ಈ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯ ಒಂದು ಮಹಾಕಾವ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಸಹ ಕಥೆಯ ತೆಳುವಾದ ಹಂದರದ ಮೇಲೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ವರ್ಣನೆಗಳ ಹೊರವಾದ ಹಂಬುಗಳು ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿವೆ, ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಕಥೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನ, ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ, ಸತ್ತಾಜಿತನ ಇಲ್ಲವೆ ಸ್ಯಮಂತಕ ರತ್ನದ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯದೆ, 'ವಿಘ್ನರಾಜೀಯ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆದಿರುವುದು ಕುತೂಹಲಕರವಾಗಿದೆ. ಕೃಷ್ಣನ ಅಪವಾದನಿವೃತ್ತಿಯ ಮುಖ್ಯವಾದ ಆಶಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು, ವಿನಾಯಕನ ವ್ರತಕಥೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡೇ ಕಾವ್ಯ ನಿರೂಪಿತವಾಗಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಕಾವ್ಯಕರ್ತೃವಿನ ಮುಖ್ಯವಾದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುವಂತೆ ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಸರಳವಾದ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ರತಕರ್ತರು ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ಚತುರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ವ್ರತಸಮಾಪ್ತಿಯ ವೇಳೆ ಒಂದು ಅವಶ್ಯವಾದ ಕಲಾಪವಾಗಿ ಓದಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವರೋ ಅದನ್ನು ಪ್ರೌಢಕಾವ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದರೆ, ಆಗ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಹತ್ವವೂ ಘನತೆಯೂ ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದು ಕರ್ತೃ ಭಾವಿಸಿರುವ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಹಾಗಲ್ಲವಾದರೆ, ತನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಂಥ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ವಿನಾಯಕ, ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯರ ಸ್ತುತಿಗೆ, ಅವರ ಸ್ಮರಣ ಪೂಜನೆಗಳಿಗೆ, ಕಾವ್ಯಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದೂ ಅವರು ತಿಳಿದಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯ. 'ವಿದ್ಯಾನಾಥ ರಮಾಧವಾ ಖಿದ್ಯೋತರ ಕಥನದಿಂದೆ ಮಾನ್ಯಮಿದಲ್ಲೇ" ಎಂದು ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ (6-74). ಕಾವ್ಯನಾಮವಾಗಿ 'ವಿಘ್ನರಾಜೀಯ' ಎಂಬುದು ಗ್ರಂಥದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೂ ಕಥಾನಾಯಕ ಯಾರೆಂಬುದನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಮನೋಹರವಾದ ನಾಮಕರಣವೂ ಆಗಿದೆ.

ಸ್ಯಮಂತಕೋಪಾಖ್ಯಾನದ ಕಥೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಿಚಿತವಾದುದು. ಅದು ಸೂರ್ಯನಿಂದ ದತ್ತವಾದ, ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಗೆ ಸದೃಶವೇ ಆದ, ಸ್ಯಮಂತಕವೆಂಬ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ರತ್ನದ ಸುತ್ತ ಹೆಣೆದ ಮನೋಹರವಾದ ಪುರಾಣಕಥೆ. ಯದುವಂಶದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವಾಗಿ ಆ ರತ್ನ ಲಭ್ಯವಾದರೂ ಇತರರನ್ನು ಅದು ತನ್ನ ಪ್ರಖರವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ತಾನು ಕೊಡುವ ಸ್ವರ್ಣರಾಶಿಯಿಂದಲೂ ಆಕರ್ಷಿಸಿ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಕೋಲಾಹಲವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪೌರಾಣಿಕ ಘಟನಾವಳಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಈ ಕಥೆಗೆ ದೇವ ಮಾನವ ತಿರ್ಯಕ್ ಲೋಕದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಅಪೂರ್ವವಾದ ವಸ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಮೋಹದ ಜಾಲವನ್ನು ಬೀಸಬಹುದು, ಆಸೆಯ ಪಾಶವನ್ನು ಹಾಕಬಹುದು ಕ್ಲೇಶ ಅಪಮಾನ ಕಲಹಗಳ ಸುಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಸಬಹುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಕಥೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳಿಗಾಗಿ, ಒಡವೆವಸ್ತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ಲೋಕದ ಸಾಮಾನ್ಯಜನ ಹೇಗೆ ಹೊಡೆದಾಡುವರೆಂಬುದನ್ನು ಈ ರಾಜಕೀಯ ಕಥೆ ಇಂಗಿತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಲೋಕದ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿದ್ಯಮಾನದ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡಿದ ಒಂದು ಪುರಾಣಪ್ರತಿಮೆ, ಸ್ಯಮಂತಕರತ್ನದ ಕಥೆ.

ಅಪೂರ್ವವಾದೊಂದು ವಸ್ತು, ಒಂದು ಅಭರಣವಿಶೇಷ, ಹತ್ತಿರದ ಬಂಧುಗಳ ನಡುವೆ, ಸ್ವಾಧೀನತೆಯ ಚಲ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಶಯದ ಭೂತಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತದೆ, ಬಂಧುಬಾಂಧವರ ಕೊಲೆಗೆ ಕೂಡ ಹೇಸದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ದುಃಖದುಃಖಗಳ ಸೆಲೆಗಳನ್ನು ಚಿಮ್ಮಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಮನಗಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆಭರಣ, ಅದರ ಅಮೂಲ್ಯತೆ, ಅದು ಕೊಡುವ ಬಂಗಾರ, ಅದರಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಲೌಕಿಕಲಾಭ ಇವುಗಳಿಂದ ಸತ್ತಾಜಿತ, ಪ್ರಸೇನಜಿತ್, ಜಾಂಬವಂತ, ಅಕ್ರೂರ, ಶತಧನ್ವ ಈ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲ ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ಪಾಡುಪಡುವಂತಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕಾವ್ಯದ ಕೇಂದ್ರವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಅಲೌಕಿಕ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಕರಣ ಸುಖಾಂತವಾಯಿತು.

ಕಾವ್ಯಕರ್ತೃ ಕಥೆಯ ಗತಿಯನ್ನು ವರ್ಣನೆಗಳ ಬಲದಿಂದ ಬೆಳೆಸಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಆಕೃತಿ ಬಂದಿರುವುದು ವರ್ಣನೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಿಂದಲೇ. ಈ ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಭಾಗ ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವಂಥವೇ; ಆ ಕಾವ್ಯಗಳ ಗಾಢವಾದ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ, ಅನುಸರಣೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಂಥವೇ. ಇವನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನಮಗೆ ನಾಗವರ್ಮ (ಕಾದಂಬರಿಯ ಕರ್ತೃ), ರುದ್ರಭಟ್ಟ, ಲಕ್ಷೀಶ, ಷಡಕ್ಷರಿ ಇಂತಹ ಕವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಸದೃಶ ವರ್ಣನೆಗಳ ನೆನಪು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಪದ್ಯಗಳ ನೇರವಾದ ಛಾಯೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ

ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ ರಸಭಾವಗಳ ರಂಜನೆಗಿಂತ ಚಮತ್ಕಾರಜನಕವಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳ, ಇಂದ್ರಿಯಸುಖಜನಿತವಾದ ದೃಶ್ಯವಿಶೇಷಗಳ ವಿವರಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಸಮುದ್ರ, ಪಟ್ಟಣ, ದೇವತೆ, ಆಸ್ಥಾನ, ನಾಯಕ, ಪ್ರಪಾಶಾಲೆ, ಋತು, ವನ, ಯುದ್ಧ, ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮ, ಸ್ತ್ರೀಸೌಂದರ್ಯ, ರತಿ, ವಿವಾಹ ಮುಂತಾದ ವರ್ಣನೆಗಳು ಪದ್ಯಗುಚ್ಛಗಳ ಮೂಲಕ, ಸಾಲುಗಟ್ಟಿ ಹೊರಟ ಸಿಪಾಯಿಗಳ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತವೆ.

ತೆಳುವಾದ ಕಥೆಯ ಕಣಕವನ್ನು ಹೀಗೆ ದಟ್ಟವಾದ ವರ್ಣನೆಯ ಪದರಗಳು ಕವಿದುಕೊಂಡರೂ, ಅವು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಕಥೆಯ ಗೊತ್ತು ಹತ್ತದಂತೇನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವೋಪಜ್ಞವಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದ ಹಲವು ವರ್ಣನಾಂಶಗಳು ಹೃದ್ಯವಾಗಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅವಕ್ಕೆ ಯಮಕಾನುಪ್ರಾಸಗಳ, ಸಮಾಸಶಿಷ್ಟ ವಾಗ್ಗಂಫನಗಳ ಕಸೂತಿಗಳುಂಟು; ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಚಮತ್ಕೃತಿಯುಂಟು. ಸತ್ರಾಜಿತನು ತನ್ನ ಮಗಳು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹಮಾಡಿದ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಣ ಕಥಾಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಸಾಹ ಲವಲವಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃವಿನ ಜಾಣ್ಮೆಗೆ, ಕಥನಕಲೆಗೆ ಅವಕಾಶ ದೊರೆತಿದೆ. ರಾಜ್ಯಗೃಹದ ಪ್ರಜೆಗಳ ವರ್ಣನೆ (1-50), ಸೂರ್ಯಸ್ತುತಿ (1-69), ಮಂದಾನಿಲರಗಳೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸೂರ್ಯಸ್ತುತಿ (1-85), ದೈವಚಿತ್ತದ ವೈಚಿತ್ರ್ಯ (66 ರಿಂದ 69), ಗೌರೀಸ್ತುತಿ (4-6, 7), ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದ ವರ್ಣನೆ (4-95,96), ಚಂದ್ರನ ವರ್ಣನೆ (4-116-124), ಗಣನಾಥ ಸ್ತುತಿ (5-1), ಬೆಳುದಿಂಗಳ ವರ್ಣನೆ (5-2), ಮಂದಮಾರುತದ ವರ್ಣನೆ (5-10), ಕೋಳಿಯ ಕೂಗು (5-68), ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಕಣ್ಣಿನ ನೋಟ (5-108) ಈ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು ಹೃದಯಂಗಮವಾದುವು; ಕವಿಶಕ್ತಿಗೆ ಉತ್ತಮಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳೆಂಬಂತಹವು. ದೇಶಿಯ ಬೆಡಗುಳ್ಳ ಕಥಾವಾಹಕವಾದ ಗದ್ಯದ ಮಾದರಿಗಳು ಕಾಣಿಸದಿದ್ದರೂ, ಕವಿಸಮಯನಿಷ್ಠ ಸಾಲಂಕೃತಗದ್ಯದ ಮಾದರಿಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವಕವಿಗಳ ಅನುಸರಣೆ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ.

19-20ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಲವಾರು ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತಕವಿಗಳು ಚಿಕ್ಕ ದೊಡ್ಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕವಿ ತನ್ನ ಕಾಲದ ಶಿಶು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವಂತೆ ಇವೆ, ಇವು. ಓರಗೆಯ ಉಭಯಭಾಷಾ ಕವಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಪ್ರಭುಗಳ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮರ್ಯಾದೆ ಇಂತಹ ಸೆಳೆತಗಳನ್ನು ಅವರು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕವಿ ಸುಬ್ಬರಾಯರು ಇಂತಹ ಯಾವುದೇ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾದೊಂದು ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ

ಕೃತಿರಚನೆಗೆ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದ ಸೂಚನೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಲವಕಾಶವಿದೆ. ಈ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಹೀಗೆ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಬಳಸಿದ ಈಚಿನ ನಿದರ್ಶನಗಳು ಬಹುಶಃ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ 'ವಿಘ್ನರಾಜೀಯ' ಒಂದು ಅನನ್ಯವಾದ ಕಾವ್ಯಗ್ರಂಥ.

ಕಾವ್ಯಕರ್ತೃವಿನ ಕಾವ್ಯವ್ಯಾಸಂಗ ಹೃದ್ಯವಾದುದು, ವಿಸ್ತಾರವಾದುದು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ನಾಗವರ್ಮ, ಷಡಕ್ಷರಿ ಈ ಕೆಲವರನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಕವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಎತ್ತಿದ ಉತ್ತಮವಾದ ಕಾವ್ಯಭಾಗಗಳು ಅವರ ಚಿತ್ತಭಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿ ಹೋಗಿವೆ. ಅವನ್ನು ಅವರು ಬೇಕಾದಾಗ ನೆನೆಯಬಲ್ಲರು, ನುಡಿಯಬಲ್ಲರು. ಹಳೆಯ ಕವಿಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಸೊಗಸು ಕೆಡದ ಹಾಗೆ ತಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಪುನಾರಚಿಸಬಲ್ಲರು. ಕಾವ್ಯಾಸ್ವಾದದ ಜೊತೆಗೆ ಕಾವ್ಯಬಂಧಗಳ ರೂಪರೇಖೆಗಳೂ ಅವರಿಗೆ ಖಚಿತವಾಗಿವೆ. ಅವರು ಕಂದಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಖ್ಯಾತ ಕರ್ಣಾಟಕಗಳೆಂಬ ಆರು ವೃತ್ತಗಳನ್ನೂ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ರಚಿಸಬಲ್ಲರು. ಛಂದಸ್ಸಿನ ಅಗತ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನಾತಿರೇಕಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೂ, ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಛಂದೋಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿತ್ವಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಸಿದ್ಧಿಸಿದೆಯೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ವಿರಳ ವೃತ್ತಗಳು ಹೊಸವೇನೂ ಅಲ್ಲವಾದರೂ, ಚೆಲುವಾಗಿವೆ: ನಿಯಮಬದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಸುಬ್ಬರಾಯರು ಭಾಷೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವಹಿಸಿರುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪಂಪ-ರನ್ನಿರಲಿ, ಷಡಕ್ಷರಿ-ತಿರುಮಲಾರ್ಯರಂತಹ ಈಚಿನ ಕಾಲದವರನ್ನೂ ತಮಗೆ ಮಾದರಿಯೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಕಾಲದ ಪಂಡಿತರು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ತಾವು ಸಹ ಭಟ್ಟಾಳಂಕನ 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ' ವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಕ್ಕೆ, ವ್ಯಾಕರಣದ ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳಿಗೆ ಆದರ್ಶವನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ, ಅವರ ಹಾಗೆಯೇ ತಾವೂ ಪ್ರಮಾದಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಮಾದಗಳು ಃ-ಳ, ಃ-ರಕಾರ ಘಟಿತ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಅಭಿನ್ನವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಳಸುವುದು, ವ್ಯಂಜನಾಂತ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಸ್ವರಾಂತಗಳಾಗಿ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವುದು, ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ವಿಭಕ್ತಾಂತಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ ಕ್ರಿಯಾಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೃದಂತ ಮತ್ತು ಆಖ್ಯಾತಪ್ರತ್ಯಯಾಂತಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ ನಡಸುವಲ್ಲಿ ಶೈಥಿಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಎಡೆಮಾಡಿರುವುದು ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಣ್ಣೊತ್ತುತ್ತವೆ. ಸಮಸ್ತಪದಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಭ್ರಮೆಯುಂಟಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಬೇಕು. ಅದು ದ್ವೀತೀಯಾವಿಭಕ್ತಾಂತ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು,

ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ದ್ವಿವಿ. ಸೇರುವಾಗ ನಡುವೆ ಸಮುಚ್ಚಯದ ಉಂ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರುವ ಒಂದು ವಿಶೇಷದ ಮಾತು ಹೇಗೆ ಆಗಲಿ, ದ್ವಿವಿ.ಯ. ನಾಮಪದವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಬಲುವಟ್ಟಿಗೆ ಅಬಿಂದುಕವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿರುವುದು ಹೇಗೆ ಸಮರ್ಥನೀಯವೋ ತಿಳಿಯದು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಬಳಕೆಯೇನೋ ಉಂಟು; ಅದು ತೀರ ವಿರಳ, ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವಷ್ಟು ವಿರಳ.

ಈ ಕಾವ್ಯದ ಭಾಷಾ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿದರೆ: ಕವಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಅಥವಾ ಮಾದರಿ ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಹಳಗನ್ನಡದ ಬಳಕೆಯ ಬಗೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ; ಹಳತು-ಹೊಸತರ ಸಮ್ಮಿಶ್ರವಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ; ಭಂದೋಬಂಧಗಳು ಹಳೆಯವು, ಭಾಷೆ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ರೀತಿಯದು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬಂಧದ ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಪ್ರೌಢಿಮೆ, ಸ್ವಚ್ಛತೆಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆಯುಂಟಾಗಿದೆಯಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವವರು ಭಾವಿಸಲಿ, ತಮ್ಮ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನೂ ಅವರು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. “ವಿದ್ಯಾನಿಪುಣರ ಚಿತ್ತಕಿ ಹೃದ್ಯವಹ ಕಾವ್ಯಮಲ್ತು ತಾನಿದು ಬಗೆಯಲ್...” ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ “ಅರಿವಿಲ್ಲವೆನಗೆ ಕವಿತೆಯ! ಪರಿಯರಿಯೆನಿನದೆನಿಪ ಮೃದುವಾಕ್ಸಂದರ್ಭಂ|| ಪರಿಕಿಸೆ ತಿಳಿಯೆನದರಿನಿಂ ಕೊರತೆಯನುಳಿವುತ್ತೆ ಕೃತಿಯ ಕೊಳ್ಳುದು ವಿಬುಧರ್||” ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಅವರು ಮಾಡಿರುವ ಅರಿಕೆ (6-75, 79) ಕವಿವಿನಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಕವಿಶಕ್ತಿಯ ಸೀಮಿತಗಳನ್ನೂ ಇಂಗಿತಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾವ್ಯದ ಕೆಲವು ವರ್ಣನಾಂಶಗಳೂ ಸ್ತೋತ್ರಭಾಗಗಳೂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ರಚನೆಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅವನ್ನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ನೆನೆಯುವ ಪಾಠಕರು ಕವಿ ಸುಬ್ಬರಾಯರ ವೈದುಷ್ಯ, ಸಂಕಲ್ಪಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸದಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಕವಿ ಇಂಥ ಪುಣ್ಯಚರಿತವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಪದ್ಧತಿಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಅವರು ನಮಗೆ ಅಭಿವಂದ್ಯರು.

ಬಹುಕಾಲ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುದುಗಿದ್ದ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕವಿ ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಪುಣ್ಯವಂತರಾದ ಮಕ್ಕಳು, ವೈ.ಎಸ್. ಕೆ ರಾವ್, ವೈ.ಎಸ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿರಾವ್, ವೈ.ಎಸ್. ಸುಂದರೇಶನ್, ಡಾ.ವೈ.ಎಸ್. ಚಕ್ರಪಾಣಿ ಅವರು ಈವರೆಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡುಬಂದಿದ್ದುದೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಈಗ ಮುದ್ರಣ ಪ್ರಕಾಶನಗಳಿಗೆ ಸಹ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿರುವುದು ತುಂಬ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ವಿಷಯ; ಈವರೆಗೆ ಅವರ ಮನೆತನದ ಒಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸ್ವತ್ತಾಗಿದ್ದ ಈ ಕಾವ್ಯ, ಇಲ್ಲಿಂದ

ಮುಂದೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಸರಸ್ವತಿಯ ಒಂದು ಆಭರಣವಿಶೇಷವೂ ಆಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿ. ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಸುಪುತ್ರರಿಗೆ ನನ್ನ ಹಾರ್ದಿಕವಾದ ಅಭಿವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರತಿಲಿಪಿಯನ್ನು ಮೂಲ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯೊಂದಿಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಓದಿ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಓದಲು ಕಷ್ಟವಾಗಿ, ಪ್ರತಿಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಪದ್ಯಪಾದಗಳನ್ನೂ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರತಿಲಿಪಿಯ ವೇಳೆ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಅಕ್ಷರಸ್ಥಳಿತ್ಯಗಳನ್ನೂ ಇತರ ಸಾಮಾನ್ಯರೀತಿಯ ಪ್ರಮಾದಗಳನ್ನೂ ತಿದ್ದಿ ಸರಿಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಪರಿಷ್ಕರಣಕಾರ್ಯದಿಂದ ಕಾವ್ಯದ

* * * * *

ವಾಚನೀಯತೆ ಉತ್ತಮಗೊಂಡಿದೆಯೆಂಬುದು ನನ್ನ ತಿಳಿವಳಿಕೆ.

2. ಸುಮನಾ ನಿರೂಪಿಸಿದ 'ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ : ಜೀವನಗಾಥೆ'

- ಡಾ. ಟಿ.ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರೀ

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳ ಜೀವನಗಾಥೆಯೂ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥವೂ 'ಮತ್ತೂರ್ ಜೀ' ಎಂಬ ಒಂದೇ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವು ದಿಟವಾಗಿ ಅವರ ಅಮೃತೋತ್ಸವ ವರ್ಷದ ನೆನಪಿಗೆ ಎಂದು ಹೊತ್ತಿಸಿಟ್ಟ, ಎರಡು ಮುದ್ದಾದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕಂಬಗಳು. ಇವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದವರು ಹೊಸಹಳ್ಳಿಯ ಗಮಕಲಾಪರಿಷತ್ತಿನವರು; ಪ್ರಕಟಣೆ ಆಗಸ್ಟ್ 2002ರಲ್ಲಿ. ಮೊದಲನೆಯದನ್ನು ಸೊಗಸಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದವರು ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಮನಾ ವಿಶ್ವನಾಥ್ ಅವರು; ಎರಡನೆಯದನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದವರು ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾಜಾರಾಮ ಮೂರ್ತಿಗಳು, ಇಬ್ಬರೂ ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಗೌರವಾದರವುಳ್ಳ ಸಜ್ಜನರು, ಬರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದವರು. ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ರೀತಿಯಂತೂ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಚಮಚ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿದ ಅಗರ್ಭ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಮಕ್ಕಳಂತೆ. ಇಬ್ಬರೂ ವಹಿಸಿರುವ ಶ್ರಮ ಸಾರ್ಥಕವಾದ್ದು; ನಾನು ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನಾನೊಬ್ಬ ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತ. ನನಗೆ ಪರಮಾಪ್ತವಾದ ವಿಷಯಗಳು ಎಂದರೆ, ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು, ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು, ಶಬ್ದಾರ್ಥವಿಚಾರ, ನಿಘಂಟುರಚನೆ ಇಂಥವು. ನಾನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಓದುವುದೂ ಬರೆಯುವುದೂ

ಈ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನೇ. ಆಗಾಗ, ವಿಸ್ತೃತಿಗೆ ಸಂದ ಹಳಗಾಲದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವುದೇನೋ ಉಂಟು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಯನ್ನು ತುಂಬಲು, ಬೇಸರವನ್ನು ಕಳೆಯಲು, ಆತ್ಮಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಓದುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಹೃದಯಗಳು ಆಗ ಕರಗುತ್ತವೆ, ಹಗುರವಾಗುತ್ತವೆ. ದೊಡ್ಡವರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಓದುವಾಗೆಲ್ಲ ಪ್ರಸನ್ನವಾದ, ಯಾವುದೋ ಪಾವನತೆಯ ಸತ್ತ್ವ ಮೈದುಂಬಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಮನಾ ನನ್ನ ಕೈಗಿತ್ತ ಪುಸ್ತಕಗಳೆರಡೂ ಆ ತೆರನಾದವು. “ಓದಿದ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾತು ಬರೆಯಿರಿ, ಆತ್ಮಕಥೆಯ ಹೊಸ ಆವೃತ್ತಿಗೆ ಅದನ್ನು ಸೇರಿಸಬಹುದು” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಸುಮನಾ ಅವರೂ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸೂತ್ರವೇ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅದಕ್ಕೆ ವೃತ್ತಿಯ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಲು ನಮ್ಮ ಹಳೆಯ ವೈಯಾಕರಣನೊಬ್ಬ “ಇದರ್ಕಿದೆ ವೃತ್ತಿ” ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೆ. ಮತ್ತೂರರ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಗಳ ಕಥನಗಳಿಗೆ ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳು ‘ತೆರೆದ ಪುಸ್ತಕಗಳು’, ‘ಸರಳ ಕೈಪಿಡಿ’ಗಳು.

ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳ ಯಶೋಗಾಥೆಯನ್ನು ಹಲವರಂತೆ ನಾನು ಕೂಡ ಕೇಳಿ ಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದೆ. ನಿಕಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಸಂದರ್ಭ ಈವರೆಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಕೃಷಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹೊಲಗಳು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ದೂರ ದೂರದವು. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ವಿಧ್ಯಾಭವನದ ಕೇಂದ್ರ ಆರಂಭವಾದ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅವರ ಭೇಟಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದವು. ಕವಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಭಾರತದ ಪ್ರಚಾರಕಾರ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೋ ನನಗೆ ಕೂಡ ಸಂಭ್ರಮದ, ಸಮಾನಾಸಕ್ತಿಯ ವಿಷಯ. ಅವರಿಗೆ ಅದು ಒಂದು ವ್ಯಸನ, ನನಗೆ ವಿದ್ಯಮಾನ; ಅಷ್ಟೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ತಮ್ಮ ಮನೋಜ್ಞವಾದ ಪ್ರವಚನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಕವಿಯನ್ನು ಮನೆಮನೆಗೆ ಬಿಜಮಾಡಿಸಿದ ಮಹನೀಯರು, ಮತ್ತೂರು. ಇವನ್ನಾದರೂ ನಾನು ವಿಶೇಷನಾಗಿ ಆಲಿಸಿ ಲಾಭ ಪಡೆಯಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ನಷ್ಟದ ಬಗ್ಗೆ ಈಗ ಚಿಂತಿಸಿ ಫಲವಿಲ್ಲ.

ಮತ್ತೂರು ವಿಧ್ಯಾಭವನದ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮೊದಲು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸಭಾರತದ ಪ್ರಚಾರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ಅದು ಕಳೆದ ಐವತ್ತು-ಅರುವತ್ತರ ದಶಕದ ನಡುವೆ ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ನೆನಪು. ಆಗ ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಖಾಸಗಿ ಕಾಲೇಜು ಒಂದರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕ; ಮಲ್ಲೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಮನೆ. ಅಲ್ಲಿನ

ತೆಂಗಿನ ಮರದ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ, ಸಿದ್ಧವನಹಳ್ಳಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮರು ನಿತ್ಯವಿಧಿಯಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಸಮುದಾಯ ಭವನವೊಂದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ಚುರುಕಾದ ಕಾಲನಡೆ ಅವರದು. ಭವನದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ಗಮಕರೂಪಕ ನಡೆಯಿತು. ರೂಪಕವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದವರು ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾಮಾರಾಧ್ಯರು, ನನ್ನ ಹಿರಿಯ ಸ್ನೇಹಿತರು. ಆ ರೂಪಕದ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ದೃಢಕಾಯದ, ಗೌರವರ್ಣದ, ಸ್ಫುರದ್ರೂಪಿ ಮತ್ತೂರರನ್ನು ನಾನು ಮೊದಲ ಸಲ ಕಂಡೆ. ಅವರ ಪಾತ್ರನಿರ್ವಹಣೆ ಭರ್ಜರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಸಭಾಂಗಣದ ತೀರ ಕೊನೆಯ ಸಾಲಿನ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುದುರಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ನನ್ನ ಹೆಸರು ಹಿಡಿದು ಕರೆದು, ರೂಪಕದ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಕೋರಿದರು. ಏನು ಹೇಳಿದನೋ, ನೆನೆಪಿಲ್ಲ.

ಈಗ ಮತ್ತೂರರ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ ವಿಧ್ಯಾಭವನದ ಹೆಸರು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಳ್ಳಿಯಾಗಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರನ್ನು ಆಳಿದ್ದಾರೆ, ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಬಾಳಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಬದುಕಿನ ಚಕ್ರಗತಿ ಉರುಳಿದ ಒಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೈದರಬಾದಿನ ಉಸ್ತಾನಿಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿದ್ದೆ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಯ ನಿಜಾವ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಪಾಠಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು ಕೆ. ಎಂ. ಮುನ್ಶಿಯವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧರಾದ ಆರಾವಮುದಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರೂ ಇದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಮುನ್ಶಿಯವರನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೂ ಕೇಳಿದ್ದೂ ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯ.

ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಪ್ರಸಾರಗಳಿಗೆ ಎಂದು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ನಿಕಟಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬರುವಂತಾದ್ದು ಮತ್ತೂರರ ಒಂದು ಪುಣ್ಯವಿಶೇಷವೇ ಸರಿ. ಹೀಗೆ ಬಂದದ್ದು, “ಬಂದ ಪುಟ್ಟ, ಹೋದ ಪುಟ್ಟ, ಪುಟ್ಟನ ಹೆಜ್ಜೆ ಕಂಡವರಿಲ್ಲ” ಎನ್ನುವಂತಲ್ಲ. ಅದು ಮೃದುವಾಗಿ ವಾಮನನಂತೆ ಪಾದವೂರಿ, ನಭೋಗಾಮಿಯಾಗಿ ವಿಜೃಂಭಿಸಿದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಸಾಹಸದ ವಿಸ್ಮಯ; ಅವರನ್ನು ಕಂಡವರಿಗೆ, ಒಡನಾಡಿದವರಿಗೆ, ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಆತ್ಮಕಥೆಯನ್ನೂ ಓದಿದವರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗುವ ವಿಷಯ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬಡಗಿಯ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಕಾಸಿನ ಮುಖ ಕಂಡರಿಯದೆ, ಬಾಲ್ಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಸಹ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನ ವಾರಾನ್ನಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿ, ಬಸ್ ಕಂಡಕ್ಕರಾದ್ದನ್ನೂ ಬಟ್ಟೆಗಿರಣಿಯಲ್ಲಿ ಗುಮಾಸ್ತನಾದ್ದನ್ನೂ ದೊಡ್ಡ ಸೌಭಾಗ್ಯವೆಂದೇ ತಿಳಿದ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ ಹೀಗೆ ಏರೆತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದು

ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ನಿರ್ದೇಶಕನಾದನೆಂಬುದು ಒಂದು ವಿಸ್ಮಯವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು? ವಿದೇಶದ ವಿದ್ಯಾಭವನದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಶ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ, ರೇಡಿಯೋ ದೂರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಧರ್ಮ ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಪ್ರಸಾರಕರಾಗಿ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರೆನ್ನುವುದೇನು ಸಾಧಾರಣವಾದ ಸಂಗತಿಯೇ? ವಿಶ್ವದ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಗಣ್ಯಾತಿಗಣ್ಯರೊಂದಿಗೆ, ಹೆಗಲೆಣೆಯಾಗಿ ನಿಂತು ಮಾತುಕತೆ ಮಾಡಿದರೆನ್ನುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಸಂಪತ್ತೇ? ಕಾಲೇಜು ಮೆಟ್ಟಲೇರಿ ಪದವಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದರೆ, ಅವರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅವರು ಗಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗದೆ ಹೋದುದು ಒಂದು ರೀತಿ ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಯಿತು. ತಮ್ಮ ಅಸಹಾಯಕ ನಿರ್ವಿಣ್ಣ ಜೀವನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅವರು ಒಂದು ಆಹ್ವಾನವೆಂದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಹಾಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಅವರು ಯೋಧರಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದರು, ಬೆಳೆದರು. ತಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಅದಮ್ಯವಾದ ಜೀವನೋತ್ಸಾಹ, ಹೋರಾಟದ ಬದುಕು, ನಿರಂತರ ಕಾರ್ಯತತ್ಪರತೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದರು. ಬೇಕಾದ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ಆಲಸ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಶ್ರಮಿಸಿದರು; ಸಾರವಂತವೂ ಆಕರ್ಷಕವೂ ಆದ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯನ್ನೂ ಕುಶಲ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನೂ ಬಲ್ಲವರ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣಶಃ ಕಣಶಃ ಎನ್ನುವಂತೆ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ಚಂದದ ಎಳನಗೆಯಿಂದ, ಮಧುರವಾದ ಮೃದೂಕ್ತಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದರು, ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಿದರು. ಲಂಡನ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಅವರು ವಿದ್ಯಾಭವನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಯಶಸ್ಸಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದಿದವರಿಗೆ ಅವರ ಶಕ್ತಿಸ್ಥಾನಗಳು ಯಾವುವು ಎನ್ನುವುದು ಗೋಚರಿಸದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ಈಗ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವಾಕ್ಷೇತ್ರದ ಜನಪ್ರಿಯವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿ. ಅವರು ಸಂಸ್ಕೃತ, ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ವೇದವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಾದ ಸಂಕೇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಎನ್ನುವುದೂ ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿಯೇ. ಈ ಸಮುದಾಯದವರ ಇಸ್ಪೀಟಾಟದ ವ್ಯಸನವೋ ವ್ಯಾಮೋಹವೋ, ಈಗ ನೆನೆಯತಕ್ಕ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೂರರಿಗಾಗಲಿ ನನಗಾಗಲಿ ಯಾವ ಪರಿಶ್ರಮವೂ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೂರು ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ಅಖಂಡವಾದ ಸೇವೆಯ ಮೂಲಕ, ಭಾರತಪ್ರವಚನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ಮೂಲಕ, ಸನಾತನಧರ್ಮದ ಸಾರಸತ್ತ್ವಗಳನ್ನು

ಉಪನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಮಾಡುವ ಮೂಲಕ, ಇವಕ್ಕೆ ಕಿರೀಟಪ್ರಾಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಮೈದುಮಧುರವಾದ ಸ್ನೇಹ ಸಜ್ಜನಿಕೆ ಸವಿಮಾತುಗಳ ಮೂಲಕ ತಾವು ಒಬ್ಬ ಗಣ್ಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಇಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಈ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ನಾನು ಶಾಸ್ತ್ರಸಾಹಿತ್ಯಸಿದ್ಧರಾದ ರುದ್ರಪಟ್ಟಣದ ಶಾಮಶಾಸ್ತ್ರೀಗಳ, ಸಂಗೀತವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಆರ್.ಕೆ. ಶ್ರೀಕಂಠನ್ ಅವರ ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ಸಮದಂಡಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಪುರಾವೆಗಳು ಬೇಕು ಎನ್ನುವವರಿಗೆ ಅವರ ಆತ್ಮಕಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿಯೂ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ತಾವು ನಂಬಿದ ದೈವದ ಕೃಪೆ ಕಾರಣ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ತಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ಸಂಭಾವಿತರ, ಸಿರಿವಂತರ ವಿಶ್ವಾಸ ಕಾರಣ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ನೈಚ್ಯಾನುಸಂಧಾನವನ್ನೂ ಆವಾಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಚೈತನ್ಯಶೀಲತೆ, ಕಾರ್ಯಪಟುತ್ವ ಪ್ರಖರವಾದ್ದು, ಪ್ರಬಲವಾದ್ದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಲ್ಲವರೇ ಬಲ್ಲರು.

ಮತ್ತೂರರ ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಾದ ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಉಂಟಾದ ಭಾವವೇನು? ಅಸೂಯೆಯೇ? ಅಲ್ಲ. ನನ್ನ ನೆಲೆಬೆಲೆಗಳು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿವೆ. ಅವರವರ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾಗಿ ಅವರವರ ಬಾಳ್ವೆ ಆ ಭಾಗ್ಯ ಅವರವರ ಪರಿಶ್ರಮ, ಸಾಹಸಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಜನಾನುರಾಗ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವಂಥದ್ದು. ಮೆಚ್ಚುಗೆಯೇ? ಅಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಮಹಾರಾಣಿ, ರಾಜಕುಮಾರರಿಂದ ಮೊದಲಗೊಂಡು ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಮಂತ್ರಿ ಮಹೋದಯರ ವರೆಗೆ ಮಹಾಜನರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮಹಾಪೂರವೇ ಅವರ ಮೇಲೆ ಹರಿದುಹೋಗಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನಂಥವನ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೋ ಪ್ರಶಂಸೆಯೋ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ? ಹೌದು, ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ. ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ, ಸಾಮಾನ್ಯರ ನಡುವೆ ಸಾಮಾನ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು, ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಾಧಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು? ಈ ಏರೆತ್ತರವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು, ಈ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು? ಇವರೊಬ್ಬ ವಿಸ್ಮಯಪುರುಷರೇ ಸರಿ; ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಐತಿಹ್ಯಪುರುಷರಾದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿಲ್ಲ.

ಕಾಲೇಜು ಅವರಿಗೆ ಪದವಿಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಗೌರವಪದವಿಯನ್ನೇ ನೀಡಿತು. ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ವಿಶ್ವವೇ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವಾಯಿತು. ಲೇಖಕ, ವಿಮರ್ಶಕ, ಅನುವಾದಕ, ಪತ್ರಿಕಾರ್ಥ, ಪ್ರವಚನಕಾರ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರ, ಕಥಕ, ಪೌರಾಣಿಕ, ಜ್ಯೋತಿಷಿ, ಪುರೋಹಿತ, ಉಪನ್ಯಾಸಕಾರ, ನಿರ್ವಾಹಕ, ನಿರೂಪಕ, ನಿರ್ದೇಶಕ, ನಟ, ಸಂಯೋಜಕ, ಗಮಕಿ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಹೀಗೆ ಏನೇನೋ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಈ ವಿಶ್ವದ ರಂಗಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕಲೆಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ, ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಜ್ಞಾನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಕಡೆಗೂ ಅವರ ಕಣ್ಣು ಹರಿದಿದೆ. ಭವನದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ವಿರಾಟ್ ಪುರುಷ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರೇ ಆರೋಗ್ಯಧೃಢಕಾಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಸಂಭ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮತ್ತೂರ ಯಶಸ್ಸಿನ ಗುಟ್ಟೇನು? ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕಲಿಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ, ತಿಳಿಯುವ ಕುತೂಹಲಿಯಾಗಿ ಸದಾ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ನುಡಿಗಲಿತು, ನಡೆಗಲಿತು ಸಾಗುತ್ತಾರೆ. ವಿನಯ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಓಲೈಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನೇ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ವೃದ್ಧಸೇವಾನುರಾಗ ಎನ್ನುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರು ಸ್ವಹಣೀಯವಾದ ಆದರ್ಶಾನುಸಂಧಾನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವರು. ಒಂದು ಕಡೆ ವೇದ-ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು, ರಾಮಾಯಣ-ಮಹಾಭಾರತಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಹೃದ್ಯವಾಗಿ ಓದಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಸೂಕ್ತಿಮುಕ್ತಾಫಲಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣ - ವಿವೇಕಾನಂದರ, ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಉಪದೇಶಾಮೃತದ ಬಿಂದುಗಳನ್ನು ಸವಿದು ಪುಷ್ಟರಾದರು. ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ, ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಸಾಧುಸಂತರ ಸಂಪರ್ಕಪಡೆದು ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕೈಮುಗಿದರು, ಅಂಜಲಿಯೊಡ್ಡಿದರು. ಭಾರತೀಯವಾದ ಸನಾತನಧರ್ಮದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ, ಕಠಿಣ-ಕರ್ಕಶವಾದ ಕರ್ಮರತೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು; ಉದಾರವೂ ಸಾರಭೂತವೂ ಆದ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿ ತಪ್ಪದೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದರು. ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು, ಟೀಕಿಸಲು, ವಾದಿಸಲು, ಅವರು ಎಂದೂ ಉತ್ಸಾಹಿಸಿದವರಲ್ಲ; ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಜ್ಞಾನಭಿಕ್ಷುವಾದರು, ಆದೇಶಪಾಲನೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ದಾಸನೆಂದರು. ಜೀವನೋತ್ಸಾಹ, ಕಷ್ಟಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ನಿರಂತರಪರಿಶ್ರಮ, ಸಮಯಪಾಲನೆ, ಅಧ್ಯಯನಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಸಮಯೋಚಿತವರ್ತನೆ ಕಾಯಕನಿಷ್ಠೆ, ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಪಾಲನೆ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು, ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದವರು. ಇವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು ಅವರ ಸಂಬಂಧದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಉಂಟು. ಆಗೊಮ್ಮೆ ಈಗೊಮ್ಮೆ ನಿರಾಶೆಯ, ಹತಾಶೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಬಂದಿರುವುದೂ ದೋಷ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳು ದಿಕ್ಕುಗೆಡಿಸಿರುವುದೂ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಹಳವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ.

ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳ ಆತ್ಮಕಥೆಯನ್ನೂ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ

ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಓದಿದರೆ, ಅವರ ಗುಣೋತ್ಕರ್ಷದ ಅನೇಕ ಮುಖಗಳು ತಮ್ಮಿಂದ ತಾವೇ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬಾಕಾದ್ದು ಎಂದರೆ, ಅವರ ಆತ್ಮಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಲಂಡನ್ನಿನ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ವಿಕಾಸದ ಕಥೆ; ಅದರೊಂದಿಗೆ ಮಿಳಿತವಾಗಿ ಬರುವ ವಿದೇಶೀಯರ ಶೀಲ ಸ್ವಭಾವಗಳ, ನಾಗರಿಕ ನೀತಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ನಿರೂಪಣೆ. ಈ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಮನೋಧರ್ಮದೊಂದಿಗೆ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವುದು ಕೂಡ ಕುತೂಹಲಕರವಾದುದು.

ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳ 'ಜೀವನಗಾಥೆ' ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆ ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಯಶೋಗಾಥೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ನಿರೂಪಣೆ ಆಡುಮಾತಿನ ಧೋರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹಗತಿಯಂತೆ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಬಹುಭಾಷಾಭಿಜ್ಞತೆ ಪ್ರವಚನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಮೈದುಂಬಿಬಂದಿದೆ; ಒಂದು ಪ್ರದರ್ಶನಕಲೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಅನಾವಶ್ಯಕವಾದ ಪ್ರೌಢಿಮೆ ಗ್ರಾಂಥಿಕತೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಲು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡರೆ ಮುಗಿಯುವ ತನಕ ಕೆಳಗಿಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಭಾವವನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಆಗಲಿ, ಘಟನೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವಾಗ ಆಗಲಿ ಮತ್ತೂರರ ಸ್ವಭಾವಲಕ್ಷಣವಾದ ಭಾವನಿರ್ಭರತೆ ಉತ್ಸಾಹಗುಣಗಳು ತುಂಬಿ ಸೂಸುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೂರರ ಜ್ಞಾಪಕಶಕ್ತಿ ಅದ್ಭುತವಾದುದು ಎನ್ನುವುದು ಅವರು ಕೊಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಭಗಳ, ವಿವರಗಳ ಸಮಗ್ರತೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕ ಒಂದು ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿತ ಪಠ್ಯ; ಕುಳಿತು ಬರೆದುದಲ್ಲ, ಹೇಳಿ ಬರೆಯಿಸಿದುದೂ ಅಲ್ಲ. ಈ ಪಠ್ಯವನ್ನು ವಾಚನೀಯವಾಗಿ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಮನಾ ವಿಶ್ವನಾಥ್ ಅವರ ಪರಿಶ್ರಮ ಮತ್ತು ನೈಪುಣ್ಯಗಳು ಮಿಗಿಲಾಗಿ ತೋರುತ್ತವೆ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತೂರರು ಉದ್ದಕೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಬರವಣಿಗೆಯ ಸತ್ತ್ವ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧಿಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇವೆ. ಹೇಗೂ ವಾಗ್ಮಿತೆ ಮತ್ತೂರರ ಸ್ವತ್ತು ತಾನೇ ? ವೃತ್ತಾಂತಕಥೆ ಉತ್ತಮರುಷದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಅನೇಕ ಕಡೆ ಸಾಕ್ಷಿಪ್ರಜ್ಞೆಯ ನಿರ್ಲಿಪ್ತತೆಯ ಮನೋಧರ್ಮ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಸಾಧುಸಂತರ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಗಳು, ಉದಾರಚರಿತರ ಉನ್ನತಾದರ್ಶಗಳು ಮತ್ತೂರರ ಪಾಲಿಗೆ ಅನ್ನಾಹಾರಗಳಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಬದುಕಿಸಿವೆ, ಬೆಳೆಸಿವೆ; ಅವರ ಕೀರ್ತಿಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ. ಅವರಿಗೆ ಶಿಸ್ತು ಶೀಲಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಸಿವೆ. ಅವರು ತಾವು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಹಳ್ಳಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಪರಿಸರ, ಮನೆ, ಮನೆತನ, ಬಂಧು-ಬಳಗ, ಸತ್ತಂಗ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ,

ಪೂಜೆ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು ಎಲ್ಲದರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯಾಭವನದ ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತೆತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ, ಪರಿಚಾರಕನೆಂದು ತಿಳಿದು ಅಗಾಧವಾದುದನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥವರು ಈಗ ಎಂಬತ್ತರ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಗೌರವದ, ಸಂಭ್ರಮದ, ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಸುವರ್ಣ ಸಂದರ್ಭ. ಇಂಥವರಿಗೆ ನಾನು ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ?

ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ವೈಯಾಕರಣರಿಬ್ಬರು, ನಾಗವರ್ಮ ಕೇಶಿರಾಜರೆಂಬುವರು, ಒಂದಾನೊಂದು ವ್ಯಾಕರಣವಿಧಿಗೆ ಕೊಡುವ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸಿ, ಈ ಮುನ್ನುಡಿಗೆ ಮುಕ್ತಾಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

“ವೇದದೊಳೋದಿದಾಯು ನಿನಗಕ್ಕೆ ಗಡಾ ಚಿರಂ.”

* * * * *

ವೇದಪ್ರಿಯರೂ ವೇದವಿದರೂ ಆದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ
ನನ್ನಂಥವರು ಬಯಸುವುದು ಮತ್ತೇನಿದೆ?

3. ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪರಿಚಯ

– ಡಾ. ಬಿ. ಚಿನ್ನಕೇಶವ

ಈಗ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಮಿತ್ರ ಶ್ರೀ ಹರನ್ ಅವರು ಬಹಳ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನನಗೆ ಅಜಾನಕ್ಕಾಗಿ ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾತನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕೆನ್ನಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

1. ಹೀಗಿದ್ದರು ಮತ್ತೂರ್ ಜೀ, ಸಂ: ಸುಮನಾ ವಿಶ್ವನಾಥ್

ಮತ್ತೂರ್ ಜೀ ಅವರು 6-10-2011 ರಂದು ಕಾಲವಶರಾದಾಗ ಅವರ ಅಪಾರ ಬಂಧುಗಳು, ಮಿತ್ರರು, ಅಭಿಮಾನಿಗಳು, ಶಿಷ್ಯರು ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಿಯರು ಅಗಾಧ ದುಃಖವನ್ನುನುಭವಿಸಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರ ದುಃಖವು ನಾನಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖನ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಭಾಷಣ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ದೃಶ್ಯಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ನಾನಾ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಅಕ್ಷರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸಿದ ಜನರ ದುಃಖವೇ 'ಹೀಗಿದ್ದರು ಮತ್ತೂರ್ ಜೀ' ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೈದಾಳಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 66 ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು 9 ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಲೇಖನಗಳಿದ್ದು ಅವು ಮತ್ತೂರ್ ಜೀ ಅವರ ವರ್ಣರಂಜಿತ ರೋಚಕ ಬದುಕಿನ ನಾನಾ ಮಗ್ಗುಲುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ತೆರೆದಿಡುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 16 ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಹರನ್ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಮನಾ ವಿಶ್ವನಾಥ್ ಮುಜುವರ್ಜಿಯಿಂದ ಬಹಳ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಮತ್ತೂರರ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

2. ಸಾನ್ಸ್ಲೋಸಿಯ ನೆನಪುಗಳು - ಡಾ|| ಬಿ. ಎಸ್. ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರನ್

'ಸಾನ್ಸ್ಲೋಸಿಯ ನೆನಪುಗಳು' ಹರನ್ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ. ಇದು ಕೈಸೇರಿದಾಗ ನನಗೆ ಥಟ್ಟನೆ ಸನ್ನಿಹಿತ ಡಾ|| ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು ಅವರು ಬರೆದಿರುವ 'ಉದಯರವಿಯ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ಪ್ರವಾಸಕಥನದ ನೆನಪಾಯಿತು. ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೆಂಬಂತೆ ಅಮೆರಿಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಹರನ್‌ರಂತೆ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನವನ್ನು ಬರೆಯುವವರು ಬಹುದುರ್ಲಭ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಖ್ಯಾತ ಲೇಖಕರ ನಾಲ್ಕಾರು ಅಮೆರಿಕ ಪ್ರವಾಸಕಥನಗಳು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಹರನ್ ನಿರೂಪಣೆಯು ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವೂ ವಿಶಿಷ್ಟವೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಪುನರುಕ್ತದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ವಿಡಂಬನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಅವರ ಶೈಲಿ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಓದಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು 500 ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ 65 ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಗ್ರಂಥವು ಅವರ ಎಲ್ಲ ಪುಸ್ತಕಗಳಂತೆ ಬಹಳ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

ಸಂಕೇತಿಗಳು, ಅದರಲ್ಲೂ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವ ಸಂಕೇತಿಗಳು ಓದಲೇಬೇಕಾದ ಪುಸ್ತಕವಿದು. ಬಹುವಾಗಿ ಸಂಕೇತಿಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಹರನ್‌ರ ಈ ಪ್ರವಾಸಕಥನವು ಇದಕ್ಕೂ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ, ಶ್ರೀ ಬಿ.ಜಿ.ಎಲ್. ಸ್ವಾಮಿ, ಶ್ರೀ ಎ.ಎನ್. ಮೂರ್ತಿ ರಾವ್, ಶ್ರೀ ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮೈಯಂಗಾರ್

* * * * *

ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪ್ರಭುಶಂಕರ ಇವರಂತಹ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೇಖಕರ ಅಮೆರಿಕ ಪ್ರವಾಸಕಥನದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ.

4. ಅಂತರ್‍ದೃಷ್ಟಿ

ಮುನ್ನುಡಿ

– ಹಾರನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ

ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹಿರಿಯ ನಾಯಕರೂ, ಮಾಜಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಪಿ.ವಿ. ನರಸಿಂಹರಾಯರು ಬರೆದಿರುವ 'Insider' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ 'ಅಂತರ್‍ದೃಷ್ಟಿ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್ ವತಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಲ, ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಿಂದ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ, ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಅನಂತರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ನಾಡಿನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಮತ್ತು ಇಂದೂ ದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹರಾಯರು ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಅನುಮತಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ನಮಗೆ ಬಹು ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತಾಗಿದೆ.

ಪಂಡಿತ ನೆಹರೂ, ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರೊಡನೆ ಕೇಂದ್ರ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಅಪಾರವಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹರಾಯರು ತಮ್ಮ ಈ ಅನುಭವದ ಸಾಧನೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ 'ಅಂತರ್‍ದೃಷ್ಟಿ'ಯಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟಿ ಇಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಹು ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರದಾನಿಯಾಗಿ ಚುಕ್ಕಾಣಿ ಹಿಡಿದು ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಮನ್ವಂತರವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು. ಕೇವಲ ಘೋಷಣೆಗಳಲ್ಲೇ ನಿಂತಿದ್ದ ಸುಧಾರಣೆಗೆ

ಕಾರ್ಯರೂಪ ಕೊಟ್ಟು 1991 ರಿಂದ 1996ರ ವರೆಗೆ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಜಗತ್ತಿನ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಆರ್ಥಿಕ ಉದಾರೀಕರಣವನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ತಂದ ಕೀರ್ತಿ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹರಾಯರದು. ಅವರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಹಾದಿಯಲ್ಲೇ ಇಂದೂ ಈ ಸರಕಾರಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಶ್ರೀ ರಾಯರ ಸುಧಾರಣೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಇಂದು ಭಾರತವು ಜಗತ್ತಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಪಾತ್ರ ವಹಿಸುವಂತಾಗಿದೆ. ಇಂದು ರಸ್ತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹರಾಯರು ಹತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಕೋಟಿ ಹಣ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಮೀಟರ್‌ಗೇಜ್‌ನಿಂದ ಬ್ರಾಡ್‌ಗೇಜ್‌ಗೆ ರೈಲ್ವೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವುದು ಏಕೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ? ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮತ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಐದು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಸರ್ಕಾರ ನಡೆಸಿ, ಸುಧಾರಣೆ ತಂದು ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹರಾಯರು ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಜನತೆಯ ಕೃತಜ್ಞತೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಗಾಂಧಿ ಕಾಲದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡದ್ದಲ್ಲದೆ, ಆಧುನಿಕ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಮತ್ತು ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬದಲಾವಣೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ರಾವ್ ಅವರನ್ನು ದೇಶಪ್ರೇಮಿಗಳು ಸದಾಕಾಲ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವನದ ಪ್ರಮುಖರಾದ, ಪಂಡಿತರಾದ ಶ್ರೀ ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ಭಾಷಾಂತರ-ಭಾವಾಂತರ ಮಾಡಿ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಮೆರುಗು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಮುದ್ರಾಣಾಲದಲ್ಲಿ ಜಂಟಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಎ.ಸಿ. ಗೋಪಾಲ್‌ರವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿರುವುದು ತುಂಬಾ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಜನತೆ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುವರೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

— ಪಿ.ವಿ. ನರಸಿಂಹರಾವ್

ಈ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞ

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ನನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆಳೆಯರಿಗೆ, ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ, ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿಬರುವ ಇತರ ಎಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ. ಅವರು ಈ ಕಥಾವಸ್ತುವಿಗೆ ಉದಾರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ರಕ್ತ ಮಾಂಸವನ್ನು, ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಸ್ವಭಾವ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವನ್ನು, ತಮ್ಮ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಹಾಯ

ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅವರ ಸಾರೂಪ್ಯಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿಯೇ ಮರೆಮಾಚಲಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಅದಮ್ಯ ಸ್ಫೂರ್ತಿತುಂಬಿ, ಸ್ವಂತ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ತುಡಿತವನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮೈಗೂಡಿಸಿದ, ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗುರುಗಳಾದ ದಿ. ಶ್ರೀ ಗರ್ಲಪಟ ರಾಘವರೆಡ್ಡಿಯವರಿಗೆ, ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕಡೆಗಿರುವ ನನ್ನ ಒಲವು ಆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದೂ ನನ್ನನ್ನು ಬರೆಯಲು.... ಬರೆಯಲು.... ಬರೆಯಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ.... ನನ್ನ ವಿದ್ವಾಂಸ ಸೋದರ ಡಿ.ಪಿ. ಸದಾಶಿವರಾವ್‌ಗೆ,

ನನ್ನ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಮೊದಲ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಓದಿ, ತಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಲಹೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ತೆಲುಗು ಬರಹಗಾರ್ತಿ ಶ್ರೀಮತಿ.ಎ. ಛಾಯಾದೇವಿಗೆ,

ಪಠ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಹಲವು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರತಕರ್ತೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಶಂಕರ್‌ಗೆ.

ಬರಹಗಾರನ ಒಂದು ಮಾತು

ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಮೊದಲು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಆತ್ಮಕಥನದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು. ಪತ್ರಿಕೆಗಾಗಿ ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದಿತು. ನಂತರ ಇತರ ವಿಷಯಗಳು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಲು ಅಡ್ಡಿಯಾದವು. ಬೇರೆ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಮೊದಲ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಯು, ನಾನು ಬಹಳ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು-ನಂಬಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದವರ ಮೂಲಕವೇ ಸುದ್ದಿ ಮಾಧ್ಯಮದವರಿಗೆ ಸೇರಿಹೋಯಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬರೆಯಲಾಯಿತು. ಈಗ ಪಠ್ಯದ ಮಾದರಿ, ಆಕಾರ, ಸಾರ ಈ ಎಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ತೃಪ್ತಿನೀಡಿದೆ.

ಇದು ಇತರ ಆತ್ಮಕಥನದಂತಲ್ಲ, ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಾಲ್ಪನಿಕವೂ ಅಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಲೇಖಕ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಹೇಗಾದರೂ ಎರಡು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಶತಮಾನದ ಭಾರತದ ರಾಜನೀತಿಯ ಕಥೆ. ಕಥಾಹಂದರದ ಓಟವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಹಾಗೂ ಓಡುಗರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಹಾಗೂ ಅರೆ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಪಾತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸತ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಣೆಯಲಾಗಿದೆ.

ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಅನುಭವಗಳನ್ನೇ ಸಾಕಷ್ಟು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಇಲ್ಲಿನ

ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ಆನಂದ ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಕೊನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಾನೇ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಎಂಟುಜನ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಇರುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಹೃದಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವಂತಹ ನಾಯಕ ಹೇಳುವ ಕಥೆ ಅಂತರ್ಮುಖಿಯ ಒಳನೋಟದ ಸತ್ಯಕಥೆ.

ಈ ಕಥೆಯು ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ಅಂತರ್ಮುಖಿಯ ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ಒಳನೋಟಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಮಹತ್ತರ, ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ, ಆದರ್ಶಭೂತವಾದ ವಿವರಗಳನ್ನೇನೂ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿಲ್ಲ.

ಈ ಮುಖಪುಟದ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಪುಸ್ತಕವು ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ಪರಿಷ್ಕೃತವಾಗಿ 1998 ರಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ಹೊಸ ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಹಾಗೂ ಹಿನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಥಾಹಂದರವು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಹಂತವನ್ನು ತಲುಪಲಿ ಎನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪಾತ್ರಗಳ ಬಗೆಗೆ ಒಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಮೂರು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ನಡೆದು ಕೇವಲ ಒಂದೇ ಒಂದು ಪಕ್ಷದ್ದು. ಪಕ್ಷದ ಹೈಕಮಾಂಡ್ ಸಾಮಾಜಿಕ - ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷದ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರುವುದರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳದ್ದಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅದು ಭೂಸುಧಾರಣೆ. ಇದು ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶ ನನಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಎನ್ನುವುದು ಸಾಂಕೇತಿಕ ಹಾಗೂ ಬದಲಾವಣೆಯ ಮಾಧ್ಯಮ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಜನ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಭಾರಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳು. ಅವರು ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಬಂದ ನಿಜವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲ, ನಾನು ಕಥಾಹಂದರವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಗೂಟಗಳು. ಏಕೀಭಾವ ಅಥವಾ ಅನೇಕ ಭಾವನೆಗಳುಳ್ಳ ಪಾತ್ರಗಳು ನಾನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದ ಅನೇಕ ಜನರ ಗುಣಲಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಮನೋಭಾವಗಳ

ಮೇಲೆ ಆಧರಿಸಿರುವುದು, ಜತೆಗೆ ಅನೇಕ ಪಾತ್ರಗಳು ಪೂರ್ಣಕಾಲ್ಪನಿಕ ಅಥವಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಗಳಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಂಥವು.

ಒಬ್ಬ ಬಹು ಮುಖ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜನ್ಮದಿನೋತ್ಸವದ ಆಚರಣೆಯ ಕಥನವು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ ಬರೆದ ತೆಲುಗು ಕಾದಂಬರಿಯ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದಾದುದು. ಆಡಂಬರ, ವೈಭವದ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಅದು ನಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಆದರೂ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಾಲ್ಕುಜನ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಅಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವರ್ಚಸ್ಸುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾದ ಕಾರಣ ಅವರನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇತರ ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಜೀವಂತ ಅಥವಾ ಮರಣ ಹೊಂದಿರುವ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಅಥವಾ ಅವರನ್ನು ಹೋಲಿಸುವಂತಹ ಉದ್ದೇಶ ಇಲ್ಲ.

ಅಂತರ್ಮುಖಿಯ ಒಳನೋಟ, ಆತ್ಮಕಥನ ಓದುವ ಮುನ್ನ

— ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಮಾಜಿ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಪಿ.ವಿ. ನರಸಿಂಹರಾಯರು ಹಿರಿಯ ರಾಜಕಾರಣಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಹಿರಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಮುತ್ಸದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಬಹುಭಾಷಾ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹರಾಯರು ಪಾಂಡಿತ್ಯ-ವಿದ್ವತ್ತು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗಾಗಿರುವ ಅವರು, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದುಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಏರಿಳಿತ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಪಂಡಿತ್ ಜವಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ ಕಾಲದಿಂದ ಸೋನಿಯಾ ಗಾಂಧಿವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಸಮೀಪದಿಂದ ನೋಡಿ ಬಲ್ಲವರು.

ಪಿ.ವಿ. ನರಸಿಂಹರಾಯರ ಇನ್‌ಸೈಡರ್ ಒಂದು ಅಪರೂಪದ ಆತ್ಮಕಥನ. ಕಥಾನಾಯಕ ಆನಂದನ ಬದುಕಿನ ಹಂತ ಹಂತಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವ ಲೇಖಕರು, ಭಾರತದ ಹಲವು ದಶಕಗಳ ರಾಜಕೀಯ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಒಳನೋಟವನ್ನು ಓದುಗರ ಮುಂದೆ ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಪಿ.ವಿ. ನರಸಿಂಹರಾಯರ ಆತ್ಮಕಥನವಾಗಿರದೆ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಕಥೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ಮಾಜಿ ಪ್ರಧಾನಿಯು ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ತಾವು ಕಂಡ ರಾಜಕೀಯ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು, ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಆತ್ಮಕಥನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದರ ಕೆಲವು ಅನುವಾದಿತ ಭಾಗಗಳು ಅದಾಗಲೇ ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯ

ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ ಸೌರಭದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 22 ಕಂಠಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಈಗ ಇನ್‌ಸೈಡರ್ ನ ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದ ಕಥಾಭಾಗವನ್ನು ಓದುಗರ ಕೈಯಲ್ಲಿಡುವ ಸದವಕಾಶ ಒದಗಿಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಮೂಲಕಥಾಹಂದರಕ್ಕೆ, ಕಥೆಯ ಓಟಕ್ಕೆ ಲೋಪವಾಗದಂತೆ ಅನುವಾದಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಸಂದರ್ಭಗಳ ಔಚಿತ್ಯ, ಪಾತ್ರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅವು ಪೂರಕವಾಗಿ ಇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂತರ್ಮುಖಿಯ ಒಳನೋಟವು ಓದುಗರಿಗೆ ಲೇಖಕರು ಚಿತ್ರಿಸುವ ದೃಶ್ಯಾವಳಿಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಓದುಗರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಾನು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಕಥನವನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಲು ನನಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿ, ಅವಕಾಶಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಮಾಜಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಪಿ.ವಿ. ನರಸಿಂಹರಾಯರಿಗೆ ನಾನು ತುಂಬಾ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಆಯ್ದಭಾಗಗಳನ್ನು ಧಾರಾವಾಹಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ನನ್ನ ಹೃದಯಪೂರ್ವಕ

* * * * *

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಈ ಪುಸ್ತಕವು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ, ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಹಾಯಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಮಿತ್ರವರ್ಗದವರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

5. ಡಾ|| ಜಿ. ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯ ಅವರ 'ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಭಾಸ್ಕರ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ'

- ಅನಿಲ್‌ಕುಮಾರ್. ಕೆ

ಡಾ. ಜಿ.ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯರವರು ಬರೆದಿರುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಭಾಸ್ಕರ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರ ವಿವರಣೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರವಾದ ವಿವರಣೆ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದೆ. ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಬಹುಭಾಷಾ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು, ಹಿಂದಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿ, ಕನ್ನಡದ ಓದುಗರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಮೊದಲು ಬಸ್ ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಆಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಪ-ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಜಾಮತ, ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದ್ದವು. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು ವರ್ಷ ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ಮೂಲಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಯಬಾರಿಯಂತೆ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಿಬಿಸಿ ಸುದ್ದಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ 60ನೆಯ

ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಸಲ್ಲಿಸಿದ
 ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಾಣಿ
 ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದು ಇವರ ಸಾಧನೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ
 ಗದುಗಿನ ಭಾರತವನ್ನು ಮನೆಮನೆಗೆ ದೂರದರ್ಶನದ ಮೂಲಕ ತಲುಪಿಸಿದ

* * * * *

ಕೀರ್ತಿ ಇವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರಿಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳೂ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳೂ ದೊರಕಿರುವುದು ಅವರ ಸೇವೆಗೆ ಸಂದ ಗೌರವವಾಗಿದೆ.

6. ಆರ್.ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರ 'ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮ ಜನನ ಮೂಲ'

- ಡಾ. ಟಿ.ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಆರ್.ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರು ಷಟ್ಪದೀರೂಪವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮ ಜನನಮೂಲ ಎಂಬ ಈ ರಚನೆ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಯಣ ಕಥಾಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುವ ಅದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಕಾವ್ಯ.

ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಹನ್ನೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿದ್ದು, ಇವುಗಳಲ್ಲಿನ ಪದ್ಯ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಪರಿಮಿತವಾದುದೇ ಆಗಿದೆ. ಹೀಗಾದರೂ ಈ ರಚನೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಲಘುಕಾವ್ಯ ಮಾಲಿಕೆಗೆ ಸೇರಿದ ಒಂದು ಸುಂದರ ಪುಷ್ಪವೆನ್ನಬಹುದು.

ಶ್ರೀಯುತರು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಪರಮಭಕ್ತರು. ಆ ಮಹಾಕವಿಯ ಕನ್ನಡ ಭಾರತವನ್ನು ಹಲವು ಸಲ ತಾವು ವಾಚಿಸಿರುವುದೇ ಅಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳದ ಜನರಿಗೆ ಗಮಕ ರೂಪವಾಗಿ ಅದನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಯೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಅಲ್ಲಿಯ ವಸ್ತುವೈಭವ, ಭಾಷೆ, ಶೈಲಿ, ಛಂದಸ್ಸುಗಳ ವೈಖರಿಗಳಿಗೆ ಅವರು ಮನಸೋತಿರುವುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮುದ್ದಣನ "ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣ" ವೆಂಬ ಲಲಿತಸುಂದರವಾದ ಗದ್ಯಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಗದ್ಯರೂಪವಾಗಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಪದ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಆಶಿಸಿದ್ದು ಸಹ ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ. ಗದ್ಯರೂಪವಾದ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಪದ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು

ಪರಿಚಿತವಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯವೇ ಆಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು
ವಿದಿತ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣಾಂತರ್ಗತವಾದ ವಿಷಯಗಳಾಗಿರುವ
ಅಂಬರೀಷ ವರಪ್ರದಾನ, ನಾರದಪರ್ವತ ವೃತ್ತಾಂತ ಆದಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮರ
ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪ್ರವೇಶದವರೆಗಿನ ವೃತ್ತಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವಾದರೂ ರಸಸ್ಥಾನಗಳು
ತಕ್ಕ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಕೃತಿ ಇನ್ನೂ
ಹೆಚ್ಚು ಆಸ್ವಾದ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಈಗಿನ ಪರಿಮಿತಿಯಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ
ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಇರುವ ಅಲ್ಪಾವಕಾಶದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು
ಸಾರಸಂಗ್ರಹರೂಪವಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಓದುಗರು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸೀತೆ ಕಾಳಿಯಾಗಿ ಕರಾಳಮುಖಿಯಾಗಿ ಸಹಸ್ರಕಂಠ ರಾವಣನನ್ನು
ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದು ತಕ್ಕ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಮೂಲದ ಸೊಗಸನ್ನು ನೆನಪಿಸುವಂತೆ
ಸೊಗಸಾಗಿಯೇ ಇರುವುದನ್ನು ಎತ್ತಿಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ದಿಟವಾಗಿ ಸೀತಾದೇವಿಯ
ಮಹಿಮೆಯ ಆಧಿಕ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದೇ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣದ ಮುಖ್ಯವಾದ
ಆಶಯವಷ್ಟೆ.

ಭಾಷೆ, ಶೈಲಿ ಭಂದಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಪ್ರಭಾವ ಸ್ಪಷ್ಟವೆನ್ನುವುದು
ಈ ಕಾವ್ಯದ ಪರಿಶೀಲನೆಯಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ವಿದಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ
ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಷಟ್ಪದಿಗಳ ರಚನೆ ಭಾಮನೀಷಟ್ಪದಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯಲಕ್ಷಣವನ್ನು
ಒತ್ತರಿಸಿ ಏಕೆ ಸಾಗುತ್ತದೆಯೆನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಸರಿಪಡಿಸಿದರೆ
ಕಾವ್ಯದ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ, ಅದು ನಿರ್ದುಷ್ಟವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. “ಮುನಿಯ ಬರವನು
ಕಂಡು ಭಕ್ತಿಯ ತನಿರಸದಲೀಸಾಡಿ”, “ಕಡಲ ತುಂಬಿಸಲಾಗ ಸೀತೆಯ ಪಡೆವ
ದುಃಖದ ಕಣ್ಣ ನೀರಲಿ ದಣಿಸಿದನು ಕಡಲ” ಎಂಬಂತಹ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೃದ್ಯತೆಯನ್ನು
ನಾವು ಮನಗಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈಗ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕವಿತ್ವದ
ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಊರ್ಜಿತವಾಗಿಸಲು ಶ್ರೀಮಾನ್ ರುದ್ರಪಟ್ಟಣ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರು

* * * * *

ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಾನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕನ್ನಡಿಗರು ಇದನ್ನು ಆದರಭಾವದಿಂದ ಪುರಸ್ಕರಿಸಲಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

7. ಆರ್.ವಿ. ಶ್ರೀ ನಿವಾಸಯ್ಯನವರ ಶ್ರೀಸೀತಾರಾಮ ಜನನಮೂಲ

– ಡಾ. ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು

ಆರ್.ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರ (ರುದ್ರಪಟ್ಟಣ ವೆಂಕಟನಾರಾಯಣ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯ) 'ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮ ಜನನಮೂಲ' ಎಂಬ ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯ ಲಲಿತಶೈಲಿಯ ಕಾವ್ಯವೊಂದರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಹಾಗೂ ಅದರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿಂತನೆಮಾಡುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. 'ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮ ಜನನ ಮೂಲ'ವನ್ನು ಲೇಖಕರು 'ಅದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣ' ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರು ಹಾಸನಜಿಲ್ಲೆಯ ಅರಕಲಗೂಡುತಾಲ್ಲೂಕಿನ ರುದ್ರಪಟ್ಟಣ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ 1910ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ರುದ್ರಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸಂಕೀರ್ತಿಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಕ್ಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರು. ಅವರು ಕೃಷಿಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ ಕರ್ನಾಟಕಸಂಗೀತವನ್ನೂ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ಪೋಷಿಸುವವರಾಗಿದ್ದರು. ಅಂತಹ ಗಣ್ಯರಮಧ್ಯೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರು ಕಾವ್ಯಕನ್ನಿಕೆಗೊಲಿದು ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿ ಕೊಂಡರು. ಹದಿನೇಳನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಅವರ ಕಾವ್ಯ ಜೀವನ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೃಷಿಕರಾಗಿ ಭೂ-ದೇವಿಯು ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ ಉಜ್ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾವ್ಯದೇವಿಗೆ ಶರಣಾದರು. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ 'ಕರ್ನಾಟಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ'ಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ವಾಚನವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿಂದ ಜನಮನವನ್ನು ತಣಿಸಿದರು. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯ ಅಚ್ಚೊಂದು ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ

ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಶಾಲೆಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಗದ್ಯಪಾಠಗಳನ್ನು
ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಯ ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಎರಕಹೊಯ್ದು ಬಿಡುವಷ್ಟು

ಪರಿಣತಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯವರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. “ಗಣಪತಿ ಜನನ, ವಿನಾಯಕ ದರ್ಶನ, ಅಂಜನೇಯ ಲಂಕಾಪ್ರವೇಶ, ಒಂದು ಪೊಲೀಸ್ ಪತ್ತೆದಾರಿ ಕಥೆ, ಮಾವ-ಅಳಿಯಂದಿರ ವಾಗ್ಯುದ್ಧ, ಚರಿತ್ರೆ-ಭೂಗೋಳಗಳ ನಿಘಂಟು, ಸಂಸಾರಪಾಶ- ಇವು ನಾನು ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳು. ಕೆಲವು ಕಾವ್ಯಗಳಾದರೆ, ಶಾಲೆಯ ಪಾಠವನ್ನೇ ಪದ್ಯರೂಪಕ್ಕೆಳಿಸಿದಂಥವು ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು. ಅಂತೂ ಎಲ್ಲವೂ ಭಾಮಿನಿಗಳೇ. ನಾನಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳೂ ಮುದ್ರಣಕಾರದೆಯೇ ಮರೆಯಾದವು” ಎಂದು ಲೇಖಕರೇ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ‘ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮ ಜನನಮೂಲ’ವೊಂದು ಮಾತ್ರ ಶ್ರೀರಾಮನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಉಳಿದು ಬಂದು ಬೆಳಕುಕಾಣುವ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

“ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮ ಜನನಮೂಲ’ ಎಂಬುದು ರಾಮಾಯಣ ಕಥಾಪರಂಪರೆ ಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ‘ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣ’ದ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣವು ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳಿಂದಲೇ ರಚಿತವಾದುದೆಂದು ನಂಬಲಾಗಿರುವ, ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ, ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಸರ್ಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಧ್ಯಮಗಾತ್ರದ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಆ ಗ್ರಂಥದ ಕಥಾಮೃತವನ್ನು ಮುದ್ರಣ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದ ನಂದಳಿಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಣಪ್ಪನೆಂಬ ಕವಿಯು ‘ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣ’ ಎಂಬ ನಾಮಾಂಕಿತದಲ್ಲಿಯೇ ಹಳಗನ್ನಡ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾರಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ಹದಿನಾರು ಆಶ್ವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮುದ್ರಣನು (1870-1901) ಇಂದಿನ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾರ್ಕಳತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಂದಳಿಕೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದವನು. ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಯಾಮಶಿಕ್ಷಕನಾಗಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ, ಕಾವ್ಯಗಂಗಾಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಈಸಾಡುತ್ತ, ಶ್ರೀರಾಮಾಶ್ವಮೇಧಂ, ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣ, ಶ್ರೀರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮೊದಲಾದ ಸದ್ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಅವನಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪಡೆಯದಿದ್ದರೂ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯ ಕೌಶಲವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣನಿಗೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯವನರಿಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಹೋಲಿಕೆಯುಂಟು. ಮುದ್ರಣನು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಯುಗದಲ್ಲಿದ್ದೂ ಹಳಗನ್ನಡಭಾಷೆಗೆ ಒಲಿದವನಾದರೆ, ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರು ನಡುಗನ್ನಡದ ಭಾಮಿನಿಗೆ ಒಲಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಕನ್ನಡಾಂಜೆಯ ಸುಪುತ್ರರಾಗಿ ಅಭಿನಂದನಾರ್ಹರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯವನರಾದರೋ ಮುದ್ರಣನ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು

ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿನ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಹಳಗನ್ನಡ ಗದ್ಯರೂಪದಿಂದ ನಡುಗನ್ನಡದ ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಡುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೈಯಿಕ್ಕಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಗೆಲುವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗದ್ಯರೂಪದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪದ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾಗಿಂಯಾದರೂ ನಡೆದುಬಂದಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿದ್ದು, ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರ ಕೈಂಕರ್ಯ ಅದರ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಾಗಿ ಸಾರ್ಥಕ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಯನ್ನು ಮುದ್ದಣನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರು ಮುದ್ದಣನ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಭಾಮಿನಿಯ ವಸವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹತ್ತು ಅಧ್ಯಾಯಗಳ, 264 ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ಅದನ್ನು ಭಟ್ಟಿಯಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೃತಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ತಾವು ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ತಿಳಿಗನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣದ ಕಥಾಸಾರ

ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಮುನಿಶಾಪದಿಂದ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ರಾಮಸೀತೆಯರಾಗಿ ಅವತರಿಸುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣದ ಕಥಾವಸ್ತು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯವಂಶದ ತ್ರಿಶಂಕುವೆಂಬ ದೊರೆಯು ಅಯೋಧ್ಯಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಪದ್ಮಾವತಿಯೆಂಬ ರಾಣಿಯಿದ್ದಳು. ಸಕಲಸಂಪದಗಳಿದ್ದರೂ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ಆ ರಾಜದಂಪತಿಗಳು ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಡದೆ, ಪ್ರಜಾಹಿತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ದಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡರು. ಸ್ವಾಮಿಯು ಒಲಿದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ, ಸಕಲಗುಣಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಅಂಬರೀಷನೆಂಬ ಪುತ್ರನನ್ನು ಅವರು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ತಂದೆಯ ತರುವಾಯ ಅಂಬರೀಷನೇ ಮಹಾರಾಜನಾಗಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತ, ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಪವನ್ನಾಚರಿಸಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದನು. ಆಗ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ರುದ್ರನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ತನಗೆ ದೊರೆತಿದ್ದ 'ಸುದರ್ಶನ' ಚಕ್ರವನ್ನು ಅಂಬರೀಷನಿಗೆ ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ನೀಡಿದನು. ಆ ಚಕ್ರವಾದರೋ ಋಷಿಶಾಪ, ಶತ್ರುಬಾಧೆ, ರೋಗಬಾಧೆ ಮುಂತಾದ ಸಂಕಟಗಳಿಂದ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಪಾರುಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ತೊಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಬರೀಷನು ಬಹುಕಾಲ ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತ ನೂರು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಗಳನ್ನೂ ನೂರು ವಾಜಪೇಯಗಳನ್ನೂ ನಿಷ್ಕೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾದನು. ಅವನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಾತೆಯು ಸಸ್ಯಶ್ಯಾಮಲೆಯಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕ್ಷಾಮಭಾದೆಯಿಲ್ಲದೆ ರಾಜ್ಯವು ಶಾಂತಿಸಮೃದ್ಧಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು, ಅದು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಯಿತು.

ಅಂಬರೀಷನಿಗೆ ಶ್ರೀಮತಿಯೆಂಬ ಅತ್ಯಂತ ರೂಪವತಿಯಾದ ಒಬ್ಬ ಮಗಳಿದ್ದಳು. ನಾರದ ಮತ್ತು ಪರ್ವತ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಮುನಿಗಳು ಒಮ್ಮೆ ಅಂಬರೀಷನ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದವರು ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಹಪರವಶರಾದರು. “ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಡು” ಎಂದು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅಂಬರೀಷನನ್ನು ಕಾಡಿದರು. ಆಗ ಅಂಬರೀಷನು “ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ನನ್ನ ಮಗಳು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಾಳೋ ಅವರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಯಂವರವೊಂದನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಸಂತೈಸಿದನು. ಆ ಬಳಿಕ ನಾರದ-ಪರ್ವತರಿಬ್ಬರೂ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕುರಿತು ನಾರದನು “ನಾಳೆಯ ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿಯು ನನಗೇ ಮಾಲೆಹಾಕುವಂತಾಗಬೇಕು; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪರ್ವತನ ಮುಖವು ಕೋಡಗದ ಮುಖದಂತೆ ಕಾಣಬೇಕು; ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಾಗಬೇಕು” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಪರ್ವತನೂ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕುರಿತು “ನಾಳಿನ ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿಗೆ ನಾರದನ ಮುಖವು ಕೋಡಗನ ಮುಖದಂತೆ ಕಾಣಬೇಕು, ಅವಳು ನನಗೇ ಒಲಿಯಬೇಕು, ಹಾಗೆ ಕರುಣಿಸು” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಾದರೋ ತನ್ನ ಭಕ್ತರಾದುದರಿಂದ ಇಬ್ಬರ ಬೇಡಿಕೆಗೂ ಮನ್ನಣೆಯಿತ್ತು ‘ತಥಾಸ್ತು’ ಎಂದುಬಿಟ್ಟನು.

ಸ್ವಯಂವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿಯು ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ‘ಯಾರನ್ನು ವರಿಸಲಿ’ ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾರದ ಪರ್ವತರ ಮುಖಗಳು ಅವಳಿಗೆ ಮಂಗನ ಮೋರೆಗಳಂತೆ ಕಂಡು ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಾಣುವಂತೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಸುಂದರ ಯುವಕನಾಗಿ ತೋರಿಕೊಂಡನು. ತಂದೆಯ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಶ್ರೀಮತಿಯು ಅವನಿಗೆ ಪುಷ್ಪಹಾರವನ್ನು ತೊಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ಆಗಿಂದಾಗಲೇ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಯಾರಿಗೂ ಗೋಚರವಾಗದಂತೆ ಶ್ರೀಮತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದುಬಿಟ್ಟನು. ಅಂಬರೀಷನೂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೂ ಒಟ್ಟಾಗಿಯೇ ತಮಗೆ ಮೋಸಮಾಡಿದರೆಂದು ನಾರದ-ಪರ್ವತರು ಆಶಾಭಂಗದಿಂದ ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದರು. “ಕೊಟ್ಟಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಿ ಮಗಳನ್ನು ಬೇರೊಬ್ಬನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಕಾರಣ ನಿನಗೆ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮಣೆಯಾಗಲಿ” ಎಂದು ಅವರುಗಳು ಅಂಬರೀಷನಿಗೆ ಶಾಪವಿತ್ತರು. ಆ ಬಳಿಕ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ “ನೀನೇ ಶ್ರೀಮತಿಯನ್ನು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅಪಹರಿಸಿ ತಂದಿದ್ದೀಯೆ. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ನೀನು ಅಂಬರೀಷನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವಂತಾಗಲಿ, ಶ್ರೀಮತಿಯು ಭೂದೇವಿಯ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಮಿಥಿಲೆಯ ಮಹಾರಾಜನಾದ ಜನಕನ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ

ಬೆಳೆಯಲಿ. ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ವಿವಾಹ ನೆರವೇರಲಿ, ಈಗ ನೀನು ಹೇಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಿನ್ನ ಮಡದಿಯನ್ನು ರಾಕ್ಷಸನೊಬ್ಬನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿ, ಈಗ ನಾವು ಶ್ರೀಮತಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಎಷ್ಟು ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಆಯಾಸಗೊಂಡವೋ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಕಟವನ್ನು ನೀನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಲಿ” ಎಂದು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೇ ಶಾಪವಿತ್ತರು. ಅಂಬರೀಷನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪವು ಫಲಕಾರಿಯಾಗದೆ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವು ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಅಷ್ಟಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅದು ಪರ್ವತ-ನಾರದರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಅವರನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಡಲು ಸಜ್ಜಾಯಿತು. ಆಗ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಮೊರೆಹೊಕ್ಕು ಆ ಸಂಕಟದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದರು. ಪಿತ್ತವಿಳಿದ ಬಳಿಕ ಆ ಮುನಿಗಳು “ಅಯ್ಯೋ, ನಾವು ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಏಕಾದರೂ ಬಯಸಿದವೋ, ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ವಂಚಿಸಲು ಏಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟೆವೋ, ಏಕಾದರೂ ಅಂಬರೀಷನನ್ನೂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನೂ ಶಪಿಸಿ ನೊಂದೆವೋ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೀಗಾಗಬಾರದು, ಇಂದಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಈ ದೇಹವಳಿಯುವವರೆಗೆ ಕನ್ಯಾಪರಿಗ್ರಹ ಮಾಡಬಾರದು, ಇದಕ್ಕೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರಲಿ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಎಂದಿನಂತೆ ತಪ್ಪನ್ನಾಚರಿಸಲು ತಂತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಮಾಯೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಕೂಡ ಮಾನವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕಾಯಿತು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಕುರಿಗಳಂತಿರುವ ಮನುಷ್ಯರು ವಂಚನೆಮಾಡಿದರೆ ಯಾವ ಹೀನಜನ್ಮ ಬರಬಹುದೋ! ಮಹಾವಿಷ್ಣು-ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮಸೀತೆಯರಾಗಿ ಜನಿಸಲು ಕಾರಣವಾದ ಈ ಕಥಾವೃತ್ತಾಂತ ಅತ್ಯಂತ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕಿರುವ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣವೆಂಬ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹತ್ತುಮುಖದ ರಾವಣನೆಂಬುವವನು ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನನ್ನು ಕುರಿತು ಘೋರವಾದ ತಪವನ್ನಾಚರಿಸಿ ‘ನನಗೆ ಮರಣವೇ ಬರಬಾರದಂತಹ ವರವನ್ನು ನೀಡು’ ಎಂದು ಬೇಡಿದನು. ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದಾಗ, ‘ನಾನು ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನೇ ಕೂಡುವ ಬಯಕೆಗೆ ತುತ್ತಾದಾಗ ನನಗೆ ಮರಣಬರಲಿ’ ಎಂಬ ವರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡನು. ದುಷ್ಟನಾದ ಅವನು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿ ಮೆರೆಯುತ್ತ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಚ್ಯುತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. ದಿಕ್ಷಾಲಕರನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಸೇವಕರನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಸಂಪತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಳ್ಳೆಹೊಡೆದು ತನ್ನ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸಕಲಲೋಕಗಳ ಸುಂದರಿಯರನ್ನೂ ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಅವನ

ದಿಗ್ವಿಜಯವು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಋಷಿಮುನಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗೆದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಗೆದ್ದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಅವರ ದೇಹವನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ ಒಂದೊಂದು ತೊಟ್ಟು ರಕ್ತವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗ್ರಸ್ತಮದನೆಂಬ ಋಷಿಯು ತನಗೆ ಸಾವಿರ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿದ್ದರೂ ಮಗಳೊಬ್ಬಳು ಬೇಕೆಂದು ಆಸೆಪಟ್ಟು, ಚಿನ್ನದ ಕಲಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ನಿತ್ಯವೂ ಅದಕ್ಕೆ ದರ್ಭೆಯ ತುದಿಯಿಂದ ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕಮಾಡಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ತನಗೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ಮಗಳಾಗಬೇಕೆಂದೂ ಅವನು ಕೋರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ರಾವಣನು ತಾನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ರಕ್ತವನ್ನು ಆ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿ, ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ವಿಜಯದ ಸಂಕೇತವೆಂದು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದನು. ತನ್ನ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯಾದ ಮಂಡೋದರಿಯ ವಶಕ್ಕೆ ಅದನ್ನೊಪ್ಪಿಸುತ್ತ “ಈ ಕಳಸದಲ್ಲಿ ಋಷಿಮುನಿಗಳ ವಿಷರಕ್ತವಿದೆ, ಜೋಪಾನವಾಗಿಡು, ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟೆಯೆ ಜೋಕೆ, ವಿಷಯವು ಗುಟ್ಟಾಗಿರಲಿ” ಎಂದು ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ತರುವಾಯ ತನ್ನ ಲಂಪಟಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಪರ್ವತ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಗಂಧರ್ವ ಸುಂದರಿಯರೊಡನೆ ವಿಹರಿಸಲು ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಮಂಡೋದರಿಗಾದರೋ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಲಂಪಟತೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಹಿಡಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಅವಳ ಮನದ ಜುಗುಪ್ಸೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಹೋಯಿತು. ಕೊನೆಗೊಂದು ದಿನ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ತಲುಪಿ, ವಿಷರಕ್ತವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದ ರಕ್ತವನ್ನು ಸಾವು ಬರಲೆಂದು ಗಟಗಟನೆ ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟಳು. ಕೆಂಡದ ಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಮನೆ ಸುಡಬಲ್ಲದೇ ಹೊರತು ರತ್ನದುಂಡೆಯಿಂದ ಮನೆ ಸುಡುತ್ತದೆಯೇ! ಮಂಡೋದರಿಯ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಕ್ಕ ಆ ರಕ್ತವು, ಅಮೃತದ ಬೀಜವಾಗಿ ಅವಳು ಗರ್ಭವತಿಯಾದಳು. ಅಪವಾದಕ್ಕಂಜಿ ಮಂಡೋದರಿಯು ಹೆರುವ ಕಾಲ ಸನ್ನಿಹಿತವಾದಾಗ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆಂದು ಪಯಣಬೆಳೆಸಿದಳು. ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ತಲುಪಿ ಸುಂದರವಾದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತಳು. ಆ ಶಿಶುವು ತನ್ನ ರೂಪಾತಿಶಯತೆಯಿಂದ ರತಿದೇವಿಯನ್ನೂ ಮೀರಿಸುವಂತಿತ್ತು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲ್ಲುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಂಡೋದರಿಯು ಆ ಮಗುವನ್ನು ಒಂದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಅಡಗಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು.

ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಜನಕ ಮಹಾರಾಜನು ಯಜ್ಞಮಾಡಲೆಂದು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ನೇಗಿಲಿನಿಂದ ಭೂಶೋಧನೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಪುಣ್ಯದ ಫಲವಾಗಿ ಆ ಜಾಗವು ಮಂಡೋದರಿಯು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು

ಹೂತಿಟ್ಟುದಾಗಿತ್ತು. ಆಗಲೇ ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯು ನೇಗಿಲತುದಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಮೇಲೆದ್ದು ಬಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸಿತು. ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ತೆರೆದು ನೋಡಿದಾಗ ಅದ್ಭುತವೇ ಕಾದಿತ್ತು. ಅದರೊಳಗಿದ್ದ ಬಾಲೆಯ ಮೇಲೆ ದೇವತೆಗಳು ಹೂಮಳೆಗರೆದರು. “ಎಲೈ ರಾಜನೇ, ಈ ಶಿಶುವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ, ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯವಿಶೇಷದಿಂದ ನಿನಗೆ ದೊರಕಿದ್ದಾಳೆ. ನಿನ್ನ ಮಗಳೆಂದೇ ಪೋಷಿಸು” ಎಂದು ಅಶರೀರವಾಣಿಯೂ ಆಗಲೇ ನುಡಿಯಿತು. ಜನಕನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ತೆರಳಿದನು. ಆ ಬಾಲೆಗೆ ಸೀತೆಯೆಂದು ನಾಮಕರಣಮಾಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಬೆಳೆಸಿದನು. ತಾನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದ ಯಜ್ಞವನ್ನೂ ಸಾಂಗಗೊಳಿಸಿದನು. ಅತ್ತ ಅಯೋಧ್ಯಾಪುರಿಯ ದಶರಥನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಪದ ಫಲವಾಗಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ಅವನಿಗೆ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಲಕ್ಷಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನರು ಅವನಿಗೆ ಅನುಚರರಾಗಿ ಅವನ ವಂಶಜರೇ ಆಗಿ ತೋರಿಕೊಂಡರು.

ಕಾಲವು ಕೂಡಿಬಂದಾಗ ಮಿಥಿಲಾಪುರಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮಸೀತೆಯರ ವಿವಾಹವು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಸಂಪನ್ನವಾಯಿತು. ಜನಕಮಹಾರಾಜನು ಎಲ್ಲರೂ ಮೆಚ್ಚುವ ಹಾಗೆ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನೂ ಮಗಳಿಗೆ ಬಳುವಳಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು, ಮದುವೆಗೆ ಬಂದ ಬೀಗರನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು. ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬರುವ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮದೇವನು ರಾಮನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ, ಶಕ್ತಿಹೀನನಾಗಿ, ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಒಂದು ವರ್ಷದ ಬಳಿಕ ಎಚ್ಚೆತ್ತು, ತನ್ನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ವಧೂಸರವೆಂಬ ನದಿಯತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿಬಿಟ್ಟನು.

ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಾವುದೋ ಕಾರಣದಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಅರಣ್ಯವಾಸವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಸಹಿತನಾಗಿ ಅವನು ದಂಡಕಾರಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಕಾಡೇ ನಾಡಾಗಿ, ಪರ್ಣಕುಟಿಯೇ ಅರಮನೆಯಾಗಿ ಅವನು ಆನಂದಮೂರ್ತಿಯಾಗಿಯೇ ಇದ್ದನು. ಒಮ್ಮೆ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಬೇಟೆಗೆಂದು ವನಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ, ದುಷ್ಟರಾವಣನು ಆ ಸಮಯವನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಿ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಲಂಕೆಗೊಯ್ದನು. ಅದರಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಲಕ್ಷಣನೊಡನೆ ಋಷ್ಯಮೂಕಪರ್ವತವನ್ನು ಸೇರಿ, ಆಂಜನೇಯನ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಸುಗ್ರೀವನ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡನು. ವಾಲಿಯನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ನೆರವಾಗಿ, ಅವನ ಮೂಲಕ ಸೀತಾನ್ವೇಷಣೆಗೆ ಸಹಾಯ ಪಡೆದುಕೊಂಡನು. ಆಗ ಸುಗ್ರೀವನು ಆಂಜನೇಯನ ಸಹಿತವಾಗಿ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ವಾನರಸೇನೆಯನ್ನು

ಸಂಘಟಿದನು. ಸೀತಾದೇವಿಯು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆಂಬ ಸುದ್ದಿಬಂದಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ದಕ್ಷಿಣ ಸಮುದ್ರತೀರವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದರು. ಆಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು “ಎಲೈ ಸಮುದ್ರರಾಜನೇ, ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗುವವರೆಗೂ ನೀನು ತುಳುಕಾಡದೆ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ನಿಲ್ಲು” ಎಂದು ಕೋರಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಸಮುದ್ರರಾಜನು ಅ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಕೋಪೋದ್ದೀಪಿತನಾಗಿ ಸಮುದ್ರದೊಳಕ್ಕೆ ಜಿಗಿದನು. ಆಗಲೇ ಅವನ ದೇಹತಾಪದಿಂದ ಸಮುದ್ರದ ನೀರೆಲ್ಲವೂ ಕುದಿದು ಬತ್ತಿಹೋಯಿತು. ಜಲಚರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬೆಂದುಹೋದುವು. ಹೀಗಾಗಬಾರದಿತ್ತು ಎಂದು ಶ್ರೀರಾಮನು ಖೇದಗೊಂಡನು. ಸೀತಾವಿರಹವೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಅವನು ಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಪ್ರವಾಹವೇ ಉಕ್ಕಿಹರಿದು ಆ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದಲೇ ಸಮುದ್ರವು ಹಿಂದೆ ಹೇಗಿದ್ದಿತೋ ಹಾಗೆಯೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು. ಸಮುದ್ರರಾಜನು ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡನು. ಬಳಿಕ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಲಂಕೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ತರುವಾಯ ಸೀತಾಸಹಿತರಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಪುಷ್ಪಕವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿ ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೆಗೆ ತೊಡಗಿದನು. ದೇವದುಂದುಭಿಗಳು ಸಮಯನೋಡಿ ಮೊಳಗುತ್ತಿದ್ದುವು.

‘ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನೇ ನಾನು ಮೋಹಿಸಿದಾಗ ನನಗೆ ಮರಣ ಬರಲಿ’ ಎಂದು ರಾವಣನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಬೇಡಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ವರ ಆಗ ನೆರವೇರಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಸೀತೆಯು ತನ್ನ ಮಗಳೆಂದರಿಯದೆ ಕಾಮಪೀಡಿತನಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದುದೇ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಅದು ಅವನ ಪತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ‘ನಾನೇಕೆ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮೋಹಿಸುತ್ತೇನೆ’ ಎಂಬ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅವನು ಅಂತಹ ವಿಚಿತ್ರವರವನ್ನು ಬೇಡಿಪಡೆದು ತಾನು ಚಿರಂಜೀವಿಯಾದೆನೆಂದು ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ವಿಧಿಬರಹವನ್ನು ಯಾರು ತಾನೆ ತಪ್ಪಿಸಬಲ್ಲರು!

ಸಹಸ್ರಕಂಠರಾವಣನ ಸಂಹಾರ

ಶ್ರೀರಾಮನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂತಸದಿಂದ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ ಋಷಿಮುನಿಗಳು ಶಿಷ್ಯಸಹಿತರಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಸೀತಾದೇವಿಯೊಡನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಹಣ್ಣುಹಂಪಲುಗಳ ಕೈಗಾಣಿಕೆಯನ್ನಿತ್ತು ಬಹು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು. “ಜಗನ್ನಾಥನೇ. ನೀನು ಅವತಾರತಾಳಿ, ಪತ್ನಿಯ ನೆಪದಿಂದ

ದುಷ್ಟದಾನವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಹರಿಸಿ ಲೋಕೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಭಂಗಪಟ್ಟೆ. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಈಗ ದೇವಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಯಾವುದೇ ನೋವುಗಳಿಲ್ಲದೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಗಳಿದರು.

ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಶ್ರೀರಾಮನ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಋಷಿಗಳ ಮುಖವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ಸಹಸ್ರಕಂಠರಾವಣನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಿದಳು. “ಸುಮಾಲಯೆಂಬ ರಕ್ಕಸನಿಗೆ ಕೈಕಸಿಯೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಮಗಳಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯನ್ನು ವಿಶ್ರವಸ್ಸು ಎಂಬಾತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಾದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯವನಿಗೆ ಸಾವಿರಮುಖಗಳು, ಕಿರಿಯವನಿಗೆ ಹತ್ತುಮುಖಗಳು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ರಾವಣ ಎಂದೇ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಸಹಸ್ರಕಂಠರಾವಣನು ಬಾಲಕನಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಆಟಕ್ಕಿಂದು ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರನ್ನೇ ತಾಳಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಶಿವನೇ ಅವನಿಗೆ ದ್ವಾರಪಾಲಕನು, ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಅವನಿಗೆ ನಿತ್ಯಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ಓದುವವನು, ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವನ ಪಾದಪಂಕಜದ ದುಂಬಿಗಳು. ಸಾವಿರ ಮುಖಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ದೇಹವೂ, ಆ ದೇಹಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬಲವೂ, ಆ ಬಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪರಾಕ್ರಮವೂ ಅವನಿಗುಂಟು. ಅವನು ಪುಷ್ಕರದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ದಶಕಂಠರಾವಣನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಒಡೆಯನು ಅಷ್ಟೊಂದು ಪರಿತಾಪಪಟ್ಟಿರುವಾಗ, ಆ ಸಹಸ್ರ ಕಂಠನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಸಬಹುದೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದೇ! ಅವನನ್ನು ಅರ್ಧಗಳಿಗೆಯಷ್ಟು ಕಾಲವಾದರೂ ಗೆಲ್ಲುವವರು ಮೂಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದಾರೋ ಇಲ್ಲವೋ! ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಅದು ಚುಚ್ಚುಮಾತೂ ಆಗಿತ್ತು.

ಸೀತಾದೇವಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಶ್ರೀರಾಮನ ಕೋಪ ಉಕ್ಕೇರಿತು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಡವಾದುವು. ಕುಡಿಮೀಸೆ ಕುಣಿಯಿತು. ದೇಹವು ಉಬ್ಬಿತು. ಬಾಹುಗಳು ಅಲುಗಿದವು. ಕಪಿಸೈನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಆಗಿಂದಾಗಲೇ ಸಹಸ್ರಕಂಠರಾವಣನಮೇಲೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಸಾರಿಬಿಟ್ಟನು. ಸೀತಾದೇವಿಯೊಡನೆ ಪುಷ್ಕಕವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ ರಣಾಂಗಣವನ್ನು ಸೇರಿಯೇ ಬಿಟ್ಟನು. ಸಹಸ್ರಕಂಠನಿಗೂ ರಾಮನಿಗೂ ಘನಘೋರವಾದ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಬಗೆಬಗೆಯ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹೂಡಿ, ಅವು ಪೂರೈಸಿದ ಬಳಿಕ ಇಬ್ಬರೂ ಆಯಾಸಗೊಂಡರು. ರಾಕ್ಷಸನ ಸಹಸ್ರಮುಖಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆವರಿಳಿಯಿತು. ಕೈಗಳು ಬಲಗುಂದಿದುವು. ಎದೆ ಡವಡವಗುಟ್ಟಿತು. ತೊಡೆಗಳು ನಡುಗಿದವು. ಹೀಗಾದಾಗ

ಆ ನೀಚ ರಾಕ್ಷಸನು ಯಾವುದಾದರೂ ಮೋಸದಿಂದ ರಾಮನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದನು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದ ರಾಮನು ಆ ಮೊದಲು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ, ದಶಕಂಠರಾವಣನನ್ನು ನಿರ್ನಾಮಮಾಡಿದ್ದ ಬಾಣವೊಂದನ್ನು ಸಹಸ್ರಕಂಠನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಎಂದೂ ಹುಸಿಯಾಗದ ರಾಮಬಾಣವು ಆಗ ಸೋತಿತು. ವೇಗವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಬಾಣವನ್ನು ಸಹಸ್ರಕಂಠನು ಹಿಡಿದು, ಎರಡು ತುಂಡಾಗಿ ಮುರಿದುಬಿಟ್ಟನು. ತರುವಾಯ ತಾನೊಂದು ಪ್ರತಿಬಾಣವನ್ನು ಗುರಿಯಿಟ್ಟು 'ಆಹಾ ಇದು ಸರಿಯಾಗಿದೆ' ಎಂದು ತನಗೆ ತಾನೇ ತಲೆದೂಗಿ ರಾಮನ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟನು. ಅದು ಗುರಿತಪ್ಪದೆ ರಾಮನ ಎದೆಗೆ ನಾಟಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಮೂರ್ಛಗೊಳಿಸಿ ಮಲಗಿಸಿ, ತಾನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಶತ್ರುವನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದೆನೆಂಬ ಬಿಂಕದಿಂದ ಸಹಸ್ರಕಂಠನು ಬೀಗಿದನು. ಶ್ಮಶಾನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪಿಶಾಚಿಗಳೊಡನೆ ಕುಣಿದಾಡುವ ಕಾಳ ರಕ್ಷಸನಹಾಗೆ ಅವನು ರಣಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನವರೊಡಗೂಡಿ ನಲಿನಲಿದಾಡಿದನು. ಆಗ ರಾಮನ ಸೇನೆಯೆಲ್ಲವೂ ಗೆಲುವಿಲ್ಲದೆ ಮಂಕಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಮುಖಗಳೂ ಒಣಗಿಹೋದವು. ಆಗ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕು, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಾಪಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಸರ್ವರೂ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡತೊಡಗಿದರು. "ತಾಯೆ, ನೀನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ರಾಕ್ಷಸನು ಬಲುಶೂರ, ನಮ್ಮ ಸೇನೆಯೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗಿ ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದೆ. ವೀರಾಧಿವೀರರೆಲ್ಲರೂ ಮಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾಗಿ ಸೇನಸಬಲ್ಲವರು ಯಾರೂ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀರಾಮನ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಹೀಗಾಗಿದೆಯೆಂದು ಬಳಿಕ ಏನು ಹೇಳೋಣ! ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹನಾದವು ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಸಹಸ್ರಕಂಠನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಟಂಕಾರಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಗಳು ತಳಮಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ನೀನೇ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಈಗ ಕಾಪಾಡಬೇಕು. ನಿನಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಆದಿಮಾಯೆಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳಿಗೆ ನೀನೇ ಕಾರಣಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಏನಾದರೂ ಸರಿಯೆ, ಈ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡು" ಎಂದು ದೈನ್ಯತೆಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

ಋಷಿಮುನಿಗಳು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸುಂದರಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಭಯಾನಕ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಳು. ತಿದ್ದಿಬಾಚಿದ್ದ ಅವಳ ತಲೆಗೂದಲು ಕೆದರಿಹೋಯಿತು. ಚಂದ್ರನಂತಿದ್ದ ಹಣೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಹೂವಿನ ಎಸಳಿನಂತಿದ್ದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕ್ಷೂರವಾದ ಗುಳಿಗಣ್ಣುಗಳಾಗಿಬಿಟ್ಟುವು. ಶುಭ್ರವಾದ ದಂತಪಂಕ್ತಿಗಳು ಕೋರೆದಾಡೆಗಳಾಗಿಬಿಟ್ಟುವು. ಚಿಗುರಿನಂತಿದ್ದ ನಾಲಗೆಯು ಜೋಲುನಾಲಗೆಯಾಗಿ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿತು. ಅವಳ ಮುಖವು ಕರಾಳವಾಯಿತು. ತೋಳುತೊಡೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆ ಭಯಾನಕರೂಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮಾರ್ಪಾಡಾದುವು.

ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ರುಂಡಮಾಲೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಮೂಳೆಯಿಂದಾದ ಕೈಬಳೆಗಳು ನೋಡಲು ಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದವು. ಲೋಕೋತ್ತರ ಸುಂದರಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯು ಮಹಾಕಾಳಿಯಾಗಿ, ಕರಾಳಿಯಾಗಿ ಪುಷ್ಪಕವಿಮಾನದಿಂದ ಧಿಗ್ಗನೆ ಭೂಮಿಗೆ ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿದಳು. ಅವಳ ಕೋರೆಹಲ್ಲುಗಳು ಬೆಳಕು ತುಂಬಿ ಹೊಳೆದವು. ಅವಳ ತುಟಿಗಳು ಅದುರಿದವು. ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆಗಳು ರಾಟಿಯಂತೆ ತಿರುಗಿದವು. ಶೂಲ, ಖಡ್ಗ, ಕಪಾಲಾದಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಪಕ್ಷಿವೇಗದಿಂದ ರಾಕ್ಷಸನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದಳು.

ಸಹಸ್ರಕಂಠರಾವಣನಿಗೂ ಮಹಾಕಾಳಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಗೂ ನಡೆದ ಯುದ್ಧವು ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮಹಾಕಾಳಿಯು ಎದುರಾಗಿ ಬಂದುದನ್ನೂ ರಾವಣನ ಸಾವಿರ ತಲೆಗಳು ಭೂಮಿಗೆ ಉರುಳಿಬಿದ್ದುದನ್ನೂ ಕಾಣಲು ಯಾರಿಗೂ ಅವಕಾಶವೇ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ರೆಪ್ಪೆ ಮಿಟುಕಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸನ ಕಂಠಗಳು ಮಾವಿನಕಾಯಿಗಳು ಗಾಳಿಗುದುರುವಂತೆ ಉದುರಿ ಬಿದ್ದವು. ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆಂದು ಬಂದ ಕೆಲವರನ್ನು ಆ ದೇವಿಯು ತನ್ನ ಆಯುಧಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ರಾಶಿಹಾಕಿದಳು. ಕೆಲವರನ್ನು ಸೀಳಿ ಹೋಳುಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿದಳು. ಕೆಲವರನ್ನು ಕಾಲುಹಿಡಿದು ನೆಲಕ್ಕಪ್ಪಳಿಸಿದಳು. ಕೆಲವರನ್ನು ಬೀಸಿ ಎಸೆದಳು. ಕೆಲವರ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಗಿದು, ಅವರ ಕರುಳುಗಳಿಂದ ದಪ್ಪ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ರಾಕ್ಷಸರ ಮುಂಡಗಳ ರಾಶಿಯೆಂಬ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಆ ಮಹಾಕಾಳಿಯು ಏರಿಕುಳಿತಳು. ಆಗ ಅವಳಂತೆಯೇ ಭಯಂಕರಿಯರಾದ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಾತೃಕೆಯರು ಆ ರಣರಂಗವನ್ನೆಲ್ಲ ತುಂಬಿಕೊಂಡರು. ಅವರು ರಾಕ್ಷಸರ ರಕ್ತದಿಂದ ಓಕುಳಿಯಾಡಿದರು. ರುಂಡಗಳಿಂದ ಚೆಂಡಾಡಿದರು. ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ಹಿರಿದು ಕೋಲಾಟವಾಡಿದರು. ಬಾಯಾರಿದಾಗ ರಕ್ತವನ್ನೇ ಕುಡಿದರು. ಹಸಿವಾದಾಗ ಮೆದುಳನ್ನೇ ತೋಡಿತಿಂದರು. ದಣಿವು ಮಾಯವಾದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ಕ್ರೀಡೆಗಿಳಿದು ಆನಂದಿಸಿದರು.

ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಋಷಿಮುನಿಗಳೊಡಗೂಡಿ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು "ತಾಯೇ, ಶಾಂತಳಾಗು, ನಿನ್ನ ಉರಿಗೆಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲರೂ ನಾಶವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನ ಈ ಅದ್ಭುತರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಋಷಿಮುನಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದೇವೇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ದಿಕ್ಪಾಲಕರೂ ನೀನು ಶಾಂತಳಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಈಗ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸು. ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾಯುವವಳೂ ಕೊಲ್ಲುವವಳೂ ಆದ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಯಾರು ತಾನೆ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು" ಎಂದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದನು.

ಆಗ ಸೀತಾದೇವಿಯು ರಾಮನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಸನ್ನೆಮಾಡಿದಳು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮನು ರಾಮನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ತಡವರಿಸಿದನು. ನಿದ್ರೆಹೋದವರು ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಶ್ರೀರಾಮನು ಮೂರ್ಛೆತಿಳಿದು ಎದ್ದುಕುಳಿತನು. ತಾನು ಕಂಡ ದೃಶ್ಯಾವಳಿಗಳಿಂದ ಅವನು ಮರವಟ್ಟುಹೋದನು. ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸಿ ರಾಮನ ಭಯವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀರಾಮನು ಆ ಪರಮೇಶ್ವರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ತನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಕೊನೆಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಶಾಂತವಾಯಿತು. ಸೀತೆಯು ಮುನ್ನಿನ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಮರಳಿಬಂದರು.

ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರ ಕಾವ್ಯಕೌಶಲ

ಈ ಕಥಾಸಾರವೆಲ್ಲವೂ ಮುದ್ದಣಕವಿಯಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಗದ್ಯ ಕೃತಿಯ ಸಾರಸಂಗ್ರಹವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರು 'ಹತ್ತು ಕಟ್ಟುವ ಕಡೆ ಒಂದು ಮುತ್ತು ಕಟ್ಟು' ಎಂಬ ಗಾದೆಯಂತೆ ಮುದ್ದಣನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಿರಿದುಗೊಳಿಸಿ ಭಾಮಿನಿಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುದ್ದಣನ ಕೃತಿಗೆ ಲೋಪಬಾರದಂತೆ ತಮ್ಮ ಕಥಾಸಂಗ್ರಹ ಕೌಶಲವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಪದಿಯು ಅವರ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಹರಿದಾಡಿದೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಓದಿದಾಗಿನ ಪುಳಕವೇ ಇಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ನನ್ನದು ಬಾಲಲೀಲೆಯ ಧಾಟಿ, ವೀಣಾಪಾಣಿಯೇ ನನ್ನನ್ನು
ವಾಚಾಳಿಯನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ನಾನೇನೂ ಹಿರಿಯನಲ್ಲ, ಸಾಮಾನ್ಯನು. ಎಲ್ಲರೂ
ಬೆನ್ನುತಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಮುಂದಡಿಯಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಕಾವ್ಯಾರಂಭದಲ್ಲಿ
ಹೇಳಿರುವ ಕವಿಯ ವಿನಯಶೀಲತೆ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿದೆ:

ಬಾಲಲೀಲೆಯಧಾಟಿಯಲಿ ವಾ

ಚಾಲನಾಗಿಸಿ ವೀಣಾಪಾಣಿ

ಪಾಲಿಸುತಿಹಳೆಂದರಿತು ಕೇಳ್ವದೆಲ್ಲಾ ಸುಜನರು

ಮೇಲರಿಮೆಯನಗಿಲ್ಲದಿರೆ ನಾ

ಕೀಳೆನುತ ತಲೆವಾಗಿ ಕವಿಗಳು

ಬೋಳಯಿಸೆ ಮುಂದಿಟ್ಟೆಹೆನು ನನ್ನೂರು ರುದ್ರಪುರ ||

ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನು ಮರೆತು ಪರಸ್ತ್ರೀಸಂಗದಲ್ಲಿ ಎಡೆಯಾಡುವ ರಾವಣನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಗಾಸಿಗೊಂಡ ಮಂಡೋದರಿಯ ದುಃಖ ಅವರ್ಣನೀಯ. ಅಂತಹ

ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಾಳು ಸುಡಲಿ ಎಂದು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಅಣಿಯಾಗಿ ನಿಂತ ಸನ್ನಿವೇಶ ಹೃದಯವಿದ್ರಾವಕವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರ ಕಾವ್ಯರಚನಾ ಕೌಶಲ ಇಂತಹ ಮರ್ಮಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹೃದ್ಯವಾಗಿ ಚೆಲ್ಲವರಿದಿದೆ:

ಎರೆಯನೆಂದಿಗು ಬಾರದೆಯೆ ತಾ

ಪರವೆಣ್ಣು ಮುದದಿಂದ ಸತಿಯಳ

ಪರಿವಿಲ್ಲದೆಯೆ ಬೇಯ್ವು ಪೆಣ್ಣುಬಾಳಿಕೆಯ ಸುಡಲೆಂದು

ಕೊರಗುತ್ತ ಮುಂದೆನ್ನ ಪಾಡೇ

ನಾರುಗತಿಯಹರೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿ

ದುರುಳ ತಂದಾ ರಕ್ತವನು ಹೀರಿದಳು ನಿರಾಸೆಯಲಿ || 6-12 ||

ಸಹಸ್ರಕಂಠನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕಿಳಿದಾಗ ಒಮ್ಮೆ ವಾನರಸೇನೆಯೇ ಮೇಲ್ಗೈಯಾಗಿ ರಕ್ತಸಸೇನೆ ತಲ್ಲಣಿಸಿತು. ವಾನರವೀರರು ರಕ್ತಸರನ್ನೇ ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಬೀಸುತ್ತ ಅನ್ಯ ರಕ್ತಸರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತ ಸಾಗಿದರು. ಅದು ಬಾಳೆತೋಟವನ್ನು ಹೊಕ್ಕ ಕಪಿಗಳ ಲೀಲೆಯೋ ಎಂಬಂತಾಯಿತು ಎಂಬ ವರ್ಣನೆ ಅತ್ಯಂತ ಚೇತೋಹಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರ ಕವಿಹೃದಯವು ಮೆರೆದಾಡಿದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದಾಗಿದೆ :

ಬಾಳೆತೋಟವಹೊಕ್ಕು ಕಪಿಗಳು

ಲೀಲೆಯಲಿ ಕುಣಿವಂತೆಯಾಳುಗಳ

ನಾಳುಗಳಲೇ ಬಡಿದು ಮುತ್ತುತ ಕಳುಹೆ ಯಮಪುರಿಗೆ

ಕಳೆದುಳಿದ ರಕ್ತಸರು ಭೀತಿಯ

ಲುಳಿವ ಕಾಣಲು ಓಡಿಹೋದರು

ಕಾಲಗತಿಯನು ನೋಡಿ ದಿವಿಜರು ಸಂತಸದಿ ನಲಿದು || 9-18 ||

ಸಹಸ್ರಕಂಠನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಆದಿಶಕ್ತಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮನು ಬಹುಬಗೆಯಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿದನು. ಭಂದಸ್ಥಿನಲ್ಲಿ ನೀನು ಗಾಯತ್ರಿಯೆಂಬ ಭಂದಸ್ಸು, ಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀನು ಮಾಯಾಶಕ್ತಿ, ರಹಸ್ಯಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಓಂಕಾರ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ಸ್ತುತಿಸಿದ ಪರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರ ಲಲಿತವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮನಮೋಹಕವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ:

ಇಂದಿಗೆನ್ನ ಜನ್ಮಂ ಪಾವನ

ಮಿಂದು ನೀನಾದಿಶಕ್ತಿಯೆನುತ

ಸಂದುದನ್ನಮನ ಮಾಹೇಶ್ವರಿಯೆಂಬುದು ನಿಜವೆಂದು

ಭಂದಸ್ಸಿನೊಳು ಗಾಯತ್ರಿಯೆಂ

ಬಂದವನು ಶಕ್ತಿಯೊಳು ಮಾಯೆ

ಯೆಂದು ಗುಹ್ಯಮಂತ್ರದೊಳೋಂಕಾರ ನೀನೆಂದು || 10-18 ||

ಶಾಕ್ತ ಸಂಪ್ರದಾಯ

ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಆದಿಶಂಕರರ ಸಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾಕ್ತ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ, ಶಕ್ತಿದೇವತೆಯನ್ನೇ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದು ನಂಬಿ ಆರಾಧಿಸುವ ಪಂಥವೊಂದಿತ್ತು. ಶಿವನೂ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅಧೀನನಾಗಿಯೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆಂದೂ, ಶಕ್ತಿಯೇ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ತಾಯಿಯೆಂದೂ ಅವಳೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮಳೆಂದೂ ಶಾಕ್ತ ಪಂಥೀಯರು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಧನಾನಿರತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಪಂಚಾಯತನ ಪೂಜಾಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಶಾಕ್ತಪಂಥವನ್ನೂ ಜೋಡಿಸಿ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿದರು. ಶಾಕ್ತಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೊಪ್ಪುವಂತೆ ರಚಿತವಾಗಿರುವುದೇ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣ. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗಿಂತ ಸೀತಾದೇವಿಯೇ ಮೇಲ್ಮೈಯುಳ್ಳವಳು, ಸಹಸ್ರಕಂಠನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ರಾಮನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದವಳು. ಅವಳ ಮುಂದೆ ಶ್ರೀರಾಮನು ಸಾಮಾನ್ಯನೇ ಸರಿ. ಅವಳಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರವಾಡುವ ಕಿಂಕರನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಅವನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಶಾಕ್ತಸಂಪ್ರದಾಯಾನುಸಾರಿಯಾದ ವಿಚಾರಸರಣಿಯೇ ಸರಿ.

ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತಗಳ ಸರಮಾಲೆಯೇ ಇದೆ. ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಶಾಪದಿಂದ ಮಹಾವಿಷ್ಣು-ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯರು ರಾಮಸೀತೆಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕೇ, ಋಷಿಮುನಿಗಳ ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿದ ಮಂಡೋದರಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯು ಜನಿಸಿ ರಾವಣನಿಗೆ ಮಗಳೆಂದಾಗಬೇಕೆ, ಅವಳು ಭೂಶೋಧನೆಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜನಕನಿಗೆ ದೊರೆಯಬೇಕೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ದೇಹದುರಿಯಿಂದ ಸಮುದ್ರವು ಬತ್ತಬೇಕೆ, ಅದು ಮರಳಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಮೈದುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆ, ಮಗಳನ್ನೇ ಅರಿಯದೆ ಮೋಹಿಸಿ ರಾವಣನು ತನ್ನ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆ, ದಶಕಂಠನಲ್ಲದೆ ಭೂಮಕಲ್ಪನೆಯ ಸಹಸ್ರಕಂಠನೊಬ್ಬನು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲಬೇಕೆ, ಸೀತಾದೇವಿಯು ಕಾಳಿಕರಾಳಿಯಾಗಿ ಅವನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆ - ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ವೃತ್ತಾಂತಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಅದ್ಭುತವೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸರ್ವಥಾ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರ ಹಿರಿಮೆ

ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರ ಕಾವ್ಯರಚನಾಕೌಶಲವನ್ನು ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಅನೇಕ ಗಣ್ಯರು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಕಿರುವ ಸೊಗಸಿಗೆ ಯಾರೂ ವಿಮುಖರಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದೊಂದು ಅದ್ಭುತ ಗದ್ಯಕಥೆಗೆ ಗೇಯತೆಯನ್ನು ಭಾಮಿನಿಯು ಮೂಲಕ ತುಂಬಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಡಿತಪಾಮರರೆನ್ನದೆ ಸರ್ವಜನಾದರಣೀಯವಾಗುವಂತೆ ಶ್ರಮವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯದ ಲಘುಕಾವ್ಯಮಾಲಿಕೆಗೆ ಸೇರುವ ಒಂದು ಸುಂದರ ಪುಷ್ಪ ಇದಾಗಿದೆ. ಅದು ಮಾಸದ ಕುಸುಮವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸರಸ್ವತಿಯ ಕಂಠಹಾರವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ ಅದ್ಭುತಕಥೆಗಳ ಸರಮಾಲೆ ಹಿತಮಿತ ಲಲಿತ ಪದಾವಲಿಯಿಂದ ಸಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವೆಗೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಮೆಚ್ಚತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ. ಅವರ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಗವೊಂದು ವಿನೂತನವಾಗಿದೆ. “ಮುನಿಯ ಬರವನು ಕಂಡು ಭಕ್ತಿಯ ತನಿರಸದಲೀಸಾಡಿ ಕಡಲ ತುಂಬಿಸಲಾಗ ಸೀತೆಯ ಪಡವ ದುಃಖದ ಕಣ್ಣಿನೀರಲಿ ತುಂಬಿಸಿದನು ಕಡಲ” ಎಂಬಂತಹ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೃದ್ಯತೆಯನ್ನು ಮನಗಾಣುತ್ತೇವೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರು ಸೀತೆಯು ಕಾಳಿಯಾಗಿ ಕರಾಳಮುಖಿಯಾಗಿ ಸಹಸ್ರಕಂಠ ರಾವಣನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವ ಭಯಂಕರ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ರಸವತ್ತಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ-ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹಿರಿಯ ಸಹೃದಯರು ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅನೇಕ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

2010ರ ಏಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳ 22ನೆಯ ತಾರೀಖಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರು ನೂರು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದೂ ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವೇ! ‘ನೂರು ಶರತ್ಕಾಲಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ’ ಎಂಬ ಋಷಿವಾಣಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ

ಅವರು ಆದರ್ಶಪ್ರಾಯ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೂ ಅವರಿಂದ ಕನ್ನಡಾಂಬೆಯ ಕೈಕಂಯ್ಯ ನಡೆಯಲಿ, ಅವರು ಮಾಡಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ಚಿರಕಾಲ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

8. 'ಶ್ರೀ ದೇವೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದರ್ಶನ' , ಬಿ. ಎಸ್. ಎಸ್. ಕೌಶಿಕ್

- ಡಾ. ಟಿ.ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿ.ಎಸ್.ಎಸ್. ಕೌಶಿಕ್ ಅವರು ತಾವು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವ 'ಶ್ರೀ ದೇವೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದರ್ಶನ' ಎಂಬ ಷಟ್ಪದೀಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಬಯಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರು ಈಗಾಗಲೇ ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಸೇವೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎರಡೂ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆ ಪರಿಶ್ರಮಗಳು ಅವರಿಗೆ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಮನ್ನಣೆ ಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಗಮಕಕಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಪಡೆದಿರುವ ಸಾಧನೆ ಸಿದ್ಧಿಗಳಿಗಾಗಿ, ಆ ಕಲೆಯ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಫಲಪ್ರದ ಸೇವೆಗಾಗಿ, ಅವರು ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಗಮಕಾಲಾಪ್ರವೀಣ' ಮೊದಲಾದ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಿ, ಗಮಕಗೀತರೂಪಕಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ, ಸಂಘಟಿಸಿ, ನಾಡಿನ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಂದ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಅವರಿಗೆ ಮಿಗಿಲಾದ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ತಂದಿತ್ತಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗಮಕಪಾಠಶಾಲೆಯ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಾಗಿ, ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶಕರಾಗಿ ಸ್ವತಃ ಹಲವು

ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಆ ಮೂಲಕ ಅವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇತರರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬೆಳಕು ಕಂಡ ಕೃತಿಗಳು ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸ ಸಂಬಂಧವಾದವು ಧಾರ್ಮಿಕಮನಃ

ಪ್ರವೃತ್ತಿಯವರಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಡತಕ್ಕವು. ಈಚೆಗಷ್ಟೇ ಅವರು 'ಶ್ರೀ ಗುರುದತ್ತದರ್ಶನಾದರ್ಶ' ಎಂಬ ಉದ್ಧಂಧವನ್ನು, ಷಟ್ಪದೀನಿಬದ್ಧವಾದೊಂದು ಕಾವ್ಯಗ್ರಂಥವನ್ನು, ರಚಿಸಿ ಕನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದ ಸಂತಶ್ರೇಷ್ಠರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಶ್ರೀ ಗಣಪತಿ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ನಿರ್ವ್ಯಾಜಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಸ್ವಯಮೇವ ಖ್ಯಾತರಾದ ಈ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳ ಮುಚ್ಚಟೆಯ ಅಗತ್ಯ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಆದರೂ ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೆರೆವೇರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಕೌಶಿಕರ ಈಚಿನ ಗ್ರಂಥ 'ಶ್ರೀ ದೇವೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದರ್ಶನ' ತರಂಗ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ, ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯ ಒಂದು ಪೌರಾಣಿಕಕಾವ್ಯ. ಇದರಲ್ಲಿ ದೇವೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಕಥನವುಳ್ಳ, 'ದೇವೀಸಪ್ತತಿ', 'ದೇವೀಭಾಗವತ', ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬರುವ ಕೆಲವಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿಯೂ, ಸರಸವಾಗಿಯೂ ನಿರೂಪಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದೇವಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವ ರಾಕ್ಷಸರ ಸಂಹಾರದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯದೊಂದಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾರಣವಾಗಿ, ದುರ್ಗಿಯಾಗಿ, ಕಾಳಿಯಾಗಿ, ದೇವಿಯು ಮರೆದ ಸಾಹಸಾತಿಶಯದ ಯುದ್ಧಚಿತ್ರಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಕ್ಷುಬ್ಧಸಾಗರದ ತೆರೆಗಳಂತೆ ಉಬ್ಬಿದ್ದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ದೇವಿಯು ಮಧುಕೈಟಭಾದಿ ದಾನವರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದ ಯುದ್ಧಸಂದರ್ಭಗಳು ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೈವೀಶಕ್ತಿಯ ವಿಜಯವನ್ನು ಸಾರುವ ಹೃದಯಂಗಮವಾದ ವರ್ಣನೆಗಳಾಗಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ. ಈ ಪೌರುಷಾತಿಶಯದ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯವೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯವೂ ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ದಿಟವೇ ಆದರೂ, ವೀರರಸೇತರವಾದ ಅನ್ಯರಸಗಳ ರಂಜನೆಯ ಕೊರತೆ, ಮೃದುಕೋಮಲವಾದ ಮಾನವೀಯ ಭಾವನೆಗಳ, ನಾಟಕೀಯ ಸಂವಾದಗಳ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಸಂಘರ್ಷಗಳ ಅಭಾವ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೊತ್ತುವುದಂತೂ ವಿದಿತವೇ ಇದೆ. ಹೀಗಿದ್ದೂ, ಕೃತಿಯ ಕೊನೆಯ ಕೆಲವು ತರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರುವ ಪಾರ್ವತೀ ಪರಿಣಯ ಪ್ರಸಂಗ ಚಿತ್ತದ ರಾಗೋದ್ರೇಕವನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಉಪಶಮಿಸಬಲ್ಲುದಾಗಿರುವುದು

ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೊಂಚಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾನವಸಹಜವಾದ ಒಂದು ಆತ್ಮೀಯ ಆವರಣವೂ ವಾತಾವರಣದ ವಾಯುಸಂಚಾರವೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ನಾಟಕೀಯ ಸಂವಾದದ ಸರಸತೆಯೂ ಉಂಟು. ಇದರಿಂದ ಸಾಧಿತವಾಗಿರುವ ಸಮತೋಲನ ಈ ಕಾವ್ಯಗ್ರಂಥದ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದೆ.

ಕಾವ್ಯಕರ್ತೃಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಕೌಶಿಕರು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಾದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಮೊದಲಾದವರ ಖ್ಯಾತ ಷಟ್ಪದೀಕೃತಿಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಅನುಸಂಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಆ ಕವಿಗಳ ಭಾಷೆ ಶೈಲಿಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ನಡುಗನ್ನಡಕಾಲದ ಭಾಷೆ ಶೈಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಿರಚನೆಗೆ ಹೊರಟರೆ ಆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳದಿರುವುದು ಬಹುಶಃ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರು ಆ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿಯೂ ತಮ್ಮತನವನ್ನ ಮೆರೆಯಬಲ್ಲರು. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೌಶಿಕರಿಗೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಯಶಸ್ಸು ದೊರೆತಿದೆ ಯೆನ್ನುವುದನ್ನು ಅವರ ಗ್ರಂಥದ ವಾಚನ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ತಾವೇ ಹೇಳುವ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರಾಚೀನರ ಶೈಲಿಯ ಸರಳತೆ ಸುಭಗತೆಗಳು, ಬಂಧದ ಬಿಗಿ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು, ಭಾಷೆಯ ಶುದ್ಧ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಅದೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆಯೆಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಯಾವುದೋ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವುದಂತೂ ಶಕ್ಯ. ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥರಿಗೂ ಅರೋಚಿಗಳಿಗೂ ಹಿತವಾಗದಿರುವ, ಸರಿಯಲ್ಲದಿರುವ ಅಂಶಗಳು ಭಾಷೆ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಛಂದಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರಲೂಬಹುದು. ಆದರೆ ಪುರಾಣಶ್ರವಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ರಸಾಸ್ವಾದಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಗುವ ಗುಣಾಂಶಗಳಿಗೆ ಈ ದೇವೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಅವಕಾಶವುಂಟು

* * * * *

ಎಂದೂ ಸಮರ್ಥರಾದ ಗಮಕಿಗಳ ವಾಚನದಿಂದ ಇವು ಸ್ವಟವಾಗಬಲ್ಲವು ಎಂದೂ ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲು ನನಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಶರನ್ನವರಾತ್ರಿಯ ಉತ್ಸವದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥದ ವಾಚನವು ಗಮಕಿಶ್ರೇಷ್ಠರ ಶ್ರೀಕಂಠದಿಂದ ಸೊಗಸಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

9. ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರ ನೌಕಾಚರಿತ್ರೆ

ಮುನ್ನುಡಿ

– ಕೆ.ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ

ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರ ನೌಕಾಚರಿತ್ರೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಗೇಯ ನಾಟಕ. ಇದನ್ನು ಶ್ರೀ ವಿ. ರಾಮರತ್ನಂ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಇವರು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಸ್ವರ ಪ್ರಸಾರ, ತಾತ್ಪರ್ಯ ಸಹಿತ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗೂ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಇದು ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತ ವಾದೀತೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ವಿ.ರಾಮರತ್ನಂ, ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ

ಸಂಗೀತ ರೂಪಕವಾದ 'ನೌಕಾಚರಿತ್ರೆ'ಯು ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಮಹೋನ್ನತ ಕೃತಿ. ಇದು ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ, ಮತ್ತು ಸಂಗೀತದ ತ್ರಿವೇಣಿ ಸಂಗಮ. ಸಂಗೀತದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಇಂದ್ರಿಯ, ಮನಸ್ಸು, ಆತ್ಮಗಳಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನೀಯುವ ಸುಂದರವಾದ ರಚನೆಗಳು. ತಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನುಭವವನ್ನು ಸಂಕೇತರೂಪದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ದರುಗಳು, ಗದ್ಯ ಮತ್ತು ಪದ್ಯ ಭಾಗಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ದರುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಈಗಾಗಲೇ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಪಡೆದಿವೆ.

ಡಾ. ವಿ.ಎಸ್. ಸಂಪತ್ತುಮಾರಾಚಾರ್ಯ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ಮುಮ್ಮಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾದ ಸದ್ಗುರು ತ್ಯಾಗರಾಜರು ಮಹಾವಿಭೂತಿ ಪುರುಷರು, ಸಂತರು, ರಾಮಭಕ್ತಾಗ್ರಣಿ ಹಾಗೂ ಸಹಜ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರು. ಇವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೊಸತನವನ್ನು

ಕೊಟ್ಟು ಸೀತಾರಾಮವಿಜಯ, ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಭಕ್ತಿವಿಜಯ ಮತ್ತು ನೌಕಾಚರಿತ್ರೆ ಎಂಬ ಮೂರು ಗೇಯನಾಟಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಗೇಯನಾಟಕ ವರ್ಗದ ಶಿರಂಗಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗೇಯನಾಟಕದಲ್ಲಿ (opera) ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ

ಉಂಟು. ಗೇಯನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಶ್ರವಣ ಇವೆರಡರ ಮೂಲಕ ರಸಾಸ್ವಾದನೆ ಮಾಡಬಹುದು. ತ್ಯಾಗರಾಜರ ಮೂರು ಗೇಯ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲೂ ಭಾಗವತಮೇಳದ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ವರ್ಣನಾಗೀತೆಗಳು, ಸಂಭಾಷಣಾ ರೂಪದ ಗೀತೆಗಳು, ಕಂದ ಪದ್ಯಗಳು, ಸೀಸಪದ್ಯಗಳು, ಗದ್ಯಭಾಗಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅಡಕವಾಗಿವೆ. 'ನೌಕಾಚರಿತ್ರೆ'ಯು ಕಿರಿದಾದ ಏಕಾಂಕನಾಟಕ. ಇದರಲ್ಲಿ ಐದು ದೃಶ್ಯಗಳಿವೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಇಪ್ಪತ್ತು ಮಂದಿ ಪ್ರಜಸುಂದರಿಯರೊಡನೆ ಯಮುನಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ನೌಕಾವಿಹಾರ ಮಾಡಿದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ತ್ಯಾಗರಾಜರ ಸ್ವಂತ ಸೃಷ್ಟಿ ಎನ್ನಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಈ ರೂಪಕದಲ್ಲಿ 21ರಚನೆಗಳಿವೆ. ಯಮುನೆ, ಗೋಕುಲ, ಅಲ್ಲಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವೇಷಭೂಷಣ, ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಭೂಗೋಳ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನಡೆನುಡಿ, ಆಚಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ವರ್ಣನೆ ಇವು ಅಲ್ಲಿಯ ಆಚಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಜನಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ನಾಟಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಫಲಶ್ರುತಿಯೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ರಚನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿವೆ. ನಾಟಕದ ಆರಂಭ ಮತ್ತು ಸಮಾಪ್ತಿಯ ಕೃತಿಗಳು ಒಂದೇ ರಾಗದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂಬ (ಸುರಟಿ) ನಿಯಮವನ್ನು ತ್ಯಾಗರಾಜರು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 21ದರುಗಳು, 24ಕಂದಪದ್ಯಗಳು, 5ಸೀಸಪದ್ಯಗಳು, 3ಉತ್ಪಲಮಾಲೆಗಳು, 5ಚಂಪಕ ಮಾಲೆಗಳು, 7ಶಾರ್ದೂಲಗಳು, 2ದ್ವಿಪದಗಳು, 1ಉತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ಹಲವು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾದ ಗದ್ಯಭಾಗಗಳಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 13ರಾಗಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲ ರಾಗಗಳೂ ರಕ್ತಿರಾಗಗಳಾಗಿವೆ. ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ರಾಗಭಾವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇವು ವೈವಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಸೊಗಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಜೀವಾತ್ಮನು ಗರ್ವದಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಾಗ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ, ಜೀವಾತ್ಮನನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತರಲು ಪರಮಾತ್ಮನು ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಜೀವಾತ್ಮನ ಅಹಂಕಾರವು ಹೋಗಿ ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ಅಂತಿಮದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಈ ನಾಟಕದ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ತತ್ವದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಾಗಿದೆ.

ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯನ್ನರಿಯದ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ನಾಟಕದ ರಸಾಸ್ವಾದನಾನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಶೃಂಗಾರಿಂಚುಕೊನಿ (ಸುರಟಿ), ಚೂಡರೇ ಚೆಲುಲಾರ (ಪಂತುವರಾಳಿ), ಚೂತಾಮುರಾರೆ(ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಪಿ),

ಗಂಧಮುಪುಯ್ಯರುಗಾ(ಪುನ್ನಾಗವರಾಳಿ) ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ರಚನೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಪರಿಚಯವಾಗಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಾಡಿನ ಸ್ವರಮಟ್ಟು, ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಾದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಲೋಪವಿಲ್ಲದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿರುವುದು ಪ್ರಶಂಸನೀಯ. ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸದ್ಗುರು ತ್ಯಾಗರಾಜರ ಜೀವನವೃತ್ತಾಂತದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಗೇಯನಾಟಕದ ವಿವರಣೆ, ನೌಕಾಚರಿತ್ರೆಯ ಕಥಾವಸ್ತು ಮತ್ತು ದರು ಎಂಬ ರಚನೆಯ ವಿವರ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಈ ಗೇಯನಾಟಕದ ರಸಾಸ್ವಾದನ ಮಾಡಲು, ನೋಡುವವರಿಗೂ, ಕೇಳುವವರಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.

* * * * *

ಅನುವಾದಕರಿಬ್ಬರೂ ನುರಿತ, ಹಿರಿಯ ಹೆಸರಾಂತ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಾಗೂ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರು. ಇಂತಹವರು ಈ ಗೇಯರೂಪಕವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರ ಮಡಿಲಿಗೆ ಹಾಕಿ ಸಂಗೀತ ರಸಿಕರಿಗೂ, ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೂ ಮಹದುಪಕಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಅಭಿನಂದನಾರ್ಹರು.

10. ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರ ನೌಕಾಚರಿತ್ರೆ

—ಡಾ. ಟಿ. ಎನ್. ಪದ್ಮ

ಭಾಗ 1 : ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಆಧಾರ ಸ್ತಂಭಗಳಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವವರು ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ ಶ್ಯಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ತ್ಯಾಗರಾಜರು ಹಾಗೂ ಮುತ್ತುಸ್ವಾಮಿ ದೀಕ್ಷಿತರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಮೆರೆದಿದ್ದಾರಾದರೂ ತ್ಯಾಗರಾಜರದು ಉಳಿದವರಿಗಿಂತ ವಿಶಿಷ್ಟಸ್ಥಾನ. ಏಕೆಂದರೆ ತ್ಯಾಗರಾಜರು ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಉಳಿದ ಮೂವರಂತೆ ಪದ ಅಥವಾ ಕೃತಿರಚನೆಗಳಷ್ಟನ್ನೇ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲ. ಸಂಗೀತರೂಪಕ ಅಥವಾ ಗೇಯನಾಟಕಗಳೆಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ರಚನಾಪ್ರಕಾರದಲ್ಲೂ ರಚನೆಮಾಡಿ ಸಂಗೀತ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಸಂಪದ್ಧರಿತವಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾಧ್ಯಾನ್ಯವುಂಟು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ವಾಕ್ಯಗಳು ಅಥವಾ ಸಾರಾಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ನಾಟಕ ರಚನೆ ಮಾಡಿದವರೆಷ್ಟೋ ಮಂದಿ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಾಟಕರಚನೆ ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದುದು. ಅದರಲ್ಲೂ ಗೀತನಾಟಕ ರಚನೆ ಕ್ಲಿಷ್ಟತರವಾದುದು. ಅಂತೆಯೇ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಾಟಕಕಲೆಯ ಮುಂದಿನ ಹಂತ ಗೀತನಾಟಕಗಳು. ಇಂತಹ ಗೀತನಾಟಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ತ್ಯಾಗರಾಜರು ತಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ತ್ಯಾಗರಾಜರು ರಚಿಸಿರುವ ಗೀತನಾಟಕಗಳು ಮೂರು. ಆದರೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವುದು ಎರಡು ಮಾತ್ರ. ಅವೆಂದರೆ 'ನೌಕಾಚರಿತ್ರೆ', ಮತ್ತು 'ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಭಕ್ತಿವಿಜಯಗಳು' ಇವು ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. 'ನೌಕಾಚರಿತ್ರೆ'ಯು ಭಗವಂತನ ಕೃಷ್ಣಾವತಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದರೆ 'ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಭಕ್ತಿವಿಜಯ'ವು ಆತನ ನೃಸಿಂಹಾವತಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮೂರನೆಯದಾದ 'ಸೀತಾರಾಮವಿಜಯ' ವೆಂಬುದು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ 'ಮಾಜಾನಕಿ ಚೈಪಟ್ಟಗ' ಎಂಬ 'ಕಾಂಬೋಜಿ' ರಾಗದ ರಚನೆಯು ಈ ಗೀತಾ ನಾಟಕದಲ್ಲಿನದೆಂಬುದು ವಿಬುಧರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವ ಎರಡು ನಾಟಕಗಳೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಶರಣಾಗತಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಚನೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಭಾಗ 2 : ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಾಸೇವೆ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗುತರುತಿಸಬಹುದು. ಕೆಲವರು ಅವಿರತವಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ರಸಿಕರ ಮನತಣಿಸಿದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಬೋಧಕರಾಗಿ ವಿದ್ಯಾದಾನ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಲಕ್ಷ್ಯ-ಲಕ್ಷಣಗಳೆರಡನ್ನೂ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರಾಗಿಯೂ ಸೇವೆ ಮಾಡಿರುವುದುಂಟು. ಇಂತಹ ಎಲ್ಲ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ಅರ್ಥಾತ್ ವೇದಿಕೆಯ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ, ಬೋಧಕರಾಗಿ, ಸಂಗೀತ ಲಕ್ಷಣ(Theory)ವೇತ್ತರಾಗಿ, ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರಾಗಿ- ಹೀಗೆ ಸಂಗೀತ ಸರಸ್ವತಿಯ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಸುಮಾರು 84 ವರ್ಷ ತುಂಬುಪ್ರಾಯದ ವಿದ್ವಾನ್ ಆರ್. ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ವಿದ್ವಜ್ಜನರು ಅಭಿವಂದಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತಸದ ಸಂಗತಿ. ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾಷಾ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮಹತ್ತ್ವವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರೊ. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರು ಪ್ರೊ. ವಿ. ರಾಮರತ್ನಂರವರ ಸಹಕರ್ತೃತ್ವದೊಂದಿಗೆ ನೌಕಾಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡೀಕರಿಸಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹ. ಅವರ ಈ ಕಾರ್ಯ ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರಿಗೆ ಅವರು ತೋರಿಸಿದ ಗೌರವವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ರಸಿಕರ ಮನತಣಿಸುವ ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಕೆಲಸವೂ ಹೌದು. ಯಾವ ಗೀತನಾಟಕವನ್ನು ಈ ದ್ವಯರು ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ್ದಾರೋ ಆ ಗೀತನಾಟಕವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು ಈ ಲೇಖನ.

ಭಾಗ 3 : ಭಗವಂತನನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ಇರುವ ವಿವಿಧ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ

ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವು ಜನಪ್ರಿಯವಾದುದು. ಶ್ರೀಮದ್ ಭಾಗವತದ ದಶಮಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಹೇಳುವ ನವವಿಧಭಕ್ತಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಭವಪ್ರಧಾನವಾದುದು ಪಂಚಭಾವಗಳು ಎಂಬುದು ಹಿರಿಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಶಾಂತ, ದಾಸ್ಯ, ಸಖ್ಯೆ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಮತ್ತು ಮಧುರ- ಇವೇ ಪಂಚಭಾವಗಳು. ಪಂಚಭಾವಗಳಲ್ಲೂ ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು ಮಧುರಭಾವ. ಇದನ್ನು ಸತಿ-ಪತಿಭಾವ, ಭಾರ್ಯಾ-ಭರ್ತೃಭಾವ, ನಾಯಕ-ನಾಯಕಿ ಭಾವವೆಂದೂ ಗುರುತಿಸುವುದುಂಟು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನುಭಾವಿಗಳ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಸೂತ್ರ ಲಿಂಗಪತಿ-ಶರಣಸತಿ; ಜೀವಸತಿ-ದೇವಪತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಭಾವದ ಸಾರವು ಕೆಳಗಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಡಗಿದೆ :

ಸ ಏವ ವಾಸುದೇವೋಽಸೌ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪುರುಷ ಉಚ್ಯತೇ |

ಸ್ತ್ರೀಪ್ರಾಯಮ್ ಇತರತ್ ಸರ್ವಂ ಜಗದ್ಭ್ರಹ್ಮಪುರಸ್ಸರಮ್ ||

ಈ ಮಾತಿನಂತೆ ಭಗವಂತನಾದ ವಾಸುದೇವನೊಬ್ಬನೇ ಪುರುಷ. ಜಗತ್ತಿನ ಮಾನವಜೀವಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಜೀವಿಯೊಬ್ಬ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಸ್ಥಿತಿಗೆ ಏರಬೇಕಾದರೆ ಆತ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ಕಾರ್ಡಿನಲ್ ನ್ಯೂಮನ್ ಎಂಬಾತ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, "If the Soul is to go on into higher spiritual blessedness, it must become woman," ಭಕ್ತರಾದ ನಮ್ಮಾಳ್ವಾರ್, ಆಂಡಾಳ್, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಮೀರಾಬಾಯಿ, ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯ, ಕನಕದಾಸ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲ ಈ ಭಾವದ ಆರಾಧನೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾಧ್ಯಾನ್ಯ ನೀಡಿರುವುದುಂಟು. ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರೇಮವು ಲೌಕಿಕತೆಯ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಪುರುಷರೂಪನಾದ ದೇವನಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀರೂಪನಾದ ಜೀವ ಒಂದುಗೂಡುವುದೇ ಜೀವದ ಮುಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ಇದರ ತತ್ವ.

ಸಂಗೀತಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಧುರಭಾವದ ಆರಾಧನೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಾಣಬರುವುದು ಜಯದೇವನ 'ಗೀತಗೋವಿಂದ'ದಲ್ಲಿ. ಅನಂತರ ಅನ್ನಮಾಚಾರ್ಯರು ನೂರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರ ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪದಕಾರರು ಇದೇ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಹಲವು ನೂರು ಪದಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಾಸಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಕನಕದಾಸರ 'ಮೋಹನತರಂಗಿಣಿ' ಶೃಂಗಾರಭೂಯಿಷ್ಯ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗರಾಜರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಬಹುದಾದರೂ ಜಯದೇವ, ಅನ್ನಮಯ್ಯ ಹಾಗೂ ಕನಕದಾಸರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಗರಿಷ್ಠಮಟ್ಟದ ಶೃಂಗಾರಚಿತ್ರಣ ತ್ಯಾಗರಾಜರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರದು. ಆದರೂ ಅವರ ಬಿಡುಕೊಡುವಲ್ಲಿ

ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರಭಾವವಿದೆಯಲ್ಲದೆ ನೌಕಾಚರಿತ್ರೆಯು ಶೃಂಗಾರಕಾವ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ.

ಭಾಗ 4 : ಗೋಪಿಯರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಯಮುನಾ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ವೇಣುನಾದ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದೆ. ಈ ಮೊದಲೇ ಕೃಷ್ಣನೆಡೆಗೆ ಪ್ರೀತಿಹೊಂದಿದ್ದ ಗೋಪಿಯರು ವೇಣುನಾದ ಬಂದ ದಿಕ್ಕಿನೆಡೆ ತೆರಳಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಂಡು ಹರ್ಷಚಿತ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ವೇಳೆ ಯಮುನೆಯ ದಡದಲ್ಲಿ ರಜತನೌಕೆಯೊಂದು ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಗೋಪಿಯರು ನೌಕಾವಿಹಾರ ಹೊರಡುವ ನಿರ್ಧಾರಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಈಗ ಬಾಲನಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದೋ ಬೇಡವೋ ಎಂಬ ಚಿಂತೆ ಮೊದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನರಿತ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ, 'ಪುರುಷನ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಾಹಸಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಸಾವಿರಾರು ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಕಾಯಲು ಒಬ್ಬನೇ ಗೊಲ್ಲನಿರುವಂತೆ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರ ನನಗಿರಲಿ. ನೀವೀಗ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನಾಲಿಸಿ.'

“ಪುರುಷುಂಡು ಲೇಕನೆ ಪೂಬೋಣಲಾರ

ತರುಣಲಕಪುಡೈನ ತಗದು ಸಾಹಸಮು

ಗೋವುಲು ವೇಯೈನ ಗೊಲ್ಲ ನೇನೊಕಡು

ಪಾಲನ ಸೇತುನೇ ಬಾಗ ನಾ ಮನವಿ ಆಲಗಿಂಪುಡು

ಮೀರು ಅಲಿವೇಣಲಾರ”

ಕೃಷ್ಣನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಲಾರದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ವಸ್ತ್ರಾಪರಹಣ, ಬೆಣ್ಣೆ ಕಳ್ಳತನ ಮುಂತಾದ ಕುಚೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾ 'ನಿನ್ನನ್ನು ನಂಬುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ?' ಎಂದು ತಮ್ಮ ಅನುಮಾನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷ್ಣನು ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ತಾನೆಸಗಿದ ಮಂದರೋದ್ಧರಣ, ಗಜೇಂದ್ರ ಮೋಕ್ಷದಂತಹ ಭಕ್ತರಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಭವವಾರಿಧಿಯನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ದಾಟಿಸಬಲ್ಲ ಮಾಧವನು ತಾನೇ ಎಂದು ಪುನಃ ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ.

“ಭವವಾರ್ಧಿನಿಪುಡು ಕಡುವೇಗಮುನ್..... ದರಿಂಪಜೇಯು ಮಾಧವುಗಾನೇ”

ಗೋಪಿಯರಿಗೀಗ ವಿಶ್ವಾಸಮೂಡಿ ಉಲ್ಲಾಸ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೊಂದಿಗೆ ನೌಕಾವಿಹಾರ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಶೃಂಗಾರೋದ್ದೇಶವಾಗುವಂತೆ, ಹಿತವಾದ ವಾತಾವರಣ, ಸುಗಂಧದ ವಾಸನೆ, ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಕಲರವಗಳಿಂದಾಗಿ ಗೋಪಿಯರ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಮಧುರಭಾವ ಅಧಿಕಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಗೋಪಿಯೊಂದಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಸರಸಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಗೋಪಿಯೊಬ್ಬಳ ಸೀರೆ ಎಳೆಯುತ್ತಾ, ಇನ್ನೊಬ್ಬಳ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗುತ್ತಾ, ಮತ್ತೊಬ್ಬಳ ಅಧರ ಕೆಂಪಾಗಿಸುತ್ತಾ ಶೃಂಗಾರಕೇಳಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಅಂತೆಯೇ ಒಬ್ಬಳ ಹಣೆಗೆ ಕಸ್ತೂರಿ ಬೊಟ್ಟು ಇಟ್ಟು, ಇನ್ನೊಬ್ಬಳ ಕಪೋಲಗಳಿಗೆ ಮುದ್ದಿಟ್ಟು ಕೃಷ್ಣನಾಡುವ ಚೇಷ್ಟೆಗಳಿಂದ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಗೋಪಿಯೂ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರೇಮ ಹೊಂದಿರುವನೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾಳೆ.

“ತನಯಂದೆ ಪ್ರೇಮ ಯನುಚು ವೀರಿಬೋಣಲು

ತಲತೆಲಿಯಕನಾಡೇರು

ಅನಯಮು ಮೋಹಮು ಮೀರಗ ಕೃಷ್ಣಡು

ಅಂದರಿಕನ್ನಿರೂಪಮುಲೆತ್ತಿಯಾಡಗ,

ಕೊಂದರಿ ಬಂಗಾರು ಕೊಂಗುಲು ಪೆಟ್ಟ ಕೊಂದರಿ ಅಂಕಮುನನು ಪವ್ವಳಿಂಚಿ ಕೊಂದರಿ ಪೆದವುಲ ಬಲುಕೆಂಪುಲುಂಚ ಕೊಂದರಿ ವೆನಕ ನಿಲಚಿ ಜಡವೇಯ| ಕೊಂದರಿ ನುದುಟ ಕಸ್ತೂರಿ ಬೊಟ್ಟುಪೆಟ್ಟ ಕೊಂದರಿ ತಳುಕುಚೆಕ್ಕುಲ ಮುದ್ದುಪೆಟ್ಟ”

ಕೃಷ್ಣನ ಇಂತಹ ಲೀಲೆಗಳಿಂದ ಸೊಕ್ಕಿದ ಗೋಪಿಯರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನರೆಂದೂ, ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೇ ಸ್ತ್ರೀಯರ ರೂಪಕ್ಕೆ ಮರುಳಾದರೆಂದೂ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ತಾವು ಅಸಮಾನರೆಂದೂ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

“ಎವರು ಮನಕು ಸಮಾನಮಿಲಲೋ ನಿಂತುಲಾರನೇಡು

ಅವನಿ ಹರಿಹರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸುರುಲು ಆಸಚೇ ಮೋಸಪೋಯಿರಿ ಗನುಕನು”

ಗೋಪಿಯರ ಅಹಂಕಾರ ಕ್ರಮೇಣ ಮಿತಿಮೀರಿದಂತೆ, ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಗಾಢವಾದ ಮೋಡ ಆವರಿಸುತ್ತದೆ. ಬಿರುಗಾಳಿ ಮೊದಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೋಣಿ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಚಲಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಬಿರುಕೊಂದು ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆ ರಂಧ್ರದ ಮೂಲಕ ದೋಣಿಯೊಳಕ್ಕೆ ನೀರು ನುಗ್ಗಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಗೋಪಿಯರು ಭಯಾವಿಷ್ಟರಾಗುತ್ತಾರೆ. ದಿಢೀರನೆ ಉಂಟಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯರಂತೆಯೇ ಪಟ್ಟಿಮಾಡುತ್ತಾರೆ - ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತಾವು ನಿಂದಿಸಿದುದರ ಫಲವಿದೋ? ಯಾವುದಾದರೂ ಸಾಧ್ಯವೆನಿಯ ಶಾಪವೋ? ತಾವು ನೌಕಾವಿಹಾರ ಹೊರಟ ಘಳಿಗೆಯೇ ಸರಿಯಿಲ್ಲವೋ ಅಥವಾ ಯಾವ ದೈವ ತಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಕೋಪಗೊಂಡುದರಿಂದ ತಮಗೆ ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಬಂದೊದಗಿತೋ ಎಂದು ವ್ಯಸನಾಕ್ರಾಂತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

“ಈ ರಾಜಾನನು ಆಡುಕೊನ್ನ ಫಲಮೋ ಏ ಮಾನಿನೀ ಶಾಪಮೋ

ಈ ರಾಮಾಮಣುಲೇಗುವೇಳ ಗುಣಮೋ ಏ ವೇಲ್ಪು ದುಷ್ಟತ್ಯಮೋ”

ಅಲ್ಲದೆ ಯಮುನಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಹರಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ‘ನಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನೂ ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ನಿನಗರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ದಡ ಮುಟ್ಟಿಸು’ ಎಂದು ದೀನರಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

“ಸೊಮ್ಮಲೆಲ್ಲ ನೀಕೋಸಗೇಮಮ್ಮ ಈ ಸುಮುಖುನಿ ಗಟ್ಟುಚೇರ್ಪುಮಮ್ಮ
ದೇಹಮುಲೆಲ್ಲ ನೀಕೋಸಗೇಮಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣದೇವುನಿ ಗಟ್ಟುಚೇರ್ಪುಮಮ್ಮ”

ಆದರೆ ನೌಕೆಯಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಮಟ್ಟ ಏರತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಗೋಪಿಯರ ದುಃಖವೂ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ದಿಕ್ಕುಗಾಣದೆ ಇದೀಗ ಗೋಪಿಯರು ಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ತಮಗೆ ದಾರಿತೋರುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಾ ಅವರ ಕಂಚುಕಗಳಿಂದ ದೋಣಿಯ ರಂಧ್ರವನ್ನು ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಗೋಪಿಯರು ತಮ್ಮ ಕಂಚುಕಗಳನ್ನು ಕಳಚಿ ನೌಕೆಯ ರಂಧ್ರವನ್ನು ಮುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಅವು ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ಕೊಚ್ಚಿಹೋಗುತ್ತವೆ. ಭಯವಿಷ್ಟಲರಾದ ಗೋಪಿಯರು ಮತ್ತೆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ “ನಮಗೀಗ ಗತಿಯೇನು ತಿಳಿಸು. ಇದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಕೀರ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

“ಕೃಷ್ಣಾ ಮಾಕೇಮಿ ದೋವ ಬಲ್ಪು ಕೀರ್ತಿಗಲ್ಲು ದೇವದೇವ”

ಗೋಪಿಯರ ವ್ಯಸನವನ್ನು ಅರಿತ ಭಗವಂತನು ಅವರ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಕಳಚಿ ನೌಕೆಯ ರಂಧ್ರವನ್ನು ಮುಚ್ಚುವಂತೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಕೃಷ್ಣನ ಈ ಸಲಹೆಯಿಂದ ಗೋಪಿಯರ ಮನದಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ದೋಣಿಯಲ್ಲಿನ ರಂಧ್ರಮುಚ್ಚಲು ತಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳಚಿ ನಗ್ನರಾದರೆ ಮಾನಹೋಗುತ್ತದೆ. ರಂಧ್ರವನ್ನು ಮುಚ್ಚದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಾಣವೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ಅಪಾಯ ಒದಗುವುದೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೃಷ್ಣನ ಆದೇಶವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವೇದವಾಕ್ಯಮನಿ ಎಂಚಿರಿ ಈ ವೆಲದುಲೆಲ್ಲ ಸಮ್ಮತಿಂಚಿರಿ.

ಚೀರಲನ್ನಿಯು ವದಲಿಂಚಿರಿ”

ಇದರಿಂದಾಗಿ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರ ಪ್ರಾಣರಕ್ಷಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ನಿತ್ಯಸತ್ಯದ ಅರಿವಾಗಿ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕವಾದ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ನಶ್ವರವನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರ ಅಹಂಕಾರ ಮಾಯವಾದಂತೆ ಮೋಡದಿಂದ

ಅವ್ಯತವಾಗಿದ್ದ ಆಕಾಶ ತಿಳಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಳೆ ಬಿರುಗಾಳಿಗಳು ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಅನಂತರ ನಿಜಜ್ಞಾನ ಬೋಧೆ ಮಾಡಲು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಹೀಗೆನ್ನುತ್ತಾನೆ. 'ಸೀಯರೇ, ನಿಮ್ಮ ಬಾಹ್ಯ ಚಕ್ಷುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಅಂತಃಚಕ್ಷುವಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನೇ ಸ್ಮರಿಸಿ. ದೈವ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡುತ್ತದೆ.' ಸ್ತ್ರೀರತ್ತರು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಲಿಸಿ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಗೋಪಿಯರ ವಸ್ತ್ರಗಳು ಪುನಃ ಅವರಿಗೆ ದೊರಕುತ್ತವೆ. ದೋಣಿ ದಡ ಸೇರುತ್ತದೆ.

“ಪರಮೇಶ್ವರುನಿ ಮಾಟ ಭಕ್ತಿತೋ ವಿನಿ ಕನುಲ್ ಮೂಸಿ ಭಜಂಚಿರಿ.

ಅಂಧಕಾರಂಬು ವರ್ಷಂಬು ನಣಗಿಪೋಯೆ |

ಓಡ ಎಚ್ಚೋಟನುಂಡನೋ ವಚ್ಚಿನಚಟ |

ಕನಕಮಯ ವಲ್ವಲನು ರಮ್ಯ ಕಂಚುಕಮುಲ ಜೂಚಿಯುಪ್ಪೊಂಗಿರಿ

ಆ ವೇಳ ಸುದತುಲೆಲ್ಲ.”

ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೇ ತಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ದೇವರೆಂದು ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿ ಆತನನ್ನು ವಿಧವಿಧವಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಬಿಡದಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಮಂಗಳ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಾಟಕ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅಂತ್ಯಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಭಾಗ 5 : ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತಾತ್ಮಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ತಾತ್ವಿಕವಾದ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಂಶಗಳುಂಟು. ಅವು :

ನೌಕಾಚರಿತ್ರೆಯು ಒಂದು ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕ. ಇದರಲ್ಲಿ 21 ದರುಗಳು, 24 ಕಂದ, 5 ಸೀಸ ಪದ್ಯಗಳು, ಮೂರು ಉತ್ಪಲಮಾಲಾ, 5 ಚಂಪಕಮಾಲಾ, 7 ಶಾರ್ದೂಲ, 2 ದ್ವಿಪದಿ, 1 ಉತ್ಸಾಹಗಳೆಂಬ ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ರೂಪಗಳಿವೆ. ಕಥಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅನುವಾಗುವಂತಹ ಗದ್ಯಭಾಗಗಳೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಕೃತಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರಾದಾಯಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ವಿಘ್ನನಿವಾರಕನಾದ ಗಣಪತಿ, ನಂತರ ಶಾರದೆ, ಗುರುಹಿರಿಯರುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ತ್ಯಾಗರಾಜರು ಶ್ರೀ ನಾರದಮುನಿಯನ್ನು ಗುರುವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ನಾರದರೇ ಇವರಿಗೆ 'ಸ್ವರಾಣವ' ಗ್ರಂಥ ನೀಡಿ ಸಂಗೀತದ ಮರ್ಮಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದಂತೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ತ್ಯಾಗರಾಜರು ನಾರದರನ್ನೇ ಅಲ್ಲದೆ ತಮಗೆ ರಾಮತಾರಕ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ನೀಡಿದ 'ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮೋದಾಖ್ಯೆ' ರನ್ನೂ ವಂದಿಸಿರುವುದೊಂದು ವಿಶೇಷ.

ನಾಟಕದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಫಲಶ್ರುತಿಗಳು ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. (ಧರಲೋ ಹರಿಕೃತ ನೌಕಾಚರಿತಂಬುನು - ತ್ಯಾಗರಾಜ ಕೃತಾಂ

ಪುಣ್ಯಾಂ.)

ಇಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿರುವ ದರುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಏಕಧಾತು ಪ್ರಬಂಧಗಳಂತೆ ಒಂದೇ ಧಾತುವಿಗೆ ಹಾಡುವಂತೆಯೂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಪಲ್ಲವಿ, ಅನುಪಲ್ಲವಿ, ಚರಣಗಳೆಂಬ ಮೂರೂ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಯೂ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ಬಹುತೇಕ ದರುಗಳು ಮಧ್ಯಮಕಾಲದಲ್ಲೇ ಇವೆಯಾದರೂ 'ಎವರು ಮನಕು'-ವಿನಂತಹ ವಿಳಂಬ ರಚನೆಯೂ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಸುರಟಿ ರಾಗದಲ್ಲೇ ಆರಂಭದ ಮತ್ತು ಅಂತ್ಯದ ದರುಗಳಿವೆ. ಸುರಟಿ, ಭೈರವಿ, ಸಾವೇರಿಯ ದರುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗವು ಸಾರವತ್ತಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ, ಪುನ್ನಾಗವರಾಳಿ, ಘಂಟಾ ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ರಚನೆಗಳಿವೆ. ಶೃಂಗಾರಿಂಚುಕೊನಿ, ಚೂಡರೆ ಚೆಲುಲಾರ, ಓಡನುಜರಿಪೆ ರಚನೆಗಳು ವರ್ಣನದರುಗಳಂತಿವೆ. ಕೃಷ್ಣ - ಗೋಪಿಯರ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು 'ಪುರುಷುಂಡು ಲೇಕನೆ' ಎಂಬ ದ್ವಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಆದಿತಾಳ, ಛಾಪುತಾಳಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ.

ಗಜೇಂದ್ರಮೋಕ್ಷ, ಶಲ್ಯಸಾರಧ್ಯದಂತಹ ಹಲವು ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಗೋಪಿಯರೂ ನೇಪಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಅಪ್ಸರೆಯರೂ ಕಾಣಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಗುವನ್ನು ಚಿವುಟಿ ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ತೂಗುವ ರೀತಿ, ನಾವೊಂದು ನೆನೆದರೆ ದೈವವೊಂದು ನೆನೆದೀತು, ರೋಗಿಯು ವೈದ್ಯನ ಮಾತನ್ನು, ತುಂಬು ಗರ್ಭಿಣಿಯು ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯ, ಪರಿಚಾರಕರು ತಮ್ಮ ಒಡೆಯನ ಆದೇಶವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಂತೆ ಎಂಬಂತಹ ಆಡುಮಾತುಗಳು ಹಾಗೂ ಗಾದೆಗಳು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿವೆ. ಅಂತೆಯೇ ನಾಟಕದ ಅಂತರ್ಯವನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸಿರುವ ಪ್ರಧಾನವಾಕ್ಯಗಳು (key statements) ಹಲವಿವೆ.

ನಾಟಕವು ಶರಣಾಗತಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಪತ್ತಿಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಆತ್ಮನಿವೇದನಭಕ್ತಿ. ಶರಣಾಗತಿ ಎಂದರೆ ಜೀವಿಯು ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ತೊರೆದು ತನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ದೇವರ ಕೃಪೆಯೊಂದನ್ನೇ ಅಶ್ರಯಿಸುವುದು. ಆಹಿರ್ಬುದ್ಧ್ಯ ಸಂಹಿತೆ ಎಂಬ ವೈಷ್ಣವಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಕಿಂಚನ್ಯವೂ ಒಂದು. ಇದನ್ನೇ ಕಾರ್ಪಣ್ಯ, ಆತ್ಮಗರ್ಹಣ, ನೈಚ್ಯಾನುಸಂಧಾನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಗುರುತಿಸುವುದುಂಟು. ಮುಕ್ತಿಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಿಗೆ ತನ್ನ ಅಸಹಾಯಕತೆಯ ಅರಿವು ಉಂಟಾಗಿ ಪೂರ್ಣ ಶರಣಾಗುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಸಾರವಾಗಿದೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ತ್ಯಾಗರಾಜರು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಹೊರಟಿರುವ ಕಥೆ ನೆಪಮಾತ್ರದ್ದು. ಇದರಲ್ಲಿ

ಆಂತರಿಕವಾದ, ನಿಗೂಢವಾದ ಅರ್ಥವುಂಟು. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಂಕೇತ. ಗೋಪಿಯರು ಜೀವದ ಸಂಕೇತ. ನದಿಯು ಲೌಕಿಕ ಸಂಸಾರದ ಸಂಕೇತ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಲವು ವಿಧದ ಕಷ್ಟಗಳುಂಟಾದರೂ ದೇವರಲ್ಲಿನ ಅನನ್ಯ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಶರಣಾಗತಿಗಳು ಜೀವಿಯನ್ನು ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ದಡಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗೋಪಿಯರಿಲ್ಲಿ ನಗ್ನರಾದರೆಂದರೆ ಲೌಕಿಕ ಬಂಧನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಿತ್ತೊಗೆದರೆಂಬುದು ಭಾವ. ಅಂತೆಯೇ ನಾಟಕಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೋಣಿ ದಡಮುಟ್ಟಿತೆಂದರೆ, ಜೀವವು ತಾನು ತಲುಪಬೇಕಾದ ಗುರಿ ಮುಟ್ಟಿತು ಎಂಬುದೇ ಅಂತರಾರ್ಥ.

ಶ್ರೀಹರಿಯು ಹಲವು ಗೋಪಿಯರೊಂದಿಗೆ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಡುವ ನೃತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಭಗವಂತನ ಸರ್ದವ್ಯಾಪಿತ್ತ ಮತ್ತು ಭಕ್ತರಕ್ಷಣಾ ಗುಣ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗರಾಜರು 'ಕಾಕರ್ಲಾಂಬುಧಿ ಚಂದ್ರುಡು' ಎನ್ನುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ವಂಶದ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಗದ್ರಕ್ಷಕನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಗೋಪಿಯರು ಆತಂಕಗೊಳ್ಳುವುದು, ಯಮುನೆಗೆ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೆಡೆಗೆ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಕಳಕಳಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. "ಜಲಕ್ರೀಡಾ ಸಮಾಸಕ್ತಃ ಗೋಪೀ ವಸ್ತ್ರಾಪಹಾರಕಃ" ಎಂಬ ನಾಮವೊಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಅಷ್ಟೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಜಲಕ್ರೀಡಾ ಸಮಾಸಕ್ತರೆಂದರೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುಬಿದ್ದಿರುವರೆಂದು ಅರ್ಥ. 'ಗೋಪೀ' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರೆಂದು ಅರ್ಥ. ಇನ್ನು ವಸ್ತ್ರ ಅಪಹಾರಕನೆಂದರೆ ಅವಿದ್ಯೆ ಎಂಬ ಪರದೆಯನ್ನು ಸರಿಸಿ ನಿಜಜ್ಞಾನ ನೀಡುವಾತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಎಂಬುದು ಇದರ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವ ಅಷ್ಟಮದಗಳಲ್ಲಿ ಯೌವನ ಮತ್ತು ರೂಪ ಮದಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಗೋಪಿಯರಿಗೆ

* * * * *

ಆರೋಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇಡೀ ಕೃತಿಯ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲೂ ಕರ್ತೃವು ನಾಟಕ ಅಥವಾ ರೂಪಕ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. 'ನೌಕಾಚರಿತವೊನರ್ಚೆದ', 'ನೌಕಾಚರಿತಂಬುನು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರಷ್ಟೆ. ಆದರೆ ಕೃತಿಯು ಬಹುತೇಕ ಸಂಗೀತಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ಕೃತಿಯನ್ನು ಗೀತನಾಟಕವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

11. ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ

ಅರಿಕೆ

ವಿ.ರಾಮರತ್ನಂ, ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ

ಸಂಗೀತ ಕಲಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಿ-ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ-ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ, ಅವರ ಕಲಾ ಮಟ್ಟವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, 'ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ' ವೆಂಬ ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಿ-ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಂತೆ ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸುವ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಒಂದು ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ.

ಸಂಗೀತ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರ ಭಾಗಗಳೆರಡೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪೂರಕವಾಗಿರುವಂತೆ ಉಭಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ವಿಷಯಗಳು ವಿರಳವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. 'ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ' ವೆಂಬ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅದರ ಹೆಸರಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮೀರಿ, ಕೇವಲ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ಮಟ್ಟದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಕಲಿಯುವವರಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯ- ಲಕ್ಷಣಗಳೆರಡೂ ಒಂದೇ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುವಂತೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಬೌದ್ಧಿಕಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಆದಷ್ಟು ಸರಳವಾಗಿಯೂ, ನಿಷ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಮೂಲಧಾತು ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಚ್ಯುತಿಬಾರದಂತೆ ಪರಿಷ್ಕೃತವಾದ ಸ್ವರಲಿಪಿ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ

ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕೃತಿಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

— ಎಸ್.ವಿ. ರುಕ್ಮಿಣಿ

ಪ್ರೊ. ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ 'ಮಹತೀ' ಅಭಿನಂದನಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲು ಸಮುದಾಯ

ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರವು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತಸದ ವಿಷಯ. ಅಂತೆಯೇ 'ಮಹತೀ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಕೂಡ

ಅಭಿನಂದನಾರ್ಹವಾದುದು. ಮಹತೀ ಎನ್ನುವುದು ನಾರದರ ಕೈಲಿರುವ ವೀಣೆಯ ಹೆಸರೆಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರಿನ ವೀಣಾಪರಂಪರೆಯ ಶೈಲಿಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಶ್ರೀಯುತರಿಗೆ ತುಂಬುರು ನಾರದವೀಣೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಭಿನಂದನಗ್ರಂಥದ ಸಮರ್ಪಣೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮಂಜಸವೇ ಆಗಿದೆ.

ಪ್ರೊ. ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರು 'ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರೊ.ವಿ. ರಾಮರತ್ನಂ ಅವರೊಡಗೂಡಿ ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಪ್ರಿ-ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಎರಡೂ ವರ್ಷದ ತರಗತಿಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವಾಗಿದೆ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಯ-ಲಕ್ಷಣಗಳೆರಡನ್ನೂ ಸರಳವಾಗಿ, ಸವಿವರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಹಂತದಲ್ಲೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಮಟ್ಟವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬರೆದಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶ.

ಶ್ರೀಯುತರು ವಿದ್ವಾನ್ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರು ಸರ್ಕಾರಿ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜು ಹಾಗೂ ಮಹಾರಾಣಿ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಿಷ್ಯವೃಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಸಂಗೀತ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಶದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಏಳಿಗೆಗೆ ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದರು. ಗುರುಗಳ ಹಾದಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದ ಶ್ರೀಯುತ ಆರ್.ಎನ್.ಡಿ. ಅವರು ಕೂಡ ಅಪಾರ ಶಿಷ್ಯವೃಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿದಾರೆ.

ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸವು ಗುರುಕುಲದಿಂದ ಕ್ರಮೇಣ ಶಾಲಾ - ಕಾಲೇಜುಗಳ ಅಭ್ಯಾಸಹಂತಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಒಂದು ನಿಗದಿತ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ 'ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆಯಲಾಯಿತು. ಅತ್ಯಂತ ಸರಳರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ

ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಈ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗುರುಕುಲಪದ್ಧತಿಯು ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯತಾಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತವೆ.

ಲಲಿತಕಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಮಾಡುತ್ತಾ ಲಲಿತಕಲೆಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿರುವ ಬಗೆಗೆ ಬಹಳ ರಮ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ನೃತ್ಯಕಲೆ, ಸಂಗೀತಕಲೆ ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು ಕಲೆಯೂ ಕಲೆಗಾರನ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಳದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಕಲಾಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳಿಸುವ ಬಗೆ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಸವಿಯುವ ಕಲಾರಸಿಕನ ಆನಂದವನ್ನು ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಲಲಿತಕಲೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಂಗೀತಕಲೆಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠಕಲೆ ಎಂಬ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಉಳಿದು ಬಂದಿರುವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಫಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಗೀತ ರಸಾನುಭವದ ಪರಿಣಾಮ ಮಹತ್ತರವಾದುದು. 'ಶಿಶುವರ್ವೇತ್ತಿ ಪಶುವರ್ವೇತ್ತಿ ವೇತ್ತಿ ಗಾನರಸಂ ಫಣೀ' ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯಂತೆ ಶಿಶು ಪಶು ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಜೀವವಸ್ತುಗಳೂ ಗಾನರಸದಿಂದ ಮುದಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಗಾನರಸಾನುಭವದಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಮನೋರೋಗವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಗಾನಕಲೆ ಶ್ರೇಷ್ಠಕಲೆಯೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಮುಂದೆ ಸಂಗೀತದ ಉಗಮವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ವೇದಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವರಗಳು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸ್ವರಶ್ರೇಣಿಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡು ಸಪ್ತಸ್ವರಗಳು ಸ್ಥಾಯಿಯಾದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತದ ಎರಡೂ ಪದ್ಧತಿಗಳಾದ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿನ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ರಾಗ-ತಾಳಗಳ ಸಮಾನತೆ, ಭಿನ್ನತೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸೋದಾಹರಣವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳಾದ ಸಂಗೀತ, ನಾದ, ನಾದೋತ್ಪತ್ತಿ, ಆಹತ - ಅನಾಹತನಾದ, ಮಾರ್ಗ - ದೇಶೀ ಸಂಗೀತ, ಪ್ರಕೃತಿ - ವಿಕೃತಿ ಸ್ವರಭೇದಗಳು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರಳವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಮಟ್ಟವನ್ನು ಗಮನಿಸಿಕೊಂಡು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ಗೀತಂ ವಾದ್ಯಂ ತಥಾ ನೃತ್ಯಂ ತ್ರಯಂ

ಸಂಗೀತಮುಚ್ಯತೇ'

ಎಂಬ ಗೀತವಾದ್ಯ ಹಾಗೂ ನೃತ್ಯಗಳ ಸಮ್ಮಿಳನವೇ ಸಂಗೀತವೆಂಬ ಪ್ರಾಚೀನ

ಹೇಳಿಕೆಯು ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿ ಗೀತ, ವಾದ್ಯಗಳೆರಡೇ ಸಂಗೀತವೆನಿಸುವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ 'ಸಮ್ಯಕ್ ಗೀತಂ' ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ರಾಗ-ತಾಳಾದಿಗಳಿಂದ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುವುದೇ 'ಸಂಗೀತ'ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳ ಆಧಾರವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜನಕ-ಜನ್ಯ ರಾಗಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಜನ್ಯರಾಗಗಳ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿರುವ ರಾಗಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ, ರಾಗ ಸಂಚಾರವನ್ನೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಚನೆಗಳನ್ನೂ ಆಯಾ ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ರಾಗಗಳ ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಆಯಾ ರಾಗದಲ್ಲಿನ ಕೃತಿಗಳು ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತವೆ.

ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ತಾಳಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ತಾಳದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಗ್ರಂಥಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಶ್ರುತಿರ್ಮಾತಾ ಲಯಃ ಪಿತಾ' ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿಗೆ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಮಾತೃಸ್ಥಾನವಾದರೆ ಲಯಕ್ಕೆ ಪಿತೃಸ್ಥಾನವು ದೊರಕಿರುವುದನ್ನು ನಿವೇದಿಸುತ್ತಾ ಸೂಳಾದಿ ಸಪ್ತತಾಳಗಳು, ಲಘುವಿನ ಐದು ಜಾತಿಗಳು, 35 ತಾಳಗಳು, ಹಾಗೂ ಐದು ಗತಿಭೇದದಿಂದ 35 ತಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ 175 ತಾಳಗಳ ಬಗೆಗೂ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಸಂಗೀತವಾದ್ಯಗಳು, ಅವುಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಮಾಡಿ, ತತ, ಸುಷಿರ, ಅವನದ್ಧ ಹಾಗೂ ಘನ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೀಣೆ, ತಂಬೂರಿ, ಪಿಟೀಲು ವಾದ್ಯಗಳ ಶ್ರುತಿ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವುದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತಿದೆ.

ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿ ಕರ್ಣಾಟಕ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರಾದ ಇಂದಿನ ಶತಮಾನದವರನ್ನೂ ಪರಿಚಯಿಸಿ ಅವರುಗಳು ಸಂಗೀತ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ನೀಡಿರುವ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗೇಯ ರಚನಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಂದ ಕೃತಿ, ಕೀರ್ತನೆ, ರಾಗಮಾಲಿಕೆ, ಪದ, ಜಾವಳಿ ಇವೇ ಮುಂತಾದುವುಗಳ ಲಕ್ಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಂಗೀತವು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಕಂಠಪಾಠದಿಂದ ಗುರುಕುಲ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಂತಹ ಕಲೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಈ ಕರ್ಣಪರಂಪರೆಯ ಪದ್ಧತಿ ನಶಿಸುತ್ತಾ ಬಂದು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಸ್ವರಪಡಿಸಿ ಸಂಗೀತ ಲಿಪಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಸ್ವರಲಿಪಿ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಕೆಲವಾರು

ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಯಿತು. ಅನೇಕ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಒಂದು ರಚನೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಾದ ಮೇಲೆ ಸಂಗೀತ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಸಂಗೀತ ಲಿಪಿಕರ್ಮವನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಮೂಲಕ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಕಲಿಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೇ, ಸಾಮಾನ್ಯನೂ ಒಮ್ಮೆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿದಾಗ ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರದ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳು ಪರಿಚಯವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೇಜಿತನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ.

* * * * *

ಸಂಗೀತವು ಮಾನವ ಕುಲದ ಒಡನಾಡಿ. ಅವನ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೂ ಸಂಗೀತವು ದಿನನಿತ್ಯದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಮಾನವ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಗಾನಕಲೆ ಮಹತ್ವವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಸಂಗೀತ್ಯಾಭ್ಯಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಂಗೀತಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಲಾಭಿಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಜ್ಜನಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಸಂಗೀತದ ಮೂಲಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾದರೆ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದ ಮಹನೀಯರ ಆಶಯವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

12. ವೀಣಾ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರ ಕೃತಿಗಳು

ಅರಿಕೆ

- ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ

ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಆಳರಸರಾಗಿದ್ದ ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಪ್ರಭುಗಳ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರವರ ಮೆಚ್ಚಿನ ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ವೈಣಿಕರೂ, ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರೂ ಆಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಗುರುಗಳಾದ ವೈಣಿಕ ಪ್ರವೀಣ ವಿ.ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಹೊರತರಬೇಕೆಂಬ ನನ್ನ ಬಹುಕಾಲದ ಕನಸು ಇಂದು ನನಸಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಹಲವಾರು ಪ್ರಕಟಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವು ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಗುರುಗಳ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಅಧಿಕಾರವರ್ಗದವರಿಗೂ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿರಿಯೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿಯೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿರುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಾನು ತುಂಬ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ತಯಾರುಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ರಚನೆಗಳನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಗುರುಪುತ್ರಿ ಶ್ರೀಮತಿ ವಿ. ಅಮ್ಮತ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಹೋದರ ಸಹೋದರಿಯರು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿ ಈ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ತಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನೂ

ಕೊಟ್ಟು ನನಗೆ ಬಹಳ ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಆಗಾಗ್ಗೆ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿರುವ ನನ್ನ ಆಪ್ತಮಿತ್ರರೂ, ಸಹಾಧ್ಯಾಯಿಗಳೂ ಆದ ಡಾ. ವಿ. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಹಾಗೂ ವಿ|| ಎಂ. ಚೆಲುವರಾಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೂ ಸಹ ನಾನು ಚಿರಋಣಿ. ಕರಡು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವುದರಲ್ಲೂ, ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧದಲ್ಲೂ ನನಗೆ ಅತಿಶಯವಾದ ಸಹಾಯ ಸಹಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಶ್ರೀ ಆರ್.ಎಲ್. ಅನಂತರಾಮಯ್ಯನವರಿಗೂ ನನ್ನ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು.

-ಡಾ. ವಿ. ಎಸ್. ಸಂಪತ್ತುಮಾರಾಚಾರ್ಯ

ಹಿಂದಿನ ಮೈಸೂರು, ತಂಜಾವೂರಿನ ನಂತರ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಅನೇಕ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದರಿ ರಾಜ್ಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಇದನ್ನು ಆಳಿದ ಒಡೆಯರ್ ವಂಶದ ಅರಸರು. ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಪತನಾನಂತರ ಆಳಿದ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್(1799-1868) ಸಂಗೀತಾದಿ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಅಪಾರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಿತ್ತು 'ಅಭಿನವ ಭೋಜ' ನೆನಸಿಕೊಂಡರು. ನಂತರ ಆಳಿದ ಮಹಾರಾಜರುಗಳು ಇವರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರು. ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ ಕಾಲವು(1895-1940) ಸಂಗೀತಾದಿಕಲೆಗಳ ಸುವರ್ಣಯುಗವಾಗಿತ್ತು. ಇವರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಖ್ಯಾತ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಾಗೂ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿದ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ, ಆದರ್ಶ ಗುರುವೂ, ಮೇಲಾಗಿ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರೂ ಆಗಿದ್ದ ವೀಣಾ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರು (1887-1952) ಹಲವಾರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸಿದರು.

ಇವರ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಸಂಕಲಿಸಿ ಇವರ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಮುಖ ಶಿಷ್ಯರೂ, ಹಿರಿಯ ವೈಣಿಕರೂ, ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರೂ ಆಗಿರುವ ಪ್ರೊ. ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರೂ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರ ಪುತ್ರಿ ಶ್ರೀಮತಿ ವಿ. ಅಮೃತ ಅವರೂ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಸಂಗೀತ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಹದುಪಕಾರ ಮಾಡಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪೀಠಿಕಾ ರೂಪವಾಗಿ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರ ಜೀವನ, ಸಾಧನೆ ಹಾಗೂ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅನಂತರ ಅವರು ರಚಿಸಿರುವ ಹಂಸಾನಂದಿ, ಉದಯರವಿಚಂದ್ರಿಕೆ, ಬೇಹಾಗ್, ಹಿಂದೋಳ, ವೇದಂಡಗಮನ ರಾಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಣಗಳು ಮತ್ತು 20

ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ, 14 ರಾಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗಾಯತ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ, 12 ರಾಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಸ್ತೋತ್ರದ ರಾಗಮಾಲಿಕೆ, ಆರು ರಾಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶಾರದಾ ಪಂಚರತ್ನ, ನಾಲ್ಕು ತಿಲ್ಲಾನಗಳು ಮತ್ತು ಮೂರು ನಗಮಗಳನ್ನು ಸ್ವರಲಿಪಿಸಹಿತ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಅಂದರೆ 15 ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಅವರು ಜೋಡಿಸಿರುವ ಚಿಟ್ಟೆಸ್ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಬಹುಶಃ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಅವು ಯಾವುವೆಂದರೆ, ರಾಮನನ್ನು, ಏಲನೀದಯ, ರಾಮನೀಪೈ, ನಮ್ಮಿವಚ್ಚಿನ, ನೆನರುಂಚರ, ಸಂಗೀತಜ್ಞಾನಮು, ಚಾಲಕಲ್ಲಲಾಡು, ಎಂತನೇರ್ಚಿನ (ತ್ಯಾಗರಾಜರು) ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತಿ (ದೀಕ್ಷಿತರು), ನಿನ್ನು ಚೇಪ್ಪ, ರಾಮ ಇಕನನ್ನು, ಅಲಕಲ್ಲ, ಎನ್ನಗಾನು ರಾಮಭಜನ (ಭದ್ರಾಚಲ ರಾಮದಾಸರು) ಅಭಿಮಾನಮೆನ್ನಡು (ಪಟ್ಟಂ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಅಯ್ಯರ್) ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದುಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಮೂರು ವರ್ಣಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಎರಡು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿವೆ. ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯ ರಚನೆಗಳು ಮಹಾರಾಜರುಗಳ ವರ್ಧಂತಿ, ರಾಜಮನೆತನದವರ ವಿವಾಹ ಮತ್ತಿತರ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗಾಗಿ ರಚಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅವು ರಾಜರಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಕೋರುವ ರಚನೆಗಳಾಗಿವೆ. ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರು ಮಂತ್ರಾಲಯದ ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮತ್ತು ತಿರುಪತಿ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದು ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಕಾಪಿರಾಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ ಪಾಲಿಸು, ಗೌಳೀಪಂತು ರಾಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಜಗದ್ಗುರುವೆ, ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲ ಸೇವಾನಿರತಂ (ಶುಭಪಂತುವರಾಳಿ) ಎಂಬುವು ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನ. ಇವಲ್ಲದೆ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರೀ ದೇವಿ, ಶಾರದಾಮಾತೆ ಮತ್ತು ವರಗಣಪತಿಯ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೃತಿಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಲಲಿತವಾಗಿದೆ. ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರ ಪ್ರಾಸ, ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸ, ಕೆಲವುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗಮುದ್ರೆಯನ್ನೂ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ತಿಲ್ಲಾನಗಳು ಬಹು ಸುಂದರವಾದ ರಚನೆಗಳು. ಇವರು ಪರಿಚಿತವಾದ ರಾಗಗಳಲ್ಲದೆ, ಮಹೇಶ್ವರಿ, ಶಂಕರಪ್ರಿಯ, ಲಲಿತಪ್ರಿಯ, ಶಾರದಾಪ್ರಿಯ, ಭುವನಗಾಂಧಾರಿ, ಮುಂತಾದ ನೂತನ ಹಾಗೂ ಅಪರೂಪ ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಆ ರಾಗಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರೀಕರಿಸಿರುವುದು ಪ್ರಶಂಸನೀಯ.

ಪರ್ಷಿಯನ್ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿರುವ ನಗಮಾ ಎಂಬ ವಿಶೇಷವಾದ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವುದು ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಕೊಡುಗೆ. ಇವರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಸರಿಸಿ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರು ನಾಲ್ಕು ನಗಮಾಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರ ಸಂಗೀತರಸಾನುಭವದ ಪ್ರತೀಕಗಳಾಗಿವೆ. ಇದು ಸಂಗೀತವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ಸಂಗೀತಪ್ರಿಯರ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಒಂದು ಅಮೂಲ್ಯ ಗ್ರಂಥ.

13. ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಕೃತಿಮಂಜರಿ

ಮುನ್ನುಡಿ

—ಡಾ|| ವಿ. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿರುವ ರಚನಾಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವೈವಿಧ್ಯ ಬೇರೆ ಯಾವ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕಲಾರದು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಣಗೀತೆ, ಸ್ವರಜತಿ, ಜತಿಸ್ವರ, ತಾನವರ್ಣ, ಪದವರ್ಣ, ಕೃತಿ, ಜಾವಳಿ, ಪದ, ದರು, ಪ್ರಬಂಧ ಮುಂತಾದ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯ! ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ಈ ಹಲವಾರು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಪುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಶಾಶ್ವತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಭಂಡಾರವು ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಅನೇಕ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರು ತಮ್ಮ ರಚನೆಗಳಿಂದ ಈ ಭಂಡಾರವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ರಚನಾಕೌಶಲ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ

ಬರಬಹುದಾದ ಭಾಗ್ಯ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸಗಳ ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ಸನ್ನಿಹಿತರೂ, ಸಹಪಾಠಿಗಳೂ ಆದ ವೈಣಿಕ ವಿದ್ವಾನ್ ಶ್ರೀ. ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರೊಂದಿಗೆ ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದೇನೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ನನ್ನ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿತು. ಒಂದೆರಡು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ತೋರಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅವರ ಕೃತಿಗಳ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಸಂಗೀತದ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ರಚನೆಗಳನ್ನು

ಹಾಡಿ ನೋಡಿದಾಗ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರ ರಚನಾಕೌಶಲದ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲೂ ಶಂಕರಾಭರಣದ ಜಚಿಸ್ವರ ಮತ್ತು ತೋಡಿ ರಾಗದ ಸ್ವರಜತಿಗಳು ಅಚ್ಚಳಿಯದೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿವೆ. ವರ್ಣಗಳು, ಪದವರ್ಣ, ಕೃತಿಗಳು, ರಾಗಮಾಲಿಕೆಗಳು, ತಿಲ್ಲಾನಗಳು ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾಡಿರುವ ರಚನೆಗಳು ರಾಗಭಾವಪೂರಿತವಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಕಲ್ಪನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕುರುಹಾಗಿವೆ. ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ, ತೆಲುಗು, ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳು ಈಚೆಗೆ ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಚಿತವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕೊರತೆಯನ್ನೂ ನಿವಾರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಸುಮಾರು ಅರುವತ್ತೆರಡು ರಚನೆಗಳು 'ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಕೃತಿ ಮಂಜರಿ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಈಗ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ನನಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ.

ಈ ಕೃತಿಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಲೆಂಬುದು ನನ್ನ ಹಾರೈಕೆ. ಶ್ರೀ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರು ಹೀಗೆಯೇ ಅನೇಕ ಕಾಲ ಸಂಗೀತಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ದೇವರು ಅವರಿಗೆ ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶುಭಾಶಯಗಳು

- ಆಸ್ಥಾನವಿದ್ವಾನ್ ತಿಟ್ಟಿ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯಂಗಾರ್

ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರರಾದ ಆಸ್ಥಾನವಿದ್ವಾನ್, ವೈಣಿಕ ಪ್ರವೀಣ, ಸಂಗೀತಕಲಾರತ್ನ ಪ್ರೊ|| ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೈಣಿಕ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದ ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ವೈಣಿಕ ಪ್ರವೀಣ, ವಿ. ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳು ಗುರುಕುಲ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದು, ಒಳ್ಳೆಯ

ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸಿ, ಅನೇಕ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಇವರು ಈಚೆಗೆ ಕೃತಿ ರಚನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿ, ಅನೇಕ ಶ್ರೇಷ್ಠಮಟ್ಟದ ಕೃತಿಗಳು, ತಿಲ್ಲಾನಗಳು, ಜತಿಸ್ವರ, ಸ್ವರಜತಿ, ತಾನವರ್ಣ, ಪದವರ್ಣ, ರಾಗಮಾಲಿಕೆ, ಭಜನ್, ನಗಮಾ ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳ ರಚನೆಗಳನ್ನೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಅನುಭವದಿಂದ ರಚಿಸಿ, ಸ್ವರಪಡಿಸಿ, ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಬಹಳ ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ ಈ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕೃತಿರಚನಾ ಕೌಶಲವು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಇವರ ರಚನೆಗಳು 'ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಕೃತಿಮಂಜರಿ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಬಹಳ ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯ. ಅವರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹೊರಬರಲಿ ಎಂದು ಸದ್ಗುರು ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜಸ್ವಾಮಿಯವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಶ್ರೀ ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಶುಭವನ್ನು ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

ಶುಭ ಹಾರೈಕೆ

- ಪ್ರೊ|| ವಿ. ರಾಮರತ್ನಂ

ನನ್ನ ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರಾದ ಪ್ರೊ|| ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯದು. ನಾವು ಲಲಿತಾಕಲಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳು ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಬಹಳ ಗಾಢವಾದ ಸ್ನೇಹಾಭಿಮಾನಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿವೆ.

ನಾವು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮಾನ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪುರವರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ಪ್ರೇರಣೆಗಳ ಫಲವಾಗಿ ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರೂ ಕೃತಿರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆವು. ನಾನು ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ತಿಲ್ಲಾನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ಮಿತ್ರರ ರಚನಾಕಾರ್ಯ ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರೆದು ವಿವಿಧ ರಚನಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ. ಇವರ ರಚನೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅವು 'ಬಹಳ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾದ ರಚನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಇವರು ಈಗ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರತರುತ್ತಿರುವುದು ಬಹಳ ಸಂತಸದ ವಿಷಯ. ವಿದ್ವಾಂಸರು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಕಲಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಆನಂದ ಪಡುವುದಲ್ಲದೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಕಲಿತರೆ, ಅವರ ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು

ಪಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕ ಎಲ್ಲರ ಆದರಣೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಲಿ, ಪ್ರೊ|| ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರ ರಚನಾಕಾರ್ಯ ಇತೋಪ್ಯಶಿತಯವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯಲಿ, ಇವರಿಗೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಗಳಿಗೂ ಉಂಟಾಗಲಿ ಎಂದು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅರಿಕೆ

- ಪ್ರೊ|| ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ

‘ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಕೃತಿಮಂಜರಿ’ ಎಂಬ ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ರಚನೆಗಳ ಈ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಹೊರತರವ ಪ್ರಯತ್ನ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ನಾನು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವು ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬಹುದೆಂಬ ನನ್ನ ಆಸೆ ಕೈಗೂಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಏನು ಅಡಚಣೆಗಳಿದ್ದುವೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ನಾನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಸೇವೆಯಿಂದ 1977 ರಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತನಾದ ಮೇಲೆ, ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಖಾಸಗಿ ಪ್ರಕಾಶಕರೊಬ್ಬರು ಇದನ್ನು ಹೊರತರುವ ಸಂಪೂರ್ಣ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದರು. ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳು ಕಾದರೂ ಅದೂ ನೆರವೇರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾನು ನಿರಾಶನಾಗಿ ಈ ಆಶೆಯನ್ನೇ ಕೈಬಿಟ್ಟು ತಟಸ್ಥನಾಗಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಕೃತಿರಚನಕಾರ್ಯವೂ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿತ್ತು. ನನ್ನ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗದವರೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕೆಲವು ರಚನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ನನ್ನಿಂದಲೇ ನೇರವಾಗಿ ಕಲಿತು, ಇವುಗಳನ್ನು ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರತರಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಚಿನ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮತ್ತೆ ಕೃತಿರಚನೆಯ ಗೀಳೂ ಮರುಕಳಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಸಂಗೀತ ಸ್ವರಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲು ಸರಿಯಾದ ಮುದ್ರಕರಾರೂ ದೊರಕದೇ, ಏನೂ ಮಾಡಲಾಗದೇ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ.

ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಈಚೆಗೆ, ನನ್ನ ಮಿತ್ರರೂ, ಶ್ರೀ ನಾಗ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಮಾಲೀಕರೂ ಆಗಿರುವ ವಿದ್ವಾನ್ ಜಿ.ಆರ್. ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯನವರು ಈ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದೆ ಬಂದುದು ನನಗೆ ಒಂದು ಆಶಾಕಿರಣವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ, ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾಶಕರಾರೂ ಮುಂದೆ ಬರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ, ನಾನೇ ಇದನ್ನು ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯರುಗಳಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಧನಸಹಾಯ ಒದಗಿರುವುದರಿಂದ, ಹೇಗೋ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಮುಂದೆ ಮುದ್ರಣಕಾರ್ಯ ಸಾಗಿದಂತೆ ಆರ್ಥಿಕಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ

ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ. ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಜೀವನದ ಒಂದು ಮಹತ್ತರವಾದ ಆಸೆ ಈಗ ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನೆರವೇರುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ರಚನೆಗಳ ಜತೆಗೆ ನನ್ನ ಒಂದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಆತ್ಮಕಥನವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದರ ಉದ್ದೇಶ ನನ್ನ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುವುದು ಖಂಡಿತ ಅಲ್ಲ. ನಾನು ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯೂ ನನಗಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ಎರಡು ತಲೆಮಾರುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬದಲಾದ ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿರುವ ನನಗೆ ಒಂದು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಹಂಬಲವುಂಟಾಯಿತು. ಬರೆಯುವುದು ನನ್ನ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲವಾದರೂ, ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವ ನಾನು ಹೇಗೋ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ನಾನೇಕೆ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಬರಹಗಾರನೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೆ ನಾನು ಸಹ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮ ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿಯೇ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ, ಕೃತಿ ರಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವೇ. ನಮಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಲಭಿಸುವ ಅನುಭವಗಳನ್ನು, ಮಧುರ ಸ್ಮೃತಿಗಳನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಾಗ, ಅವನ್ನು ಸುಂದರವಾದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದಾಗ ನಮಗಾಗುವ ಆನಂದ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಸುಮಾರು ಐದಾರು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದಿನ ನಮ್ಮ ಜನಜೀವನದ, ಸಂಗೀತ ಪ್ರಪಂಚದ ಒಂದು ಚಿತ್ರ ನನ್ನ ಅನುಭವದ ಮೂಸೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದು ಈ ಬರಹಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಮೂಲ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಈ ನನ್ನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾನು ಕಂಡಂತೆ ನನ್ನ ತಾಯ್ನುಡಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಕೆಲವು ರಚನೆಗಳೂ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ಇದು ನನ್ನ ಮಾತೃಭಾಷೆಗೆ ನಾನು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ ಕೈಂಕರ್ಯ, ಅಳಿಲು ಭಕ್ತಿ ಮಳಲು ಸೇವೆ. ಈ ನನ್ನ ಬರಹದಿಂದ, ನನ್ನ ರಚನೆಗಳಿಂದ ರಸಿಕವೃಂದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ರಸಾನುಭವವುಂಟಾದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ, ಶ್ರಮ ಸಾರ್ಥಕ.

ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಗೇಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುಮಹತ್ವವಿದೆ. ಅವುಗಳ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯೇ ಅದರ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವವರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿ ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ

ಕಂಡುಬರುವ ವಿವಿಧ ರಚನಾ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಟಿಪ್ಪಣಿಯೊಂದಿಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ರಚನೆಗಳ ಸಂಗೀತ ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ನನಗೆ ಪಾಠವಾಗಿರುವ ಕ್ರಮದ ಸ್ವರಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಲಭಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಕಾಲ, ಮಧ್ಯಮಕಾಲ, ಆವರ್ತ ಮತ್ತು ಸ್ಥಾಯಿ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಸ್ವರಪಡಿಸಿದ ವರ್ಣ ಮಟ್ಟು ಸಹಿತ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಮುದ್ರಣ ದೋಷಗಳಿಲ್ಲದಂತೆ ಹೊರತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೂ, ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಮುದ್ರಾಕ್ಷರಗಳ ಹಾವಳಿ ನುಸುಳಿ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಇದರ ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪು ಕಡೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಇದರಂತೆ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಂಡು ಸಹೃದಯರು ಇವುಗಳನ್ನು ಓದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ನನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ಹಸನುಗೊಳಿಸಿ, ನನಗೆ ಕಲಾದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಮೈಸೂರು ವೀಣೆಯ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ಕರುಣಿಸಿದ ನನ್ನ ಪೂಜ್ಯ ಗುರುಗಳು ವೈಣಿಕ ಪ್ರವೀಣ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರ ದಿವ್ಯ ಸ್ಮೃತಿಗೆ ಈ ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿರಬಹುದಾದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ರಚನಾಶಕ್ತಿ ಏನಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅವರ ನೇರವಾದ ಪ್ರಭಾವ ಹಾಗೂ ಆಶೀರ್ವಾದ ಅನುಗ್ರಹಗಳೇ ಕಾರಣ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರುಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ ಭಕ್ತಿ ಗೌರವಗಳು ಅಸದೃಶವಾದವು. ಅಂತೆಯೇ ನಾನು ಸಹ ಈ ಹಿಂದೆ ಆಗಿಹೋದ ಎಲ್ಲ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರುಗಳನ್ನೂ, ನನ್ನ ಗುರುಗಳನ್ನೂ ಈ ಶುಭ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ನಮನಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ಆತ್ಮ ಕಥನ, ಹಾಗೂ ಗೇಯ ರಚನೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯಭಾಗದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ನನ್ನ ಆಪ್ತಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಆರ್.ಎಲ್. ಅನಂತರಾಮಯ್ಯನವರಿಗೆ ನಾನು ಚಿರಋಣಿ. ಹಾಗೂ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಂಡ ಪಂಡಿತರೂ, ಸಜ್ಜನರೂ, ಸಹೃದಯರೂ, ನನ್ನ ಹಿತ್ತೈಷಿ ಮಿತ್ರರೂ ಆಗಿದ್ದ ಡಿ. ಡಾ.ಜಿ. ವರದರಾಜರಾವ್ ಅವರು ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ರಚನೆಗಳನ್ನೂ ಹಾಡಿಸಿ ಕೇಳಿ ತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಕೆಲವು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಉಪಕರಿಸಿದ್ದರು. ಅವರು ಇಂದು ನಮ್ಮನ್ನಗಲಿದಾರರಿಂದ ನನಗೆ ಅತೀವ ದುಃಖದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಅವರು ನನಗೆ ತೋರಿಸಿದ ಆತ್ಮೀಯತೆ, ಸ್ನೇಹ, ವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ನಾನು ಎಂದಿಗೂ ಮರೆಯಲಾರೆ. ಅವರ ನೆನಪಿಗೆ ನನ್ನ ಅಶ್ರುಪೂರ್ಣ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಅಂತೆಯೇ, ನನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಈಚೆಗೆ ಇದ್ದ ಒಬ್ಬ ಮಮತೆಯ ತಮ್ಮನನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡೆ. ಇದು ವಿಧಿಯ ಕ್ರೂರ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯ. ನನ್ನಲ್ಲಿ

ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀತಿ, ಗೌರವಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದು, ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಒಬ್ಬನೇ ತಮ್ಮ ಈಗ ಇಲ್ಲ. ಜೀವನದ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಭರಿತವಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಧಿ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಸತ್ಯಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡಿತು. ಈಗ ಅವನಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದನೋ! ಇಂದು ನಾನು ಅವನನ್ನು ನೆನೆದು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವುದು ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಅಶ್ರುಧಾರೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ. ಅವನ ವಿಯೋಗದ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ನಾವು, ಅವನ ಮಡದಿ ಹಾಗೂ ಚಿನ್ನದಂತಹ ಐವರು ಮಕ್ಕಳು (ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರ ಮತ್ತು ನಾಲ್ವರು ಪುತ್ರಿಯರು) ಈಗ ನಮಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರೀತಿ ಗೌರವಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಆದಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಈ ಮಕ್ಕಳ ಪುರೋಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹರ್ಷಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ನನ್ನ ಪರಮ ಮಿತ್ರರೂ, ಸಹಪಾಠಿಗಳೂ ಆದ ಡಾ|| ವಿ. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರ ಉಪಕಾರವನ್ನಂತೂ ನಾನು ಎಷ್ಟು ಸ್ಮರಿಸಿದರೂ ಸಾಲದು. ಇಡೀ ಒಂದು ದಿನವೆಲ್ಲಾ ಕುಳಿತು ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ರಚನೆಗಳನ್ನೂ ಹಾಡಿಸಿ ಕೇಳಿದರು. ಭಲೇ ಭೇಷ್ ಎಂದರು. ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿದರು. ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು. ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯ ರಸಜ್ಞರು, ಗುಣಗ್ರಾಹಿಗಳು, ಮೇಲಾಗಿ ಸಹೃದಯರು. ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಅವರು ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಚಿಕ್ಕದಾದರೂ ಚೊಕ್ಕದಾದ ಒಂದು ಸುಂದರ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟು ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ನನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವ ಅವ್ಯಾಜವಾದ ಪ್ರೀತಿಗೆ, ಸ್ನೇಹ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಗೆ ನಾನು ಚಿರಋಣಿ.

ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಹಿತೈಷಿಗಳೂ ಆದ ಗಾನವಿಶಾರದ ಶ್ರೀ ತಿಟ್ಟಿ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯಂಗಾರ್, ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಆತ್ಮೀಯ ಮಿತ್ರರಾದ ಸಂಗೀತ ಕಲಾರತ್ನ ವಿದ್ವಾನ್ ವಿ. ರಾಮತರ್ಮಂ ಇವರುಗಳು ನನ್ನ ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಶುಭಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕೋರಿ ಬಹಳ ಸುಂದರವಾದ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರೀತಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯಗಳಿಗೆ ನಾನು ಚಿರಋಣಿ.

“ಗುರುವಂದನ”ವನ್ನು ಬಹಳ ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿರುವ ನನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಶಿಷ್ಯ ಶ್ರೀಮತಿ ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಿರುನಾರಾಯಣನ್ ಹಾಗೂ ಸಹೋದರಿಯರು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಈ ಪ್ರಕಟಣಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೂ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಮತಿ ಪದ್ಮ ರಾಮಾನುಜಂ, ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿ ಅವರುಗಳಿಗೂ ನನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಆಶೀರ್ವಾದಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅಚ್ಚುಹಾಕಲು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಇದನ್ನು ಇಷ್ಟು

ಮುತುವರ್ಜಿಯಿಂದ ಅತಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ, ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ನನ್ನ ಬಹಳ ಕಾಲದ ಆಸೆ ಕೈಗೂಡುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವ ನಾಗ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಮಾಲೀಕರೂ, ನನ್ನ ಪರಮ ಮಿತ್ರರೂ ಆದ ವಿದ್ವಾನ್ ಜಿ.ಆರ್. ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯನವರಿಗೆ ನನ್ನ ಅನಂತಾನಂತ ವಂದನೆಗಳು.

ಗುರುವಂದನ

- ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಿರುನಾರಾಯಣನ್

ನನ್ನ ಗುರುವರ್ಯರಾದ ಪ್ರೊ|| ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರನ್ನು ನನಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವರು, ಅವರ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವೈಣಿಕ ಪ್ರವೀಣ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರೇ. 1946 ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಗುರುವರ್ಯರಿಂದ ಸಂಗೀತ- ವೀಣಾಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಭಾಗ್ಯವು ನನಗೆ ಲಭಿಸಿತು. ನಾವು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸಹೋದರಿಯರಿಗೂ ಅವರೇ ಗುರುಗಳು.

ನನಗೆ ಆಗ ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸು - ಆಟದಲ್ಲೇ ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚು. ಆದರೂ ಅವರು ವೀಣೆ ಕಲಿಸುವರೆಂದರೆ ಉತ್ಸಾಹ ಮೂಡಿಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾವುದನ್ನೂ ಮರೆಮಾಚದೆ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿಬಿಡುವ ಸ್ವಭಾವ ಅವರದು. ಪಾಠವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ ಮೊದಲ ದಿನವೇ ತಮಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಗೋಪವೆಂದೂ, ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಪಾಠವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಒಪ್ಪಿಸದಿದ್ದರೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ನನಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನಿತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತೆಯೇ ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಆಯಾ ದಿನದ ಪಾಠವನ್ನು, ಪಾಠವಾದ ನಂತರ ಹತ್ತಾರು ಸಲ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯವರೂ ಆಟಕ್ಕೆ ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಪಾಠವನ್ನು ಅವರು ಎದುರಿನಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಎದುರಿಗೇ ಇರುವಂತೆ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವಾಗ, ಅವು ನಮಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಿ ಮನದಟ್ಟಾಗುವಂತೆ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವೀಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೃತಿಯನ್ನು ನುಡಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಬಾಯಿಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲೂ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಕೃತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇದರಿಂದ ಕೃತಿಯ ಭಾವಸೌಂದರ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೂಡಿಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗೂ ಕೃತಿಯ ಪಾಠಾಂತರ ಖಚಿತವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ವೀಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಹಾಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿ ಹಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೃತಿಯು ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟವಾದದ್ದಿರಲಿ, ಅದನ್ನು ಸರಳವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುರುಗಳು ಕಲಿಸಿದ ಪಾಠವನ್ನು, ಮುಂದಿನ ಪಾಠದ ದಿನದಂದು ಒಪ್ಪಿಸದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಬೇಜಾರಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಚೆನ್ನಾಗಿ ನುಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟರೆ ಅಷ್ಟೇ ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ, “ಶಭಾಷ್, ಭೇಷ್” ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಉಬ್ಬಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮುಖಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದ್ದಿತು, “ಓಹೋ! ನಾನು ಸರಿಯಾಗಿ ನುಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿದೆ” ಎಂಬುದಾಗಿ. “ವಿದ್ಯಾ ದದಾತಿ ವಿನಯಮ್” ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಸ್ವತಃ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವಂತೆ, ಅವರ ಶಿಷ್ಯಾರಾದ ನಮಗೂ ಅದು ಪ್ರಥಮ ಪಾಠವಾಗಿತ್ತು. ಎಂದಿಗೂ ಅಹಂಕಾರ ಪಡಬಾರದೆಂದು ನಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಾವು ಸಹೋದರಿಯರೆಲ್ಲರೂ, ಅವರಿಂದಲೇ ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು, ನಮಗೆ ಈಗೇನಾದರೂ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಸಂಗೀತ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅದು ಗುರುಗಳ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ. ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡರೆ ಬಹಳ ಅಭಿಮಾನ. ಗುರುಪತ್ನಿಯವರಿಗೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಗುರುಗಳ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಿಗೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡರೆ, ಅತ್ಯಾದರ-ಅಭಿಮಾನಗಳಿದ್ದವು. ಆಗ, ನಾವು ಇನ್ನೂ ಕಲಿಕೆಯ ಆರಂಭದೇಸೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಅವರುಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಆಗಾಗ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆಸಿ ವೀಣೆ ನುಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಡಲು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ(ಮಹಾ, ನಾವು ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ) ಮಹದಾನಂದ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ನಮಗೆ ರುಚಿಯಾದ ತಿಂಡಿಯೂ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು.

* * * * *

ನನ್ನ ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳೇ ನನಗೆ ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಣಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದುದು ನನಗೆ ಬಹಳ ಉತ್ಸಾಹದಾಯಕವಾಗಿದ್ದಿತು.

ಮುಂದೆ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೇತನವನ್ನು ನಾನು ಪಡೆದಾಗಲೂ ಅವರೇ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದರು. ನಾನು ಇಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತಿರುವುದು ಅವರ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದಲೇ. ಒಂದು ವಿದ್ಯೆ ನಮಗೆ ಲಭಿಸಬೇಕಾದರೆ ಏನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಗುರುಕೃಪೆಯಂತೂ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಗುರುಗಳ ಕೃಪೆಯು ನಮಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ತೃಪ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲ.

14. ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಕೃತಿಮಂಜರಿ

- ಡಾ||ವಿ.ಎಸ್. ಸಂಪತ್ತುಮಾರಾಚಾರ್ಯ

ಪ್ರೊ|| ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರು ಅನೇಕ ಖ್ಯಾತ ಸಂಗೀತಗಾರರ ಹುಟ್ಟೂರಾದ ಹಾಸನಜಿಲ್ಲೆಯ ರುದ್ರಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಾಲಾವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳ ಪುತ್ರನಾಗಿ 1916ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಶಾರೀರವೂ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಒಲವೂ ಇದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಇವರ ತಂದೆ, ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಶತಾವಧಾನಿ ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ, ಅನಂತರ ಬೆಟ್ಟದಪುರದ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಪ್ಪನವರಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸಿದರು. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರು, ನಂತರ ಹೈಸ್ಕೂಲು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದರು. ಚಿದಂಬರಂನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಅಯ್ಯರ್ ಅವರ ಬಳಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಸಂಗೀತ ಕಲಿತರು. ಕೊನೆಗೆ ಸೇಲಂ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದರು. ಆದರೆ ಶಾರೀರವು ಒಡೆದು ಹೋದುದರಿಂದ ಊರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ತರುವಾಯ ಚನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ ವೀಣಾವಾದನವನ್ನೂ, ಚಿಕ್ಕರಾಮರಾಯರಲ್ಲಿ ಗಾಯನವನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಕಲಿತರು. 1939 ರಿಂದ 12 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ

ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರಲ್ಲಿ ವೀಣಾವಾದನದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದರು. 1942ರಲ್ಲಿ ಅವರೊಡನೆ ಪ್ರಥಮ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ನುಡಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಾರತಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲೂ ಹಲವಾರು ವೀಣಾವಾದನ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ನುಡಿಸಿ ಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರ ಅರಮನೆ ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದರು. 1952 ರಿಂದ 1963 ರವರೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಣಿ

ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲೂ ಅನಂತರ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲೂ ವೀಣಾ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದು ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾದಾನ ಮಾಡಿ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ವಾದನದಲ್ಲಿ ಹಿತವಾದ ಮೀಟು, ಮಧುರವಾದ ರಾಗವಿಸ್ತಾರ, ಉತ್ತಮವಾದ ಮನೋಹರವಾದ ಸ್ವರಕಲ್ಪನೆ, ಆಹ್ಲಾದಕರವಾದ ಮೈಸೂರಿನ ಗಾಯಕಿ ಶೈಲಿಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ. ಇವರಿಗೆ ಹಲವು ಸನ್ಮಾನಗಳೂ ಬಿರುದುಗಳೂ ಸಂದಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವೈಣಿಕ ಪ್ರವೀಣ, ವೈಣಿಕ ವಿದ್ಯಾವಾರಿಧಿ, ಸಂಗೀತ ಕಲಾರತ್ನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬಹುದು.

ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರು ವೈಣಿಕರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರೂ ಹೌದು. ಅವರ ಹಲವು ಬಗೆಯ ರಚನೆಗಳು ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಕೃತಿಮಂಜರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ 2ಜತಿ ಸ್ವರಗಳು, 2ಸ್ವರ ಜತಿಗಳು, 4ತಾನವರ್ಣಗಳು, 1ಪದವರ್ಣ, 37ಕೃತಿಗಳು 1ನವರಾಗ ಮಾಲಿಕಾ, ಮತ್ತು 1ಪಂಚರಾಗಮಾಲಿಕಾ, 14ತಿಲ್ಲಾನಗಳು, ಮತ್ತು 4ನಗಮಾಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 15ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ, 17ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ, 3ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಕೃತಿಗಳಿವೆ, 2ಹಿಂದಿ ಭಜನೆಗಳಿವೆ. ವರ್ಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿವೆ. ರಾಗಮಾಲಿಕೆಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿವೆ. ತಿಲ್ಲಾನಗಳಲ್ಲಿ 8ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲೂ, 4ತೆಲುಗಿನಲ್ಲೂ 2ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಇವೆ. ಹೀಗೆ 4ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೇಯರಚನೆ ಮಾಡಿದ ಇವರು ಚತುರ್ಭಾಷಾ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ಕೃತಿ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಗೇಯ ರಚನೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಲಲಿತವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಸರಳ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ದ್ವಿತಿಯಾಕ್ಷರ ಪ್ರಾಸವಲ್ಲದೆ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸಗಳ ಪ್ರಯೋಗವು ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿದೆ. ಪದಲಾಲಿತ್ಯವು ಕೃತಿಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಮೆರುಗನ್ನಿತ್ತಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸ್ವರತರಂಗದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಉದಾ: ಪಾವನೆ, ಕಮಲೆ, ವಿಮಲೆ, ಶ್ಯಾಮಲೆ, ಹೃದಯೇ, ಕಲಯೇ, ಸದಯೇ, ಉಲ್ಲಾಸಿನಿ, ವಾಗ್ವಿಲಾಸಿನಿ, ಶಮನಿ-

ಸುಹಾಸಿನಿ, ಸಲಹೆ, ನೀಡೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಗೌಳ ಪಂಚರಾಗ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಚರಣದಲ್ಲೂ ರಾಗಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿರುವ ಗೇಯರಚನೆಗಳು ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿವೆ, ಅವು ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರ ರಚನಾಕೌಶಲ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನಾಲಹರಿಗಳ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿವೆ, ರಾಗಭಾವಪೂರಿತವಾಗಿಯೂ ಇವೆ. ಹಿಂದಿನ ಹಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಮೈಸೂರಿನ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗೇಯರಚನೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಅತ್ಯಲ್ಪ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ಸುಂದರವಾದ 15 ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಆ ಕೊರತೆ ತುಂಬಿದೆ. ಎರಡು ತಿಲ್ಲಾನಗಳಲ್ಲೂ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬಳಸಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀಯುತರು ಜತಿಸ್ವರಗಳು, ಸ್ವರಜತಿಗಳು, ತಾನವರ್ಣ, ಪದವರ್ಣಗಳಲ್ಲದೆ, ಸುಂದರವಾದ ಎರಡು ರಾಗ ಮಾಲಿಕೆಗಳು, ತಿಲ್ಲಾನಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ಅವರ ಗುರುವಿನಂತೆ ನಗಮಾಗಳೆಂಬ ವಾದ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದು ಪ್ರಶಂಸನೀಯ. ಶ್ರೀಯುತರು ತಮ್ಮ ಗೇಯರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಖ್ಯಾತ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಸಂಗೀತಾನುಭವವನ್ನು ಭಟ್ಟ ಇಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮತ್ತೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ಅವರ ಗದ್ಯಲೇಖನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ. ಅವರ ಅತ್ಯಕಥನದಂತೆಯೇ ವಿವಿಧ ಗೇಯಪ್ರಕಾರಗಳ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ವಿವರಣೆಯೂ ಸರಾಗವಾಗಿ ಓದಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂಥದು. ಎಲ್ಲ ರಚನೆಗಳಲ್ಲೂ 'ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ' ಎಂಬ ಮುದ್ರೆ ಇರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಏಕೆಂದರೆ ಶ್ರೀಯುತರು ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣರು. ಗಾಯನವಾದನಗಳೆರಡರ ಉತ್ತಮಾಂಶಗಳೊಡನೆ ತಮ್ಮ ಕೇಳಿಯ ಜ್ಞಾನ, ಅನುಭವದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ಹಾಗೂ ಲಲಿತವಾದ ತಮ್ಮ ಗೇಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವರಲಿಪಿ ಸಹಿತವಾಗಿ ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರತಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಸರಸ್ವತಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿರುವ ಈ ಕೃತಿಮಂಜರಿಯು ಅಭಿನಂದನೀಯವಾದ ಒಂದು ಅಮೂಲ್ಯ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ರಚನೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಛಂದೋಬದ್ಧವಾಗಿ, ಪ್ರಾಸಬದ್ಧವಾಗಿ, ಲಲಿತವಾಗಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ರಾಗಭಾವವಾಹಿನಿಗೆ ತೊಡಕಾಗಿಲ್ಲದೆ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಗುಣವಾಚಕಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ.

ರಚನಾಕಾರರ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಷಣ್ಮುಖಪ್ರಿಯ ರಾಗದ 'ಗಜಮುಖ ನಿನಗೆ ನಮೋ ನಮೋ', 'ದೇವಿಕಮಲಾಲಯೇ ಮಣಿವಲಯೆ' (ಕ್ಷೀರವಾಣಿ) 'ಮಾತಂಗಮುಖಂ ಶಿವಸುತಂ' (ಗೌಳಪಂಚಕ), 'ವಿನಾಯಕಂ ಮನಸಾಸ್ತರಾಮಿ' (ಚಕ್ರವಾಕ) ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳು ಇವರ ಕಲ್ಪನಾಲಹರಿ ಮತ್ತು ಮನೋಧರ್ಮದ ಪ್ರತೀಕಗಳಾಗಿವೆ. 'ವೀಣೆಯ ಬೆಡಗಿದು ಮೈಸೂರು' ಎಂಬ ಕವಿವಾಣಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರು ಈಗಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಿರಿಯ ಮಧುರ ವೀಣಾವಾದನ ಚತುರರು ಹಾಗೂ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರು. ಈ ಹಿರಿಯ ಸಂಗೀತ ರಸಿಕರು ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳು ಬಾಳಿ ಸಾರ್ಥಕ ಕಲಾಸೇವೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಿ ಎಂಬುದೇ ಸದಾಶಯ.

15. ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಕೃತಿಮಂಜರಿ - ಒಂದು ಕಿರುನೋಟ

- ವಿದುಷಿ ಸುಕನ್ಯಾ ಪ್ರಭಾಕರ್

“ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ರಚನಾಕೌಶಲ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಬರಬಹುದಾದ ಭಾಗ್ಯ” ಎಂಬುದು ಡಾ. ವಿ. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ಆಡಿರುವ ಮಾತು. ಇಂದಿನ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರನ್ನು ಕುರಿತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲೊಂದು ಉದಾಸೀನದ ಮಾತುಂಟು, “ಹಿರಿಯರು ಮಾಡಿರುವ ರಚನೆಗಳೇ ಸಾಕಷ್ಟಿರುವಾಗ ಹೊಸತು ಯಾಕೆ ಬೇಕು? ಅವುಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಜೀವಮಾನಗಳೇ ಬೇಕಾಗಿರುವಾಗ ಹೊಸ ಹೊಸದರ ಸೃಷ್ಟಿ ಏಕೆ.....?” ಇದಕ್ಕುತ್ತರವಾಗಿ ಪ್ರೊ|| ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರೇ ಒಂದೆಡೆ, “ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಲೀ ಸಂಗೀತವಾಗಲೀ ನಿಂತ ನೀರಲ್ಲ. ಅದು ಜೀವಂತವಾಗಿ ತುಂಬಿ ಹರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅದು ಹೊಸ ಹೊಸ ಅಂಶವುಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದರ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಗಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಸತ್ವವುಳ್ಳಂಥದ್ದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಜನರ ಹೃದಯ

ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರಕೃತಿಸಹಜವಾದ ಕ್ರಿಯೆ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಗಳ ವಾಗ್ಗೇಯ ರಚನೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿದಾಗ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆನಿಸಿತು. ಹಳತು ಹೊಸತುಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾವಪರವಶವಾಗಬಾರದು. ಹೊಸದೆಲ್ಲ ಕೆಟ್ಟದಂದಾಗಲೀ, ಹಳತೆಲ್ಲ ಒಳಿತಂದಾಗಲೀ ಭಾವಿಸುವುದು ತಪ್ಪಾದೀತು. ಒಳ್ಳೆಯದು ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಎರಡರಲ್ಲೂ ಇರಬಹುದು. ಯಾವ ಕಲೆಯೇ ಆಗಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದೇ ಈ ರೀತಿಯ ಹೊಸ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ, ಹೊಸತು ನಿಂತಿರುವುದೇ

ಹಳೆಯ ಅಡಿಪಾಯದ ಮೇಲೆ - ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಮುಕ್ತಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾವು ಪರಾಮರ್ಶೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರು ಆಗಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಸಂಖ್ಯಾತ ರಚನೆಗಳು ಸಂಗೀತ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಾಡುತ್ತಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಗೇ ಬಾರದೆ ಹೋಗಿರುವ ರಚನೆಗಳೆಷ್ಟೋ! ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತವು ಮನೋಧರ್ಮ ಸಂಗೀತ. ಒಬ್ಬರ ಪ್ರತಿಭೆಯಂತೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರದಿಲ್ಲ. ಆ ಮಿಂಚಿನಂತಹ ಕಲ್ಪನಾಸಂಗೀತವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡಬೇಕಾದದ್ದು ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಇಂದು ನಮ್ಮ ನಡುವೆಯೇ ಇದ್ದು, ತಮ್ಮ ಉತ್ತಮವಾದ ರಚನೆಗಳ ಒಂದು ನಿಧಿಯನ್ನೇ ನೀಡಿ, ಸಂಗೀತಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿರುವ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅವರ ‘ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಕೃತಿಮಂಜರಿ’ಯ ಒಂದು ಅವಲೋಕನ ನಡೆಸುವುದು ನಮ್ಮ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತದ ಮುಖ್ಯಭಾಗವಾಗಿರುವ, ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ರಚನಾ ವೈವಿಧ್ಯ, ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಮಿಕ್ಕಾವ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲೂ ಕಾಣಬರದು. ಗೀತೆ, ಲಕ್ಷಣಗೀತೆ, ಜತಿಸ್ವರ, ಸ್ವರಜತಿ, ತಾನವರ್ಣ, ಪದವರ್ಣ, ಕೀರ್ತನೆ, ಕೃತಿ, ದರು, ಪದ, ತಿಲ್ಲಾನ, ಜಾವಳಿ, ರಾಗಮಾಲಿಕೆ, ಅಷ್ಟಪದಿ, ತರಂಗ - ಮುಂತಾದುವು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಆರ್.ಎನ್. ಡಿ ಅವರ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಯೂ ಸೇರಿದೆ.

ಈ ‘ರಚನಾಮಂಜರಿ’ಯಲ್ಲಿ 2-ಜತಿಸ್ವರ, 2-ಸ್ವರಜತಿ, 4-ತಾನವರ್ಣ, ಒಂದು-ಪದವರ್ಣ, 35-ಕೃತಿಗಳು, 2-ಭಜನ್, 14-ತಿಲ್ಲಾನಗಳು,

2-ರಾಗಮಾಲಿಕೆ, 4-ನಗಮಾಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಈ ಒಂದೊಂದೂ ವಿಭಾಗವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ರಚನೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದಾಗ ಅವುಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ಅಭ್ಯಾಸದ ರಚನೆಗಳಾದ ಗೀತೆಯ ನಂತರ ಬರುವಂಥದ್ದು ಜತಿಸ್ವರ-ಸಾಹಿತ್ಯರಹಿತವಾದ ಸ್ವರಗುಚ್ಛಗಳು. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭರತನಾಟ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವ ರಚನೆ, ಪಲ್ಲವಿ-ಎತ್ತುಗಡೆ ಸ್ವರಗಳಿರುವ ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯುತರು ಶಂಕರಾಭರಣ ಹಾಗೂ ಸುನಾದವಿನೋದಿನಿಯಲ್ಲಿ (ಆದಿತಾಳ) ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಶ್ರೀ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರ ರಚನಾಕೌಶಲದ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ಅದರಲ್ಲೂ ಶಂಕರಾಭರಣದ ಜತಿಸ್ವರ, ತೋಡಿರಾಗದ ಸ್ವರಜತಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ನಿಂತಿದೆ”-ಎನ್ನುವ ಡಾ. ವಿ. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರ ಮಾತು ಇದಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನೀಯುತ್ತದೆ. 6 ಅಕ್ಷರಗಳ ‘ಸರೀಗರಿಸ, ನಿಸಾರಿಸನಿ’ 3ಅಕ್ಷರಗಳ ‘ಸಾನಿ, ದಾನಿ, ಪಾದ’ 12ಅಕ್ಷರಗಳ ‘ಸರಿಗಮಗರಿಸಾರಿಸಾಸ’ ಗೋಪುಚ್ಛಯತಿಯಾದ ‘ಗಮಸನಿಸಾ, ಮದನಿಸಾ, ದನಿಸಾ ನಿಸಾ, ಸಾ, ನಿ’ ಮುಕ್ತಾಯಸ್ವರಗಳಾದ ‘ಮಾಗಾಮಗಸನಿದನೀ, ಗಾಸಾಗಸನಿದಮದಾ, ನೀದಾಮಗಮದನಿ’-ಹೀಗೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ ಈ ರಚನೆಗಳು.

ಸ್ವರಜತಿಗಳು - ಜತಿಸ್ವರಗಳ ಸ್ವರಗುಚ್ಛಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಇದ್ದು ಶ್ರೀಯುತರು ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸ್ವರಜತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡೂ ರೂಪಕ ತಾಳದಲ್ಲೇ ನಿಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದು, ತೋಡಿ ಸ್ವರಜತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಾಹುಳ್ಯ ಇದೆ. 4ನೆಯ ಎತ್ತುಗಡೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೊಂದಿಸಿರುವ ಸ್ವರಗುಚ್ಛಗಳಲ್ಲಿ ಯಮಕದ ಬಳಕೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಆಗಿದೆ.

ಮಾಗಮಾಸನಿದ 1 ಮಾಗಮಾ ..

ತೋಡಿರಾಗದ ಸ್ವರಜತಿ

ಮಾ. ರಮಾರಮಣ ಭಾ. ರಮಾ ..

ಯ ಜೊತೆಗೆ ವಸಂತದಲ್ಲೂ ‘ಶ್ರೀ ರಮಾರಮಣಿ’ ಎಂಬ ಸ್ವರಜತಿಯೂ ಬಹಳ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿವೆ.

ಸುಂದರವಾದ 4 ತಾನವರ್ಣಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲವೂ ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಇಷ್ಟದೈವವಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣನನ್ನು ಕುರಿತು- “ನಾ ವ್ಯಥಲನು ದೀರ್ಚಿ ಬ್ರೋವರಾ”, “ಕೃಪಜೂಡರಾ”, “ನಾ ವಿನ್ನಕಾಂಬುವನರಾದಾ”, “ತಾಮಸಮೇಲರಾ”-ಎಂದು ಅನನ್ಯ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ರಮವಾಗಿ ನವರಸಕನ್ನಡ, ರೀತಿಗೌಳ, ವರಾಳಿ, ಕೇದಾರ ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ

ರಾಗಭಾವಕ್ಕೂ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಎತ್ತುಗಡೆಯ ಸ್ವರಗಳು ರಾಗದ ಜೀವಸ್ವರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು, ರಚನೆಗಳ ಪುಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಕೇದಾರ ರಾಗದ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ತಾರಷಡ್ಡದಿಂದಲೇ ಚರಣ, ಎತ್ತುಗಡೆಸ್ವರಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುವುದು ವಿಶೇಷ.

ಮುಂದಿನ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಒಂದೇ ಪದವರ್ಣವನ್ನು ಮೋಹನರಾಗದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದು, ಪಲ್ಲವಿ, ಅನುಪಲ್ಲವಿ, ಚರಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯವಲ್ಲದೆ ಚಿಟ್ಟೆಸ್ವರ, ಎತ್ತುಗಡೆ ಸ್ವರಗಳಲ್ಲೂ ಸಾಹಿತ್ಯವಿರುವುದೇ ಪದವರ್ಣದ ವಿಶೇಷ. ಶೃಂಗಾರವೇ ಪ್ರಧಾನಭಾವವಾಗಿದ್ದು—“ನಲಮುತೋ ಚಿಲಿಮಿತೋಗೂಡಿ ಸರಸ ಜೂಡ ಇದಿ ಸಮಯಮುರಾ”—ಎಂಬುದಾಗಿ ಶೃಂಗಾರರಸಭರಿತವಾದ ಮೋಹನದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗವಾಗಿರುವುದು ಕೃತಿ. ಶ್ರೀಯುತರು 35 ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ, ತೆಲುಗು, ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದು, ಹಲವು ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಗಣಪತಿ ಪರವಾಗಿ 4 ಕೃತಿಗಳೂ, ದೇವಿ ಪರವಾಗಿ 8, ಹರಿಯನ್ನು ಕುರಿತಾದ 12 ಕೃತಿಗಳು, ಶಿವ, ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದೊಂದು, ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರರನ್ನು ಕುರಿತಾದ 2 ಕೃತಿಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಂಗೀತದ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಉನ್ನತಿಗೆ ಕಾರಣರಾದ ಪೂರ್ವಾರ್ಯರನ್ನು ನೆನೆದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ರಚಿಸಿರುವ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಇನ್ನು ನಾಮಸ್ಮರಣೆ, ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆ ಕುರಿತಾದ ಕೃತಿಗಳೂ, ಹರಿಯ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತತ್ವವೊಂದನ್ನು ಅಡಗಿಸಿರುವ ಒಂದು ಕೃತಿ— ಈ ಎಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮವೇ ಆದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿವೆ.

ಗಣಪತಿಯಪರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಶ್ರೀರಾಗದಲ್ಲೂ ಮತ್ತೆರಡು ಷಣ್ಮುಖಪ್ರಿಯ ಚಕ್ರವಾಕರಾಗಗಳಲ್ಲೂ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ಪಲ್ಲವಿ, ಅನುಪಲ್ಲವಿ, ಚರಣಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಚಿಟ್ಟೆಸ್ವರ, ಚಿಟ್ಟೆಸ್ವರಸಾಹಿತ್ಯ ಅಲ್ಲದೆ ಮಧ್ಯಮಕಾಲಸಾಹಿತ್ಯ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶೋಲ್ಕಟ್ಟು (ಜತಿ) ಸಹಿತ ಚಿಟ್ಟೆಸ್ವರಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರ ಮುದ್ರೆಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಜೊತೆಗೆ ರಾಗಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಕೋಸಲೇಂದ್ರ (ಚಂದ್ರಕೌಂಸ್) ಕರುಣಾಕರಿ ಭೈರವಿ (ಭೈರವಿ) ಹೀಗೆ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಮತ್ಕಾರದ ಜೋಡಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇನ್ನು ಗಾಯನ, ವಾದನ, ನರ್ತನಗಳ ಅಧಿದೇವತೆಯಾಗಿ ಆಯಾ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗಾನಪ್ರಿಯಂ, ನಟನಕಲಾನಿಪುಣಂ (ವಿನಾಯಕ - ಚಕ್ರವಾಕ) ಸುಲಲಿತ ಲಾಸ್ಯ ನಾಟ್ಯಪ್ರಿಯೆ ಸಕಲಕಲಾಧರೆ (ಭೌಳಿ-ಗಿರಿರಾಜಸುತೇ) ಸುಮಧುರವಾಗ್ವಿಲಾಸಿನಿ, ಸಾಮಗಾನ ವಿನೋದಿನಿ (ಕಾಮವರ್ಧಿನಿ

ಶಿವಕಾಮವರ್ಧಿನಿ) ನಾದರೂಪಸುಂದರಿ (ಕಲ್ಯಾಣಿ-ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ)ಇತ್ಯಾದಿ. ಕಲ್ಯಾಣಿ ರಾಗಮುದ್ರೆಯ ಜೊತೆಗೇ ಸಂಚಾರವೂ

ಸ ನಿ ದಾ ನಿ ಪ ದ ನಿ

ಕ ಲ್ಯಾ ಣಿ

ಸಾರಂಗಧರನಾದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಸಾರಂಗರಾಗದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿರುವುದೂ ಶ್ರೀಯುತರ ವಾಗ್ಗೇಯ ಕೌಶಲಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವಿಶೇಷಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಉದಹರಿಸಬಹುದು.

ಇನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಕೃತಿಗಳೆಂದರೆ, ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೆನೆದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿರುವ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳು. ಮೋಹನಕಲ್ಯಾಣಿಯಲ್ಲಿ “ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿತ್ಯವಿನೂತನರಾಗರಸಾನಂದ ಸ್ವರೂಪಿಣಿ” ಹಾಗೂ ತಿಲಂಗ ರಾಗದ “ನಾದಯೋಗವೈಭವದಿ ಮೆರೆದಿಹ ಮಹಾಮಹಿಮರಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ”-ಈ ಎರಡೂ ಕೃತಿಗಳೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಇದ್ದು(12 ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ)“ರಸಖುಷಿಗಳ ದಿವ್ಯಚೇತನಕೆ ನಮೋ”- ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. “ವಾಗಧಿದೇವತೆ ನಿನ್ನಯವರದಿಂದ ಗೀತವಾದ್ಯನೃತ್ಯ ನಾಟಕಾದಿ ಸಕಲ ಕಲೆಗಳೆಲ್ಲ ಭಾವಿಪ ರಸಿಕ ಜನಕೆ ಸದಾಮೋದವ ನೀಡಲಿ”- ಎಂಬ ಸದಾಶಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. [ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು (ಮೋಹನಕಲ್ಯಾಣಿ) ಹಾಡಿದೆಯೆಲ್ಲ ಸಂಗೀತಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗೆ ಆನಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೆನೆದು ಪುಳಕಿತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ]. ಆ ರಾಗದ ಲಾಲಿತ್ಯಕ್ಕೂ - ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ರಾಗಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿಯ ಚಂದ್ರಕೌಂಸ್, ಸಿಂಧುಭೈರವಿ, ತಿಲಂಗ ಮಂತಾದ ರಾಗಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆದಿ, ರೂಪಕತಾಳಗಳಲ್ಲಿದ್ದು, ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಮಿಶ್ರಭಾಷು ತಾಳ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ ಎರಡು ಭಜನಗಳನ್ನು ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ - ಯಮನ್ ಹಾಗೂ ಪೀಲುವಿನಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಗೀತಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ರಸಾಸ್ವಾದನೆಯ ತುತ್ತತುದಿ ಮುಟ್ಟಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುವ ರಚನೆಗಳಿವು.(ಹಾಡಿ, ಅನುಭವಿಸಿರುವ ಸ್ವಂತ ಅನುಭವದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಮಾತಿದು.)

ಮುಂದಿನ ರಚನೆಗಳಾಗಿ 2 ರಾಗಮಾಲಿಕೆಗಳು. ಒಂದು ವೆಂಕಟೇಶ ನವರಾಗಮಾಲಿಕಾ, ಹರಿಯ ಗುಣವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ರಾಗಮಾಲಿಕೆಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರುವಂಥದು. ಎರಡನೆಯ ಗೌಳಪಂಚರಾಗಮಾಲಿಕೆ

ಹಲವು ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಣಪತಿಯ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ವರ್ಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. “ಗಣಪತಿ, ಶಿವ, ಪಾರ್ವತಿ, ಷಣ್ಮುಖ” ಇವರುಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಗೌಳ, ಕೇದಾರಗೌಳ, ರೀತಿಗೌಳ, ಮಾಯಾಮಾಳವಗೌಳ, ಕೊನೆಯದಾಗಿ “ಕನ್ನಡಗೌಳರಾಗಾದಿ ವಿನೂತನ ಗೌಳಪಂಚರಾಗ ರತ್ನಮಾಲಾಂ ಸುನಾದಸುಸ್ವರ ಯುಕ್ತಮಿದಂ ಸ್ತೋತ್ರಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಕೃತಂ ಭಜ ಸುಖದಂ” ಎಂದು ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರೇ “ಮಹಾಕವಿ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಕೆ ತಾನೆ ಮಣಿದಂತೆ”- ಮುಕ್ತಾಯ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡೂ ರಾಗಮಾಲಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ವಿಲೋಮ ಚಿಟ್ಟೆಸ್ವರಗಳ ಅಳವಡಿಕೆ. “ಕೃತಿ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೇ ಮೇಲ್ವಂಕ್ತಿ”- ಎಂದು ಶ್ರೀಯುತರು ಹೇಳಿರುವುದರ ಅರ್ಥ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ತಿಲ್ಲಾನಗಳು 14 ಇದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲವೂ ರಕ್ತಿರಾಗಗಳಲ್ಲೇ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ಹಂಸಾನಂದಿ, ಉದಯರವಿ ಚಂದ್ರಿಕೆ, ಜೈಜೈವಂತಿ, ಸಿಂಧುಭೈರವಿ,

* * * * *

ಚಂದ್ರಕೌಂಸ್, ಬೃಂದಾವನ ಸಾರಂಗ ಎಲ್ಲ - ರಾಗಗಳೂ ಬಳಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಎಲ್ಲವೂ ಆದಿತಾಳದಲ್ಲಿ ನಿಬದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಕೊನೆಯದಾಗಿ ನಗಮಾಗಳು. ಕೇವಲ ಸ್ವರಗುಚ್ಛಗಳೇ ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಿವೆ. ಇದು ವಾದ್ಯಮೇಳಕ್ಕಂದೇ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಪ್ರಬಂಧಪ್ರಕಾರ. ತಮ್ಮ ಗುರು ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತಾವು ಬದುಕಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ, ನುಡಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯವರ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಅನಂದಿಸುವ ಭಾಗ್ಯ ಎಷ್ಟು ಜನಕ್ಕೆ ದೊರತೀತು ? ಅಂಥ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಪಡೆದ ಪೂಜ್ಯ ಗುರುಸಮಾನರಾದ "ನಾದಯೋಗ ವೈಭವದಿ ಮೆರೆದಿಹ ಮಹಾಮಹಿಮ"ರಾದ ಶ್ರೀ ಆರ್.ಎನ್.ಡಿ. ಅವರಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ.

16. ವಿಣಾ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪ

ಮುನ್ನುಡಿ

- ಪಂ. ಆರ್.ವಿ. ಶೇಷಾದ್ರಿ ಗವಾಯಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ನೃತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣಾ ಕಾರ್ಯವೂ ಒಂದು. ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ಕೆಲವು ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು, ವಿವಿಧ ಕಲಾವಿದರ ಪರಿಚಯಾವಳಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ನೃತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಾಲಿಗೆ, ಎಂದರೆ ಇಂದಿನ ಪುನರ್ರಚಿತ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳೂ ಸೇರಿವೆ. ಈ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಕೀರ್ತಿಶೇಷ ಪಂಡಿತ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಗವಾಯಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಪುಸ್ತಕ ಓದುಗರ ಕೈ ಸೇರಿದೆ. ಈ ಮಾಲೆಯ ಎರಡನೆಯ ಕೃತಿ, ಪ್ರಖ್ಯಾತ ವಿಣಾ ವಿದ್ವಾನ್ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರನ್ನು ಕುರಿತದ್ದನ್ನು ಈಗ ಹೊರತರಲು ಸಂತಸವೆನಿಸಿದೆ. ಇಂಥವೇ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳು ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಆ ಹೆಸರಾಂತ ಕಲಾವಿದರ ಜೀವನ ಅವರ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಕಲಾಸಂಪತ್ತಿನ

ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಲು ಸಾಕು.

ಈ ಮಾಲೆಯ ಕೃತಿಗಳ ರಚನೆಯನ್ನು ನುರಿತ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸಂಪಾದಕತ್ವವನ್ನು ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿಮರ್ಶಕ ಎಸ್.ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರೊ. ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಬರೆದು ಸಹಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಬರಹಗಾರರಿಗೂ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ತನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಕಟಣಾ ಸಮಿತಿಯ ಸೇವೆ ಸ್ತುತಾರ್ಹ.

— ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ

ವೀಣಾ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪ ಅವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದುಕೊಡುವ ಕರ್ತವ್ಯ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ

ಬಂದುದು ನನ್ನ ಸುಯೋಗ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರಿಗೆಲ್ಲ ಚಿರಋಣಿ. ನನ್ನ ಗುರು ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರು ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದವರೆಗೂ ನಮ್ಮೊಡನಿದ್ದ ಒಂದು ದಿವ್ಯಚೇತನ. ಅವರು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರ. ನನ್ನ ಸಂಗೀತಾನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅವರು ಬಹು ಮಹಾಗುರುವಾಗಿ ಲಭಿಸಿದುದು ನನ್ನ ಸುಕೃತ. ಅವರಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡೆ. ನನಗೆ ಬೇಕಾದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಂಡೆ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪಡೆದೆ. ಅವರ ಪದತಲದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕಲಿತೆ. ಅವರ ಸಂಗೀತಸುಧೆಯನ್ನು ಸವಿದೆ. ಅವರ ಆತ್ಮೀಯ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಅವರ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸ, ಆಶೀರ್ವಾದ ಗಳಿಸಿದೆ. ಅವರ ಅಂತರಂಗದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದೆ.

ಇಂತಹ ಗುರುಗಳ ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪವರ್ತಿಯಾಗಿ ಅವರ ಜೀವನಕ್ರಮ, ಭಾವನೆಗಳು, ಆದರ್ಶಗಳು, ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಅವರ ಮಾನವೀಯ ಗುಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾದ ಅನುಭವ ಪಡೆಯಲು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಗುರುಕುಲವಾಸದಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಅನುಭವಗಳು ಹಾಗೂ ಹಿರಿಮೆ ಗರಿಮೆಗಳನ್ನು ಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ಆದಷ್ಟು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ನನ್ನ ಗುರುವಿಗೆ ನಾನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ಭಕ್ತಿ ಕುಸುಮ. ನನ್ನ ಗುರುಗಳ ಜೀವನ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ನನ್ನ ಬಗೆಗೂ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದು ಸಹಜವೇ. ಸಹೃದಯ ಓದುಗರು ಇದನ್ನು ಆತ್ಮಪ್ರಶಂಸೆ ಎಂದು

ಭಾವಿಸದೇ ಯಥಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಭವ್ಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ, ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಹೆಸರಾಂತ ಕಲಾವಿದರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರತರುವಂತಹ ಒಂದು ಸುತ್ತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಂಗೀತ ನೃತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲರ ಅಭಿವಂದನೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ನನ್ನ ವಿದ್ವಾಂಸ-ಮಿತ್ರ ಡಾ. ವಿ.ಎಸ್. ಸಂಪತ್ತುಮಾರಾಚಾರ್ಯ ಅವರು ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯ ವಿವಿಧ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಿರುವ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನುಡಿಗಳಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಅಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಉಪಕರಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು.

- ವಿದ್ವಾನ್ ವಿ. ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿ

ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಆರ್.ಎನ್.ಡಿ. ಅವರು ನೇರ ಹಾಗೂ ಸರಳವಾದ ಭಾಷೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರ ಸ್ಪಷ್ಟ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸೊಗಸಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಭಾಗವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಉದಾ : 'ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳು, ಸಂಗೀತ', 'ಸಂಗೀತವಾದ್ಯಗಳು- ವೀಣೆ', 'ಮೈಸೂರು ಅರಸರ ಕಲಾಪ್ರೋತ್ಸಾಹ' 'ವೀಣಾಗಾರುಡಿಗ ಶೇಷಣ್ಣ', 'ಜನನ ಬಾಲ್ಯ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ', ಇತ್ಯಾದಿ 16 ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ಬಿಡಿಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮಾಲಿಕೆಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ನಿವೇದನಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗುರುಕುಲ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಆರ್.ಎನ್.ಡಿ. ಅವರು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, 'ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆ' ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು, ಅವರ ಗುರುಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹೇಗೆ, ಹೆಸರಾಂತ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ತಯಾರುಮಾಡಿದ್ದು -ಇದಲ್ಲದೆ, ಆ ಒಂದು ಪೀಳಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾ ಇರುವುದನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾದ ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳನ್ನು 'ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಕ ಹಾಗೂ ಪರೀಕ್ಷಕರಾಗಿ' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗುರುಗಳನ್ನು ಹೊಗಳಬೇಕು ಎಂದು ಯಾವ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯ ಪದಗಳ ಬಳಕೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಕಡಿಮೆ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ (57)ಹೆಚ್ಚು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂತಹ 'ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುಸ್ತಕ'. ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ವ್ಯಕ್ತಿವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ವೀಣಾ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದಾಗ,

* * * * *

ನೇರ ಹಿರಿಯ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಆರ್. ಎನ್.ಡಿ-ಅವರ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಪರಾಮರ್ಶೆಗೆ (Reference) ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ, ಪುಸ್ತಕವು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿಸಿಕೊಂಡುಹೋಗುತ್ತದೆ. ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರ 'ಸಾಧನೆಗಳು' ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತವೆ. ಸಂಗ್ರಹಯೋಗ್ಯವಾದ ಪುಸ್ತಕ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಬಗ್ಗೆ, ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆ ಏನೆಂದರೆ, ಅಕಾಡಮಿಯವರು, ಈ ಒಂದೇ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸುವ ಬದಲು, ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ, ಹೊರತಂದಿದ್ದರೆ, ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಓದಬೇಕು ಎನ್ನಿಸುವುದೋ ಅದನ್ನು ಓದಲು ಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ವೀಣಾ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎಷ್ಟು ಸುಂದರವೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಸುಂದರ ರಕ್ಷಾಪುಟ ಹೊಂದಿದ ಸುಂದರ ಬರಹವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಪುಸ್ತಕ ಇದು ಎಂಬುದು ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಲ್ಲ.

17. 'ಮಹತೀ' ಸಂಗೀತ ಕಲಾರತ್ನ ಪ್ರೊ. ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ

— ಕೆ. ರಾಮಮೂರ್ತಿರಾವ್

ಸಂಗೀತ ಕಲಾರತ್ನ ಪ್ರೊ. ಆರ್. ಎನ್ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಯವರು ನಾಡಿನ ಖ್ಯಾತ ವೈಣಿಕರು. ತಮ್ಮ 83ವರ್ಷಗಳ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ 70ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಸಂಗೀತಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸವೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿಗೂ ಸಂಗೀತಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೀರ್ತಿಶೇಷ ವೈಣಿಕ ಪ್ರವೀಣ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪ ಅವರ ಆಪ್ತಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ವೀಣಾವಾದನ ಕಲೆಗೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ನೀಡಿ ಶೇಷಣ್ಣವನರ ಭವ್ಯಪಂಪರೆಗೆ ವಾರಸುದಾರರಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಮುಂದಿರುವ ಇವರು ಮೈಸೂರು ಬನಿಯ ಜೀವಂತ ಪ್ರತಿನಿಧಿ.

ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಯ ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿ,

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಆಕಾಶವಾಣಿ ಉನ್ನತ ದರ್ಜೆ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ, ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರಾಗಿ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ನೂರಾರು ಮಂದಿ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿ ಸಂಗೀತ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನೀಡಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ಗಳಿಸಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಅವರ ಅಭಿಮಾನಿಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಒಂದು ಅಭಿನಂದನಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿದ್ದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಈ ಸಮಿತಿಯವರು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿಯುವಂತಹ ಒಂದು ಮೌಲಿಕವಾದ ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಹೆಸರು 'ಮಹತೀ'.

'ಮಹತೀ' ಎಂತಹ ಸುಂದರವಾದ ಹೆಸರು. ಮಹತೀ ಎನ್ನುವುದು ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ನುಡಿಸುವ ವೀಣೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಇರುವುದು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣದ ತಂತ್ರಿಗಳು. ಅದನ್ನು ಮಿಡಿದಾಗ ನಾದಬ್ರಹ್ಮದ ಅಸ್ವಾದನೆ ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದೊಂದು ನಂಬಿಕೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಈ ಗ್ರಂಥ ಕೂಡಾ. ಇದರ ಪುಟಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸಂಗೀತಕ್ಷೇತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೊ. ಆರ್.ಎನ್.ಡಿ.ಯವರು ನಡೆಸಿದ ಹಲವಾರು ಚಿಂತನೆಗಳು, ಅದರ ಜೀವನ, ಸಾಧನೆ, ಸಿದ್ಧಿಗಳ ವಿವರ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ರಚನೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಆರುನೂರ ಎಂಬತ್ತೆಂಟು ಪುಟಗಳ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆರ್.ಎನ್.ಡಿ. ಅಭಿನಂದನಾ ಸಮಿತಿ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರವು ಸಂಯುಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಪುಣತಾರ್ತಿಹರನ್ ಹಾಗೂ ಎನ್.ಎಸ್. ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದ್ ಇದನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಲೆ ಮುನ್ನೂರೈವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳು.

ಪ್ರೊ. ಆರ್.ಎನ್.ಡಿ. ಅದರ ಸಮಗ್ರ ಕೃತಿಗಳು ಒಂದೆಡೆ ದೊರೆಯುವಂತಾಗಬೇಕೆಂಬ ಸಮಿತಿಯ ಘನ ಉದ್ದೇಶ ನಿಜಕ್ಕೂ ಸಫಲವಾಗಿದೆ. ಸಂಗೀತ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸಂಗೀತಾಸಕ್ತರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ಗ್ರಂಥ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದು ಇದೊಂದು ಸಂಗ್ರಹ ಯೋಗ್ಯ ಪರಾಮರ್ಶನಗ್ರಂಥವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ.

'ಮಹತೀ'ಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಏಳು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು ಮೊದಲನೆಯ 'ನನ್ನ ಬದುಕು' ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆರ್.ಎನ್.ಡಿ. ಅವರ ವಿಸ್ತೃತ ಆತ್ಮಕಥೆ ಇದೆ. ಎರಡನೆಯ 'ಲೇಖನ ಮಂಜರಿ'ಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಭಾಷಣಗಳ ಲಿಖಿತ ರೂಪಗಳ ಸಂಕಲನವಿದೆ. ಮೂರನೆಯ 'ಗೀತಮಂಜರಿ'ಯಲ್ಲಿ ಅವರ

ಗೇಯ ರಚನೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಿದೆ. ಸ್ವಂದನ ಎಂಬ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಬಂದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರೂಪಕಗಳ ಪತ್ರಿಕಾ ವರದಿಗಳು, ಸಂದರ್ಶನಗಳು, ಅವರ ಕೃತಿ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಲೇಖನ ಮಾಲೆಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಐದನೆ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರು, ಗೆಳೆಯರು, ಸಹಪಾಠಿಗಳು, ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು, ಶಿಷ್ಯರು, ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದ ಅಭಿವಂದನಾ ಲೇಖನಗಳಿವೆ.

‘ಆತ್ಮನಿವೇದನ’ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವರ ಪದ್ಯರೂಪದ ಆತ್ಮಕಥನವಿದೆ. ಇಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಹಲವಾರು ಆಕರ್ಷಕ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು ಕೂಡಾ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ.

* * * * *

ಇವರ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿರುವ ಲೇಖನಗಳೆಲ್ಲವು ಕೂಡಾ ತುಂಬಾ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿರುವಂತಹುವೇ ಆಗಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವೀಣೆ, ವೀಣಾವಾದನ ಶೈಲಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ವಿದ್ವತ್ ಪೂರ್ಣ ಲೇಖನಗಳು, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ನೃತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖನ, ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯ ಸ್ಮಾರಕ ಸಂಗೀತ ಸಮ್ಮೇಳಾನಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ, ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗೆಗಿನ ಅವರ ವಿಚಾರಲಹರಿ, ಸಂಗೀತ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಅವರ ಚಿಂತನೆಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತನ್ನು ಹೇಗೆ ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಬಹುದೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಆಲೋಚನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಚಿಂತನೆಗೆ ಗ್ರಾಸ ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಗೀತಮಂಜರಿಯಲ್ಲಿನ ಅವರ ಗೇಯ ರಚನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕಲಿತು ಹಾಡಿ ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಹತೀ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಹೊರತಂದಿರುವ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲರ ಪರಿಶ್ರಮ ಸಾರ್ಥಕವಾದೀತು

18. ಸಮುದಾಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದ ಸಂಕೇತಿ ವಿಶ್ವಕೋಶ

-ಪ್ರೊ. ಎಲ್.ಎಂ.ಎಲ್. ಶಾಸ್ತ್ರೀ

ಸಂಕೇತಿ ಜನಾಂಗದ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಕಳೆದ ಏಳು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಇದೀಗ ಹತ್ತು ಸಂಪುಟ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಹಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಮುದ್ರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಸಂಕೇತಿ ಜನಾಂಗದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಅಧ್ಯಯನದ ದಾಖಲಾತಿಯಾಗಿರುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೃತಿಗಳಿವು. ಸಂಕೇತಿ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗ ಕುರಿತ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಖಚಿತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೂ ನಾವಿಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಕೇತಿ ಕುಟುಂಬವೂ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರಲೇ ಬೇಕಾದ ಕೃತಿಗಳಿವು. ಇದಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನ ಕಾರಣವೆಂಬುದರ ಜತೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಕಾರಣವಿದೆ. ಈ ಏಳು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 100 ಜನ ಮಾತ್ರ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸುಮಾರು

25ಲಕ್ಷ ರೂ. ಖರ್ಚುಮಾಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಮೈಸೂರಿನ ಸಮುದಾಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಖರ್ಚಿನ ಕಾಲು ಭಾಗದಷ್ಟು ಹಣ ಕೂಡ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಮುಜುಗರದ ಸಂಗತಿ. ಬಹಳಷ್ಟು ಜನ ಸಮಾಜ ಬಾಂಧವರು ಉದಾರವಾಗಿ ನೆರವು ನೀಡಿದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಕಟಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಭಾಗದ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಮಾಡೋಣ. ವಿದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ನೂರಿನ್ನೂರು ಡಾಲರ್ ಎಂಬುದು ದೊಡ್ಡ ಹಣವಲ್ಲ. ತಮಗೆ ಓದಲು ವಿರಾಮ ಮತ್ತು ವ್ಯವಧಾನ ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಭೂಷಣವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ನೆರೆಯ ಬೇರೆಯೊಬ್ಬರು ಓದಿದರೂ ಕೃತಿಗೆ ಸಾರ್ಥಕತೆ.

ಹತ್ತು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸಂಪುಟವು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಉಳಿದವು ಜನಾಂಗದ ಒಂದೊಂದು ಮುಖವನ್ನು ತೋರಿರುವುದಾದರೆ ಈ ಸಂಪುಟವು ಜನಾಂಗವನ್ನು ಸಮಗ್ರದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದೆ. ಸಂಕೇತಿಗಳ ಮೂಲ-ವಲಸೆ, ಬೇರಿಟ್ಟ ನೆಲೆಗಳು, ಬದುಕು-ವೃತ್ತಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ-ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನ ವಿಧಾನ, ಭಾಷೆ-ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳ ವಿಸ್ತೃತ ವಿವರವಿಲ್ಲಿದೆ. ಸಚಿತ್ರ ದಾಖಲಾತಿಯಿದೆ. ನೂರಾರು ಸಂಕೇತಿ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಖಚಿತ ದಾಖಲೆಗಳಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತಿ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಳವಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ನಕ್ಷೆಗಳಿವೆ. ದ್ರಾವಿಡ ಗ್ರಾಮದ ದೇವಸ್ಥಾನದ, ಚೌಕಬೀದಿಯ ಗ್ರಾಮಗಳ ನಕ್ಷೆಗಳಿವೆ. ಸಂಕೇತಿಗಳಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ತೊಟ್ಟಿಮನೆಗಳ ಚಿತ್ರವಿದೆ.

ಸಂಪುಟ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಪತ್ರಗಳಿವೆ. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ವಿರಳವಾದ ಪತ್ರಸಾಹಿತ್ಯದ ಈ ಪ್ರಕಾರವು ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ, ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ, ಉಪದೇಶಾತ್ಮಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ನಿರೂಪಣೆಯ ಗೌರವದಿಂದಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪುತ್ತೂರು, ಆತ್ಮೀಯರ ಸಾವು-ಅಗಲಿಕೆ, ಆ ಸಂದರ್ಭದ ಸಾಂತ್ವನ, ಇತ್ಯಾದಿ ಇಲ್ಲಿನ ಪತ್ರಗಳು ಹರ್ಷ, ಕರುಣ, ಶಾಂತಾದಿ ರಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ರುಚಿಕರವಾಗಿವೆ. ಸಂಪಾದಕರು 4000 ಕ್ಕೆ ಮಿಕ್ಕಿ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ 555 ಗಟ್ಟಿ ಕಾಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪತ್ರಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಕರು ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಶ್ರೀಕಂಠಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬರೆದ

120 ಪತ್ರಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಿದೆ. ಅವು ವಿದ್ವತ್ ಪೂರ್ಣವೂ, ವಿಚಾರಪರಿಪ್ಲುತವೂ, ಚಿಂತನಪೂರ್ಣವೂ, ಬೋಧನಪ್ರದವೂ ಆಗಿವೆ.

ಸಂಕೀತಿ ಗಣ್ಯರಿಗೆ ಸಂದ ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಕಲೆ ಹಾಕಿ ಮೂರನೆಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಕೇಶವ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ 'ಪ್ರವಚನ ಚಕ್ರವರ್ತಿ' ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥವು ಅನ್ವರ್ಥವಾದುದು. 'ಇಂತಹ ಒಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ವರ್ಣರಂಜಿತ ವಾಕ್ಯು ಸಂದುಹೋದ' ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಲೇಖನಗಳು ಕಂಡರಿಸಿವೆ. ವಿದ್ವಾನ್ ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಗಳ 'ನಿಗಮಕೌಮುದಿ' ಕೀರಿಟಪ್ರಾಯ ಗ್ರಂಥ. ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ನಿಷ್ಠ ಕರ್ಮರಾಗಿ ಬದುಕಿನ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಕಂಡ ಲಿಂಗದಹಳ್ಳಿಯ ಅವಧೂತನ ಚಿತ್ರಣವಿಲ್ಲಿದೆ. ಐದು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಲ್ಲದೆ ತಲಸ್ವರ್ತಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ ಈ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬದುಕನ್ನು ಔದಾರ್ಯವೆಂಬ ಮೌಲ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಆದರ್ಶವಾದವರು. ಸರಳ ನಿಗರ್ವಿಸಾಧಕನ ಮಧುರಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಓದುವುದೂ ಒಂದು ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯ!

ಜ್ಯೋತಿಶ್ರೀ ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥವು 'ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪವಾಡಸದೃಶ ಕೆಲಸಮಾಡಿರುವ' ಸಂಕೀತಿ ಗಣ್ಯ ಶ್ರೀ ಬಿಎನ್‌ವಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಕಥಾನಕವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣ ಅವಧಾನಿಗಳ ಕುರಿತ 'ಶತಮಾನಂ ಭವತಿ' ಕೃತಿಯು ಶ್ರೀಯುತರ ಜೀವನಶ್ರದ್ಧೆಗೆ ಹಿಡಿದ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ. ಗಮಕವಾಚನ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಂಡ ಮಹಾನ್ ಸಾಧಕರಾದ ಶ್ರೀ ಹೆಚ್.ಆರ್. ಕೇಶವಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಅವಧಾನಿಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಣವೇ 'ತುಂಗ - ಭದ್ರ' ಗ್ರಂಥ. ಒಬ್ಬರು ಭಾಷೆಯ ಮಾಯಾಜಾಲವನ್ನು ಹರಡಿದವರಾದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಧ್ವನಿಯ ಪಾಕವನ್ನು ಬಡಿಸಿದವರು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಪುಟವು ಸಂಕೀತಿ ಬಾಷೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಇಲ್ಲಿನವರೆಗಿನ ಸಂಶೋಧನ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಲೆಹಾಕಿರುವ ಅಪೂರ್ವ ಕೃತಿ. ಮೌಲಿಕವಾದ ಸುಮಾರು 30ಪ್ರಬಂಧಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಭಾಷೆಯ ಬಗೆಗಿನ 13ವೈಚಾರಿಕ ಲೇಖನಗಳಿವೆ. ಜತೆಗೆ ಸಂಕೀತಿ ಪದಗಳ ಕೋಶವನ್ನೂ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಸಂಕೀತಿಗೆ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಕುರಿತು ವಿಶೇಷ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವ ಸುಮಾರು 20ಲೇಖನಗಳಿವೆ. ಡಾ|| ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಹಾಗೂ ಕೆ. ನಾರಾಯಣ ಅವರು ಸಂಕೀತಿ ವರ್ಣಮಾಲೆ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಯೊದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಐದನೆಯ ಸಂಪುಟ ಸಂಕೀತಿ ಇತಿವೃತ್ತಗಳು. ಇತಿವೃತ್ತ ಎಂದರೆ ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆ, ಘಟನೆಗಳು, ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಕಥೆ. ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಹಳೆಯ ಬದುಕಿನ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ದೃಶ್ಯವತ್ತಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿದೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯ

ತಲೆಮಾರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಏಳು ಜನ ಹಿರಿಯರ ಇತಿವೃತ್ತ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಪರಿಶುದ್ಧ ಜೀವಿಗಳು. ಸಂಕೇತಿ ಸಮಾಜಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೇ ಹೆಮ್ಮೆಯಾಗಿರುವವರು. ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಕಾಲೇಜು ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದವರು. ಶ್ರೀ ಸಾ. ನಾ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ ಅವರು ನಾಟಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮಾನರಿಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ಬೆಳಗಿದವರು. ಆಶುಕವಿತ್ವದ ಮಹಾನ್‌ಚೇತನ ಶ್ರೀ ಆರ್.ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರು. ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷಾ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಜೀವನವನ್ನು ಮುಡಿಪಾಗಿಟ್ಟವರು ಕೆ.ಎಸ್. ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯರವರು. ಶ್ರೀರಾಮೇಶ್ವರಾವಧಾನಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ, ವೇದ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಎಂ.ಎ., ಪದವೀಧರರು, ಮಹಾಭಾರತ, ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ವೇದಭಾಷ್ಯಾನುವಾದಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಶಾಶ್ವತ ಕೀರ್ತಿ ಪಡೆದವರು. ಗಮಕಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸರಿದೂಗುವವರಿನ್ನೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ ಎಂಬಂಥ ಹಿರಿಮೆ ಗಳಿಸಿದವರು ಶ್ರೀ ಹೆಚ್.ಆರ್. ಕೇಶವಮೂರ್ತಿ ಅವರು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಅವಧಾನಿಗಳು. ಹೀಗೆ ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾಸ್ತಿದ್ದೀತಿಯರು.

ಆರನೆಯ ಸಂಪುಟ-ಸಂಕೇತಿ ಅತ್ಮಕಥೆಗಳು. ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿರುವ ಹಿರಿಯರ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರಗಳ ಪುನರ್ಮುದ್ರಣದ ಘನಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲಾಗಿದೆ. ಕಡುಬಡತನದ ನಡುವೆಯೂ ಅದ್ಭುತ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರು, ಇಲ್ಲಿನ ಐವರು ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಜನ! ಸಂಗೀತಜ್ಞ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಒಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ಅಪವಾದ. ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೊರರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸಾಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದವರು. ಅವರ ತಂದೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಅರಣ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದವರು! ಸುಬ್ಬರಾಯರು ರಚಿಸಿದ 'ರಾಗನಿಧಿ'ಯ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳು ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತರಾದಿ ರಾಗಗಳ ಭಂಡಾರವಾಗಿದ್ದು ಮೌಲಿಕಗ್ರಂಥವಾಗಿವೆ. ಲಿಂಗದಹಳ್ಳಿಯ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿಯವರು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ಸ್ಪರ್ಧೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಜೈನ, ಬೌದ್ಧ, ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಾದಿ ಐದು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಒಂದೇ ದಿನ ಐದೂ ಪ್ರಥಮ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು-5ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು-ಗೆದ್ದವರು. ಅದೂ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆ ಇಲ್ಲದೆ! ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಮಾತ್ರ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿದು, ಕೀರ್ತಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಹಣದ ಅಡಚಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದವರು!

ಸಂಕೇತಿ ಜನಾಂಗದ ಹೆಮ್ಮೆ ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸರು. ಸಹವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಅಸಹನೆ ದ್ವೇಷವಿಲ್ಲದೆ ವೈಣಿಕ ಕಲ್ಪತರು, ನಾದನಿಧಿ ಎಂಬ ಅನ್ವರ್ಥಕ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಪಡೆದವರು. 66 ಗೇಯ ಕೃತಿಗಳ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರು. ಸಂಕೇತಿಗಳು ಸುಮಾರಾಗಿ ಎಲ್ಲ

ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗೇರಿದವರು ವಿರಳ; ಅಂಥಾ ವಿರಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮಹಿಮರು ಶ್ರೀ ವೇಣುಗೋಪಾಲ್ ಅವರು ಕಮೀಷನ್ ಆಫೀಸರ್ ಆಗಿದ್ದವರು. ಹಲವು ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದವರು. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದಲೂ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳಿಂದಲೂ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆದವರು.

ಶ್ರೀ ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಡು ಬಡತನ ವನ್ನುಂಡವರು. ಇಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಲಕ್ಷಲಕ್ಷ ಹಣ ನೀಡುವರೆಂದರೆ ಅವರ ಸಾಧನೆ ಬಗ್ಗೆ ಎರಡನೆಯ ಮಾತಿಲ್ಲ. ಭಾರತದ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಧಾನಿಗಳ, ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳ ಸ್ನೇಹ, ಗೌರವ ಸಂಪಾದಿಸಿದವರು! ಲಂಡನ್ನಿನ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾ ಭವನದ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ಅವರ ಸಾಧನೆ ಘನತರವಾದದ್ದು. ಅವರು ಕಾವ್ಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರಾಗಿ ಗಳಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಹೋಲಿಕೆಯಿಲ್ಲದ್ದು. ಹೀಗೆ ಆರನೆಯ ಸಂಪುಟವು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಸಂಕೇತಿ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಕೃತಿಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದು ಡಾ. ಆರ್. ಶಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ 'Vibrant India' ಡಾ|| ಆರ್. ಶಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮೈಸೂರಿನ ಓರಿಯಂಟಲ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತ ತಮ್ಮ ಅಗಾಧವಾದ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಮೆರೆದವರು. ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮೊದಲಬಾರಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಜಗತ್ತಿನ ಗಮನ ಸೆಳೆದವರು. 19 ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಒಂಬತ್ತು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದವರು. ಶಾಸನಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪರಿಣತಿ ತೋರಿದ್ದಲ್ಲದೆ Director of Archaeology ಆಗಿ 1922 ರಿಂದ 1929 ರವರೆಗೆ ಏಳು ವರ್ಷ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ Archaeological Report ಗಳು ಅವರ ವಿದ್ವತ್ತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಡಾ.ಆರ್. ಶಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ 46 ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಲೇಖನಗಳ ವಿಷಯಗಳು: Vedic Gods, Vedic Chronology, Vyushti, The Conception of Sin in the Vedas, The Concept of Mukthi, The Panchajanas, The Ashvins, The Vivekasara of Shankarananda, Evolution of Castes, The Home of ancient Hindus, Malanad Chiefs, Domestic Rites of Jainas, Suryaprajnapthi, Etc.

ಸಂಕೇತಿಗಳ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ರಚಿಸಿದ ಸಂಪುಟಗಳು ಎಂಟು ಮತ್ತು ಒಂಬತ್ತು. ಘನ ಉದ್ದೇಶವೊಂದನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಹು ಕಷ್ಟದಿಂದ ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಯಿದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬವನ್ನೂ ನಾಲ್ಕಾರು ಘಂಟೆ ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತ

13 ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ನಿರಂತರ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಮೂಡಿಬಂದದ್ದು ಈ ಸಂಪುಟ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಸಂಕೇತಿಗಳು ಎಲ್ಲ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಬಂದು ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟು, ಅವರು ನೆಲೆ ಕಂಡುಕೊಂಡದ್ದು ಕೃಷಿಯಿಂದ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಕೇತಿ ಸಮುದಾಯದ ಅಧ್ಯಯನವೆಂದರೆ ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅದು ಕೃಷಿಯ ಅಧ್ಯಯನ!

ಸಮುದಾಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದವರು ತುಂಬಾ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ, ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ, ಮಾಹಿತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ತುಂಬಾ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನ ಕಾರ್ಯವು ನ್ಯೂನತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವಾಗಿದೆ. “ಬೇಸಾಯದ ಬದುಕು” ಎಂಬಲ್ಲಿ ವಿಜಯ್ ಅಂಗಡಿಯವರು ಸಂಕೇತಿಗಳ ಬೇಸಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಬದುಕನ್ನು - ಎರಡೂ ಮುಖಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೃತಿಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕೃಷಿಯ ಬಗೆಗೆ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳಿದ್ದು ಯಾವುದೇ ರೈತರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ವಿಜಯ್ ಅಂಗಡಿಯವರ ಕಾರ್ಯವು ಸ್ತುತನೀಯವಾಗಿದೆ. ಎರಡೂ ಕೃಷಿ ಸಂಚಿಕೆಗಳ ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಸಂಚಿಕೆಯ ಸಂಪುಟ ಒಂಬತ್ತರ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಚಲನಚಿತ್ರ ನಿರ್ದೇಶಕ, ನಟ ಎಂ.ಡಿ. ಕೌಶಿಕ್ ಅವರ ಸಂದರ್ಶನ (ಪುಟ:273) ಕೃತಿಯ ಘನತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಸಂಕೇತಿ ಓದುಗರ ಪಾಲಿಗೆ ಅಭಿಮಾನದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ನಿತ್ಯ ಮೆಲುಕು ಹಾಕಬೇಕಾದ ಮರೆಯಬಾರದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹತ್ತಾರು ಕಡೆಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ಸಂಚಿಕೆಯ ಗುಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ನಾಚಾರಮ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತ ವರದಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, 1969 ರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ಅವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದ ಸಂದರ್ಭದ ಮಾತುಗಳು, ಚಿಲ್ಕುಂದದ ಚಿತ್ರ ನೀಡುವ ಕೈಪಿಡಿ, ಬೇಸಾಯದ ಬದುಕು - ಅವಲೋಕನ / ಅವರವರ ಮಾತಿನಲಿ; ಬೆಟ್ಟದಪುರ ಹಾಗೂ ಕೌಶಿಕ ಸಂಕೇತಿ ಸಂಘಗಳ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆಗಳು, ಸಂಕೇತಿ ಸಂಗಮದ ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯ ಲೇಖನಗಳು ಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿವೆ. ಕೆ. ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರ 1995ರ ನೆನಪಿನ ಚಿತ್ರ: ‘ಸಂಕೇತಿಗಳ ಪುಷ್ಪಳ ಬೋಜನ, ತಾಂಬೂಲ ಚರ್ವಣ, ಪಗಡೆಯ ವ್ಯಾಮೋಹ, ಇಸ್ವೀಟು (28ರ ಆಟ ಅಥವಾ ಜಾಕಿ ಆಟ), ಪಾಕಕೌಶಲ, ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ವತ್ತು, ಜತೆಗೆ ಲಲಿತಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯ’ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕೇರಳದುದ್ದಕ್ಕೂ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಸಂಕೇತಿ ನೆಲೆಯ ಪರಿಸರವನ್ನೇ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ ಲೇಖಕರು. ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತಕ್ಕಲೈನಲ್ಲಿ, ಪಕ್ಕದ ಪುಲಿಯೂರ್ ಕುರುಚಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ತಿರುವನಂತಪುರಂ, ಕೊಲ್ಲಂ, ಶಂಕೋಟ್ಟೈ ಭಾಗಗಳೇ ಸಂಕೇತಿಗಳ ತರುವಾಯದ ನೆಲೆಗಳು. ಶಂಕೋಟ್ಟೈನ ರಿವರ್‌ಸ್ಟ್ರೀಟ್ ತುಂಬ ಸಂಕೇತಿಗಳೇ ಇದ್ದರಂತೆ. ಬಡತನವೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ನೆಲೆಯನ್ನರಸುತ್ತ ತೆರಳಿದವರು. ಮೊದಲಿಗೆ ವಲಸೆಯಾದದ್ದು ಶುಚೀಂದ್ರಂ, ನಾಗರಕೋಯಿಲ್, ತ್ರಿವೇಂದ್ರಂ, ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯೆಡೆಗೆ. ಕಡೇನಲ್ಲೂರು ಕೃಷ್ಣಾಪುರಂನಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರೆಗೂ ಸಂಕೇತಿಗಳಿದ್ದರಂತೆ. ಪೆರುಮಾಳ್ ದೇವಾಲಯದ ಚಿತ್ರ ನೋಡುವಾಗ ರೋಮಾಂಚನವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಂಕೋಟ್ಟೈನಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಹತ್ತು ಸಂಕೇತಿ ಕುಟುಂಬಗಳಿವೆ. ಅದರ ಪೂರ್ಣ ವಿವರ, ಚಿತ್ರಗಳ ಸಹಿತ ಲೇಖಕರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಎರಚ್ಚಿಕೊಳಂನ 20 ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಈಗಲೂ ಸಂಕೇತಿಗಳೆ. ನಾಗರಕೋಯಿಲ್ ಬಳಿಯ ವಡಿಶ್ವರಂನಲ್ಲಿ ಪೂರಾ ಸಂಕೇತಿಗಳೇ ಇದ್ದರಂತೆ. ಕಾಂಚಿ ಶಂಕರಮಠದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಹಲವು ಸಂಕೇತಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸೇವೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಕೇತಿಗಳಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತ ತಿಳಿದಿತ್ತು, ಭಜನೆ ಮಾಡುವ ಹವ್ಯಾಸವಿತ್ತು, ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳುವವರಿದ್ದರು ಎಂಬ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಸಂಕೇತಿಗಳನ್ನೇ ನೆನಪಿಸುತ್ತವೆ. ಕೀಳ್ ಪುಲಿಯೂರ್, ಕಾಲಡೈಕುರಿಚ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಲಡೈಕುರಿಚ್ಚಿಯ ಕಾಲುವೆಯೊಂದನ್ನು ತೆಗೆದವನು [ಕನ್ನಾಡಿಯಾನ್ ಕಾಲವಾಯ್] ಕನ್ನಡನಾಡಿನಿಂದ ಹೋದವನೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿಯಿದೆ.

ಕರ್ಣಾಟಕ ಕೃಷಿಪರಂಪರೆಯ ಸಂವಾದಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ ಲೇಖಕರು. ಅವರೇ 'ಕೀಳ್ ಪುಲಿಯೂರ್ ಶಿವರಾಮನ್' (ಸಂಪುಟ 9, ಪು:214) '900ವರ್ಷಗಳ ಅಗಲಿಕೆಯ ನಂತರದ ಭೇಟಿಯ ವಿಸ್ಮಯ' ಎಂದು ಹರನ್ ಅವರು ಬೆರಗಿನಲ್ಲಿ ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 300 ಕುಟುಂಬಗಳಿದ್ದು ಚದುರಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಶಿವರಾಮನ್. "ನಮ್ಮ ಬೇರು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಮೂಲತಃ ನಾವು ಕೀಳ್‌ಕಾಡಿನವರು. ಅದು ಸಂಕೇತಿಗಳ ಪಾರಂಪರಿಕ ನೆಲೆ. ನಮಗಲ್ಲಿ 600 ಎಕರೆ ಜಮೀನಿದ್ದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರ್ಮಿಸಿದೆವು. ಈಗ ಆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ" ಎಂದೂ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಡೀ ಸಂದರ್ಶನ ಈ ಕೃತಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ. 'Sharp nose with complexion Special feature of a Sanketi' ಎಂಬ ಅವರ ಮಾತು ಸರಿ! [ಪೂಮಗಾಮೆ ಜನರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರರಷ್ಟು ಸರಿ]. ಆಂಡಿ ವಾದ್ಯಾರರ ಬಗೆಗೆ ಅವರ ಮಾತು ಗಮನಾರ್ಹ: "ಸಂಕೇತಿ ಪುರೋಹಿತರ

ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ಆಂಡಿವದ್ಯಾರರನ್ನೇ ನೋಡಿ. He was an authority. ಶೃಂಗೇರಿ, ಕಂಚಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬರೋರು. ಯಾವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೂ On the spot ಪರಿಹಾರ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು..... “ತಿರುವಲ್‌ವೇಲಿಯ ಟಿ.ಎಸ್. ರಾಜಾಮಣಿಯವರ ಆತ್ಮಕಥೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಅಲ್ಲಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. (ಸಂಪುಟ 9, ಪು.223) ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಪುಟವು ಸಂಗ್ರಹ ಯೋಗ್ಯ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಂದರ್ಶನ, ಅನುಭವಗಳ ದಾಖಲಾತಿ ತುಂಬ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸ. ಅದೂ ನೂರಾರು ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯವು ಒಂದೆರೆಡು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಕೆಲಸವೂ ಅಲ್ಲ. ಅದೂ ಸ್ವಾರ್ಥರಹಿತವಾದ ಕೆಲಸ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಮಿಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಬೇಕು. ಇಂಥ ಕೆಲಸ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮೊದಲ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡ- ಈ ಕಲೆ ಹೇಗೆ ಅವರಿಗೆ ಬಂತು? ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸದೇನಾದ್ರೂ ಇದೆಯೇ? ಕ್ಷಾತ್ರತೇಜದ ಅಜಾನುಬಾಹುತ್ವ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ನಶಿಸಿದ್ದು ಹೇಗೆ? ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮುಂದಿನ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಉತ್ತರ ದೊರೆತಿದೆ. ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಿಂತ ‘ಕೃಷಿಯು ಬದುಕಿಗೆ ಅಂಗ’ ಎಂಬ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶನ ನಡೆದಿದೆ. ಇದು ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾತಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅಗ್ರಿ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರೆ ಸಾಕಲ್ಲವೆ. ಬದುಕಿಗೆ ಅಂಗ ಎಂಬ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಐದಂಶಗಳನ್ನು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. 1. ಸಂಕೇತಿಗಳ ಕೃಷಿ. 2. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಕೇತಿ ಜನಾಂಗದ ಬದುಕು. 3. ಸಂಕೇತಿ ಜನಾಂಗದ ಶಕ್ತಿ-ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ನಿಷ್ಠೆ. 4. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆ-ಹೊಸತನ, 5. ಆದರ್ಶ. ಜೊತೆಗೆ ಕೃಷಿಕರ ಅನುಭವಗಳು, ಮೆಲುಕು ಹಾಕುವಂಥ ಘಟನೆಗಳು, ವಿಶಿಷ್ಟ ಹಳ್ಳಿಗಳು, ಸಂಕೇತಿತನ, ಸಂಗೀತ/ವೇದ, ಕೃಷಿ, ಆದರ್ಶ ಮತ್ತು ಸ್ವ-ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ದಾಖಲಾದ ಮಾತುಗಳು.

‘ಕೃಷಿಯ ಚಿತ್ರಗಳು’ ಅಂತ ಈ ಪುಸ್ತಕ ತೆಗೆದರೆ ಕಾಣುವುದು ಕೃಷಿಕರ ಚಿತ್ರಗಳು. ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಗೆ ‘ಕೃಷಿ ಕಥಾಕೋಶ’ ಅಂತ ಹೆಸರಿಡಬಹುದಿತ್ತು! ಅಷ್ಟು ಬದುಕಿನ ಕಥೆಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಒಳಹೊಕ್ಕಾಗ ಕಾಣಿಸುವುದು ಇಡೀ ಸಂಕೇತಿ ಸಮುದಾಯದ, ಹಾಗೂ ಸಂಕೇತಿಗಳ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನ ರೋಚಕ ವಿವರಗಳು. ಸಂಕೇತಿ ಜನಾಂಗವೇ ನನ್ನ ಕುಟುಂಬ ಎಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಓದಿದರೆ ಸಂಕೇತಿಗಳ ಹಿರಿಯರ ಹಿರಿತನದ ಪರಿಚಯದಿಂದ ರೋಮಾಂಚನವಾಗದೆ ಇರದು.

ಇಲ್ಲಿನ ಅಧ್ಯಯನ ಒಂದು ಗಾಬರಿಯ ಅಂಶವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು 'ಸಂಕೇತಿ ಗ್ರಾಮಗಳು ಮಾಯವಾಗುವ ದಿನಗಳು ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿವೆ' ಎಂಬುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಹಾನಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ 60 ಕುಟುಂಬಗಳಿದ್ದುದು ಹದಿನಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಕೌಶಿಕದಲ್ಲಿ 700 ಕುಟುಂಬಗಳಿದ್ದುದು ಹದಿನಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ತೇಗನಹಳ್ಳಿ : 10>6, ಬೆಟ್ಟದಪುರ:75>7, ಹಳ್ಳಿ ಮೈಸೂರು: 45>8, ಚೋಡಿಕೃಷ್ಣಪುರ: 33>(3+3)=6, ದೊಡ್ಡಹನಸೋಗೆ: 60>2, ಬಸವಾನಿ: 20>2, ಬೆಟ್ಟದಪುರದಲ್ಲಿ 300 ಇದ್ದದ್ದು 70 ಆಗಿ ಈಗ ಬೆರಳಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಮಾತ್ರ. [ಮತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಹೊರಗಡೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿರುವವರು ಕೂಡ ವಿ.ಆರ್.ಎಸ್. ಪಡೆದು ಮತ್ತೂರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಲು ಆಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! 40 ಕುಟುಂಬಗಳಿದ್ದುದು 80 ಆಗಿದೆ.]

ವೀಣಾ ವೆಂಕಟೇಶ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪತಿಯ 8 ತಿಂಗಳ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತೋಟದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ 600 ಕೆ.ಜಿ. ಟೀ ಬರ್ತಿದ್ದನ್ನು 24000 ಕೆ.ಜಿ. ಬರುವಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಮಾಡಿದ್ದು ಅಸಾಧಾರಣ ಸಂಗತಿ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಡಾ|| ಬಿ. ಆರ್. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಅವರು 3/4 ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಕೊಂಡು ತೇಗದ ತೋಟ ಬೆಳೆಸಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದೇ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದು ಸಾಹಸ. ಫಲ 20 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಖರ್ಚು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ 36000/- ನಿರೀಕ್ಷೆ 20.000 ಫನ ಅಡಿ ಮರ X 2000 = ಒಟ್ಟು ಲಾಭ 4 ಕೋಟಿ. ಆರ್‌ಡಿ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಬರಬಹುದಾದ ಹಣ 12 ಲಕ್ಷ ಮಾತ್ರ. ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಔಷಧಿ ಸಸ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಚಿಕ್ಕ ತೋಟ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ-800 ನುಗ್ಗೆ, ಚೆರಿ, ಮಾವು, ನೇರಳೆ, ಚಕ್ಕೋತ, ಮೂಸಂಬಿ, ಹೇರಳೆಕಾಯಿ, ಸೀಬೆ, ದಾಳಿಂಬೆ, ಗೋಡಂಬಿ, ಅಂಜೂರ, ಹಾಗೂ ಬಾಳೆಗಿಡಗಳು! ಮೊಸಳೆಯ ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಅವರು ಬೋರೇಲಿ ಜಮೀನು ಮಾಡಿದ್ದು, 20 ಹಸು ಸಾಕಿದ್ದು Out standing merit ಅನ್ನಿಸುತ್ತೆ. ಹನಸೋಗೆಯ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರನ್ನು ಬದನೆಕಾಯಿ ವಂಶಸ್ಥರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ. ಬದನೆಕಾಯಿ ಗಾತ್ರ ನೋಡಿ [ಅಡ್ಡಗೆ ಎರಡು ಮಾತ್ರ] ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು ತಾವೇ ಇವರ ತೋಟಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇವರಜ್ಜು ಚಿಕ್ಕರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ ಶಾಲು ಹೊದಿಸಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದರಂತೆ ! ಕೆರೆ ಕೆಳಗಿನ 22 ಎಕರೆ ಜಮೀನು ದಾನಕೊಟ್ಟರಂತೆ. ಮತ್ತೂರಿನ ಕೆ.ಕೆ. ಸುಬ್ಬಾಯಿ ಶಾಸೀ ಬರಿಗೈಲಿ ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದವರು. ಈಗ ಸಾಕಷ್ಟಿದೆ. ಬೇರೆಯವರಿಗಾಗಿ 70 ಎಕರೆ ತೋಟ ಎಬ್ಬಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರಂತೆ! ಇಲ್ಲಿನ ಎನ್.ಕೆ. ಚನ್ನಕೇಶವ ಅವರ ಅನುಭವ ಇದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಲ್ಲ. ಪ್ರತಿದಿನಾ 85 ಕಿ.ಮೀ. ಸೈಕ್ಲಿಂಗ್. ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಗೆ ಸೈಕಲ್ ಮೇಲೆ ದಿನಾ 250 ಕೆ.ಜಿ. (ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ) ಬಾಳೆಕಾಯಿ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು! ಇವರೆಲ್ಲ ನಾವು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದಾದ ಹಿರಿಯರು.

ಕುಪ್ಪಹಳ್ಳಿಯ ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾರೆ: '50 ಸಾಲುಮರಗಳನ್ನು ನೆಡಿಸಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ, ಹಾಗೆಯೇ ನಾವು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು 250-300 ಸಾಲುಮರ ಬೆಳೆಸಿದ ಕೆ.ಆರ್. ನಗರದ ಶೀಗವಾಳು ಶಿವರಾಮಯ್ಯ ಅವರು. ಇವರ ಸಾಧನೆ ಸಾಲುಮರದ ತಿಮ್ಮಕ್ಕನದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾದ್ದಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಸಂಕೇತಿ ಕುಟುಂಬಗಳೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಆದರ್ಶಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆ ಆದರ್ಶ ಭಿನ್ನವಾದರೂ ಶ್ರೇಷ್ಠತಮ ಬದುಕಿಗೆ ಪೂರಕವಾದುದೇ. ಇದನ್ನು ಕಾಣುವಾಗ ಹೆಮ್ಮೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಬಡತನ, ಸಿರಿತನ ಎಂಬುದು ಗೌಣ. ನಾವು ದೇವರು ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಬದುಕಿದ್ದೇವೆ/ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ಪೂರ್ಣ ತೃಪ್ತಿ ಕೊಡುವಂಥದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಓದುವಾಗ ಸಂಕೇತಿಗಳ ಹಿರಿಮೆಯು ಈ ಅನುವಂಶಿಕ ಆದರ್ಶದ ಹಿರಿತನದಿಂದಾಗಿರಬಹುದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

'ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದರೆ ಸಾಕು, ಕಾಶಿ ಏಕೆ ಬೇಕು? ವ್ಯವಸಾಯವೇ ಪೂಜೆ. ಮನಸ್ಸು ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು. ಬೇರೆ ಪೂಜೆ ಬೇಡ' ಎಂಬುದು ಚಿಲ್ಕುಂದದ ಸಿ.ಎನ್. ಸುಬ್ಬರಾಯ ಅವರ ಮಾತು. 'ಸುಳ್ಳು ನನಗೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯವೇ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದ್ದು'- ಎಂದು ತುಂಬು ಹೃದಯದಿಂದ ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ ಹೊಸಹಳ್ಳಿ ಕೃಷ್ಣರಾವ್. ಯಾರಿಗೂ ಮೋಸಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ಮಾತು ಭಕ್ತರಹಳ್ಳಿಯ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅವರದು ಕೂಡ.

ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಮಾಡಬೇಕು, ನಾಳೆ ಎಂಬುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಹೊಸಹಳ್ಳಿಯ ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ. ಭಕ್ತರಹಳ್ಳಿಯ ಡಾ|| ಕೆ.ಪಿ.ರಘುನಾಥ್ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: I have lived like a king, and die like a king. ಇಡೀ ಸಂಕೇತಿ ಜನಾಂಗಕ್ಕಿರುವ ಆದರ್ಶವೇ ನನ್ನದೂ. ಕಂಡವರ ಗಂಟು ಹೊಡೆಕಂಡು ತಿನ್ನಬೇಡ ಎಂಬುದು. ಆರಕ್ಕೇರದ ಮೂರಕ್ಕಿಯದ ಬದುಕು ನನಗೆ ಸಾಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಲಿಂಗದಹಳ್ಳಿಯ ಎಲ್.ಕೆ. ಗೋಪಾಲ.

ಕೃಷಿ ಹಿತಕರವೆ? 'ಕಷ್ಟ ಅಂದುಕೊಂಡರೆ ಕಷ್ಟ ಸುಖ ಅಂದುಕೊಂಡರೆ ಸುಖ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಹಾನಗಲ್ ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ. ಅಂದರೆ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ -ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ನನಗೆ ಕಮಿಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಇರುವುದರಿಂದ ಸುಖವಾಗಿಯೇ

* * * * *

ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ, ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ! ಮತ್ತೂರಿನ ಅಶ್ವತ್ಥ ಅವಧಾನಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಗಿಡಗಳೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧ ಮಗು ತಾಯಿ ಸಂಬಂಧ ಇದ್ದಹಾಗೆ! ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಮಾತು ಹೊಸಹಳ್ಳಿಯ ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ ಅವರದು. ಈ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ ಈಗ ಇಲ್ಲ, ಆಗ ವೇದಶಿಕ್ಷಣದಂತೆ ಕೃಷಿಶಿಕ್ಷಣ ಕೂಡ ತಂದೆಯವರಿಂದ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದೂ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಸುಬ್ಬಾಯಿ ಅವಧಾನಿಯವರು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೃಷಿಯಿಂದ ಎಷ್ಟು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಐದೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪೂಜಾ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಡಿಕೆ ಕೆಡವುವುದು, ಸುಲಿಯುವುದು, ಬೇಯಿಸುವುದು, ಹರವುವುದು, ಶುದ್ಧಿಮಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ತೋಟದ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಸ್ವತಃ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಏನು ಊಟ ಮಾಡ್ತೀವೋ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ದುಡಿಯಬೇಕು, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅನ್ನದ್ರೋಹಿ” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಹತ್ತೂ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತನ್ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗಕ್ಕೂ ಸಹಾಯಮಾಡಿರೆಂದು ನಮ್ಮ ವಿನಂತಿ.

19. ಕಥಾವಸ್ತುವಾಗಿ ಸಂಕೇತಿಗಳು

— ಡಾ. ಸಿ.ಎಸ್. ವಾಸುದೇವನ್

ಸಂಕೇತಿ ಸಮುದಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾಜದ ಒಂದು ಉಪಸಮುದಾಯ. ಈ ಸಮುದಾಯದವರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ವರ್ಗದ ಜನರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೃಷಿಕರಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಸಂಕೇತಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದು, ಈ ಜನಾಂಗದ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಆಸಕ್ತ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳು, ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯೇತರ, ಐತಿಹ್ಯ, ಶಾಸನ, ಜಾನಪದ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಣತಾರ್ಥಿಹರನ್‌ರವರ ಪ್ರಯತ್ನವು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಸಂಪಾದಕರು ಈ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಹಲವಾರು ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ, ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಥಾವಸ್ತುವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಸಮುದಾಯದ ಬಗೆಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಾನಪದ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ, ಮತಿಘಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಭಲ್ಲೂಕಪುರದ ಅಪ್ಪಾಜಿಭಟ್ಟ ಎಂಬ ಕಥೆಯಿಂದ ಸಂಕೇತಿ ಸಮುದಾಯದ ಒಂದು ನೈಜ ಸಂಗತಿ ಐತಿಹ್ಯವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡು ನಂತರ ಕಥೆಯಾಗಿ ರೂಪಾಂತರವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಡಾಕ್ಟರ್ ಸುಶೀಲಾ ಸಂಕೇತ್ ಎಂಬ ಕತೆಯು ಕೆ.

* * * * *

ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಆಯ್ದು ಹತ್ತು ಕಥೆಗಳ

ಕಥಾಸಂಕಲನದಲ್ಲಿದೆ; ಸಂಕೇತಿಗಳ ಕೃಷಿ ಸಮುದಾಯದ ಬಗೆಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತಾ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಕಥಾನಾಯಕಿಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರರ ಬೂತಯ್ಯನ ಮಗ ಅಯ್ಯು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿರುವ 'ಸಂಕೇತಿ' ಪದದ ಮೂಲ ಹಾಗೂ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು ಉಲ್ಲೇಖನಾರ್ಹ. ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರರಿಗೆ ಈ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಪ್ರೇರಣೆಗಳು ಯಾವುವು? ನೈಜ ಘಟನೆಯೇ ಅಥವಾ ಕಾಲ್ಪನಿಕವೇ? ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂಪಾದಕರು ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಂದು ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಮತ್ತು ಅದನ್ನೇ ಮುಖ್ಯ ಕಥಾವಸ್ತುವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ರಚಿಸಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಕರು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸೂಕ್ತ ಪುರಾವೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ, ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿ ವಿಷಯ ಮಂಡಿಸಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯ.

20. ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ವಿಜಯ ಅವರ 'ಆನಂದ : ಬದುಕು ಬರಹ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ'

ಡಾ. ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು

ಹೊಸಗನ್ನಡ ನವೋದಯ ಯುಗದ ಸಣ್ಣಕತೆಗಾರರಲ್ಲಿ ಆನಂದ(1902- 1963)ಅವರು ಮಾಸ್ತಿಯವರ ತರುವಾಯ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಎ. ಸೀತಾರಾಮ್ ಎಂಬುದು ಅವರ ನಿಜವಾದ ಹೆಸರು. ಸಣ್ಣಕತೆ, ವರ್ಣಚಿತ್ರ, ನಾಟಕ, ಪ್ರಬಂಧ, ಕಾದಂಬರಿ, ಅನುವಾದ ಎಂಬ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದರು ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರಳಿರುವುದು ಸಣ್ಣಕತೆಗಳಲ್ಲಿ. ಮೂರು ದಶಕಗಳಷ್ಟು ಕಾಲ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಅವರು 'ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳು', 'ಭವತಿ

ಭಿಕ್ಷಾಂದೇಹಿ', 'ಮಾಟಗಾತಿ', 'ಬೇವು-ಬೆಲ್ಲ' ಮುಂತಾದ ಹದಿಮೂರು ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಆನಂದರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀಮತಿ ಡಾ|| ಎಂ.ಎಸ್. ವಿಜಯಾಹರನ್ ಅವರು ಆಳವಾದ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿ, ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ತರುವಾಯ "ಆನಂದರ ಬದುಕು-ಬರಹ" ಎಂಬ ಸತ್ಯತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಶೋಧನಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಬೇರಾಗದಂತೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿವೆ.

ವಿಜಯಾಹರನ್ ಅವರು ಆನಂದರ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ, ಅವರ ಕೃತಿಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಹೇಳಬಾರಾದ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆನಂದರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯ, ಅವರ ಸಣ್ಣಕತೆಗಳಿಗೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯ, ಅವರ ಇತರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಿಗೊಂದು

ಅಧ್ಯಾಯ, ಅವರ ಸ್ಥಾನನಿರ್ದೇಶನಕ್ಕೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯ ಎಂಬಂತೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸಮತೂಕದ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟು, ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯವೂ ಒಂದೊಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೃತಿಯ ಮೆರುಗಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ವಿಷಯಸಂಯೋಜನೆಯ ಕೌಶಲಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಆನಂದರ ಸಾಹಿತ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನವೇನೂ ಈ ಹಿಂದೆ ನಡೆದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿರುವ ಸಮಸ್ತ ನಿರ್ಣಯಗಳೂ ವಿಜಯಾಹರನ್ ಅವರ ಪರಿಶೀಲನೆ, ಆಲೋಚನೆ, ಚಿಂತನೆಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಹರಳುಗೊಂಡು ಬಂದಂಥವೇ ಆಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಆನಂದರ ವಿಚಾರವಾಗಿ ನಡೆಯಬಹುದಾದ ವಿಚಾರವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಬುನಾದಿಯೊಂದನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಆನಂದರನ್ನು ಕುರಿತು ಮುಂದೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುವ ಯಾರೇ

ಆಗಲಿ, ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡದೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗುವಂತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಅವರು ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಜಯಾಹರನ್ ಅವರು ಸೃಜನಶೀಲವೂ ನಿರಾಡಂಬರವೂ ಖಚಿತವೂ ಸುಬೋಧಕವೂ ಆದ ಶೈಲಿಗೆ ಒಡತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಏನು ಹೇಳಬೇಕು, ಹೇಗೆ ಹೇಳಬೇಕು, ಎಷ್ಟು ಹೇಳಬೇಕು ಎಂಬ ಉಚಿತಾನುಚಿತ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅವರಿಗೆ ಕರತಲಾಮಲಕವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಓದುಗರಿಗೆ ಸಂವಹನಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸುವುದು ಅಷ್ಟೇನೂ ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಆ ಕೃತಿಗಳು ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಸರಳವಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಆ ಸರಳತೆಯೇ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗಪ್ಪಾ ಎಂದು ದಿಗಿಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವಿಜಯಾಹರನ್ ಈ ಎಲ್ಲ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ಜಯಶೀಲೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನವೋದಯ ಯುಗದ ಕೃತಿಕಾರರನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸುವವರಿಗೆ ಒಂದು ಮಾದರಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಸಮಸ್ತ ಕನ್ನಡಿಗರ ಅಭಿನಂದನೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

21. ಡಾ. ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು ಅವರ, 'ದಕ್ಷಿಣದ ಸಿರಿನಾಡು', ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಅನ್ವೇಷಣಾ ಸಾಹಸ

- ಸಂತೋಷಕುಮಾರ ಗುಲ್ವಾಡಿ

ವಾಮನ ತಿವಿಕ್ರಮನಾಗುವುದೆಂದರೆ ಹೀಗೆಯೇ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಸಂಜಿಕಾಲೇಜಿನ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಡಾ|| ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು ಅವರು 1979ರಿಂದ 15 ವರ್ಷ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳನ್ನೂ ಸುತ್ತಿ ನಡೆಸಿದ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಪ್ರವಾಸಕಥಾನಕವೇ 'ದಕ್ಷಿಣದ ಸಿರಿನಾಡು'. ಚತುರ್ಥ ಕ್ರೌನ್ ಆಕಾರದ ಸಾವಿರದ ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಟಗಳ ಈ ಮಹಾಗ್ರಂಥ ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನಾಂಗಗಳ ಸಮಗ್ರ ಬದುಕನ್ನೇ ಚಿತ್ರಿಸಿದೆ. ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೇ ಇದೊಂದು ಹೊಸ ವಿಕ್ರಮ.

ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹ್ಯೂಯೆನ್ ತ್ಸಾಂಗ್, ಪಾಹಿಯಾನ್, ಬುಖಾನನ್ ಮೊದಲಾದವರು ಭಾರತ ದೇಶದ ಜನರ ನಡೆ-ನುಡಿ, ಸುಖ-ದುಃಖಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ ನಿಜವಾದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆದಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಡಾ| ಅನಂತರಾಮ ಅವರು ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕನ್ನು ತಲಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಂಡು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಇತಿಹಾಸ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲೋ ಪಾಠಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲೋ ಓದುವ ಚರಿತ್ರೆ ಬರೀ ರಾಜ - ರಾಣಿಯರ, ಅಧಿಕಾರವಂತರ ಘರ್ಷಣೆಯ, ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘರ್ಷದ ಅರ್ಧಸತ್ಯ ಮಾತ್ರ ನಿಜವಾಗಿ ನಡೆದದ್ದೇ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

‘ದಕ್ಷಿಣದ ಸಿರಿನಾಡು’ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಪರಶುರಾಮ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವರ್ಣನೆ, ಅದರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಉದ್ಯಮ, ಪರಿಸರ, ಜನರ ಸಾಧನೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು ಅದರ ಸಮಗ್ರತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಇದೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಸಾಕ್ಷಾಧಾರ ಗ್ರಂಥ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಖವನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸುವ, ಪ್ರಕೃತಿ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ರಾಕ್ಷಸ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಚಿತ್ರಣವೇ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ-ಈ ಜಿಲ್ಲೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಗಿತ್ತು, ಈಗ ಹೇಗಾಗಿದೆ ಎಂಬ ತುಲನೆ ಮಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲಾದರೂ ಅಗತ್ಯ ದಾಖಲೆಯಾಗಲಿದೆ.

ಮೊದಲಿನ 48 ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಭೂತಕಾಲದ ಇತಿಹಾಸದ ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ವಿಹಂಗಮ ನೋಟ ಹರಿಸಿ, ಅನಂತರ ನೇತ್ರಾವತಿಯಿಂದ ಚಂದ್ರಗಿರಿಯವರೆಗೆ ಕಾಸರಗೋಡನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿ ಅಪೋಷಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬದುಕನ್ನು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ, ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಶೈಲಿಯೇ ಕುತೂಹಲಕಾರಿ. ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳು ಒಂದು ಒಂದರ ಹಿಂದೆ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ನಾಗಾಲೋಟದಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿವೆ. ರೈಲಿನಲ್ಲೋ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲೋ ಕೂತು ಬದಿಯ ದೃಶ್ಯ ಸರಸನೆ ಹಾದುಹೋಗುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಭಾಸವಾದರೂ ಓದುಗನು ನೇರವಾಗಿ ವಿಷಯವಿದ್ದಲ್ಲೇ ಬಂದುಬಿಡುವಂಥ ವಿನ್ಯಾಸ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಮೈಸೂರಿನವರಾದ ಲೇಖಕರು ಇನ್ನೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನಜೀವನದ ಕುರಿತು ಇಷ್ಟು ಆಳ-ವಿಸ್ತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲ ತಳೆದು ದೀರ್ಘಕಾಲ, ಎಡೆಬಿಡದೆ, ಭಲ

ಹಿಡಿದು ಮಾಡಿದ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಅಧ್ಭುತ. ಅವರ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗ್ರಾಹಿ ಮನಸ್ಸು, ದೃಷ್ಟಿ, ಕಿವಿ ದಾಖಲಿಸಿದ ರೀತಿಯ ಬಗೆಯೇ ಅನನ್ಯ.

ವಿವಿಧತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆ ಕಾಣುವುದೇ ಭಾರತದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾದರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತುಳು-ಕನ್ನಡ-ಕೊಂಕಣಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಸಮಷ್ಟಿ ಜೀವನದ ಸಮಗ್ರ ರೀತಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದುದು.

ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಂಥ ಜಿಲ್ಲೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದಿರಲಾರದು. ಇಲ್ಲಿಯ ಜೀವನದ ರೀತಿಯಂತೆಯೇ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅನ್ವೇಷಣೆಯೂ ಸೊಗಸಾದುದು.

ಇಂದು ಯಾವುದೋ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅನುದಾನ ಪಡೆದು ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ ಬರೆಯುವವರು ತುಂಬ ಮಂದಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಣೆಯ ಸಾಹಸ. ಹಣದಾಸೆ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಕಾಣುವ, ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಕುತೂಹಲದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅನಂತರಾಮು ಅವರು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಅನಂತವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಿಂಚುನೋಟಗಳು, ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ತಟಕ್ಕನೆ ವರ್ತಮಾನಕ್ಕೆ ಹಾರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು, ಆಮೂಲಾಗ್ರ ದರ್ಶನ. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವರ್ಣನೆ. ಇದರಿಂದ ಓದುಗನಿಗೂ ಒಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು, ಬರಲೇ ಬೇಕು, ನೋಡಬೇಕು ಎಂಬ ಪ್ರಚೋದನೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರ ಅನನ್ಯ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಮನಸ್ಸು, ಔದಾರ್ಯ ಪಡಿಮೂಡಿದೆ.

ಓದುತ್ಮ ಹೋದಂತೆ ಲೇಖಕರು ಪಟ್ಟ ಶ್ರಮ ಓದುಗನಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯನಂತೆ ಬಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ವಿನಯ, ಅರಿವಾದಾಗ ಪಡುವ ಖುಷಿ, ನಮ್ಮನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ವಿಧಾನದಲ್ಲೇ ಹೊಸ ವಿದ್ಯಾಸ ಪಡಿಮೂಡಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ಊರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯವರನ್ನು ಕಂಡು ಗುಣಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದ ರೀತಿಯೂ ಅನುಕರಣೀಯ.

* * * * *

ಲೇಖಕರ ಸಾಹಸ ಅಲ್ಲಿಗೇ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸ್ವತಃ ಅವರೇ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ಅನಂತ ಪ್ರಕಾಶನ, 414 ದೇವಾಂಬಾ ಅಗ್ರಹಾರ, ಮೈಸೂರು-570024. ಬೆಲೆ : ರೂಪಾಯಿ 600. ಒಟ್ಟು ಪುಟಗಳು ಕ್ರೌನ್ 1/4-II24). ಪಂಡಿತ-ಪಾಮರರನ್ನೂ ರಂಜಿಸಬಲ್ಲ ಅಸಾಧ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿ ಇರುವ ಈ ಗ್ರಂಥ ಒಂದು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ. ಈ ಡಿಟಿಪಿ ಯುಗದಲ್ಲಿ, ಟ್ರೆಡ್‌ಲ್ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪುಟ, ಎಂಟು ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಮುದ್ರಿಸಿದ ರೀತಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸ್ವತಃ ಲೇಖಕರೇ ಮರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಇದು ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೂ ಮಾಡಿದ ಸಾಹಸವಲ್ಲ. ಆತ್ಮಸಂತೋಷದ ಕೆಲಸ. ಸಾಲ-ಸೋಲ ಮಾಡಿ ಗ್ರಂಥ ಬರೆದು, ಮುದ್ರಿಸಿ, ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವ 'ಹುಚ್ಚು ಕೆಲಸ' ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರವೃತ್ತಿ. ಅದರಲ್ಲೇ ಆನಂದ ಕಾಣುವ ರೀತಿ. ಇಲ್ಲಿಯ ಅನ್ವೇಷಣೆಯೇ ಹೊಸ ಹೊಸ ಅರ್ಥ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದೆ. ವ್ಯಾಪಾರೀ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸೋಲು ಕಾಣಬಹುದಾದರೂ ಹಲವಾರು ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಒಂದು ಅನನ್ಯ, ಅಸಾಧಾರಣ, ಸಾರ್ಥಕ ಪ್ರಯತ್ನವಿದು. ಹಲವು ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ದಾಖಲೆ. ಅಪ್ಪಟ ಕನ್ನಡ ಪ್ರೇಮಿಗಳ ಉದಾರ ಹೃದಯ ಪರೀಕ್ಷೆ ಈ ಗ್ರಂಥ ಮರಾಟದಲ್ಲಿ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ.

22. 'ದ.ಕ. ಸಿರಿಗನ್ನಡಂ' ಗೆಲ್ಲೆ!

- ಕು.ಶಿ. ಹರಿದಾಸಭಟ್ಟ

ಒಂದು ಜಿಲ್ಲಾ ಪ್ರವಾಸಕಥನ ಇದೀಗ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಅಪೂರ್ವವೆನಿಸುವ ಸಂಚಾರಕಥನ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಥನಗಳಂತೆ 200-300 ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಸೀಮಿತಗೊಂಡ ಅವಸರದ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲ. ಪ್ರವಾಸಕಥನಗಳು ಎಂದರೆ ವಿದೇಶ ಸಂಚಾರಗಳದ್ದು ನೆನಪಾಗುವುದು ಸಹಜ-ಆದರೆ ಇದು ಶುದ್ಧ ಸ್ವದೇಶೀ ಪ್ರವಾಸದ ಬಿತ್ತರಣೆ. ಅನೇಕ ಆಶ್ಚರ್ಯಗಳಿಗೆ ಇಂಬುಕೊಟ್ಟಿರುವ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಜನ್ಮ ಕಥನವೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮೊದನೆಯದು ಯಾರನ್ನೇ ಆದರೂ ಅಚ್ಚರಿಗೊಳಿಸುವಂಥ ಗಾತ್ರದ ಪುಸ್ತಕದ ಇದು-ಕ್ರೌನ್ 1/4 ಪುಟಗಳು

xvi+1124! ಎರಡನೆಯದು ಇಷ್ಟು ಗಾತ್ರದ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೂ ಲೇಖಕನೇ ಪ್ರಕಟನಕಾರನಾಗಿ ಅದರ ಸರ್ವಭಾರವನ್ನೂ ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡದ್ದು. ಪ್ರಕಟನ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಮಾನ್ಯರಿಂದ ಪಡೆದ ಕೆಲ ಸಾವಿರ ದಾನ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೇನೂ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲದೆ, ಇಂಥ ಹೆಬ್ಬಿಟ್ಟಿಗೆ ಯನ್ನು ಮಾರಿ ತೀರಿಸುವೆನೆಂಬ ಛಲ ಲೇಖಕರದು. ಮೂರು - ಈ ಲೇಖಕರು ಸರ್ವಮುದ್ರಣ ಸೌಕರ್ಯ ಸಂಪನ್ನವಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯವರಲ್ಲ, ಇವರು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿ. ವಿ. ಕಾಲೇಜಿನ ಅಧ್ಯಾಪಕರು. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಮಂಡ್ಯದ ಕುರಿತು 'ಸಕ್ಕರೆ ಸೀಮೆ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಕೃತಿ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ ಸಣ್ಣ ಅನುಭವವೊಂದರಿಂದಲೇ ಈ ಗಾತ್ರದ ಪ್ರವಾಸಕಥನವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡವರು. ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಕಂಪ್ಯೂಟರಿಕರಣದ ಹತ್ತಿರ ಸುಳಿಯದೆ ಕೈಮೊಳೆ ಚೋಡಿಸುವ ಪ್ರಾಚೀನ ತಂತ್ರವನ್ನೇ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ

(ವೆಚ್ಚದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ) ಅನುಸರಿಸಿ ಸಾವಿರಾರು ಪುಟಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ಮುಗಿಸಿದವರು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮೂಲೆಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಠ ಮಂದಿರಗಳ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನವಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಯಾಣಿಕನಂತೆ ಬಸ್ಸು, ಸೈಕಲು, ನಡಿಗೆಯಂಥ ಪರಿಶ್ರಮದಾಯಕ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದವರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಒಂದು ಸತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡುವ ಉಪಚಾರ- ಉಪಕಾರಗಳ ಸವಿಯುಂಡವರು. ಯಾವೊಂದನ್ನೂ ಬೇಡುವವರಲ್ಲ. ಯಾರನ್ನೂ ಕಾಡುವವರಲ್ಲ, ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು, ಹೇಳಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ದಾಖಲೀಕರಿಸಿ ತೃಪ್ತರಾಗುವ ಡಾ|| ಕೆ. ಆನಂತರಾಮು ಈ ಗ್ರಂಥ ಇಷ್ಟು ಗಾತ್ರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಿದ್ದರೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಅಂತೂ ಆದಕ್ಕಂಜದೆನುಗ್ಗಿ ನಡೆದು ಜಯಗಳಿಸಿದವರು (ಅಧ್ಯಯನ-ಗುಣ ಗಾತ್ರಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ). ಆದರೆ ಆನಂತರಾಮು ಅವರ ಕೃತಿಗೆ ತೌಳವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿದ್ದರೂ ಇವತ್ತಿನ ಜನಜೀವನದ ಸ್ಥಿತಿಚಿತ್ರವನ್ನೂ ಗತಿಚಿತ್ರವನ್ನೂ ಢಾಳವಾಗಿ ಮೂಡಿಸುವ ಪ್ರಬಲ ಆಶಯವಿರುವುದರಿಂದ ಇದು 20ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯಪಾದದಲ್ಲಿ ಈ ಜಿಲ್ಲೆ ಹೇಗಿತ್ತೆಂಬುದರ ವಾಸ್ತವ ಶಬ್ದ ಚಿತ್ರ, ಒಬ್ಬ ಸಂಚಾರಿಯ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಅನುಭವದ ಮೂಲಕ ಹರಿದು ಬರುವಂಥಾದ್ದಾಗಿದೆ.

ಪರಿವರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಎದೆಗೊಟ್ಟು ನಿಂತ ಸಾಹಸೀ ಜಿಲ್ಲೆ. ಕರಾವಳಿಯ ಈ

ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಸಮನಾಗಿ ಅಂಜಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಪರರಾಜ್ಯ, ಪರರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಾಳುವೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡ ಭೂಪ್ರದೇಶ. ಇಂಥ ಎದೆಗಾರಿಕೆಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಬಹುವಿಧವಾದ ಸಂಘಟನೆಗಳ -ಭೂತ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ನಾಗಮಂಡಲ, ಕೋಲ-ನೇಮ, ಕಂಬಳಗಳ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕರಂಗದ ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅನುಸ್ಮೃತ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ರೂಢಮೂಲವಾಗಿರುವ ಸ್ವಂತ ಅಭ್ಯುದಯದ ಕನಸುಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಕೃತಿಗಳಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಪರಿಶ್ರಮ ಪಡುವ ಆಸಕ್ತಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಎಂತಲೇ ಈ ಬಗೆಯ ಹಲವಾರು ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅನಂತರಾಮು ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಸೂಚಿಸದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

* * * * *

ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ ಲೇಖಕರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಿರಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿದಂತಾಗಿದೆ. ಒಡೆದಾಳುವ ನೀತಿಯ ಪ್ರವರ್ತಕರಾದ ಬಿಟ್ಟಿಷರು ಈ ಭಾಗದ ಕೆನರಾ(ಕನ್ನಡ)ವನ್ನು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡವೆಂದು ವಿಭಜಿಸಿದ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇದು ತೆಂಕನಾಡಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಇದು ನಿಜವಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಿರಿಗನ್ನಡ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಪಡು ಕರಾವಳಿಯ ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆ. ಜೀವನಕ್ರಮದಿಂದಲೂ ಜೀವನ ಶ್ರಮದಿಂದಲೂ ದೂರ ಸಂಚಾರ ಜೀವನದ ಗೀಳಿನಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಭವಿತವ್ಯವನ್ನು ತಾನೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಿಕನ್ನಡದಿಂದ ಸಿರಿಗನ್ನಡಕ್ಕೆ ತೇರ್ಗಡೆ ಹೊಂದಿದ ಜಿಲ್ಲೆ. ಸಂಘಟನೆಯ ಬಲದಿಂದಲೂ ಸ್ವಂತ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದಲೂ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಒಂದು ಸಮಾಜ.

* * * * *

ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಹೂರಣವನ್ನು ಸವಿಯಬೇಕು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರವಾಸಿ-ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾತವಿರುವ ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಅಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಕಾನನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಹರಡಿಕೊಂಡ ಕಮಲಶಿಲೆ, ಮಕ್ಕಿಕಟ್ಟೆ, ಬೆಂದ್ರತೀರ್ಥ, ಕುಂಜೂರು-ಎಲ್ಲೂರು, ಇರ್ಕಿಮಠ, ರಾಮಕುಂಜ, ವಿಟ್ಟ, ಕಡೆಶ್ವಲ್ಯ ಇಂಥ ನೂರಾರು ಹೆಸರುಗಳು ಬರಿದೆ ಹೊಸದಲ್ಲ, ಮಹತ್ವದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳೆಂದು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಟ ಹಾಗೂ ಕೇಳೆಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಡಾ|| ಆನಂತರಾಮು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ತೆರೆದಿಡುವ ಅದ್ಭುತಲೋಕದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತಧರ್ಮ ಯಾವುದೇ ಆಗಲಿ ಆ ಸ್ಥಾವರದೊಳಗೆ ಆನಂತರಾಮು ಸಮಾನ ಪಾವಿತ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಡೈರಿಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಾನಾ

ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯಾವುದೋ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ತೊಡಗುವಾಗ ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಜೀವಂತ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅದನ್ನೇ ಸಾವಿರಾರು ಪುಟಗಳ ಬರವಣಿಗೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಅವರು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವ ಧಾರಣಶಕ್ತಿ ಪಡೆದು ಬಂದಿರಬೇಕು. ಪರಿವಿಡಿಯ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಆನಂತರಾಮಿ ಅವರ ಬರಹದ ಹರವು ವ್ಯಕ್ತವಾದೀತೆಂದು ಅದನ್ನು ಓದುಗರ ಮುಂದೆ ಇಡುತ್ತೇನೆ. ಪರಿವಿಡಿ (1) ಸಿರಿನಾಡಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆ, (2) ಕಲೆಯ ಬೀಡು ಕಾರ್ಕಳ, (3) ಸೊಬಗಿನ ಸೋನೆ ಕುದಾಪುರ, (4) ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಮಂಗಳ ಭೂಮಿ, (5) ನೇತ್ರಾವತಿಯ ನಾಟ್ಯ ಶಾಲೆ, (6) ಹತ್ತೂರು ಕೊಟ್ಟೂರು ಪುತ್ತೂರು ಬಿಡೆ, (7) ಧರ್ಮಸ್ಥಳವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ತವನಿಧಿ, (8) ಅಮರ ಸುಳ್ಯದ ಸೀಮೆ, (9) ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳು ಕೂಡಲೂರು, (10) ಕಾಸರಗೋಡು ಕನ್ನಡ ನಾಡು, (11) ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿರಿನಾಡು, (12) ಅನುಬಂಧಗಳು. ರಚನೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಡಾ|| ಅನಂತರಾಮಿ ಲಭ್ಯ ಆಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಐತಿಹ್ಯ, ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಶಾಸನಗಳು ಕೇಳಿಯೆ ಮಾಡಿತಿಗಳು; ಎಲ್ಲಕ್ಕೆ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಪತ್ತಕ್ಷ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿನ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವಂಥ ಕರ ಕಷ್ಟದ ಉದ್ಯೋಗ-ಇದೆಲ್ಲದರ ಮಧುರ ಪಾಕವನ್ನು ನಿರಾಡಂಬರ ಕನ್ನಡ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಓದುಗರಿಗೆ ಒಂದು ರಸದೌತಣವನ್ನು ಬಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಡುಮೇಡುಗಳ, ಹಳ್ಳಕೊಳ್ಳಗಳ ಏರಿಳಿಯುವ ಪ್ರಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಆರಾಮಕುರ್ಚಿಯಿಂದಲೇ ಎಂಥೆಂಥೆ ಮಹಿಮಾಶಿಶಯಗಳನ್ನು ಅಥೆಂಟಿಕ್ ಆಗಿ ನಾವೀಗ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸಿರಿನಾಡನ್ನು ನೇರ ಮನೋರಂಜನೆಯ ಪ್ರವಾಸಕಥನವಾಗಿಯೂ ಓದಬಹುದು. ಒಂದು ಆಕರಗ್ರಂಥವಾಗಿಯೂ ಬಳಸಬಹುದು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ (ಇಡಿ ಜಿಲ್ಲೆ)ದ ಕುರಿತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವ ಎಲ್ಲ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೂ ಆಳವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ದರ್ಶನವನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಸುವ ಈ ಗ್ರಂಥ ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೋಪಾನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾದ ಮಹತ್ವದ ಗ್ರಂಥ. ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಇದಕ್ಕೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಬರೇ ವಿಭಜನಾಪೂರ್ವದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರವೆಂಬುದರಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ. ಪರಿಸರ ಪಲ್ಲಟದ ಘೋರ ವಾಸ್ತವತೆಗೆ ಎದೆಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಹಂತವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮೆಗಾ ಉದ್ಧಿಮೆಗಳ ದಾಳಿಯಿಂದಂಟಾಗುವ ಅನಾಹುತಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಿರ ಚಿತ್ರ, ಪಾರಂಪರಿಕವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ವರ್ಣರಂಜಿತವಾದ ಜೀವನ ಚಿತ್ರ

ಎಷ್ಟು ಆಪ್ಯಾಯಮಾನವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ದಾಖಲೆ ಸಹಿತವಾಗಿ ಸಮರ್ಥಿಸುವ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪುರಾವೆಯನ್ನು ಕೂಡ 'ದಕ್ಷಿಣದ ಸಿರಿಗನ್ನಡ' ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದರಿಂದ ಪುಸ್ತಕದ ಮಹತ್ವದ ಅರಿವು ಕಷ್ಟ - ಓದಿಯೇ ನೋಡಬೇಕು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಷ್ಟೋ ಸ್ಥಳಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಾರುನೋಟದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿರುತ್ತೇವೆ, ಘಟನೆ - ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಾರುಸುದ್ದಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸ್ಥಳತನಿಖೆಯಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸತ್ಯಕಥೆ, ಒಂದು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಜೀವಂತಗೊಳಿಸುವ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು - ಮಿಜಾರು ಕಂಬಳ, ಪೊಳಲಿಚಂಡು, ನಾಗಮಂಡಲ, ತೂಟಿದಾರ ಮುಂತಾದ ಜನಪದ ಕ್ರೀಡೆಗಳ ಪೂರ್ವಾಪರ - ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ 3 ವಿಷಯ ಹೇಳಿದೆ. ಇಂಥ ಸಾವಿರಾರು ವಿಷಯಗಳು ಪುಸ್ತಕದುದ್ದಕ್ಕೆ ಸಿಗಲಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿ ಸಿರಿಗನ್ನಡಿಗರ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಇಂಬು ದೊರೆಯಬೇಕು. ಓದುತ್ವ ಹೋದಂತೆ ಗ್ರಂಥದ ಮೇಲೆ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ಗೌರವ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಸಂಚಾರದ ಇಷ್ಟು ಬೃಹತ್ ರಂಗೋಲಿ ಬರೆದು, ನೂರಾರು ಸಜ್ಜನರ ಭೆಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ, ನೂರಾರು ಮೈಲಿ ಶ್ರಮದಾಯಕವಾದ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿ ಆಯಾ ಸ್ಥಳದ ಕಥೆಯನ್ನು ಯಾರ್ಯಾರಿಂದಲೋ ಕೇಳಿ ನಮೂದಿಸುವ ಅನ್ವೇಷಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ರಚಿತವಾದ ಈ ಹೆಬ್ಬೊತ್ತಿಗೆ (ಎರಡು ಕಿಲೋ ಭಾರದ್ದು) ಕೇವಲ 600ರೂಪಾಯಿಗೆ ದೊರೆಯುವುದು ಒಂದು ಸುಲಭ ಬೆಲೆ ಆಗಿದೆ. ಕೊಂಡು ಓದಿ, ಕೊಂಡಾಡಬೇಕಾದ ಗ್ರಂಥ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ತನ್ನ ಭಾರತವನ್ನು ಅರಸುಗಳಿಗಿದ್ದು ವೀರ, ದ್ವಿಜರಿಗೆ ಪರಮವೇದದ ಸಾರ, ಮಂತ್ರೀ ಜನಕೆ ಬುದ್ಧಿಗುಣ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಅನಂತರಾಮು ಅವರ ಸಿರಿಗನ್ನಡ ದ.ಕ. ಸಮಾಜದ ಅಕ್ಷರಸ್ಥ ಜನಸಮುದಾಯ ನೆತ್ತಿಗೊತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಎದೆಗವಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಗ್ರಂಥವೆಂದೆನ್ನಲು ಯಾವ ಅಡ್ಡಿಯೂ ಇಲ್ಲ.

* * * *

ಡಾ|| ಅನಂತರಾಮು ಅವರ ಕಣ್ಣು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೂತ ಹಾಗೂ ವರ್ತಮಾನ ಎರಡರಲ್ಲೂ ವ್ಯವಹರಿಸಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮುನ್ನೆಲೆ ಎರಡನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ಈ ಬೃಹತ್ ಕೃತಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟೇಶನ್ ಮತ್ತು ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಕಥನ

* * * * *

ಶೈಲಿ ಎರಡನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. 18-19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಬಂದ ವಿದೇಶೀ ಪ್ರವಾಸಿಗಳು, ತದನಂತರ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಜಿಲ್ಲಾ ದೊರೆಗಳು ಬಳುವಳಿ ಕೊಟ್ಟ ಇತಿಹಾಸ ರಚನಾ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ ಈ ಗ್ರಂಥ ಶುಷ್ಕವರದಿಯಾಗದೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನೂ ಭೆಟ್ಟಿ, ದರ್ಶನಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಚೇತೋಹಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಭೂಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಸಮಾಜ ತನ್ನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನುಳಿಸಿಕೊಂಡೇ ಸ್ನೇಹ, ಹೃದಯ ವೈಶಾಲ್ಯ, ಆತ್ಮೀಯತೆ, ಕಷ್ಟಸಹಿಷ್ಣು ಜೀವನಕ್ರಮ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಪಾರಂಪರಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಧುನಿಕತೆಯೊಡನೆ ಮೇಳೈಸಿ ಸಂಗೋಪನೆ ಮಾಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ನಿದರ್ಶನಗಳು, ಜೀವಂತ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಪುಸ್ತಕದುದ್ದಕ್ಕೆ ಹರಡಿವೆ. ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯ ನೆನಪು, ಮುನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಜೀವನದ ರೀತಿನೀತಿಗಳ ಅರಿವು, ಆಚಾರವಿಚಾರಗಳ ಮಂಥನ. ಎಲ್ಲರೂ ಇರುವರಲ್ಲಿ- ನಾಯಕರು, ವಿನಾಯಕರು, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಸಂಸ್ಕೃತಿದೂತರು, ಸಂಘಗಳು, ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸಂಸ್ಥೆ ನಿರ್ಮಾಪಕರು, ಚಿಕ್ಕ ದೊಡ್ಡವರು ಎಲ್ಲರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಲ್ಲದ್ದೇನಿದೆ, ಬೆರಲಿದೆ ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆನಂತರಾಮು ಅವರ 'ಸಿರಿಗನ್ನಡಂ' ಗೆಲೆ! ಒಂದು ಪ್ರತಿ ಬರಲಿ ನಮ್ಮ ಕೈಗೆ !

23. ಕೌಶಿಕರ ಭಾರತ ದರ್ಶನ

- ಸಂತೋಷಕುಮಾರ ಗುಲ್ಲಾಡಿ

ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನದಲ್ಲೇ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ದಾಖಲೆ ಮಾಡಿದ ಘಟನೆಯೊಂದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಅದುವೆ 1,00,000 ಶ್ಲೋಕಗಳ ಮೂಲ ಮಹಾಭಾರತ, 24,000 ಶ್ಲೋಕಗಳ ಮೂಲ ರಾಮಾಯಣ ಹಾಗೂ 18,000 ಶ್ಲೋಕಗಳ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಪ್ರಕಟಣೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ, ಮೂಲ ಶ್ಲೋಕಗಳೊಂದಿಗೆ. ಭಾರತೀಯ ಭಾಷಾ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲೇ ಇದು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ದಾಖಲೆ.

ಈ ದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಜನಜೀವನ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಾವ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ಚಿತ್ರ, ಕಲೆ, ರಾಜಕೀಯ, ಕುಟುಂಬಜೀವನ ಎಲ್ಲದವುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಅಪೂರ್ವ ಆಸ್ತಿಯೇ

ಮಹಾಭಾರತ, ರಾಮಾಯಣ, ಭಾಗವತ.

‘ಭಾರತ ದರ್ಶನ’ ಸಂಸ್ಥೆ-ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆ-ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದು 25 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ. ಆ ನಿಷ್ಠೆಸೇವೆಯ ಕತೆ ಬಲು ರೋಚಕ.

ಕಾವ್ಯ. ಇತಿಹಾಸ, ಪುರಾಣಗಳ ಈ ಭಾರತೀಯ ಸೊತ್ತುಗಳ ಒಟ್ಟು ಫಲವೇ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರ. ಈ 52 ಪುಸ್ತಕಗಳ ದಿವ್ಯ ರಥೋತ್ಸವ, ಮಹಾಮಂಗಳ ಮಹೋತ್ಸವ, ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಉತ್ಸವದ ಚಿನ್ನದ ಹಬ್ಬದ ವರ್ಷವೇ ನಡೆದಿರುವುದು ಬಲು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ.

ಒಟ್ಟು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ 35,000 ಪುಟಗಳ ಈ ಕೊಡುಗೆಯೂ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪದೇ ಪದೇ ಓದಿ, ಮೆಲುಕಾಡಿ, ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕಾದಂಥ, ಬದುಕಿನ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಈ ಗ್ರಂಥರಾಶಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಬೋನಸ್.

ಮಹಾಭಾರತ, ರಾಮಾಯಣ, ಭಾಗವತ ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿಯೇ 1957ರಿಂದ ‘ಭಾರತದರ್ಶನ’ ಎಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪತ್ರಿಕೆ ಪ್ರಕಟಣೆ ಆರಂಭಿಸಿತು. ಅದರ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಮನೆ-ಮನಗಳಲ್ಲಿ ಅರಳಿತು. ವಿದ್ವಾನ್ ಕೇಶವ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಕೌಶಿಕರು ಮಹಾಭಾರತ ಧಾರಾವಾಹಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಇದರ ಬೇಡಿಕೆ ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು ಎಂದರೆ ಅದನ್ನು 32 ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಓದುಗರು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು.

ಹೀಗೆ ಮಹಾಭಾರತ, ರಾಮಾಯಣ, ಭಾಗವತ ಸಂಪುಟಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದವರು ರಂಗಪ್ರಿಯ ಮಹಾದೇಶಿಕ ಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕೆಲವು ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಐದಾರು ಸಲ ಪುನರ್‌ಮುದ್ರಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಪುಟಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಎಟಕುವಂತೆ ಸುಲಭ ಬೆಲೆಗೇ ಮಾರುತ್ತಿರುವುದು ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಮಾರುವ ಈ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಲಾಭದ ಆಸೆ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಏಜೆಂಟರಲ್ಲಿ, ಪುಸ್ತಕ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಓದುಗರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಅನೇಕ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಮುಂದೆ ಬಂದವು. ತಿರುಪತಿ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳಗಳಿಂದ, ಅಮೆರಿಕದ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ ಟ್ರಸ್ಟಿನಿಂದ ಕೂಡ ಸಹಾಯ ಒದಗಿತು.

ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ ಈ ಇಡೀ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಪಾರೀ ಯೋಚನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಸಂಪುಟಗಳು ಜನರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು. ಸುಮಾರು 40 ಮಂದಿ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದುಗರಿಗೆ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ತಂದು ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೇವಲ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಗ- ಅದರಲ್ಲೇ ಸಂತೋಷ ಪಡುವುದು ಈ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರ ಮನೋಧರ್ಮ. ವ್ಯಾಪಾರೀ ಮನೋವೃತ್ತಿಯ ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಸೇವೆ ನಡೆದಿರುವುದು ಒಂದು ಪವಾಡ.

ಈ ಗ್ರಂಥಯಜ್ಞ ಮುದುವರಿಯಬೇಕು ಎಂದು ಅನೇಕರು ತಮ್ಮಿಂದಾಗುವ ಧನ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಈ ರೀತಿ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವರು ಬರೇ ಶ್ರೀಮಂತರಲ್ಲ. ಲೌಕಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಡವರಾದರೂ ಹೃದಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಇರುವವರು. ಕೆಲವರು ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ ಶಾಲೆ, ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಸುಮಾರು ಎರಡು ಸಾವಿರ ಪುಟಗಳ ಪ್ರತಿ ಸಂಪುಟ, ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳ ಮುಖಪುಟ, ಅದಕ್ಕೆ ರಟ್ಟಿನ ಕಟ್ಟು (ಕ್ಯಾಲಿಕೊ) ಹಾಗೂ

* * * * *

ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಹೊದಿಕೆ ಸಹಿತ ರೂಪಾಯಿ 30 ರಿಂದ 40. ಇದು 1997ರ ಬೆಲೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಇದರ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇವೆಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಮಾಡಿದ್ದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣ.

ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಗೋರಖಪುರದಲ್ಲಿ ಗೀತಾ ಪ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು 'ಕಲ್ಯಾಣ' ಪತ್ರಿಕೆಯವರು ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಇಷ್ಟು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಯೋಜನೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆದಿರುವುದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಕ್ತಾಭಿಮಾನಿಗಳ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

'ಭಾರತ ದರ್ಶನ' ನಾಡಿನ ನಾಡಿಮಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿದ ಸೇವಾಸಂಸ್ಥೆ. ಅದರ ವಿಳಾಸ -163 ಮಂಜುನಾಥ ರಸ್ತೆ, ಎರಡನೆಯ ಬ್ಲಾಕ್, ತ್ಯಾಗರಾಜನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-5600 28. (ಫೋನ್ : 080-6605381)

ಮಹಾಭಾರತ, ರಾಮಾಯಣ, ಭಾಗವತಗಳು ನಮ್ಮ ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜೀವಂತವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದರ ಅಭಿಮಾನದ ಸಾಕ್ಷಿಯಿದು.

24. ಭಾರತಸೂಕ್ತಿ ಕಾವ್ಯ

- ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರನ್

ಪದ್ಯ ಹೆಚ್ಚೋ ಗದ್ಯ ಹೆಚ್ಚೋ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನಿಖರವಾದ ಉತ್ತರ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಪ್ರಶ್ನೆ ಸರಳವಾಗಿದ್ದರೂ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹಲವು ಆಯಾಮಗಳು ಇರುವ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಂದರ್ಭ ಅದು. ಆದರೆ ಲೇಖಕನಾದವನಿಗೆ ಕಾವ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯು ಸೃಜನಾತ್ಮಕತೆಯ ಎತ್ತರದ ಮಜಲು ಎಂಬ ಗುಂಗು ಕಾಡುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಅನಂತರಾಮು ಅವರ ನಿದರ್ಶನವೂ ಈಗ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿದೆ. ಉಪನಿಷತ್ಕಾವ್ಯವಾದ ಮೇಲೆ ಇದೀಗ ಭಾರತಸೂಕ್ತಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಐದು ಗದ್ಯ ಕೃತಿಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಇವೆರಡು ಕಾವ್ಯಗಳು ಬಂದಿವೆ.

ಉಪನಿಷತ್ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗಿಂತ

ಹೆಚ್ಚಿನ ಛೇದನಾಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಭಾರತಸೂಕ್ತಿಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಬಗೆಗೇ ದೀರ್ಘವಾದ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದು ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ 40 ಪುಟಗಳಷ್ಟಿದೆ. ಡಾ. ಟಿ.ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಡಿ.ಎಸ್.ಕರ್ಕಿ, ಸೀತಾರಾಮ ಜಾಗಿರದಾರ್, ಸಿಪಿಕೆ, ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ ಮೊದಲಾದ ಪಂಡಿತರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಂಧಗಳನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ; ಆ ಅಧ್ಯಯನದ ಆಧಾರದಿಂದ ತಮ್ಮ ಸೃಜನಶಕ್ತಿಗೆ ಬಲ ತಂದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ; ತಾವು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ 419 ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ 81 ಛೇದನಾಪಂಥಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಛೇದನಾಪಂಥಗಳು ತಾವೇ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವಂಥವಾಗಿವೆ. ಗಾವಡಗೆರೆ ಚತುಷ್ಟದಿ, ತೋಗೆರೆಯಕ್ಕರ, ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರವೃತ್ತವೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ. ಉಪೇಂದ್ರವಜ್ರ ವೃತ್ತವು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಲ್ಲದೆ ಪಾದವು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕವಿಯ ಭಾವವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊಮ್ಮುವ ಮುನ್ನವೇ ಪದ್ಯವು ಮುಗಿದುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲ ಗಣರಚನೆಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾದದ ಕೊನೆಗೆ ಲಗುಲಲ ಎನ್ನುವ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಲಂಬಿಸಿದ ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಕವಿಚೇತನವು ತನ್ನ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಛೇದನಾಪಂಥಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನವ್ಯವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ತಮ್ಮ ಸಹಜಪ್ರವೃತ್ತಿಯಂತೆ ಗದ್ಯವನ್ನೇ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಲೇಖಕರು, ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಒಲಿದು ಮಾಡಿರುವ ಈ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ಛೇದನಾಪಂಥವು ಬೆರಗು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ತಾವು ಕಾರ್ಯಕ್ಕಿಳಿಯುವ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಅನಂತರಾಮು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೀಗೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರ ಗದ್ಯಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ ಸಾಕ್ಷ್ಯವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ಗದ್ಯಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ಸಂಗೀತವೂ ಇದೆ. ಅವರ ಗದ್ಯವು ಸಾಂಕೇತಿಕತೆಯನ್ನೂ ಅಲಂಕಾರವನ್ನೂ ಸಾಂದ್ರತೆಯನ್ನೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಸಿಕ್ಕೊಂಡಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವುದು ಅವರ ಹೃದಯದ ಭಾಷೆಯೇ: ಆದರೆ ಅದು ಭೌದ್ಧಿಕ ಪ್ರಖರತೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿದೆ.

ಅನಂತರಾಮು ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲೂ ಒಂದು ರೂಪಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಡಕೃಷಿಕ ವೈದಿಕರಾದ ತಂದೆಯು ಮಗನನ್ನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ

ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶವದು. ವಿದ್ಯೆ ಎಂದರೇನು? ಅದು ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಬೇಕು? ವಿದ್ಯೆಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಬದುಕಿಗೂ ಆಧಾರವಾದ ಶರೀರವು ಕೃಶವಾಗುತ್ತ ಹೋದರೆ ಅಂಥ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಾರ್ಥಕ್ಯ? ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳ ಜೀವನಚರ್ಯೆಯ ಸಮತೋಲನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವಿಕಾಸವುಂಟೆ?

ಹೀಗೆ ಈ ರೂಪಕದ ಧ್ವನಿ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಮನದಲ್ಲೂ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಪ್ರತಿ ಓದಿಗೂ ಹೊಸ ರೂಪು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಅನಂತರಾಮು ಅವರು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ರೀತಿ. ತಮ್ಮ ಈ ಕೃತಿಯ ಸಾರ್ಥಕ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಲೆಂದೇ ಲೇಖಕರು ಈ ರೂಪಕವನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಈ ಕೃತಿಯು ಭಾಷಾಂತರವಲ್ಲ, ಮೂಲವನ್ನನುಸರಿಸಿದ ಭಾವಲಹರಿ. ವ್ಯಾಸರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದರೆ ಏನು ಬಂತು? ಹಾಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಕೃತಿಗೆ ಹೊಸ ಮೆರುಗು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. “ವ್ಯಾಸರನ್ನು ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೃದಯದಿಂದ ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ವ್ಯಾಸಮುನಿಯ ಸುಭಾಷಿತಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಧೋರಣೆಯ ಭಾವಾರ್ಥಲಹರಿ” ಎನ್ನುವುದು ಲೇಖಕರ ಮಾತು.

ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು ಅವರ ಈ ಹಿಂದಿನ ಉಪನಿಷತ್ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಡಾ.ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು ಅವರು ಬರೆದ ತಮ್ಮ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ, “ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ನೇರವಾದ ಪದ್ಯಾನುವಾದವಲ್ಲ, ಭಾವಾನುವಾದವೂ ಅಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ವಿಶೇಷ ಪರಿಯ ಭಾವಾರ್ಥಲಹರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಈ ಮಾತು ಬೆಂಗಳೂರು ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು ಅವರ ಮುಂದಿನ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ಅದರ ರೀತಿಗೂ ಪ್ರೇರಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಮುನ್ನಡೆಸಿದೆ. ಉಪನಿಷತ್ಕಾವ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಮೈಕೊಡವಿಕೊಂಡು ಮುನ್ನಡೆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತಸೂಕ್ತಿಕಾವ್ಯಬಂದಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ಕೊನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಾದ ‘ಯಕ್ಷಪ್ರಶ್ನೆ’ ಮತ್ತು ‘ಭಾರತನಾರಿ’ ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖಂಡಕಾವ್ಯಗಳಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ‘ಭಾರತನಾರಿ’ ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಂತೂ ಕವಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಈಜಾಡಿದ್ದಾನೆ; ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಮಹಾಕಾವ್ಯವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸುವ ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟು ಭರವಸೆ ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಹೃದಯ ವಿಮರ್ಶಕರಾದ ಡಾ. ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು ಅವರ ಸರಿಯಾದ ಗ್ರಹಿಕೆಯದೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವೂ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಸ್ಪಂದನದ್ದೂ ಆದ ಆ ಒಂದು ಮಾತು ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು ಅವರನ್ನು ಇಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಚೋದಿಸಿದೆ. ವಿಕಾಸವಾದವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು ಅವರ ರೂಪಕಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಇದೆ.

ತಮ್ಮ ದೀರ್ಘವಾದ ಮುನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಅನಂತರಾಮು ಈ ಕಾವ್ಯೋದ್ಯೋಗದ ಬಗೆಗಿನ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

1) ಮಹಾಭಾರತವು ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಸಕಲ ಕಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೂ ಮೂಲ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೊದಗಿಸಿದ ಅದ್ಭುತ ಕಾವ್ಯ.

2) ಅದು ಸೂಕ್ತಿಗಳ ಸಾಗರ, ಅಲ್ಲಿನ ಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸೃಜನಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಛಂದೋಬದ್ಧ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

3) ನಾಲ್ಕೈದು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೂಕ್ತಿಗಳು ವ್ಯಾಸಭಾರತದಲ್ಲವೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಬೇರೆ ಕವಿಗಳಿಂದ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವವು, ಲೇಖಕನ ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗದವು, ಇಂಥವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಎರಡು ಸಾವಿರ ಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕೃತ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೂರು ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ಬೇಕಿರುವಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಬಳಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ (ವಿರಾಟಪರ್ವದ ವರೆಗೆ)

4) ಮೂಲ ಶ್ಲೋಕ - ಕನ್ನಡ ಗದ್ಯಾನುವಾದ - ಭಾವಾರ್ಥ ಲಹರಿಯ ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯ ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿ ಬೆಳೆದಿದೆ.

ಇಡೀ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು ಹೇಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿ. ಅವರ ಮುನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು 'ತೀರಾ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದವರು' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಕಾಲೀನವಾದ ಕೆಲವು ವೈಚಾರಿಕ ವಿಕೃತಿಗಳ ವಿಜೃಂಭಣೆಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಈ ಮಾತು ತಪ್ಪು ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಈಡಾಗುವ ಅಪಾಯವಿದೆ. ಭಾರತವನ್ನೂ ಭಾರತೀಯತೆಯನ್ನೂ ಕೀಳಾಗಿ ಟೀಕಿಸುವವರನ್ನು ಇಂದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೀರರೆಂಬಂತೆ ಬಿಂಬಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ದೇಶಪ್ರೇಮವನ್ನು ಅತಿರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಎನ್ನುತ್ತಾ ದೇಶದ್ರೋಹಿಗಳನ್ನು ಭಗತ್‌ಸಿಂಗ್‌ರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸೈನಿಕರ ಸೈರ್ಯವನ್ನು ಕುಂದಿಸುವವರನ್ನು ಮೆರೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ಬೇಜಾವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಅಪಾಯವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಂಥವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರಿಸಿಗುತ್ತಿದೆ. ಅದೂ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಪಂಥ ಎಂಬಂತೆ ಬಿಂಬಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು ಇಂಥ 'ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ'ಯಲ್ಲ ಅಥವಾ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತದಂಥ ಯುಗ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಪವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಈಡುಮಾಡಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿವಾಹಿನಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತರುವಂಥವರೂ ಅಲ್ಲ. ಈ ದೇಶದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅಪಾರ ಗೌರವವಿದೆ; ಅದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮುಸುಕಿರುವ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ತಾಮಸವನ್ನು ತೆಗೆದು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ತನ್ನ ಮೂಲರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಆಸಕ್ತರು. ಆ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅವರು

ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅವರು ಅರ್ಪಿಸಿರುವುದು ಭಾರತವನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಜೀವತೆತ್ತ ಹೋರಾಟಗಾರರಿಗೆ ನಾಂದಿ. ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು 'ರಾಷ್ಟ್ರೋದ್ಧಾರಕ ವಾಸಿಷ್ಠ' ಎಂದೇ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. 'ನಾ ದುರ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೂಚಿಯಾಗೆ' ಎಂದು ಶಾರದೆಯಲ್ಲಿ ಆಣೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊನೆಯ ಅನುಸಂಧಾನ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ 'ಎಡ' 'ಬಲ' ಚಿಂತನೆಗಳಾಚೆ ಸಾಗಿ ಈ ದೇಶವು ಪುರಾತನ ಪರಿಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲೆಂದು ಕವಿ ಆಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಏನು ಗರಬಡಿಯಿತೋ, ಭಿನ್ನತೆ ಸಮತೆ ಬೆರೆತ

ಬಾನಿನೆತ್ತರದ ಭಾರತವು ದುರ್ಭರ ಭಾರ

ತಾಣವಾಗಿ ಬದುಕು ರಣಾಂಗಣದ ರಣರಂಪ

ಕಾನನದ ಕೋಲಾಹಲದ ಕಹಳೆಯಾಗಿಹುದು

ಇದು ಅವರ ಕೊರಗು.

ದಲಿತ ಲಿಂಗಾಯತ ಕಿರಿಸ್ತಾನಿ ಶೂದ್ರಜನ

ಬಲಹೀನ ಗಿರಿಜನರು ವಿಪ್ರವೈಶ್ಯರು ಸಾಬ

ಕುಲಗಳೆನ್ನುವ ಹಲವು ಪುಲಕೊಂದಾಗುತ್ತ

ಪುಳಕದಿಂ ಕನ್ನಡವೆನುವ ಹಸಿರು ಹೊರೆಯಾಗೆ

ಮಲಗಿರುವ ನಾನೆದ್ದು ಹರ್ಷದಿಂ ಕಂತೆಯನು

ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಲೋಕಗಳ ಸುತ್ತಿ ಮೆರೆವೆನು

ಇದು ಅವರ ಮೊರೆ.

ಈವರೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳೂ 'ಲೋಕಾಸ್ತಮಸ್ತಾಃ ಸುಖೀನೋಭವಂತು' ಎಂಬ ದಿವ್ಯವಾಣಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ. ಈ ಕೃತಿಯ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಂಕ್ತಿಯೂ ಅದೇ.

ಭಾರತಸೂಕ್ತಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವ ರೀತಿಯು ಅನಂತರಾಮು ಅವರ ಧೋರಣೆಗೂ ಶಕ್ತಿಗೂ ಮತ್ತಷ್ಟು ಪುರಾವೆಗಳನ್ನೊದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ 'ನ ಕುರ್ಯಾತ್ ಅಪ್ರಿಯಮ್' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು

ಸತಿ ಶಿರೋಮಣಿಯನ್ನು ಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುತ್ತ

ಪತಿಯು ಎದೆಯಲ್ಲವಳ ಮೂರ್ತಿಯಂ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತ

ಶತಯತ್ನಗಳ ನಿಯೋಜಿಸಿ ಪ್ರೇಮಪುಷ್ಪದಲಿ ಪೂಜಿಸುದು ಕರ್ತವ್ಯವು ||

ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಬಲ್ಲರು. ಮೂಲ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಇದು ಹೊರತಲ್ಲ. ಮಹಾಭಾರತದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮೂಲ ಆಶಯವನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಯಾವ ಆಭರಣವಿಲ್ಲದೆಯೂ ಪತಿಯೇ ಆಭರಣವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಪತಿಯಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ಹೋದವಳು ಎಷ್ಟೇ ಚಲುವೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಸೌಂದರ್ಯವು ಶೋಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂಬ ಮೂಲ ಶ್ಲೋಕದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅನಂತರಾಮು ನಡುವಣಕ್ಕರದಲ್ಲಿ ಲಂಬಿಸಿರುವುದು ಹೀಗೆ :

ಪತಿಪತ್ನಿಯರದೇಕೀಕೃತ ಮನ ದೇಹಂಗಳೆನುವೊಡೆ

ಸತತನೂತನ ಪ್ರಕೃತಿಧರ್ಮವೆ ಸೀರೆಹೊನ್ನುಗಳು |

ಪತಿಗೆ ಸತಿಮಾತೃಕೆಯೆ ಗತಿ, ಸತಿಗಾತ ಮತಧರ್ಮವು,

ಚತುರೆ ಚತುರನ ತೊರೆದೊಡೆ ನಗನಾಣ್ಯ ಶೋಭಿಸವು || 13

ಹೀಗೆ ಪುರುಷಪ್ರಾಧಾನ್ಯದಿಂದ ಸಮತೆಯ ಕಡೆಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಉಪನಿಷತ್ಸಾಧ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಾಗ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೇ ಈಜು ಬಿದ್ದಿದ್ದರು, ಗೆದ್ದಿದ್ದರು. ಭಾರತಸೂಕ್ತಿಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟು ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಬೀಸುಕೈಹಾಕಿ ಈಜಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲ ಆಶಯದ ಸೂರೆಗೊಂಡ ಹನಿಗಳು ದುರದೂರಕ್ಕೂ ಸಿಂಪಡಿಸಿವೆ.

ಅನಂತರಾಮು ಅವರ ಧೋರಣೆಯ ಬೀಸು ಹೇಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಪುತ್ರವಂತರಾಗುವುದರಿಂದ ಪುತ್ ನರಕ ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ: ‘ಸಂಸ್ಕಾರ ನೀಡುತ ಸತ್ಪುಲವ ನಿರ್ಮಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸದ್ಗತಿ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಬದುಕಿರುವುದೇ ಕ್ಷೇಶಕರ ಎಂದು ಮೂಲದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ,

ಒದಗಿ ಬರ್ಪ ಸಹಯೋಗ ವಿಯೋಗ ರೋಗಗಳ

ಮೆದುವಾಗಿ ಸಮಭಾವದಲಿ ಸವರಿ ಮನದಲ್ಲೆ

ಹದವಾಗಿ ಶಕ್ತಿಸಂಚಯಿಸಿ ವಿಧಿಯಾಟವನು ಬಡಿಬಟ್ಟಿದೊಡೆ ಶಾಂತಿಯು||

ಮೂರು ಋಣಗಳ ಸಣ್ಣ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಇಷ್ಟತ್ತಾರು ಸಾಲುಗಳ ಪದ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ (ಬದುಕು) ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಇರುವ ಏಳು ದಾರಿಗಳ ದೀರ್ಘವಾದ ಮಾತು ಬಂದಾಗ ಒಂದೇ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಡಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ (ಧರ್ಮ)

ಒಂದು ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಮತ್ತೊಂದು ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ವಿರೋಧವೇರ್ಪಟ್ಟು, ಎರಡನ್ನೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾಲಿಸಲಾಗದ ಸನ್ನಿವೇಶ ಬಂದರೆ ಯಾವುದು ಪ್ರಧಾನ, ಯಾವುದು ಕಡಿಮೆಯ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯದು ಎಂದು ಸರಿಯಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಬೇಕು. ಇದು ಒಂದು ಸೂಕ್ತಿ. ಅದನ್ನು ಅನಂತರಾಮು ಹರಿಣೀವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ:

ಬದುಕಿನೋಳು ಧರ್ಮದ್ವಂದ್ವಭ್ರಾಂತಿ ಬಾಧಿಸಿ ಪ್ರಜೆಯಂ
 ಕದಡಿದೊಡೆ ಚಿಜ್ಞಾಸುಂಗಳ್ ತರ್ಕಮಾರ್ಗದಿ ನೀತಿಯಂ
 ಹದವರಿತು ತೂಗುತ್ತಂ ಸೋಪಾನವಾಗಿಹ ಧರ್ಮವಂ
 ಮುದಮನದಿ ಕಾರುಣ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷಂಗೆ ಮಾಳ್ವದು ಆಂಕಿತಂ

ಇಲ್ಲಿ ಕರುಣೆಯೇ ಮಾನದಂಡ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಈ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಮಾನವೀಯತೆಯ ನೇರ ಸ್ಪರ್ಶನೀಡಿ ಅದರ ಘನತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಿಯಿಂದಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮನೀಷಿಗಳ ಆ ವಾಕ್ಯವು ಸತ್ಯವಾಗಲಿ ಎನ್ನುವುದು ಮೂಲಶ್ಲೋಕದ ಅರ್ಥ. ಅನಂತರಾಮು ಅವರು ಅದನ್ನು ತಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಟದಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿರುವುದು ಅವರ ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಿಂತನೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ನಿದರ್ಶನ.

ವಿಪ್ರಕುಲವೆಂಬುದು ಸಕಲ ಚರಾಚರಗಳ್ಗೆ

ಸುಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ, ಕ್ರೂರಮುಖಗಳ್ಗೆ ಮೃದುಭಾವ,

ಅಪ್ರತಿಮ ಕಾರುಣ್ಯಗಳ ತೋರ್ಪುದೆಂಬರನುಭವಿ ಮನೀಷಿಮಹಾತ್ಮರು|

ಅಪ್ರಿಯದ ರೂಢಿಯನೊಗೆದು ಜಾತಿಗಳ ಜಿಗುಟಿ

ಸುಪ್ರಸನ್ನ ಸಮಾಜವನು ಬಾರತದ ನೆಲದ

ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸತ ಹೆಮ್ಮರದಡಿಯಲಿ ವಿಪ್ರಜನ ಕಟ್ಟಲೆಂಬುದು ಹರಕೆಯು ||

ಅನಂತರಾಮು ಅವರು ಆರಿಸಿರುವ ಸೂಕ್ತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಹೀಗಿದೆ:

ಕಷ್ಟಬಂದಾಗ ಬಲು ಭಯ ಬೇಡ

ಸುಖ ಬಂದಾಗ ಅತಿಯಾದ ಹಿಗ್ಗೂ ಬೇಡ

ಕಾಮಾಗ್ನಿಗೆ ಆಸೆಯೆಂಬ ತುಪ್ಪವನ್ನು

ಸುರಿದಷ್ಟೂ ಅದು ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತದೆ.

ಬಡವನು ಶೀಮಂತನಾದ ಶತ್ರುವಿನ ಸೇವೆ

ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮರಣವೇ ಮೇಲು

ಸುಖವು ಬಂದಾಗ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅನುಭವಿಸು

ಕಷ್ಟಬಂದಾಗ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಸಹಿಸಿಕೊ

ಸ್ತ್ರೀ ಲೋಲುಪತೆ , ದ್ರೂತ, ಬೇಟೆ ಮತ್ತು

ಮದ್ಯಪಾನಗಳು ಕಾಮಜನಿತ ದುಃಖ ಚತುಷ್ಟಯಗಳು

ಹಣದ ಆಸೆಗೆ ಕೊನೆ ಇಲ್ಲ. ತೃಪ್ತಿಬೇಕು.
 ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆಯೇ ದೊಡ್ಡ ಧರ್ಮ
 ಅಸತ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪಾಪಕರವಾದುದು ಬೇರೋಂದಿಲ್ಲ
 ಸಾಧುಗಳ ನಡುವೆ ವಾಸಿಸುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠ
 ಕೋಪವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಕ್ಷಮಿಸುವುದೇ ಪೌರುಷ
 ಭೂಮಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವಳು ತಾಯಿ ; ಆಕಾಶಕ್ಕಿಂತ ಎತ್ತರ ತಂದೆ
 ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಜನಪ್ರಿಯನಾಗುತ್ತಾನೆ
 ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಶೋಕವು ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ
 ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಧನಿಕನಾಗುತ್ತಾನೆ
 ಲೋಭವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಸುಖಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಸಹಸ್ರಾರು ಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಇಂದಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾಳೆ ಕನ್ನಡಕಾವ್ಯವಾಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ ಕೆ. ಅನಂತರಾಮ ಅವರದು. ಉಪನಿಷತ್‌ಕಾವ್ಯವು ಮುಗಿದಾಗ ಭಾರತಸೂಕ್ತಿಕಾವ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆ ಅವರಿಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಅವರನ್ನು ಒಳಗೇ ಮೀಟುತ್ತಿದ್ದ ಕಾವ್ಯಾವೇಶವು ಅದನ್ನೂ ಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸಿತು. ಅಂಥ ಒಂಬತ್ತು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಯಕ್ಷಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ತಬ್ಬಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಯ ಕಾಣ್ಕೆಯನ್ನು ಛಾಪಿಸಿದರು. ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದು ನಿರಂತರತೆ ಇಲ್ಲದ ಸಣ್ಣ ಸುಭಾಷಿತಗಳು. ಅದರೆ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಪ್ರಶೋತ್ತರಗಳು ಯಕ್ಷಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಥೆಯ ಆಧಾರ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅದೊಂದು ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಅದರ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೊಗಸು ಕಂಡಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಉತ್ತೇಜಿತರಾದ ಅನಂತರಾಮು ತಮ್ಮ ಸೃಜನಾತ್ಮಕತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದ್ರೌಪದಿಯು ಪ್ರಸಂಗವನ್ನಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಕರುಣರಸದ ಸಾಧ್ಯತೆಗೆ ಬಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಡೀ ಪ್ರಕರಣವು ಷಟ್ಪದಿ, ರಗಳೆಗಳಲ್ಲೇ ಸಾಗುತ್ತಾ ಭಾವತನ್ಮಯತೆಗೂ ಆಸರೆಯಾಗಿದೆ. ಒಂದೇ ಕತೆಯನ್ನು ಷಟ್ಪದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಪ್ರಯೋಗ ಭೂಮಿಯಂತಿದೆ, ಛಂದಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸೂಕ್ತಿಗಳನ್ನೇ ಕಾವ್ಯವಾಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅನಂತರಾಮು ಘನವಾದ ಪ್ರತಿಭೆ ಮೆರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾವನೆ ಮಹಾನುಭಾವನೆ ಮತ್ಸರಾಗ್ನಿಯಲಿ

ಬೇವ ಬೇಯುತಿರೆ ಪಾಂಡವರು ಮೂಲೋಕಗಳ
 ಕಾವದೈವಗಳಂದದಿ ಮೆರೆದಿರ್ಪರು ರಾಜಸೂಯ ದೀವಟಿಯನೆತ್ತಿ
 ಹಾವುಗಳ ಸೇವೆಯಲಿ ಸವೆದು ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ
 ಸಾವು ಮೇಲಾಗಿರಲು ಕಾಳಗವನಾಶ್ರಯಿಸಿ
 ಬೇವುಣಿಸಬೇಕೆನುತ ಸೌಬಲನಲಿ ಸುಯೋಧನನು ತೆರೆದನೊಳಮರ್ಮವ||

'ಭಾರತನಾರಿ' ಎಂಬ ಪ್ರಕರಣದ ಪ್ರಾರಂಭದ ಪದ್ಯ ಇದು. ಈವರೆಗೆ ಸಾಗಿ ಬಂದ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಹೊಸ ಮೆರಗು ಬಂದಿದೆ, ಆವೇಶ ಆವರಿಸಿದೆ. ಕಥೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿದರೆ ಒದಗಿಬರುವ ಸೌಲಭ್ಯ ಇದು. ಜನಜನಿತವಾದ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿದರೆ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ದಿವ್ಯಪರೀವೇಶವೇ ಒದಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

(ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ)

ದಾಸಿಗೇತಕೆ ನೀಳನಾಲಗೆ
 ಘಾಸಿಮಾಡುವೆ ನಿನಗೆ ದಾಸಿಯೆ
 ದಾಸಿದಾಸಿಯೆನುತಲಿ ದುಶ್ಯಾಸನನು ಮೊಗತಿವಿದ |
 ಲೇಸುಲೇಸಾಯ್ತು ಪರಮಾಪ್ತನೆ
 ಬೀಸಿ ಚಲ್ಲೆಂದೆನುತ ಕರ್ಣನು
 ಪೂಸಿಮಾಡಲು ಮುಂದಲೆ ಪಿಡಿದ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೇರಿ ||

ಇಂಥ ಆವರಣ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟುತ್ತದೆ

* * * * *

ತಮಗಾಗಿ ವಿಶ್ವದೊಳಗೊಬ್ಬನಿಹನೆಂಬುದನು

ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ಮುರಾರಿಯನು ನೆನೆಯುತ್ತ

ಅಮುಕಿದ್ದ ಕೋಪದ ಹಬೆಯನು ಹೊರಹಾಕಿ

ಹೂಂಕಾರವೆಸೆದನು ಭೀಮನು |

ಸಮರಸಾಧಿಸಿ ಕುನ್ನಿ ದುಶ್ಯಾಸನನೆದೆಯನು

ಅಮಿತರೋಷದಿ ಬೆರಳಿನಲೆ ಸೀಳಿ ಬಾಯಿಕ್ಕಿ

ಧಮನಿಗಳ ಬಿಸಿನೆತ್ತರನು ಮಹಾರಥರ ಸಾಕ್ಷಿಯಲಿ ಕುಡಿವೆ ಶಿವನಾಣೆ ||

‘ಅನಂತರಾಮು ಅವರ ಗಾಂಧೀಜಿ ಗೋಡ್ಡೆ ಮುಖಾಮುಖಿ’ ಎಂಬ ಕಥೆ ಕಥಾಲೋಕದ ಉತ್ತುಂಗ ಶಿಖರಗಳಲ್ಲೊಂದು. ‘ವಿಷಾದಕಾಂಡ’ ಕಾದಂಬರಿಯ ಶೂರ್ಪನಖಿಯ ವಿಫಲಂಭಶೃಂಗಾರ ಪ್ರಸಂಗವು ಸಾಹಿತ್ಯಲೋಕದ ಪ್ರಖರ ಸೃಷ್ಟಿ ‘ಭಾರತನಾರಿ’ ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕೊಂದು ಮೆಟ್ಟಿಲು, ಹೀಗೇ ಏರಿದರೆ ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಅನಂತರಾಮು ಅವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧತೆ ಇದೆ, ಪರಿಶ್ರಮವಿದೆ, ಪ್ರಖರ ಚಿಂತನೆಯಿದೆ, ಕ್ರಾಂತದೃಷ್ಟಿ ಇದೆ, ಆದ್ರ್ವಭಾವವಿದೆ, ಕಾಣ್ಕೆ ಇದೆ; ಏಕಾಗಬೇಡ?

25. ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಚಾರ

- ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ತರಂಗ-1

ಡಾ. ಪ್ರಣತಾರ್ಥಿಹರನ್ ಅವರು ಸಂಕೇತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸಮಗ್ರ ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆ, ಆಚಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳು, ಸಂಕೇತಿ ಹಿರಿಯರ ಹಾಗೂ ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತರಾದವರ ಜೀವನವೃತ್ತಾಂತ - ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಆಯಾ ಜನರುಗಳಿಂದ ಬರೆಸಿ ತಾವೂ ಬರೆದು ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಕೇತಿ ಸಮುದಾಯದ ದಾಖಲೆಯು ದೊರೆಯುವಂತೆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಮಯ ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಕೇತಿಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇತರ ವಿಧ್ವಾಂಸರ, ಮಹತ್ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದವರ ಬಗ್ಗೆ

ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಕೇತಿ ಲೇಖಕರು ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತಿಗಳು, ವಿಧ್ವಾಂಸರು ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಏನು ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಅವರ ಲೇಖನಗಳ ಹಾಗೂ ಕೃತಿಗಳ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತರಬೇಕು ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ಸಂಕೇತಿಗಳ ಎಲ್ಲ ಬರೆವಣಿಗೆಗಳ ಪೂರ್ಣಮಾಹಿತಿ ಅವರುಗಳು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಒಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಾನು ಬರೆದ ಲೇಖನಗಳು ಹಾಗೂ ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಡಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದರಂತೆ ಈ ಸಣ್ಣ ಪುಸ್ತಕ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ನಾನು ಬರೆದದ್ದು ಅಲ್ಪ. ಬರೆದದ್ದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ವಿವರಣೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಣ್ಣಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ ಡಾ. ಹರನಾರವರಿಗೆ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಕೇರಳಾಪುರ ಶಾಮಣ್ಣ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅರಕಲಗೂಡು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೇರಳಾಪುರ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ. ತಂದೆಯವರು ಕೆ. ಶಾಮಣ್ಣ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು; ತಾಯಿ

ಕಾವೇರಮ್ಮ ಅಗ್ರಹಾರದ ಜೋಯಿಸರ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಬಂದವರು. ತಂದೆಯವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಅಂದಿನ ಅಪ್ಪರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಾದರೂ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿ. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಓದಿ ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೇಖಕನು ತಂದೆಯವರು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೋದುವಾಗ ಅವರ ಬಳಿ ಕುಳಿತು ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೇಳುವನು. ತಂದೆಯವರು ಭಾರತ ವಾಚನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಅವರ ಕಂಠಶ್ರೀಯಿಂದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಾಲಕ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯು ಕೇಳಿ ಆನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಕೇರಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹದಿನೈದು ಇಪ್ಪತ್ತು ಕುಟುಂಬಗಳು ನೆಲೆಸಿದ್ದವು. ಸಂಕೇತಿಗಳು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಶೆಂಕೋಟ್ಟೈ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಅಂದಿನ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ವೇದ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರು. ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸದೆ ಸ್ವಂತ ಕೈಯಿಂದ ದುಡಿದು ತೆಂಗು, ಅಡಿಕೆ, ವೀಳೆಯದೆಲೆಗಳ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದರು. ಸಮೂಹಜೀವಿಗಳಾದ ಸಂಕೇತಿಗಳ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಲೇಖಕನ ಮೇಲೆ ವೇದಮಂತ್ರಗಳು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಭಾವವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ್ದವು. ಸಂಕೇತಿಗಳ ಶ್ರಮಜೀವನ, ಅವರ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಉದಿಸಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆ, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ

ವಿಧಿಸಿರುವಂತೆ ಬದುಕನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅವರ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಬಾಲಕ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದುವು. ಸಂಕೇತಿಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ಸರಳ ಜೀವನಗಳು ಲೇಖಕನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿದ್ದವು. ಕೇರಳಾಪುರವು ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದೆ. ಕಾವೇರಿನದಿ ಮತ್ತು ಊರಿನ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯವು ಲೇಖಕನ ಬಾಳಿಗೆ ಒಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟವು.

ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಬಾಲಕ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯು ಅಲ್ಲಿಯ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಲೋಯರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಮುಂದೆ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದಲ್ಲಿನ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಲೋವರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದ. ಮುಂದೆ ಮೈಸೂರಿನ ಬನುಮಯ್ಯ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಆಗಿನ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಂಟರ್ ಮೀಡಿಯಟ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗಿ ಮುಂದೆ ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಬಿ.ಎ. ಆನರ್ಸ್ ತರಗತಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದನು. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ರಕ್ಷಣಾ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಗಣಕನಾಗಿ ದುಡಿದು ಅನಂತರ ಮೈಸೂರಿನ ಸೆಯಿಂಟ್ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬೋಧಿಸಿದನು.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಕಾದಂಬರಿ ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಅಭಿಮಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿ ನೆಲೆಸಿತ್ತಾದರೂ ಲೇಖಕನ ಕನ್ನಡ ವ್ಯವಸಾಯ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅರಂಭವಾದುದು ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿದೊರೆತದ್ದು ಇಂಟರ್ ಮೀಡಿಯಟ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ. ಕವಿ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರು ತರಗತಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ತರಗತಿ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಉತ್ಸಾಹ. ಒಂದು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖನ ಬರೆದುಕೊಂಡುಬರಲು ಹೇಳಿದರು. ಲೇಖಕನು ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟನು. ಎಲ್ಲರ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯ ಲೇಖನವನ್ನು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದಿ ಶ್ಲಾಘಿಸಿದರು. ಅದು ಲೇಖಕನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸ್ಪೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು. ಇಂಟರ್ ಮೀಡಿಯಟ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅರುವತ್ತೊಂದು ಅಂಕಗಳು ಬಂದುದರಿಂದ ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಆನರ್ಸ್ ತರಗತಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ದೊರೆತು ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗಳ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ವಿಪುಲಾವಕಾಶ ಒದಗಿಬಂದಿತು. ಕವಿ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರು, ತೀ.ನಂ.

ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನರು, ಡಿ.ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಚಾರ್ಯರು ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಪ್ಪನವರು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಇಂಬುಕೊಟ್ಟರು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರುಗಳಾದ ಸಿ.ಆರ್. ನರಸಿಂಹಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗ ದರ್ಶಕರಾದರು. ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರವೀಣರಾದ ಡಾ. ಎಂ.ಎಚ್. ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಎಸ್.ಶ್ರೀಕಂಠಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಶಿಲ್ಪ ಮೊದಲಾದುವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖಕನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸಿದರು. ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ ಲೇಖಕನು ಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯವಸಾಯಿಯಾಗುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಣೆ ಕೊಟ್ಟವು. ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕೈ ಪಳಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಿತು.

ಲೇಖಕನ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣಕತೆ, ಲಘು ಬರಹಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳು, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಗಳು ಮತ್ತು ಕೃತಿಗಳು ಎಂದು ಮೂರು ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದೆ. ಆಯಾ ಲೇಖನ, ಪ್ರಬಂಧ ಅಥವಾ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಕಾರಣ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಲೇಖಿಸುತ್ತ ಅವುಗಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ತರಂಗ-2

ಸಣ್ಣಕತೆ ಮತ್ತು ಲಘುಬರಹಗಳು

ಮೈಸೂರಿನ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸೇರಲು ಸಾವಿರದ ಒಂಭೈನೂರ ನಲವತ್ತಾರನೆಯ ಜುಲೈ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಇದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ್ದ ಕನ್ನಡಕೋಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಡಲು ಕೆಲವರು ನಿಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಕೂಡ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರು. ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಒದಗಿಸಿದ್ದ ನಮೂನೆಯ ಪಟ್ಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಷ್ಟು ಕಾಲ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಶಬ್ದ ಸಂಗ್ರಹದ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅನಂತರ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಶಬ್ದ ಸಂಗ್ರಹದ ಕಾರ್ಯ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ

ಇದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಆನರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಹಾಧ್ಯಾಯಿಯಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಸ್. ರಾಮರಾವ್, ಪ್ರಹ್ಲಾದರಾವ್ ಮೊದಲಾದವರ ಒಡನಾಟವೂ ದೊರಕಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಕೆಲವು ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಗೆಳೆಯರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೆಲವು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಣ್ಣಕತೆ, ಹರಟೆ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು ಅವು ಆಯಾ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದುವು. ಈ ಸಮಯದ ಬರಹದ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚೇನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಲೇಖನ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋದಮೇಲೂ ಇಂಥ ಲೇಖನಗಳು ಅಲ್ಲ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದುವು. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ದೊರಕಿದಷ್ಟು ಲೇಖನಗಳ ಒಂದು ಕಿರು ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

1. ಬೆಪ್ಪು, ನಗುವನಂದ, ಡಿಸೆಂಬರ್ 1945

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೆಪ್ಪು, ದಡ್ಡ ಎಂಬ ಎರಡು ಪ್ರಭೇದಗಳುಂಟು. ದಡ್ಡನೆಂಬುವನು ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಜನರ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವನು. ಆದರೆ ಬೆಪ್ಪನು ಹಾಗಲ್ಲ. ತನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಇದ್ದರೂ ತಿಳಿದಿದೆ ಎಂಬಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತ ಸಮಾಜದ ಜನರ ಗೌರವವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಇರುವವನನ್ನು ಬೆಪ್ಪು ಎನ್ನಬಹುದಲ್ಲವೆ. ಅವನು ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ವೈಭವಯುತ ಕಚೇರಿಯ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಟು ಬೂಟು ರುಮಾಲುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕುಳಿತು ತನಗಿಂತ ಕೆಳಗಿನವರ ಮೇಲೆ ಜಬರ್ದಸ್ತು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಯಾವುದೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಷಯ ಬಂದಾಗ ಜರ್ಜುರಿಸಿ ತನ್ನ ಕೈಕೆಳಗಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಏನೂ ತಿಳಿಯದೇ ಇದ್ದರೂ ತಿಳಿದಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾ ಸೋಗು ಹಾಕುವ ಈ ಜನರನ್ನು ಏನೆಂದು ಕರೆಯಬೇಕು; ಬೆಪ್ಪರು ತಾವು ಬುದ್ಧಿವಂತರಂತೆ ನಟಿಸಿ ಇತರರನ್ನು ಬೆಪ್ಪು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

2. ಗುದ್ದೋ ಹಪ್ಪಳದ ಸದ್ದೋ, ನಗುವನಂದ, ಡಿಸೆಂಬರ್ 1945

ನಟರಾಜ ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಪದಬಂಧ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದು ಪದಬಂಧದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪದ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಏನೆಲ್ಲ ಗೀಚಿ ತಲೆಕೆರೆದುಕೊಂಡರೂ ಹೊಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಟರಾಜ ರಾಮುವನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ರಾಮು ಕುದುರೆ ರೇಸು, ಸಿನಿಮಾ ನಟಿಯರು ಮೊದಲಾದವರ ವಿಷಯವೆತ್ತಿ ನಟರಾಜನ ಗಮನವನ್ನು ಬೇರೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ನಟರಾಜನನ್ನು ತಲೆಕೆಳಕಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಪದವನ್ನು ಹೇಳಿ ರಾಮು ಅಡುಗೆಯ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಓಡಲು ನಟರಾಜ ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ರಾಮುವಿನ

ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಗುದ್ದುವನು.

3. ಅಂದಿನ ಆತ ಇಂದಿನ ಅನಂತಯ್ಯ, ವಾಣಿ, ಮಾರ್ಚ್ 1946

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸರಕಾರಿ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬಹುದಾದಂಥ ಒಂದು ಸಂಗತಿ.

ಅನಂತಯ್ಯ ಎಂಬುವರು ಸರಕಾರಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕಿದ್ದವರು. ನಿವೃತ್ತರಾದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಆಶೋತ್ತರಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದೆಂದು ಜೀವವಿಮೆ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರು. ನಿವೃತ್ತರಾಗಿ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದರೂ ವಿಮಾ ಹಣ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕಚೇರಿಗಳಿಗೆ ಅಲೆದಲೆದು ಬಸವಳಿದಿದ್ದರು. ನಿವೃತ್ತರಾದ ಮೇಲೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡಿಸಿ ಮಗಳ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಸುಖವಾಗಿರುವೆನೆಂದು ಕನಸು ಕಟ್ಟಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಪರ ಕಚೇರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ಅವನ ವಿಮಾಹಣ ದೊರೆತು ಅನಂತಯ್ಯನ ಕನಸುಗಳು ನನಸಾಗುವುವು. ಇದೊಂದು ಸಣ್ಣಕತೆಯಂತೆ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ.

4. ಅಂದು ಇಂದು, ವಾಹಿನಿ, ನವೆಂಬರ್ 10, 1946

ವಿಠಲ ರಹೀಮ ಇಬ್ಬರು ಅನಾಥ ಬಾಲಕರು. ಬೆಂಕಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಟಕ ಟಕ ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತ ರೈಲುಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಕರೆದುರಿಗೆ ಕೈಯೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿ ಕಾಸು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿ, ಅವರ ಧೈರ್ಯ ಲೇಖಕನನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. 'ಇಷ್ಟು ಎಳೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇವರಿಗಿರುವ ಧೈರ್ಯ, ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಹಗುರಭಾವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಏಕಿರಬಾರದು?' ಎಂದು ಲೇಖಕರು ಆ ಬಾಲಕರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರು. ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳ ಅನಂತರ ಅದೇ ರೈಲುಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಯುವಕರಾದ ಆ ಹುಡುಗರು ಅದೇ ರೀತಿ ಹಾಡು ಹೇಳುತ್ತ ಕಾಸು ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೀಸೆ ಬಲಿತ ಹುಡುಗರು ಹೆಂಡ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದಿನ ಆ ಬಾಲಕರಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ಬಲಿತ ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ !

5. ಬಲಿದಾನ, ಸೆಯಿಂಟ್ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜಿನ ವಾರ್ಷಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ, 1955

ಇದೊಂದು ಸುಂದರವಾದ ಸಣ್ಣಕತೆ. ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಒಂದು ದುರಂತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿತ್ರ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂಬ ಘನ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಶೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮುಷ್ಕರವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆರು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದರೂ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಮಾಲೀಕರೊಡನೆಯ ಸಂಧಾನ ವಿಫಲವಾಗಿತ್ತು. ಮುಷ್ಕರದ ಪರಿಣಾಮ ಬಡ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆಯಿತು. ಮರ್ಯಾದಪ್ಪನ ಪುಟ್ಟ ಸಂಸಾರ ಮುಷ್ಕರದ

ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂದು ಬೆಂಡಾಯಿತು. ಮರ್ಯಾದಪ್ಪ ಅಣ್ಣ, ಅತ್ತಿಗೆ ಶರಣಮ್ಮ ಇವರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವನು ರಾಮಸಹಾಯ. ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರ ಬಡ ಕುಟುಂಬ, ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಮಸಹಾಯ ಮುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಹೋರಾಡಿದ. ಕಾರ್ಮಿಕರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಆಹುತಿಕೊಟ್ಟರೂ ಸರಿಯೆ, ಎಂಬುದು ರಾಮಸಹಾಯನ ಧ್ಯೇಯ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೆ ದುಸ್ತರವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ತಾನು ಬಲಿದಾನವಾದರೆ ಪತಿ ಮತ್ತು ಮೈದುನ ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಬಯಸಿದ ಶರಣಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬಲಿದಾನವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಕೂಲಿಗಾರರ ದುರಂತ ಜೀವನವನ್ನು ನೋಡಿದ ಲೇಖಕರು ಈ ಕರುಳು ಕೊರೆಯುವ ಕಥೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

6. ಮೀಸೆ, ಸೆಯಿಂಟ್ ಫಿಲೋಮಿನ ಕಾಲೇಜಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಪತ್ರಿಕೆ, 'ಪಾರಿಜಾತ' 1965

ಇದು ಮೀಸೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಡಂಬನಾ ಚಿತ್ರ ಎಂದಾದರೂ ಹೇಳಿ, ನಗೆ ಬರಹ ಎಂದಾದರೂ ಹೇಳಿ ಅಥವಾ ಹರಟೆ ಎಂದಾದರೂ ಎನ್ನಿ. 'ಮುಖಕ್ಕೆ ಮೀಸೆಯೇ ಭೂಷಣ', 'ಮೀಸೆ ಹೊತ್ತವನೇ ಗಂಡಸು' ಎಂಬ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತ ಮುಖ ನೋಡಿ ಲಕ್ಷಣ ಹೇಳುವಂತೆ ಮೀಸೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮನುಷ್ಯನ ಗುಣವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಲೇಖಕರು. ರವಿವರ್ಮನ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರ, ನಾರಾಯಣ ಇವರಿಗೆ ಮೀಸೆಯು ಶೋಭೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಮೀಸೆಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವ ರೀಕೇ ಬೇರೆ. ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮೀಸೆ ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಕೃಷ್ಣನು ರಾಯಭಾರಿಯಾಗಿ ಕೌರವ ಸಭೆಗೆ ಹೋದಾಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ಎದ್ದು ಬಂದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಲಿಲ್ಲವಂತೆ. 'ಭಗವಂತನೆದುರಿಗೆ ಮೀಸೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಿಂತು ನಿಮ್ಮ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಡಿ' ಎಂದು ಒಬ್ಬರು ಹೇಳಿದರಂತೆ.

7. ಷೋಡಶಿ, ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ, ಸಂಪುಟ 68, ಸಂಚಿಕೆ 2, 1986

ಇದೊಂದು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥೆ, ಹಿಂದಿನ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರಬಹುದಾದಂಥದ್ದು. ಹಿಂದಿನ ಶತಮಾನದ ಒಬ್ಬ ರಸಿಕ ಜಮೀನುದಾರನ ಮನೆಯ ಹೊರಗಿನ ಮತ್ತು ಒಳಗಿನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಸುಂದರ ಮಹಲು, ನರ್ತನಮಂದಿರದ ಅಲಂಕಾರ, ದಿವ್ಯಸುಂದರಿಯೊಬ್ಬಳ ಮನಮೋಹಕ ನೃತ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಕನಸಿನ ಚಿತ್ರ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಓದುಗರನ್ನು

ಆವರಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರಿ ಜಮೀನುದಾರರ ಭವ್ಯಗೃಹದ ಮೋಹಕಚಿತ್ರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅಪೂರ್ವ ಲಾವಣ್ಯತಿಯಾದ ಷೋಡಶಿಯ ನೃತ್ಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳೆದುರಿಗೆ ಜೀವಂತವಾಗಿ ತಂದು ನಾವೂ ಆ ನರ್ತನವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆಯೋ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನಾಲೋಕಕ್ಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತದೆ ಈ ಕಥೆ.

8. ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ, ಭಾಗ-1,2,3, ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ, 1986-87, ಸಂಪುಟ 68-ಸಂಚಿಕೆ 3, ಸಂಪುಟ 69-ಸಂಚಿಕೆ 1, ಸಂಪುಟ 69-ಸಂಚಿಕೆ 3

ಲೇಖಕರ ಊರಾದ ಕೇರಳಾಪುರದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿನದಿ ಹರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಜನ ಜಾನುವಾರಗಳಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕಾವೇರಿ ತನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಊಡಿಸಿ ಜನರಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಲೇಖಕರು ಕಾವೇರಿಗೂ ತಮಗೂ ಇರುವ ನಂಟನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯದ ಆಸ್ವಾದವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಊರಿನ ಕಾವೇರಿ ನದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ದಂತಕಥೆಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವು ಓದುಗರಿಗೆ ಮನರಂಜಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ದಂತಕಥೆಯ ವರ್ಣನೆಯ ತುಣುಕನ್ನು ಓದುಗರಿಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ದಡದ ಮೇಲುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಊರಿಗಿಂತ ದೂರವಾಗಿ ದೈವಭೂತಗಳ ನೆಲೆಯಿದೆಯೆಂದೂ ಅವು ಅಮವ್ಯಾಸೆಯ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಯ ಮೇಲೆ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ ಎಂದೂ, ಕೇರಳಾಪುರದಿಂದ ಒಂದೆರಡು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಜಪದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ದೇವರುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿ ಪುನಃ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಟು ಬೆಳಗಿನ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ತಮ್ಮ ನೆಲೆಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತವೆ ಎಂದೂ ಒಂದು ದಂತಕಥೆ. ದೆವ್ವಗಳ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಸೊಗಸನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. “ಕಂಚಿನ, ಬೆಳ್ಳಿಯ, ಚಿನ್ನದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹಾಗೂ ಕಾಗಡಿಗಳೇನು! ಗ್ಯಾಸ್ ಲೈಟನ್ನೂ ಮೀರಿದಂಥ ದೀಪಗಳ ಸಾಲುಗಳೇನು! ಹೊಳೆ ಹೊಳೆಯುವ ವಿವಿಧಾಕಾರದ ದೇವತೆಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳೇನು! ಆ ದೆವ್ವಗಳ ದೇಹದಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಕಾಂತಿಯೇನು! ಅವುಗಳ ವೇಷಭೂಷಣಗಳೇನು! ‘ನ ಭೂತೋ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ’- ಹಿಂದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಮುಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ದೀಪಗಳ ಬೆಳಕು ಎಲ್ಲಿಂದ, ಯಾವ ರೀತಿಯ ಪಂಜಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದೇವತಾ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದ ಪಚ್ಚೆ, ನೀಲಿ, ಕೆಂಪು ಮೊದಲಾದ ವಜ್ರ ವೈಡೂರ್ಯಗಳ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಆದಿಶೇಷನಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ದೆವ್ವಗಳು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ, ಕಾಗಡಿಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಸಾಲಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ

ಅದೇನು ಸೊಗಸು, ಅದೇನು ಬೆಡಗು! ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಗಳ ಎರಡೂ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಿರೀಟ ಧರಿಸಿದ ದೆವ್ವಗಳು ಚಾಮರ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಮುಂದುಗಡೆ ವಾದ್ಯಗಳ ಭೋರ್ಗರತ ಅವರ್ಣನೀಯ, ಅನೂಹ್ಯ. ಜಾಗಟೆ, ತಾಳ, ತಮ್ಮಟೆಗಳೊಡನೆ ತಂತಿಯ ಹಾಗೂ ಉಸುರಿನಿಂದ ಊದುವ ವಿಚಿತ್ರ ಆಕಾರದ ವೀಣೆ, ಕೊಳಲು, ಓಲಗ(ವಾಲಗ), ಕಹಳೆ ಮೊದಲಾದುವು ನಾದ ತರಂಗಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಜೊತೆಗೆ ದೆವ್ವಗಳು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಾಳ ಹಾಕುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದೊಂದು ರೀತಿಯ ದಿವ್ಯಗಾನ. ಅದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತಿರಬೇಕು. ಈ ಭೂ ಲೋಕದ ಸಹವಾಸವೇ ಬೇಡ, ಅವುಗಳ ಜತೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಆ ಮೆರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಮೆರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಭಕ್ತಿರಸ ಉಕ್ಕಿ ದಿವ್ಯಾನಂದವುಂಟಾಗಿತ್ತಿತ್ತು.

9. ಗುರುಸ್ಮರಣೆ, ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ, 1956

ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಪ್ರೊ|| ಎ.ಆರ್.ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಒಂದು ಸಂಭಾವನಾ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕವು ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ಆ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಲೇಖನ. ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದಾಗ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬಿ.ಎ. ಆನರ್ಸ್ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದ ಲೇಖಕನು ಅವರ ಗಂಭೀರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಸರಳವಾಗಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹಕ್ಕೂ ಎಡೆಗೊಡದಂತೆ ಪಾಠ ಮಾಡುವ ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಾಂಡಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಲೇಖಕನು ತನಗೂ ಪ್ರೊ|| ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೂ ಇದ್ದ ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದಾನೆ.

10. ಕನ್ನಡ ಮಿತ್ರ, ಅಂತಃಕರಣ, ದೇಜಗೌ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ, ಸಂ. ಕೃಷ್ಣ ಆಲನಹಳ್ಳಿ, 1972

ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕುಲಪತಿ (ವೈಸ್ ಛಾನ್ಸಲರ್) ಆದ ಪ್ರೊ|| ದೇಜಗೌ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆಲ್ಲ ಮಿತ್ರರು ಮತ್ತು ಆಪ್ತರು. ಆನರ್ಸ್ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಮುಂದಿನ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರೊ|| ದೇಜಗೌ ಅವರು ಲೇಖಕನಿಗೆ ಆಪ್ತರು. ಅತ್ಯಂತ ನೆಚ್ಚಿನವರು. ತನಗೂ ದೇಜಗೌ ಅವರಿಗೂ ಇದ್ದ ಆಪ್ತ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಅವರ ಕನ್ನಡ ಪ್ರೇಮವನ್ನೂ, ಕನ್ನಡಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನೂ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದ್ದಾರೆ.

11. ಆ ದಿನಗಳು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ , ಚಿಗುರು, ಸಂಚಿಕೆ 9, 1984

ಚಿಗುರು, ಅಮೇರಿಕ ದೇಶದ ಅಟ್ಲಾಂಟಾ ನಗರದಿಂದ ಶ್ರೀಯುತ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಪತ್ರಿಕೆ. ಅಟ್ಲಾಂಟಾದ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸುವ ಹಾಗೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಕನ್ನಡ ಸೌರಭವನ್ನು ಹೊರತರುವ ಪ್ರಶಸ್ತಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಟ್ಲಾಂಟಾ ನಗರದ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದುದಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಅಮೇರಿಕದ ಕನ್ನಡಿಗರು ರಚಿಸಿದ ಕವನ, ಸಣ್ಣಕಥೆ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ, ಕಾದಂಬರಿಕಾರರ, ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಲಿದೆ.

ಲೇಖಕನು ಅಮೇರಿಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಟ್ಲಾಂಟಾದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗನ ಜತೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಪರಿಚಯದಿಂದ ಉತ್ತೇಜಿತನಾದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಚಿಗುರು ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಬರೆದ ಲೇಖನ ಇದು. ಸಣ್ಣಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಊರಿಗೆ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದಲು ಹೋದ ಬಾಲಕನ ಅನುಭವಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಮುಗ್ಧ ಹಳ್ಳಿಯ ಬಾಲಕರು ನಯವಂಚಕರಿಂದ ಹೇಗೆ ಮರಳಾಗುತ್ತಾರೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತೆಯ ಹಾಗೆ ಕೂಗುವ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಕತ್ತೆಗಳಂತೆ ಕೂಗಿಸಿ ಆನಂದಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.

12. ಇತರೆ

ಲೇಖಕನು ಹಲವು ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬರೆದ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳ ಲೆಕ್ಕ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಹಲವು ಲೇಖನಗಳು ದೊರಕುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇಂಡಿಯನ್ ಇನ್‌ಟೆಲಿಜೆನ್ಸ್‌ನವರ ಬುಲೆಟಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಲೇಖನಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ 'ನನ್ನ ಪ್ರಕಾರ ದೇವರು' ಎಂಬುದು ಒಂದು ಲೇಖನ. ಇದರಲ್ಲಿ ದೇವರು ಎಂದರೇನು? ಉಪನಿಷತ್ತು ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರ ಕಲ್ಪನೆಯೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೋಹರಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ಲೇಖಕರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರು ಎಂದರೆ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಲಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಭೆಯು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವ 'ವಿಪ್ರನುಡಿ' ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತಿಗಳ ಇತಿಹಾಸ, ಅವರ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಸ್ತೃತ ಲೇಖನ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಏ.ನಾ. ರಾಮನಾಥ್‌ರವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವ 'ಹಿರಿಯ ಪ್ರಜೆಗಳು' ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಲೇಖಕನು

ಬರೆದ ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಲೇಖಕನು ಬರೆದ, ಹಲವು ಗ್ರಂಥಗಳ ಪರಿಚಯ ಲೇಖನಗಳು, ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಪಂಚ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.

ತರಂಗ 3

ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನಗಳು

1. ತಿರುಕ್ಕುರಳ್ :

ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದು ಲೇಖಕನು ಮೊದಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನ. ಈ ಲೇಖನ ಪ್ರಕಟವಾಗದಿದ್ದರೂ ಮೊದಲ ಪ್ರಯತ್ನವೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಆ ಲೇಖನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಬಿ.ಎ.(ಆನರ್ಸ್) ಅಭ್ಯಸಿಸುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕನ್ನಡದ ಜತೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ಮತ್ತು ತೆಲುಗು ಎರಡು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಗುರುಗಳು ಇದ್ದರು. ತೆಲುಗಿನ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ರಾಜಪಲ್ಲಿ ಅನಂತಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ ಅವರಿದ್ದರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಆನರ್ಸ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅನಂತಕೃಷ್ಣಶರ್ಮರ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸಂಪದ್ಧರಿತರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತೆಲುಗನ್ನು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೇಖಕನು ಕನ್ನಡ ಆನರ್ಸ್ ತರಗತಿಗೆ ಸೇರಿದಾಗ ಗುರುಗಳಾದ ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ತಮಿಳನ್ನು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದರಂತೆ ಲೇಖಕನು ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡನು. ರುದ್ರಪತಿ ಎನ್ನುವವರು ಆಗ ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ತಮಿಳಿನ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಂದ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಯಾಗಿ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿದ್ದ 'ತಿರುಕ್ಕುರಳ್' ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಲೇಖಕನು ತಿರುಕ್ಕುರಳ್‌ನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಲೇಖನವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದನು. ತಿರುಕ್ಕುರಳ್ ಕಾವ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಆ ಲೇಖನದಿಂದ ಆಯ್ದು ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

'ತಿರುಕ್ಕುರಳ್' ತಮಿಳು ವೇದ ಎಂಬ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ನೀತಿಗ್ರಂಥವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ತಿರುಕ್ಕುರಳ್‌ನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು ತಿರುವಳ್ಳುವರ್. ಸಭ್ಯನೂ, ಸುಸಂಸ್ಕೃತನೂ, ವಿದ್ವಾಂಸನೂ, ಮೇಧಾವಿಯೂ

ಆದ ಕವಿ ತಿರುವಳ್ಳುವರ್. ವಳ್ಳುವರನ ತಂದೆ ಭಗವಾನ್ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ತಾಯಿ ವಳ್ಳುವರ್ ಜಾತಿಯ ಆದಿ ಎಂಬುವಳು. ತಾಯಿಯ ಜಾತಿಯನ್ನೇ ವಳ್ಳುವರ್ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟುಕೊಂಡನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ವಳ್ಳುವರ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹಿಂದೆ ತಿರು(ಶ್ರೀ)ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಕವಿಯ ಹೆಸರು ತಿರುವಳ್ಳುವರ್ ಎಂದಾಯಿತು. ತಿರುವಳ್ಳುವರನು ಕ್ರಿ.ಶ. ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ತಿರುವಳ್ಳುವರನ ಹೆಂಡತಿ ವಾಸುಕಿ.

ತಿರುವಳ್ಳುವರರು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಶುದ್ಧ ನೀತಿಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ 'ವೆಣ್ಣಾ' ಎಂಬ ಎರಡು ಸಾಲಿನ ಪದ್ಯ ಚುಟಕವೂ ಚುರುಕೂ ಆಗಿವೆ. ಈ ಕವಿಯು ಜನತೆಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿರುವ ರತ್ನಗಳು ಸರ್ವಕಾಲಕ್ಕೂ ಸರ್ವರಿಗೂ ಅನುಗುಣವಾಗಿವೆ. ಇಂದಿಗೂ ಜನಮನದಲ್ಲಿ ತಿರುಕ್ಕುರಳ್ ಮನೆ ಮಾಡಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪದಿಗಳ ಮೂಲಕ ನೀತಿ, ಧರ್ಮ, ಲೋಕವ್ಯವಹಾರ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಸರ್ವಜ್ಞನು ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುವಳ್ಳುವರರನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಾನೆ. ಸೂತ್ರರೂಪವಾದ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ನೆಟ್ಟನೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಟ್ಟುವ ಗುಣಗಳಿಗೆ ತಿರುವಳ್ಳುವರ್ ಮತ್ತು ಸರ್ವಜ್ಞರು ಸಮಾನರಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

'ತಿರುಕ್ಕುರಳ್' ಕಾವ್ಯವು 'ಮುಪ್ಪಾಲ್' ಎಂದರೆ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಕಾಮಗಳೆಂಬ ತ್ರಿವರ್ಗವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮ, ಆರ್ಥ, ಕಾಮಗಳನ್ನು ನೀತಿಯ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮೋಕ್ಷ ತಾನೇ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿರುವ ವಿಷಯ. ತಿರುಕ್ಕುರಳ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ದ್ವಿಪದಿಗಳು ಸಹೃದಯರ ಮನವನ್ನು ರಂಜಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು.

ನನ್ನಿ ಮಱಪ್ಪದು ನನ್ನನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲ

ನನ್ನೇ ಮಡಾಪ್ಪದು ನನುಱ

(ಕುರಳ್ 108)

'ನನ್ನಿ' ಎಂದರೆ ಸತ್ಯ. ಸತ್ಯವನ್ನು ಮರೆಯುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಸತ್ಯವಲ್ಲದನ್ನೇ ಮರೆಯುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಈ ದ್ವಿಪದಿಗಳು ಸೂತ್ರಗಳಂತೆ ಅತಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದರೂ ವಿಪುಲವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ತಿರುವಳ್ಳುವರ್ ಭಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಸಾರಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧನವೆಂದರೆ ಭಕ್ತಿಯೆಂದೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

“(ಹುಟ್ಟು ಸಾವೆಂಬ) ಪಿರಿದಾದ ಕಡಲನ್ನು ದಯಾಸಾಗರನೆನಿಸುವ ಅವನ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನುಳಿದು ದಾಟಲಿದು”

ತಿರುವಳ್ಳುವರರು ರೈತನ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣ ಮಳೆ; ಮಳೆ ನಿಂತರೆ ರೈತರ ಉಸಿರು ನಿಂತಂತೆ. ಅವರು ಏನೇನೂ ಮಾಡಲಾರರು”.

ಮಳೆಯೇ ಜನರನ್ನು(ರೈತರನ್ನು) ಹಾಳುಮಾಡುವುದು. ಮಳೆಯೇ ಹಾಳುಮಾಡಿದವರನ್ನು ಉಳಿಸುವುದು. (15)

ಮುಂದೆ ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಾಯ ಕೊಡಬಹುದು.

“ಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಮರೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕೇಡು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ”.

“ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಯೋಗ್ಯಳಾದ ಸಹಧರ್ಮಿನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಐಶ್ವರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಮನೆಗೆ ಮಕ್ಕಳೇ ಭೂಷಣ.”

ಪ್ರೇಮವನ್ನು ತಿರುವಳ್ಳುವರರು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಪ್ರೇಮವೇ ಜೀವನದ ಪ್ರಾಣ; ಪ್ರೇಮವಿಲ್ಲದವನು ಎಲುಬು, ಮಾಂಸ, ಪಿಂಡ ಮಾತ್ರ”.

“ನಿಷ್ಕಲಂಕ ಬದುಕನ್ನುಳ್ಳವನೇ ಬಾಳ್ವವನು.

ಅವಿಲ್ಲದವನೇ ಬಾಳದವನು”

ದಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಕವಿ :

“ಸಂಪತ್ತಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಈ ಲೋಕ ಹೇಗೆ ಇಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ದಯೆಯಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಪರಲೋಕವಿಲ್ಲ”.

ಇದೇ ರೀತಿ ಅಹಿಂಸೆ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕವಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜನ್ಮದ ಬದುಕನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳುವವನಿಗೆ ತಿರುಕ್ಕರಳಿನಲ್ಲಿ ಅಮೃತವಾಣಿಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿವೆ.

2. ಪಂಪ-ಭಾರವಿ, ಎ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಸಂಭಾವನಾಗ್ರಂಥ 'ಅಭಿವಂದನೆ', 1956

ಮಹಾರಾಜಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಲೇಖಕನು ಸಂಶೋಧಿಸಿದ ಎರಡನೆಯ ವಿಷಯ 'ಪಂಪ-ಭಾರವಿ'. ದೀರ್ಘ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡುದುರ ಫಲ ಈ ಲೇಖನ. ಪಂಪಭಾರತವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ ಕಥಾಭಾಗವು ಲೇಖಕನ ಮನ ಸೆಳೆಯಿತು. ಭಾರವಿ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿಯು 'ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ'

ವೆಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಕಾವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗೂ ಪಂಪನ ಕಿರಾತಾರ್ಜುನ ಯುದ್ಧದ ಕಥಾ ನಿರೂಪಣೆಗೂ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡುವ ಮನಸ್ಸಾಯಿತು ಲೇಖಕನಿಗೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ 'ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ' ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಪಂಪನ ರೀತಿಯನ್ನೂ ಭಾರವಿಯ ರೀತಿಯನ್ನೂ ತಾಳೆ ನೋಡಲಾಯಿತು.

ಪಂಪಮಹಾಕವಿಯು ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆಯನ್ನೇ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ' ವೆಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನಾಗಿ ರಚಿಸಿ ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯದ ಕವಿದಿಗ್ಗಜಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಕಥೆಯ ಮೆಯ್ಯಗಿಡದಂತೆ ಸಮಸ್ತ ಭಾರತ ಕಥೆಯನ್ನು ಪಂಪ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಜನ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಿಂದ 'ಪಂಪಭಾರತ' ಎಂದು ಕರೆದರು. ಪಂಪಭಾರತಕ್ಕೆ ಅರ್ಜುನನು ನಾಯಕ. ಪಾಂಡವರು ವನವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೌರವನು ಹೇಗೆ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ವನಚರನೊಬ್ಬನನ್ನು ಧರ್ಮರಾಜನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಕೌರವರಾಜ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿರುಗಾಡಿಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭೀಮ ದ್ರೌಪದಿ ಇವರು ಶತ್ರು ಬಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಶತ್ರುವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಸ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಬಂದು ಅರ್ಜುನನು ಶಿವನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮರಾಜನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅರ್ಜುನನು ಇಂದ್ರಕೀಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಶಿವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಪಾಶುಪತವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ವಸ್ತುವನ್ನೇ ಬಳಸಿ ಭಾರವಿ ಎಂಬ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕವಿಯು 'ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ' ಎಂಬ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಭಾರವಿಯು ಪಂಪನಿಗಿಂತ ಹಿಂದಿನವನು. ಪಂಪನು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಾರವಿಯ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಭಾರವಿಯ ಭಾವವನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ಅನುಸರಿಸಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕೃತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪಂಪನು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಭಾರವಿಯ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದಾನೆ, ಪಂಪನ ವರ್ಣನೆಯ ಸೊಗಸೇನು, ಭಾರವಿಯ ವರ್ಣನೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಎರಡೂ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದ ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಸಹಿತ ತೂಗಿ ನೋಡಿ ಇಬ್ಬರು ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿ ಕವಿಗಳ ವರ್ಣನಾ ಕೌಶಲವನ್ನೂ, ಭಾವದ ಸೊಗಸನ್ನೂ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇಬ್ಬರು ಕವಿಗಳ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು ಉಚಿತವಾಗಿದೆ.

ದುರ್ಯೋಧನನು ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಯಜ್ಞನಾಗಿ ದುಶ್ಯಾಸನನನ್ನು ಯುವರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆಳುತ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ಕುರುರಾಜ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಬರಲು ವನೇಚರನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಕಾವ್ಯಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಿರಾತ ದೂತನು 'ಕಿವಿಗಿನಿದುಂ ನೃಪಂಗೆ ಹಿತಮುಂ ನುಡಿಯೆಲ್ಲಿಯುಮಿಲ್ಲ ಕೇಳ ಬಿನ್ನವಿಸುವನೆನ್ನ ಕಂಡುದನೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾರವಿಯು "ಹಿತಂ ಮನೋಹಾರಿಚ ದುರ್ಲಭಂ ವಚಃ" ಎಂದು ದೂತನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಅರ್ಜುನನು ಶಿವನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಇಂದ್ರಕೀಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ನಿಂತಾಗಿನ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನು ಬೀಳ್ಕೊಡುವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಇಬ್ಬರು ಕವಿಗಳೂ ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತುಷಾರಲೇಖಾಕುಲಿತೋತ್ಪಲಾಭೇ ಪರ್ಯಶ್ರುಣೇ ಮಂಗಲಭಂಗಭೀರು:

ಅಗೂಢಭಾವಾಪಿ ವಿಲೋಕನ ಸಾ ಲೋಚನೇ ಮೀಲಯಿತುಂ ವಿಷೇಹೇ|

ಅಕೃತ್ರಿಮ ಪ್ರೇಮರಸಾಭಿರಾಮಂ ರಾಮಾರ್ಪಿತಂ ದೃಷ್ಟಿವಿರೋಭಿ ದೃಷ್ಟಂ

ಮನಃಪ್ರಸಾದಾಂಜಲಿನಾ ನಿಕಾಮಂ ಜಗ್ರಾಹ ಪಾಥೇಯಮಿವೇಂದ್ರಸೂನುಃ ||

(ಕಿ ರಾ: 111-36,37)

ಅರ್ಜುನನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ದ್ರೌಪದಿಯು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಸ್ಪುಟವಾಗಿ ಹೇಳುವ (ಅರ್ಜುನನ ಅಗಲಿಕೆಯ ದುಃಖವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ) ಅಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದರೂ ಮಂಗಲಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ (ಅರ್ಜುನನು ಮಾಡುವ ತಪಸ್ಸೆಂಬ ಶುಭಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ) ಭಂಗಬರಬಹುದೆಂಬ ಭೀತಿಯಿಂದ ಬಾಷ್ಪಾವೃತ್ತವಾದ, ಬಿಂದುಸಹಿತವಾದ, ನೀಲೋತ್ಪಲದಂತಿರುವ ವಿಲೋಚನಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಲು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ದ್ರೌಪದಿ ಅರ್ಜುನನ ಕಡೆಗೆ ಬೀರಿದ ನೋಟದ ರಸಗರ್ಭಿತವಾದ ವರ್ಣನೆ ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿದೆ; "ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ, ಸುಂದರಿಯಾದ ದ್ರೌಪದಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ, ತನ್ನ ಲೋಚನಗಳನ್ನು ಆಸೆಗೊಳಿಸುವ ಆಕೆಯ ನೋಟವನ್ನು ಶುದ್ಧವಾದ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಬೊಗಸೆಯಿಂದ ದಾರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಬುತ್ತಿಯಂತೆ. ಅರ್ಜುನನು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು". ಇದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಪಂಪನ ಪದ್ಯ-

ಬಳ್ಳಳ ನೀಳ್ಳ ಕಣ್ಮಲರ ತಳ್ಳಿಮೆಯಿಂ ತೆರೆಗಣ್ಣಿ ಬೆಳ್ಳಡ |

ಲಗ್ನಚ್ಚರಿಯಲ್ಕಮಾಟಿಸಿದೊಡೊಯ್ಯನೆ ಮಂಗಳಭಂಗಭೀತಿಯಂ |

ತಳ್ಳದೆ ಮಾಡೆ ಬಾಷ್ಪಜಳಮಂ ಕಳೆದು+ಅಲ್ಪಜನೀಯೆ ಸಂಬಳಂ |

ಗೊಳ್ಳವೊಲಾ ತಳೋದರಿಯ ಚಿತ್ತಮನಿಟ್ಟುಗೊಂಡನರ್ಜನಂ ||

ಪಂಪನು ಭಾರವಿಯ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳ ಭಾವವನ್ನೂ ಒಂದು ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಅಡಕಮಾಡಿ ಮೂಲದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ವಿಶಾಲ ಲೋಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿ ಬಿಳಿಯ ಕಡಲೇ ಹರಿಯುವಂತಿದ್ದಿತೆಂಬ ಭಾವ ಪಂಪನಿಂದ ವಿಶೇವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ನಲವತ್ತೈದು ಪುಟಗಳ ದೀರ್ಘ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾಕವಿಗಳ ವರ್ಣನಾ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದ ಸೊಬಗನ್ನು ಕಾಣುವುದೇ ಒಂದು ಆನಂದ.

3. ಕಾದಂಬರಿ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ: ಎಂ. ಎ. ಪದವಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ, 1948

ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಣಿಸಬೇಕಾದ ಮುಂದಿನ ಬರಹವು ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಲೇಖನ. 1946ನೆಯ ಇಸವಿಯ ಜುಲೈನಲ್ಲಿ ಸೆಯಿಂಟ್ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕವಾಗಿಯೂ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿಯೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಾಗ ಲೇಖಕನಿಗೆ ಮೊದಲ ಯೋಚನೆ ಬಂದದ್ದು ಕೇವಲ ಬಿ.ಎ.(ಆನರ್ಸ್) ಪದವಿಯು ಕಾಲೇಜಿನ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕನಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾದ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಅವಶ್ಯಕ ಎಂಬುದು. ಮಹಾರಾಜಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಪ್ರೊ|| ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರನ್ನು ಕಂಡು ಲೇಖಕನು ತನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದನು. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ರಚಿಸಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಎಂ.ಎ. ಪಡೆಯಬಹುದು ಎಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದರು. ಸೆಯಿಂಟ್ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನೌಕರನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಮಹಾರಾಜಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಎಂ. ಎ. ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಮೂಲಕ ಎಂ. ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆಯಲು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು. ತಕ್ಷಣ ಲೇಖಕನು ಅದೇ ರೀತಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಎಂ. ಎ. ತರಗತಿಗೆ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಂಡನು. ಪ್ರೊ|| ಎ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ನಿವೃತ್ತರಾಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರ ಅನಂತರ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಬಂದ ಪ್ರೊ|| ಕೆ.ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಪ್ರೊ|| ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರು ಲೇಖಕನ ಬಳಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿ 'ಕಾದಂಬರಿ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ' ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಾಗಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ನನಗೆ ಸಮಯಕೊಟ್ಟು ಬರಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರು. ಕಾದಂಬರಿ ಕಲೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿಂಗಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರು.

ಕಾದಂಬರಿ ಕಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದುವಂತೆ ಹೇಳಿದರು. ಹಡ್ಸನ್ ಎಂಬುವರ 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಪೀಠಿಕೆ' (Introduction to English literature) ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮೊದಲು ಓದುವಂತೆ ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹಡ್ಸನ್‌ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಮೊದಲಿನ ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥವಾಯಿತು. ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಕಥಾತ್ಮಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ, ರಹಸ್ಯಾತ್ಮಕ (Mystery), ಪತ್ತೇದಾರಿ (Detective) ಎಂಬ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲಾಯಿತು. ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ವಸ್ತುವಿನ್ಯಾಸ, ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ, ಕಥೆಯ ಹಂದರ, ಕಥೆಯ ಆದಿ, ಮಧ್ಯ, ಅಂತ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಮರ್ಶಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಐರೋಪ್ಯರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಹಲವು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಓದಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಕಾದಂಬರಿಯ ವಿಮರ್ಶಾ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದರು. ಥಾಮಸ್ ಹಾರ್ಡಿ, ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಿಕೆನ್ಸ್, ಸ್ಕಾಟ್, ಗ್ಯಾಲ್ಸ್‌ವರ್ಥ್, ಪರ್ಲ್‌ಬಕ್ ಮೊದಲಾದವರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನೂ ಎಮ್ಮೆ ಬೋವರಿ, ಹಂಚ್ ಬ್ಯಾಕ್ ಆಫ್ ನಾಟರ್‌ಡ್ಯಾಂ, ಲೇ ಮಿಸರಬಲೇ-ಮೊದಲಾದ ಫ್ರೆಂಚ್ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನೂ ಓದಿ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಗುರುತು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ರಷ್ಯ ಭಾಷೆಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೇಖಕ ಹಾಗೂ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಲಿಯೋಟಾಲ್‌ಸ್ವಾಯನ ರಿಸರೆಕ್ಷನ್, ವಾರ್‌ಅಂಡ್ ಫೀಸ್ (ಯುದ್ಧ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿ), ಆನಾಕರೆನಿನಾ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಗುರು ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರು ಹೇಳಿದರು. ರಷ್ಯನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾದಂಬರಿಕಾರನಾದ ದಸ್ತಾವೆಸ್ಕಿಯು ರಚಿಸಿದ ಕ್ರೈಂ ಅಂಡ್ ಪನಿಷ್‌ಮೆಂಟ್ (ಅಪರಾಧ ಮತ್ತು ದಂಡನೆ) ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಅವನ ಎಲ್ಲ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನೂ ಓದಿ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ನೋಟ್ಸ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಯಿತು. ಒಂದು ಕಡೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾದಂಬರಿ ಕಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಪಾರಂಭದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದೀರ್ಘವಾದ ನೋಟ್ಸ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಪ್ರತಿವಾರ ವಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಹೋಗಿ ಆಯಾ ವಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖಕನು ಗುರುಗಳ ಬಳಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಗುರುಗಳು ಲೇಖಕನ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಓದಿದ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವುಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ, ವಸ್ತುಪ್ರತಿಪಾದನೆ, ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೇಂದ್ರ ವಿಷಯದ ವಿಮರ್ಶೆಗಳನ್ನು ತಾವು ಕಂಡಂತೆ ಹಾಗೂ ತಿಳಿದಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿ

ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುಮಾರು ಒಂದು-ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ ಬಳಿಕ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಲೇಖಕನು ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ರಚಿಸತೊಡಗಿದನು. ಪ್ರತಿವಾರ ಬರೆದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಲೇಖಕನು ಗುರುಗಳ ಮುಂದೆ ಓದುವನು. ಗುರುಗಳು ಓರೆಕೋರೆಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವರು. ಲೇಖಕನು ಬರೆದ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ವಿಮರ್ಶೆ ಕೊಡುವರು. ಲೇಖಕನು ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಲೇಖಕನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದರೆ ಹಾಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿದರ್ಶನಗಳ ಮೂಲಕ ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿಕೊಡುವರು. ಎರಡನೆಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷದ ಕೊನೆಗೆ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವು ನೇಮಿಸಿದ ಪರೀಕ್ಷಕರು ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವು ಲೇಖಕನಿಗೆ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿಯನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿತು.

ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ವಿದ್ವಾಂಸನು ಯಾವ ರೀತಿ ಶಿಷ್ಯನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸುತ್ತ ಹೊಸ ಹೊಸ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಶಿಷ್ಯನು ತಯಾರಿಸಲು ಸಹಾಯಮಾಡುವನು ಎಂಬ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈಗ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪ್ರಬಂಧದ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಹಾಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಹೆಸರು 'ಕಾದಂಬರಿ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ.'

ಫುಲ್‌ಸ್ಟಾಪ್ ಆಕಾರದ ಪುಟಗಳು ಕೈಬರಹದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗ 192 ಪುಟಗಳು, ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯಭಾಗ 'ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ' 158 ಪುಟಗಳು. ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಅಧ್ಯಾಯಗಳೂ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯಗಳೂ ಇವೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಯಣ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಪದಗಳ ವಿವರಣೆ ಸೇರಿದೆ.

ಕಾದಂಬರಿ ಎಂದರೇನು ಎಂಬ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನವರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದುದರಿಂದ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಹಾಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಯು ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಗೆ 'ನಾವೆಲ್' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಅದೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಾಮಕರಣಗೊಂಡಿತು. ಕಾದಂಬರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ನಾವೆಲ್

ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಕೊಡಲು ಒಂದು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಬಾಣಭಟ್ಟನ 'ಕಾದಂಬರಿ' ಎಂಬ ಗದ್ಯಕಾವ್ಯವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ನಾವೆಲಗಳನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಬಾಣಭಟ್ಟನ ಕಾದಂಬರಿಯ ಕಥೆಯಂತೆ ಇದೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ಕಥಾಪ್ರಕಾರವಾದ ನಾವೆಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಕಾದಂಬರಿ ಎಂದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೆಸರುಕೊಟ್ಟರು. ಬಾಣಭಟ್ಟನ ಕಾದಂಬರಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರ ಶೃಂಗಾರ ಕಥೆಯಿದೆ. ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ನವವಿಧಾನವಿದೆ. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ, ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ, ತಡೆದು ಬಿಡುವ ಉತ್ತಮ ಗುಣಗಳಿವೆ. ದೃಶ್ಯದಿಂದ ದೃಶ್ಯಕ್ಕೆ, ಸನ್ನಿವೇಶದಿಂದ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಕಥೆಯು ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಸಂವಾದಗಳು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿವೆ. ಓದುಗನ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ. ಈ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲ 'ನಾವೆಲ್' ಗಳಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ 'ಕಾದಂಬರಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ನಾವೆಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹುಲುಸಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಕಥೆ ಎಂಬ ಕಥಾ ಪ್ರಕಾರವು ಬೆಳೆಯಿತು. ಕಾದಂಬರಿಯ ಕಥೆಯ ಪ್ರಕಾರವೇ ಆದರೂ ಇದರ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾನವ ಜೀವನದ ವಿಸ್ತಾರ, ಆಳ, ನಿಗೂಢತೆ, ನಲಿವು, ಒಲವು, ದುಃಖ ಮೊದಲಾದ ಭಾವಗಳು ನಿರೂಪಣಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೂ ನಾಟಕೀಯವಾಗಿಯೂ ಬರುವುದೇ ಕಾದಂಬರಿ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣಕತೆ, ಕಾವ್ಯ, ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ, ಇತಿಹಾಸ, ಆತ್ಮಕಥೆ ಪ್ರಕಾರಗಳೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಐದು ಅಂಶಗಳಾದ ವಸ್ತು, ಪಾತ್ರ, ಸಂವಾದ, ಕಾಲದೇಶ, ದರ್ಶನಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ನಿರೂಪಣೆಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಿಧಾನ, ಆತ್ಮಕಥಾವಿಧಾನ, ಪತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ದಿನಚರಿಯ ವಿಧಾನ ಹೀಗೆ ಮೂರು ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ನಿರೂಪಣೆಯು ನೇರ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ನಾಟಕೀಯ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಪತ್ತೇದಾರಿ- ಮೊದಲಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಜೀವನಕ್ಕೂ ಕಾದಂಬರಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ನವರಸಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಯ ಆಕಾರ ಅಥವಾ ಕಟ್ಟಣೆ(Form)ವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಕೆಲವು ಕಾದಂಬರಿಗಳಿಗೆ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಆರಂಭವು ಹೇಗಾಯಿತು ಎಂಬುದರ ವಿವರವಿದೆ. ಬಿ. ವೆಂಕಟಚಾರ್ಯರ ದುರ್ಗೇಶ ನಂದಿನಿ, ದೇವಿಚೌಧುರಾಣಿ, ಆನಂದ ಮಠ, ದುರ್ಗೇಶನಂದಿನಿ, ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರ

ಗೋರಾ ಮೊದಲಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಮೊದಲು ಬಂದವು. ದುರ್ಗೇಶ ನಂದಿನಿ ಮೊದಲು ಕನ್ನಡಿಗರ ಕೈಗೆ ಬಂದ ಕಾದಂಬರಿ. ಅನಂತರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಓದುಗರಿಗೆ ದೊರಕಲಾರಂಭಿಸಿದುವು. ಬೋಳಾರ ಬಾಬುರಾಯರ 'ವಾಗ್ಗೇವಿ', ಕೆರೂರ ವಾಸುದೇವರಾಯರ ಇಂದಿರೆ, ಎಂ.ಎಸ್.ಪುಟ್ಟಣ್ಣನವರ 'ಮಾಡಿದುಣ್ಣೋ ಮಹಾರಾಯ' ತಿರುಮಲಮ್ಮನವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಮೊದಲಾದವು ಬಂದುವು. ಅನಂತರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಮಹಾಪೂರವೇ ಹರಿದು ಬಂದಿತು. ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ, ಅ.ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯ, ತರಾಸು, ಕೆ.ವಿ.ಪುಟ್ಟಪ್ಪವನರು(ಕುವೆಂಪು), ಶಿವರಾಮಕಾರಂತ, ಮಿರ್ಜಿ ಅಣ್ಣಾರಾಯ, ವಿ.ಎಂ. ಇನಾಮದಾರ ಮೊದಲಾದವರೆಲ್ಲಾ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಮೊದಲನೆಯವರು. ಅಲ್ಲಂದೀಚೆಗೆ ಕಾದಂಬರಿ ಮಹಾಪ್ರವಾಹ ಅನುಸೂತ್ರವಾಗಿ ಹರಿದು ಬಂದಿದೆ. ಮೊದಲ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರ ವಿಮರ್ಶೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಹೀಗೆ 'ಕಾದಂಬರಿ ಕಲೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧವು ಸೋದಾಹರಣವಾಗಿ ಹಲವು ಪ್ರಾಚ್ಯ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಹೇಳಿಕೆಗಳೊಡನೆ ರಚಿತವಾಗಿದೆ.

4. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶದಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ'

1970ನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ(ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ) ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಮೂರನೆಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಎಂಬ ಲೇಖನವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಯುಗ, 1930ನೆಯ ದಶಕದ ಅನಂತರ ಬಂದ ನಿರ್ಮಾಣಶೀಲಯುಗ ಮತ್ತು 1947ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರಯುಗ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬಿ.ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರು ಬಂಗಾಳಿಯಿಂದ ಅನುವಾದಿಸಿದ ದೇವಿಚಾಧುರಾಣಿ, ಆನಂದಮಠ ಮೊದಲಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಬಂದುವು. ದುರ್ಗೇಶನಂದಿನಿ 1985ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಮೊದಲ ಅನುವಾದಿತ ಕಾದಂಬರಿ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಆರಂಭಯುಗದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡುವು. ಕಾದಂಬರಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಥಮ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾದಂಬರಿ ರೆಂಟ್ಲ ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬರಾವ್ ಅವರಿಂದ ರಚಿತವಾದ 'ಕೇಸರಿ ವಿಲಾಸ'(1895), ಎರಡನೆಯ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾದಂಬರಿ ಗುಲ್ವಾಡಿವೆಂಕಟರಾಯರು ಬರೆದ ಇಂದಿರಾಬಾಯಿ ಅಥವಾ ಸ್ವಧರ್ಮ ವಿಜಯ(1899). ಗಳಗನಾಥರು 1898ರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಥಮ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಾದಂಬರಿ 'ಪದ್ಮನಯನೆ'ಯನ್ನು ಬರೆದರು. ಮುಂದಿನ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಬೋಳಾರ ಬಾಬುರಾಯರ 'ವಾಗ್ಗೇವಿ' (1905)ಮುಂದಿನ ಗಮನಾರ್ಹ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾದಂಬರಿ ಕೆರೂರವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರ 'ಇಂದಿರೆ'(1908). ಹೀಗೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು

ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ. ಮೊದಲ ಪತ್ತೇದಾರಿ ಕಾದಂಬರಿ ಎಂ.ಎಲ್. ಶ್ರೀಕಂಠೇಶಗೌಡರು ಬರೆದ 'ಕನ್ಯಾವಿತಂತು'(1895) ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಿಂದ ಅನುವಾದಿತ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಬಂದುವು. ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪತ್ತೇದಾರಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿದುವು. ಭಿ.ಪ.ಕಾಳ, ನಾಗೇಶ ಮೊದಲಾದವರು ಪತ್ತೇದಾರಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಗಳಗನಾಥರು ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು. ವಾಸ್ತವತೆಯನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು ಎಂ.ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣನವರು. ಇವರ 'ಮಾಡಿದ್ದುಣ್ಣೋ ಮಹಾರಾಯ' 1914ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು.

1930ನೆಯ ದಶಕದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬರುವವರೆಗೆ ಆನಂದಕಂದ, ಅ.ನ.ಕೃಷ್ಣರಾಯ, ಕುವೆಂಪು, ಶಿವರಾಮಕಾರಂತ ಮೊದಲಾದವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಲುಸಾದ ಬೆಳೆ ಬಂದಿತು. ವಸ್ತು, ಕಥೆ, ಪಾತ್ರ, ಸಂವಾದ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ತಂತ್ರಗಳು ಆವಿಷ್ಕಾರವಾದುವು. ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಲವು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಬಂದುವು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಕಾದಂಬರಿಕಾರರೂ ಬಂದರು. ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಬಂದಿತು. ಹಳ್ಳಿಯ ಜನಗಳ, ದಲಿತರ ಜೀವನಗಳನ್ನು ಒಳಹೊಕ್ಕು ಕಾಣುವ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಬಂದುವು.

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕೋಶದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶಂಕು, ಚ.ವಾಸುದೇವಯ್ಯ, ಚೆಲುವಾಂಬೆ ಎಂಬ ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದವು.

5. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಪಂಚ, ಜೂನ್ 1950.

ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಹಂಗಮ ನೋಟ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

6. ಮೈಸೂರು ಚರಿತ್ರೆಯ ಮೇಲಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ಜೀವನ, ಅಂಬಳೆ ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ ಸಂಚಿಕೆ, ಆಗಸ್ಟ್ 1952,

ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು ಬರೆದ 'ಕನ್ನಡ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳು' 'ಮೈಸೂರು ಚರಿತ್ರೆಯ ಮೇಲಣ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿಗೆ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು' ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಚಾರಪೂರಿತ ಲೇಖನಗಳಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡು ರಚಿಸಿದ ಲೇಖನ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳೇನು, ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕೇ, ಇತಿಹಾಸದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆಯಬಹುದೇ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ "ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಭಾರದಂತೆ ಅಂದಿನ ಜನಜೀವನ, ಪಾತ್ರಗಳು, ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಕಲ್ಪನಾಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತ

ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಕಾರನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೇವಲ ಯುದ್ಧಗಳ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಘಟನೆಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ..... ಮೈಸೂರು ಚರಿತ್ರೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಸಾಮಗ್ರಿಬೇಕು; ಆಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಲ್ಲ ಕವಿಯಾಗಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ರೀತಿ ಯಾವುದೆಂಬುದನ್ನು ಅವನು ತಿಳಿದಿರಬೇಕು” ಎಂದು ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾದಂಬರಿಕಾರನು ತಾನು ಚಿತ್ರಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವ ಕಾದಂಬರಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಘಟನೆಗಳು ನಡೆದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ಆಯಾ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಶಾಸನ, ಶಿಲ್ಪ, ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿ, ಕಟ್ಟಡಗಳು, ನಾಣ್ಯಗಳು, ಕೈಫಿಯತ್ತುಗಳು ಏನೇನು ದೊರಕುತ್ತವೆಯೋ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅನಂತರ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ರಾಜ, ರಾಣಿ, ಸೇನಾಪತಿ, ಮಂತ್ರಿ, ಅಂದಿನ ಜನ, ಅವರ ಜೀವನ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕಲ್ಪನಾ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಹರಿಯಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಸುಂದರ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗೂ ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸಾರಿಕ ಮೊದಲಾದ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮೂರು ಭಾಗಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ‘ದಾಲತ್ ಕಾದಂಬರಿ’. ಇದು ಟಿಪ್ಪೂ ಸುಲ್ತಾನನ ಕಥೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕಾದಂಬರಿ. ಸೀತಾರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾದಂಬರಿ ‘ನಗರದ ರಾಣಿ’. ಇನ್ನೊಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸರ ‘ಚೆನ್ನಬಸವ ನಾಯಕ’. ನಗರದ ರಾಜರ ಕೊನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಅನಾಯಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಫಲವಾಗಿ, ಹೈದರನ ಕುತಂತ್ರದ ಫಲವಾಗಿ ಆ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಜಧಾನಿ ಹೇಗೆ ವಶವಾಯಿತು ಎಂಬ ಕಥೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀನಿವಾಸರು ‘ಚೆನ್ನಬಸವನಾಯಕ’ ಎಂಬ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ವಿಮರ್ಶೆ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

7. ಸುಳಿದುದಾ ಮೃಗಪೋತ, ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ 1973, ಸಂಪುಟ 55, ಸಂಚಿಕೆ 1

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ರಸದೌತಣವನ್ನೊದಗಿಸಿದನು. ಇದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದನು. ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಹೆಸರು ನರಹರಿ. ಇವನು ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತೊರವೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಇವನು ರಾಮಾಯಣ ಕೃತಿಗೆ ‘ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣ’ವೆಂಬ ಹೆಸರು ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ

ಪ್ರಾಧ್ಯಾನತೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವನೇ ಕಾವ್ಯನಾಯಕ ಎಂಬಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ತೊರವೆಯ ನರಹರಿಯು ತನ್ನ ರಾಮಾಯಣ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಮನನ್ನು ಭಗವದವತಾರ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿ ರಾಮಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀರಾಮನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸಂದರ್ಭವರಿತು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಶೂರ್ಪನಖಿಯು ರಾವಣನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಸೀತೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ರಾವಣ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಪಂಚವಟಿಗೆ ಬಂದು ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ರಾವಣನು ಮಾರೀಚನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಸೀತೆಯ ಮುಂದೆ ಮಾಯಾಮೃಗವಾಗಿ ಸುಳಿಯುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮಾರೀಚನು ರಾವಣನನ್ನು ಈ ಅಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಸುವನು. 'ರಾಮನು ಅವತಾರ ಪುರುಷ. ಅವನನ್ನು ಕೆಣಕಿ ಕೆಡಬೇಡ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ರಾವಣನು ತನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪದೆ ಹೋದರೆ ಮಾರೀಚನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಾಗಿ ಹೆದರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮಾರೀಚ ಈ ದುಷ್ಟ ರಾವಣನಿಂದ ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಮಹಾಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ಬಾಣದಿಂದ ಸಾಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಸೀತೆಯ ಎದುರಿಗೆ ಮಾಯಾಜಿಂಕೆಯಾಗಿ ಸುಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಜಿಂಕೆಯ ವರ್ಣನೆಯನ್ನೂ, ಸೀತೆಯು ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಶಿಸಿದುದನ್ನೂ, ಅನಂತರ ರಾಮನನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ದೂರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಬಾಣದಿಂದ ಮೃತನಾದುದನ್ನೂ ಸುಂದರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದ ಕವಿಯ ವರ್ಣನಾ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

8. 'ಗುರುಕಾರುಣ್ಯ ಶಿಷ್ಯವಿಜಯ', ಸವಿನೆನಪು, ದಿವಂಗತ ಪ್ರೊ|| ಟಿ.ಎಸ್. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯವನರ ಸ್ಮಾರಕಗ್ರಂಥ, ತ.ವೆಂ. ಸ್ಮಾರಕಗ್ರಂಥಮಾಲೆ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಪುರಂ, ಮೈಸೂರು, 1970

ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಏಕಲವ್ಯೋಪಾಖ್ಯಾನವು ಜನಮೆಚ್ಚಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ ಮತ್ತು ಕವಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವ ಟಿ.ಪಿ.ಕೈಲಾಸಂ ಅವರ 'ಪರ್ಪಸ್'(Purpose), ರಾಷ್ಟ್ರ ಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳು ರಚಿಸಿರುವ 'ಹೆಬ್ಬೆರಳು' ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು ರಚಿಸಿರುವ 'ಬೆರಳೆಕೊರಳ್' ಈ ಮೂರು ನಾಟಕಗಳ ವಿವೇಚನೆ ಬಂದಿದೆ. ಮೂರು ಜನರೂ ಕನ್ನಡದ ಉದ್ದಾಮ ಕವಿಗಳು. ಈ ಮೂವರೂ ಒಂದೇ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿರುವುದು ನಾಟಕಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ. ಮೂಲವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ನಾಟಕಾಂಶ

ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠಕವಿಗಳು ಒಂದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಾಟಕಗಳನ್ನಾಗಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾರಾದರೂ ಮೂವರೂ ವಿಭಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ವಸ್ತುವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾಭಾರತದ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಈ ಮೂರೂ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಮೈತುಂಬಿಕೊಂಡು ಜೀವಂತವಾಗಿ ನಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಏಕಲವ್ಯನ ಹೆಬ್ಬರಳನ್ನು ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಪಡೆಯುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣನೇ ಕಾರಣವೆಂಬುದು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ನಾಟಕಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರಗಳು ಮೂರು: ಏಕಲವ್ಯ, ದ್ರೋಣ, ಅರ್ಜುನ. ಕೈಲಾಸಂರವರ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗುರು ದ್ರೋಣರ ಪಾತ್ರ ಆದರ್ಶಗುರುವಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಏಕಲವ್ಯ ಬೇಡರ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವನು. ಕೀಳುಜಾತಿಯವನಿಗೆ ಉಚ್ಚಕುಲದ ಹಾಗೂ ರಾಜಗುರುಗಳಾದ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ವಿದ್ಯೆ ಹೇಳಿಕೊಡುವುದು ಅಸಂಭಾವ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಕೈಲಾಸಂರವರ ದ್ರೋಣರು ಉಚ್ಚನೀಚ ಕೆಳ ಜಾತಿ, ಮೇಲುಜಾತಿ ಎಂಬ ಭೇದವನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಂತಿದ್ದರಾದರೂ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದ್ರೋಣರು ಏಕಲವ್ಯನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಹೇಳಿಕೊಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ದ್ರೋಣರು ರಾಜಕುಮಾರರಿಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅದನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಸಾಧನ ಮಾಡಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಮೀರಿಸುವ ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತ ಬಿಲ್ಲುಗಾರನಾಗುತ್ತಾನೆ ಏಕಲವ್ಯ.

‘ಬೆರಳೆ ಕೊರಳೆ’ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ದ್ರೋಣರು ವಿದ್ಯಾಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ದೂರದ ಕಾಡಿನಿಂದ ಬಂದ ಈ ಹುಡುಗನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ಮನಸ್ಸಿದ್ದರೂ ಅರಸುಮಕ್ಕಳ ಈರ್ಷ್ಯೆ ಅಡ್ಡ ಬರುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದ್ರೋಣರು. ರಾಜಕುಮಾರರಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಜಗುರುಗಳು. ಇಂಥವರು ಕಾಡವನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಹೇಳಿಕೊಡಬಾರದೆಂದು ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ದ್ರೋಣರು ಕೊನೆಗೆ ಅವನ ಅಸೀಮ ವಿದ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಈಡೇರಲಿ ಎಂದು ಹರಸಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಏಕಲವ್ಯನು ತನ್ನ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಗುರು ಬಂದು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಂತೆ ಆಗಿ ಅಸಮಾನ ಪ್ರವೀಣನಾಗುತ್ತಾನೆ ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ.

ಒಂದು ಸಲ ಅರ್ಜುನ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಏಕಲವ್ಯನ ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಅವನ ಬಿಲ್ವಿದ್ಯಾ ಕೌಶಲವು ತನ್ನದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೀರಿದುದು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಜತೆಗೆ ಏಕಲವ್ಯನು ತಾನು ದ್ರೋಣಶಿಷ್ಯ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅರ್ಜುನ ದ್ರೋಣರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ‘ನನ್ನನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೀರಿದ

ಧನುರ್ಧಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿ. ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನು ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಮೀರಿಸಿದ್ದಾನೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯರು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಏಕಲವ್ಯನ ಹೆಬ್ಬರಳನ್ನು ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೇಳುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೂರು ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ಸಂದೇಶ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. 'ಬೆರಳ್ಳೆ ಕೊರಳ್' ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. "ಬಿಂಕಕ್ಕೆ ಡೋಳ್ಳಿವುದು ವಿದ್ಯೆಯೆ? ಅವಿದ್ಯೆ ತವಿಪುದಾವುದೋ ಅಹಂಕಾರಮಂ ಅದು ವಿದ್ಯೆ; ಮಿಕ್ಕುದೆಲ್ಲಂ ಅವಿದ್ಯೆ." ಎಂಬ ಸತ್ಯ 'ಬೆರಳ್ಳೆ ಕೊರಳ್' ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಏಕಲವ್ಯನು ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಿತನಾದವನು. ಭಗವಂತನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಯುಕ್ತನಾದವನು ಏಕಲವ್ಯ ಎಂದು ಕವಿಗಳು ಏಕಲವ್ಯನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಔನ್ನತ್ಯಕ್ಕೆರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಷ್ಯನ ಗುರುಭಕ್ತಿಯ ಆದರ್ಶವು ಏಕಲವ್ಯನಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

9. 'ಗೊಲ್ಗೊಥಾ' ಮತ್ತು 'ವೈಶಾಖಿ'ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ; 'ಪಾರಿಜಾತ', ಸೆಯಿಂಟ್ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ವಾರ್ಷಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ, ಫೆಬ್ರವರಿ 1966

ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಾಚೀನತಮ ಪವಿತ್ರ ದೇಶಗಳಾದ ಯುದಾಯ ಮತ್ತು ಭಾರತಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಇಬ್ಬರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುರುಷರಾದ ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತ ಮತ್ತು ಗೌತಮ ಬುದ್ಧ ಇವರುಗಳ ಜೀವನನಾಟಕದ ಅಂತಿಮ ದಿನದ ಘಟನೆಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದಪೈಯವರು 'ಗೊಲ್ಗೊಥಾ' ಮತ್ತು 'ವೈಶಾಖಿ' ಎಂಬ ಎರಡು ನೀಳ್ಗವಿತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅರಮನೆಯ ಸುಖದ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿ ಭೋಗವೈಭವದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಬುದ್ಧ ಒಂದು ದಿನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಬುದ್ಧನಾದ(ಜ್ಞಾನಿಯಾದ) ಬುದ್ಧ ಸುಮಾರು ಎಂಬತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬದುಕಿ ಜ್ಞಾನಬೋಧನೆ ಮಾಡಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಚುಂದನೆಂಬ ಕಮ್ಮಾರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ಕೆಟ್ಟು ಪರಿನಿರ್ವಾಣ ಹೊಂದಿದನು ಬುದ್ಧ. ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತನಾದರೋ ಜನಗಳನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಜನರ ದುರಾಸೆ, ವಂಚನೆ, ಸ್ವಾರ್ಥಪರತೆಗಳೆಂಬ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ ತನ್ನ ಮೂವತ್ತೆರಡನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಿಲುಬೆ ಏರಿದ. ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳು ಈ ಎರಡು ನೀಳ್ಗವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾಮಹಿಮರ ಅಂತಿಮ ಜೀವನದ ಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಯಾವ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ವರ್ಣನೆ ಕಾವ್ಯದ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಏಸು ಶಿಲುಬೆಗೇರಿದ ದಿನದ ಬೆಳಗಿನಜಾವ ಅನೇಕ ದುಶ್ಯಕುನಗಳು

ಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ. ಬುದ್ಧನಾದರೋ ಚುಂದನ ಮನೆಯಿಂದ ಬೆಳಗಿನಜಾವ ಹೊರಟು ಕುಶಿನಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅಂದು ಸಂಜೆ ವಸಂತಪೂರ್ಣಿಮೆ. ಪೂರ್ಣಿಮೆಯದಿನ ಹುಟ್ಟಿದ ಬುದ್ಧನು ಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ದಿನವೇ ಮಹಾಪರಿನಿರ್ವಾಣ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಕಾವ್ಯವಸ್ತುವಿನಳತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ಕಾವ್ಯಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಕವಿಕರ್ಮದ ಒಂದು ತಂತ್ರ. ಈ ಎರಡೂ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಸೌಂದರ್ಯದ ನಿದರ್ಶನ ಕಾವ್ಯದ ಸೊಗಸನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಭವ್ಯವನ್ನಾಗಿಸಿದೆ. ಏಸುನಿನ ಜೀವನದ ಅಂತಿಮದಿನ ಘೋರವಾದುದೂ ಬುದ್ಧನ ಕೊನೆಯದಿನ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಿಂದ ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುದೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಘಟನೆಗಳು.

10. ಕೆ.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಜೀವನ-ಸಾಧನೆ ; ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ 'ಆನಂದಭಾರತಿ'

ಡಾ.ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತಲೋಕದ ವಿಖ್ಯಾತ ಪಂಡಿತರು ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧಕರು. ಇವರು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ಪದವಿಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಅಭಿನಂದನಾಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಮಿತ್ರರೂ ವಿದ್ವತ್ ಬಾಂಧವರೂ ಯೋಚಿಸಿದರು. ಅಭಿನಂದನಾ ಸಮಾರೋಹವನ್ನು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಆನಂದ ಭಾರತಿ' ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ Dhvanyaloka ಈ ಎರಡು ಅಭಿನಂದನಾಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಕಟನಕಾರರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಡಿ.ವಿ.ಕೆ. ಮೂರ್ತಿ, ಗೀತಾ ಬುಕ್‌ಸ್ಪಾಲ್‌ನ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣರಾವ್, ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರೂ ಪ್ರಕಟನಕಾರರೂ ಆದ ಎಚ್.ಎಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣರಾವ್ ಮೊದಲಾದವರು ಈ ಸಮಾರಂಭದ ಯಶಸ್ಸಿಗೂ ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕಟಣೆಗೂ ವಿಶೇಷ ಶ್ರಮವಹಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡದ ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಡಾ.ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಜೀವನ-ಸಾಧನೆಗಳ ಒಂದು ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಈ ಲೇಖಕನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಲೇಖಕನೂ ಕೆ.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯೂ ಬಾಲ್ಯಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದು ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಜೀವನವನ್ನು ಅರಿತವರಾಗಿದ್ದರು. ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಜೀವನದ ಸುಖಸಂತೋಷಗಳನ್ನೂ ಕಷ್ಟ ಸಂಕಟಗಳನ್ನೂ ಅವರ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನೂ ಅರಿತವನಾದುದರಿಂದ ಮೂವತ್ತೇಳು ಪುಟಗಳ ಈ ದೀರ್ಘಲೇಖನವನ್ನು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಬರೆದುಕೊಡಲಾಯಿತು.

“ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾರಸ್ವತಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಪಾರ ವಿದ್ವತ್ತಿನಿಂದ ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯರೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಕಾವೇರಿನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೇರಳಾಪುರವೆಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬವೊಂದರಲ್ಲಿ 1923ನೆಯ ಇಸವಿ ಜುಲೈ ಮೂವತ್ತೊಂದರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ಸಂಕೇತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆ, ಧೈರ್ಯ, ಸಾಹಸ, ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ದುಡಿಯುವ ಸ್ವಭಾವ ಹಾಗೂ ಹಿಡಿದುದನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುವ ಛಲಗಳಲ್ಲದೆ ರಸಿಕತೆ ಎಂಬ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಾದವರು. ಈ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದು ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ವತ್ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿದವರು ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು”. ಹೀಗೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ ಲೇಖನ. ಇವರ ತಂದೆಯವರು ಎಸ್. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಸರಕಾರಿ ಶಾಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು. ತಂದೆಯವರು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಮರಕೋಶವನ್ನು ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡಿಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಓದಿಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ದ ಕಲಿಕೆಗೆ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕಿದರು. ಕೇರಳಾಪುರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ವಿಧ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಅನಂತರ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಡಿ. ಬನುಮಯ್ಯ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ಇಂಟರ್‌ಮೀಡಿಯೆಟ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಥಮಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಿಟ್ಟಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಜಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಎಂ.ಎ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿದರಲ್ಲದೆ ಜತೆಜತೆಯಲ್ಲೇ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು. ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ‘ಧನ್ಯಾಲೋಕ ಮತ್ತು ಅದರ ಟೀಕಾಕಾರರು’(Dhanyaloka and Its Critics) ಎಂಬ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಬರೆದು ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಯನ್ನು ಬೊಂಬಾಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ಪಡೆದರು. ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಕುಮುಟಾದ ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮೈಸೂರಿನ ಶಾರದಾವಿಲಾಸ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ವಿದ್ಯಾನುರಾಗಿಗಳೂ ಪಂಡಿತಮಾನ್ಯರೂ ಆದರು. ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅದರಲ್ಲೂ ಆಲಂಕಾರಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನೂ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನೂ ಪಡೆದರು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಪರ್ತಿಯ ಸತ್ಯಸಾಯಿ ಉನ್ನತಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಜನರಿಗೆ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾದರು.

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳ ಜೀನವವೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಸಂಪಾದನೆಗೆ, ಸಂತೋಧನೆಗೆ ಮೀಸಲಾಯಿತು. ಮೈಸೂರಿನ ಉದ್ದಾಮ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಹಿರಿಯಣ್ಣಯ್ಯ, ಪ್ರೊ|| ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಪ್ರೊ|| ಡಿ.ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಚಾರ್,

ಪ್ರೊ|| ತೀ.ನಂ. ಶ್ರೀಂಕರಯ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು, ಡಿ.ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪ ಮೊದಲಾದ
ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನವರಾದರು ಡಾ.ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ.

ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ರಚಿಸಿದ ಅಲಂಕಾರಗ್ರಂಥಗಳ ಕನ್ನಡ
ಅನುವಾದ, ಅವರು ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಅನುವಾದಿಸಿದ ನಾಟಕಗಳು ಹಾಗೂ
ವಿಮರ್ಶಾಗ್ರಂಥಗಳ ಒಂದು ಅವಲೋಕನವಿದೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ಕನ್ನಡ
ಸಂಸ್ಕೃತಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಉದ್ದಾಮ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಭಾರತೀಯ ಹಾಗೂ
ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದ್ದಾರೆ.
ಉದ್ದಾಮ ಪಂಡಿತರಾದ ಪ್ರೊ|| ಎಸ್.ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ:
“ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಂದು ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲು ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸುವಷ್ಟು ಕೆಲಸವನ್ನು
ಈಗಾಗಲೇ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿರುವ ಡಾ.ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ಭಾಮಹ, ದಂಡಿ,
ವಾಮನ, ರಾಜಶೇಖರ, ಕ್ಷೇಮೇಂದ್ರ, ಆನಂದವರ್ಧನ, ಅಭಿವನಗುಪ್ತ, ಮಮ್ಮಟ-
ಈ ಆಲಂಕಾರಿಕರ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಭಾಸ, ಭಾರವಿ, ಶೂದ್ರಕ,
ಕಾಳಿದಾಸ, ಭವಭೂತಿ, ಶಕ್ತಿಭದ್ರ-ಈ ಕವಿಗಳ ಹಲವು ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ
ಅನುವಾದಿಸಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವತ್ ಲೋಕದ
ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ”.

* * * * *

ಲೇಖಕನು ಆರಂಭದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನ
ಲೇಖನಗಳ ಕಿರುಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಲೇಖಕನು ಯಾವ
ರೀತಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡನು ಹಾಗೂ ಆ ಲೇಖನಗಳು
ಹೇಗೆ ರೂಪಿತವಾಗಿವೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವು ಮೇಲಿನ ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದ
ಸ್ಪಷ್ಟಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಲೇಖನಗಳ ಬಳಿಕ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಗಳ
ಬಗೆಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ‘ಜೇನುಗೂಡು’ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ
ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ‘ಇದೆಲ್ಲಂ ಕೃಷ್ಣನ ಮಾಯೆ’, ‘ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಥನನಾಟಕದ ನಾರದ’
ಮೊದಲಾದ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥವಿಸ್ತಾರದ ಭಯದಿಂದ ಕೈಬಿಟ್ಟಿದೆ. ‘ಕನ್ನಡ
ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಭರತನಾಟ್ಯ’, ‘ಪ್ರಕೃತಿ ಪುತ್ರರು’, ‘ಸನಾತನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು’ ಕನ್ನಡ
ಕವಿಗಳ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲದೆ ಹಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಬರೆದ
‘ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ’, ‘ದೇವರು ಎಂದರೇನು’, ‘ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾಟಕ
ರಂಗ’, ‘ಸಂಕೇತಿ ಜನಾಂಗ’, ‘ಹಲ್ಲು ಹುಣ್ಣು’ ‘ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಆಶಯ’,
ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿಲ್ಲ. ‘ನಾಗರಿಕ’ ‘ಕೆನಿಲ್
ವರ್ತ್’ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ದೂರ ಕಲಿಕಾ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಬರೆದು

ಕೊಟ್ಟ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೇಲಿನ ಲೇಖನಗಳು- ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಲ್ಲ. ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ, ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಪಂಚ ಮೊದಲಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ನೂರಾರು ಪುಸ್ತಕಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಲೇಖಕನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅವು ಎಲ್ಲವೂ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಈ ಲೇಖನಕ್ಕೆ ಅಪ್ರಕೃತ ಎಂದು ಕೈಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ತರಂಗ - 4

ನಾಟಕಗಳು

ಸೆಯಿಂಟ್ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಲೇಖಕನು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕ, ವಾಚಕ(ರೀಡರ್), ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ(ಪ್ರೊಫೆಸರ್) ಆಗಿದ್ದ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಒಂದು ನಾಟಕವನ್ನು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ತರಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪರ್ವತವಾಣಿ, ಗುಂಡಣ್ಣ, ಶ್ರೀರಂಗ- ಮೊದಲಾದವರ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೆಲವು ಸಮಯ ಲೇಖಕನೊಡಗೂಡಿ ಹಿಂದಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಎಂ.ವಿ. ರಾಜಗೋಪಾಲ್, ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗದ ಬಿ. ನಾರಾಯಣರಾವ್, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ಎಚ್. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ, ಎಚ್.ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಶರ್ಮ ಮೊದಲಾದವರೂ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಚ್.ದೇವೀರಪ್ಪ ಅವರು ರಚಿಸಿದ 'ತುಂಗಭದ್ರ' ಎಂಬ ನಾಟಕವು ಪದವಿ ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವಾಗಿದ್ದಿತು. ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬಂದು ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಈ ವರ್ಷಾಂತ್ಯದ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಘದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ತರೋಣ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. "ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳ ಬಲ್ಲಾಳ ರಾಜ, ಕವಿ ಹರಿಹರ, ಕವಿ ರಾಘವಾಂಕ- ಇತ್ಯಾದಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪಾತ್ರಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಸ್ತುಗಳು, ಕಿರೀಟ ಮೊದಲಾದ ಆಭರಣಗಳು ಬೇಕು. ಸುಮಾರು ಎರಡೂವರೆ ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲದ ನಾಟಕ ಇದು" ಎಂದು ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಹೇಳಿದರು. "ಏನೆಲ್ಲ ಖರ್ಚು ಬರಲಿ, ನಾವು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಟಿಕೆಟ್ ಹಾಕುತ್ತೇವೆ" ಎಂದು ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿದರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು. ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾದ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಹರಿಹರನ ಪಾತ್ರವನ್ನೂ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾದ ಹೆಚ್. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನವರು ರಾಘವಾಂಕನಾಗಿಯೂ, ಹಿಂದಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾದ ಎಂ.ವಿ. ರಾಜಗೋಪಾಲರವರು ಹೊಯ್ಸಳ ಬಲ್ಲಾಳ ರಾಜನಾಗಿಯೂ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದರು. ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾದ ಎಚ್.ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಶರ್ಮ ಅವರು ಮಾಯಾದೇವಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಖುಷಿಕೊಟ್ಟರು.

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಈ ಲೇಖಕರು ತಾವೇ ನಾಟಕವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಆಡಿಸಿದ್ದೂ ಉಂಟು. ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ನಾಟಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಎರಡೂ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಫ್ರೆಂಚ್ ನಾಟಕಕಾರ ಮೋಲಿಯರ್‌ನ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

1. ಮರುಳು ಮದುವೆ (ನಗೆ ನಾಟಕ) ಕೆ.ಎಸ್.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಎಂ.ಎ, ಪ್ರಕಾಶಕರು— ಡಿ.ವಿ.ಕೆ. ಮೂರ್ತಿ, ಮೈಸೂರು, 1956

“ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಎರಡು ಕಡೆಗಳಿಂದ ಸ್ಪೂರ್ತಿಬಂದಿದೆ: ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಫ್ರೆಂಚ್ ನಾಟಕಕಾರ ಮೋಲಿಯರ್ ಮತ್ತು ಸೆಯಿಂಟ್ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜಿನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಬಂಧುಗಳು” ಎಂದು ನಾಟಕಕಾರರು ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸೆಯಿಂಟ್ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಾಟಕವನ್ನು ಆಡಬೇಕೆಂಬ ಒತ್ತಾಯ ಬಂದಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿ “ಮೋಲಿಯರ್‌ನ ಲೇ ಪ್ರಿಸಿಯೂ ರಿಡಿಕ್ಯೂಲ್ಸ್ (Les Precieuses Ridicules) ನಾಟಕದ ವಸ್ತುವಿನ ತಿರುಳನ್ನು ‘ಮರುಳು ಮದುವೆ’ ಎಂಬ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ನಾಟಕಕಾರರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ವಾರ್ಷಿಕ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಲಾಯಿತು.

ಯಜಮಾನ್ ಲಿಂಗಣ್ಣವನರು ಚಾಮರಾಜನಗರದ ಜಮೀನುದಾರರು. ಇವರಿಗೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳು ಗೌರಮ್ಮ. ಗೌರಿಗೆ ಪುಸ್ತಕದ ಹುಚ್ಚು, ಶಾಕುಂತಲ, ರತ್ನಾವಳಿ, ಮಾಲವಿಕಾಗ್ನಿಮಿತ್ರ ಮೊದಲಾದ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಓದಿ ತಾನು ಪ್ರೀತಿಸುವವನು ಅಲ್ಲಿನ ನಾಯಕರಂತೆ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಎಂಬ ಸಜ್ಜನ, ಸುಶೀಲ ಯುವಕನು ಗೌರಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನೋಡಲು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಾಯಕನಂತೆ ಪಾರ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗುವ ಪ್ರೇಮವು ಪತ್ರ, ಕವನ ಮೊದಲಾದುವುಗಳ ಮೂಲಕ ಬೆಳೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಗೌರಿ ಶಿವಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಅವಮಾನ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಗೌರಿಯ ಓದಿನ ಹುಚ್ಚನ್ನು ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಿವಮೂರ್ತಿ, ಗೌರಿಯ ಗೆಳತಿ ಮೋಹನ, ಲಿಂಗಣ್ಣವನರ ಮನೆಯ ಗುಮಾಸ್ತ ಬುದ್ಧಿವಂತಪ್ಪ ಎಲ್ಲ ಸೇರಿ ಬಂದು ನಾಟಕವಾಡಿ ಅವಳ ಪುಸ್ತಕದ ಹುಚ್ಚನ್ನು ಬಿಡಿಸುವರು. ಬುದ್ಧಿವಂತಪ್ಪನು ಆಧುನಿಕಯುವಕನ ವೇಷಹಾಕಿ ಗಡ್ಡಬಿಟ್ಟು ಬಂದು ನಾಟಕೀಯ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡಿ ಗೌರಿಯನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಸತ್ಯದ ಅರಿವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಬುದ್ಧಿವಂತಪ್ಪನ ಸಂಭಾಷಣೆ ಹಾಗೂ ಅವನ ವೇಷ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಹುಣ್ಣಾಗುವಂತೆ ನಗಿಸುತ್ತದೆ.

2. ಠಕ್ಕೂರಾಯನ ರೀವಿ- ಮೋಲಿಯರ್‌ನ ಫ್ರೆಂಚ್ ಹಾಸ್ಯ ನಾಟಕದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸಿದುದು.

ಸೆಯಿಂಟ್ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘವು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷದ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಾಟಕವನ್ನು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ತರುವುದು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಪದ್ಧತಿ. ಒಂದು ವರ್ಷ ಲೇಖಕರೇ ಬರೆದ ನಾಟಕವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಫ್ರೆಂಚ್ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾಂತ ಹಾಸ್ಯನಾಟಕಗಳನ್ನು (ಪ್ರಹಸನಗಳನ್ನು) ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಹಾಸ್ಯದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಒಂದು ನಾಟಕವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಕನ್ನಡದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಾಟಕವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಕೆಲವು ಅಧ್ಯಾಪಕರೂ ಸೇರಿ ಅಭಿನಯಿಸಿದರು. ಸುಮಾರು ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ನಡೆದ ನಾಟಕವನ್ನು ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರೂ ಅಧ್ಯಾಪಕರೂ ನೋಡಿದರು. ಹೊಟ್ಟೆ ಹುಣ್ಣಾಗುವಂತೆ ನಗುತ್ತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುತ್ತ ಸಂತೋಷಗೊಂಡರು. ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರು ಫಾದರ್ ಆಡಿಯೋ ಅವರು ಫ್ರಾನ್ಸ್ ದೇಶದವರು. ಅವರು ಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಲಿಯರ್ ನಾಟಕವನ್ನು ಓದಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ನಾಟಕವನ್ನೂ ಅದರ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರು.

‘ಠಕ್ಕೂರಾಯನ ರೀವಿ’ ನಾಟಕದ ಕೇಂದ್ರವ್ಯಕ್ತಿ ಚಾಣಾಕ್ಷಯ್ಯ. ಇವನೇ ಠಕ್ಕೂರಾಯ. ತನಗೆ ಬೇಕಾದವರನ್ನು ಏಮಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿವಂತ. ತನ್ನ ಠಕ್ಕಿನಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ತನ್ನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ರಾಮರಾಯ ಒಬ್ಬ ಜಮೀನುದಾರ. ಇವನು ವ್ಯಾಪಾರ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಊರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದಾಗ ಮಗ ವಿಶ್ವ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ತಂದೆ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಕೆಂಡವಾಗುತ್ತಾನೆ. ರಾಮರಾಯನ ಗೆಳೆಯ ರಂಗರಾಯ. ಇವನ ಮಗ ಒಬ್ಬ ಕಂದಾರೆಯೋಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ವಿಶ್ವ ಮತ್ತು ನಾಗೇಂದ್ರ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯವರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವಂತೆ ಚಾಣಾಕ್ಷಯ್ಯನಿಗೆ ದುಂಬಾಲು ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಚಾಣಾಕ್ಷಯ್ಯನು ರಾಮರಾಯ ಹಾಗೂ ರಂಗರಾಯರನ್ನು ಇಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಚಾಣಾಕ್ಷಯ್ಯನ ಜಾಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ಮದುವೆಯಾದುದು ರಂಗರಾಯರ ಮಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ನಾಗೇಂದ್ರ ಮದುವೆಯಾದುದು ರಾಮರಾಯರ ಮಗಳನ್ನು ಎಂಬುದು ತಿಳಿದು ನಾಟಕ ಸುಖಾಂತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

3. 'Made for each other' ಮತ್ತು 'Rejected' ಎಂಬ ಎರಡು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

'Made for each other' (ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಮಾಡಿಸಿದಂಥ ಜೋಡಿ) ಎಂಬುದು ಒಂದು ಕಿರುನಾಟಕ. ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗೆ ಅವರವರ ಸಾಧಾರಣ ವೇಷಭೂಷಣದಿಂದಲೇ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಅಭಿನಯಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ ಈ ನಾಟಕ. ಅಮೃತ, ಅನಿತ ಇಬ್ಬರೂ ಸಹೋದರಿಯರು. ಅಮೃತ ಎಂ.ಎ. ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಭಾರಿ ಕನಸುಗಳನ್ನೇನೂ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅನಿತ ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ. ಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣಳಾಗಿ ಮುಂದೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ಆಡಳಿತ (Business Management) ಓದಿ ಮುಂದೆ ಭಾರಿ ಶ್ರೀಮಂತಳಾಗಬೇಕೆಂದು ಕನಸು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಜಯಂತನೂ ಎಂ.ಎ. ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ತಂದೆ ದೊಡ್ಡ ಶ್ರೀಮಂತ. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು 'ಅಮೃತ-ಜಯಂತ ಇವರಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು ಸರಿಯಾದ ಜೋಡಿ' ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅಮೃತಳ ತಂಗಿ ಅನಿತ 'ಜಯಂತನನ್ನೇ ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅವನನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕು' ಎಂದು ಹಟ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಅಮೃತ ಅನಿತ ಇವರ ತಾಯಿ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಗೆಹರಿಸಿದರು ಎಂಬುದು ನಾಟಕದ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ. ಮೂರೂ ಜನರ ಅಭಿರುಚಿ ಏನು, ಮುಂದೆ ಅವರೇನಾಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಅಮೃತ-ಜಯಂತರು ಸಮಾನ ಧರ್ಮಿಗಳು, ಸಮಾನ ಅಭಿರುಚಿ ಇರತಕ್ಕವರು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅಮೃತ ಮತ್ತು ಜಯಂತ ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸರಿಯಾದ ಜೋಡಿ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಾಳೆ ತಾಯಿ ಯಶೋದ.

4. Rejected (ತಿರಸ್ಕೃತ)

ಹ್ಯಾರಾನ್ ಮತ್ತು ಯಮುನಾ ಹೊಸದಾಗಿ ಮದುವೆಯಾದವರು. ಯೌವ್ವನದ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿದ್ದವರು. ಹ್ಯಾರಾನ್ ರಾಮರಾಯರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಪತ್ನಿ ಯಮುನಳ ಶೀಲದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹಗೊಂಡು ಕೋಪದಿಂದ ಕೆಂಡವಾಗಿ ರಾತ್ರಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಸಿದನು. ಯಮುನಾ ದುಃಖವನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಹೇಗೋ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಬಿ.ಎಡ್. ಪರೀಕ್ಷೆ ವರಾಡಿ ಒಂದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯಿನಿಯಳಾಗುವಳು. ಯಮುನಳ ತಾಯಿಯು ವಯಸ್ಸಾಗಿ ತೀರಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಮುನಾ ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟು

ಅವರನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತರುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾಳೆ. ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗಿವೆ. ಒಂದು ದಿವಸ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಹ್ಯಾರಾನ್ ಯಮುನಾಳ ಮನೆಗೆ ಬಂದು 'ನಾನು ನಿನ್ನ ಪತಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಂದಿದ್ದೀನೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಯಮುನಾಳಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನದನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡು ದುಃಖವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ, 'ಹ್ಯಾರಾನ್ ತಾಯಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ ಬೇರೆಯ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ, ಒಂದು ಮಗುವೂ ಆಯಿತು, ಹೆಂಡತಿ ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ' ಎಂದು. ಯಮುನಾಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ ಹ್ಯಾರಾನ್ ಈಗ ಏತಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು. ಹ್ಯಾರಾನ್‌ಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ದಾಸಿ ಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಅಡುಗೆ ಮಾಡಲು ಒಬ್ಬ ಸೇವಕಳು ಬೇಕಾಗಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಕಾಮವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ಬೇಕಾಗಿದ್ದಳು- ಈ ರಹಸ್ಯ ಯಮುನೆಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ಇದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಇರಲು ಬಯಸಿದ ಯಮುನಾ ಸ್ವಾರ್ಥಿ ಹ್ಯಾರಾನ್‌ನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಅಟ್ಟುತ್ತಾಳೆ.

5. ಭರತನಾಟ್ಯ ರೂಪಕಗಳು (Dance dramas)

(1) ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ನಾಟ್ಯರೂಪಕ

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಬಸವನಗುಡಿಯ ನೆಟ್ಟಲಪ್ಪ ವೃತ್ತದ ಬಳಿ ಹಿಂದಿನ ಶತಮಾನದ ವಾಸ್ತುಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳ ಒಂದು ಭವ್ಯ ಗೃಹವಿದೆ. ಈ ಗೃಹದ ಮುಂದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ 'ಕಲಾಕ್ಷಿತಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಬೋರ್ಡ್ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಭರತನಾಟ್ಯವನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಭವ್ಯ ಕಲಾದೇಗುಲವಿದೆ. ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮದರಾಸಿನ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಅರುಂಡೇಲ್‌ರವರ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ 'ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರ'ದಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ಗಂಡಸರಿಗೆ ಭರತನಾಟ್ಯವನ್ನು ಕಲಿಸಿಕೊಡುವ ಅದ್ಭುತ ಕಲಾಸೇವೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ನಾಟ್ಯರೂಪಕಗಳನ್ನು ಅಭಿನಯಕ್ಕೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಸಿ ರಂಗದಮೇಲೆ ತರುವ ಅನುಪಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಾಕೃತಿಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಸುಂದರ ರಂಗಮಂಟಪದ ಮೇಲೆ ವಾದ್ಯಸಂಗೀತ, ಹಾಡು, ಗೆಜ್ಜೆಯನಾದಗಳು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಗುರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ಈ ಲೇಖಕನು 'ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ' ನಾಟ್ಯರೂಪಕವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಹರಿಹರ ಕವಿಯು

ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಚರಿತೆ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ವಚನಗಳು ಮತ್ತು ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಈ ನಾಟ್ಯರೂಪಕವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಶಿವನೇ ತನ್ನ ಪತಿಯೆಂದು ನಂಬಿದ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಜೈನಧರ್ಮದ ಕೌಶಿಕರಾಜನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಭಕ್ತಿಯೇ ಗೆದ್ದು ಮಹಾದೇವಿ ಪತಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅನುಭವಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮೊದಲಾದ ಶಿವಶರಣರ ಒಡನಾಟವನ್ನು ಪಡೆದು ಅವರ ಹರಕೆಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗುವಳು. ಗುರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ಗೀತೆಗಳಿಗೆ ರಾಗತಾಳಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸಿ ನೃತ್ಯಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ನಾಟ್ಯರೂಪಕವು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಸಹೃದಯರ ಹಾಗೂ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆಯಿತು.

(2) ವಚನ ವೈಭವ ಬಸವಣ್ಣ, ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಸಿದ್ಧರಾಮ, ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ ಮೊದಲಾದ ಶರಣ ಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿದ 'ವಚನ ವೈಭವ' ಎಂಬ ನೃತ್ಯರೂಪಕವನ್ನು ಈ ಲೇಖಕರು ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಈ ನಾಟ್ಯರೂಪಕಕ್ಕೆ ನೃತ್ಯಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದವರು ಗುರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು. ಈ ನೃತ್ಯರೂಪಕವು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು.

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ 'ವಸಂತ ವೈಭವ' ಅಥವಾ 'ಯುಗಾದಿ ವೈಭವ' ಎಂಬ ನೃತ್ಯರೂಪಕವನ್ನು ಲೇಖಕರು ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಗಳು ವಸಂತಯುತು ಮತ್ತು ಯುಗಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರಚಿಸಿದ ಕವನಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ರಚಿತವಾದ ಈ ನೃತ್ಯರೂಪಕವು ದೂರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾಯಿತು.

ತರಂಗ 5

ಭಾಷಾಂತರಗಳು

1. ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಮುನ್ನಡೆ. ಮೂಲ ಲೇಖಕಿ: ಡಾ|| ಶ್ರೀದೇವಿ. ಅನುವಾದಕರು: ಪ್ರೊ|| ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ. ಪ್ರಕಾಶಕರು ಗೀತಾಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು. 1960

ಉಸ್ಮಾನಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮಹಿಳಾ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಾದ ಪ್ರೊ|| ಎಸ್. ಶ್ರೀದೇವಿಯವರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ 'A Century of Indian womanhood' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವು 'Southern language Book Trust' ನಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇದರ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು

ಗಳೆಯರಾದ ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪ್ರಕಟಣ ಸಂಸ್ಥೆಯಾದ ಗೀತಾ ಬುಕ್‌ಹೌಸ್‌ನ ಒಡೆಯರಾದ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣರಾವ್ ಅವರು ಲೇಖಕನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಅನುವಾದ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವಿಯವರು ವೇದಕಾಲೀನ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೇಗಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತ ಕಳೆದ ಒಂದು ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಧಿಸಿದ್ದೇನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ, “ಕಳೆದ ಒಂದು ನೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಭೂತಪೂರ್ವವಾದ ಉದಯೋನ್ಮುಖತೆಯು ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಪ್ರೊ|| ಶ್ರೀದೇವಿಯವರು ಈ ಪ್ರಗತಿಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿಯೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿಯೂ ನಿರೂಪಿಸಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಇಂದಿನ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯ ನೈಜಸ್ವರೂಪದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿಯೂ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ”.

ವೇದಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ಪುರುಷನೊಡನೆ ಸಮಾನ ಅಂತಸ್ತನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಭಾರತೀಯ ಜ್ಞಾನಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಅಂದಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಲೋಪಾಮದ್ರಾ, ಗಾರ್ಗಿ, ಮೈತ್ರೇಯಿಯರೇ ಮೊದಲಾದ ಅಂದಿನ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ವಿದುಷಿಗಳೂ ಆದ ಮಹಿಳಾ ಮಣಿಗಳು ವೇದದ ಕೆಲವು ಋಕ್ಕುಗಳ ಕರ್ತೃಗಳೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತ ಬಂದು, ಸ್ತ್ರೀಯು ಪುರುಷನಿಗೆ ಸಮಾನವಲ್ಲ ಎಂದು ಕಾಣುವಂಥ ಹೀನಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತು. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ವಂಚಿತರಾದರು. ಆದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಪಮ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ವೀರರಮಣಿಯರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಂಥವರಲ್ಲಿ ರುಘಾನ್ನಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಯೋಧ ವೀರ ಮಹಿಳೆಯು. ಮೀರಾಬಾಯಿಯು ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡು ರಚಿಸಿದ ಭಕ್ತಿಯ ಪದಗಳು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಭಾರತದ ಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಇಂಡಿಯ ದೇಶದ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರದ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರು ಇಂಡಿಯಾ ದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸುವ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ದೃಢನಿಶ್ಚಿತರಾದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವಿಧ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ದೇಶವನ್ನು

ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿತು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ಕೆಲವು ಜನ ಮಹಿಳೆಯರು ಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತ ರಮಾಬಾಯಿ ಅಗ್ರರು.

ಸ್ತ್ರೀ ವೈದ್ಯಳಾಗಿ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ ಡಾಕ್ಟರ್ ಆನಂದಿಬಾಯಿ ಜೋಷಿ, ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಶ್ರೀಮತಿ ಸೊರಾಬ್ಜಿ, ಅವರ ಮಗಳು ಕಾರ್ನೀಲಿಯ ಆನಿ ಜಗನ್ನಾಥನ್- ಮೊದಲಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಸೇವಾಧುರೀಣರನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅನಂತರ ರಾಜಕೀಯ ಜಾಗೃತಿ ಉದಯವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಇಳಿದರು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಪತ್ನಿ ಕಸ್ತೂರ ಬಾ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ನೆಲೆಯಾದರು. ಕಮಲಾ ನೆಹರು, ಸರೋಜಿನಿ ನಾಯಿಡು, ಡಾಕ್ಟರ್ ಮುತ್ತುಲಕ್ಷ್ಮಿ ರೆಡ್ಡಿ, ಶ್ರೀಮತಿ ಕಮಾಲಾದೇವಿ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮತದಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕೊಡಿಸಿಕೊಡಲು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದಲೇ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯಿತು. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಗೌರವಸ್ಥಾನ ಕೊಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಮಂಡಳಿಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದುವು. ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಣುಕಾ ರೇ, ಶ್ರೀಮತಿ ದುರ್ಗಾದೇವಿ, ಶ್ರೀಮತಿ ಮಾಲತಿ ಚೌಧರಿ, ಶ್ರೀಮತಿ ಹನ್ನ ಮೆಹತ- ಇವರುಗಳು ಭಾರತದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ ರಮಣಿಯರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು. ಈ ಎಲ್ಲದರ ಫಲವಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ನಂತರ ನಡೆದ 1952ರ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಜನ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಲೋಕಸಭೆ, ರಾಜ್ಯಸಭೆಗಳಿಗೆ ಚುನಾಯಿತರಾದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಉನ್ನತ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪಡೆದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ತಾಂತ್ರಿಕ, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವನ್ನಲಂಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಡಳಿತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಉತ್ತಮ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

2. ಶೈಶವದ ರಹಸ್ಯ [Secret of the childhood] ಡಾ. ಮಾರಿಯಾ ಮಾಂಟೆಸೋರಿ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದ ಪೆಂಟ್ರಾ ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ.

ಸುಮಾರು ಮುನ್ನೂರು ಪುಟಗಳಿಗೂ ಮೀರಿದ Secret of the childhood ಎಂಬ ಮಾರಿಯಾ ಮಾಂಟೆಸೋರಿಯವರ ಗ್ರಂಥದ ಅನುವಾದವು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವೇನಲ್ಲ. ಅನುವಾದಕರು ಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೊಂದಿದವರಲ್ಲ. ಆದರೆ ಶಿಶುಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಈ ಅಮೂಲ್ಯ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ ಒಂದು ಸದವಕಾಶ ದೊರಕಿತು. ಲೇಖಕನ ಮಗಳು ಪುಷ್ಪ ವೋಹನ್‌ಳ ಆಪ್ತ ಪರಿಚಿತರಾದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬಿ.ಎನ್.ಎಂ.ಕಾಲೇಜಿನ ವಿಶ್ರಾಂತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರೂ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ನಡೆದ ಮಾಂಟೆಸೋರಿ ಪ್ರಥಮ ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದವರೂ

ಆದ ಶ್ರೀಮತಿ ಹಂಸ ಫೋರ್ಪಡೆಯವರು “ಇಂಥದೊಂದು ಗ್ರಂಥದ ಅನುವಾದ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದು ಅನುವಾದಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದವರಾಗಿದ್ದರಿಂದ Secret of the childhood ಎಂಬ ಮಾರಿಯಾ ಮಾಂಟೆಸೋರಿಯವರ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ತುಂಬ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದು. ಮಾಂಟೆಸೋರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವವರಿಗೆ ಒಂದು ಆಧಾರಗ್ರಂಥ ದೊರಕಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂದರು. ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿದ ಲೇಖಕರು ಈ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮುಗಿಸಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮಾಂಟೆಸೋರಿ ಶಾಖೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಈ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮಾಂಟೆಸೋರಿ ಶಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಅವರು ಪೋತ್ರಾಹಕೊಟ್ಟರು. ಹೀಗೆ Secret of the childhood ಎಂಬ ಗ್ರಂಥ ‘ಶೈಶವದ ರಹಸ್ಯ’ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅನುವಾದ ಗೊಂಡಿತು.

“ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕಪೂರ್ವಶಿಕ್ಷಣವೆಂಬ ಗಗನಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ನವೋದಯದ ಬೆಳಕನ್ನು ಬೀರಿ ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿದ ಡಾ.ಮಾರಿಯಾ ಮಾಂಟೆಸೋರಿಯವರು ಇಟಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಮಕ್ಕಳ ಮಾನಸಿಕ ಕಮಲವನ್ನು ಅರಳಿಸಿದ ಮಹಾನ್ ಮೇಧಾವಿ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣತಜ್ಞೆಯಾದಳು.” ಹೀಗೆ ಪೀಠಿಕೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1870ರ ಆಗಸ್ಟ್ 31 ನೆಯ ತಾರೀಖಿನಂದು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವರು ಮಾಂಟೆಸೋರಿ ಅವರು. ಎಂಬತ್ತೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬದುಕಿದ್ದ ಮಾಂಟೆಸೋರಿ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ನೂತನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದರು. ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದ ಮಾಂಟೆಸೋರಿಯವರ ಗಮನವು ಶಿಶುಶಿಕ್ಷಣದ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿಯಿತು. ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಒಂದು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣವು ಹೇಗೆ ನಡೆಯಬೇಕು, ಉಪಾಧ್ಯಾಯರೂ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳೂ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಗೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಆ ಅನುಭವ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾಂಟೆಸೋರಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದುರ್ಬಲ ಮನಸ್ಸಿನ ಹಾಗೂ ಅಂಗವಿಕಲ ಮಕ್ಕಳ ಶಾಲೆಯನ್ನು ತೆರೆದು ಆ ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತರು. ಮಾಂಟೆಸೋರಿಯವರು ಶಿಕ್ಷಣಶಾಸ್ತ್ರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಮಾಡಿ ಮಾನಸಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು. ಮಗುವಿನ ಮನಸ್ಸು ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದುದು ಮತ್ತು ಮುಗ್ಧವಾದುದು

ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಮಗವಿನ ಮನಸ್ಸಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಹೇಗೆ ಆಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕಪೂರ್ವ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಸಬೆಳಕನ್ನು ಬೀರಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾದರು. ತಮ್ಮ ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಯ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಅನುಭವದಿಂದ ತಮ್ಮ ದೇಶದ ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಧಾನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಗುವೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಯೋಗ್ಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಟಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಧನಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಅಂತಃಪ್ರೇರಣಾ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ವಿಕಾಸವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಮಕ್ಕಳು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಯಾವ ಒತ್ತಡವಿಲ್ಲದೆ ಕೈ ಕೆಲಸಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಅಂಗಪಟುತ್ವವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾನಸಿಕ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂಬುದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಶಿಶುಶಿಕ್ಷಣವಿಧಾನದ ಮೂಲತತ್ವವನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದರು. ಮಾಂಟೇಸೋರಿಯವರು ನಡೆಸಿದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ರೋಚಕ ನಿರೂಪಣೆಯು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಶಿಶುಶಿಕ್ಷಣದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಮೂಲಕ ಶಿಶುಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವವರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ.

3. ಬಿಳಿಹಾಯಿ (A whitesail gleams) ರಷ್ಯನ್ ಭಾಷೆಯ ಕಾದಂಬರಿ ವಾಲೆಂಟೈನ್ ಕಾತಯೇವ್; ರಷ್ಯನ್ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದ ಲಿಯೋನಾರ್ಡ್ ಸ್ಲೋಕ್ ಲಿಟ್ಟ್ಸ್; ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರ, ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಕ್ರಿ.ಶ. 1900ನೆಯ ಇಸವಿಯ ಅನಂತರದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಥೆ ಇದು. ಬೋಲ್ಷೇವಿಕ್ ಪಕ್ಷವು ಚಾರ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಬಡ ಕೂಲಿಗಾರರ ಮೇಲೆ ಮೇಲ್ವರ್ಗದಿಂದಲೂ ಸರಕಾರಿ ಯಂತ್ರವಾದ ಸಿಪಾಯಿಗಳಿಂದಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಕಥೆ ಬಿಳಿಹಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯ ಬಹುಭಾಗವು ನಡೆಯುವುದು ರಷ್ಯಾ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ ಕಪ್ಪು ಸಮುದ್ರದ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಒಡೆಸ್ ನಗರದಲ್ಲಿ. ಈ ನಗರದ ಬಹು ಜನರು ಬಡ ಮೀನುಗಾರರು. ಸಮುದ್ರಕ್ಕಿಳಿದು ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದು ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳು. ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳ ನಡುವಿನಿಂದ ಬಂದ ಬಾಲಕ ಗಾವ್ರಿಕ್ ಮತ್ತು ಉಪಾಧ್ಯಾಯನ ಮಗನಾದ ಪೇತ್ರೈ(ಪೀಟರ್) ಈ ಇಬ್ಬರ ಓಡಾಟ, ಆಟಪಾಟಗಳ ವರ್ಣನೆ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಿಗೆ ಒಂದು ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಅಂತಸ್ತು ಅಂದಿನ

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಅಂಥ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನ ಮಗ ಪೇತ್ಯ. ಒಂದು ಹಳೆಯ ದೋಣಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೀನು ಹಿಡಿದು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಜ್ಜನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗಾವ್ರಿಕ್. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಗಾವ್ರಿಕ್ ಅಜ್ಜನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬಡ ಮೀನುಗಾರರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕೂಲಿಗಾರರು ಮತ್ತು ಬಡ ಮೀನುಗಾರರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಡೆಸ್ಸ ಪಟ್ಟಣದ ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳನ್ನು ಗಾವ್ರಿಕ್ ಅರಿತಿದ್ದ. ಅಜ್ಜನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದು ಮೀನು ಬಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಮಾರಿ ಅಂದಂದಿನ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಗಿಸಬೇಕು. ಪೇತ್ಯ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಲಕ. ಗಾವ್ರಿಕ್‌ನ ಧೈರ್ಯ ಪೇತ್ಯನಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಬಾಲಕರು ಕೈ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಒಡೆಸ್ಸ ನಗರದ ಸಮುದ್ರತೀರ, ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣ, ಬಡ ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗುಡಿಸಲುಗಳ ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಡ ಹುಡುಗರು ಸಿಗರೇಟ್ ಪ್ಯಾಕ್‌ನ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ರಟ್ಟುಗಳು ಹಾಗೂ ಫಾಂಟಾ, ಸೆವೆನ್‌ಅಪ್, ಕೋಕಾ ಕೋಲಾದ ಮುಚ್ಚಳಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಟೆಕ್ಕೆ ಆಟ ಎಂದು ಆಟವಾಡುವಂತೆ ಪೇತ್ಯ ಮತ್ತು ಗಾವ್ರಿಕ್‌ಗೆ ಅಂದಿನ ಸಿಗರೇಟ್ ಪ್ಯಾಕ್ ನ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಚಿತ್ರವಿರುವ ರಟ್ಟುಗಳು ಮತ್ತು ಪುರುಷರು ಧರಿಸುವ ಅಂಗಿಗಳಿಗೆ ಹೊಲೆದಿರುವ ಮತ್ತು ಮಿಲಿಟರಿ ಸಮವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿರುವ ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣದ ಗುಂಡಿಗಳು (ಲಗ್) ಆಟದ ವಸ್ತುಗಳು. ಒಂದೊಂದಕ್ಕೂ ಇಂತಿಷ್ಟು ಎಂದು ಬೆಲೆ. ಹುಡುಗರು ಅವುಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಟವಾಡುವ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಿ ತಂದೆತಾಯಿಯರ ಆಕ್ರೋಶಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಕಾರನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇಂಥ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪೊಟೆಂಕಿನ್ ಎಂಬ ಹಡಗಿನ ನಾವಿಕರು ಬಂಡೆದ್ದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರು. ಸರಕಾರಿ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ ಹಲವರನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದರು. ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವರನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿದರು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೋಲ್ಷೆವಿಕ್ ಪಕ್ಷದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಬಂಡೆದ್ದರು. ಪೊಟೆಂಕಿನ್ ಹಡಗಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ನಾವಿಕನೊಬ್ಬನು ಪೇತ್ಯ. ಆತನ ತಮ್ಮ ಪಾವಲಿಕ್ ಹಾಗೂ ತಂದೆಯವರು ಒಡೆಸ್ಸಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಡಿಯ ಆಸನದ ಕೆಳಗೆ ಅವಿತು ಕುಳಿತು ಸೈನಿಕರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ರೋಮಾಂಚಕರವಾದ ಘಟನೆಯು ಓದುಗರ ನವಿರೇಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ನಾವಿಕನು ಒಡೆಸ್ಸ ನಗರಕ್ಕೆ ನುಸುಳಿ ಬಂದು ಕೂಲಿಗಾರರ ನಡುವೆ ಇದ್ದು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಒಡೆಸ್ಸ ನಗರದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ. ಗಾವ್ರಿಕ್‌ನ ಅಣ್ಣ

ಒಬ್ಬ ಈ ಹೋರಾಟಗಾರರೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನಿಗೆ ಪೇಶ್ಯ ಮತ್ತು ಗಾವ್ರಿಕ್ ಪೊಲೀಸರ ಹಾಗೂ ಸಿಪಾಯಿಗಳ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಬಾಂಬ್ ತಯಾರಿಸುವ ಮದ್ದು ಮತ್ತು ಬಂದೂಕಿನ ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ತಾನು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದು ಗಾವ್ರಿಕ್‌ನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಪೇಶ್ಯನಿಗೆ ಮೊದ ಮೊದಲು ಏನೂ ಗೊತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಇಬ್ಬರು ಬಾಲಕರ ಚಟುವಟಿಕೆಯೇ ಕಾದಂಬರಿಯ ರೋಚಕ ವಸ್ತು.

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೇ ದಿನಾಚರಣೆಯ ಸುಂದರ ಚಿತ್ರ ಬಂದಿದೆ. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಸ್ತರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೋಣಿಗಳೊಡನೆ ಒಂದೆಡೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಾವಿಕನೇ ನಾಯಕ. ಆತನಿಂದ ತಮ್ಮ ಹೋರಾಟದ ಬಗ್ಗೆ ಅದ್ಭುತ ಭಾಷಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಪೊಲೀಸರು ಬರುವ ಸುಳಿವನ್ನು ಕಂಡು ದೋಣಿಗಳೆಲ್ಲ ಚದುರಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಕೊನೆಯ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾವಿಕನು ಜೈಲಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ರುಮೇನಿಯಾಕ್ಕೆ ದೋಣಿಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವ ಅದ್ಭುತ ಘಟನೆಯ ನಿರೂಪಣೆಯಿದೆ. ಗಾವ್ರಿಕ್‌ನ ಅಣ್ಣ ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನೆರೆಮನೆಯ ಗೋಡೆಗೆ ಬಾಂಬನ್ನು ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಸಮುದ್ರದ ದಡದಲ್ಲಿ ಗಾವ್ರಿಕ್ ದೋಣಿಗೆ ಹಾಯಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಸಮುದ್ರಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಪೇಶ್ಯ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಮರ ಏರಿ ಕುಳಿತು ಜೈಲಿನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಗಾವ್ರಿಕ್‌ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಜತೆ ನಾವಿಕನು ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕರವಸ್ತ್ರ ಬೀಸಿ ಗಾವ್ರಿಕ್‌ನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಗಾವ್ರಿಕ್ ದೋಣಿಯ ಬಿಳಿಹಾಯಿಯನ್ನು ಏರಿಸಿ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ದೋಣಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾವಿಕ ಸಮುದ್ರದ ದಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ದೋಣಿಯನ್ನೇರಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪೇಶ್ಯ ಮತ್ತು ಗಾವ್ರಿಕ್, ಆತನ ಅಣ್ಣ ದೋಣಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಸಮಾಧಾನದ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ವಾಲೆಂಟಿನ್ ಕಾತಯೇವ್‌ನ ಕಣ್ಣು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಯಾವೊಂದು ವಿವರವನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದಿದೆ. ನಾವೆಯಾದ ಟರ್ಗ್‌ನೀವ್‌ನ ಪ್ರಯಾಣ, ಸಮುದ್ರದ ಸುಂದರ ವರ್ಣನೆ, ಕೊಳೆಗೇರಿಗಳ ದುಸ್ಥಿತಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಕಾದಂಬರಿ ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ. ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗರ ಒಡನಾಟದ ಚಿತ್ರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಷ್ಯಾ ದೇಶದ ಅಂದಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೋರಾಟದ ಕಥೆಯನ್ನು ತಂದಿರುವುದು ಕಾದಂಬರಿಯ ವಿಶೇಷತೆ.

4. ತೋಟದ ಮನೆ (cottage on the steppe) ರಷ್ಯನ್ ಭಾಷೆಯ ಕಾದಂಬರಿ.

ಕಾದಂಬರಿಕಾರ - ವಾಲೆಂಟಿನ್ ಕಾತಯೆವ್, ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರ
- ಪ್ರೊ|| ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ.

‘ಬಿಳಿ ಹಾಯಿ’ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮುಂದುವರಿದ ಭಾಗ ತೋಟದ ಮನೆ. ಬಿಳಿಹಾಯಿಯ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರಗಳಾದ ಪೇತ್ಯ, ಗಾವ್ರಿಕ್, ಪೇತ್ಯನ ತಂದೆ ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ಮೊದಲಾದವರುಗಳ ಕಥೆಯೇ ‘ತೋಟದ ಮನೆ’ ಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದು.

ಕಥೆ ಆರಂಭವಾಗುವುದು ರಷ್ಯದ ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ, ಕಥೆಗಾರ ಹಾಗೂ ತತ್ವಜ್ಞ ಲಿಯೋ ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್‌ನ ಮರಣದಿಂದ. ಪೇತ್ಯನ ತಂದೆ ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್‌ನ ಅಗಾಧ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದನು. ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್‌ನ ಮರಣದಿಂದ ಪೇತ್ಯನೂ ತತ್ತರಿಸಿಹೋದ. ಈಗ ಅವನು ದೇಶದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್‌ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಅರಿಯಬಲ್ಲಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಿತ್ತು. ಸರಕಾರಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತಂದೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ವೃತ್ತಿ ಮುಂದುವರಿದಿತ್ತು. ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್‌ನ ಮರಣದಿಂದ ಉದ್ವಿಗ್ನನಾಗಿದ್ದ. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಮೇಜಿನ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್‌ನ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಭಾಷಣವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ. ಈ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮಾರನೆಯ ದಿನ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ. ಚಾರ್ ಸರಕಾರವು ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್‌ನನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಚಾರ ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್‌ಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಆದರೂ ಆತ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದ. ‘ಒಬ್ಬ ಮಹಾ ರಷ್ಯನ್ ಸಾಹಿತಿ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥನಾದನು. ಸಾಹಿತ್ಯಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತಂಗತನಾದನು’ ಎಂದು ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್‌ನ ಭಾಷಣ ಆರಂಭವಾಯಿತು. “ಒಂದು ಸೂಜಿ ಬಿದ್ದರೂ ಕೇಳಿಸುವಷ್ಟು ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿತ್ತು ತರಗತಿ”. ಅಷ್ಟೊಂದು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಷ್ಟೊಂದು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಆ ತುಂಟ ಹುಡುಗರು ನನ್ನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಾರೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ. ಈ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಣಇಲಾಖೆಯ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸೋಷಿಯಲ್ ಡೆಮೋಕ್ರಾಟಿಕ್ (ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜಾವಾದಿ) ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆ ಪಕ್ಷದವರು ಬಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ‘ತಾನು ಎಂದೂ ಯಾವ ಪಕ್ಷವನ್ನೂ ಸೇರಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೂ ಸೇರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲ’ವೆಂದು ಹೇಳಿ ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಭಾಷಣ ಮಾಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದನು.

ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್‌ನಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಶಿಕ್ಷಣಇಲಾಖೆಯಿಂದ

ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುವಂತೆ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್‌ನಿಗೆ ಬುಲಾವ್ ಬಂದಿತು. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿನ ದರ್ಜಿ ಅಧಿಕಾರಿಯು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದುದು ತಪ್ಪೆಂದು ಬರೆದುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಧಿಕಾರಿವಾಣಿಯಿಂದ ಬೆದರಿಸಿದ. 'ನಮ್ಮ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಹಿತಿ ಲಿಯೋ ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್ ಇಡೀ ರಷ್ಯಾದ ಕೀರ್ತಿ ಸ್ತಂಭ ಮತ್ತು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಕಲಶ. ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಭಾಷಣಕ್ಕೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್ ಯಾವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಕ್ಕೂ ಸೇರಿದವನಲ್ಲ, ಎಂದ ವಾಸಿಲಿ. ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ವಿವರಣೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಅಧಿಕಾರಿ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. "ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್ ಧರ್ಮಭ್ರಷ್ಟ. ಅವನು ಸನಾತನ ಕ್ರೈಸ್ತಮತಗಳ ಪವಿತ್ರ ಮಂಡಳಿಯವರಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕೃತನಾಗಿದ್ದ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ರಷ್ಯನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪವಿತ್ರ ನಿಯಮಗಳ ಮೇಲೂ ಮೂಲಭೂತ ಕಾನೂನುಗಳ ಮೇಲೂ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದವನು ಅವನು" ಎಂದು ಅಧಿಕಾರಿ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ವಿರೋಧಿಸಿದ. "ನಾನು ಇದನ್ನು ಅಪಮಾನವೆಂದು ಬಗೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್. 'ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಸರಕಾರಿ ಕೆಲಸ ನಿನ್ನಂಥವನಿಗಲ್ಲ' ಎಂದು ಅಧಿಕಾರಿ ಹೇಳಿದ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ಕೆಲಸ ಕಳೆದುಕೊಂಡ. ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ಕುಟುಂಬವು ಆರ್ಥಿಕ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮುಂದಿನ ಜೀವನ ಹೇಗೆ ಎಂದು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತವಾಯಿತು.

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಡೆಸ್ಸಾದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶ್ರೀಮಂತನೊಬ್ಬನು ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ನನ್ನು ತಾನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಲೆಗೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯನನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿಕೊಂಡ. ತುಂಬ ಪ್ರಭಾವಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಫೇಗ್‌ನಿಗೆ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್‌ನನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸರಕಾರದಿಂದ ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯಲು ಕಷ್ಟವೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಸರಕಾರಿ ಶಾಲೆ ಕೊಡುವ ಸಂಬಳಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಬಳ ಫೇಗ್ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್‌ನ ಕುಟುಂಬದ ಜೀವನ ಸರಾಗವಾಗಿ ನಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಈ ಬಾರಿ ಬೇಸಿಗೆ ರಜದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಇಟಲಿ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಏರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡ.

ಈಗ ಗಾವ್ರಿಕನೂ ದೊಡ್ಡವನಾಗಿದ್ದ. ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದು ವರ್ಷದವನು. ಅವನಿಗೆ ಈಗ ಜವಬ್ದಾರಿ ಏನೆಂದು ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅಣ್ಣ ಟೆರೆಂಟಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿದ್ದ. ಈಗ ಗಾವ್ರಿಕ್ ದೇಶದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅರಿತಿದ್ದ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಅವನು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲೂ ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ. ಅಲ್ಲದೆ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಓದಿ

ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಲು ತಯಾರಿನಡೆಸಿದ್ದ. ಇಟಲಿಯ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ರಹದಾರಿಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಲು ಗಾವ್ರಿಕ್‌ನು ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಿದ.

ಪಲೆರ್ಮೊ ಎಂಬ ಇಟಲಿಯ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಪೇತ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾವಲಿಕ್ ಪ್ರಯಾಣ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಈ ಹಡಗು ಒಡೆಸ್ಸದಿಂದ ನೇಪಲ್ಸ್‌ಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಹಲವು ಬಂದರುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಇಳಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಹೋಗಬೇಕಾದ ಸಾಮಾನನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಹಡಗಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲವನ್ನು ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿತ್ತು. ಬಾಸ್ಪೊರಸ್ ಜಲಸಂಧಿಯ ಮೂಲಕ ಹಡಗು ಪ್ರಯಾಣಿಸಿ ಇಸ್ತಾಂಬುಲ್ ಬಂದರನ್ನು ತಲುಪಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರವಾಸ ಹೊರಟು ಕಾನ್ಸ್ಟಾಂಟಿನೋಪಲ್ ನಗರವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದರು. ಮುಂದೆ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಸಿನ ಅಥೆನ್ಸ್ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಅಕ್ರೋಪೋಲಿಸ್, ಅಥೀನೆ ದೇವತೆ-ಮೊದಲಾದ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಮುಂದೆ ಸಿಸಿಲಿ, ಮೆಸ್ಸೀನಾ ನಗರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರು. ನೇಪಲ್ಸ್ ಕಡೆಗೆ ಹಡಗು ಧಾವಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಪೇತ್ಯ ಒಂದು ಕೆಂಪಾದ ಬೆಳಕು ನಿಗಿ ನಿಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ. ಹಡಗಿನ ನಾವಿಕನು ಪೇತ್ಯನಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಕಡಲು ಮರ್ಲಿನ್‌ನನ್ನು ಕೊಟ್ಟು “ಅದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ಸ್ಟ್ರಾಂಬೋಲಿ” ಎಂದ. ಪೇತ್ಯ ದುರ್ಬೀನಿನಲ್ಲಿ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯ ಕೆಂಪು ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ. ಅದು ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಅನುಭವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು. ಜೀವಂತ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯು ಉರಿಯನ್ನು ಕಾರುವುದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡಿದ ಪೇತ್ಯ.

ನೇಪಲ್ಸ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ಮಕ್ಕಳು ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅರಮನೆಗಳು, ಚಿಲುಮೆಗಳು, ಚರ್ಚುಗಳು ವಿವಿಧ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರು. ನೇಪಲ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಪ್ರಿ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಂದರು. ವೆಸೂವಿಯಸ್ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ನೇಪಲ್ಸ್‌ನಿಂದ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ರೋಮ್ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಾಡಿಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡು ರೋಮ್ ನಗರದ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನೋಡುಕೊಂಡು ಪೋಪ್ ನಗರವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಸ್ಟೆಜ್ಜರ್‌ಲೆಂಡಿನ ಜಿನೀವಾ ಸರೋವರದ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಔಚಿ ಎಂಬಲ್ಲಿಯ ದುಬಾರಿಯಲ್ಲದ ಚಿಕ್ಕ ವಸತಿಗೃಹದಲ್ಲಿ ತಂಗಿದರು.

ಸ್ಟೆಜ್ಜರ್‌ಲೆಂಡಿನ ಬರ್ನ್, ಲೂಸನೋ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದರು.

ಉಕ್ಕಿನ ತಂತಿಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಆಲ್ಪ್ಸ್ ಪರ್ವತದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ಹಿಮಗಳಿಯ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ದಿನ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆಗಸ್ಟ್ ಒಂದರಿಂದ ಶಾಲೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವವು ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಪ್ಯಾರಿಸ್ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿ ವಿಯನ್ನಾದ ಮೂಲಕ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ತಾಯ್ನಾಡಿಗೆ ಮರಳಿದರು.

ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವಾಗ ಆಸ್ತ್ರಿಯ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ತನಿಖೆಗೆ ಒಳಗಾಗ ಬೇಕಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಒಡೆಸ್ಸಾಗೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಪೇಟ್ರ್ಯಾ ಪಾವಲಿಕ್ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗತೊಡಗಿದರು. ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ತಾನು ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಫೇರ್ಗನ್ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಎಂದಿನಂತೆ ಪಾಠ ಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ. ಬಾಚಿ ಕುಟುಂಬ (ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್‌ನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಬಾಚಿ ಕುಟುಂಬವೆಂಬ ಹೆಸರು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದಿತ್ತು.) ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇರುವುದು ವಿಧಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆನೋ ಎಂಬಂತೆ ಪುನಃ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿತು. ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಿ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ಶಾಲೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಒಬ್ಬ ಕೋಟ್ಯಧೀಶ್ವರನ ಮಗ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಅನುತ್ತೀರ್ಣನಾಗಿದ್ದ. ಅವನಿಂದ ಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆಯೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಉತ್ತೀರ್ಣನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿ, ಸಾಕಷ್ಟು ಅಂಕಗಳನ್ನು ಹಾಕು ಎಂದು ಫೇರ್ಗ್ ಹೇಳಿದ. ಆದರೆ ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ತನ್ನ ನೀತಿನಿಯಮಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಮೀರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್‌ಗೆ ಹಣದ ಆಸೆಯನ್ನೂ ತೋರಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ಕೋಪಗೊಂಡ. ಎಷ್ಟು ಒಪ್ಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಕಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಯಾದ. ಪುನಃ ಬಾಚಿ ಕುಟುಂಬದ ಮೇಲೆ ಮುಂದಿನ ಬದುಕು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಮೋಡದ ಕರಿಛಾಯೆ ಆವರಿಸಿತು. 'ಮುಂದೇನಪ್ಪ' ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಒಡೆಸ್ಸಾಗೆ ಸ್ವಲ್ಪದೂರದಲ್ಲಿ ಸ್ಪೆಪ್ಪಿ (ರಾಷ್ಯ ಮತ್ತು ಸೈಬೀರಿಯಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮರಗಿಡಗಳು ಬೆಳೆಯದ ಕುರುಚಲುಗಿಡ ಮೊದಲಾದುವು ಬೆಳೆಯುವ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶ) ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಒಂದು ಚಿರಿ ಹಣ್ಣಿನ ತೋಟ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದೆಂಬ ವಿಷಯ ತಿಳಿದ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಆ ಹಣ್ಣಿನ ತೋಟವನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಪಡೆಯುವ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್‌ನ ಮುಂದಿಟ್ಟಳು. ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್ ಮೊದಲು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೂ ಕೊನೆಗೆ ಬೇರೆ ದಾರಿ ಕಾಣದೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ತೋಟದ ಒಡೆಯಳಾದ ಮದಾಂ ವಸ್ಕುತಿನ್‌ನ್ಯಾಯ ಎಂಬುವಳಿಗೆ

ಮೊದಲಕಂತಿನ ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತೋಟದಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ಶಾಲೆಯ ವಾರ್ಷಿಕಪರೀಕ್ಷೆ ಆಗುವವರೆಗೂ ಪೇತ್ರ ಗಾವ್ರಿಕನ ಅಣ್ಣ ಟೆರೆಂಟಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ರಜಾ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವನೂ ತೋಟದ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ಈಗ ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್, ಚಿಕ್ಕವ್ಮ್ ತೋಟಗಾರರಾಗಿ ಆ ಜೀವನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ತೋಟದ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮುತುವರ್ಜಿಯಿಂದ ಕೈಗೊಂಡರಾದರೂ ಫಸಲು ಬಂದಾಗ ಚಿರಿ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಜನ ಬಂದರು. ಅವರು ಹೇಳಿದ ದರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಫಸಲನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಮುಂದಿನ ಕಂತಿನ ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಸಾಕಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮಾರುವುದಕ್ಕೂ ಹಣ್ಣಿನ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಹಣ್ಣಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯೆಲ್ಲ ಮದಾಂ ಸ್ತೋರೊಶಂಕೋ ಎಂಬುವಳ ಪೂರ್ಣ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ರೈತರನ್ನು ಶೋಷಿಸುವ ಬಂಡವಾಳಗಾರರ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ರೈತ ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಲುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ.

ಈ ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಗಾವ್ರಿಕನೇ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಬಾಚಿ ಕುಟುಂಬದರು ದಿವಾಳಿಯಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದ. ಗಾವ್ರಿಕ್ ಅಣ್ಣ ಟೆರೆಂಟಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕೂಲಿಗಾರರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮರದಿಂದ ಇಳಿಸಿ ಬುಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಗಾಡಿಗಳ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾರಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಲೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟರು. ಶೋಷಿತರ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಬಾಚಿ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದರು.

ತೋಟದಮನೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಪೇತ್ರ, ಪಾವಲಿಕ್, ಗಾವ್ರಿಕ್ ಇವರ ಒಡನಾಟ, ತಿರುಗಾಟ, ಆಟಪಾಟಗಳ ಜತೆಜತೆಯಲ್ಲಿ ರಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಗ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ರೈತರ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೋರಾಟದ ಒಂದು ರೋಮಾಂಚನಕಾರಿ ಚಿತ್ರ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. 1905ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಫಲ ಕ್ರಾಂತಿಯ ನಂತರ 1912ರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೋರಾಟ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಕೂಟಗಳು ಸೇರಿ ಹೋರಾಟ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಂದು ಊರಿನಿಂದ ಇನ್ನೊಂದೂರಿಗೆ, ಒಂದು ನಗರದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ನಗರಕ್ಕೆ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಸುದ್ದಿ ರವಾನೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್‌ನ ತೋಟದ ಮನೆ ನಗರದಿಂದ ದೂರವಾಗಿದ್ದು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಸಭೆ ಸೇರಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತು. ಪೊಲೀಸರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ದೂರವಾಗಿತ್ತು. ಹಣ್ಣುಗಳ ಮಾರಾಟದ ಅನಂತರ ಗಾವ್ರಿಕನ ಅಣ್ಣ ಟೆರೆಂಟಿ ಶನಿವಾರ ಭಾನುವಾರಗಳಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯ ಸಭೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಸಭೆಗೆ ನಗರದ ವರ್ಕಶಾಪ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಬಡವರು ಬಂದು

ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಮೊದಲು ಕಳೆ ಕೀಳುವುದು, ಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ತೊಟ್ಟಿಯಿಂದ ನೀರು ಹಾಕುವುದು ಮತ್ತು ತೋಟದಲ್ಲಿದ್ದ ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಮೊದಲಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿ ಬೆಂಕಿಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಊಟ, ವಾಸಿಲಿ ಪೆಟ್ರೋವಿಚ್‌ನ ಪಾಠಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಒಂದು ಕಡೆ ಟೆರೆಂಟಿ ಮೊದಲಾದ ಮುಂಖಡರು ಸೇರಿ ಅಂದಂದಿನ ರಷ್ಯಾ ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾವು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆ ಮಾಡಿ ಹೇಗೆ ಮುಷ್ಕರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾಸ್ಕೋ ನಗರದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ 'ಪ್ರಾವ್ಡಾ' ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆಂದು ನೆಲದಡಿಯ ಗುಪ್ತಗುಹೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಿನ ಕಾರ್ಯಾಗಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಲೆನಿನ್‌ನು ಪ್ಯಾರಿಸಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಒಂದು ಶಾಲೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಲೆನಿನ್‌ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೊನೆಯ ದೃಶ್ಯ ರೋಮಾಂಚನಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಶನಿವಾರ ರಾತ್ರಿ ಪೊಲೀಸಿನವರು ತೋಟದೊಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ ಬಂದರು. ಗಿಡಗಳ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವಲು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಪೇತ್ರನಿಂದ ಸುಳಿವು ತಿಳಿದ ಎಲ್ಲರೂ ಗುಪ್ತವಾದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಬೆಂಕಿಯ ಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕೆಲ ರೈತರಿಂದ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಂದ ಏನೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಪೊಲೀಸ್‌ನವರ ದಾಳಿ ವಿಫಲವಾಯಿತು.

ಜುಕೋವ್ ಎಂಬ ಪಾರ್ಟಿ ಮುಖಂಡ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಚಳವಳಿಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದ. 'ಸಂಗಾತಿಗಳೇ, ನಾವು ಹೊಸ ಕ್ರಾಂತಿಯೆಡೆಗೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಚಾರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಎಂಟು ಗಂಟೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಭಾರಿ ಭೂಸ್ವತ್ತುಗಳ (Estate) ಮುಟ್ಟುಗೋಲು. ಈ ಧೈಯಕ್ಕಾಗಿ ರಷ್ಯಾದುದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಘೋಷಣೆಗಳು ಜನಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದಿವೆ' ಎಂದು ನಾಯಕ ಜುಕೋವ್ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿ ಜನರಿಗೆ ಕ್ರಾಂತಿಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ. ಮುಂದೆ ರಷ್ಯಾದೇಶದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿ ಜಾರ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಇಳಿಸಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಮಹಾ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಘಟನೆಗೆ ಈ ಚಳವಳಿ ಮುನ್ನೂಚನೆಯಾಗಿತ್ತು.

'ತೋಟದ ಮನೆ' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರ ಆಟಪಾಟ, ತಿರುಗಾಟ,

ಓದು, ಪರೀಕ್ಷೆ ಮೊದಲಾದ ಮಾರ್ಮಿಕ ಚಿತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ. ಜತೆಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಳವಳಿಯು ಯಾವ ರೀತಿ ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬ ರೋಮಾಂಚನಕಾರಿ ದೃಶ್ಯ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಬಾಲಕರ ಮನಸ್ಥಿತಿ, ಅವರು ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಯೌವನಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಾಗ ಹೇಗೆ ಪ್ರಣಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಭಾವೋದ್ವೇಗದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಚಿತ್ರವು ಪೇಶ್ಯ ಮರೀನ ಇವರ ಪ್ರೀತಿಯ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟಪಟ್ಟಿದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಚಳವಳಿ, ಮಕ್ಕಳ ಹಾಗೂ ಬಾಲಕರ ಆಟಪಾಟ ಮತ್ತು ಯೌವನದ ಉದ್ವೇಗದ ಮನಸ್ಥಿತಿಯ ಪ್ರೇಮ -ಈ ಮೂರೂ ಮುಪ್ಪುರಿಗೊಂಡು ಓದುಗರನ್ನು ರಂಜಿಸುತ್ತವೆ. ಕಾದಂಬರಿಕಾರನು ಪರಿಸರವೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಚತುರ. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

5. ಅಡಕೆ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆ 'Arecanut' Issued Quarterly, ಇಂಡಿಯನ್ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಅರೆಕನಟ್ ಕಮಿಟಿ, ಕೊಳಿಕೋಡ್ - ಕೇರಳ. ಸಂಪುಟ-14: 1963-64, ಸಂಚಿಕೆಗಳು ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಸಂಪುಟ 15: ಸಂಚಿಕೆಗಳು ನಾಲ್ಕು.

ಭಾರತ ಕೇಂದ್ರ ಅಡಕೆ ಸಮಿತಿಯು ಕೇರಳರಾಜ್ಯದ ಕೊಳಿಕೋಡ್‌ನಿಂದ ಅಡಕೆ (Arecanut) ಎಂಬ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸುತ್ತದೆ. ಅಡಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಮಿತಿಯು ಲೇಖಕನಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು 'ಅಡಕೆ' ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯಿತು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿದು ಲೇಖಕನು ಸವಾಲಿನಂತೆ ಅವರ ಕೋರಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಅರೆಕನಟ್ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಪತ್ರಿಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದ್ದಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಂತೋಷ ಲೇಖಕರಿಗೆ. ಈ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಅರೆಕನಟ್ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಎಲ್ಲ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ತೃಪ್ತಿ ಲೇಖಕರಿಗೆ. ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಎಂಟು ಸಂಚಿಕೆಗಳ ಎಲ್ಲ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು ಲೇಖಕರು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ಅಡಕೆ' ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಅತೀವ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಈ ಅಡಕೆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಅಡಕೆಯ ಬೆಳೆ, ಫಸಲು, ಅದನ್ನು

ಕೊಯ್ಯುವುದು ಮತ್ತು ಅಡಕೆ ಮಾರಾಟ ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಡಕೆ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಹೇಗೆ, ಅಡಕೆ ತೋಟವನ್ನು ಏಳಿಸುವಾಗ ಜಮೀನು ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಮೊದಲಾದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು 'ಅರೆಕನಟ್' ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಬರೆದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಡಕೆ ಮರಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ರೋಗಗಳು ಬರುತ್ತವೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಯಾವ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಳಸಬೇಕು- ಎಂಬೆಲ್ಲ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಷಯದ ಲೇಖನಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಲೇಖಕನಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪದಗಳಿರುವುದು ಸಹಜವೇ. ಹಲವು ಪದಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಪದಗಳು ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಡಕೆ ಮತ್ತು ವೀಳೆಯದೆಲೆಯ ತೋಟಗಳ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಜನಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಲವು ಪದಗಳು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದುವಾದರೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪದಗಳಿಗೆ ಹೊಸದಾಗಿಯೇ ಪದಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ, ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುವಂತೆ 'ಅರೆಕನಟ್' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಲೇಖನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿ 'ಅಡಕೆ' ಪತ್ರಿಕೆ ಪ್ರಕಟವಾದುದರಿಂದ 'ಅಡಕೆ' ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಮೆಚ್ಚಿದರು. ಈ ಭಾಷಾಂತರದ ಕೆಲಸ ಬಹು ಕಷ್ಟಕರವಾದುದಾಗಿ ಇದ್ದುದಲ್ಲದೆ ಲೇಖಕನ ಕಾಲೇಜಿನ ಪಾಠಗಳ ಸಿದ್ಧತೆಗೆ ಹಾಗೂ ಕಾಲೇಜಿನ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಮಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೊರಕದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಂಭಾವನೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಸಮಾಧಾನವುಂಟಾಯಿತು ಲೇಖಕನಿಗೆ.

ತರಂಗ-6

ಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕಗಳು

1. ಕನ್ನಡ ಮಹಾಭಾರತ ವಿರಾಟ ಪರ್ವಸಂಗ್ರಹದ ಕೈಗನ್ನಡಿ, ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಪ್ರಕಾಶಕರು - ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಬುಕ್ ಡಿಪೋ 38 - ಅವೆನ್ಯೂ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1956.

ಸೆಯಿಂಟ್ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಬರೆದುದು 'ಕನ್ನಡ ಮಹಾಭಾರತ ವಿರಾಟಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹದ ಕೈಗನ್ನಡಿ', 1957ರಲ್ಲಿ ಜೂನಿಯರ್ ಇಂಟರ್ ಮೀಡಿಯಟ್ ತರಗತಿಗೆ 'ಕನ್ನಡ ಮಹಾಭಾರತ ವಿರಾಟ ಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ' ವು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವಾಗಿದ್ದಿತು. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ರಚಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಮಹಾಭಾರತವು ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ವಿದ್ವಜ್ಜನರ, ಸಹೃದಯರ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಹೃತ್ಕಮಲವನ್ನು ಅರಳಿಸುವ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು 'ಪ್ರತಿಪರ್ವ ರಸೋದಯ' ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಮಹಾಭಾರತದ ಯಾವ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಅದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವ ವರ್ಣನೆಗಳಿಂದಲೂ, ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದಲೂ, ರಸಮಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಂದಲೂ, ಪಾತ್ರಗಳ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಂವಾದಗಳಿಂದಲೂ ಜನರ ಹೃನ್ಮನಗಳಿಗೆ ಆಹ್ಲಾದವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ.

ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೇಖಕರೂ, ವಿದ್ವಾಂಸರೂ, ಆದ ತ.ಸು. ಶಾಮರಾಯರು ತಳುಕಿನ ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರ ಸ್ಮಾರಕ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಭಾರತದ ಕೆಲವು ಪರ್ವಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪಠ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ವಿರಾಟಪರ್ವಸಂಗ್ರಹವೂ ಪ್ರೊ|| ತ.ಸು. ಶಾಮರಾಯರಿಂದ ಪ್ರಕಟಿತವಾಗಿ ಜೂನಿಯರ್ ಇಂಟರ್ ಮೀಡಿಯಟ್ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಪಠ್ಯವಾಯಿತು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಕಟನಕಾರರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಬುಕ್ ಡಿಪೋ, ಅವೆನ್ಯೂ ರೋಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವಂತೆ ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕೈಗನ್ನಡಿಯನ್ನು ಬರೆದುಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳಿದರು. ಆ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಪ್ರೊ|| ಹೆಚ್.ಎಂ. ಶಕರನಾರಾಯಣರು ಇದೇ ರೀತಿ ಉದ್ಯೋಗ ಪರ್ವ, ಸಭಾಪರ್ವ ಮೊದಲಾದ ಸಂಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಕೈಗನ್ನಡಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರು. ಅದೇ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು 'ಕನ್ನಡ ಭಾರತ ವಿರಾಟಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ' ಕೈಗನ್ನಡಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. 'ಪ್ರತಿ ಪದ್ಯಗಳ ಸರಳ ಗದ್ಯಾನುವಾದ, ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಅಂಶಗಳ ವಿವರಣೆ, ಟಿಪ್ಪಣಿ, ಕಷ್ಟವಾದ ಪಾಠಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥ, ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಥೆಯ ಘಟನೆಗಳ ನಿರೂಪಣೆ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ, ಕವಿಯ ಕಾಲ ವಿವರಣೆ' ಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು "ಸ್ವಂತ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುವವರಿಗೂ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಆದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂತೆ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆಂದು ನೀರಸವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಹಗುರವಾಗಿಯಾಗಲಿ ವಿಷಯ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಕವಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ವಿರಾಟಪರ್ವದ ಸೊಗಸು, ರಸವತ್ತಾದ

ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು, ಪಾತ್ರಗಳ ಒಳ ಮರ್ಮ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೃತಿಯ ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಕಾವ್ಯಗಳ ವಿವರಣೆ ಬಂದಿದೆ. ಮುಂದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದ್ಯದ ಅರ್ಥ, ಕೆಳಗೆ ಕಷ್ಟವಾದ ಪದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಪದ್ಯವನ್ನು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಓದಿ ಪದ್ಯದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡರೆ ಪದ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಸೊಗಸು ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಥಾ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪಾತ್ರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕವಿಯ ಹೆಸರು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ. ಇವನ ಇಷ್ಟದೇವರು ವೀರನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೇ ಮಹಾಭಾರತದ ನಾಯಕನೆಂಬುದು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ನಂಬಿಕೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಗೆ ಗದುಗಿನ ನಾರಾಣಪ್ಪ ಎಂಬುದು ನಿಜನಾಮ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಕಾವ್ಯನಾಮ. ‘ನಾರಾಣಪ್ಪನ ನಿರರ್ಗಳವಾದ ಶೈಲಿ, ವರ್ಣನಾ ವೈಖರಿ, ನಾಟಕೀಯವಾದ ಸಂವಾದಗಳು, ಪಾತ್ರ ಪೋಷಣೆ, ನಿರರ್ಗಳವಾದ ಓಟ- ಒಂದೊಂದೂ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ’. ಭಾರತ ವೀರರ, ಮಹಾಪುರುಷರ, ದಿವ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕ್ರಾಂತಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾತ್ವಿಕ ತೇಜಸ್ಸಿನ ದಿವ್ಯ ಬೆಳಕು ಕನ್ನಡ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಮಹಾಭಾರತ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಟಪರ್ವ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಪಾಂಡವರು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ವನವಾಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಅಜ್ಞಾತವಾಸದ ಒಂದು ವರ್ಷವನ್ನು ಮುಗಿಸಲು ಮತ್ಸ್ಯದೇಶದ ರಾಜನಾದ ವಿರಾಟನ ಆಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಸೇವೆ ಎಂಬುದೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಪಾಂಡವರು ವಿರಾಟರಾಜನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದಾಗ ಅವರು ಪಟ್ಟ ಕಷ್ಟಗಳೆಷ್ಟೋ, ಅನುಭವಿಸಿದ ಸಂಕಟಗಳೆಷ್ಟೋ. ಧರ್ಮರಾಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೇಷದಲ್ಲಿ ವಿರಾಟರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ. ಅದೇ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿ ಸೈರಂಧ್ರಿಯಾಗಿ, ಅರ್ಜುನ ನಪುಂಸಕನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯ ಕಲಿಸುವವನಾಗಿ ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೋ! ಭೀಮ ಆ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಿ ಅಡುಗೆಯವನಾಗಿ ಕಾಲಕಳೆದು ಹೇಗೆ? ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿರಾಟಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ಘಟನೆಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ: ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಕಾಮಿಸಿದ ಕೀಚಕನನ್ನು ಭೀಮ ಕೊಂದುದು. ಉತ್ತರನ ಪಾತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ನವುರಾದ ಹಾಸ್ಯ, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನ, ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ ಮೊದಲಾದವರು ವಿರಾಟನ ಗೋಪುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಾಗ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ

ಭೀಮ, ಅರ್ಜುನ ಇವರು ತೋರಿಸಿದ ಪರಾಕ್ರಮ. ಕೀಚಕ ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮಿಶಾಲಿ, ಅವನು ಮಹಾರಾಣಿಯ ತಮ್ಮ. ಕೀಚಕನ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಕೌರವರು ಮತ್ಸ್ಯರಾಜ ವಿರಾಟನ ತಂಟೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೀಚಕ ಒಂದು ದಿವಸ ಸುದೇಷ್ಣೆಯ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಸೈರಂಧ್ರಿ ವೇಷದ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ವಶನಾದನು. ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಿ. ಸುದೇಷ್ಣೆಯ ತಮ್ಮ. ಇಂಥವನು ಅಂತಃಪುರದ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕಿಯನ್ನು ಬಯಸಿದರೆ ಅದು ಅವನಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಸುದೇಷ್ಣೆ 'ಅವಳಿಗೆ ಗಂಧರ್ವ ಪತಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಅವಳ ಗೊಡವೆ ಬೇಡ' ಎಂದಾಗ ಕೀಚಕ ಅವಳನ್ನು ಪಡೆದೇ ತೀರುವ ಹಟ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕೀಚಕನ ಉತ್ಕಟ ಆಸೆಯನ್ನು ಕಂಡ ಸುದೇಷ್ಣೆ ಮಧುವನ್ನು ತರಲು ಕೀಚಕನ ಅರಮನೆಗೆ ಸೈರಂಧ್ರಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ದ್ರೌಪದಿ ಕೀಚಕನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕದೆ ಅವನನ್ನು ನೂಕಿ ವಿರಾಟನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಹೋಗಲು ಕೀಚಕ ಅವಳನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಒದೆಯುವನು. ಕೀಚಕನಿಗೆ ಎದುರು ಹೇಳುವವರು ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ವೇಷಾಂತರದಲ್ಲಿದ್ದ ಧರ್ಮರಾಜ ಮೌನವಾಗಿದ್ದ. ಭೀಮನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅರಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಮರವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಧರ್ಮರಾಯ ಸನ್ನೆಯಿಂದ ಭೀಮನನ್ನು ತಡೆಯುವನು. ಈಗ ದ್ರೌಪದಿ ಯಾರಿಂದ ತನ್ನ ಕಷ್ಟ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದಳು. ಭೀಮನೊಬ್ಬನೇ ಮಿಡುಕುಳ್ಳ ಗಂಡನೆಂದು(ಪರಾಕ್ರಮಿ ಎಂದು) ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ರಾತ್ರಿ ಪಾಕಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಭೀಮನ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಭೀಮನಿಗಾದರೋ ದ್ರೌಪದಿಯ ಮೇಲೆ ಕನಿಕರ. ಆದರೆ ಅಣ್ಣ ಧರ್ಮರಾಯನ ಆಜ್ಞೆಯೆಂಬ ಕಣ್ಣಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಧರ್ಮರಾಯನ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಕೋಪ, ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಕೇಣಿದವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ರೋಷ. ಈ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಭೀಮ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿ ಭೀಮನನ್ನು ಕೀಚಕನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಒಪ್ಪಿಸುವ ಈ ಸನ್ನಿವೇಶರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿ ತನ್ನ ಅಪೂರ್ವ ಕೌಶಲವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಭೀಮ ನಾಟ್ಯಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕೀಚಕ ರಾತ್ರಿ ಬರುವಂತೆ ಹೇಳಿಸಿ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಕೀಚಕನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ. ಈ ನಾಟಕೀಯ ದೃಶ್ಯರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಪ್ರತಿಭೆ ಮಿಂಚುತ್ತದೆ.

ಇಡೀ ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಉತ್ತರನ ಪೌರುಷದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕವಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದು ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿ ಕವಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ನಡುವೆ ಸುಕುಮಾರನಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಉತ್ತರನಿಗೆ ಯುದ್ಧವೇನೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಂದೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಹೊಗಳಿಕೊಂಡ ಉತ್ತರ ಅರ್ಜುನನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸೈನ್ಯಸಾಗರವನ್ನು ಕಂಡು

ರಥದಿಂದಿಳಿದು ಓಡಿ ಹೋಗುವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ನಗು ಉಕ್ಕಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರನ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧ ಹಾಸ್ಯ ಮಿಡುಗಿದೆ. 'ಇತ್ತರನನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯಮಾಡುವ ಕೇಡುತನ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ'. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಉತ್ತರನ ಪಾತ್ರವು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮವಾದುದು.

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದ ಅನಂತರ ಅಜ್ಞಾತವಾಸದ ಅವಧಿಯು ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಉತ್ತರೆಯ ವಿವಾಹವು ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನೊಡನೆ ನಡೆದು ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಸಂತೋಷ ಸಂಭ್ರಮಗಳಿಂದ ವಿರಾಟಪರ್ವವು ಮುಗಿಯುವುದು. ಹೀಗೆ ವಿರಾಟಪರ್ವವು ವೀರ, ಶೃಂಗಾರ, ಹಾಸ್ಯ ಮೊದಲಾದ ರಸಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಸಹೃದಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದು.

2. ಚೌಂಡರಸ (ಸಾಹಿತ್ಯವಾಹಿನಿ 19), ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಎಂ.ಎ., ಪ್ರಕಟಣೆ: ಡಿ.ವಿ.ಕೆ. ಮೂರ್ತಿ, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಪುರಂ, ಮೈಸೂರು-4, 1971

ಮೈಸೂರಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಕಟನಕಾರರಾದ ಶ್ರೀ ಡಿ.ವಿ.ಕೆ. ಮೂರ್ತಿಯರು 'ಸಾಹಿತ್ಯ ವಾಹಿನಿ' ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ 'ಚೌಂಡರಸ' ಕಿರುಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ನಲವತ್ತೆಂಟು ಪುಟದ ಈ ಕಿರುಹೊತ್ತಗೆಯ ಬೆಲೆ ಅಂದಿನ ಎಂಟಾಣೆಗಳು. ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಂದಲೂ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದಲೂ ಇಂಥ ಕಿರುಹೊತ್ತಗೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದರ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಬಡವನಿಗೂ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೊರಕುವಂತಾಗಬೇಕೆಂಬುದು. ಅವರ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ.ಎನ್.ಎಸ್. ಅನಂತರಂಗಾಚಾರ್, ಜಿ.ಟಿ. ನಾರಾಯಣರಾವ್, ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ, ಎಚ್.ಎಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣರಾವ್, ಕೆ.ವೆಂಕಟರಾಮಪ್ಪ, ಡಾ.ಪ್ರಭುಶಂಕರ, ಹೆಚ್.ಎಸ್.ಕೆ-ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರಾಂತರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಚೌಂಡರಸ ಎನ್ನುವವನು ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕವಿ. ಚೌಂಡರಸನು ತನ್ನನ್ನು 'ದ್ವಿಜವಂಶಾಬುಧಿಚಂದ್ರಂ' 'ತ್ರಿಜನ್ಮಂಗಳ ಮೂರ್ತಿ ವಿಟ್ಟಲ ಪದಾಂಭೋಜಾತ ಭೃಂಗಂ', 'ಕವಿತಾವಿಳಾಸಂ' ಎಂದೆಲ್ಲ ಹೊಗಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಚೌಂಡರಸನು ಪಂಡರಾಪುರದ ವಿಟ್ಟಲನ ಭಕ್ತ ಎಂಬುದು ವಿಶೇಷ. 'ಪಂಡರೀರಾಯನಭಂಗ ವಿಟ್ಟಲಂ ಅಲಂಪಿನೋಳಿಗೆ ಎಮಗಿಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಿಯಂ' ಎಂದು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಂಡರಿನಾಥ ವಿಟ್ಟಲನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪಂಡರಪುರದ ವಿಟ್ಟಲನು ಚೌಂಡರಸನ ಮನೆದೇವರು. ಪಂಡರಾಪುರದ ವಿಟ್ಟಲನಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿ. ಪಾಂಡುರಂಗಪುರ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು

ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನಯತೆಯಿಂದ ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ.

ಚೌಂಡರಸನು ಅಭಿನವ ದಶಕುಮಾರಚರಿತೆ, ನಳಚರಿತೆ, ಬಾಣಾಸುರವಿಜಯ ಎಂಬ ಮೂರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಬಾಣಾಸುರ ವಿಜಯ ಕಾವ್ಯವು ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಉಳಿದೆರಡು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿನವ ದಶಕುಮಾರ ಚರಿತೆಯು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ದಂಡಿಕವಿಯು ರಚಿಸಿರುವ ಗದ್ಯ ಕಾವ್ಯ. ಇದನ್ನು ಚಂಪೂ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾನೆ ಚೌಂಡರಸ. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಳೋಪಾಖ್ಯಾನವು ಜನಪ್ರಿಯ ಕಥೆ. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು 'ನಳ ಚಂಪು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕಾವ್ಯವಾಗಿಸಿದ್ದಾನೆ ಕವಿ ಚೌಂಡರಸ. ಗದ್ಯ ಪದ್ಯ ಸಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯವೆಂದು ಹೆಸರು.

ಹತ್ತು ಜನ ರಾಜಕುಮಾರರ ಮೋಹಕವಾದ ಪ್ರಣಯ, ಸಾಹಸಾದ್ಭುತಗಳ ಕಥೆಯನ್ನು ದಶಕುಮಾರ ಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹತ್ತು ಜನ ರಾಜಕುಮಾರರು ಒಬ್ಬರಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದಾಗ ಹೇಳುವ ಅವರ ಸಾಹಸದ, ಪ್ರಣಯದ ಕಥೆಗಳು ದಶಕುಮಾರಚರಿತೆಯ ವಸ್ತು. ಚೌಂಡರಸನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣನೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಒಂದಲ್ಲ ಹತ್ತಾರು ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ ಸುರ್ಯೋದಯಗಳು, ಅಂಧಕಾರ, ಬೇಟೆ-ಇತ್ಯಾದಿ ವರ್ಣನೆಗಳು ಸುಂದರವಾಗಿವೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಪಂಡರಾಪುರದ ವಿಟ್ಟಲನ ಹಾಗೂ ಪಾಂಡುರಂಗಪುರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಚೌಂಡರಸನ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರದ ಹಾಗೂ ದೇವಾಲಯದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅವನು ವರ್ಣಿಸಿರುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ಇಂದೂ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಪಂಡರಾಪುರದ ದೃಶ್ಯಗಳು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಸಜೀವವಾಗಿ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ನಳಚರಿತೆಯು ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಕಥೆ. ನಳಚರಿತೆಯಲ್ಲಿನ ಕಥಾಂಶಗಳು ಸಹೃದಯನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸತಕ್ಕ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸತಕ್ಕ ರಸವತ್ತಾದ ಘಟನೆಗಳಿಂದಲೂ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಪ್ರೇಮ, ಮದುವೆ, ವಿರಹ, ಪುರ್ನಮಿಲನ ಮೊದಲಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ರಂಜಿಸತಕ್ಕ ವಿಷಯಗಳ ಕಥೆಯ ಹಂದರದೊಳಗೆ ಹೊನ್ನ ಹಂಸ, ದೇವತೆಗಳು, ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋದ ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಕಾರ್ಕೋಟಕ -ಇವು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ನಳಚರಿತೆಯು ಓದುಗನ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ನಳದಮಯಂತಿಯರ ಸ್ವಯಂವರ ವೃತ್ತಾಂತವು ಅತ್ಯಂತ

ರೋಚಕವಾದುದಾಗಿದೆ. ಹೂಗೊಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಹೊನ್ನಹಂಸವು ನಳನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರ ಮಾಡಬಯಸಿ ದಮಯಂತಿಗೆ ನಳನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವುದಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶವು ಯಾವ ಶೃಂಗಾರಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ದಮಯಂತಿಯ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ದೇವತೆಗಳು ಬರುವಲ್ಲಿ ನಳನನ್ನು ಕಂಡು ದಮಯಂತಿ ತಮ್ಮನ್ನು ವರಿಸಿವಂತೆ ಅವಳ ಮನವೊಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ, ದೇವತೆಗಳ ವರದಿಂದ ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿ ದಮಯಂತಿಯ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಇಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ಯಮ, ವರುಣರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ವರಿಸಿವಂತೆ ನಳನು ದಮಯಂತಿಗೆ ಹೇಳುವುದೂ, ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ ಘಟನಾ ಕೌಶಲವೇ ಸರಿ. ದಮಯಂತಿ ನಳನಲ್ಲಿ ಅನುಕರ್ಮಳಾಗಿ ಸ್ವಯಂವರ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ, ನಳನ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಿಜವಾದ ನಳನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ನಳನನ್ನು ವರಿಸುವ ಘಟನಾವಳಿಗಳು ಯಾವ ಕಾದಂಬರಿಗೂ ಕಡಿಮೆಯೇನಲ್ಲ. ಅನಂತರ ನಳ ಜೂಜಾಡಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಹೋಗುವುದೂ ಕಾರ್ಕೋಟಿನಿಂದ ಅವನ ಸ್ವರೂಪ ಬದಲಾಗುವುದೂ ನಳನು ಹಲವು ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಪುನಃ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಘಟನೆಗಳೂ ಅತ್ಯಂತ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಚೌಂಡರಸನು ಸೊಗಸಾದ ವರ್ಣನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕಥೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ನಳಚರಿತ್ರೆಯ ಕಾವ್ಯವು ಓದುಗನನ್ನು ತನ್ನ ಕತೆಯ ಓಟದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮುಂದೇನು ಮುಂದೇನು ಎಂದು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಓದುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

3. ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ವಿರಚಿತ ತೊರವೆಯ ರಾಮಾಯಣ ಭಾಗ-ಒಂದು ಮತ್ತು ಎರಡು; ಗದ್ಯಾನುವಾದ : ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ - ಮೈಸೂರು ಅನುವಾದಕ ಮಂಡಲಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಪ್ರೊ|| ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಪ್ಪ ಅವರು, ಪ್ರಕಾಶನ : ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಚಾಮರಾಜ ಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-560018. 1977

ಮೈಸೂರಿನ ಸೆಯಿಂಟ್ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಲೇಖಕರನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಜಿ. ನಾರಾಯಣ ಅವರು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯಗಳ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಹ್ವಾನಿಸಿದರು. 'ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಪತ್ತು ಅಮೂಲ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈಗಿನ ಕನ್ನಡದ ಜನತೆ ಈ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಓದಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ' ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ತನ್ನ ವಜ್ರಮಹೋತ್ಸವ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಅವುಗಳ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅನುವಾದಕ್ಕೆ ಹಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯಾರು ಯಾರು ಯಾವ ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಬೇಕು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿತು. ಈ ಲೇಖಕರ ಪಾಲಿಗೆ ತೊರವೆ ನರಹರಿ ಅಥವಾ ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ರಾಮಾಯಣದ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯವು ಬಂದಿತು. ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಗಮಕಿಗಳಿಗೆ ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತಾಗಲೆಂಬುದು ಹಳೆಯ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯಗಳ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅನುವಾದವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದ್ದಿತು. ಇದರಿಂದ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅರಿತು ಕಾವ್ಯಗಳ ರಸದೌತಣವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅನುವಾದದೊಡನೆ ಮೂಲಪಾಠವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದರಿಂದ ಮೂಲಕೃತಿಯು ಅನುವಾದದ ಜತೆಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯುವಂತಾಯಿತು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಎಟಕುವಂಥ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದುದು ಸ್ತುತೃಹ.

‘ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣ’ ಎಂಬುದು ಜನಪ್ರಿಯ ಹೆಸರು. ‘ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ’ ಎಂಬುದು ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯನಾಮ. ಇವನಿಗೆ ಮೊದಲು ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಕವಿಯು ‘ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ’ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಂತೆ ತಾನು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಷಟ್ಪದೀ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದುದರಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಎಂದು ಕರೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಬಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ತೊರವೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವು ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಜನ್ಮ ಸ್ಥಳ. ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ನರಸಿಂಹ ದೇವರ ಭಕ್ತ ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ. ‘ತೊರವೆಯ ರಾಯ ನರಹರಿ ಪಾಲಿಸುಗೆ ಜಗವೆ’ ಎಂದು ಕಾವ್ಯಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ‘ಚಾರುತರ ಕರ್ಣಾಟಕದ ವಿಸ್ತಾರದ ರಾಮಾಯಣಕೆ ಕರ್ತೃ ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯೆ. ಕಥಾಪತಿ ತೊರವೆಯಧಿನಾಥ ವೀರನರಹರಿ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ಬಾಲಕಾಂಡದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದಿಂದ ಮುಗಿಯುವ ಕಥೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರ ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣದ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕವಿ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆ ಆರಂಭವಾಗುವುದೇ ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ. ವಾಸುದೇವಸ್ತುತಿ ಪರಾಯಣೆಯಾದ ಗೌರಿದೇವಿಗೆ ಶಿವನು ಶ್ರೀರಾಮನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಉಳಿದಂತೆ ಕಥಾನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಗೂ ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಗೂ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರವೆಂದು ಕವಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತ ಶ್ರೀರಾಮನ ಅಮೋಘ ಗುಣಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದಾತ್ತವಾಗಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಭೂಮಿಗೆ ಭಾರವಾಗಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಂದು ಭಕ್ತರನ್ನೂ ಸಜ್ಜನರನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುವುದೇ ಶ್ರೀರಾಮನ ಅವತಾರದ ಉದ್ದೇಶ. ನರಸಿಂಹನೂ ರಾಮನೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರವೇ ಆದುದರಿಂದ ಕುಮಾರವಾಲ್ಮೀಕಿಗೆ ನರಸಿಂಹ, ರಾಮ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಧೃಡಭಾವನೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ರಚಿಸಿದ ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆಗೆ ಕೃಷ್ಣನೇ ನಾಯಕ. ಮಹಾಭಾರತವು ಕೃಷ್ಣಕಥೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಮಾರವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ಶ್ರೀರಾಮನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದು ಭಕ್ತಿಪರವಶನಾಗಿ ನುಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀರಾಮನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರ. ಜಗದ ಮಹಾವಿಭು ಅವನು. ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದಕ್ಕೂ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೂ ವಿಶೇಷ ವ್ಯವಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಅವತಾರವೆತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ತೊರವೆಯ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಕಾಂಡವು ಎಲ್ಲ ಕಾಂಡಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತಾರವಾದುದಾಗಿದೆ. ಯುದ್ಧವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ವೀರರ ವೀರಾಕಲಾಪಗಳನ್ನು ತಂದು ಯುದ್ಧದ ವರ್ಣನೆಯು ಬೇಸರವಾಗದಂತೆ ಕವಿ ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ಕೋಟಿಯ ಯುದ್ಧದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕಾರವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಕೋಟಿಯಯುದ್ಧ ಪರಿಚಯವಿದ್ದಿತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕೇಳಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಅದಿಲ್‌ಶಾಹಿಗಳ ರಾಜ್ಯವಿದ್ದಿತು. ಕುಮಾರವಾಲ್ಮೀಕಿ ಪ್ರಾಯಶಃ ಕ್ರಿ.ಶ. 1500 ರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ರಾಜ್ಯವಿಸ್ತರಣೆಗಾಗಿ ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಯ ಯುದ್ಧವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿತ್ತು. ಶತ್ರುಗಳು ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಕೋಟೆಯನ್ನೇರಿ ಪಟ್ಟಣದೊಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೋಟೆಯ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬರದಂತೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾನಾ ಉಪಾಯದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಬಗ್ಗು ಬಡಿಯುವುದು ಆಗಿನ ಯುದ್ಧ ಕ್ರಮವಾಗಿತ್ತು. ರಾಕ್ಷಸರ ನಾಯಕರಿಗೂ, ವಾನರನಾಯಕರಿಗೂ ರಾಮರಾವಣರಿಗೂ ಆದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಕವಿ ಅತ್ಯಂತ ಕುತೂಹಲಕರವಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣದ ಅನುವಾದದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೊ|| ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಪ್ಪನವರು

ಹೇಳಿರುವ ಮಾತುಗಳು ಅನುವಾದ ಹೇಗೆ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. “ಪ್ರೊ|| ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಬಹಳ ಮುತುವರ್ಜಿ ವಹಿಸಿ ಓದುಗರಿಗೆ ಕ್ಲೇಶವಾಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಿ ನಾನಾ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಈ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಪದಗಳ (ಕವಿಯು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವ ಅಂದಿನ ಪದಗಳ) ಅರ್ಥವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ತೆಗೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಓದುಗರಿಗೆ ರಮಣೀಯವೂ ಉಪಯುಕ್ತವೂ ಆಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಯುತರು ಮೈಸೂರಿನ ಸೆಯಿಂಟ್ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದು ಸಾವಿರಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟ ಜನಪ್ರಿಯರೂ ಮಾನ್ಯರೂ ಆದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು. ಅವರು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಪಾಠ ಹೇಳಿದ ಅನುಭವವುಳ್ಳವರಾದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲಿ ಕ್ಲೇಶವಿರಬಹುದೆಂದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಊಹಿಸಬಲ್ಲರು. ಎಂಥ ಸುಕುಮಾರ ಮತಿಗಳಿಗೂ ಸುಲಭಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗುವಂತೆ, ಮೂಲಕೃತಿಯ ಅರ್ಥಗಾಂಭೀರ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕುಂದುಬಾರದಂತೆ ಬಹಳ ಸರಳಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ”.

ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಕಾಲ, ದೇಶ. ಕವಿ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿಷಯಗಳು, ಕಾವ್ಯದ ವಸ್ತು, ಕಾವ್ಯದ ಮೇಲೆ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣದ ಪ್ರಭಾವ, ಪಾತ್ರಗಳು ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳ ವಿವರಣೆ ಹಾಗೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಕೋಶವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಕಾವ್ಯಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓದಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾವ್ಯಾಸ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಗಿವೆ.

4. ಸಂಕೇತಿ ಸಂಪದ, ಪ್ರೊ|| ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಸುಕೃತ.ನಂ.31, 4ನೆಯ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆ, ಪರಮಹಂಸ ರಸ್ತೆ, ಯಾದವಗಿರಿ, ಮೈಸೂರು-570020, 1994.

ಸಂಕೇತಿಗಳೆಂಬುವರು ಈಗ್ಗೆ ಸುಮಾರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಶೆಂಕೋಟ್ಟಿ ಪ್ರಾಂತದ ಕೆಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಅಂದಿನ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದ ಸ್ಮಾರ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಸಂಕೇತಿಗಳು ವೇದ ಪಾರಂಗತರೂ, ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ಪಡೆದವರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಒಂದು ಸಂಕೇತವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ತಮಿಳುನಾಡಿನಿಂದ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರುದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ಜಲವಸತಿ ಇರುವ ಕಾವೇರಿ, ಹೇಮಾವತಿ ಮೊದಲಾದ ನದಿಗಳ ತೀರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀರಿನ ವಸತಿ ಇದ್ದ ಕೆರೆಕಟ್ಟೆಗಳಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ

ನೆಲೆಸಿದರು. ವಲಸೆ ಬಂದ ಸಂಕೇತಿಗಳ ಒಂದು ಗುಂಪು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೆಟ್ಟದಪುರ, ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ, ಚಿಲಕುಂದ- ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಇನ್ನೊಂದು ಗುಂಪು ಹಾಸನಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿತು. ಇವರು ಹಾಸನಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಕೌಶಿಕ ಗ್ರಾಮದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕೇಶವ ದೇವರ ಕುಲದವರಾಗಿ ಇವರು ಕೌಶಿಕ ಸಂಕೇತಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದರು. ಬೆಟ್ಟದಪುರ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದವರು ಬೆಟ್ಟದಪುರ ಸಂಕೇತಿಗಳೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಇನ್ನೊಂದು ಗುಂಪು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮತ್ತೂರು ಹೊಸಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು. ಇವರು ಮತ್ತೂರು ಸಂಕೇತಿಗಳಾದರು. ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಲಿಂಗದಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದವರು ಮಲೆನಾಡು ಸಂಕೇತಿಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಸಿಕೊಂಡರು.

‘ಸಂಕೇತಿ ಸಂಪದ’ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು ಸಂಕೇತಿ- ಎಂಬುದು ಆ ಜನಾಂಗದ ಹೆಸರು. ಸಂಪದ ಎಂಬುದು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸಂಪದ್ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಸಂಪದ್ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಪತ್ತು, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಪುಷ್ಕಳವಾಗಿರುವಿಕೆ, ತುಂಬಿತುಳುಕುವಿಕೆ, ಗುಣಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ, ಸಮೃದ್ಧಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ- ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಸಂಕೇತಿ ಜನರ ಜೀವನ ಸಾಫಲ್ಯತೆ, ಉತ್ಕರ್ಷ, ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪತ್ತು ಅವರ ಗುಣವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಕೃತಿಗೆ ‘ಸಂಕೇತಿ ಸಂಪದ’ ಎಂಬ ಸಮಂಜಸವಾದ ಹೆಸರನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ತಮಿಳುನಾಡಿನಿಂದ ವಲಸೆ ಬಂದು ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಂತ್ಯವಾದ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಸಂಕೇತಿಗಳು. ಸಂಕೇತಿಗಳು ದೃಢಕಾಯರೂ, ದಯಾಧರ್ಮಪರರೂ, ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ ಮನೋಭಾವವುಳ್ಳವರೂ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪ್ರಿಯರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಜೀವಿಕೆಗಾಗಿ ಯಾರನ್ನೂ ಆಶ್ರಯಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಂತ ಶ್ರಮದಿಂದ ಅಡಿಕೆ ತೋಟ, ವೀಳೆಯದೆಲೆ ಕೃಷಿಮಾಡಿ ಬದುಕಿದರು. ಸಂಕೇತಿಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯವರು; ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಬರುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗ ತಾವು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ತೊರೆದು ಬರುವ ಸ್ವಭಾವದವರು. ಸಂಕೇತಿಗಳು ಬಹಳ ಗಟ್ಟಿಗರು, ಊಟ ಉಪಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖಿಗಳು.

ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಸಂಕೇತಿಗಳು ಹಲವರು ಇಂಜಿನಿಯರುಗಳೂ, ಡಾಕ್ಟರ್‌ಗಳೂ, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೂ, ಸಂಶೋಧಕರೂ ಆಗಿ ಹೆಸರುಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದ ಸಂಕೇತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಹಿಂದಿನ ಹಲವು ಆಚರಣೆಗಳು ಇಂದು ಬದಲಾಗಿವೆ.

ತ್ರಿಕಾಲಸ್ನಾನ, ಜಪತಪ ಔಪಾಸನೆ, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ-ಇವುಗಳನ್ನು ಇಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸಂಕೇತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಸಂಕೇತಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕುಲನೆಲೆಗಳ ಅಭಿಮಾನ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇಂದಿನ ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಸಂಕೇತಿಗಳ ಜೀವನ ಹೇಗಿತ್ತೆಂಬ ಒಂದು ಕಲ್ಪನೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಈ ಕೃತಿಯ ಉದ್ದೇಶ. ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿನ ಸಂಕೇತಿಗಳ ಜೀವನಕ್ರಮವನ್ನು ಲೇಖಕರು ತಾವು ಕಂಡ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. “ಇಲ್ಲಿ ಆನಂದವಿದೆ. ಉತ್ಸಾಹವಿದೆ, ಋಜುತ್ವವಿದೆ, ವಿನೋದವಿದೆ, ಇಲ್ಲಿಯ ಚಿತ್ರಗಳು ಸಂಕೇತಿಗಳ ಬದುಕಿನ ಹಲವು ಬಣ್ಣಗಳ ಚಿತ್ರಗಳಾಗಿವೆ”.

ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗಕ್ಕೆ ‘ಜೀವನೋಲ್ಲಾಸ’ ಎಂದು ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಸಂಕೇತಿಗಳ ಸಮಾರಾಧನೆ, ಮದುವೆ, ಮುಂಜಿ, ಗುರುಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆ, ಸಭೆ, ನದಿ, ಸಂಕೇತಿ ಹುಡುಗರು ಮೊದಲಾದ ವಿಷಯಗಳ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಭಾಗಕ್ಕೆ ‘ನೆನೆಪಿನ ಚಿತ್ರಶಾಲೆ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನವರ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳನ್ನು, ಸಾಹಸ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು, ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಇದು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮಹಾರಾಜರು ಸಂಕೇತಿಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿ, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ, ಯಾಗ ಮಹಿಮೆ, ಸಾಹಸ ಕಾರ್ಯ-ಮೊದಲಾದವು ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿವೆ. ಸರಸವಾದ, ತಿಳಿಯಾದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಸಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು ಓದುಗರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಆನಂದದಲ್ಲಿ ತೇಲಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರ ಹೆಸರುಗಳು ನೈಜವಾದುವು. ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾದ ಹೆಸರುಗಳು ಸಂಕೇತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾದ ಹೆಸರುಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳ ಹೊಳಹುಗಳು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

5. ಉನಿಷತ್ತುಗಳ ಸಾರ (ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆ), ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಕಾವ್ಯಾಲಯ ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಜಯನಗರ, ಮೈಸೂರು-570014; 2004

ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಾಚೀನಭಾರತದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತತ್ವವೇತ್ತರು ಮತ್ತು ದ್ರಷ್ಟಾರರು ಮಾನವನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳೇ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು. ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ ದಿವ್ಯಗ್ರಂಥಗಳು ಇವು. ಸರ್ವಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ವೇದಗಳೇ ಮೂಲವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ‘ವೇದ’ ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನ. ಮಾನವನ

ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅವನ ಮೋಕ್ಷಸಂಪಾದನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವೇದಗಳು ನೀಡುತ್ತವೆ. ವೇದಗಳು ನಾಲ್ಕು -ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಅಥರ್ವವೇದ. ವೇದಗಳ ಅನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಳು ಮತ್ತು ಆರಣ್ಯಕಗಳು ಬರುತ್ತವೆ, ಅನಂತರ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು. ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ನೂರೇಂಟು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ದಶೋಪನಿಷತ್ತುಗಳು, ಎಂದರೆ ಹತ್ತು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುವು. ಐತರೇಯ, ಈಶಾವಾಸ್ಯ, ಕಠ, ಕೇನ, ಪ್ರಶ್ನ, ತೈತ್ತಿರೀಯ, ಮುಂಡಕ, ಮಾಂಡೂಕ್ಯ, ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕ, ಐತರೇಯ ಛಾಂದೋಗ್ಯ- ಇವು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು. ಇವುಗಳ ಸಾರವೇ 'ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಸಾರ' ಎಂಬ ಕೃತಿ.

ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಮೈಸೂರು ಆಕಾಶವಾಣಿಯವರು ಆರಣ್ಯಕಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಭಾಷಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು. 1942ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಹತ್ತು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದವಿರುವ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವು ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಲೇಖಕನಿಗೆ ದೊರಕಿತು. ಆಗಿನಿಂದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಲೇಖಕರು ಮೈಸೂರಿನ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಠವು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಸೋಮಾನಾಥಾನಂದರ 'ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಭಾವಸಾರ' ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಆಗಾಗ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುತ್ತ ಬಂದರು. ಈಗ ಮೈಸೂರು ಆಕಾಶವಾಣಿಯವರು ಆರಣ್ಯಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಭಾಷಣಮಾಡಲು ಹೇಳಿದಾಗ ಆರಣ್ಯಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯಿತು. ಅನಂತರ ಆರಣ್ಯಕಗಳ ಮುಂದಿನ ಭಾಗವಾದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಲೇಖಕರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಮತ್ತು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳ ಮನನದ ಫಲವಾಗಿ 'Essence of the Upanishads' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಬಲ್ಲವರು ಮಾತ್ರ ಓದಬಹುದು. ಕನ್ನಡದ ಓದುಗರಿಗೂ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ಹಲವರು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕೃತಿಯ ಕನ್ನಡ ರೂಪವಾಗಿ 'ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಸಾರ' ಕೃತಿಯ ಉದಯವಾಯಿತು. ಮೈಸೂರಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಕಟನ ಸಂಸ್ಥೆಯಾದ ಕಾವ್ಯಾಲಯದ ಕವಿಕಾವ್ಯಮಾಲೆ ಸರದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪೋಣಿಸಲು ಶ್ರೀ ಕೂಡಲಿ ಚಿದಂಬರಂ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟುದರಿಂದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಸಾರ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು.

ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ತತ್ವಗಳನ್ನು ವಿಷಯಾನುಸಾರಿಯಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಆಯಾ ತಲೆ ಬರಹದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಡುನಡುವೆ ಉಪನಿಷತ್ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವನ್ನು

ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಗುರುಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಗಿಸಿದ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಗುರುವಿನ ಆದೇಶ, ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಗುರುವಿನ ಪಾತ್ರ, ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಋಷಿಗಳ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ, ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ ವಿಧಾನ, ವಿದ್ವದ್‌ಗೋಷ್ಠಿ, ಮೈತ್ರೇಯಿ-ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪಾತ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮನ್, ಆತ್ಮನ್, ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಅವಿದ್ಯೆ, ಸೃಷ್ಟಿ, ಜಾಗೃತ್, ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿ-ಅವಸ್ಥಾತ್ವಯಗಳು, ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಾಂತ, ಪುನರ್ ಜನ್ಮ, ಆತ್ಮ ಸಿದ್ಧಿ -ಈ ರೀತಿ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು ಬರುವಂತೆ ಕೃತಿ ರಚನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ವಿಷಯಪ್ರವೇಶ ಬಯಸುವವರು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೃತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಿಸಿರುವ ಮಂತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಶ್ಲೋಕಗಳ ಅಕಾರಾದಿಯನ್ನೂ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿರುವ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಜ್ಞಾನಸಂಪಾದನೆಗೂ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನೆಗೂ ದಾರಿದೀಪವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿವೆ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು. ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವು ತತ್ವೋಪದೇಶವೇ ಆದರೂ ಹೃದಯಂಗಮ ಭಾಷೆಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ಸೌಂದರ್ಯವೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದೆ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ. ಗುರುವಿನ ಪದತಲದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಎಂಬುದು ಉಪನಿಷತ್ ಪದದ ಅರ್ಥ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಅರ್ಥೈಸಿದ್ದಾರೆ. ಜರಾಮರಣ ರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಉಪನಿಷತ್‌ಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ದ್ರಷ್ಟಾರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಧ್ಯಾನ, ತಪಸ್ಸು, ಚಿಂತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಇಚ್ಛುಕರಾದ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠರಾದ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿರುವುದೇ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ವಿಷಯ.

ಮಾನವನು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ತನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಜೀವನದರ್ಶನವನ್ನು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಮಾನವನು ತನ್ನ ಗಮನವನ್ನು ಬಾಹ್ಯಪ್ರಪಂಚದ ಕಡೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಒಳಗಣ್ಣಿನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಲು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ದಾರಿ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಪರಮ ಸತ್ಯವೇನು, ವಿಶ್ವಕ್ಕೂ ತನಗೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ ಎಂಬ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕ ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾನೆ

ಅಸತೋ ಮಾ ಸದ್ಗಮಯ

ತಮಸೋ ಮಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಮಯ

ಮೃತ್ಯೋರ್ಮಾ ಅಮೃತಂ ಗಮಯ

“ಓ ವಿಶ್ವ ಚೇತನವೇ ಅಸತ್ತಿನಿಂದ (ಮಿಥ್ಯೆಯಿಂದ) ಸತ್ತದ ಕಡೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ನಡೆಸು; ಅಂಧಕಾರದಿಂದ ಬೆಳಕಿನೆಡೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ನಡೆಸು; ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದ ಅಮರ್ತ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ನಡೆಸು”. ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದ ಸಾಧನೆಯ ಮೂಲಕ ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೋಕ್ಷ ಸಂಪಾದಿಸುವುದೇ ಮಾನವನ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ? ಆತ್ಮವನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಮನನ ಮಾಡಬೇಕು, ನಿದಿಧ್ಯಾಸನ ಮಾಡಬೇಕು; ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಆತ್ಮನನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನೆಂದು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವನು ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ, ಇದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಗುತ್ತದೆಯೇ, ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ದಾರಿ ಕಠಿಣವಾದುದು. ಆ ಗುರಿಯನ್ನು ಮಾನವನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದಲ್ಲವೇ. ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಋಷಿಗಳು ಈ ಮಾನವ ಜೀವನವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಶುದ್ಧ ಆಚಾರ, ಮನಸ್ಸಿನ ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ, ಪರಿಶುದ್ಧ ಜೀವನ, ಉತ್ತಮ ಕರ್ಮಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕು ಎಂಬುದು ಋಷಿಗಳು ಹೇಳಿರುವ ಮೊದಲ ಮಾರ್ಗ. ಇದಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಣಿಯಂತೆ ಬದುಕುವವನ ಜೀವನ ವೃಥಾ.

ಕುರ್ವನ್ನೇವೇಹ ಕರ್ಮಾಣಿವಿಷೇಚ್ಚತಂ ಸಮಾಃ |

ಏವಂ ತ್ವಯಿ ನಾನ್ಯಥೇಽಸ್ತಿ ನ ಕರ್ತುಂ ಲಿಪ್ಯತೇ ನರೇ.

“ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ(ಒಳ್ಳೆಯ) ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ಬದುಕಲು ಬಯಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಕರ್ಮಲೇಪದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದಾರಿ ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ”.

ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮನುಷ್ಯ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಬಾಳಲಿ, ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬಯಸಲಿ ಎಂದು ಋಷಿಗಳು ಹೇಳಿದರು. ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಹೇಳುವ ಮಾರ್ಗ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದೆ.

(6) ESSENCE OF THE UPANISHADS Prof. K. S. Krishna Moorthy No. 1986, 9th Main, 26th Cross, Banasankari, 11 stage, Bangalore- 560070. March-2001.

ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಹಲವು ವಿಧ್ವಂಸರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಬೇಕಾಯಿತು. ಹಲವು

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಆಳವಾಗಿ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ವಿದ್ವತ್ ಪೂರ್ಣವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಗ್ರಂಥಗಳು ಮೂಲ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹಾಗೂ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುವಾದವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲದರ ಅಧ್ಯಯನ ಫಲವನ್ನು ಆವಿಯಾಗಿ ಹೋಗಲು ಬಿಡಲು ಬಯಸದೆ ಒಂದು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದದರ ಫಲವೇ ಈ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಕೃತಿ. ಎಸೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ದಿ ಉಪನಿಷತ್ ಸಾರವನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಮೂಲತತ್ವವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ವಿಷಯಾನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಹದಿನೆಂಟು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಥವಾ ಕನ್ನಡ ಬಾರದವರಿಗೆ ಉಪನಿಷತ್ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉಚ್ಚಾರಣಾ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ಅಚ್ಚುಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರಂಥದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಾರಣಾ ಸಂಕೇತಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಸಂಶೋಧಕರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಕೆ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರ ಅಮೃತ ಹಸ್ತದಿಂದ ಲೋಕಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಡಾ. ಹೆಚ್.ಎಂ. ಮರುಳಸಿದ್ದಯ್ಯನವರು ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯರ ಬಳಗದ ಮೂಲಕ ಪುಸ್ತಕದ ಬಿಡುಗಡೆ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು. ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯರ ಬಳಗದ ಶ್ರೀಯುತ ರಾ.ನಂ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್‌ರವರು ಮುತುವರ್ಜಿ ವಹಿಸಿ ಸಭೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಸಭೆಯು ಸಹೃದಯರಾದ ಶ್ರೋತೃವರ್ಗದಿಂದ ಕಳೆಕಟ್ಟಿತು. “ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಮಾನವ ಬದುಕಿನ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆದೇಶ ಮತ್ತು ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಸಾಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸರಳವಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ಎಸೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ದಿ ಉಪನಿಷತ್’ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ|| ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಖ್ಯಾತ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ವಿಮರ್ಶಕರೂ ಆದ ಸಾ.ಕೃ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾಯರು ತಮ್ಮ ಘನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ‘ಇಂದಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೊ|| ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳ ಗ್ರಂಥ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ’ ಎಂದು ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ವಿದ್ವಾನ್ ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ‘ಅತ್ಯಂತ ಸರಳವಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ|| ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಸಾರವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ’

ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸದಸ್ಯರೂ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರೂ ಆದ ಡಾ. ಸಿ.ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ 'ಎಸೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ದಿ ಉಪನಿಷದ್ಸ್' ಪುಸ್ತಕದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ. ಮಹಾಬಲಭಟ್ಟ ಅವರು "ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ದಿ ಎಸೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ದಿ ಉಪನಿಷದ್ಸ್' ಎಂಬ ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಜ್ಞಾನಪಿಪಾಸುಗಳಿಗೆ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಂತೆ ಇದೆ. ವೇದಾಂತವನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕದಂತೆ ಇದೆ" ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಪುಸ್ತಕದ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾದ ಡಾ.ಪಿ.ಜಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿಯವರು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಗ್ರಂಥ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ ಪೆಂ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದರು. ಸಂಡೆ ಹೆರಾಲ್ಡ್, ಜನವಾಹಿನಿ-ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ ಎಸೆನ್ಸ್ ಆಫ್ ದಿ ಉಪನಿಷತ್ಸ್ ಗ್ರಂಥದ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದವು.

7. ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ಪೆಂ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಪ್ರಕಟನೆ - ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಮೈಸೂರು 2004.

ಹರಿಹರ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಹಂಪೆಯಲ್ಲಿದ್ದನು. ಹರಿಹರನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಕವಿ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿ ಕವಿ ಎಂದು ಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸರಳವಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇ ಉಂಟು ಮಾಡಿದರು. ಅದುವರೆಗೆ ಗದ್ಯಪದ್ಯ ಸಮಿಶ್ರವಾದ ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯಗಳೇ ರಚಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿನ ಶರಣರು ಆಡುಮಾತಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ತತ್ವದರ್ಶನ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನೀತಿ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಇದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅನಂತರ ಬಂದ ಹರಿಹರನು ಆರುವತ್ತು ಮೂವರು ಪುರಾತನ ಶಿವಶರಣರ ಚರಿತೆಯನ್ನೂ ಬಸವಣ್ಣನವರು, ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ, ಸಿದ್ಧರಾಮ- ಮೊದಲಾದವರ ಚರಿತೆಗಳನ್ನೂ ರಗಳೆಯ ಛಂದಸ್ಸೆಂಬ ನೂತನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದನು. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಹರಿಹರನನ್ನು ರಗಳೆಯ ಕವಿ ಎಂದು ಕರೆದರು.

ಹರಿಹರನು ಶಿವನ ಅನುಪಮ ಭಕ್ತ, ಶಿವನನ್ನೇ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಂಬಿ

ಜೀವನವನ್ನೇ ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟು ಭಕ್ತರು ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು. ಇವರು ಅರುವತ್ತು ಮೂರು ಜನ. ಇವರ ಚರಿತ್ರೆಯು ಕ್ರಿ.ಶ. 1145ರಲ್ಲಿದ್ದ ಶೆಕ್ವಿಲಾರ್ ಕವಿಯ ತಮಿಳಿನ ಪೆರಿಯ ಪುರಾಣಂ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ಸ್ವತಃ ಶಿವನ ಅಪ್ರತಿಮ ಭಕ್ತನಾದ ಹರಿಹರನು ರಗಳೆಯ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಪುರಾತನರ ಭಕ್ತಿಯ ವಿಶೇಷ ಜೀವನವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಪುರಾತನರೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಶಿವನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ ಶಿವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಏರಿದವರು. ಕುಂಭರಗುಂಡಯ್ಯ, ಕೋಳೂರು ಕೊಡಗೂಸು, ಇಳೆಯಾಂಡ ಗುಡಿಮಾರ, ಒಲಘಾಂಡಮೂರ್ತಿ, ಕರಿಕಾಲಮ್ಮ ಪಾಂಡ್ಯಮಹಾದೇವಿ, ಮೆರೆ ಮಿಂಡದೇವ- ಈ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇವರು ಜಾತಿಗೀತಿಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿನಂತೆ ಶಿವಭಕ್ತರು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಚರಿತೆಯಾದ 'ಬಸವರಾಜ ದೇವರ ರಗಳೆ', 'ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನ ರಗಳೆ' ಅಮ್ಮವೈ, ಆದಯ್ಯ, ಸಿದ್ಧರಾಮ ಮೊದಲಾದ ಈಚಿನವರ ಚರಿತೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅವರ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಯ ಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ಕವಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಭಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಏನು? ಭಕ್ತರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅದು ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರದ ತಳಹದಿ ಇದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಈ ದೀರ್ಘಲೇಖನ ಹುಟ್ಟಿತು. ಡಾ. ಎಚ್.ಎಂ. ಮರುಳಸಿದ್ದಯ್ಯನವರು ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ನೋಡಿ ಅದನ್ನು ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟಿಸಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ವಿದ್ವಾನ್ ಗೊ.ರು. ಚನ್ನಬಸವಪ್ಪನವರು ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಗದಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಎಂಟನೆಯ ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಲೋಕಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿಸಿದರು.

ಭಕ್ತ-ಭಗವಂತನ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬೇರಾವ ಸಂಬಂಧಕ್ಕಿಂತಲೂ ಭಕ್ತಿಯು ಪ್ರೇಮ ರೂಪವಾದುದು. 'ಸಾ ತ್ವಸ್ಮಿನ್ ಪರಮಪ್ರೇಮರೂಪಾ', (ಅದು ಭಕ್ತಿಯು ಪರಮ ಪ್ರೇಮ ರೂಪವಾದುದು) 'ಅಮೃತಸ್ವರೂಪಾಚ್' 'ಆ ಭಕ್ತಿ ಅಮೃತ ಸ್ವರೂಪವಾದುದು' -ಎಂದು ನಾರದಭಕ್ತಿ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಭಕ್ತ-ಭಗವಂತರ ಸಂಬಂಧವು ಒಂಬತ್ತು ರೀತಿಯಾದುದು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಭಕ್ತಿಯು ನವವಿಧವಾದುದು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಭಗವಂತ ತಂದೆ, ಯಜಮಾನ; ತಾನು ಮಗ ಅಥವಾ ಸೇವಕ ಎಂಬ ಸಂಬಂಧ (ದಾಸ್ಯಭಾವ). ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಮಗುವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತಾನು ತಾಯಿಯೆಂಬುದಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಭಗವಂತನ ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು (ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಭಾವ) ಲಿಂಗ ಪತಿ ತಾನು

ಸತಿ ಎಂದರೆ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಪತಿ ತಾನು ಅವನ ಪತ್ನಿ ಎಂದು ಪತಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುವಂತೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದು (ಮಧುರ ಭಾವ)-ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬತ್ತು ರೀತಿಯ ಭಗವಂತನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಹರಿಹರನು ಹೊಗಳಿದ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ ಇವು ಹೇಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು 'ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಿರುನೀಲಕಂಠ, ಮೆರೆಮಿಂಡದೇವ, ತಿರುಕುರಂಪೆ ತೊಂಡ, ಮಳೆಯ ರಾಜ- ಮೊದಲಾದವರ ಜೀವನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಭಕ್ತಿ ಅವರ ಜೀವನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪುನೀತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಅವರು ಶಿವಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು ಎಂದು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೋಳೂರು ಕೊಡಗೂಸು ಮುಗ್ಧ ಬಾಲಿಕೆ, ಶಿವನಿದ್ದಾನೆಂದೇ ಅವಳ ನಂಬಿಕೆ. ಆದುದರಿಂದ ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶಿವನಿಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಸಿದಳು. ಶಿವಶರಣೆ ಅಮ್ಮವ್ವ ಎಂಬುವಳು ಶಿವನನ್ನು ಮಗುವಾಗಿ ಪಡೆದು ಶಿವ ಶಿಶುವಿನ ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆಯನ್ನೇ ಪೂಜೆಯಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡು ನೇಮದಿಂದ ನಡೆದು ಕೊಂಡು ಶಿವನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿಸಿಕೊಂಡ ಮಹಾಮಾತೆ. ಶಿವನಿಗೆ (ಭೀಮೇಶ್ವರನಿಗೆ) ಷಡ್ರಸೋಪೇತವಾದ ಭೋಜನವನ್ನಿಕ್ಕಿ ಶಿವನ ಕರುಣೆಗೆ ಪಾತ್ರಳಾದವಳು ಚೋಳಿಯಕ್ಕ.

ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ನೇಮಗಳಿಂದ ಶಿವನನ್ನೇ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದು ನಂಬಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಶಿವಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡವರು ಈ ಶಿವಶರಣಶರಣೆಯರು. ಹರಿಹರನು ಪುಷ್ಪರಗಳೆ ಎಂಬ ರಗಳೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾನು ಶಿವನನ್ನು ಹೇಗೆ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ತಂದು ಶಿವನನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಿ, ಆತನಿಗೆ ಮಜ್ಜನ ಮಾಡಿಸಿ, ಚಂದನಾಗರು ಕರ್ಪೂರಗಳಿಂದ ಶಿವನನ್ನು ಲೇಪಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಎಡೆಯಿಕ್ಕಿದ ಅನಂತರ, ಶಿವನ ನಾಮಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಹಾಡುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಭಕ್ತಿ ಪರವಶನಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಹು ಸುಂದರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಬಸವರಾಜ ದೇವರ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಪೂಜೆಯೋಜೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹರಿಹರನ ವೃತ್ತದಂತಿರುವ ಪಂಪಾಶತಕ, ರಕ್ಷಾಶತಕಗಳಲ್ಲಿ ಪರರ ಸೇವೆಯ ಕಷ್ಟವನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶಿವನಿಗಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಹೊಯ್ಸಳ ಬಲ್ಲಾಳ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಹಂಪೆಗೆ ಬಂದು ವಿರುಪಾಕ್ಷನ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಕರಣಂಗಳ್ ಕಳೆಯೇಱ್, ಲೋಚನಯುಗಂ ನೀರೆಚಿ, ಮೆಯ್ಯೆಲ್ಲವಂ ಉರವೇರಲ್, ನುಡಿ ಕಂಪವೇಱ್. ಕರಣಂಗಳ್ ಸಿರಿಯೇರಲ್, ತಲೆಗೆಱ್ತುದತವ (ಲೀಲೆಯೇಱಲ್ ಮೊಗಂ)ದೆ ನಿಮ್ಮಂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾನುಮಾದರದಿಂದೀಕ್ಷಿಸುತಾಡು ತಿರ್ಪುದೆನಗಿನ್ನೆಂದೋ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನೇ

ಈ ಉತ್ಕಟವಾದ, ಮೈಮರೆಸುವ, ಶಿವನಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿಸುವ ಭಕ್ತಿಗೆ ಹರಿಹರ ಮೀಸಲು.

**8. ರನ್ನ ಕವಿಯ ಗದಾಯುದ್ಧ ಕಾವ್ಯದ ದುರ್ಯೋಧನ -
ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಕಾವ್ಯಾಲಯ ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಜಯನಗರ, ಮೈಸೂರು-
570014, 2004**

ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಕವಿ ರನ್ನ ಪಂಪನ ಅನಂತರ ಬಂದ ರನ್ನ ಗದಾಯುದ್ಧ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದ. ಈ ಕೃತಿಗೆ ರನ್ನನು ಕೊಟ್ಟ ಹೆಸರು 'ಸಾಹಸ ಭೀಮ ವಿಜಯಂ' ಭಾರತಯುದ್ಧದ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ದಿವಸ ಭೀಮ ದುರ್ಯೋಧನರಿಗೆ ವೈಶಂಪಾಯನ ಸರೋವರದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗದಾಯುದ್ಧವು ಈ ಕಾವ್ಯದ ಅಂತಿಮ ದೃಶ್ಯ. ಈ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ನಾಯಕ ಭೀಮ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿನಾಯಕ ದುರ್ಯೋಧನ. ಗದಾಯುದ್ಧ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೀಮನ ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವೈಭವಯುತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದರೂ ದುರ್ಯೋಧನನ ಪಾತ್ರಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ರನ್ನ ಕವಿಯು ಅಸಾಧಾರಣ ಕಾವ್ಯಕೌಶಲವನ್ನು ಮೆರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನು ದಾಯಾದಿ ಮಾತ್ರರ್ಯದಿಂದ ಪಾಂಡವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಮೋಸದಿಂದ ಜೂಜಾಡಿಸಿ ಕಾಡಿಗೆ ಅಟ್ಟಿದ ದುಷ್ಟ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಗದಾಯುದ್ಧ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಯ ಕೈಗೊಂಬೆಯಾಗಿ ದುರಂತನಾಯಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ ದುರ್ಯೋಧನ. ದುರ್ಯೋಧನನು ಗುರುಹಿರಿಯರಿಗೆ ವಿಧೇಯ. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯ ಪುತ್ರ. ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆ ಪರಮಮಿತ್ರ. ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ದಕ್ಷನಾದ ರಾಜ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅನುಪಮ ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿ -ಹೀಗೆ ಹಲವು ಗುಣಗಳಿಂದ ಉದಾತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಇಂಥ ದುರ್ಯೋಧನನು ತನ್ನ ಭಲಗುಣದಿಂದ ಪಾಂಡವರ ಮೇಲಿನ ದ್ವೇಷವನ್ನೇ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಧಿಗೆ ಒಪ್ಪದೆ ಯುದ್ಧವನ್ನೇ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಡೆಯವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕೊನೆಯ ಯುದ್ಧವಾಗಿ ಭೀಮನೊಡನೆ ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹತನಾದ. ಎಷ್ಟೇ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿದ್ದರೂ, ಮಹಾವೀರನಾಗಿದ್ದರೂ ನಾಯಕನು ತನ್ನ ಒಂದು ದೌರ್ಬಲ್ಯವಾದ ಹಟದಿಂದ ದುರಂತ ನಾಯಕನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದುರಂತ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಮ್ಲೆಟ್, ಜೂಲಿಯಸ್ ಸೀಸರ್, ಮ್ಯಾಕ್ಬೆತ್ ನಾಟಕಗಳ ವೀರ ನಾಯಕರುಗಳ ದುರಂತ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಗ್ರೀಕ್ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈಡಿಪಸ್‌ನಂಥ ನಾಯಕರು ದುರಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕವಿ ರನ್ನನು ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ದುರಂತ ನಾಯಕನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಮೆರೆದಿದ್ದಾನೆ. ರನ್ನನ ಒಜಸ್ವಿಯಾದ ಗಂಡುಶೈಲಿಯು ವೀರರಸ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದೆ. ಭೀಮ ದುರ್ಯೋಧನರ ಗದಾಯುದ್ಧಕ್ಕೆ

ಕಾರಣವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತ ಅಪಾರವಾದ ವಸ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮೆರೆದಿದ್ದಾನೆ ರನ್ನ.

ಕಾವ್ಯಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಭೀಮ ದ್ರೌಪದಿಯರ ಸಂವಾದವು ಬಂದು ಭೀಮ ದ್ರೌಪದಿಯರ ನಡುವಿನ ವೀರವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೃಂಗಾರವು ಓದುಗರ ಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ತಂದೆತಾಯಿಯರಾದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಗಾಂಧಾರಿಯರ ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕರ್ಣದುಶ್ಯಾಸನರ ಶವಗಳನ್ನು ಕಾಣುವಲ್ಲಿ ಶೋಕರಸವು ಸಹೃದಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನಾಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಕರ್ಣನ ದೇಹವನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನ ಕಂಡಾಗಿನ ಅವನ ವಿಲಾಪದಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಿಯ ಉನ್ನತ ಆದರ್ಶವು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಭೀಮದುರ್ಯೋಧನರ ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವೀರರಸವು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಗದಾಯುದ್ಧ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಶೃಂಗಾರ, ವೀರ, ಕರುಣ, ಅದ್ಭುತ ರಸಗಳು ಸಹೃದಯರನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ.

ಇಂಥ ರನ್ನನ ಗದಾಯುದ್ಧವನ್ನು ಹಲವುಬಾರಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಹಾಗೂ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ದುರ್ಯೋಧನನ ಪಾತ್ರವು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸಿತು. 'ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಸಾರ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಮೈಸೂರಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಕಟನಕಾರರಾದ ಶ್ರೀಯುತ ಕೂಡಲಿ ಚಿದಂಬರಂ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಈ ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಒಲವನ್ನು ತೋರಿ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ 'ದುರ್ಯೋಧನ' ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

9. ದಾನಶೂರ ಕರ್ಣ (ಕನ್ನಡ ಕವಿಕಾವ್ಯಾಮಾಲೆ 3016), ಪೆಂಟ್ರಾ ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ. ಕಾವ್ಯಾಲಯ, ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಜಯನಗರ, ಮೈಸೂರು 570014, 2006

ಕೂಡಲಿ ಚಿದಂಬರಂ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು 'ದುರ್ಯೋಧನ'ದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಓದಿ ತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಅದೇ ರೀತಿ ಮಹಾಭಾರತದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಾತ್ರಗಳಾದ ಭೀಷ್ಮ, ಧರ್ಮರಾಯ, ದ್ರೌಪದಿ, ಅರ್ಜುನ, ಕರ್ಣ ಇವರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದರು. ವ್ಯಾಸರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಹಾನ್ ಪಾತ್ರಗಳು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಚಿತ್ರವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಹಾಗೂ ಈ ಪಾತ್ರಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಒಳ ತಿರುಳುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ವ್ಯಾಸರ ಮಹಾಭಾರತ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಮೇಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಮಹಿಮೆ, ಅವರ ಬದುಕಿನ ಮರ್ಮ- ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡ ತರುವಾಯ 'ದಾನಶೂರ ಕರ್ಣ' ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು.

“ಕರ್ಣ ಎಂಥ ಸುಂದರವಾದ ಹೆಸರು. ಮಹಾಭಾರತದ ಮಹಾ ವೀರರಲ್ಲಿ ಬಬ್ಬನಾದ ಕರ್ಣನು ಸತ್ಯ, ದಾನ ಎಂಬ ಗುಣಗಳಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟಪಾತ್ರವಾಗಿ ಲೋಕದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆದ್ದವನು. ಕರ್ಣನು ದೃಢಕಾಯನಾದ ಆಕರ್ಷಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವುಳ್ಳವನು. ಗಂಭೀರ ಪುರುಷನಾದರೂ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ತನ್ನ ಮಧುರ ವಾಕ್ಯಿನಿಂದ ಜನರ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು ಬೀರಿ ಸಕಲರಿಗೂ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯಾದವನು ಕರ್ಣ. ಸತ್ಯವಾಕ್ಯ, ತ್ಯಾಗ, ಕರ್ತವ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ, ಧರ್ಮಶೀಲತೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಗೌರವ- ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳು ಕರ್ಣನಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿದ್ದವು. ಅವನು ದಾನವೀರನೂ, ಯುದ್ಧ ವೀರನೂ, ಬಿಲ್ವಿದ್ಯಾ ವಿಶಾರದನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ‘ನನ್ನಿಯೊಳಿನತನಯಂ’, ‘ಕರ್ಣರಸಾಯನಮಲ್ಲೆ ಭಾರತಂ’ ಎಂದು ಕನ್ನಡದ ಆದಿಕವಿ ಪಂಪನು ಕರ್ಣನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೋಗಳಿದ್ದಾನೆ”.

ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದ ಕರ್ಣನನ್ನು ಅವನ ವಿಧಿ ಎಂಬ ಬಾಳ ನೌಕೆಯು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಗೋ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುತ್ತದೆ. ಮದುವೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಕುಂತಿಯು ಸೂರ್ಯದೇವನಿಂದ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆದು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಬಿಟ್ಟಂದಿನಿಂದಲೇ ಕರ್ಣನ ಬದುಕು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಅವನನ್ನು ಸಾಕುತಂದೆ ರಾಧೇಯನ ಬಳಿ ಇರಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ರಾಧೇಯನ ಊರಾದ ಹಳ್ಳಿಕೊಂಪೆಯೆಂಬ ಹೊಂಡವು ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯೆಗಾಗಿ ಪರಶುರಾಮನಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಶಾಪಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಆಶ್ರಯ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ದುರ್ಯೋಧನನ ಆಪ್ತಮಿತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ ಕರ್ಣ. ಪಾಂಡವರಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಗೆದ್ದುಕೊಡುವುದಾಗಿ ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಕರ್ಣ. ಹೀಗೆ ವಿಧಿಯು ಪಾಂಡವ ಜ್ಯೇಷ್ಠನಾದ ಕರ್ಣನನ್ನು ಪಾಂಡವರ ವಿರೋಧವಾಗಿಯೇ ಯುದ್ಧಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕರ್ಣನ ಅವಸಾನಕ್ಕೆ ದುಂಬಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕರ್ಣನ ತೊಡೆಯನ್ನು ಕೊರೆದು ಪರಶುರಾಮನಿಂದ ಶಾಪಕೊಡಿಸಿದವನೂ ಇಂದ್ರನೆ. ಯುದ್ಧದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕರ್ಣನ ಕವಚ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಬೇಡಿ ಪಡೆಯುವವನೂ ಇಂದ್ರನೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನ ರಥಚಕ್ರ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೂತುಹೋಗಿ ಕರ್ಣನನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಂದ ಕೊಲ್ಲಿಸಲು ಕಾರಣವಾದ ಪೃಥ್ವಿಯು ಕರ್ಣನ ಅವಸಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದುದು ದುರಂತವೇ ಸರಿ. ಹೀಗೆ ಕರ್ಣನ ದುರಂತಪಾತ್ರವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಕಣ್ಣೀರಿಡದೆ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಕರ್ಣನ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದಿದವರೆಲ್ಲ ಮರುಗದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದೇ? ‘ಕರ್ಣ’ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿದ ಹಲವರು

ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿನ ಕರ್ಣನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಕಂಡು ಮೆಚ್ಚಿ ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ.

10. ಮಹಾವೀರ ರಾವಣ, ಪೋ|| ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಕಾವ್ಯಾಲಯ, ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಜಯನಗರ, ಮೈಸೂರು-570014

ರಾವಣ ಎಂದರೆ ಅವನು ಪರಸ್ತ್ರೀ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊನೆಗೆ ರಾಮನಿಂದ ಹತನಾದ ದುಷ್ಟ ಎಂದೇ ಎಲ್ಲರೂ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವನು ಹತ್ತು ತಲೆಯುಳ್ಳವನು, ರಾಕ್ಷಸ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವನು, ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ತಿನ್ನುವವನು ಎಂದು ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ರಾವಣ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಕಶವಾಗಿ ಕೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ರಾವಣನ ಜೀವನವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಅವನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವರ್ಣಿತನಾಗಿರುವಂಥ ದುಷ್ಟನೇನಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣುತ್ತೇವೆ. ರಾಕ್ಷಸವಂಶದ ಕೈಕಸಿಯ ಮಗನಾದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ರಾಕ್ಷಸ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಲಂಕೆಯನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರನ್ನೂ ನೋಡಿದ್ದಿರಲಾರರು. ಅವರು ಕರ್ಣಾಕರ್ಣಿಯಾಗಿ ಬಂದ ವರದಿಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ವಿಕಾರ ರೂಪಿಗಳೆಂದೂ, ದುಷ್ಟರೆಂದೂ, ನರಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳೆಂದೂ ವರ್ಣಿಸಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯ.

ರಾವಣನು ಅತ್ಯುನ್ನತ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಳೆದವನು. ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಮಾನಸಪುತ್ರನಾದ ಪೌಲಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಯ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ವಿಶ್ವವಾಸ್ ಮತ್ತು ಪಾತಾಳ ಲೋಕದ ನಿವಾಸಿ ರಾಕ್ಷಸ ವಂಶದ ಸುಮಾಲಿಯ ಪುತ್ರಿ ಕೈಕಸಿ ಇವರ ಪುತ್ರ ರಾವಣ. ತಾಯಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ ದೀರ್ಘವಾದ ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಶಿವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ವರ ಪಡೆದುಕೊಂಡ. ತನ್ನ ವಂಶದವರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದ ಲಂಕೆಯನ್ನು ಕುಬೇರನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಲಂಕೆಯನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಲಂಕೇಶ್ವರನಾದ. ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನೂ ಗೆದ್ದುಕೊಂಡ. ಪಾತಾಳಲೋಕವನ್ನೂ ಕೂಡ ಜಯಿಸಿದ. ಲಂಕಾರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದಿದ್ದ ರಾವಣ ತಮ್ಮಂದಿರು, ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಸುಖವಾಗಿದ್ದ. ಪ್ರಾಯಃ ಲಂಕೆಯ ಪ್ರಜೆಗಳು ತೃಪ್ತರಾಗಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ರಾವಣನ ತಂಗಿ ಶೂರ್ಪಣಖಿಯು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನ್ನು ಬಯಸಿ ಅವರಿಂದ ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದುದೇ ರಾವಣನ ಪತನಕ್ಕೆ ಬೀಜಾಂಕುರವಾದಂತಾಯಿತು. ಶೂರ್ಪಣಖಿಗೆ ಆದ ಅಪಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿದ ರಾವಣ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ. ಆ ನಿಮಿಷದಿಂದ ರಾವಣನ ಪತನಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವಂಥ ಪಾಪಕಾರ್ಯಮಾಡಿದ. ಸೀತೆಯನ್ನು ಲಂಕೆಯ

ಅಶೋಕವನದಲ್ಲಿರಿಸಿದ. ರಾಮನು ಸುಗ್ರೀವಾದಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಾನರ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಲಂಕೆಗೆ ತಂದು ರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ವಾನರ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೂ ಯುದ್ಧವಾಯಿತು. ಸುಗ್ರೀವ, ಹನುಮಂತನೇ ಮೊದಲಾದವರು ರಾವಣನ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಸೇನಾನಾಯಕರನ್ನೂ ಕೊಂದರು. ಕೊನೆಗೆ ರಾವಣ ರಾಮನಿಂದ ಹತನಾದ.

ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವಂಥ ದುಷ್ಟನಲ್ಲ ರಾವಣ ಎಂದು ಜೈನ ರಾಮಾಯಣ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮವಂಶದಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿದ ರಾವಣ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಿ, ಅವನು ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಜಯಿಸಿದ ವೀರ. ಆದರೆ ಅವನು ಪರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಆಶಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಹತ್ತು ತಲೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಲವು ವಿಧ್ಯಾಧರ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ದೇವತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ತಾವಾಗಿ ಬಂದರೂ ಹಿಂದೆ ಮನಸ್ಸು ಕೊಡದ ಮನಸ್ಸು ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಏಕೆ ಹೀಗಾಯಿತೋ ಎಂದು ಪಂಪರಾಮಾಯಣದ ಕವಿ ನಾಗಚಂದ್ರ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿಧಿಯೇ ಕಾರಣವೆಂಬುದು ಕವಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಸೀತೆ ಎಷ್ಟಾದರೂ ಒಲಿಯದೆ ಹೋದಾಗ ರಾವಣನಿಗೆ ಈಕೆ ಎಂಥ ಪವಿತ್ರತೆ, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥವರೂ ಇರುತ್ತಾರೆಯೇ ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಯುದ್ಧದ ಕೊನೆಯ ದಿವಸದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ರಾವಣ ರಾಮನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಲಂಕೆಗೆ ಕರೆತಂದು ಗೌರವದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸೀತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ. ಆದರೆ ವಿಧಿಯ ಆಟವೇ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಂದು ರಾವಣ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ರಾಮನಿಂದ ಹತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ವಿಧಿಯ ಕೈವಾಡವೇ ಇದು. ನಾಗಚಂದ್ರ ಕವಿಯ ಪಂಪರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತನಾದ ರಾವಣ ಮಹಾನುಭಾವ ಮತ್ತು ಮಹಾವೀರ. ಅವನು ಜೈನಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದವನು, ಶುಚಿ.

ಇಂಥ ರಾವಣ ವಿಧಿಯ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಸೀತೆಯನ್ನು ಬಯಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಾಣ ತೆತ್ತನು. ಎಲ್ಲ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ ರಾವಣನ ಒಂದು ತಪ್ಪು ಅವನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿತು. ರಾವಣನು ಮುನಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶ ಪಡೆದಿದ್ದ ಪರಾಂಗನಾವಿರತಿವ್ರತವೂ ಅವನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ರಾವಣನು ಒಬ್ಬ ದುರಂತನಾಯಕನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಕೂಡ ರಾವಣನನ್ನು ಸಹಾನುಭೂತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡು ಅವನೊಬ್ಬ ಮಹಾ ಮಾನವನೆಂಬಂತೆ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತರದವರು ದಕ್ಷಿಣದವರನ್ನು ರಾಕ್ಷಸರು, ನರಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವವರು ಎಂದೆಲ್ಲ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಎಂಥವರು

ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ಎಂದು ರಾವಣ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತು ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಾವಣನನ್ನು ಒಬ್ಬ ಮಹಾ ಪ್ರತಾಪಿ ನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾವಣನಿಗೆ ಒಂದೇ ತಲೆ ಇದ್ದುದು, ಅವನು ನರಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಕನಲ್ಲ, ಅವನೊಬ್ಬ ಮಹಾನುಭಾವ ಮತ್ತು ಮಹಾವೀರ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ನಾಗಚಂದ್ರ, ಕುವೆಂಪು- ಈ ಮೂವರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ರಾವಣನನ್ನು ನೋಡಲಾಗಿದೆ.

ತರಂಗ 7

ಪ್ರಕಟನೆಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಹಾಗೂ ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳು

1. ಅನಸೂಯ ಧರ್ಮರಾಯ, ಪ್ರೊ|| ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಕಾವ್ಯಾಲಯ ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಜಯನಗರ, ಮೈಸೂರು-570014

ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಯನ ಪಾತ್ರವು ಉದಾತ್ತವಾದುದು. ಪಾಂಡವರೈವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ. ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನೂ ಪತ್ನಿ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನೂ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವನು. ದುರ್ಯೋಧನನ ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಸೋತು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ವನವಾಸ, ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅಜ್ಞಾತವಾಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ಅನಂತರವೇ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ತಮಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೂ ವಿಫಲವಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಲು ಒಪ್ಪಿದ.

ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣರಂಥ ಮಹಾನುಭಾವಿಗಳು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸತ್ತರು. ಯುದ್ಧವೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ವೀರ ಅಭಿಮನ್ಯು ದಹಿಸಿ ಹೋದ. ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಹತರಾದರು. ಈ ಎಲ್ಲದರಿಂದ ಧರ್ಮರಾಯ ಅತೀವ ಸಂಕಟಕ್ಕೊಳಗಾದ. ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ತಾನು ವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಋಷಿಮುನಿಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಮೋಕ್ಷ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂದು ಹಟಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ ಧರ್ಮರಾಯ. ಅವನ ತಮ್ಮಂದಿರು, ದ್ರೌಪದಿ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಧರ್ಮರಾಯನು ರಾಜ್ಯವಾಳಲೇ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಒಪ್ಪದೆ ಹಟಮಾಡಿದ. ಆದರೆ ವ್ಯಾಸರು, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮೊದಲಾದವರ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಧರ್ಮರಾಯ ಸ್ವತಃ ಧರ್ಮನೀತಿ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತಿದ್ದ. ಆದರೂ ವನವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶ್ರವಣದಿಂದ ಪುನೀತನಾದ, ಭಾರತದ ಮಹಾಮಹಿಮರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದ. ಭೀಷ್ಮರು

ಶರಶಯನದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಪ್ರತಿದಿನ ಅವರ ಬಳಿ ತೆರಳಿ ಧರ್ಮನೀತಿ, ರಾಜನೀತಿ, ಮೋಕ್ಷ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಜ್ಞಾನಿಯಾದ. ಅನಸೂಯವಾದ ಧರ್ಮನಿರತನಾದ ಧರ್ಮರಾಯನ ಪಾತ್ರದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

2. ಪಿತಾಮಹ ಭೀಷ್ಮ, ಪ್ರೊ||ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ.

ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮನ ಪಾತ್ರವು ಮಹೋನ್ನತವಾದುದು. ಅತ್ಯುನ್ನತ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಭೀಷ್ಮ ತಂದೆ ಶಂತನುವಿಗಾಗಿ ಅವನು ಬಯಸಿದ ದಾಶರಾಜನ ಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ತಾನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ 'ದೇವವ್ರತ' ನೆಂದು ಖ್ಯಾತನಾದನು ಭೀಷ್ಮ. ಸತ್ಯವತಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಸಂತಾನಹೀನರಾಗಿ ಮರಣಹೊಂದಿದಾಗ ಸತ್ಯವತಿ ಭೀಷ್ಮನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿಮಾಡು ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗಲೂ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆ ಭಂಗ ತರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಪಾಂಡು, ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಇವರನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಮುಂದೆ ತಂದವನು ಭೀಷ್ಮ. ಪಾಂಡವರೂ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿ ಕೌರವರೂ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಬಾಳಲಿ ಎಂಬುದೇ ಭೀಷ್ಮರ ಅಭಿಮತವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಆಸೆ ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಪಾಂಡವರಿಗೂ ಕೌರವರಿಗೂ ಯುದ್ಧವಾಗಲೇ ಬೇಕಾಯಿತು. ಕೌರವರ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇನೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಭೀಷ್ಮ ದುರ್ಯೋಧನನ ಪಕ್ಷವಹಿಸಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು.

ಭೀಷ್ಮರ ಪರಾಕ್ರಮವು ಅನುಪಮವಾದುದು. ಆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಮಹಾಭಾರತದ ಯಾವ ವೀರನೂ ಪರಾಕ್ರಮ ತೋರಿಸದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾದೃಶವಾದ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಭೀಷ್ಮರಂಥ ಹಿಮಾಲಯದತ್ತರದ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಲ್ಲ.

3. ಮಹಾಸಾಧ್ವಿ ದ್ರೌಪದಿ, ಪ್ರೊ|| ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಕಾವ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

ದ್ರೌಪದಿ ಐದು ಜನ ಗಂಡಂದಿರನ್ನು ಪಡೆದರೂ ತನ್ನ ಆದರ್ಶ ನಡವಳಿಕೆಯಿಂದ ಪರಮ ಸಾಧ್ವಿ ಎಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದವಳು. ಅಗ್ನಿ ಕನ್ಯೆಯಾಗಿ ಜನ್ಮತಳೆದ ದ್ರೌಪದಿ ತನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದುರ್ಭರವಾದ ಸಂಕಟಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಂತೆ ಬೇರಾವ ಸ್ತ್ರೀಯೂ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿರಲಾರಳು. ದ್ರೌಪದಿಯು ಎದುರಿಸಿದ ಅವಮಾನದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಒಂದೇ ಎರಡೇ? ಕೌರವರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಸಮಕ್ಷಮದಲ್ಲಿ

ದುಶ್ಯಾಸನನಿಂದ ಎಳೆದಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸೀರೆಯ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಅವಮಾನ ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಗೂ ಬರಬಾರದು. ಸೈಂಧವನಿಂದ ಅಪಹರಣಕ್ಕೊಳಗಾದಳು. ಕೀಚಕನಿಂದ ವಿರಾಟ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಒದೆತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದಳು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಎದುರಿಸಿದ ವೀರ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಮಣಿ ದ್ರೌಪದಿ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನೂ ಸಹಿಸಿದುದು ಪಾಂಡವರಿಗಾಗಿ, ಧರ್ಮರಾಯನ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ವನವಾಸದ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದುದು ಅವಳು ವಿರಾಟನ ರಾಣಿಗೆ ಸೈರಂದ್ರಿಯಾಗಿ ಸೇವಕಿಯಾಗಿದ್ದುದಕ್ಕಿಂತ ಏನೂ ಹೆಚ್ಚಲ್ಲ. ಇಂಥ ಒಬ್ಬ ವೀರ ಸಾಧ್ವಿ ಭರತ ಭೂಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಮುಂದೆ ಇರಲಾಳು. ಭಾರತ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ದ್ರೌಪದಿ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

4. ಪ್ರಚಂಡ ಭುಜಬಲ ಭೀಮಸೇನ, ಪೋ|| ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಕಾವ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

ಮಹಾಭಾರತದ ವೀರರಲ್ಲಿ ಭೀಮನಂಥ ಗಂಡುಗಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಲ್ಲ. ಪ್ರಚಂಡ ಪರಾಕ್ರಮಿ. ಭುಜಬಲದಲ್ಲಿ ಅನುಪಮ, ಅಸಮ ಸಾಹಸಿ. ಭೀಮನು ನೇರ ನುಡಿಯ, ನಡೆಯ ಸ್ವಭಾವದವನು. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ತಕ್ಷಣ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವ ಸ್ವಭಾವ. ನೋಡುವವರಿಗೆ ಭೀಮ ಒರಟು ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನ ಅದಮ್ಯ ಉತ್ಸಾಹವೇ ಅಂಥದು. ಯಾವುದನ್ನೂ ತಕ್ಷಣ ಮಾಡಿಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ಛಲ. ದ್ರೌಪದಿಯು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅವಮಾನಿತಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ದುಶ್ಯಾಸನ ದುರ್ಯೋಧನರನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಸದೆ ಬಡಿಯುವ ಕೆಚ್ಚು. ಆದರೆ ಧರ್ಮರಾಯನ ತಡೆ. ಇದನ್ನು ಭೀಮ ಹಲ್ಲು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಿರಾಟರಾಜನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೀಚಕನು ಒದೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆ ಕ್ಷಣ ಅವನನ್ನು ಬಡಿಯಲು ಅರಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಮರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಪುನಃ ಧರ್ಮರಾಯನ ತಡೆ. ಕೊನೆಗೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಕೀಚಕನನ್ನು ಕೊಂದು ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಒದಗಿದ್ದ ಸಂಕಟವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದವನು ಭೀಮ. ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಕುತ್ತು ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಭೀಮ ಅವಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ಕಡುಗಲಿ. ಮಹಾಭಾರತಯುದ್ಧದ ಕೊನೆಯಾಗುವುದು ಭೀಮ ದುರ್ಯೋಧನರ ಗದಾಯುದ್ಧದಿಂದ. ಭೀಮ ಗದಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತ. ಭೀಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದಂತೆ ದುರ್ಯೋಧನನ ತೊಡೆಗಳನ್ನು ಮುರಿದ, ದುಷ್ಟ ದುಶ್ಯಾಸನನನ್ನು ಕೊಂದ. ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಸೌಗಂಧಿಕಾ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟವನು ಭೀಮ, ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತವನ್ನು ಏರುವಾಗ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವನು ಭೀಮ. ಬಕಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದು ಜನರಿಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸನ ಉಪಟಳದಿಂದ ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದವನು ಭೀಮ, ಅರಗಿನ ಮನೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ ಧರ್ಮರಾಯ, ಅರ್ಜುನ, ನಕುಲ, ಸಹದೇವ, ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸುರಂಗದಿಂದ ದಾಟಿಸಿದವನು ಭೀಮ. ಭೀಮಬಲದ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ

ಪಾಂಡವರು ಏನಾಗುತ್ತಿದ್ದರೋ ?

5. ಅಸಮಸಾಹಸಿ ಅರ್ಜುನ, ಪೋ|| ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಕಾವ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.

ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನ ಮೂರನೆಯವನು, ಪಾಂಡವರೈವರ ಲೆಕ್ಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ನಡುಕಲ. ಇಂದ್ರನ ವರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನಾದುದರಿಂದ ಅರ್ಜುನ ಇಂದ್ರಸಮಾನನಾದ ತೇಜಸ್ಸು, ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಔನ್ನತ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು. ಬಿಲ್ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಯಾರೂ ಮೀರಿಸಲಾರದವರಾಗಿದ್ದರು. ದ್ರೋಣರ ಅತ್ಯಂತ ನೆಚ್ಚಿನ ಶಿಷ್ಯ. ವಿದ್ಯೆ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಅನಂತರ ದ್ರುಪದನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ತಂದು ಗುರುಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ದ್ರೋಣರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಮಹಾವೀರ. ಅರ್ಜುನನು ಇಂದ್ರಕೀಲದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಶಿವನೊಡನೆ ಸೇನಿಸಿ ಭೇಷ್ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದ ಅಸಮ ಸಾಹಸಿ.

ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಇಂದ್ರ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಅರ್ಧಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಡಿದ ಮರ್ಯಾದೆ ಪೃಥಿವಿಯ ಜನರಿಗೆ ಯಾರಿಗೂ ದೊರಕದಂಥದು. ಉರ್ವಶಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಬಯಸಿದಾಗ ಅವಳನ್ನು ತಾಯಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅನುಪಮ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯತ್ವವನ್ನು ಮೆರೆದ ಮಹದ್ವ್ಯಕ್ತಿ ಅರ್ಜುನ. ವಿರಾಟರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬೃಹನ್ನಳೆಯಾಗಿ ನಪುಂಸಕನಾಗಿ ಉತ್ತರೇಗೆ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ಕಲಿಸಿದ ವಿರಾಗಿ ಅರ್ಜುನ. ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಉತ್ತರನನ್ನು ಕಲಿಮಾಡಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದವನು ಅರ್ಜುನ, ದ್ರುಪದ ರಾಜನ ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿ ಅರ್ಜುನ.

ಕೃಷ್ಣನ ತಂಗಿ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ರಸಿಕ ಅರ್ಜುನ. ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲದ ಅದೃಷ್ಟ ಅವನಿಗೆ ಚಿತ್ರಾಂಗದೆ ಉಲೂಪಿಯರನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿತು.

ಅರ್ಜುನ, ಕೃಷ್ಣನ ಪರಮ ಸ್ನೇಹಿತ. ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನೇ ಅರ್ಜುನನ ಸಾರಥಿಯಾಗಿ ರಥವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯವನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟವನು. ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕರ್ಣ ಮೊದಲಾದ ವೀರರನ್ನು ಕೊಂದ ಧೀರ ಅರ್ಜುನ.

* * * * *

ಯುದ್ಧವಾದ ಬಳಿಕ ಧರ್ಮರಾಜನು ರಾಜ್ಯದ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಒಲ್ಲದೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದಾಗ ಅವನಿಗೆ ರಾಜನೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಒಪ್ಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟವನು ಅರ್ಜುನ. ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ರಾಜನೀತಿ, ಯುದ್ಧಕಲೆ, ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲಾ ಕರತಲಾಮಲಕಮಾಗಿದ್ದವು.

ಸಂಯಮಿ, ಅತುಳ ಸಾಹಸಿ, ಅಸಮ ಬಿಲ್ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರವೀಣ, ಸಂಭಾವಿತ, ಮಿತಭಾಷಿ ಅರ್ಜುನ.

ಮಹಾಭಾರತದ ಭೀಷ್ಮ ಧರ್ಮರಾಯ, ಭೀಮ, ಅರ್ಜುನ, ದ್ರೌಪದಿಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಕಟನ ಸಂಸ್ಥೆಯಾದ ಕಾವ್ಯಾಲಯದ ಒಡೆಯರಾದ ಶ್ರೀ ಕೂಡಲಿ ಚಿದಂಬರಂ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಒಪ್ಪಿ ಅಚ್ಚುಕೂಟಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞ. ಪುಸ್ತಕಗಳು ಅಚ್ಚಾದ ಹಾಗೆ ಈ ವರ್ಷದ 2008 ಅಂತ್ಯದೊಳಗೆ ಹೊರ ಬರುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ.

6. ಆಲೋಚನಾ ಪ್ರಚಂಚಿ, ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಇದೊಂದು ವಿಶೇಷ ಕೃತಿ. ಮನುಷ್ಯ ಯಾವ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಜೀವನಾನುಭವದ ಆಧಾರದಿಂದಲೂ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

7. ಜೇನುಗೂಡು , ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಲೇಖಕನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಾದ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿ ಬರೆದ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಕಲನ ಜೇನುಗೂಡು. ಪಂಪ-ಭಾರವಿ, ಗದಾಯುದ್ಧ, ದುರ್ಯೋಧನನ ಪಾತ್ರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಗದಾಯುದ್ಧದ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾವಲೋಕನ ಕ್ರಮ, ದಾನಚಿಂತಾಮಣಿ ಅತ್ತಿಮುಬ್ಬೆ, ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ ತತ್ವ, ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಲಲೀಲೆ ಮತ್ತು ಮುರಾರಿ ಕೃಷ್ಣ, ಸುಳಿದುದಾ ಮೃಗಪೋತ (ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣದಿಂದ) ಜನ್ಮ ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾದ ಅದಮ್ಯ ಪ್ರಣಯ, ಕವಿಕಂಡ ಕುಲದೈವ, ವಚನ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಕಥಾಮೃತ, ಗೊಲ್ಲೊಥಾ ವೈಶಾಖಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ, ಗುರುಕಾರುಣ್ಯ ಶಿಷ್ಯವಿಜಯ, ನಾಗರಿಕ ಒಂದು ಅವಲೋಕನ, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಥನ ನಾಟಕದ ನಾರದ- ಹೀಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೇಖನಗಳಿವೆ. ಈ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ ಮೊದಲಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.

26. Essence of the upanisads

- Dr. Mahabaleshwara

ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಸಾರವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪೋ|| ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಜ್ಞಾನಪಿಪಾಸುಗಳಿಗೆ ಕೈಗನ್ನಡೆಯಂತೆ ಇದೆ. ವೇದಾಂತವನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕದಂತೆ ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿತವಾದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮೊದಲ ಭಾಗವು ಆಚಾರ್ಯ-ಶಿಷ್ಯ ಇವರ ಸಂಬಂಧ, ತತ್ವಾನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯನ ಸ್ಥಾನ, ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವ ರೀತಿ, ಕಲಿಕೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು, ಧ್ಯಾನ, ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮದ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿದೆ.

ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿನಿಯಮಗಳು, ವಿದ್ಯೆ-ಅವಿದ್ಯೆ, ಅವಸ್ಥಾತ್ವಯಗಳು, ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಾಂತ, ಪುನರ್ಜನ್ಮ, ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖಕರು ತಿಳಿಸುತ್ತ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ಈ ಗಣಕ ಯಂತ್ರ ಯುಗದಲ್ಲೂ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ವೇದಾಂತದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ವರಾತ್ರ ವರಾನಸಿಕ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ನೆಮ್ಮದಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆಂದು ಸಮರ್ಥನೀಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಮುಖ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು, ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಮಹಾಭಾರತ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಲೇಖಕರ ಅಪಾರ ಜ್ಞಾನ, ಅನುಭವ, ಸಾಧನೆಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದಂತೆ ಇದೆ. ಮಾನವನ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಉನ್ನತಿಗೆ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ

* * * * *

ಶಿಕ್ಷಣ ಅತ್ಯಂತ ಆವಶ್ಯಕ ಎಂಬ ಲೇಖಕರ ಮಾತು ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ವಿದ್ಯೆಯೇ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲವೂ ಆಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ಇಂದಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಲಿಸಲು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಪಠ್ಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪುನಃ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಿಕ್ಷಣತಜ್ಞರಿಗೆ ಕರೆ ನೀಡಿರುವುದು ಔಚಿತ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಂಥದ ಭಾಷೆ ಸರಳವೂ ಸುಂದರವೂ ಆಗಿ, ಉತ್ತಮವಾದ ಮುದ್ರಣವು ಗ್ರಂಥದ ಮೆರುಗನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ. ಮಾನ್ಯ ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಮುನ್ನುಡಿ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಘನತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಡಾ|| ಸಿ.ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ರವರ ಮೊದಲ ಮಾತು ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಮೆರುಗನ್ನು ತಂದಿದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಿಸಿರುವ ಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದರೆ ಓದುಗರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಓದಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳ ಮೂಲವಾಕ್ಯದ ಉಲ್ಲೇಖವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದು ಕೊರತೆಯೇ ಸರಿ. ಮುಂದಿನ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗುತ್ತಾರೆಂದು ಆಶಿಸೋಣ. ಲೇಖಕರು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ಮೈಸೂರಿನ ಸೆಂಟ್ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಈಗ ವಿಶ್ರಾಂತ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹಾಗೂ ಪ್ರಭಾವೀ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದು ಅವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ, ಭಾಷಾಂತರ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ; ಈ ಹೆಮ್ಮೆ ನಮಗೆ ಸದಾ ಇದೆ.

ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವರಿಗೆ ಸಕಲಸನ್ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಿ, ಅವರ ಲೇಖನಿಯಿಂದ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೊರಬರಲಿ ಎಂದು ಓದುಗರ ಬಳಗವು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ.

27. ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ವಿರಚಿತ ತೋರವೆ ರಾಮಾಯಣ,
(ಸಂಪುಟ2), (ಗದ್ಯಾನುವಾದ : ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ)

ಬಿನ್ನಹ

- ಪ್ರೊ. ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಪ್ಪ

ಬಿ ನ್ನ ಹ

‘ಕುಮಾರವಾಲ್ಮೀಕಿ’ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ತೋರವೆಯ ನರಹರಿಯು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣದಿಂದಲೂ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರ ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಹಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ನರಹರಿ ತನ್ನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವುದು ಸುವೇದ್ಯವಾಗಿದೆ. ಬಾಲ ಕಾಂಡದಿಂದ ತೋಡಗಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದವರೆಗಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ನರಹರಿ ತನ್ನ ರಾಮಾಯಣ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಮಂಗಳ ಹಾಡಿದ್ದಾನೆ; ಉತ್ತರಕಾಂಡವನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾವ್ಯಶೈಲಿಯನ್ನು ಮನಸಾರಮೆಚ್ಚಿ ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನರಹರಿ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾನೆ.

ತೋರವೆಯ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಕಾಂಡಗಳಿಗಿಂತ ಯುದ್ಧಕಾಂಡವೇ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು. ಯುದ್ಧವರ್ಣನೆ ಮಾಡುವಾಗ ನರಹರಿ ಕುಮಾರ ವ್ಯಾಸನಂತೆಯೇ ವೀರಾಲಾಪಗಳ ಸೊಗಸನ್ನು ತುಂಬಿ ಯುದ್ಧಕಥೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಲು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ವಿಜಯನಗರದ ದೊರೆಗಳಿಗೂ ಅದಿಲ್‌ಷಾಹಿಯವರಿಗೂ ನಡೆದಿದ್ದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಕವಿ ಕಂಡಿರಬಹುದೆಂಬ ಊಹೆ ತೋರುತ್ತದೆ -ಅವನ ಯುದ್ಧ

ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಓದುವಾಗ. ಕೋಟೆಗಳಿಗೆ ಲಗ್ನಿ ಹತ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಳಗಗಳ ಕಥನ ನರಹರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯ ವಸ್ತು. ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಈತನು ಬಿಜಾಪುರದ ಘೌಜಿಯ

ಭಾಷೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಹಲವು ಅಪೂರ್ವ ಶಬ್ದಗಳು ಈತನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಓದುಗರನ್ನು ಪೇಚಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರೊ|| ಕೆ. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಬಹಳ ಮುತುವರ್ಜಿ ವಹಿಸಿ ಓದುಗರಿಗೆ ಕ್ಲೇಶವಾಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರವಹಿಸಿ ನಾನಾ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಈ ಕ್ಷಿಪ್ಪಪದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಓದುಗರಿಗೆ ರಮಣೀಯಕವೂ ಉಪಯುಕ್ತವೂ ಆಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಯುತರು ಮೈಸೂರಿನ ಸೇಂಟ್‌ಫೀಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದು ಸಾವಿರಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ದೀಕ್ಷೆಕೊಟ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯರೂ ಮಾನ್ಯರೂ ಆದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು. ಅವರು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಪಾಠ ಹೇಳಿದ ಅನುಭವುಳ್ಳವರಾದ್ದರಿಂದ ವಾಚಕರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಕ್ಲೇಶವೆನಿಸಬಹುದೆಂದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಊಹಿಸಬಲ್ಲವರು. ಎಂಥ ಸುಕುವಾರಮತಿಗಳಿಗೂ ಸುಲಭಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗುವಂತೆ, ಮೂಲಕೃತಿಯ ಅರ್ಥಗಾಂಭೀರ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕುಂದುಬಾರದಂತೆ, ಬಹಳ ಸರಳ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಶ್ರದ್ಧಾಳುಗಳಾದ ಪಂಡಿತರ ಸೇವೆ ಈ ಕೃತಿಯ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಒದಗಿಬಂದದ್ದು ಬಹಳ ಸಂತೋಷದ ವಿಚಾರ. ಈ ಅನುವಾದ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ಆದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಓದಿ ಆನಂದಿಸಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಮುನ್ನುಡಿ

- ರಂ. ಶ್ರೀ. ಮುಗಳಿ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಆಂದೋಲನಗಳು ನಡೆದಿರುವುದು ಗೋಚರವಾಗದೆ ಇರದು. ಚಂಪೂ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರವಣಿಗೆ ಕೆಲವು ಕಾಲ ನಡೆದು ವಚನ, ರಗಳೆ, ಷಟ್ಪದಿ, ಸಾಂಗತ್ಯ ಈ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳು ತರುವಾಯ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದುದನ್ನು ನಾವು ಖಚಿತವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿಂದ ನವೋದಯದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೊಸ ಛಂದಸ್ಸು 'ಭಾವಗೀತೆ'ಗಳ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದನ್ನೂ ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಈಚೆಗೆ ಮುಕ್ತ ಛಂದಸ್ಸೂ, 'ನವ್ಯಕಾವ್ಯ'ದ ಧಾಟಿಯ ಗದ್ಯ ಛಂದಸ್ಸೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಮಾರ್ಪಾಡು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯ. ಇದು ಸಾಹಿತಿಗಳ ಪ್ರಗತಿಪರ ಮನೋಭಾವವನ್ನೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿ ಮೂಡಿದಂತೆ

ಹಳೆಯದವರ ಕಡೆ ಜನ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸುವುದು ಅಪರೂಪ. ಭಂದಸ್ಸಿನ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಮಾತು ಹೇಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಕಾವ್ಯವಸ್ತುವಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ದೇವರು, ಪುರಾಣ, ಶ್ಲೀಲ, ಅಶ್ಲೀಲ, ಈ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜನತೆಯ ಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ಮೌಲ್ಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಆ ಹಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ವಿಷಯಗಳು ಇಂದಿನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯಬಾರದು. ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೋಹದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯದು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಅರಿಯಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಈಚೆಗೆ ಪಂಪಾದಿ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪದವಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಕಡೆ ಕಡಮೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಅದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ಅದು ಎಟುಕುವಂತಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪರಿಷತ್ತು ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಸಗನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಮೂಲಪಾಠಗಳೊಡನೆ ಸುಲಭಬೆಲೆಗೆ ಕೊಡಲು ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದರ ವಿವರ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ.

ಹಳಗನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಳೆಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಓದಿ, ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಜನ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಈಗ ಕಡಮೆ. ಆದರೂ ಆ ರೀತಿಯ ಪಾಂಡಿತ್ಯವುಳ್ಳವರನ್ನು ಪರಿಷತ್ತು ಆರಿಸಿ, ಅವರಿಂದ ಈ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದೆ. ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದವರು, ಪಾಠ ಹೇಳಿದವರು, ಕವಿಯಮನೋಭಾವವನ್ನು ಅರಿತವರು, ಹೊಸಗನ್ನಡವನ್ನು ಬಲ್ಲವರು ನಮಗೆ ಈ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಪರಿಷತ್ತು ತನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾದ ವಂದನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ಕೆ. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಅವರು ತೊರೆವೆ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ನಡುಗನ್ನಡದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಈ ಕಾವ್ಯ ಸರಳವಾಗಿದ್ದರೂ ಶ್ರೀ ಮೂರ್ತಿಯವರು ಇದರ ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಸರಳ ಗದ್ಯಾನುವಾದಿಂದ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸುಲಭಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮೈಸೂರಿನ ಸೇಂಟ್ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಕನ್ನಡದ ಪಾಠ

* * * * *

ಹೇಳಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

‘ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣ’ವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ತರುವುದು ಬಹು ಪ್ರಯಾಸವಾದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಾಗುವುದರಿಂದ ಎರಡು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ತರಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಎರಡನೆಯ ಸಂಪುಟ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಕಾಂಡ ಮಾತ್ರ ಇದೆ.

ಶ್ರೀ ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಪ್ಪನವರು ಈ ಅನುವಾದ ನೋಡಿ, ಅವಶ್ಯವಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಘನ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ಣ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದ ಈ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಆ ಕಾವ್ಯಗಳ ಕೆಲವು ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ, ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಕ್ಷಿಪ್ಪವಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಚರ್ಚೆಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು. ಅಂಥ ಸ್ಥಿತಿ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪರಿಷ್ಕರಿಸದೆಂದು ಯಾರೂ ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಅದು ಪಂಡಿತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅದರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿದ್ದರೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸೂಚಿಸಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ‘ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ’, ‘ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸ’, ‘ಪಂಪಭಾರತ’ ಮುಂತಾದ ಕಾವ್ಯಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಇಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾದುದೇ.

ಇವರ ಅನುವಾದಶೈಲಿಯು ಸರಳವಾಗಿದ್ದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕೆ ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣದ ರಸವನ್ನು ಸವಿಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

ಅನುವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಅನುವಾದಕರಿಗೂ, ಅನುವಾದ ನೋಡಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ವಿದ್ವಾನ್ ಶ್ರೀ ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಪ್ಪ ಅವರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು. ಕನ್ನಡಿಗರು ಇದರ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ.

28. ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ

– ಬಿ.ಸುಧಾಕರ

ಡಾ. ಬಿ. ಎಸ್. ಪುಣತಾರ್ತಿಹರನ್ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಕವಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಹರಿಹರನು ರಗಳೆಯಂತಹ ಪ್ರಕಾರವೊಂದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಹಿರಿಮೆಯ ಕಾವ್ಯದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಶಿವಭಕ್ತರ, ಶರಣಶರಣೆಯರ ದಿವ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ. ಈ ಹರಿಹರನ ಭಕ್ತಿಯ ಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ತಮ್ಮ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿನ ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು, 'ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗ', 'ಭಕ್ತಿಯ ಪರವಶತೆ ಮತ್ತು ಶಿವಪೂಜೆ', 'ಬಸವಣ್ಣನವರ ಪೂಜೆಯೋಜೆ' ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವ ಭಕ್ತಿಯ ಎಳೆಎಳೆಯನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮನುಜರ ಮೇಲೆ ಸಾವವರ ಮೇಲೆ, ಕನಿಷ್ಠರ ಮೇಲೆ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಹರಿಹರ ಹಂಪೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನನ್ನು ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಪುಷ್ಪ ರಗಳೆ, ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿನ ಭಕ್ತಿಯ ರಮ್ಯ ಮನೋಹರ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯನ ನೃತ್ಯಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಭಕ್ತಿಯ ರಸದ ಪ್ರವಾಹವನ್ನೇ ಹರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತಲ್ಲಿನನಾಗಿ ಗುಂಡಯ್ಯ ನರ್ತಿಸಿದರೆ ಶಿವನೂ ನರ್ತನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ತಲ್ಲಿನನಾಗಿಬಿಡುವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿನ ಭಕ್ತಿಯ ಉತ್ಕಟತೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಭಗವಂತರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿರುವುದು ಕೃತಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ.

29. ನೂರಕ್ಕೆ ಹತ್ತೇ ಹೆಜ್ಜೆ

ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಅವರಿಗೆ 90 ವರ್ಷ ತುಂಬಿದಾಗ ಈ ಕಿರುಹೊತ್ತಗೆಯನ್ನು ಹೊರತರಲಾಯಿತು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ 'ಕನ್ನಡ ಗೆಳೆಯರ ಬಳಗ' ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಲು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ಸಮಾರಂಭದ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾದ ಪುಸ್ತಕ ಇದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರಳವಾದ ನೇರ ನಿರೂಪಣೆ. ತಮ್ಮ ಹೆಸರು, ಊರು, ಅಲ್ಲಿನ ಜನ, ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ಆಶ್ರಯ; ತಾವು ಸೇರಿದ ಸಂಕೇತಿ ಸಮುದಾಯದ ಇತಿಹಾಸ, ಆಜನರ ಸ್ವಭಾವ, ವೃತ್ತಿ; ತಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ; ಬಡತನ, ಅಧ್ಯಾಪನ, ತಾವು ಮಾಡಿದ ವೃತ್ತಿ; ವಿವಾಹ ಮತ್ತು ಬೆಳೆದ ಸಂಸಾರ; ಮೈಸೂರಿನ ಸೇಂಟ್ ಫಿಲೋಮಿನಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಅಧ್ಯಾಪನ, ಆ ಕಾಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸೇವೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಕೃಷಿ ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ನಿರೂಪಣೆ ಸಾಗಿದೆ. ಅವರೇ ಬರೆದ 'ಆಡಿದ ಹೊಲ, ಕಂಡ ವಿಚಾರ' ಎಂಬ ಅವರ ಆತ್ಮಕಥೆ (ಪ್ರ: ಸಯುದಾಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಮೈಸೂರು) ಇನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ. 'ನೂರಕ್ಕೆ ಹತ್ತೇ ಹೆಜ್ಜೆ'ಯು ಅಭಿನಂದನ ಸಮಾರಂಭದ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಿರುಹೊತ್ತಗೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳ

* * * * *

ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಗಳ ಸ್ಥೂಲವಿವರವಿರುವುದು ಒಂದು ವಿಶೇಷ.

ಪ್ರೌಢ ಲೇಖನಗಳು(8), ಭಾಷಾಂತರ(3),

ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ(1), ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳು(10), ಇತರಕೃತಿಗಳು(10),

ಅಪ್ಪಕಟಿತ(4) ಈ ಕೃತಿ ವಿವರಗಳು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಸಾಧನೆಯ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರೌಢನಿಬಂಧದ ಸಾರವನ್ನೊಳಗೊಂಡ 'ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ

ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ' ಸೇರಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ 'ಕಾದಂಬರಿ' ಎಂಬ ಪ್ರೌಢನಿಬಂಧವು ಪ್ರಕಟವಾಗದೇ ಉಳಿದಿರುವುದು ಒಂದು ವಿಷಾದದ ಸಂಗತಿ. ಅದು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾದ ಮೊದಲ ನಿಬಂಧ; ನಿಬಂಧದ ಮೂಲಕವೇ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆದ ಮೊದಲ ಪ್ರಕರಣ. ಹಾಗಾಗಿ ಅದರ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವು ದೊಡ್ಡದು. ಸಣ್ಣಕತೆ, ನಾಟಕ, ರೂಪಾಂತರ, ವೃತ್ತಿಚಿತ್ರಣ, ಜೀವನ ಚಿತ್ರಣ, ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮ, ಹೀಗೆ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಆಸಕ್ತಿಯ ಹರಹು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರುವುದೂ ಒಂದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ.

1917 ರಿಂದ ತೊಡಗಿ 90 ವರ್ಷ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಬಾಳಿದ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು 30ವರ್ಷ ಪದವಿ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿದವರು, ಅಪಾರವಾದ ಶಿಷ್ಯಸಮೂಹವನ್ನುಳ್ಳವರು. ಡಾ. ಹೆಚ್.ಎಂ. ಮರುಳಸಿದ್ಧಯ್ಯನವರೂ ಅವರ ಗಣ್ಯ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲೊಬ್ಬರು. ಅವರ ಸಲಹೆಯಂತೆಯೇ ಈ ಅಭಿನಂದನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಯೋಜಿತವಾದುದಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಬಳಗದವರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರೊ. ಎಲ್.ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಭಿನಂದನ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಕಿರುಹೊತ್ತಗೆಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದವರು (4-7-2007)ಡಾ.ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿಯವರು. ಡಾ. ಹೆಚ್.ಎಂ. ಮರುಳಸಿದ್ಧಯ್ಯ, ಕೆಎಸ್‌ಎಲ್‌ಎನ್ ಸ್ವಾಮಿ(ರವಿ), ಪ್ರೊ.ವಿ.ಕೆ. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಮಾತಾಡಿದ ಗಣ್ಯರು. ಎಲ್ಲರೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಬರಹದಲ್ಲಿರುವ ಸರಳತೆ, ಹೃದ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು.

30. ಸಿರಿಭೂವಲಯ ಮತ್ತು ಅನಂತ

– ಏ.ವಿ. ಗುಂಡೂರಾವ್

ಕನ್ನಡ ಶೀಘ್ರಲಿಪಿಗೆ ಆಧಾರ ಹಾಕಿದ ಮತ್ತು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಟೈಪ್ರೈಟರ್ ಗೆ ಕೀ ಬೋರ್ಡ್ ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ಮೇಧಾವಿ ಕೆ. ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರ ಹೆಸರನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ಕೇಳಿಲ್ಲ? ಇವರ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕವೇ ತಲೆದೂಗಿತು. ಇದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಹೆಸರಿನ ಗಳಿಕೆಯಾಯಿತೇ ವಿನಾ ಹಣವಂತೂ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ಇವರೇನಾದರೂ ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಮಾಡಿದ್ದರೆ ಶ್ರೀಮಂತರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇ ಇವರಿಗೆ ಶಾಪವಾಯಿತೇನೋ! ಸಾಮಾನ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಎಡಿಸನ್‌ಗೆ ಅಮೆರಿಕ ದೇಶ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಹಲವಾರು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿಸಿ ಉಪಕಾರ ಪಡೆಯಿತು. ಕನ್ನಡ ಟೈಪ್ರೈಟರ್ ಪಿತಾವಹ ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಅವರ ಮುಂದಿನ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ನೊಂದ ಇವರು ಹಣದ ಮುಗ್ಗಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಧೈರ್ಯಗಡದೆ ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿದರು. ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅಂಕ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ “ಸರ್ವಭಾಷಾಮಯೀ ಸಿರಿಭೂವಯ” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಚಾರಕರಾಗಿ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರು.

“ಸರ್ವಭಾಷಾಮಯೀ ಸಿರಿಭೂವಲಯ” ಗ್ರಂಥವು ನಂದೀದುರ್ಗದ ಬಳಿ ಇರುವ ಯಲವಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಕುಮುದೇಂದು ಜೈನಮುನಿಯಿಂದ 1500

ಶಿಷ್ಯರುಗಳ ಮೂಲಕ ಬರೆಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬಹು ಪುರಾತನ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥ. ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಕುಮುದೇಂದು ಮಾನ್ಯಖೇಟದ

ದೊರೆ ಅಮೋಘವರ್ಷನ ಆಸ್ಥಾನಕವಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ಯಾವುದೇ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಕನ್ನಡ ಅಂಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು, ಆರ್ಯವೇದವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದ ಪಂಡಿತ ಎಲ್ಲಪ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯವನರು, ಶ್ರೀ ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಈ ಗ್ರಂಥ ಅಂಕಿಗಳಲ್ಲೇಕೆ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎನ್ನುವಿರಾ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತರಹ ಲಿಪಿಗಳಿವೆ. ಯಾವುದೊಂದು ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೂ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಸೊನ್ನೆಯಿಂದ ಒಂಬತ್ತು ಅಂಕಿಯವರೆಗೆ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ಗಣಿತವಿದೆ. ಇದೂ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ಲಿಪಿಯೇ. “ಅಂಕಿ ಲಿಪಿ” ವಿಶ್ವಲಿಪಿಯೆಂದೇ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇಂತಹ ವಿಶ್ವಲಿಪಿಯಿಂದ ರಚಿತವಾದುದು “ಸರ್ವಭಾಷಾಮಯೀ ಸಿರಿ ಭೂವಲಯ”.

ಈ ಗಣಿತಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 12,000 ಚಕ್ರಗಳಿವೆ. ಒಂದೊಂದು ಚಕ್ರವನ್ನೂ ಈಗಿನ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಡಿಸ್ಕ್‌ಗೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಚಕ್ರದಲ್ಲಿಯೂ 729 ಮನೆಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 1 ರಿಂದ 64 ರವರೆಗೆ ಅಂಕಿಗಳನ್ನು ತುಂಬಲಾಗಿದೆ. ಈ 64 ಅಂಕಿಗಳನ್ನೇ ‘ಅ’ ಕಾರದಿಂದ ಮೊದಲಗೊಂಡು ‘ಳ’ ಕಾರ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಉಚ್ಚಾರಣೆಗಳಿಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅನಂತರ ಚಕ್ರವನ್ನು ಶ್ರೇಣಿಬಂಧ, ಹಂಸಬಂಧ, ನಾಗಬಂಧ, ಅಶ್ವಬಂಧ ಮುಂತಾದ 40 ಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಓದಬೇಕು. ಬಂಧಗಳೆಂದರೆ ನಡಿಗೆ, ಚದುರಂಗ ಆಟವಾಡುವಾಗ ಹೇಗೆ ಕಾಯಿಗಳ ನಡಿಗೆಯು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ. ಈ ನಡಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಆರುಲಕ್ಷ ಕನ್ನಡ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಅಥವಾ ಸಾಂಗತ್ಯ ಪದ್ಯಗಳು ಪ್ರಾಸಬದ್ಧವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವುವು. ಅದರ ಒಂದೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲೂ ನೂರಾರು ಪದ್ಯಗಳಿರುವುವು. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮೊದಲನೆ ಅಧ್ಯಾಯದ ಮೊದಲನೆ ಪದ್ಯ ಹೀಗೆ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ- “ಅಷ್ಟ ಮಹಾಪ್ರಾತಿಹಾರ್ಯ ವೈಭವದಿಂದ ಅಷ್ಟಗುಣಂಗಳೋಳ್ ಓಂದಮ್ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮಂಗಲ ಪರ್ಯಾಯದಿನಿತ್ತ ಅಷ್ಟಮ ಜಿನಗೆರಗುವೆನು”

ಹೀಗೆಯೇ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ 124 ಪದ್ಯಗಳು ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಮೇಲೆ ತೋರಿಸಿರುವ ಮೊದಲನೆ ಪದ್ಯದ ಮೊದಲನೆ ಅಕ್ಷರ ‘ಅ’ ದಿಂದ ಮುಂದಿನ 124 ಮಿಕ್ಕ ಪದ್ಯಗಳ ಮೊದಲನೆ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಓದಿದರೆ ಇದರಿಂದ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಯ ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಹೀಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. “ಅಟ್ಟವಿಹಕಮ್ಮಯ ವಿಲಾಣಿಟ್ಟಿಯ ಕಜ್ಜಾಪಣಿಟ್ಟ ಸಂಸಾರಾ ದಿಟ್ಟಸಯಲದ್ಧಸಾರಾ ಸಿದ್ಧ ಸಿದ್ಧಿಂ ಮಮದಿಸಂತು”.

ಹೀಗೆಯೇ ಮೇಲಿನ ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯದ ‘ಓಂ’ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರದಿಂದ ಮೊದಲಗೊಂಡು

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಎಲ್ಲ 124 ಪದ್ಯಗಳ ಮಧ್ಯಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಓದಿದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಹೀಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ :

“ಓಂಕಾರ ಬಿಂದುಸಂಯುಕ್ತಂ ನಿತ್ಯಂ ಧ್ಯಾಯಂತಿ ಯೋಗಿನಹಃ ಕಾಮದಮ್
ಮೋಕ್ಷದಂಚ ಇವಂ ಓಂಕಾರಾಯ ನಮೋನಮಹಾ”

ಹೀಗೆಯೇ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಎರಡನೇ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆ ಅಧ್ಯಾಯದ ಮೊದಲನೆ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಮೊದಲನೆ ಸಾಲು ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬರುತ್ತದೆ. “ಸರ್ವಜ್ಞ ವಾಣಿಯ ಉದಿಯಾಗಮ ಕಾವ್ಯಧರ್ಮ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಶೇಷ ಸರ್ವಸ್ವವಾತ್ಮನೆಂದೆನಿಸುವ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನ ನಿರ್ಮಲ ಗಣಿತ ಭೂವಲಯ”

ಮೇಲಿನ ಮೊದಲ ಅಕ್ಷರ ‘ಸ’ ಕಾರದಿಂದ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಒಟ್ಟು 284 ಪದ್ಯಗಳ ಪ್ರತಿಸಾಲಿನ ಮೊದಲ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಓದಿದರೆ ಪ್ರಾಕೃತ ಕಾವ್ಯವೊಂದು ಮೂಡಿಬರುತ್ತದೆ - “ಸದಣಾಣ ಸ್ಥಾವರಣೀಯಂ ಸುವಣಾಣಾವರಣೀಯಂ ತತ್ಥಸುದಣಾಣಂ ಕಾಮ ಇಂದಿವಹಿಗಿಹಿದತ್ಥದೋ ತದೋ”

ಒಂಬತ್ತನೆ ಅಕ್ಷರ ‘ದಿ’ ದಿಂದ ಮೊದಲಗೊಂಡು ಅಧ್ಯಾಯದ 284 ಪದ್ಯಗಳ ಪ್ರತಿಸಾಲಿನ 9ನೇ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಓದಿದರೆ ಗೀರ್ವಾಣೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವು ಬರುವುದು - “ದಿವ್ಯ ಗೀಹಿ ದಿವ್ಯ ಧ್ವನಿಹಿ ದಿವ್ಯೋಮಮಾನುಷೋ ಧ್ವನಿಹಿ”.

ಮಧ್ಯಾಕ್ಷರವಾದ ‘ಸ’ ದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ 284 ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಓದಿದರೆ ತೆಲುಗು ಪದ್ಯಗಳು ಮೂಡಿ ಬರುವುವು: “ಸಕಲ ಭೂವಲಯಮುನಕು ಪ್ರಭೂಷಣ ಪ್ರಭುವುಂಡು”.

ಕಡೆಯ ಅಕ್ಷರವಾದ ‘ಅ’ ಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಇದೇ ಅಧ್ಯಾಯದ 284 ಪದ್ಯಗಳ ಪ್ರತಿಸಾಲಿನ ಕಡೆಯ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಓದಿದರೆ ತಿರುಕ್ಕುರಳ್ ತಮಿಳು ಕಾವ್ಯವು ಮೂಡಿಬರುವುದು - “ಅಘರ ಮುದಲ್ ಎಳತ್ತೆಲ್ಲಾಂ ಆದಿ ಭಗವನ್”.

ಇದೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ವಿವಿಧ ಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿದಾಗ ಅಪಭ್ರಂಶ, ಶೌರಸೇನಿ ಅರ್ಧಮಾಗಧಿ ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರವಾಹವು ಹರಿದು ಬರುವುದು. ಇನ್ನಿತರ ವಿಶ್ವದ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಲು ಅನ್ಯ ಭಾಷಾ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಹಾಯ ಸಿಕ್ಕಿದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಫ್ರೆಂಚ್, ಜರ್ಮನಿ ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಬಹುದು.

ಅಣುವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತವಿಜ್ಞಾನ *೧೦೪ ಹಲವಾರು ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ

ಪ್ರಾಸಬದ್ಧವಾಗಿ ಭೂವಲಯ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಭೂವಲಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಗಣಿತ ಮತ್ತು ಅಣುವಿನ ಬಗೆ ಹೀಗಿದೆ- “ಆದಿದೇವನು ಆದಿಕಾಲದಿ ಪೇಳ್ ಸಾಧಿತ ಗಣಿತ ಭೂವಲಯ ಓದಿಸಿದನು ಕರ್ನಾಟಕ ಜನರಿಗೆ ಶ್ರೀದಿವ್ಯವಾಣಿಯ ಕ್ರಮದೆ ಸಾವಿರದಂಟು ಭಾಷೆಗಳಿರಲಿ ಅದನೆಲ್ಲ ಪಾವನ ಭೂವಲಯ ಕಟ್ಟಿಹುದು”

“ಅಣುವು ನೀರೊಳಗೆಷ್ಟು ಅನಲ ವಾಯುಗಳೆಷ್ಟು ಅಣುವಿನ ಕ್ಷಣವೇನು ಅಣುವಿನ ಗುಣವೇನು”

ಇಂತಹ ಅದ್ಭುತ ಗ್ರಂಥದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಬಯಲುಗೊಳಿಸಿದ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಎಲ್ಲಪ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಶ್ರೀ ಕರ್ಲಮಂಗಲಂ ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರುಗಳಿಗೆ ನಾವುಗಳು ಚಿರಋಣಿಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ಡಾ|| ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದರವರೇ ಆದಿಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಮತ್ತು ಪ್ರಪಂಚದ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮಹತ್ವ ಎಂದಿಗೂ ಉಳಿಯಲೆಂದು ಇದರಲ್ಲಿನ 1270 ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಡಾ|| ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದರು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಿ, ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕಾಗಿ ಮೈಕ್ರೋ ಫಿಲಂ ಮಾಡಿಸಿ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಉಪಕಾರವಾಗಿದೆ. ಸಿರಿಭೂವಲಯದ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರಚಾರಕರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಇಡೀ ಜೀವನವನ್ನೇ ಮುಡಿಪಿಟ್ಟಿದ್ದ ಮೇಧಾವಿ ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯನ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟು ಒಮ್ಮೆ ಶ್ರೀ ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಈ ಲೇಖನ ಬರೆಯಲು ನನಗೆ ಇಂದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ನನ್ನೊಡನೆ ಅಂದು ಇವರ ವಿವರಣೆ ಕೇಳಿದವರಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಮಹನೀಯರು ಇಂದು ಇಲ್ಲವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರುಗಳೆಂದರೆ ದಿವಂಗತರಾದ ನನ್ನ ತೀ||ರೂ|| ಮಾವಂದಿರಾದ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಎಸ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿಯವರು, ಸಂಕೇತಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದ ಡಾ|| ರಂಗಪ್ಪವನರು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮಿತ್ರ ಸಾಹಿತಿ ಡಾ|| ಚದುರಂಗರವರು. ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರಂತೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಮಂದಿ ಎಲೆಮರೆಯ ಕಾಯಾಗಿ ಇದ್ದಾರೋ ತಿಳಿಯದು. ಅಂತಹವರನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿ, ಪುರಸ್ಕರಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಹೊಣೆ.

31. ಅನಂತ : ಕೆ.ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರದೊಂದಿಗೆ

ಕನ್ನಡ ಶೀಘ್ರಲಿಪಿ ಮತ್ತು ಬೆರಳಚ್ಚುಯಂತ್ರದ ಇತಿಹಾಸ

ಅ) ಮುನ್ನುಡಿ

- ನಿಟ್ಟೂರು ಶ್ರೀವಾಸರಾವ್

ಕನ್ನಡ ಬೆರಳಚ್ಚು ಯಂತ್ರದ ನಿರ್ಮಾಪಕರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀ.ಕೆ. ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರ ಈ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಎಲ್ಲರೂ ಓದಬೇಕಾದ ಗ್ರಂಥ. ಆ ಯಂತ್ರವು ಕನ್ನಡದ ಪುರೋವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಕಾಣಿಕೆಯೆಂಬ ಒಂದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲ್ಲ. ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಾಧನೆಗಳು, ಅವರು ಎದುರಿಸಿದ ಕಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಗಳು, ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಊರ್ಜಿತಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ವಹಿಸಿದ ಪಾತ್ರ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳ ತಕ್ಕ ಅಂಶಗಳು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಲೇಖಕರಾದ 'ಸುಧಾರ್ಥಿ' ಗಳು ಬಹು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಹೊರ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಧಾರವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿವೆ.

ಶ್ರೀ ರಾಯರ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿ, ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿ, ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ ಇವು ಅಸಾಧಾರಣವಾದುವು. ಕನ್ನಡದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ, ಶೀಘ್ರಲಿಪಿ, ಸಿರಿಭೂವಲಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಪರಿಶೋಧನೆ, ಬೆರಳಚ್ಚು ಯಂತ್ರದ ನಿರ್ಮಾಣ, ಇವುಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಅವರ ಗಣ್ಯವಾದ ಸಾಧನೆಯೆಂದೆ ನಿಸುವುದು. ರಾಯರು ಯಾವ ಎಡರು ತೊಡರುಗಳಿಗೂ ಹೆದರದೆ ಹಟ ತೊಟ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳ ಗಟ್ಟಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರದಿದ್ದರೆ, ಅವರ ಸಾಧನೆಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ

ಲೋಕಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜನರ ಹಿತವೇ ಅವರ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತಹಿತದಕಡೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಈ ಪರಿಹಿತದೃಷ್ಟಿ ಅವರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ

ಆಡಳಿತವರ್ಗದವರಾಗಲೀ, ಅದೇ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಕೆಲವು ಮಂದಿಯಾಗಲೀ ತೋರಿಸಿದ ಸಂಕುಚಿತ ಮನೋವೃತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರವಾದದ್ದು ದುರ್ದೈವದ ಮಾತು. ಈಗ ಕೂಡ ಶ್ರೀ ರಾಯರಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕ ನ್ಯಾಯವನ್ನೆಸಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಲವೇನೂ ಮೀರಿಲ್ಲ.

ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನಮ್ಮನಾಡಿನ ಜನರು ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿ ಲೇಖಕರ ಈ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ತುತ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನೊದಗಿಸಿ ತಾವೂ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗುವರೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಆ) ಮೊದಲ ಮಾತು

— ಸುಧಾರ್ಥಿ

ದಿ|| ಕೆ. ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರು ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯ ಪಾಲಿಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. ಅಸಾಧಾರಣ ಪ್ರತಿಭೆ, ಅಪೂರ್ವ ಸಹನೆ, ಅನ್ಯಾದೃಶವಾದ ತ್ಯಾಗಮನೋಭಾವ ಮುಂತಾದುವುಗಳ ಸಾಕಾರಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಇವರು ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಸರಸ್ವತಿಯ ವರಪುತ್ರ. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಲಭಿಸಿದ ಇಂಥ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪರಿಚಯಲಾಭವು ನನ್ನ ಜೀವಿತದ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವಭಾಗ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದರಲ್ಲಾಗಲೀ, ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಯ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಇಂದು ಯಾವುದೇ ಆಸಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ನಿರಾಶಾದಾಯಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಈ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯ ದುರಂತ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಲು ಒಂದು ಮಹತ್ತರ ಕಾರಣವಿದೆ.

ಜೀವನ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸುವ ಕೊಟ್ಟಂತರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಗಳು ಎಷ್ಟೇ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದರೂ ಒಂದು ಆದರ್ಶ ಹಾಗೂ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಯಾರೋ ಕೆಲವಾರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದವರಿಗಿಂತ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ಕೆ. ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಸಾಧನೆಯು ಅಂಥ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಅಂಶ ನನಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾದ ನಂತರವೇ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿರಚನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಂತರಿಕ ಒತ್ತಡ ಪ್ರಾರಂಭವಾದುದು.

ಕೆ. ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರು ನನಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಸಂಬಂಧಿಗಳಲ್ಲ. ಸ್ವಜಾತಿಯವರಲ್ಲ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ನೆರವು ನೀಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದವರೂ ಅಲ್ಲ. ಕನ್ನಡನಾಡು-ನುಡಿಗೆ ಅವರು ನೀಡಿದ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ

ಕೊಡುಗೆಯೇ ಈ ಕೃತಿರಚನೆಗೆ ಪ್ರೇರಕವಾದ ಮಹತ್ತರ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯರೂ, ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರೂ, ಸಂಶೋಧಕರೂ, ಯಂತ್ರಜ್ಞರೂ, ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಚಳವಳಿಗಾರರೂ, ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿಗಳೂ, ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರಗ್ರಾಹಕರೂ ಆಗಿದ್ದು ಜೀವನದ ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳನ್ನನುಭವಿಸಿರುವ ದಿವಂಗತರು ಆಸೇತು ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ಯಂತ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿರುವ ಯಾತ್ರಿಕರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಯಾತ್ರಾ ಜೀವನವೊಂದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಚಯವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇವರ ಹೆಸರಿನಂತೆಯೇ ಇವರ ಜೀವನಾನುಭವವೂ ಅನಂತವಾದುದು. ಅದನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭದ ವಿಚಾರವಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸೀಮಿತ ಶಕ್ತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದ್ದೇನೆ. ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಕರಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನನ್ನದು. ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಇದು ಮೂಲ ವಸ್ತುವಿನ ಎದುರು ತೃಣವೇ ಆದರೂ, ವಾಸ್ತವತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೇ ವಿನಾ, ಕಲ್ಪನೆಯ ಕುಶಲತೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸುಳಿದಿಲ್ಲ.

ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಪದದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಉತ್ತೇಕ್ಷೆ ಅಥವಾ ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ನನ್ನ ಸ್ಪಷ್ಟನೆ. ಮೊದಲ ಮಾತಿನಿಂದ ಅನುಬಂಧದವರೆವಿಗೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಓದುವ ತಾಳ್ಮೆಯುಳ್ಳ ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿರುವ ಅಂಶಗಳು 'ಸತ್ಯ' ವಾದುವುಗಳೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವೇನು ? ಎಂಬ ಸಂಶಯದ ಸುಳಿ ಎಳುವುದೂ ಸರ್ವಸಹಜ. ಅಂಥ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಾಗದಂತೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಾಖಲೆ ಪತ್ರಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಾರೀಖಿನೊಂದಿಗೇ ನಮೂದಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವ ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಅಧಿಕೃತ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನೇ ತೆಗೆದು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ನಾನು ಸೂಚಿಸಿರುವ ಅಂಶಗಳ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಸಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಉಳಿವು ಹಾಗು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಶೀಘ್ರಲಿಪಿ ಹಾಗು ಬೆರಳಚ್ಚು ಯಂತ್ರವನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸಿರುವ ದಿವಂಗತರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಲಿಪಿ ಉಳಿದಿರುವವರೆವಿಗೆ ಯಾರೂ ಮರೆಯಲಾಗದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಸಾಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸ್ತಾಪಿಸುವುದು ಅನಗತ್ಯ. ಆದರೆ ಈ ಕೃತಿರಚನೆಗೆ ಮೂಲಕಾರಣವಾದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವನ್ನು ಕುರಿತು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದರೆ ಕೃತಿ ರಚನೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ.

1961ರ ಸುವಾರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಸನದ ಪುರಪ್ರಾಧಿಕಾರಾಲಯ ವಿಧ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಕೆ. ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪರಿಚಯ ಪಡೆದಿದ್ದ ನನಗೆ 1965ರ ನಂತರ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವರ ನಿಕಟ ಪರಿಚಯವಾಗಿ ಅವರ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಸಾಧನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿ ತಿಳಿಯಲು ಅವಕಾಶವಾಗಿತ್ತು.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ತನ್ನ ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಸವಿನೆನಪಿನ ಸಂಪುಟ “ಚಿನ್ನದ ಬೆಳಸು”. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧಿಕೃತ ದಾಖಲೆಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಸಂಚಿಕೆಯು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಕನ್ನಡವು ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಮಾರ್ಗ ಸೂಚಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಮ.ನ. ಮೂರ್ತಿ ಅವರ “ಕನ್ನಡ ಶೀಘ್ರ ಲಿಪಿ, ಟೈಪ್‌ರೈಟರು ಮತ್ತು ಲಿಪಿ ಸುಧಾರಣೆ” ಎಂಬ ಲೇಖನ; ಶ್ರೀ ಆರ್. ಜಿ. ಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ “ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಶೀಘ್ರ ಲಿಪಿ” ಎಂಬ ಲೇಖನಗಳು ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಕೆ. ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರನ್ನು ಕುರಿತು ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ವಿಚಾರಗಳಿಗೂ “ಚಿನ್ನದ ಬೆಳಸು” ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಎರಡು ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವ ವಿಚಾರಗಳಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಮ್ಯತೆಯೇ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ದುರುದ್ದೇಶ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಈ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರುವರೆಂಬ ಸಂಶಯ ನನಗುಂಟಾಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರ ಸಂಪರ್ಕ ಬೆಳೆಸಿ ನನ್ನ ಸಂಶಯವನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದೆ.

ತಮ್ಮ ಸಾಧನೆಗಳ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ಜೀವಂತ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಅವರು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದೀಚಿನ ಸಾವಿರಾರು ಪುಟಗಳ ಪತ್ರಿಕಾ ಪ್ರಕಟಣೆ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕೃತ ದಾಖಲೆ ಪತ್ರಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ನನಗೆ ಚಿನ್ನದ ಬೆಳಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಲೇಖನಗಳ ದುರಭಿಪ್ರಾಯವು ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು.

ಕೂಡಲೇ ಅದನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ತಲೆದೋರಿತು. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಬರೆದು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸುವುದೇನೋ ಸುಲಭದ ಸಂಗತಿ. ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರ, ಪ್ರಭಾವ ಅಥವಾ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ನೆರಳೂ ಇಲ್ಲದ ಒಬ್ಬ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅದೇ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಬರೆದು ಕಳಿಸುವ ಇಂಥ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಮಹಾಶಯರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ?

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರವೂ ಅಪಾರ ಬದಲಾವಣೆಗೊಳಪಡುತ್ತಿದ್ದು ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ತನ್ನ ಸಹಜತೆ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ

ಏರಿಳಿತಕ್ಕೊಳಪಡುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕಾ ವ್ಯವಸಾಯವೂ ಕೂಡ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ.

ಬಲಶಾಲಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರಾರೂಢರು, ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳು, ಪರಿಚಯದವರು ಹಾಗೂ ತಮಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಲಾಭ ಗಳಿಸಿಕೊಡಬಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪರವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರ ನೀಡಿ, ಉಳಿದವರನ್ನು ತುಳಿದಿಡುವುದೇ ಇಂದಿನ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ ಬಹುಪಾಲು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನೀತಿಯಾಗಿದೆ. ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಸ್ವಾರ್ಥ ಹಾಗೂ ಸ್ವಜನ ಪಕ್ಷಪಾತದ ಎದುರು ಯಾವುದೇ ಸತ್ಯವಾಗಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲುವಂತಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ನಾನು ಗುರುತಿಸಿದ ಸತ್ಯಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಜನತೆಯ ಮುಂದಿಡುವುದು ಹೇಗೆ ? ಕೂಡಲೇ ಲೇಖನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಸಮಗ್ರವಾದ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೇ ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ವಿಚಾರ ಹೊಳೆಯಿತು.

ನಾನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಗ್ರವಾದ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಕಾಲಾವಕಾಶವೊದಗಿದಾಗ ಪರಿಷ್ಕಾರದ ಸಂಸ್ಕಾರವೂ ಮುಗಿಯಿತು. ಕೊನೆಗುಳಿದ ಸಮಸ್ಯೆ ಪ್ರಕಟಣೆಯದು.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಆಗಲೀ ಉಳಿದ ಸೋದರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೇ ಆಗಲೀ ಓದುಗರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವಂಥ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೊಂದು ಪ್ರಕಾಶಕರ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಲೆಹಾಕಿರುವುದು ತೀರ ದುರ್ದೈವದ ಸಂಗತಿ. ಕೀಳು ಅಭಿರುಚಿ, ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಆಶೋತ್ತರ ಪೂರೈಕೆ, ಅಗ್ಗದ ಮನರಂಜನೆ, ಅನುಚಿತವಾದ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವಂಥ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳೇ ಇಂದು ಜನಪ್ರಿಯವೆನಿಸುವಂತಾಗಿವೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಮಾಜಿಪ್ರಧಾನಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಹಾಗೂ ಅನಂತರ, ಅವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ಹಲವಾರು ಬರೆಹಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಬಹುದು. ಆಕೆ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಪಾದಸೇವಕರಂತೆ ವರ್ತಿಸಿ, ಅವರ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುವ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಸಂಪದ್ಧರಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡರೆ; ಅವರ ಪೈಕಿ ಕೆಲವರು ಹಾಗೂ ಇನ್ನುಳಿದ ಹಲವರು ಶ್ರೀಮತಿ ಗಾಂಧಿಯವರ ಅಧಿಕಾರವಧಿಯ ನಂತರ ಅವರ ತೇಜೋಭಂಗ ಮಾಡುವಂಥ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಪರಿಸರದ ದುರ್ಲಾಭ ಪಡೆಯುವ ಚಾತುರ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಗಾಂಧಿಯವರನ್ನು ಕುರಿತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವವರೆಲ್ಲರೂ

ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ 'ಕೃತಾರ್ಥ'ರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಆದರೆ ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯನ್ನು ಕುರಿತ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕೃತಾರ್ಥತೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯು ಬೆಳಕು ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದು ಮಹಾ ಸಾಹಸದ ಸಂಗತಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದರೂ ನಿರ್ವಂಚನೆಯಿಂದ ಈ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ, ಕೃತಿಯನ್ನು ಓದಿ, ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ, ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾದ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆ ಈ ಕೃತಿ ರಚನೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವುದೆಂದು ಸಹೃದಯರಲ್ಲಿ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಬಿನ್ನವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಡಿ|| ಕೆ.ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರದು ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ. ಅವರ ಅಪ್ರತಿಮ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಪ್ರಭೆಗೆ ಹಿಡಿದ ಗ್ರಹಣಗಳು ಹಲವಾರು. ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಅಸಾಧಾರಣ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಮೂಲಕ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯನ್ನುಳಿಸಿ, ಬಾಳಿಸಿ, ಬೆಳಗಿಸಿದ ಮಹಾನ್‌ಚೇತನ ಅವರು.

ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವಾರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ, ಹೊಟ್ಟೆಹೊರೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಮಂದಿ. ಇಂಥ ಹುಲುಸಾದ ಹೊಲಸುಕಾಡಿನ ನಡುವೆ, ನಡೆನುಡಿಯಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿರುವವರ ಪಾಡು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೇ ಪ್ರೀತಿ!

1978ರಲ್ಲಿ ವಿಜಯ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರದ ಮೂಲಕ 'ಅನಂತ'ನನ್ನು ಮೊದಲು ಪ್ರಕಟಿಸಿದಾಗ ಬರವಣಿಗೆಯು ವರ್ತಮಾನಕಾಲದಲ್ಲಿತ್ತು. ಈಗ ಅನಂತ ಪ್ರಕಾಶನದ ಮೂಲಕ ಪರಿಷ್ಕೃತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವಲ್ಲಿ ಕಾಲವು ವರ್ತಮಾನದಿಂದ ಭೂತಕ್ಕೆ ಸರಿದಿದೆ. ಅದಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ತಿದ್ದಿರುವೆ. ಕಣ್ಣುಪ್ಪಿಸಿ ಕೆಲವೊಂದುದೋಷಗಳು ಉಳಿದಿದ್ದರೆ, ಗುಣಗ್ರಾಹಿಗಳಾದ ಓದುಗರು ಅದನ್ನು ಉದಾರಹೃದಯದಿಂದ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ನನ್ನ ಜೀವನಾಧಾರವಾದ ಐ.ಟಿ.ಐ. ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಆಡಳಿತವರ್ಗ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘದಿಂದ ನನ್ನ ಬರಹದ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕೆಲಮಟ್ಟಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದೊರೆತಿದೆ. ಆದರೆ ಅದು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಾಗಲೀ, ಅಗತ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಾಗಲೀ ಒದಗಲು ಇನ್ನೂ ಸೂಕ್ತ ಅವಕಾಶವೊದಗಿಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳ ಮತ್ತು ಬಂಧುವರ್ಗದ ಬೆಂಬಲದಿಂದಾಗಿ ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯು ಇದುವರೆವಿಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈಗ ನಾನು ಯೋಚಿಸಿರುವ 'ಅನಂತ ಪ್ರಕಾಶನ'ವು ನನ್ನ ಇದುವರೆಗಿನ ಜೀವಿತದ

ಒಂದು ಮಹತ್ಸಾಧನೆ. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನೆರವು ನೀಡಿದ ನೀಡಲಿರುವ ಬಂಧು-ಮಿತ್ರರಿಗೂ, ಐ.ಟಿ.ಐ.ನ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತಾ ಪೂರ್ವಕ ನಮನಗಳು.

ಅತ್ಯಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸುವ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತು, ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ನಿರ್ಮಲ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್‌ನ ಶ್ರೀ ರಾಜಗೋಪಾಲ್ ಮತ್ತು ಸಹೋದರರ ಕಾರ್ಯಶ್ರದ್ಧೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಣೀಯವಾದುದು.

ಸಹೃದಯಿ ಓದುಗರ ಸದಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಸದಾಕಾಲವೂ ನನ್ನ ಸ್ವಾಗತವಿದ್ದೇ ಇದೆ.

ಇ) ಓದುಗರೊಂದಿಗೆ

- ಗಿರಿಜಾ ಶಂಕರ

ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಸೇವೆಯು ಅನನ್ಯವಾದುದು. ಅವರ ಈ ಅನುಪಮ ಸೇವೆಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಈ ನಾಡಿನ ಪ್ರಜೆಗಳು, ಪ್ರಭುತ್ವದವರು ತೋರಿಸಿರುವ ನಿಸ್ಸೀಮ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವು ನಾಚಿಕೆ ಪಡುವಂಥದು. ಇಂಥ ಅಪರೂಪದ ನುಡಿಸೇವಕನ ಸ್ಮರಣೆಗಾಗಿ ಜನ್ಮಿತಳೆದಿರುವ ಅನಂತಪ್ರಕಾಶನವು ಅಭಿಮಾನಿಗಳ ಆಸರೆಯ ಕೈಗೂಸು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಆಜೀವ ಸದಸ್ಯತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ತಾವು ನೀಡುವ ನೂರೈವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಕೊಡುಗೆಯು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ತಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಇಂದಿನ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬ ಸಹಿತವಾಗಿ ಒಂದು ಚಲನಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ, ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಪಿ ಕುಡಿಯಲೂ ಸಾಲದಿರುವಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ಮೊತ್ತದ ಈ ಹಣದಿಂದ, ಉತ್ತಮ ಗುಣ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ದ್ವೀಪಿಸುವ ಹಲವಾರು ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಗಳು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೇ ಬರುತ್ತವೆಂಬುದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿದಾಗ, ಸಾವಿರಾರು ಜನಗಳು ಈ ಸ್ತುತ್ಯರ್ಹ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಉದಾರವಾಗಿ ನೆರವು ನೀಡಬಹುದಾದುದು ತೀರ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ.

ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ನೆರವಿನ ಭರವಸೆಯಿಂದ ನಾವು ದಿ|| ಕೆ. ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರ ಸ್ಮಾರಕವಾಗಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವಾಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ, ಅನಂತಪ್ರಕಾಶನವನ್ನು

* * * * *

ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಥಮ ಕುಸುಮವಾಗಿ ಅನಂತ ಎಂಬ ಈ ಪರಿಚಯ ಗ್ರಂಥವು ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಕೈ ಸೇರಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಬೆರಳಚ್ಚು ಯಂತ್ರದ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಈ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯಲಿದ್ದ ಅತ್ಯಾಚಾರದ ಪರಿಚಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ, ನೀವು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನೋದಲೇಬೇಕು. ಅಂಥ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಎಂತೆಂಥವರಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನರಿತರೆ ನಿಮಗೆ ಕಸಿವಿಸಿಯಾಗಬಹುದೇನೋ?

ಕೆಂಡಸಂಪಿಗೆಯ ಕವಿಯಾಗಿ; ತ್ರಿವೇಣಿ ಕೃತಿಗಳ ಒಳನೋಟದ ವಿಮರ್ಶಕರಾಗಿ; ಹಬ್ಬದ ದಿನವೂ ಹಳೇಗಂಡನೆ? ಎಂಬ ಗಾದೆಗಳ ಕೈಪಿಡಿಯ ಕರ್ತೃವಾಗಿ; ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಕುರಿತ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ಅಪರೂಪದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿ 'ವಿಷವೃತ್ತ'ದ ಕರ್ತೃವಾಗಿ; ಅಭಿನವ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿ ಶ್ರೀ ಕೋಟಿ ವಾಸುದೇವ ಕಾರಂತರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ 'ವಾಸುದೇವ' ಎಂಬ ಪರಿಚಯ ಗ್ರಂಥದ ಲೇಖಕರಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಲವಾರು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಯ್ಯಾಡಿಸಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ಸುದಾರ್ಥಿಯವರ ನಿರ್ಮಮಕಾರದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಹರಿದು ಬಂದಿರುವ ಜೀವನ ಚಿತ್ರ 'ಅನಂತ'. ಇದು ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬರ ಜೀವನದ ಆಗು ಹೋಗುಗಳ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲ; ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಗತಿಯ ಗತಿಯನ್ನೇ ನಿರೂಪಿಸುವ ಅಪರೂಪದ ಕೃತಿ. ಕನ್ನಡ ಬಲ್ಲವರೆಲ್ಲರೂ ಓದಲೇಬೇಕಾದ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಮಹತ್ವದ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿ ಇದು. ಕನ್ನಡ ಬೆರಳಚ್ಚುಗಾರರೂ ಕನ್ನಡ ಶೀಘ್ರಲಿಪಿಗಾರರೂ ತಿಳಿದಿರಲೇಬೇಕಾದ ಕೆಲವಾರು ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಗಳು ಈಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅನಂತಪ್ರಕಾಶನದ ಆಜೀವ ಸದಸ್ಯರಾಗುವ ಮೂಲಕ ಸಕ್ರಿಯವಾದ, ಸಾರ್ಥಕವಾದ ಈ ನುಡಿಸೇವೆಯ ಮಹಾಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಗಳಾಗಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ನಮ್ಮ ಈ ಯೋಜನೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿರುವ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿಗಳನ್ನೊಂಗೊಂಡ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೂ; ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ, ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ನೆರವು ನೀಡಿರುವ ಬಂಧುವರ್ಗದವರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಅನಂತಾನಂತ ವಂದನೆಗಳು.

32. ಬೆಚ್ಚನೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳ ಪ್ರಯೋಗದ ಕೆಚ್ಚು 'ಮೀನಿನ ಹೆಜ್ಜೆ' ಮತ್ತು 'ಮಾಯಾವಿ ಸರೋವರ'

- ಶಿಕಾರಿಪುರ ಹರಿಹರೇಶ್ವರ

ಮೀನಿನ ಹೆಜ್ಜೆ

ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸಕಾರರು ಹೇಳುವಂತೆ "ಶೋಕ, ಪ್ರೇಮ, ಉತ್ಸಾಹ, ಭಯ, ಆಶ್ಚರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಮಾನವನ ಎಲ್ಲ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಗಳೂ (ಭಾವಗಳೂ) ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರಲಿ, ಅಪ್ರಿಯವಾಗಿರಲಿ ಕಾವ್ಯ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ವಾಧ್ಯವಾಗಿ ಶೃಂಗಾರ, ವೀರ, ಭಯಾನಕ, ಅದ್ಭುತ ಮೊದಲಾದ ವಿವಿಧ ರಸಗಳಾಗುತ್ತವೆ". ಇಂತಹದೊಂದರ ಯಶಸ್ವಿ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ನಾವು ಡಾ|| ಮೈ.ಶ್ರೀ. ನಟರಾಜರ 'ಮೀನಿನ ಹೆಜ್ಜೆ'ಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ತಾವು ಅಮೆರಿಕನ್ ಆಗಿ ನೆಲೆಸಿಬಿಟ್ಟ ನಂತರ ಅಭಿನಯದಲ್ಲಿ, ನಾಟಕ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ, ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿ ಡಾ|| ನಟರಾಜ್ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಹೆಸರು ಮಾಡಿರುವುದು ಅಮೆರಿಕನ್ನರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ವಿಷಯ. ಸಹೃದಯಿ ನಟರಾಜ್ ಕವಿಯಾಗಿ, ಕಲಾವಿದ ನಟನಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಒಳಹೊರಗನ್ನು ಹಲವು ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿದವರಾಗಿ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಸ್ತುವಿನ ನಿರೂಪಣೆಗೆ ನಾಟಕದ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮತಿಯನ್ನು ಭಾವುಕತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಾರೆ. 'ಮೀನಿನ ಹೆಜ್ಜೆ'ಯಲ್ಲಿ ಇವು ಪ್ರಭಾವಯುತವಾಗಿ ಒಡಮೂಡಿವೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ನಾಟಕದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯೇ ನೋಡುಗರ (ಓದುಗರ) ಕುತೂಹಲಕ್ಕೆ ಇಂಬುಕೊಟ್ಟು, ದೃಶ್ಯದಿಂದ

ದೃಶ್ಯಕ್ಕೆ ಮೊಗ್ಗು ಬಿರಿಯುತ್ತ ಹೂವಾಗಿ ಅರಳುವಂತೆ,

ನಾಟಕದ ವಸ್ತು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಐದೂ ಪಾತ್ರಗಳ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯುತ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಅಂತರಂಗ ಶೋಧನೆ, ಆತ್ಮನಿವೇದನೆ, ಸಂವಹನ, ಪರಸ್ಪರ ಸಾಂತ್ವನ-ಬೋಧನೆ-ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತವೆ.

ಪಾತ್ರಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ 'ಮೀನಿನ ಹೆಜ್ಜೆ' ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಆಯಾಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮನೋಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವಿನಯ, ಸೌಜನ್ಯ, ನೈತಿಕ ಸ್ಥೈರ್ಯ, ದೌರ್ಬಲ್ಯ, ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ, ಏರುಪೇರು, ನಿರುತ್ಸಾಹ, ವಿಚಿತ್ರ ಚೋದ್ಯ, ವಿಚಿತ್ರತೆಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿಯುವ ಮಾತಿನ ಚಕಮಕಿಗಳು ಇರುವುದೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಭಾವಪರವಶತೆಯ ತೀವ್ರತೆಗೆ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ನಟರಾಜ್ ಈಡುಮಾಡಿದರೆ? ಎಂಬ ಅಪಸ್ವರ ಭಾಸವಾದರೂ ನಾಟಕದ ಸಮಗ್ರತೆಗೆ ಅದು ಕುಂದೇನೂ ತಂದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಮಾಧಾನವಿದೆ. ಪ್ರೀತಿ ಸ್ನೇಹಗಳೇ ಈ ಬಾಲ್ಯದ ಒಡನಾಡಿಗಳನ್ನು ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಮತಾಡುವಂತೆ, ಎಲ್ಲೆ ಮರಯುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತೆಂಬ ಸಮಜಾಯಿಷಿ ಇದೆ.

ಕವಲೊಡೆದ ದಾರಿಗಳ ಕತ್ತಲ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ತಾವು ತಾವು ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ಜಾಡುಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಎತ್ತ ಎತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಪಾತ್ರಗಳು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲೂ ಅನವಶ್ಯಕಮಾತಿನ ಎಳೆತ, ಕುಸಿತ ಕಾಣದೆ, ಗೊಂಲವಿಲ್ಲದೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಡಂಬನೆಯ, ಗಂಭೀರ ಹಾಸ್ಯದ ಹೊನಲು ಕರುಣೆಯ, ಶೃಂಗಾರದ ದಡಕ್ಕೆ ಈಗೊಮ್ಮೆ ಆಗೊಮ್ಮೆ ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತ ಪ್ರಹಸನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿಸುವುದರಲ್ಲಿ, ಪ್ರಬುದ್ಧ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ರಂಗತಂತ್ರದ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆಯನ್ನು ಒಡಮೂಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ 'ಮೀನಿನ ಹೆಜ್ಜೆ'ಯಲ್ಲಿ ಡಾ| ನಟರಾಜ್ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾಯಾವಿ ಸರೋವರ

ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಬಿಲಾಸ್‌ಪುರದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಮಂತ ಕುಟುಂಬೊಂದರಲ್ಲಿ 1933 ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಶಂಕರ್ ಶೇಷ್‌ ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾಟಕಕಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಥೆ, ಕವಿತೆಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಇವರು ನಾಗಪುರದ ಮಾರಿಸ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರಿಸಿದಾಗ ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕಗಳ ಗೀಳು ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡರು. ನಾಗಪುರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದರು.(1960). ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ಪ್ರಥಮ ಶ್ರೇಣಿಯ ಎಂ. ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆದದ್ದು 1976 ರಲ್ಲಿ. 1958 ರಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಸರ್ಕಾರಿ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸೇರಿದರು.

1955 ರಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು 1981ರ ವರೆಗೂ ಸೃಜನಶೀಲವಾಗಿದ್ದ ಇವರ ಲೇಖನಿಯಿಂದ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ನಾಟಕಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾದವು. 'ಏಕ್ ಔರ್ ದ್ರೋಣಚಾರ್ಯ', 'ತ್ರಿಭುಜ್ ಕಾ ಚೌಧಾ ಕೋಣ್', 'ಕೋಮಲ್ ಗಾಂಧಾರ್', 'ರಕ್ತಬೀಜ್' ಮುಂತಾದ ಅಮೂಲ್ಯ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಶಂಕರ್ ಶೇಷ್ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಿಗೂ ಸಂವಾದ ಬರೆದರು. ಇವರ 'ಘರಾಂದಾ' ಕಥೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ತಯಾರಾದ ಚಿತ್ರ ತುಂಬಾ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. 'ಆಶೀರ್ವಾದ' ಎಂಬ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಕಥೆ ಮತ್ತು ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಬರೆದವರು ಇವರೇ. ಹಿಂದೀ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಛಿತ್ತೀಸ್‌ಗಡೀ ಭಾಷೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಇವರು ಮೊದಲಿಗರು.

ಶಂಕರ್ ಶೇಷ್ ಅವರ ಜನಪ್ರಿಯ ನಾಟಕಗಳು ಮುಂಬಯಿ, ದೆಹಲಿ ಮುಂತಾದ ಮಹಾನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಕಂಡಿವೆ. ಅವರ ನಾಟಕಗಳು ಮರಾಠಿ, ಬಂಗಾಳಿ, ಗುಜರಾತಿ, ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದವಾಗಿವೆ. ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಹಿಂದೀ ನಾಟಕಕಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಶಂಕರ್ ಶೇಷ್ 1981 ರಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು.

ಅವರ 'ಅರೆ, ಮಾಯಾವಿ ಸರೋವರ್' ಎಂಬ ಹಿಂದಿ ನಾಟಕವನ್ನು 2000 ದ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕಾದ ವಾಷಿಂಗ್‌ಟನ್ ಡಿಸಿ ಪ್ರದೇಶದ 'ನಾಟ್ಯಭಾರತಿ' ರಂಗಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿತ್ತು; ಯಶಸ್ವಿಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಈಗ ಡಾ| ಮೈ.ಶ್ರೀ. ನಟರಾಜ್ ಅವರು ಆ ನಾಟಕವನ್ನು 'ಮಾಯಾವಿ ಸರೋವರ್' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಟಕಕರ್ತೃಗಳೇ 'ಮಾಯಾವಿ ಸರೋವರ್'ವನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಾರಾಂಶಿಸಿದ್ದಾರೆ: "ನಾಟಕದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರಧಾರ ಸಭಾಸದರಲ್ಲಿರಬಹುದಾದ ಪಂಡಿತ-ಪಾಮರರ ರಸಿಕರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸರಸ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಿಂದ ರಂಜಿಸುತ್ತಾ, ಲಘು ಮಾತಿನ ಹಾಸ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಡಂಬನೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾ ನಾಯಕ ನಾಯಕಿಯನ್ನು (ಇವರು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಊಹಾ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರಬಹುದಾದ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜ ಮತ್ತು ರಾಣಿ) ನಾಗರಿಕತೆಯ ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಕ್ರೂರಮೃಗಗಳ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ತಂದು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿದ್ದ 'ಮಾಯಾವಿ ಸರೋವರ್'ದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವರಿಗೆ ಆಗುವ ಪ್ರಭಾವವೇ ಉತ್ತರಾರ್ಧದ ವಸ್ತು. ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಗಂಭೀರಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಸವಾಲೊಡ್ಡುತ್ತಾ ನಾಟಕಕಾರ ಸಭಾಸದರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಮಜಲಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಾನೆ. ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿ

ಮುಂದುವರಿಯುವ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸಬೇಕಷ್ಟೆ”

ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಂಗಕರ್ಮಿ ಅಭಿನೇತ್ರಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಹೇಳಿರುವ ಈ ಮಾತುಗಳು ಗಮನಾರ್ಹ: “ಶಂಕರ್ ಶೇಷ್, ಭೂತ-ವರ್ತಮಾನಗಳನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿ ಅವೆರಡರ ನಡುವಿನ ಸಾಮ್ಯ ಮತ್ತು ಘರ್ಷಣೆಗಳನ್ನು ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುರುಷಕೇಂದ್ರಿತ ಸಮಾಜದ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು, ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಪರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮೇಲಾಗಿರುವ ದೌರ್ಜನ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ದನಿ ಎತ್ತುತ್ತಾರೆ.

“ಗಾಂಧಾರಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ಕುರುಹಾಗಿ ನೋಡದೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿ ವೀಕ್ಷಿಸಿ ಆ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಧನ ಸವಲತ್ತುಗಳ ಆಮಿಷಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ, ಶ್ರೀಮಂತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ/ಕೊಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಗುರುವಿನಲ್ಲೂ ಅವರು ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನನ್ನೇ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ”.

“ಮಹಾಭಾರತದಿಂದಲೇ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದಿರುವ ‘ಮಾಯಾವಿ ಸರೋವರ’ ಸಹ ಇಂತಹ ಪ್ರಗತಿಪರ ಸೀವಾದಿ ವಿಚಾರಧಾರೆಯ ನಾಟಕ. ಮೋಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಪ್ರಹಸನವೆನ್ನಿಸಿದರೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆಡಳಿತ, ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಕಾರ್ಯವಿಭಜನೆ, ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮುಂತಾದ ಗಂಭೀರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿಡಂಬನೆಯ ಮೂಲಕ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತದೆ”.

“ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರಗಳು ರಾಜರಾಣಿಯರಾದರೂ ಅವರ ಆಲೋಚನೆ, ಕೃತಿಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತಹವು. ಸದಾ ಸೃಜನಶೀಲೆಯೂ, ಕಾರ್ಯಮಗ್ನಳೂ ಆದ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಗಂಡನನ್ನು ಕಾಡುವ ವ್ಯರ್ಥ ಆಲೋಚನೆಗಳಿಗಾಗಲಿ, ಪೊಳ್ಳು ಆದರ್ಶಗಳಿಗಾಗಲಿ, ಮುಂದೇನೆಂಬ ಭಯಕ್ಕಾಗಲಿ ಎಡೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣೇ ಸತ್ಯ. ಗಂಡು ಕೇವಲ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಷ್ಟೆ. ಪುರುಷ, ಸ್ತ್ರೀಯ ಅನಂತ ಸಂಭವತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಬೆದರಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ; ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಲು ಷಡ್ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ‘ಮಾಯಾವಿ ಸರೋವರ’ದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಹೊರಬರುವ ರಾಜ ಮನಗಾಣುವ ಸತ್ಯ.”

“ಅನುವಾದ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ನಾವು ನಂಬಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜೀವಂತಿಕೆ ಮೂಲ ನಾಟಕದಲ್ಲೂ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. [ನಟರಾಜರು] ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಆಡುಮಾತಿನ ಕನ್ನಡ, ಅದರೊಳಗಿನ ಚುರುಕು ಲಯ, ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಅದರೊಳಗೆ

ಅಡಗಿರುವ ವಿಟ್ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಟರಾಜ್ ಎಂತಹ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ನಾಟಕಕಾರ ಎಂದು ತೋರುತ್ತವೆ” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಖ್ಯಾತ ನಟ ನಾಟಕಕಾರ ನಿರ್ದೇಶಕ ಕಿರುತೆರೆಯ ಸಾಮ್ರಾಟ ಶ್ರೀ ಟಿ.ಎನ್. ಸೀತಾರಾಮ್. ರಂಗಕರ್ಮದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ಪರಿಣತರಿಂದಲೇ ಇಂತಹ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರಕಿರುವಾಗ ನಾಟಕದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದು ಇನ್ನೇನು ಉಳಿದಿದೆ?

ಇಂಥ ಹಲವಾರು ನಾಟಕಗಳ ಕೀರ್ತಿಗೆ ನಟರಾಜ್ ಪಾತ್ರರಾಗಲಿ ಎಂದು ನಾನು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ!

* * *

ಏನೇನೋ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿಗರು ವಿದೇಶಿಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ; ಉದ್ಯೋಗವಕಾಶಗಳನ್ನು ಅರಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಗೆ ಹೋಗುವವರೇ ಜಾಸ್ತಿ. ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ವಿಲಾಯಿತಿ ಅಂದಾಗ, ರೋಮ್ ಲಂಡನ್ ಪ್ಯಾರಿಸ್ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು “ತುಮೇ ರೋಮ್ ಲಂಡನ್ ಪ್ಯಾರಿಸ್ ಘುಮಾವೂಂಗಾ” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲವೇ, ಪುಸಲಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲವೇ, ಹಾಗೆ. ಯೂರೋಪ್‌ನ ದೇಶಗಳೇ ನಮಗೆ ವಿದೇಶಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆ ಕಾಲ ಹಿಂದಾಯ್ತು. ಈಗ ಹೊರದೇಶ ಅಂದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡಿ ತೋರುಸುವುದು ಅಮೆರಿಕಾವನ್ನೇ.

ಅಮೆರಿಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಭಾರತೀಯರು ಬಹುತೇಕ ಕನೆಯ ತೆನೆಗಳೇ. (ಸ್ವಲ್ಪ ಆತ್ಮ ಪ್ರಶಂಸೆ ಆಯಿತೇನೋ. ಆದರೆ ಆಗಲಿ ಬಿಡಿ, ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ವರುಷ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದು, ಈಗ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದಂತಾಗಿದೆಯಲ್ಲ. ಈಗ ಎಷ್ಟು ಬೇಕಾದರೂ ನಮ್ಮ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು; ಯಾರೂ ಬೇಜಾರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.) ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬರೋಣ, ಅಮೆರಿಕಾದಂಥ ‘ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದವರೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ, ವೀನಿ ವೀಡಿ ವೀಸಿ ಅಂದರೆ ಇದ್ದು, ಕಂಡು, ಗೆದ್ದು ಬರುವ ಜನ ಅಂದರೆ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಧಾವಿಗಳಾದ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಡಾಕ್ಟರ್‌ಗಳಿದ್ದಾರೆ, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಸಂಶೋಧಕರಿದ್ದಾರೆ, ಉದ್ಯಮಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೆಚ್ಚೂ ಕಡಿಮೆ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞರೇ. ಇವರೆಲ್ಲರ ಬಂಡವಾಳ ಎಂದರೆ ಶ್ರದ್ಧೆ.

ಸ್ನಾನಭವದಿಂದ ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳಿವೆ: ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲುಗಳನ್ನು ತಾವು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ, ತಮ್ಮ ಜೀವನಮಟ್ಟವನ್ನು ಒಂದು ಮಜಲಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡರು; ಅದಾದಮೇಲೆ ಈ ಮೇಧಾವಿಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗೆ ಹೊರತಾದ ಹವ್ಯಾಸದ ಕಡೆ ಗಮನಕೊಡಲು ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಡಲಾಸೆಯಿರೆ ಮನಸಾರ ಹಾಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಯ ತೊಡಗಿದರು. ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿದ್ದವರು ಅದರಲ್ಲಿ,

ವೀಣೆ, ಮೃದಂಗ. ಚಿತ್ರಕಲೆ, ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ, ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿದ್ದವರು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬಲ್ಲವರು ಸ್ವಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಬರೆಯತೊಡಗಿದ್ದು ಹೀಗೆ. ಅಂತಹವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೆಂದರೆ ಡಾ|| ಮೈಸೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನಟರಾಜ್ ಅವರು.

ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕನ್ನಡ ಬರಹಗಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಇವರು ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಸಿವಿಲ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಮುಂಬಯಿಯ ಐಐಟಿ ಮತ್ತು ಪಿಟ್ಸ್ ಬರ್ಗ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿರುವ ನಟರಾಜರು, ಅಮೆರಿಕ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಅಣುಶಕ್ತಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ

ತಾಂತ್ರಿಕ ನಿಪುಣರಾಗಿ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಮೊದಲ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹ 'ನಾನೂ ಅಮೆರಿಕನ್ ಆಗಿಬಿಟ್ಟೆ' (ಅಮೆರಿಕನ್ನಡ ಪ್ರಕಾಶನ, 1984) ಅಮೆರಿಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಇವರ ಕವನ ಸಂಕಲನ ~~'ಮಧುಚಂದ್ರ-ಸಿರಿಕೇಂದ್ರ'~~ಕ್ಕೆ 2003ರಲ್ಲಿ ಗೊರೂರು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರಕಿದೆ. ದಟ್ಸ್ ಕನ್ನಡ ಡಾಟ್ ಕಾಂ ಎಂಬ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಲತರಂಗ ಎಂಬ ಅಂಕಣವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬರೆಯುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಆಯ್ದು ಕೆಲ ಲೇಖನಗಳು ಜನಪ್ರಿಯ 'ವಿಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ' ದೈನಿಕದಲ್ಲೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಅವು ಸಂಕಲನವಾಗಿ ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳ ರೂಪದಲ್ಲೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.

1985ರಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕದ ರಾಜಧಾನಿಯ ಕನ್ನಡ ಸಂಘ 'ಕಾವೇರಿ'ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ನಟರಾಜರು ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ರಂಗದ ಮೇಲೆ ತಂದವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗರು. 'ತ್ರಿವೇಣಿ' ಕನ್ನಡ ಸಂಘದ 'ನೀಲಮ್ಮ ಮೆಟ್‌ಗುಡ್' ಪಾರಿತೋಷಕ(1984), ಮಂಗಳೂರಿನ 'ಹೃದಯವಾಹಿನಿ' ಪತ್ರಿಕೆಯ 'ಹೃದಯವಂತರು' ಪ್ರಶಸ್ತಿ(1997) 'ಹ್ಯೂಸ್‌ಟನ್ ಕನ್ನಡ ವೃಂದ' ದ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಶಸ್ತಿ(2003) ಹಾಗೂ 'ಕಾವೇರಿ'ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು(2003, 2004) ನಟರಾಜರ ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಇವರು ರಚಿಸಿರುವ 'ನವರತ್ನ ಮಾಲಿಕಾ' ಎಂಬ ಒಂಬತ್ತು ಕೃತಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದ ಧ್ವನಿಸುರುಳಿಗೆ ಮೂಲವಾಗಿವೆ. ಇವರ ಕನ್ನಡ 'ಸುಂದರಕಾಂಡೆ' ಸಹ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ಧ್ವನಿಸಂಪುಟವಾಗಿ ಹೊರಬಂದಿದೆ.

ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಪರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿರುವ 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯರಂಗ'ದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತ, ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೂರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪುಟಗಳ ಸಂಪಾದಕವರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. 'ಕಾವೇರಿ'ಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ನಾಲ್ಕನೆಯ 'ಅಕ್ಕ' ಸಮ್ಮೇಳನ(2006)ದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ನೇತೃತ್ವವನ್ನೂ, ಸಮ್ಮೇಳನದ 'ಸುವರ್ಣ ವಾಹಿನಿ' ಸಂಪುಟಗಳ ಸಾರಥ್ಯವನ್ನೂ ವಹಿಸಿದ್ದವರು.

ಮಧುಲಿಕಾ, ಶ್ರುತಿರಂಜನಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಎಂಬ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳು; ಪತ್ನಿ ಗೀತಾ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಅಮೆರಿಕದ ಮೇರಿಲ್ಯಾಂಡ್ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪೊಟೋಮೆಕ್‌ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ.

* * * * *

33. ಡಾ. ಬಿ.ವಿ. ಸುಧಾಮಣಿ ಅವರ 'ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಕಾಲದ ಮೈಸೂರು'

— ಡಾ. ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್

ಮೈಸೂರಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಹೋಗಿರುವ ಒಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ಸಾಧಕ ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜ. ಆತ ರಾಜನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ರಾಜತೇಜದಿಂದ ಮೆರೆದ ಒಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಆತನ ಸಾಧನೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡುವ ಈ ಕೃತಿ ಒಂದು ಗಣನೀಯವಾದ ಬೃಹತ್ ಲೇಖನ. ಮೈಸೂರಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹೈದರ್ ಅಲಿಗೆ ಪೂರ್ವಾದರ್ಶನಾಗಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ಸಾಧಕ ನಂಜರಾಜ. ತನ್ನ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ತಿರುಚಿನಾಪಳ್ಳಿಯನ್ನು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಯತ್ನದಿಂದ, ಆದರೆ ಅದೃಷ್ಟ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಒಲಿಯದಿದ್ದರಿಂದ ಮೂಲೆಪಾಲಾದ ಸಾಧಕ. ಹೈದರ್ ಅಲಿಗೆ ಅದೃಷ್ಟ ಒಲಿದು ಕೆಳದಿಯಂಥ ಭಾರಿ ಶ್ರೀಮಂತ ರಾಜ್ಯ ಕೈಸೇರಿ ತನ್ನ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೂ ಮೀರಿದ ಯಶ ಪಡೆದು ಆತ ವಿಶ್ವಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಂತಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅದೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ನಂಜರಾಜ ಮರೆತು ಹೋದ.

ಕೇವಲ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ (1739-1759) ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನಂಜರಾಜ ಮಾಡಿದ ಸಾಧನೆ ಮಾತ್ರ ಅಪೂರ್ವ. ಸ್ವತಃ ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿದ್ವತ್ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದ. ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ

ನೀಡಿದ. ಅವನ ಪ್ರತಿಭೆ ಬಹುಮುಖಿ. ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮದ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಸಂಗೀತಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ. ಶಿವಭಕ್ತನಾದರೂ ಅನ್ಯ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದ, ದೇವಾಲಯಗಳ ರಚನೆ, ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಗಳಿಗೆ ಕೊಡುಗೈ

ದಾನ ನೀಡಿದ. 26 $\frac{1}{2}$ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಭಾರೀ ಅಗ್ರಹಾರ ರಚಿಸಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಅಪಾರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ. ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು, ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೃತಿಗಳ ರಚನೆಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದ. ಹಲವು ರಾಜರು ಮಾಡುವ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬ ದಳವಾಯಿ ಮಾಡಿದ. ಕಳಲೆಯ ದೇವಾಲಯ ಅವನ ಚಿರಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ನಂಜನಗೂಡು ಮುಂತಾದ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೈವ ಪುರಾತನರ, ಶಿವನ ರೂಪಗಳ ಸಾಲು ಸಾಲು ಶಿಲಾ, ಕಂಚಿನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ. ಪ್ರತಿಮಾಶಾಸ್ತ್ರ ಕಲಿಯುವವರಿಗೆ ಇದೊಂದು ಪಾಠಶಾಲೆಯಂತಿದೆ. ಚಿತ್ರಕಲೆಗೂ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ.

ಆತ ಬರೇ ವೀರಸೇನಾನಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ನೀರಾವರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ವಾಣಿಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿ ರಾಜ್ಯದ ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ. ಸೇಲಂನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಫ್ರೆಂಚ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಜೊತೆ ಸ್ನೇಹ ಕುದುರಿಸಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ವಿದೇಶ ವಾಣಿಜ್ಯದ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಜೊತೆಗೇ ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳಿಗೂ ಬೆಂಬಲವಿತ್ತ.

ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜನ ಬಹುಮುಖಿ ಪ್ರತಿಭೆ, ಸಾಧನೆಗಳು, ಮೈಸೂರಿನ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಅವನು ನೀಡಿದ ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೊಡುಗೆಯ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಆಗಲೇಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಡಾ. ಸುಧಾಮಣಿಯವರು ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ನಾನಾ ಭಾಷೆಯ ಹಾಗೂ ಮೌಖಿಕ ಆಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಬಹುದಾದ ಮೈಸೂರಿನ ಇತಿಹಾಸದ ಒಂದು ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂತೆ ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದ ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮತಿಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪಗಳ ಮೇಲೂ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಜನಜೀವನ, ಜಾತಿ, ಪಂಥಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡವಳಿಕೆಗಳು, ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಮುಖಗಳು, ಜಾನಪದ ಆಚರಣೆಗಳು, ಕೃಷಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ

* * * * *

ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಹೈದರ್, ಟಿಪ್ಪುಗಳ ಆಡಳಿತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೇ ಆಗಿದ್ದ ತಳಹದಿಯ ಚಿತ್ರ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜನೊಬ್ಬ ದುರ್ಬಲನಾದರೂ ಅವನ ಸೇವಕ ರಾಜ್ಯದ ಘನತೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ಅಪೂರ್ವ ಪ್ರಕಾರವಿದು. ಭತ್ತಪತಿಗೂ ಮೀರಿ ಪೇಶ್ವೆಯರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಹೋಲುವ ಸನ್ನಿವೇಶ.

ಆದರೆ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಯನು ಮುಘಲರ ಮೇಲಾಳ್ವಿ ಒಪ್ಪಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದ ವಿಪತ್ತುಗಳ ಕಾರಣ ಇವರು ಗಮನಿಸಿಲ್ಲ. ಮುಘಲರ-ಮರಾಠರ ಸೈನ್ಯ ಮೈಸೂರಿಗೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರಲು ಕಾರಣ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಯ ಔರಂಗಜೇಬನ ಜೊತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಒಪ್ಪಂದ-ಅವರ ಮಾಂಡಲಿಕರಾಗಲು ಒಪ್ಪಿದ್ದು. ಅದನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ಹಿಂದಿನ ಎಲ್ಲಾ ಇತಿಹಾಸಕಾರರೂ ಮರೆಮಾಚಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಖರೀದಿಸಲಾಯಿತು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ! ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ದೊರೆತ ಮುಘಲ್ ಮೂಲದ ಪರ್ಶಿಯನ್ ದಾಖಲೆಗಳಂತೆ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಯನು ಮುಘಲರಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಪರಿಸರಕ್ಕಾಗಿ ಪೊಗದಿ(ಪೇಶ್‌ಕಶ್) ನೀಡಲು ಒಪ್ಪಿದ. ಈ ಪೊಗದಿ ವಸೂಲಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದ ಮರಾಠರೂ, ನಿಜಾಮನೂ, ಆರ್ಕಾಟಿನ ನವಾಬನೂ ಆಗಾಗ ಮೈಸೂರಿಗೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ, ಹೈದರ್ ಆಲಿಗೂ ಬರಲಿಲ್ಲ, ಈ ವಿಚಾರ ಲೇಖಕಿಗೆ ತಿಳಿದಂತಿಲ್ಲ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಗ್ರಂಥ ಮೂಲ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಬರದಂತೆ ಕೃತಿ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ. ಲೇಖಕಿಗೆ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

—ಡಾ. ಬಿ.ವಿ. ಸುಧಾಮಣಿ

ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರೋತ್ತರ ಹೈದರ್ ಪೂರ್ವ-ಅಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1704ರಿಂದ 1759ರ ವರೆಗಿನ ಕಾಲ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವೂ ಆಕರ್ಷಕವೂ ಆಗಿದೆ. ಈ ಅವಧಿಯನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ “ದಳವಾಯಿಗಳ ಕಾಲ” ಎಂಬುದಾಗಿಯೇ ಗುರ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಳೆ ಮನೆತನದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಮ್ಮ ಛಾಪು ಮೂಡಿಸಿದರು. ಈ ಮನೆತನದ ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು- ದಳವಾಯಿ ದೇವರಾಜಯ್ಯ ಮತ್ತು ಆತನ ಸಹೋದರ

ದಳವಾಯಿ ಕರಾಚೂರಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯ ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದರು. ಇವರನ್ನು ಕುರಿತು 1991ರಲ್ಲಿ ಜಿ.ಎಸ್.ಎಸ್. ಮಹಾವಿದ್ಯಾಪೀಠದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ ನಡೆಯಿತು. ಹಲವಾರು ವಿದ್ವಾಂಸರು ದಳವಾಯಿ ಸಹೋದರರ ಬಹುಮುಖ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹಲವಾರು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದರು. ಈ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದ ನನಗೆ ಆ ಮನೆತನದ ಕೊನೆಯ ದಳವಾಯಿ ಕರಾಚೂರಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಸಾಧನೆಗಳು ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಮನಸ್ಸಾಯಿತು.

34. ಎದ್ದು, ಗೆದ್ದು, ಸುದ್ದಿಮಾಡಿದವರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಬೆಳಕು 'ಕಳಲೆಯ ದಳವಾಯಿಗಳು'

- ಶಿಕಾರಿಪುರ ಹರಿಹರೇಶ್ವರ

ಪ್ರೊ|| ಸುಧಾಮಣಿ ಅವರ 'ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಕಾಲದ ಮೈಸೂರು' 464 ಪುಟಗಳ, ಆಕರ್ಷಕ ರಕ್ಷಾಪುಟದೊಳಗಣ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮಹತ್ವದ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಗ್ರಂಥ. ಇದನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರೊ|| ಸುಧಾಮಣಿಯವರು ಮೈಸೂರಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮಹದುಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲೇ ಹೇಳಿ, ಅವರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿ, ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇಂಥದೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ, ಹಲವಾರು ಮೌಲಿಕ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ ಹೊಸ ಚಿಗುರುಗಳಿಗೂ, ಪ್ರಖ್ಯಾತ ದಿಗ್ಗಜರಿಗೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶಕ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಅವರಿಗೂ ನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸಾಸಕ್ತರ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ.

* * *

ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವು ಒಡೆಯರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಲವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಮೊದಲನೇ ದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರ್ (ಕಾಲ 1578-1617) ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು

ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮತ್ತು ಅವರ ಬಳಿಕ ಒಡೆಯರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದವರೆಂದರೆ ಕಳಲೆ ಮನೆತನದವರು; ಅವರು ದಳವಾಯಿಗಳು, ಸೈನ್ಯದ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು. ಅವರು ಮೈಸೂರಿನ ಅರಸರಿಗೆ ದಂಡನಾಯಕರಾಗಿದ್ದರೂ, ಕಳಲೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಭುಗಳಾಗಿದ್ದರು.

ಈಗ ಕಳಲೆ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಗ್ರಾಮ. ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಂಜನಗೂಡಿಗೆ ಸುಮಾರು ಐದು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿತ್ತು ಕಳಲೆಯವರ ಆ ವೈಭವಪೂರ್ಣ ಸಂಸ್ಥಾನ. ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ 1615ರಲ್ಲಿ ಕಳಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಕರಿಕಾಲು ಮಲ್ಲರಾಜ ಎಂಬುವನು ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕಳಲೆ ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮನ್ನಡೆಸಿದ.

ಅವನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ರಾಜ್ಯಗಳು ಹೇಗಿದ್ದವು ನೋಡಿ: ಕಳಲೆ ಸಂಸ್ಥಾನ 47 ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಹುಟ್ಟುವಳಿ 40,000 ಗದ್ಯಾಣವಾಗಿತ್ತು; ಆಗ ಪಕ್ಕದ ಮೈಸೂರಿನ ಒಡೆಯರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು ಕೇವಲ 33 ಗ್ರಾಮಗಳು. ಅವುಗಳ ಒಟ್ಟು ಹುಟ್ಟುವಳಿ 25,000 ಗದ್ಯಾಣಗಳು ಮಾತ್ರ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಪ್ರೊ|| ಸುಧಾಮಣಿಯವರು, ಶಾಸನಾಧಾರದ ಮೇಲೆ. ಅಂದರೆ, ಕಳಲೆ ಸಂಸ್ಥಾನ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಪದ್ಧರಿತವಾಗಿತ್ತು.

ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರು ಕಳಲೆ ಮನೆತನದವರೊಂದಿಗೆ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಸಕಾರಣವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ 1600ರ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಕಳಲೆಯವರು ಮೈಸೂರು ರಾಜರ ಅರಮನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಯಾರೀ ಕಳಲೆಯವರು? ಇವರ ಪೂರ್ವಜರು ಯಾರು? ಸ್ಥಳೀಯರೇ, ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದವರೇ? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದರು? ಸಂಶೋಧಕರಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದೆ. ಖ್ಯಾತ ಸಂಶೋಧಕ ಜಿ.ಜಿ. ಮಂಜುನಾಥನ್, ಡಾ|| ವೈ.ಸಿ.ಭಾನುಮತಿ, ಕೆ.ಎಸ್.ಶಿವಣ್ಣ, ಹಯವದನರಾವ್ ಇವರೆಲ್ಲರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ತೂಕಹಾಕಿದ್ದಾರೆ ಪ್ರೊ|| ಸುಧಾಮಣಿಯವರು.

ಯಾವುದೇ ರಾಜವಂಶದವರನ್ನು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದವರು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುವುದೇ ವಾಡಿಕೆಯಲ್ಲವೇ? ಕೆಲವರ ಪ್ರಕಾರ, “ಆರ್ಯರೂ ನಮ್ಮ ಭಾರತದೇಶಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೋ ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾದಿಂದ (ಹೊರಗಿನಿಂದ) ಬಂದವರೇ!” ಹಾಗೆ.

—ಇಲ್ಲಿ, ಇವರು ಸೌರಾಷ್ಟ್ರದ ದೇಶಾಧಿಪತಿಗಳು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಪದ್ಮಿನೀ

ಪರಿಣಯದ ಚೆನ್ನಯ್ಯ (ಕಾಲ: 18ನೇ ಶತಮಾನ).

—ಬಲ್ಲಾಳರಾಯನ ಸಂತತಿ ಎನ್ನುತ್ತದೆ ಮಲೆಯೂರು ದೇವಚಂದ್ರನ ರಾಜಾವಳಿ ಕಥಾಸಾರ.

—ದ್ವಾರಕೆಯಿಂದ ಬಂದಿರಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತದೆ, 19ನೇ ಶತಮಾನದ ವೇಣುಪುರದ ಕಳಲೆಯವರ ವಂಶಾವಳಿ.

ಇದೆಲ್ಲ ಸುಳ್ಳು ಕಲ್ಪನೆ, 'ಕಳಲೆ ಅವರು ಸ್ಥಳೀಯರೇ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಜಿ.ಜಿ. ಮಂಜುನಾಥನ್. ಹಯವದನರಾವ್ ಅವರ ಮೈಸೂರು ಚರಿತ್ರೆ ಸಹ ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತದೆ.

ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದ ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. 1707ರಲ್ಲಿ ಔರಂಗಜೇಬನ ಮರಣಾನಂತರ, ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನ ನಿಜಾಮ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಂತೆ ವರ್ತಿಸತೊಡಗಿದ್ದ. ಮೈಸೂರಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಣ ಗಡಿಪ್ರದೇಶದ ನವಾಬರೂ, ಪಾಳೆಯಗಾರರೂ, ಬ್ರಿಟಿಷರೂ, ಫ್ರೆಂಚರೂ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವಲಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಮೈಸೂರಿನ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶ ಒಡೆಯರು ಅಪ್ರಾಪ್ತವಯಸ್ಕತೆ, ದೈಹಿಕ ದೌರ್ಬಲ್ಯ, ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೀಗೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬಲಹೀನರಾಗಿದ್ದರು. ಆ ನಿರ್ವಾತಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತುಂಬಲು, ರಾಜ್ಯದ ರಕ್ಷಣೆಯ ಗುರುತರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಹೊಣೆ ಹೊರಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿದ್ದ, ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದ ಕಳಲೆ ವಂಶದ ದಳವಾಯಿಗಳು ರಂಗಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆಮೇಲಾಮೇಲೆ ಒಡ್ಡೋಲಗಗಳೂ ನಡೆದು ಹೋದವು.

ಈ ವಂಶದ ವೀರರಾಜ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಅವರ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ದೇವರಾಜ ಮತ್ತು ನಂಜರಾಜ. ಇವರೇ ನಮ್ಮ ಕಳಲೆವಂಶದ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು, ನಾಯಕಮಣಿಗಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನಾದ ಕರಚೂರಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನೇ 'ಪ್ರೊ ಸುಧಾಮಣಿಯವರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಸಂಪ್ರಬಂಧದ, ಒಂದು ಬಗೆಯ ಗದ್ಯಕಾವ್ಯದ ಕಥಾನಾಯಕ.'

* * *

'ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಕಾಲದ ಮೈಸೂರು' ಗ್ರಂಥ ಮೊದಲು ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಸಂಪ್ರಬಂಧವಾಗಿ ಮಂಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿ ಸುಧಾಮಣಿಯವರಿಗೆ ಆ ಪದವಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೃತಿ. ಇದರ ತಲಸ್ಪರ್ಶಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ

ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಅಪಾರ ವಸ್ತುವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಪೊ್ರ ಸುಧಾಮಣಿ ಅವರು ಎಂಟು ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಒಂದನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಗ್ರಂಥದ ಒಂದು ಪೀಠಿಕಾ ರೂಪದಲ್ಲಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಸ್ವರೂಪ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಆಕರಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ರಿ.ಶ.1739ರ ವರೆಗಿನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

- ಮೈಸೂರಿನ ಒಡೆಯರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಒಂದನೇ ರಾಜಒಡೆಯರು ದಳವಾಯಿ ಪದವಿಯನ್ನು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತಂದ ವಿಚಾರ (ಅದು ಆದದ್ದು ಕ್ರಿ.ಶ. 1614ರಲ್ಲಿ)

- ಒಡೆಯರ ಮನೆತನದವರಿಗೂ ಮತ್ತು ಕಳಲೆ ಅರಸುಮನೆತನದವರಿಗೂ ಇದ್ದ ವೈವಾಹಿಕ ರಕ್ತಸಂಬಂಧ

- ಕಳಲೆ ಅರಸು ಮನೆತನದ ಮೂಲ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಸ್ಥಾಪನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಪರಿಚಯ

- ಮೈಸೂರಿನ ಒಡೆಯರುಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ದಳವಾಯಿಗಳ ವಿವರಣೆ (ಇದರ ಕಾಲಾವಧಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1739ರ ವರೆವಿಗೆ)

- ಅನಂತರ ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಳಲೆ ಮನೆತನದ ದಳವಾಯಿಗಳು ಪ್ರಬಲರಾಗಲು ಸಹಕಾರಿಯಾದ ಅಂಶಗಳ ಬಗೆಗೆ ಚರ್ಚೆ ಇದೆ.

ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಕರಚೂರಿ ನಂಜರಾಯ್ಯನ ರಾಜಕೀಯ ಸಾಧನೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿದೆ.

- ಇದು ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಚಾರ; ಏಕೆಂದರೆ ನಂಜರಾಯ್ಯನ ರಾಜಕೀಯ ಸಾಧನೆಗಳೇ ಆತನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ತಳಹದಿಯಾಗಿದ್ದು. ಅವೇ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದು. ಉನ್ನತಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿದ್ದು.

- ಇದರಲ್ಲಿ ನಂಜರಾಯ್ಯನ ದಿಗ್ವಿಜಯಗಳು (1736-1759ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ) ಅಂದರೆ, ಕೈಲಾಂಛ ಯುದ್ಧ (1736), ಧಾರಾನಗರ ಅಥವಾ ಧಾರಾಪುರ ಯುದ್ಧ (1746), ದೇವನಹಳ್ಳಿ ಮುತ್ತಿಗೆ (1747) ಮತ್ತು ತಿರುಚನಾಪಳ್ಳಿ ಮುತ್ತಿಗೆ (1751-1755 ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಖಭಂಗವಾದದ್ದು ನಿಜ) ಈ ಮುತ್ತಿಗೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಇದೆ. ಅದು ಸಾಹಸಿಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಯುಗ. ಗೆದ್ದು ಬಂದವರಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಥಾಲು, ಹೆಂಗಳೆಯರು ಅಂಥವರಿಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ. ನಂಜರಾಯ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗೆದ್ದೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದ.

- ಅನಂತರ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಆಂತರಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಪರಿಶೀಲನೆ ಇದೆ.

- ಕಳಲೆ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಕಾಲದ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ವಿಷಯ. ಇದರಲ್ಲಿ,

- ಕೃಷಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ವ್ಯಾಪಾರ-ವಾಣಿಜ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ

- ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ - ಭೂಮಿಯ ವರ್ಗೀಕರಣ, ಭೂಸ್ವಾಧೀನ, ಭೂದಾನ, ಕ್ರಯಭೂದಾನ, ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳು, ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯ, ಗೊಬ್ಬರ, ಕೂಲಿಗಳು, ಬೆಳೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆ, ಉಗ್ರಾಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ

- ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ- ನೇಯ್ಗೆ, ಬೆಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ, ಎಣ್ಣೆ, ಲೋಹ ಇತರ ಕರಕುಶಲ ಕೈಗಾರಿಕೆ, ವೃತ್ತಿಸಂಘಗಳನ್ನೂ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ವ್ಯಾಪಾರ ವಾಣಿಜ್ಯದಲ್ಲಿ, ವರ್ತಕರ ಸಂಘಗಳು, ಸಂತೆ-ಪೇಟೆ-ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಒಳನಾಡಿನ ವ್ಯಾಪಾರ, ವಿದೇಶಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಆಮದು ಮತ್ತು ರಫ್ತುಗಳು, ವ್ಯಾಪಾರದ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರ ಇದೆ.

- ಅದಾದಮೇಲೆ, ರಾಜ್ಯಾದಾಯದ ಮೂಲಗಳೇನು? ಭೂಕಂದಾಯ, ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ತೆರಿಗೆಗಳು, ದಂಡ, ನಜರಾನ, ಸೂರೆಹಣ ಇವುಗಳು ತಾನೆ? ಅವುಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸುಧಾಮಣಿಯವರು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಗಸಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಒತ್ತಡಗಳು ಬಹಳ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದವು; ಅವುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯ ಕೈಗೊಂಡ ಧೋರಣೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ವಿಮರ್ಶೆ ಇದೆ.

* * *

ನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ

- ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಸತಿಸಹಗಮನ ಪದ್ಧತಿ, ವೈವಾಹಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಗಣಿಕೆಯರು, ದೇವದಾಸಿಯರು ಬಸವಿಯರು ಮತ್ತು ವೇಶ್ಯೆಯರು, ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಆಹಾರಪದ್ಧತಿ, ಉಡುಪು ಮತ್ತು ಆಭರಣಗಳು, ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳು, ಜಾತ್ರೆ-ಉತ್ಸವಗಳು, ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಮನೋರಂಜನೆ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡೆಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಘಿಕ ಜೀವನ- ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥಕರ್ತೃ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

- ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಕೇವಲ ಶಿಷ್ಟವರ್ಗದವರನ್ನಷ್ಟೆ ಅವರು ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಪದರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ

ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಸಮದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

* * *

ಐದನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕಳಲೆ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಕಾಲದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನದ ಬಗೆಗೆ ವಿವರಣೆ ಇದೆ.

- ಅಂದು ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದವರನ್ನೂ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಏಕೈಕ ಶಕ್ತಿ ಏನಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡೋಣ. ಅದು ಬೇರೇನಲ್ಲ, 'ಧರ್ಮ'ವೇ ಆಗಿತ್ತು.

- ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜನ್ಮಮತಕ್ಕೆ ಗೌರವ ತೋರುತ್ತಿದ್ದುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ.

- ಆಳುವ ವರ್ಗದವರು ಧರ್ಮಸಹಿಷ್ಣುಗಳಾಗಿರಬೇಕು, ಹಾಗೇ ಇದ್ದರು ದಳವಾಯಿಗಳು. ಪ್ರಜೆಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಅವರು ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದ್ದರು. ಕಾರಣಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ, ಅದಿರಲಿ.

- ಅವರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ, ಶೈವ, ವೀರಶೈವ, ಶಾಕ್ತ, ಜೈನ, ಇಸ್ಲಾಂ ಹಾಗೂ ಕ್ರೈಸ್ತಮತಗಳು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವ ದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ಇದೆ.

- ಇಲ್ಲೊಂದು ಮುಖ್ಯವಿಷಯದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ: ಅದೇ, ಆಳುವ ವರ್ಗದವರು ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾವರ್ಗದವರು ಈ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಶೇಷ ಸಾಧನಗಳು. ಅದು ಬೇರೇನಲ್ಲ-ದೇವದಾಯ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮದೇಯಗಳು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ವಿಷಯ ಸಾಕಷ್ಟಿದೆ.

* * *

ಆರನೇ ಅಧ್ಯಾಯವಂತೂ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತರಿಗೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ರಸದೌತಣವೇ ಸರಿ. ಕಳಲೆ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಏನೆಲ್ಲ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನಿತ್ತಿತೋ ಅದರ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಧಾರ ವಿವರಗಳು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿದೆ.

- ಕಳಲೆ ನಂಜರಾಜನು ದಕ್ಷ ಆಡಳಿತಗಾರನೂ, ಸಮರ್ಥ ಯೋಧನೂ, ಆಗಿದ್ದ. ಇದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸತ್ಯ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳ ಮುಖಂಡನೂ ಅವನು ಆಗಿದ್ದ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

- ಈತ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಬಿಡುವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಮಾಡಿದುದು ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹ.

- ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಕಳಲೆ ನಂಜರಾಜಯ್ಯ ರಚಿಸಿರುವ ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ

ಹಾಗೂ ತೆಲುಗು ಭಾಷಾಕೃತಿಗಳ ವಿಮರ್ಶೆ ಇದೆ. ಸ್ವತಃ ಕವಿ, ನಾಡ ಒಡೆಯ, ಸಾಹಿತಿಗಳ ಗುಂಪು ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಎಡತಾಕುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ದಯಪಾಲಿಸಿದ ಬಿರುದು ಬಾವಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಪತ್ರ ತೋಡಾಗಳು ಸಮರ್ಥನೀಯವಾಗಿದ್ದವೇ ಎಂಬುದು ವಿಮರ್ಶಾರ್ಹ.

- ಅನುಕೂಲಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆ ಕಾಲದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅನುಕರಣಾರ್ಹ.

- ಒಂದನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು ಸುಧಾಮಣಿಯವರು ಮರೆತಿಲ್ಲ; ಅದೇ, ಆ ಕಾಲದ ಕವಯಿತ್ರಿಯರ ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ. ಎರಡು ಪುಟಗಳಷ್ಟು (ಪು.343-344) ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆಂಚಿತ-ಬಹಳ ಮಂದಿ ಅಜ್ಞಾತ-ಬರಹಗಾರ್ತಿಯರ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ; ಇದು ಸ್ತುತ್ಯರ್ಹ.

- ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಮತ್ತು ಅವನ ಆಶ್ರಯದಾತರ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃಷಿಯ ಬಗ್ಗೆ, ಹಾಗೂ ಆ ಕಾಲದ ವಿವಿಧ ಭಾಷಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ಇದೆ; ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವಿದೆ; ಈ ಪುಟಗಳಂತೂ ಸಂಗ್ರಹಾರ್ಹ.

* * *

ಏಳನೇ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಸಮಕಾಲೀನ ವಾಸ್ತು, ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪ ಹಾಗೂ ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳ ವಿವೇಚನೆಗಾಗಿ ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಾಸ್ಮಾರಕಗಳು ಅಮೂರ್ತವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಮೂರ್ತಿಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೊಡುವ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅಂತರ್ಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ 'ಸಂಕೇತಗಳು' ಎನ್ನುವ ಲೇಖಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸರ್ವಸಮ್ಮತವೇ.

- ಆ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಎಂಥೆಂಥ ಕಲಾಸ್ಮಾರಕಗಳು ನಿರ್ಮಿತವಾದವು? ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಳುವ ವರ್ಗದವರ ಪಾಲೆಷ್ಟು? ಸಮಾಜದ ಗಣ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪೋಷಣೆಯಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದಂಥವು ಯಾವುವು? ಅವುಗಳ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಮಹತ್ವವೇನು? ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

- ಹಾಗೆಯೇ, ಶಿಷ್ಟಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ, ಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ಜಾನಪದ-ಸಂಗೀತ, ಜನಪದ-ನೃತ್ಯ, ಬಯಲಾಟ ಮುಂತಾದ ಲಲಿತಕಲೆಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ವಿಮಲ ಚರ್ಚೆ ಇಲ್ಲಿದೆ.

* * *

ಎಂಟನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಒಡಮೂಡಿದ ಸಾಮಾನ್ಯ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಉಪಸಂಹಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಆಮೇಲೆ ಮಾತನಾಡುವೆ.

ಗ್ರಂಥದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸುದೀರ್ಘ ಪಟ್ಟಿ ಇದೆ. ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳ ವಿಚಾರ ಇನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲವೇ? ಗ್ರಂಥದ ಪುಟಪುಟಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವೊದಗಿಸುವ ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳ ವಿವರವಂತೂ ಪ್ರತಿ ಅಧ್ಯಾಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮೊದಲೇ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಆಧಾರಗ್ರಂಥಗಳ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ನೋಟವು ಈ ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳ ಪಟ್ಟಿಯ ವಿವರದಲ್ಲಿದೆ. ಆಸಕ್ತರಿಗೆ, ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ, ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬ ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಪುಟ 419 ರಿಂದ 439ರವರೆಗಿನ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಸಾಮಗ್ರಿ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಇಂಥದೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿ ಹೊರಬರಲು ಎಷ್ಟು ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಕರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕಿರಬೇಕು, ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪೂರೈಸುಧಾಮಣಿಯವರು ನಡೆಸಿರಬೇಕು, ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಎಷ್ಟೊಂದು ಶ್ರಮಪಟ್ಟಿರಬೇಕು ಇವುಗಳನ್ನು ಊಹಿಸಲು ಈ ಎಲ್ಲ ಆಕರಗಳ ವಿವರ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ನೋಡಿದರೆ ಸಾಕು, ಅರ್ಥವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟೇತು!

ಜೊತೆಗೆ, ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಲಗತ್ತಿಸಿರುವ ಅನುಬಂಧಗಳು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಅಪೂರ್ವ ಅಲಭ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು. ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಈ ಸಂಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದಾಗ, ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರಶಂಸಿದ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞರು, ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕೆಲವು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರಂತೆ. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಬೃಹತ್‌ಗ್ರಂಥ ಹೊರತರುವಾಗ, ಅವರುಗಳು ಸಲಹೆಯಿತ್ತ ಆ ಎಲ್ಲ ಪೂರಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕಾಗಿಯೇ ವಿಶೇಷರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆಸಿದ ನಕ್ಷೆಗಳು, ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರಗಳು, ತಯಾರಿಸಿದ ಪದಕಗಳು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕಲಶ ಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಮೊದಲ ಪುಟಗಳಲ್ಲೇ ರಾರಾಜಿಸುವ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಇತಿಹಾಸಜ್ಞ ಡಾ|| ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತರ ಸಮತೂಕದ ಮುನ್ನುಡಿ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿದ್ದ ಡಾ|| ಎಂ.ಬಿ. ಪದ್ಮ, ವಿದ್ವತ್‌ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಿದ ಪ್ರೊ|| ಎಸ್.ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರೊ|| ಕೆ.ಆರ್. ಬಸವರಾಜು ಅವರುಗಳ ನಲ್ಲಾತುಗಳು_ ಇವೆಲ್ಲ ಈ ಬೃಹತ್‌ಗ್ರಂಥದ ಮೆರಗನ್ನು ಮುಮ್ಮಡಿಗೊಳಿಸಿವೆ.

* * *

ಕನ್ನಡದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುವುದು

ಇಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಲಾರದು: 'ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಚಾರಗಳು' ಎಂಬುದು ಡಾ|| ರಾಗೌ ಅವರಿಗೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ತಂದುಕೊಟ್ಟ, 1992ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ, ಮಹಾಪುಬಂಧ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡನಾಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ,

- ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಐತಿಹಾಸಿಕಕಾವ್ಯವೆಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದ ನಂಜುಂಡನ 'ರಾಮನಾಥ ಚರಿತೆ'

- ಚಾರಿತ್ರಿಕಕ್ಕಿಂತ ಚಾರಿತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಒಜ್ಜೆ ಕೊಡುವ ಪಾರ್ಶ್ವ ಕವಿಯ 'ನಿಂಬ ಸಾಮಂತಚರಿತೆ'

- ಸಾಮಂತ ಮಾಂಡಳಿಕರ ವಾಚಕಸಾಹಿತ್ಯ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಕವಿಯ 'ಇಮ್ಮಡಿ ಭೂಪಾಲನ ಸಾಂಗತ್ಯ'

- ಪಾಳೆಯಗಾರನ ಕತೆ ಹೇಳುವ, ಸಿದ್ಧಕವಿಯ 'ಸಿರುಮಣನಾಯಕನ ಸಾಂಗತ್ಯ'

- ಒಡೆಯರ ಚರಿತ್ರೆ ಕುರಿತ ಮೊದಲ ಕಾವ್ಯ, ಗೋವಿಂದ ವೈದ್ಯನ 'ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜ ವಿಜಯ'

- ಅಮಾತ್ಯ ತಿರುಮಲಾರ್ಯನ 'ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ವಿಜಯ' ಮತ್ತು

- ಇತಿಹಾಸಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೆರೆದಿರುವ, ಲಿಂಗಣ್ಣ ಕವಿಯ 'ಕೆಳದಿ ನೃಪವಿಜಯ'

ಈ ಪ್ರಮುಖ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನೂರೊಂದಯ್ಯನ 'ಸೌಂದರ ಕಾವ್ಯ' (ಕವಿ ಚರಿತೆಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಲ 1740)ವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಒಂದು ವಾಕ್ಯವೃಂದದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಗ ಅದು ಏಕೈಕ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಡಾ|| ವೈ. ಸಿ. ಭಾನುಮತಿಯವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ 1996ರಲ್ಲಿ ಅದು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ.

ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಇತಿವೃತ್ತ ಹೆಣೆಯಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆಯೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಆಕರಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ನೂರೊಂದಯ್ಯ ಕವಿಯ ಆ 'ಸೌಂದರ ಕಾವ್ಯ'ವನ್ನು ಪೂ್ರ ಸುಧಾಮಣಿಯವರು ಆಕರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದಲ್ಲದೆ, ಆ ಕಾವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿಯೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಜಪಾನ್‌ನ ಟೋಕಿಯೋ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ 'ವಿದೇಶೀ ವಿಷಯಗಳ

ಅಧ್ಯಯನ' ವಿಭಾಗದ ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಪ್ರೊ ಓಥೋ ಎಂಬುವರು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತು. 'ಮೈಸೂರಿನ ಒಡೆಯರ' ಬಗ್ಗೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಾಡಿದ್ದು ಮೈಸೂರಿನ ಇತಿಹಾಸ ವಿಧ್ಯಾಂಶರಿಗೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ. ಪ್ರೊ ಓಥೋ ಅವರು ಡಾ| ವೈ.ಸಿ. ಭಾನುಮತಿ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ವಿಶೇಷ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ, ಈ 'ಸೌಂದರ ಕಾವ್ಯ' ದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ, ಒಂದು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಲೇಖನವನ್ನು ಜಪಾನೀಸ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರಂತೆ - ಇದನ್ನು ಡಾ| ಭಾನುಮತಿಯರೇ ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂತೂ ಹೀಗೆ, ಕಳಲೆ ವಂಶದ ದಳವಾಯಿ ಕರಚೂರಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯ ಸೀಮೋಲ್ಲಂಘನ ಮಾಡಿ ಜಪಾನಿನಲ್ಲಿ ಕರಾಟೆ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ!

ಈ ವಿಶೇಷ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಶ್ರುತಿಯಾಗಿ, ಡಾ| ಸುಧಾಮಣಿಯವರು ಕಳಲೆ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಕಾಲದ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಏಳು ಪ್ರಧಾನ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ:

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದು, ಕಳಲೆ ಮನೆತನದ ನಂಜರಾಜ, ತನ್ನ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದಿಂದ ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಹೃದಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ; ಒಂದಕ್ಕೊಂದನ್ನು ಬೆರೆಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಚಾರ.

ರಾಜಕೀಯವೇ ಬೇರೆ, ವ್ಯವಹಾರವೇ ಬೇರೆ, ಧರ್ಮವೇ ಬೇರೆ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನವೇ ಬೇರೆ ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಪುರಸ್ಕಾರ ಎಂಬ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದ. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ.

ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದ ಮೈಸೂರಿನ ರಾಜಕೀಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯನಿಷ್ಠೆಗಳ ನಡುವೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದಾಗ ನಂಜರಾಜಯ್ಯ ರಾಜನಿಷ್ಠೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತನ್ನ ಒಲವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದ ಎಂಬ ವಿಚಾರ.

ಮಾನವ ಸಹಜ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಂದಿನ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡಬಹುದಾದರೂ, ರಾಜ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೇ ಆತನಿಗೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿತ್ತು. ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜ ಕೈಗೊಂಡ ದಿಗ್ವಿಜಯಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸೋಗು ಹಾಕುವುದಕ್ಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಮಹಾತ್ಮಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಹಾಗೂ ಸಾಹಸಪ್ರಿಯ ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣಾ

ಯೋಜನೆಗಳು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ವಿಫಲವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರಗತಿಗೆ ತಾನು ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದನೋ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕೈಸೆರೆಯಾಗಿ ಬಾಳುವ ದುರಂತ ಬಂತು. ಅದರೂ ಬದುಕಿನಿಂದ ವಿಮುಖನಾಗದೇ ತನಗೆ ಒದಗಿದ ಎಲ್ಲಾ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳೂ ಶಿವನ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಅದು ನಂಜರಾಜನ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೆಂದು ಲೇಖಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಕಳಲೆ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಕಾಲದ ಮೈಸೂರಿನ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿತ್ತು. ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕ ಪೋಷಕಗಳೆನಿಸಿದ್ದವು. ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ವಸ್ತುಗಳ ರಫ್ತು ಮತ್ತು ಹೊರಗಡೆಯಿಂದ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ನಂಜರಾಜನ ಆಡಳಿತದ ಬೆಂಬಲ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಆ ಕಾಲದ ಅಂದಿನ ಸಂದಿಗ್ಧ ರಾಜಕೀಯ, ಸೈನಿಕ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತೆರಿಗೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಆದಾಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು. ಆ ಕಾಲದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅನೇಕ ಒತ್ತಡಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ, ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಸರ್ಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ದಂಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ಸೈನಿಕರು ಸಂಬಳದ ಬಾಕಿಗಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಈ ಘಟನೆಯೇ ಕಳಲೆ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಅವನತಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಧಾನ ಕಾರಣವಾಯಿತು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಡಾ|| ಸುಧಾಮಣಿಯವರು.

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಜಾತಿವರ್ಗಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ರೂಢಿ-ಪದ್ಧತಿಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು ಯಾವ ತೊಡಕೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮುಂದುವರಿದುವು. ಯಾವುದೇ ಘರ್ಷಣೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆಳುವ ವರ್ಗದವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತಧರ್ಮ ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜನ ಸಹಿಷ್ಣುತಾ ನೀತಿ ಸ್ತುತ್ಯರ್ಹ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಳಲೆ ನಂಜರಾಜ ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಡಾ|| ಸುಧಾಮಣಿಯವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ

ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಧನ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಶೈವ ವೀರಶೈವ ಮತಗಳು ಪಡೆದುಕೊಂಡದ್ದು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಲಕ್ಷಣ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೃತಿಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದಲೂ, ಬ್ರಹ್ಮದೇಯ ದೇವದಾಯಗಳಿಂದಲೂ ಈ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಸಮರ್ಥನೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಳಿದುಳಿದ ಜೈನ ಮತೀಯರು ಯಾವ ಅಡೆತಡೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲೂ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕಳಲೆ ನಂಜರಾಜನ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಹತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಮೇಲೇರಲು ಯಾವ ಅಡ್ಡಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕ್ರೈಸ್ತರೂ ಬಂದು ನೆಲೆಸಲು ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜ ಯಾವ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನೂ ಹೇರಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸಂಗತಿ.

ಹೀಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮತೋಲನಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಜೀವಿ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೂ ನಂಜರಾಜ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ; ಇದಕ್ಕೆ ಆತನು ನೀಡಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮದೇಯ ಹಾಗೂ ದೇವದಾಯಗಳೇ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಈ ಕಾಲದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸುದೀರ್ಘ ತಾಮ್ರಶಾಸನವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತ, ಬ್ರಹ್ಮದೇಯ ಮತ್ತು ದೇವದೇಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟು ವಿವರ ಒದಗಿಸುವ ಶಾಸನ ಈ ವರೆಗೆ ದೊರಕಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಡಾ| ಸುಧಾಮಣಿಯವರು.

ಐದನೆಯದಾಗಿ ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳ ಮುಖಂಡನಾಗಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಗಣನೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ನಂಜರಾಜ ಅಪ್ರತಿಮ ವಿದ್ವಾಂಸನೆನಿಸಿ ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಿರಚಿಸಿರುವನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತವಾಗಿ ಸಮಕಾಲೀನ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಕನ್ನಡದೊಂದಿಗೆ, ಮಾತೃಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯನ್ನು ಇವನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದ, ಚೊತೆಗೆ, ತೆಲುಗಿನಲ್ಲೂ ಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಯಾದುದು ಒಂದು ವಿಶೇಷ.

ಈ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೇವಲ ಧರ್ಮ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿರದೇ ಇಹದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿ ತನ್ನ ಸರಳತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಿಂದ ಬದುಕಿ ಉಳಿಯಿತು. ಕೆಲವಾರು ಕವಯಿತ್ರಿಯರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದುದು ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಅಂಶವೆಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಕಳಲೆ ನಂಜರಾಜನ ಕಾಲದ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಶಿಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಬಿರುಸಿನ ರಾಜಕೀಯ ಗೊಂದಲ ಹಾಗೂ ಆಂತರಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಒಡೆಯರ ಕಾಲದ ಪರಂಪರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಚ್ಯುತಿಬಾರದಂತೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಲಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದು ಈ ಕಾಲದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದ ಕಳಲೆ ವಂಶದ ದಳವಾಯಿ ಕರಚೂರಿ ನಂಜರಾಜನ ಕಾಲದ ಮೈಸೂರಿನ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಾಕಷ್ಟು ತೃಪ್ತಿಕರವಾದ ಬುನಾದಿಯಮೇಲೆ ನಿಂತು, ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸಿತು; ಇದು ಮೈಸೂರಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅಂದಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಡಾ|| ಸುಧಾಮಣಿಯವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.

* * *

ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜರ ನಂತರದ ಮತ್ತು ಹೈದರ್ ಆಲಿಯ ಪೂರ್ವದ ಅವಧಿಯ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಇತಿಹಾಸ ಅಷ್ಟು ಮಹತ್ವಪಡೆಯದೆ, ಬಹಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅದು ಇತಿಹಾಸದ ಕತ್ತಲ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕುಳಿತು. ಒಂದು ವಿಸ್ಮೃತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಆ ಅವಧಿಯ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಸರ್ವಶೋಮುಖ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಡಾ|| ಸುಧಾಮಣಿಯವರು ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಶೋಧನೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ನಿರಂತರ ಕ್ರಿಯೆ. ಅದೂ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಂಶೋಧನೆ ಎಂದಾಗ 'ಇದಂ ಇತ್ಯಮ್' ಎಂದು 'ಆಗಿದ್ದು ಹೀಗೇನೇ' ಎನ್ನುತ್ತ, ಗೆರೆ ಎಳೆದು, ಕೈಕಟ್ಟಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸವಲ್ಲ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ|| ಸೂರ್ಯನಾಥ್ ಕಾಮತ್ ಅವರು ತಿಳಿಸಿರುವ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು: ಮುಘಲ್-ಮರಾಠರ ಸೈನ್ಯ ಮೈಸೂರಿಗೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರಲು ಕಾರಣ ಔರಂಗಜೇಬನ ಜೊತೆ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಯ [ಅಂದಿನ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನಾಧೀಶ] ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಒಪ್ಪಂದ. ಅವನ ಮಾಂಡಲಿಕನಾಗಿರಲು ಇವನು ಒಪ್ಪಿದ್ದು. ಅದನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ಹಿಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಇತಿಹಾಸಕಾರರೂ ಮರೆಮಾಚಿದ್ದಾರೆ. [ಅವರೆಲ್ಲ] ಮೂರು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಖರೀದಿಸಲಾಯಿತು-ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. [ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ.] ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ದೊರೆತ ಮುಘಲ್ ಮೂಲದ ಪರ್ಶಿಯನ್ ದಾಖಲೆಗಳಂತೆ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಯನು ಮುಘಲರಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಪರಿಸರಕ್ಕಾಗಿ ಪೊಗದಿ (ಪೇಶ್‌ಕಾಶ್)

ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿದ. [ಅಂದರೆ, ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಖರೀದಿಸಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ತರಹಾ 'ಲೀಸ್'ಗೆ ಪಡೆದಿದ್ದ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ಅವಧಿಗೊಮ್ಮೆ ಹಣಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.] ಈ ಪೊಗದಿ ವಸೂಲಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದ ಮರಾಠರೂ, ನಿಜಾಮನೂ, ಆರ್ಕಾಟಿನ ನವಾಬನೂ ಆಗಾಗ ಮೈಸೂರಿನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ [ಆ ಕಾಲದ] ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಡಾ|| ಸೂರ್ಯನಾಥ್ ಕಾಮತ್ ಅವರು.

ಹೀಗೆ, ಹೊಸ ಹೊಸ ಆಧಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಂತೆಲ್ಲ, ಇತಿಹಾಸದ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ತೀರ್ಮಾನಗಳಿಗೆ ಪುಷ್ಟಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವೇ ಅವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಬಂದಪ್ಪಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಹೊಸ ಬೆಳಕನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುವ, ಅವುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೂಗಿನೋಡುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಮನೋಭಾವ ಇತಿಹಾಸಜ್ಞರಿಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಆಕರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ, ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪೂರ್ವಸೂರಿಗಳು ಚರ್ಚಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನಿರ್ಣಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿದ್ವಾಸರು ಪೂರ್ವಪಕ್ಷ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷ ಪಕ್ಷಾತೀತ ಕಟಕಟೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅಥವಾ ಕುಳಿತು, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಾರಾಡಿ ಕೂಗಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಬಂದ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಒರೆಹಚ್ಚಿ, ಕಾಳು ಜೊಳ್ಳು ಹೊಟ್ಟನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ,

* * * * *

ನಾಡಿನ ಜನತೆಗೆ ಬೆಳ್ಳಿ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವ, ಕೆಲವರ ಜೀವಮಾನದ ಸಾಧನೆ ಅದು. ಮುಂಬರುವ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಸುಗ್ರಾಸ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಕ್ಕಬಹುದೇನೋ. 'ಹೊತ್ತುಹೋಗುವುದೆನಗೆ ಸತ್ತವರ ಸಂಗದಲ್ಲಿ' ಎಂದು ಕವಿಯೊಬ್ಬ ಹಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಗೋತ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಈ ಇತಿಹಾಸಸಂಶೋಧಕರು ಎಂಬ ಲಘು ಮಾತು ಅತ್ತ ಇರಲಿ.

ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ವಿದ್ವಾಂಸರ ನಡುವೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಾಗ ಬೆಳಕಿಗಿಂತ ಕಿಡಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಹಾರಾಡುವುದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಅದೂ ಅತ್ತ ಇರಲಿ. ವಿಷಯ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರದಿದ್ದಾಗ, ಪರಂಪರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯಿರುವಾಗ, ನಾಡಿನ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಕಾರಣವಾಗಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನೋಭಾವವಿದ್ದಾಗ, ನಾಡಿನ ಏಳು ಬೀಳುಗಳಿಗೆ ಯಾರು ಯಾರು, ಯಾವ ಯಾವಾಗ ಕಾರಣರು, ಯಾರು ಯಾರದು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಪಾತ್ರ, ಅವುಗಳಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಯವರು ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನವರು ಅಲ್ಲ, ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರೆಯವರು ಏನೇನು ಪಾಠಕಲಿತರು, ಕಲಿಯಬೇಕಿತ್ತು, ನಾವೀಗ ಕಲಿಯಬೇಕು ಇವೆಲ್ಲ ಸದಾ ಜೀವಂತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು. ಇತಿಹಾಸ ಮರುಕಳಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಕ್ಲಿಷೆಯಾದರೂ, ಸತ್ಯ ಸತ್ಯ!

ಜೀವಂತ ವಿಷಯಗಳು ಇವು. ಹೆಸರಿಗೊಬ್ಬನನ್ನು ಅಥವಾ ಒಬ್ಬಳನ್ನು ರಾಜ ಅಥವಾ ರಾಣಿಯನ್ನಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಪಟ್ಟದಮೇಲೆ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕುಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ಆಡಳಿತದ ಚುಕ್ಕಾಣಿ ಹಿಡಿದು ಹಡಗನ್ನು ನಡೆಸಿದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕೊರತೆಯೇನಿಲ್ಲ. ಮೊನ್ನೆ ಇದ್ದರು, ನೆನ್ನೆ ಇದ್ದರು, ಇವತ್ತೂ ಇದ್ದಾರೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ. ಆ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯೇ ಸಮರ್ಥ ದಂಡನಾಯಕನೂ ಆಗಿ, ವಿರೋಧಶಕ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹಿಸಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಮಣಿಸಿ, ಪುಂಡರ ಸದ್ವಡಗಿಸಿ, ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಸೌಕರ್ಯ ಶಾಂತಿ ಸೌಹಾರ್ದತೆಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆಯಿತ್ತು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಕಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪೋಷಕನಾಗಿದ್ದಾದರೆ ಆ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ಚಾಣಾಕ್ಷನ ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ಯಾರು ತಾನೇ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ?

ಅಂಥ ಒಬ್ಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವದ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಕಳಲೆ ವಂಶದ, ದಳವಾಯಿ, ಕರಚೂರಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯ.

ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಡಾ|| ಸುಧಾಮಣಿಯವರ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲ ಓದಬೇಕು, ಸಂತೋಷಿಸಬೇಕು! ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು!

35. ಮಾನವೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು 'ಕಾವ್ಯವಲ್ಲರಿ ಮತ್ತು ಅನಿವಾಸಿ ಕತೆಗಳು'

- ಶಿಕಾರಿಪುರ ಹರಿಹರೇಶ್ವರ

ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ|| ಲೀಲಾ ಕೆ.ಪ್ರಕಾಶ್ ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಸ್ಫೂರ್ತಿಸಿದ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಪದ್ಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಿಂಗರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಈ ಕವನಸಂಕಲನ 'ಕಾವ್ಯವಲ್ಲರಿ'ಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ ಪದ್ಯಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ; ನಿರ್ದರ್ಶನಕ್ಕೆ, ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಾರೈಕೆ(ಆಶಂಸನೆ); ಸುತ್ತೂರು ಮಠದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆಯ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಒಂದು ಕಿರು ನೋಟ (ಸುತ್ತೂರು ವೀರ ಸಂನ್ಯಾಸಿ); ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಸಂಘಟನೆಯ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಂಗಳಾ ಸತ್ಯನ್ ಅವರ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಗಳಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳು (ಸತ್ಯಮಂಗಳಾ); ತಾವು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾಲೇಜಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಗೀತನಮನ(ನಮ್ಮ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ); ಡಾ|| ಜವರೇಗೌಡರ ಬಗ್ಗೆ ಪೊ

ಸುಮನಾ ಅವರು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದಾಗ ತಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳು (ಅನುಭಾವಿ); ಕನ್ನಡದ ವರನಟನಿಗೆ ಒಂದು ಸಾರಸ್ವತ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ (ಡಾ|| ರಾಜ್‌ಕುಮಾರ್‌ಗೆ ಚಿರನಮನ); ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಶ್ರೀ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಡೆ ಅವರ ಸಾಧೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಶೋಗೀತೆ (ಸವ್ಯಸಾಚಿ); ಕನ್ನಡದ ಪೂಜಾರಿ ಹಿರೇಮಗಳೂರು ಕಣ್ಣನ್ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವಗಾಥೆ (ಕನ್ನಡಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಅಮ್ಮ) ಹೀಗೆ.

ಪ್ರವಾಸದ ಕೆಲವು ಫಲಶ್ರುತಿಗಳನ್ನೂ ಪದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ್ದಾರೆ: ಭಾರತದ ಸರ್ವಸಂಪತ್ತಿನ ಮುಖ್ಯ ಗುರುತುಗಳ ನೆನಕೆ (ಓ ಭಾರತ ವರ್ಷಿಣಿ); ಸಿಂಗಪುರ ನೋಡಿ ಬಂದಾಗ (ಸಿಂಗಾಪುರ); ಮಲೇಷಿಯಾ ಪ್ರವಾಸದ ನೆನಪುಗಳು (ನಿಜಕ್ಕೂ ಏಷ್ಯಾ ಮಲೇಷ್ಯಾ) ಮುಂತಾದವು.

ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಸುಳಿವು ಹೊಳವುಗಳೂ ಇಲ್ಲಿವೆ; ಆತ್ಮವಲೋಕನವೊಂದರ ಚಿಂತನ ಮಂಥನ (ಆತ್ಮ-ಪರಮಾತ್ಮ); ಶುಭಾಶುಭಗಳನ್ನು ಸಮಚಿತ್ತದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹವಣಿಕೆ (ನೋವು-ನಲಿವು); ಕತ್ತಲಿನಿಂದ ಬೆಳಕಿನೆಡೆಗೆ ಸಾಗುತ್ತಾ ವಾಚ್ಛಯಕಾಯಗಳ ನಿತ್ಯನರಕಾಸುರನ ಮರ್ದನ (ದೀಪಾವಳಿ); ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದ್ವಂದ್ವವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ (ನಾನು-ನೀನು); ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಗುರುವಿನ ಮಹತ್ವ (ಗುರು-ಗುರಿ); ಜೀವನರಥ ಸುಗಮಪಥದಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಡದೆ ಸಾಗಲು ಕೆಲವು ಸೂತ್ರಗಳು(ನಿಜಜೀವನ); ಬೇವು ಬೆಲ್ಲವ ಸವಿಯುವ ದಿನದ ಒಂದು ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಲಹರಿ(ಯುಗಾದಿ) ಈ ಬಗೆಯವು.

ಕನಸಿನಲ್ಲಿನ ಪ್ರೇಯಸಿಯೊಬ್ಬಳ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ಸಾದೃಶ್ಯಾಲಂಕಾರದ ಬಣ್ಣನೆ (ಸುರವನಿತೆ); ಮನೆಯೊಳಗಿದ್ದರೆ ಅದೇ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಗಂಡನೊಬ್ಬನ ಸ್ವಗತ(ಅಮ್ಮಾವ್ವ ಗಂಡ); ಮನೆಗೆಲಸ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ, ಅಡುಗೆ ಮಾಡಲು ಬಾರದ, ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಹೆಂಡತಿಯ ಪರಿಪಾಟದ ಒದ್ದಾಟ (ನಮ್ಮ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ); ಹೊಳೆ ಹೊಳೆಯುವ ಹೊಳೆಯಾಗಿ, ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳ ಗಣಿಯಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಇರಲೆಂಬ ಆಶಯಗಳ ಮಹಾಪೂರ ((ನಿಂತ ನೀರು); ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ಕನಸುಗಳು ಮರೀಚಿಕೆಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದರೆ ಆಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು (ಪ್ರೇಮ ಪ್ರದರ್ಶಕ)); ಹೆಣ್ಣು ಭಗವಂತನ ಒಂದು ಅಧ್ಭುತ ಲೀಲೆ ಮತ್ತು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಾಲೆ (ಲೇ ಲೇ ಅಬಲೆ) ಇವೆಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅನ್ಯಾನ್ಯ ನಿಗೂಢ ಮುಖಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಕೆಲವು ಪ್ರಯತ್ನಗಳು.

ಸಂಕೀರ್ಣ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವೆಂದರೆ: ಸೂರ್ಯನ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಚೌಪದಿ

ಗುಚ್ಛ (ಆದಿ-ಅಂತ್ಯ); ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಕರಣದ ಆವಶ್ಯಕತೆ (ವ್ಯಾಕರಣ); ಮಾನವರನ್ನ ಸರಿದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಸಾಧು-ಸಂತರ ನಡವಳಿಕೆ (ದೇವ-ಮಾನವ); ಕುರ್ಚಿಗಂಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನೋಭಾವದವರಿಗೊಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಕರೆ (ಟೊಪ್ಪಿಗೆಯಲ್ಲೊಂದು ಗರಿ); ನಾಡಹಬ್ಬದ ಒಂದು ವೀಕ್ಷಕ ವಿವರಣೆ(ದಸರಾ); ತಾಯಿಯನ್ನು ಕುರಿತ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಮಾತುಗಳು (ಅಮ್ಮಾ); ಮುಸಲಧಾರೆಯಾಗಿ ಆರ್ಭಟದಿಂದ ಕುಂಭದ್ರೋಣ ಮಳೆ ಸುರಿದ ಒಂದು ಸಂಜೆಯ ನೋಟ (ಮಳೆಗಾಲದ ಒಂದು ಸಂಜೆ); ಕೋಗಿಲೆಯ ಇಂಪಾದ ಇಂಚರದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ (ಪರಪುಟ್ಟ); ಕಾವ್ಯದ ನವರಸ, ಗಾನದ ಮಾಧುರ್ಯರಸ, ನಾಟ್ಯದ ಲಾಸ್ಯರಸ ಆಹಾರದ ಷಡ್ರಸ, ಜೀವನದ ಸರಸ ವಿರಸ ಸಮರಸ, ಇವುಗಳ ಒಂದು ವಿಚಾರಲಹರಿ (ನವರಸ) ಇತ್ಯಾದಿ.

ಡಾ|| ಲೀಲಾ ಅವರ ಅಧ್ಯಯನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸಂಭರ್ಗಗಳು ಸಂಕಲನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ನಮಗೆ ಗೋಚರಿಸದಿರವು: 'ಅದಿತ್ತಿಯ ಮಹಾಮಗನಾಗಿ ನೀನಾದೆ ಆದಿತ್ಯ' (ಆದಿ- ಅಂತ್ಯ) ಎಂದಾಗ, 'ಅನುದಿನವೂ ನರಕಾಸುರನ ಗೆಲ್ಲುವ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನಾಗಿ ಬಲಿ ಕೊಟ್ಟ ತ್ರಿಪಾದವ' (ದೀಪಾವಳಿ) ಎನ್ನುವಾಗ, 'ರಸವೆ ಜನನ, ವಿರಸ ಮರಣ, ಸಮರಸವೆ ಜೀವನ' (ನವರಸ)-ಎಂಬ ಕವಿವಾಣಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುವಾಗ, 'ವರ್ಣಮಾಲೆ... ರಸಾನುಭೂತಿ' (ವ್ಯಾಕರಣ) ಎಂದು ವಿವರಿಸುವಾಗ, 'ಸುರಗಂಗೆ... ಮಂದಾಕಿನಿ... ಅಲಕನಂದೆ' (ನಿಂತ ನೀರು) ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿದಾಗ, 'ಕನ್ನಡದ ಮೇರುನಟನಿಗೆ ನುಡಿನಮನ' (ಡಾ|| ರಾಜ್‌ಕುಮಾರ್‌ಗೆ ಚಿರನಮನ) ಸಲ್ಲಿಸಿದಾಗ, ತಾವು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಆಯುರ್ವೇದ ವೈದಕೀಯ ಶಾಲೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ 'ಶ್ರೀ ಮಠದ ಚರಿತ್ರೆ' (ನಮ್ಮ ಮಹಾ ವಿದ್ಯಾಲಯ) ಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವಾಗ ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವರ ಓದಿನ, ಶೋಧನೆಯ ಹರವನ್ನು, ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಗದ್ಯಕ್ಕೂ ಪದ್ಯಕ್ಕೂ ಇರುವ ಮೌಲಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಕರು ಲಾಗಾಯ್ತಿನಿಂದಲೂ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸಿಕ್ಕರೂ ಕೈಯಿಂದ ಬೇಗ ಜಾರಿಕೊಳ್ಳುವ ಇದರ ನಿಗೂಢ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ಬರಹಗಾರ್ತಿ ಅರಿಯದವರೇನಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅದರ ಕಡೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ್ದರೆ ಪದ್ಯಗಳು ಕವನಗಳಾಗಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮೈತುಂಬಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವೇನೋ. ಜೊತೆಗೆ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪದ್ಯ ಬರೆಯಹೊರಟವರು ಪ್ರಾಸಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುವ, ಮೈಮೆರೆಯುವ, ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ತೊಳಲಾಡುವ ಅಮಲಿನಿಂದ ದೂರವಿರುವುದು ಮೇಲು.

ಭಾವಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಸಿಗದೆ 'ಮಾತು ಮಾತಿನ ಗೈರತ್ತಿನ ಕರಾಮತ್ತಿಗೆ' ಸೋಲುವ ಲೇ ಲೇ ಅಬಲೆ, ನಿಜ ಜೀವನ, ಟೊಪ್ಪಿಗೆಯಲ್ಲೊಂದು ಗರಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮ ಪದ್ಯಗಳಾಗಿ ಹೊರಮೂಡುವ ಕಳೆದುಕೊಂಡ

ಕೆಲವು ಅವಕಾಶಗಳು.

ಒಳ್ಳೆಯ ಕವನಗಳನ್ನು ಡಾ|| ಲೀಲಾ ಪ್ರಕಾಶ ಅವರು ಬರೆಯಬಲ್ಲರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಸಂಕಲನದ 'ಯುಗಾದಿ'ಯಂಥ ಪದ್ಯಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹೊಸ ಮಳೆಯು ಬಂದು

ಹಳೆ ಕೊಳೆಯ ತೊಳೆದು

ಇಳೆಯೆಲ್ಲ ನಳನಳಿಸಿತು

ಯುಗ ಯುಗಾದಿ ಕಳೆದರೂ ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಬರುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಈ ಸೌರ-ಚಾಂದ್ರಮಾನ ವರ್ಷಾದಿಯ ದಿನ, ಹೌದು, ಅವರೇ ಹೇಳುವಂತೆ,

ಜೀವನದ ನೋವೆಲ್ಲ

ನಲಿವಾಗಿ ಬದಲಾಗಿ

ತರಲಿ ನವೋತ್ಸಾಹ ಎಲ್ಲರಿಗೂ

ಎಂಬ ಅವರ ಹಾರೈಕೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹೊಸತಿನ ಹೊಸತಾನದ ಹರಿಕಾರ ಉದಯಿಸಿದ ದಿವಸ ಜೊತೆಗೆ ತರುವ ನವೋಲ್ಲಾಸ ಹಳೆಯದೆಲ್ಲದರ ಬೇಗೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆಸಲಿ, ಸಂತಸದ ತಿಳಿಮಳೆಯ ಸುರಿಸಲಿ ಎಂಬ ಆಶಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

ಡಾ|| ಲೀಲಾ ಪ್ರಕಾಶ್ ಅವರ ಕಾವ್ಯವಲ್ಲರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಶುಭವನ್ನು ಹಾರೈಸುತ್ತ ಅವರ ಕಾವ್ಯಕೃಷಿ ಇತೋಪ್ಯತಿಯವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದು, ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮ ಕನ್ನಡಕೃತಿಗಳು ಅವರ ಲೇಖನಿಯಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಅನಿವಾಸಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು:

ಕತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಕವನಸಂಕಲನ, ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಪುಟಗಳು, ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳು ಹೀಗೆ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥರಚನೆ ಮಾಡಿರುವ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಪ್ರಭುತ್ವ ಪಡೆದಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾದ ಡಾ|| ಲೀಲಾಪ್ರಕಾಶ್ ಅವರ ಕಥೆಗಳ ಹೂಗುಚ್ಚು 'ಅನಿವಾಸಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕಥೆಗಳು' ಈಗ ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಲೋಕಾರ್ಪಣೆಗೊಳ್ಳುವ ಮುನ್ನ ಕರಡುಪ್ರತಿಯ ರೂಪಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಓದಿ ಸಂತೋಷಿಸುವ ಭಾಗ್ಯ ನನ್ನದಾಗಿತ್ತು.

ಸರಳವಾಗಿ ಓದಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಶೈಲಿಯ ಕಥಾನಕಗಳಿರುವ ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಅನಿವಾಸಿ, ಮುಕ್ತಾ, ಇಂಟರ್ವ್ಯೂ, ಶೆಲ್ವಪಿಳ್ಳೆ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಮರೀಚಿಕೆ, ಲವ್ ಮ್ಯಾರೇಜ್ ಮತ್ತು ಕಾಲ್‌ಚೇನು ಎಂಬ ಏಳು ಕಥೆಗಳಿವೆ.

ಒಂದೊಂದೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮುಖ್ಯ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೆಣೆದಿರುವ ನಿರೂಪಣೆಗಳು. ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವ ಒಂದೇ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಕತೆಗಳ ನಾಯಕಿಯರು ಚಿಲುವೆಯರು! ಬಹಳ ಮಂದಿ ಅದೃಷ್ಟವಂತರು.

ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಅರಸಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲಸಿ, ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ವಾಸಿಸುತ್ತ ವೃತ್ತಿಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿ, ಏನೇನೋ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಾಯ್ನಾಡಿಗೆ ಮರಳಿ, ಭ್ರಮನಿರಸನವಾಗಿ ಸಾಂಸಾರಿಕ ತೊಂದರೆಗಳಿಂದ ಜರ್ಘ್ನರತನಾಗಿ ಮತ್ತೆ ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಹಿಂದುರುಗುವ ವೈದ್ಯನೊಬ್ಬನ ದುರಂತಜೀವನದ ಪ್ರಭಾವೀ ಚಿತ್ರಣ ಮೊದಲ ಕತೆ 'ಅನಿವಾಸಿ'ಯಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಇದೇ ಸಹಜವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿರುವ, ಸಂಕಲನದ ಮೇರು ಕೃತಿಯೂ ಆಗಿದೆ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮನೆತನವೊಂದರ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಹೊಸತಿನ ಆಕರ್ಷಣೆ, ಹಳತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವಗಳ ಈ ಇಬ್ಬಂದಿಯ ತೊಳಲಾಟದಲ್ಲಿ ನಲಿಯುತ್ತಲೇ ಬೆಳೆದ ಹುಡುಗಿಗೆ ವಿಧಿವಶಾತ್ ಮಹತ್ಸಾಧನೆಗೆ ಒಂದು ಅನುಕೂಲ ವಾತಾವರಣ ದೊರಕುವ ವೇಳೆಗೆ ಹಟಮಾರಿ ತಂದೆ ದೂರವಾಗುವ ವಿಷಾದಾಂತ 'ಮುಕ್ತಾ'ದಲ್ಲಿದೆ.

'ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ದೇವರು ಹುಲ್ಲು ಮೇಯಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ?' ಎಂಬಂತೆ, ಇಲ್ಲಿ ಬಾಳಲು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅವಕಾಶ ಇದ್ದೇ ಇದೆ; ಅದೃಷ್ಟವು ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದ್ದಾಗ, ತಡಮಾಡದೆ ತೆರೆದು ಸಂದರ್ಶಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಶ 'ಇಂಟರ್‌ವ್ಯೂ' ನಲ್ಲಿದೆ.

ಬಯಸಿದ್ದೆಲ್ಲ ಕೈಗೂಡಿತ್ತು; ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆಯೇ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಸುತ್ತ ಸುತ್ತುತ್ತಿದೆ, ಹತ್ತಿದ ಏಣಿಯನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಮೇಲೇರಿದರೂ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ, ತಾನೇ ಜಾಣ ಎನ್ನುವ ಮನೋಭಾವದವನಿಗೆ ಕೈಹಿಡಿದವಳು ಕಲಿಸುವ ಪಾಠದ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ತಿರುವು 'ಶೆಲ್ವಪಿಳ್ಳೆ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್' ನಲ್ಲಿದೆ.

ಕೆಲವರ ಜಾಯಾಮಾನ ದುಃಖಿಸುವುದು. ಕೈಗೆ ಎಟುಕಿದರೂ ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ಪರಿಪಾಠ. ವಿಧಿ, ಪೌರುಷ, ಆತ್ಮಬಲ ಈ ಮೂರರ ಸೇನಾಸಾಟದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಯದೇ ಮೇಲುಗೈ. ಬಿಸಿಲುಗುದುರೆಯ ಸವಾರಿ 'ಯೋ ಧ್ರುವಾಣಿ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಅಧ್ರುವಂ ಪರಿಷೇವತೇ'ಯ ಉತ್ತರಾರ್ಧಗಳು. ಇಂತಹದೊಂದರ ಸಿನಿಮೀಯ ಸನ್ನಿವೇಶ 'ಮರೀಚಿಕೆ'ಯಲ್ಲಿದೆ.

ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮ, ಅನುರೂಪ ದಾಂಪತ್ಯ, ಮೆಚ್ಚಿದವರೊಡನೆ ಬಾಳ ಸಾಂಗತ್ಯ ಇವೆಲ್ಲ ಸುಖೀ ಸಂಸಾರದ ಮೂಲ ಸೂತ್ರಗಳಾದರೂ, ಎಲ್ಲ ಪ್ರೇಮವಿವಾಹಗಳಿಗೂ

ನೆಮ್ಮದಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ದೊರಕುವ ಸರಕಲ್ಲ. ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ಕುಣಿದಾಡಿದ, ಹುಚ್ಚು ಕುದುರೆಗಳ ಲಗಾಮನ್ನು ಯಾರು ಯಾರೋ ಯಾವ ಯಾವ ಸಮಯದಲ್ಲೋ ಹಿಡಿದೆಳೆಯಬಹುದು. ಲಗ್ಗೆ ಮುರಿದು, ಹಗ್ಗ ಹರಿದು ಪ್ರಪಾತಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಾಣದ ಕೈಯೊಂದರ ಆಸರೆ ದೊರಕಲೂಬಹುದು. ಇದರ ನಿದರ್ಶನವಿದೆ 'ಲವ್ ಮ್ಯಾರೇಜ್'ನಲ್ಲಿ. ಅಮಾಯಕರನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಿ ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅತಿವಿನಯದ ಧೂರ್ತನೊಬ್ಬನ ಕತೆ 'ಕಾಲ್ಚೇನು'. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಏನೂ ಅರಿಯದ ಕುರಿಗಳು ಇರುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತೋಳಗಳೂ ಹಸುಮೊಗದ ಹುಲಿಗಳೂ ವಂಚಿಸಲು ಹೊಂಚು ಹಾಕುತ್ತಲೇ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆಂಬ ಕಟುಸತ್ಯಕ್ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಡಾ|| ಲೀಲಾ ಪ್ರಕಾಶರ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳ ಜನರ ಬದುಕಿನ ಒಳನೋಟವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ. ಈ ಕತೆಗಳು ಸಮಸ್ಯೆಯ

* * * * *

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಿಂತ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಜಾಣ್ಮೆ ಮೆರೆದಿವೆ. ನೈತಿಕತೆ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆ-ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸಂಘರ್ಷ, ಭ್ರಮನಿರಸನ, ತಾಳಿದವನು ಬಾಳಿಯಾನು, ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೇ ಕೊನೆಗೆ ಗೆಲುವು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ನಿರಂತರ ಪರಿಭ್ರಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳು ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ತಿರುವುಗಳಂತೂ ಮೆರುಗನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಯೇ ಇವೆ. ಸುಲಭೋಪಾಯದ ಸುಖಾಂತ ಸೂತ್ರಗಳೆಂದು ಜರಿದರೂ ಸರಿ, ಎಲ್ಲವೂ ಮಂಗಳದಾಯಕ ಮುಕ್ತಾಯಗಳು.

ಕಲ್ಲು ಕುಟ್ಟಿ ಜೀವಿಸುವ ಕೂಲಿಯ ಹೆಂಗಸು ಚೆನ್ನಿಯ ಮಗಳು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಹುಡುಗ ಬಸವರಾಜು ಮೋಸಮಾಡಲೋಸುಗ ಕೊಂಡೊಯ್ದರೂ ('ಕಾಲ್ಚೇನು ಕತೆ'), ಮಾನ ಉಳಿಸಲು ಚೆನ್ನ ಬಂದಾನು. ಆಕಾಶ ಕಳಚಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಂತಾದರೂ ಮನೋನ್ಮಥನೆಯನ್ನು ('ಲವ್ ಮ್ಯಾರೇಜಿ'ನ ಕತೆ)ವರಿಸಲು, ಕತ್ತಲಾವರಿಸಿದ ಅವಳ ಬಾಳಿಗೆ ಬೆಳಕು ಬೀರಲು, ಅತ್ತೆಯ ಮಗ ಪ್ರಕಾಶನೇ ಬಂದಾನು. ಪ್ರಮೋದರಾಯನಾಗಿ ಬದಲಾದವನ ಸಣ್ಣತನ ಬಟ್ಟಂಬಯಲಾದಾಗ ಶೆಲ್ವಪಿಳ್ಳೆಗೆ ಬುದ್ಧಿಕಲಿಸಲು ಬೇರಾರೂ ಅಲ್ಲ, ಅವನ ಬಾಲ್ಯದ ಒಡನಾಡಿ ಸಹಪಾಠಿ ಹೆಂಗೆಳತಿ ಸುಜಾತಳೇ ಬಂದಾಳು. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಬಡಪಟ್ಟಿಗೆ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೂ, ಮಗಳು ಮುಕ್ತಾ ತನ್ನ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿಜಯಪತಾಕೆಯನ್ನು ಹಾರಿಸಲು ('ಮುಕ್ತಾ' ಕತೆ) ಮನೋಹರನೇ ಅನುವಾದಾನು. ಯಾವ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿಗೂ ಬದ್ಧಳಾಗಿರಲು ಸಮ್ಮತಿಸದ, ಅಮ್ಮ ಸೀತಾಳನ್ನೂ, ಅಪ್ಪ ನರಹರಿಯನ್ನೂ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಹೊಸಿಲು ದಾಟುವ, ಹುಚ್ಚು ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನ ಏರು ಜವ್ವನೆ ಹಾರುಹಕ್ಕಿ ಪರೀಕಾಳನ್ನು('ಅನಿವಾಸಿ' ಕತೆ) ತನ್ನದೇ ಮನೋಭಾವದ ಮನದಿನಿಯ ಮನೀಷಕುಮಾರ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದಾನು, ಇಲ್ಲಿನ ಕತೆಗಳು "ಆಮೇಲೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸುಖವಾಗಿದ್ದರು" ಧಾಟಿಯ ಸುಖಾಂತ್ಯಗಳು; ನೆಮ್ಮದಿಕೊಡುವಂತಹವು.

ಒತ್ತಡಗಳು, ಅನಿಸಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಭಾವನೆಗಳ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ನಾವು ಈ ಸಂಕಲನದ 'ಅನಿವಾಸಿ'ಯತ್ತ ಮತ್ತೆ ತಿರುಗಬೇಕು. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕ ಪರಿಹಾರ ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯ? ಬದುಕು ವಿಭ್ರಮ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯ ತೂಗೂಯ್ಯಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಏನೆಲ್ಲ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತದೆ, ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ನಡುವಣ ಜೀವನ ಎಂತಹ ಬಿಗಿ ಹಗ್ಗದ ಮೇಲಣ ನಡೆ, ಇದು ಯಾವ ಪರಿಯ ಅಸಿಧಾರಾವೃತ್ತ, ತಾವೇ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡ ಬಲೆಗೆ ಹೇಗೆ ಬಲಿ ಬಿದ್ದಂತಾಯ್ತು ಎಂಬುದೆಲ್ಲದರ ಒಳನೋಟವಾದ ನರಹರಿ-ಸೀತಾರವರ ತ್ರಿಶಂಕು

ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಕತೆಗಾರ್ತಿ ಗೆದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಬರಹದ ನಾಲ್ಕು ಸಾಧನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾದ ಮೊನಚು, ಹದನ, ಬಿಗುವು ಮತ್ತು ಮಿತವ್ಯಯಗಳನ್ನು ಈ ಮೊದಲ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮೆರೆಸಿದಂತೆ ಉಳಿದ ಕತೆಗಳಲ್ಲೂ ಇನ್ನಷ್ಟು ತಂದಿದ್ದರೆ ಸಂಕಲನದ ಸೊಗಸು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿತ್ತು.

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಿಷಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪದವಿ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಕ್ರಮ ಸಾಧಿಸಿದ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಪರಿಣತಿ ಪಡೆದಿರುವ ಸಮರ್ಥ ಬರಗಾರ್ತಿಯವರಾದ ಡಾ|| ಲೀಲಾ ಪ್ರಕಾಶರ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವೀ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳು ಇತೋಪ್ಯತಿಯವಾಗಿ ಹೊರಬರಲೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

36. ಬಸವಾನಿ ರಾಮಶರ್ಮರ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಬರಹಗಳು

- ತಾರಾ ಪ್ರಸಾದ್

ವೇದರತ್ನ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕೇಸರಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರ, ಧೀಮಂತ ಸಾಹಿತಿ, ಪತ್ರಕರ್ತ ಶ್ರೀಯುತ ಬಸವಾನಿ ರಾಮಶರ್ಮರವರು ಮಲೆನಾಡಿನ ಸುಪರಿಚಿತ ವಾಗ್ಮಿಗಳು ಹಾಗೂ ಆಶುಭಾಷಣ ಪಟು. ಯಾವುದೇ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಘಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ಸತ್ವಯುತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಪಂಡಿತರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ಅಪ್ರತಿಮ ಯೋಧರು. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ವೇದಾಧ್ಯಯನದಿಂದ, ನಿರರ್ಗಳವಾದ ವೇದಪಠಣದಿಂದ ಕೇಳುಗರ ಮನಸ್ಸನ್ನಾಕರ್ಷಿಸಬಲ್ಲ ಕಂಠಶ್ರೀ ಅವರಿಗಿತ್ತು.

ನೂರಾರು ಜನರಲ್ಲಿ ಎದ್ದುಕಾಣುವ ಧೀಮಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ವಿನಯ ಶೀಲತೆ, ವಾಕ್ಯಾತುರ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದ ರಾಮಶರ್ಮರಿಗೆ ಇದ್ದ ಕೊರತೆಯೆಂದರೆ ಬರವಣಿಗೆ. ಅವರ ಬರಹ ಮೋಡಿ ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿದ್ದು ಓದುಗರಿಗೆ

ಅರ್ಥವಾಗದೇ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಬಲ್ಲವರಾದರೂ, ಆಶುಕವಿಗಳಾದರೂ ತಮಗೆ ಸ್ಫುರಿಸಿದ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಬರಹಕ್ಕಿಳಿಸಲು ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಓದುಗರು ಪಡೆಯಲಾಗದೇ ಹೋಗಿರುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತರಿಗೆ ತುಂಬಲಾರದ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಅವಕಾಶದೊರೆತ ಕೆಲವೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಬರೆಯಿಸಿದ ಹಲವಾರು ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರವಚನ ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ತುಂಗಭದ್ರ, ಸಂತುಷ್ಟಿ, ವಜ್ರಪಥ, ಸಂಭೃತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಮೈತ್ರಿ, ನಿರೀಕ್ಷೆ,

ಚಮಕಾಧ್ಯಾಯ, ಶ್ರೀನಾರಾಯಣೋಪನಿಷತ್, ಶ್ರೀರುದ್ರಾಧ್ಯಾಯ ಮಹಿಮೆ, ಶಿವಾರ್ಪಣ, ಶ್ರೀರುದ್ರಾಧ್ಯಾಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಶ್ರೀಯುತ ರಾಮಶರ್ಮರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಆಸಕ್ತರಿಗೆ ಅವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಸಂಸಕ್ತ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶತಮಾನದ ಮಹಾನ್ ಪ್ರತಿಭೆಗಳು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರ ನೆನಪುಗಳು ಮುಂತಾದ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ರಾಮಶರ್ಮರವರು ಹೇಳಿ ಬರೆಯಿಸಿದ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ಹಲವು ಲೇಖನಗಳು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿವೆ. ಅವುಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಅವಲೋಕನ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿದೆ.

ಶ್ರೀಯುತ ರಾಮಶರ್ಮರ ಲೇಖನಗಳು ಸಾವಿರಾರು ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸತ್ವಯುತವಾಗಿ ಓದುಗರನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಅವರ ವಿದ್ವತ್ ಪ್ರತಿಭೆ ಅಪಾರವಾದದ್ದು. “ನವನವೋನ್ಮೇಷಶಾಲಿನೀ ಪ್ರತಿಭಾ” ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ವೇದಘೋಷ ಮಾಡಬಲ್ಲರು. ಅಷ್ಟೇ ನಿರಾಯಾಸವಾಗಿ ವೇದದ ಬಗ್ಗೆ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಬಲ್ಲರು, ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ತೊಡಗಬಲ್ಲರು. ರಾಜಕೀಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬಲ್ಲರು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನೀಡಬಲ್ಲರು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಅಧಿಕಾರಯುತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ನಿಲ್ಲಿಸಬಲ್ಲರು. ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕೇಸರಿಯಾಗಿ ಗಮಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವರು.

ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯುತ ರಾಮಶರ್ಮರವರ ಧೀಮಂತ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಹಲವು ಲೇಖನಗಳ ಕಿರುನೋಟವಿದೆ.

ರಾಮಾಯಣ

“ವೇದಃ ಪ್ರಾಚೀತಸಾದಾಸೀತ್ ಸಾಕ್ಷಾದ್ರಾಮಾಯಣಾತ್ಮನಾ”

ಎಂದು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ವೇದಗಳೇ ರಾಮಾಯಣವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡವು. ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ತತ್ವಗಳೇ ಕಾಂತಾ ಸಮ್ಮಿತಿ ರೂಪದಿಂದ ರಾಮಾಯಣಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ ಎಂದು ರಾಮಾಯಣದ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡುತ್ತಾ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಯುತರು ತಮ್ಮ ‘ರಾಮಾಯಣ’ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣಮಹಾಕಾವ್ಯವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥವೇ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ, ಮನುಕುಲದ ಅಂತರಂಗದ ವಿಕಾಸಕ್ಕೂ ಭಾವೋನ್ನತಿಗೂ ನೀಡಿರುವ ಕೊಡುಗೆ ರಾಮಾಯಣ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಎಲ್ಲ ಜನರು ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಅನುಸರಿಸಿ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗುವಂತಹ ನೀತಿಯನ್ನು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ರಾಮಾಯಣದ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಬೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ವಿವರಣೆಯ ಸಹಿತ ಸರಳವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಲು- ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ರಾಮಾಯಣದ ಆದರ್ಶ ಗುಣಗಳಾದ ಪತಿಭಕ್ತಿ, ಪಿತೃಭಕ್ತಿ, ಭ್ರಾತೃಭಕ್ತಿ, ಸ್ನೇಹಭಾವ, ಸೋದರ ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಪರಾಕ್ರಮ, ದಯೆ ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮಾನವಕೋಟಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಬಲ್ಲದು ಎಂಬುದನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರಾಮಾಯಣವು ನಿತ್ಯನೂತನ. ಓದುವಾಗ ಹೊಸ ಹೊಸ ಉನ್ನತ ಭಾವನೆಗಳು ಸ್ಫುರಿಸಿ ಹೊಸ ಪದರಚನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಸ ವಿಚಾರಧಾರೆ ಮೇಳವಿಸಿ ರಾಮಾಯಣ ನವನವೀನವಾಗುತ್ತ ಹೊಸ ಹೊಸ ಕವಿಗಳನ್ನು ಸೃಜಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕುವೆಂಪು ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಮಹತ್ವ

ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹತ್ತು ಹಲವು ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟು ‘ಯಜ್ಞರಕ್ಷಕ ರಾಮಶರ್ಮ’ ಎಂಬ ಬಿರುದಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ರಾಮಶರ್ಮರು ಹಲವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೊಸರೂಪು ಬರುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಲೇಖನ ‘ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಮಹತ್ವ’ ದಲ್ಲಿ 48 ಸಂಸ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ದೊರೆತರೆ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರವು ಇಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದೆ; ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಕೊಲೆ, ದರೋಡೆ, ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹಿತನುಡಿಯಾಗಿದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂತಾನ ಜನಿಸಲು ಆಚರಿಸುವ ಗರ್ಭಾಧಾನದಿಂದ ಅಂತ್ಯೇಷ್ಟಿಯವರೆಗಿನ 16 ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮಸಂಸ್ಕಾರಗಳು 32 ರೀತಿಯಿವೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.

ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪನಯನ, ವಿವಾಹದಂತಹ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಆಚರಣೆಗಳು ಈಗಿನ ವೀಡಿಯೋ, ಉಡುಗೊರೆಗಳ ಹಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ವಧೂವರರ ಮನಸ್ಸಿಗಳಿಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ. “ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಹೃದಯವು ಸ್ನೇಹರಸದಿಂದ ಒದ್ದೆಯಾಗಿರಬೇಕು, ಶುಷ್ಕವಾಗಿರಕೂಡದು” ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಪತಿಪತ್ನಿಯರು ಸಮಾನಮನಸ್ಕರಾಗಿರಬೇಕು [ನಡುವೆ ಯಾವುದೇ ರಹಸ್ಯ ಇರಬಾರದು] ಪತಿಯು ಸತಿಯನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಬಾರದೆಂಬ ಮಂತ್ರಗಳು ನಿಜಕ್ಕೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ [ನಾತಿಚರಾಮಿ]. ‘ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಮಹತ್ವ’ ಲೇಖನವೊಂದೇ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಪತಿಪತ್ನಿಯರ ನಡುವೆ ಗೌರವ, ಅನುಬಂಧ, ಅಮೋಘ ಪ್ರೀತಿ ಸಂವರ್ಧನೆಯೇ ನಮ್ಮ ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಗುರಿ ಎಂಬ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಮಾತು ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತ.

ಧರ್ಮಾಚರಣೆ

‘ಧರ್ಮಾಚರಣೆ’ ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇ ಸರಳವಾಗಿ ಧರ್ಮ ಎಂದರೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಧರ್ಮತತ್ವವು ಬಹುಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದದ್ದು. ಅವರವರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿನ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಧರ್ಮ ಎಂದು ಸರಳವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುತ್ರಧರ್ಮ, ಪತ್ನೀಧರ್ಮ, ಪ್ರಜಾಧರ್ಮ, ಅಧಿಕಾರಧರ್ಮ ಹೀಗೆ ಆಯಾಯಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಯಾವ ಲೋಪವೂ ಬಾರದಂತೆ ಆಚರಿಸುವುದೇ ಧರ್ಮ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧ ಇರಕೂಡದು ಎನ್ನುವ ಕೂಗು ನಿರರ್ಥಕ; ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಲೋಕದ ಯಾವುದೇ ವ್ಯವಹಾರವಾಗಲಿ ಧರ್ಮದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ಧರ್ಮದ ತಳಹದಿಯಲ್ಲೇ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಗಳು ಬೆಳೆದರೆ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ರಾಜ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಬಹುಮಟ್ಟಿನ ರಾಜಕೀಯವು ಧರ್ಮದಾಧಾರಿತವಾಗಿ ಇತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. “ಆಚಾರ: ಪ್ರಭವೋ ಧರ್ಮ:” ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ನಾಯಕರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದು ಸದಾಚಾರಿಗಳಾಗಿ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸಿದರೆ ರಾಮರಾಜ್ಯವಾಗುವ ದಿನ ದೂರವಿಲ್ಲ. ಇದು ಅವರ ಮಾತು

ರೈತಸೇನಾನಿ ಎನ್.ಡಿ. ಸುಂದರೇಶ್

ವೇದ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿ ಬರೆಸುವ ಶ್ರೀಯುತರು ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಣದಲ್ಲೂ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತರು. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ‘ರೈತ ಸೇನಾನಿ ಎನ್.ಡಿ. ಸುಂದರೇಶ್’ ಲೇಖನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಸುಂದರೇಶ್‌ರವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ

ಕಟೆಯುವಾಗ “ಅವರು ಬಿರುಗಾಳಿಯಂತೆ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲೂ ರೈತ ಸಮಾವೇಶಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಜಯಶಾಲಿಗಳಾದರು. ತಮ್ಮ ಓಜಸ್ವೀವಾಣಿಯಿಂದಲೂ ಚಾತುರ್ಯಪೂರ್ಣ ಸಂಘಟನೆಯಿಂದಲೂ ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಭಾರದಿಂದ ನೆಲದವರೆಗೆ ಬಾಗಿದ್ದ ರೈತಸಮೂಹವನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಎದೆಸೆಟೆಸಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು” ಎಂಬ ಪದಪುಂಜದಿಂದ ಸುಂದರೇಶ್‌ರವರ ಧೀಮಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಯುತ ಸುಂದರೇಶ್ ಅವರು ಮಾನವತಾವಾದಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಧೋರಣೆಯಿಂದಲೂ ದೂರ ನಿಂತು ತಾವು ಸುಲಿಗೆ ಶೋಷಣೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದೇವೆಂಬ ಅರಿವೇ ಇಲ್ಲದ ರೈತರನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ರೈತರ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಸುಂದರೇಶ್‌ರವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮನಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಗುರು ಅಂಡೇಕುಳಿ ಮಂಜಯ್ಯನವರ ನಿಷ್ಠೆ ದೇಶಪ್ರೇಮದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬರುವವರೆಗೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಯೋಧರಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ ಶ್ರೀಯುತ ರಾಮಶರ್ಮರವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಅನುಭವವನ್ನು ‘ಖಜಾನೆಯ ಲೂಟಿಯ ವಿಫಲ ಯತ್ನ’ ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲೂ ರಾಜಕೀಯದ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಯನ್ನು ‘ಜಾತ್ಯತೀತವೋ ಜಾತ್ಯಾಧಾರಿತವೋ’ ಹಾಗೂ ‘ರಾಜಕೀಯ ಸುಧಾರಣೆ’ ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲೂ ಬರೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಲೇಖನ ‘ಖಜಾನೆಯ ಲೂಟಿಯ ವಿಫಲ ಯತ್ನ’ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯದ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದ್ದು ಆದರೆ ಆಚರಣೆಗೆ ಬರುವಲ್ಲಿ ವೇಳೆಯ ಲೆಕ್ಕಚಾರ ತಪ್ಪಿ ಹೇಗೆ ಆಭಾಸವಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. 1942ನೇ ಇಸವಿ; ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಮಾಡು ಇಲ್ಲವೆ ಮಡಿ ಎಂಬ ರಾಷ್ಟ್ರವ್ಯಾಪ್ತಿ ಚಳವಳಿಯಾದ ಬ್ರಿಟೀಷರೇ ಭಾರತದಿಂದ ತೊಲಗಿ ಎಂಬ ಚಳವಳಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಅಸಹಕಾರವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಟೆಲಿಗ್ರಾಫ್ ತಂತಿ ಕತ್ತರಿಸುವುದು, ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿ ಲೂಟಿ ಮಾಡುವುದು, ಹೆಂಡದ ಅಂಗಡಿ ಸುಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಕೆಲಸಗಳು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದುವು. ನಾಗಪುಶೆಟ್ಟರು ಭೂಗತರಾಗಿ ಭೀಮಣ್ಣ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಹಸದ ಕೆಲಸ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳೋಣವೆಂದು ಆಶಿಸಿ ಲೇಖಕರು ಸಲಹೆಮಾಡಿದಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿ ಕೊಪ್ಪ ಬಾಳಗಡಿಯ ಖಜಾನೆಯನ್ನು ದೋಚಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ 26 ಜನರ ತಂಡ ಸನ್ನದ್ಧವಾಯಿತು. ಶಿವಮೊಗ್ಗದಿಂದ ಕೊಪ್ಪಕ್ಕೆ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದೂ ಬಾಳಗಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಖಜಾನೆ ಜನವಸತಿಗೆ ದೂರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆಫೀಸ್ ಮುಚ್ಚುವ ವೇಳೆಗೆ ಹೋದರೆ ಟ್ರಿಷರಿಗೆ

ಬೀಗ ಹಾಕಿರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಬೀಗ ಒಡೆಯುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಯೋಚಿಸಿ ಕತ್ತಿ, ಚಿಕ್ಕ ಪಿಸ್ತೂಲು, ದೊಣ್ಣೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನೂ ನಾಡ ಬಂದೂಕನ್ನೂ ರಹಸ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊರಟರು. ಆದರೆ ಟ್ರಷರಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಆಗಲೆ 5 ಗಂಟೆಯಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಬೀಗ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದ್ದರು. ಸಮಯವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಇದ್ದುದಕ್ಕೆ ತುಂಬ ನಿರಾಸೆಯಾಗಿ ಅದು ಅವರ ಜೀವನದ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ ಘಟನೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು. ಸಾಹಸಕಾರ್ಯ ಸಫಲವಾಗಿದ್ದರೆ ಆಗ ಹೇಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ರೋಮಾಂಚಕಾರಿ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಊಹಿಸಿಯೇ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಬೇಕಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

‘ಜಾತ್ಯತೀತವೋ ಜಾತಿಯಾಧಾರಿತವೋ’ ಎಂಬ ಲೇಖನವಂತೂ ಇಂದಿನ ರಾಜಕೀಯದ ಕರಾಳಮುಖದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದು ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ನಂತರ ರಾಜ್ಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತಂದು ಭಾರತ ಜಾತ್ಯತೀತ ರಾಷ್ಟ್ರ ಎಂಬುದಾಗಿ ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಜಾತಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಎಂಬುದು ಇದರ ಉದ್ದೇಶ. ಇದು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಆಚರಣೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಲೇಖಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ‘ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಂ ಮಯಾಸೃಷ್ಟಂ’ ಎಂದು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ನುಡಿದ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಮುನಿಸು ತೋರುವ ರಾಜಕೀಯ ಮಂದಿ ತಾವು ಮಾಡಿದ್ದೇನು? ಮೊದಲು ನಾಲ್ಕು ಜಾತಿ ಇದ್ದರೆ ಈಗ 4000ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜಾತಿ ಇವೆ. ಯಾವುದೇ ಅರ್ಜಿ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಜಾತಿಯ ವಿವರದ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಇದು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವಲ್ಲೂ ಕಂಟಕ ಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಅರ್ಹರಾದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಬಂದವರು ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೇ ತಮ್ಮ ಜಾತಿಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದೇ ಎಂದು ಗೊಂದಲಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ದೇಶಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಸ್ವಾರ್ಥ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನಿವಾರಿಸದಿದ್ದರೆ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮಾರಕ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀಯುತರ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದ ಅನುಭವದ ಮೂಸೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದ ‘ರಾಜಕೀಯ ಸುಧಾರಣೆ’ ಎಂಬ ಲೇಖನವಂತೂ ಇಂದಿನ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಮನನ ಮಾಡಬೇಕಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಕೈಗನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳಾದ “ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಜೆಗೂ ಭಾರತದ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವ ಸದವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇದರ ದುರುಪಯೋಗದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರಾಜಕಾರಣಿಯೂ ದೇಶದ ಹಿತವನ್ನು ಮರೆತು ತನ್ನ ಹಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ

ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ತಮ್ಮದೊಂದು ಪಕ್ಷ ಕಟ್ಟುವುದೇ ಉತ್ತಮ ಉಪಾಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಪಕ್ಷ ಕಟ್ಟಲು ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ.

“ಮೇಲು ನೋಟಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳ ಘೋಷಣೆಯ ಉದ್ದೇಶವೂ ಒಂದೆ; ರಾಷ್ಟ್ರ ಕಲ್ಯಾಣ, ಜನಸೇವೆ, ಸುಖೀರಾಜ್ಯದ ನಿರ್ಮಾಣ. ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೂ ಒಂದೇ ಆದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಪಕ್ಷಗಳ ಗೊಂದಲವನ್ನೇಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕು?”

ಶ್ರೀಯುತ ರಾಮಶರ್ಮರವರು ರಾಜಕೀಯದ ಯಾವುದೇ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಿಗೂ ತಕ್ಷಣ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸತ್ವಯುತವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೇಳುಗರು ಆಕರ್ಷಿತರಾಗುವಂತೆ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಸರಳವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲೂ ಪರಿಣಿತರಾದುದರಿಂದ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆಳಿದವರ ರೀತಿಯ ಅರಿವು ಅವರಿಗಿತ್ತು. ರಾಜಕೀಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚೆ ಇಡುವವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಸ್ವಾರ್ಥ ಲಾಲಸೆಯಿಂದ ಅಧಿಕಾರದಾಸೆಗಾಗಿಯೇ ಪಕ್ಷಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದುದರೊಬ ಕಟು ಸತ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದಿಲ್ಲವಾದರೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಪಕ್ಷಗಳ ಮುಖಂಡರ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಏನಿದೆ? ಈ ಹಲವಾರು ಪಕ್ಷಗಳ ಗೊಂದಲದಿಂದ ಯಾವ ಪಕ್ಷವೂ ನಿಚ್ಚಳವಾದ ಬಹುಮತ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಸರಕಾರ ರಚಿಸಲು ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ಪಕ್ಷಗಳ ಬೆಂಬಲ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀಯುತರು ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಓದುಗರ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾರೆ, “ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಕ್ಷವೂ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಲು ಸ್ವಾರ್ಥಲಾಲಸೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಷರತ್ತನ್ನು ಒಡ್ಡುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸುವ ನಾಯಕನ ಮೇಲೆ ಪಕ್ಷಗಳ ಬೆಂಬಲದ ತೂಗು ಕತ್ತಿ ಸದಾ ತೂಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ನಾಯಕನು ದೇಶಚಿಂತನೆಯ ಬದಲಿಗೆ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನ ಉಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುಂಠಿತವಾಗುತ್ತದೆ”.

ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಲಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಜನರ ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಕು. ಹಾಗಾದಾಗ ದೇಶಚಿಂತಕ ಪ್ರಜೆಗಳು ಯುವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. 5 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅನಿರ್ಬಾಧಿತವಾಗಿ ಸರಕಾರದ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಮಹತ್ವದ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಮುಂದೆ ಬರಬೇಕು.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಒಂದು ನೋಟ

ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸುಂದರ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ರಾಮಶರ್ಮರವರು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಆರಾಧಕರು, ಕಲೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು, ಗಮಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರೆಂದೇ 'ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕೇಸರಿ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು. ಇವರು 'ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಒಂದು ನೋಟ' ಹಾಗೂ, 'ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಪರಿಸರ ಅಂದು-ಇಂದು', ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹೇಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಪರಿಸರದ ಜನಗಳ ರೀತಿನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಘಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಮಠಗಳ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಈಗ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಬೇಕಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಷದವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಭವ್ಯ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತೆಂಬ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು ತುಂಬಾ ವಿಶಾಲ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರಾದ್ದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸದೆ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ, ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಟಣೆ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ಕಾವ್ಯವಾಚನ, ಹರಿಕಥೆ ಮೊದಲಾದ ಲಲಿತಕಲೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದರು ಎಂಬ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಾಯಕ ವಿಷಯ ಇಂದಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ದಾರಿದೀಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಉಪನ್ಯಾಸ, ಭಾರತ ವಾಚನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಒಳ್ಳೆಯ ಗಮಕಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಹಾಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಸಹ. ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಣತೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಹಣತೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಾ ಸಾವಿರಾರು ಸಾಲು ದೀಪ ಬೆಳಗುವಂತೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು. ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಸಮಾಜಹಿತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಕಾರಣವಾಯಿತು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

'ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಪರಿಸರ ಅಂದು-ಇಂದು' ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ತಾವು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟಿರುವ ಪ್ರಕೃತಿಸೌಂದರ್ಯ ಇಂದಿನ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ನಗರದ ನಡುವೆ ನಾಶವಾಗಿದೆ; ಯಾಂತ್ರಿಕ ಬದುಕಿನ ಮಧ್ಯೆ ಜನರ ಪರಸ್ಪರ ಒಡನಾಟ, ಆತ್ಮೀಯತೆ, ಆದರ, ಉಪಚಾರವೆಲ್ಲವೂ ಕೃತಕತೆಯ ರೂಪ ಹೊಂದುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಕಹಿ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಾವು

ಯುವಕರಾಗಿದ್ದಾಗ ಅನುಭವಿಸಿದ ಸ್ನೇಹಸುಧೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ 80ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ವಿವರಿಸಿರುವ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಲೇಖನ ಇಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯವರು ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿರುವ ಅಗತ್ಯ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಲೇಖಕರು ತಿಳಿಸಿದಂತೆ 50 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲ ರಂಗದಲ್ಲೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವ, ಆತ್ಮೀಯತೆಯ ಭಾವವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ, ವಿನಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಈಗ ತೀವ್ರಗತಿಯ ಆಲೋಚನೆ, ಅಹಂಭಾವದ ಮುನ್ನುಗ್ಗುವಿಕೆ, ಸ್ವಾರ್ಥಪರ ಗುಣಗಳು, ತೀವ್ರಗತಿಯ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಂದು ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯ ಯಾವಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಅಲ್ಲಿನ ನಿಸರ್ಗ ಸೌಂದರ್ಯದ ಅನುಪಮ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಪುಲಕಿತರಾದರೆ ಇಂದು ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯ ಯಾವ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಮಲೆನಾಡೋ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯೊ ಎಂಬ ವಿಸ್ಮಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿಗಳ ಗಂಟೆಗಳ ರ್ಯುಂಕಾರಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಬಸ್ಸು ಲಾರಿಗಳ ಕರ್ಕಶ ಧ್ವನಿ ಕಿವಿಗೆ ಮೊಳಗುತ್ತದೆ. ಅಂದು ಹಳ್ಳಿಯವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಹಜತೆ ಮಾಯವಾಗಿ ಕೃತಕತೆಯ ಸೊಲ್ಲು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಜನರ ಮಧ್ಯೆ ಈಗ ಗೌರವಾದರಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಅಂದಿಗಿಂತ ಇಂದು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶ ದೊರೆತಿರುವುದು ಸಂತಸದ ವಿಷಯವಾದರೂ ವಿದ್ಯೆ ಬಾಳನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಹಿಂದೆ ಸಂಕೇತಿ ಅಗ್ರಹಾರವಾಗಿದ್ದ ಬಸವಾನಿ

ಸಂಕೇತಿ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಯುತ ಬಸವಾನಿ ರಾಮಶರ್ಮರವರು ಸಂಕೇತಿಗಳ ಪ್ರತೀಕರೂಪ. ಸಂಕೇತಿಗಳೆಂದರೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಸಂಪನ್ನರು, ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕಷ್ಟಸಹಿಷ್ಣುಗಳು. ತಾವೇ ನಿಂತು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಅಡಿಕೆ ಸಸಿ ನೆಟ್ಟು ವಿಳೆಯದೆಲೆ ಹಂಬು ಹಬ್ಬಿಸಿ ವೇದಪಠದಿಂದ ಅಲ್ಲೇ ಶಿಷ್ಯರಿಗೂ ವೇದ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮಹನೀಯರ ಜನಾಂಗದವರು. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಶ್ರೀಯುತರು ವೇದ, ಗಮಕ, ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಪಡೆದು “ಲೌಕಿಕವೈದಿಕಯೋನಿಷ್ಠಾತಃ ಸಮಾಗತಃ” ಎಂದು ಶ್ರೀಯವರಿಂದ ಪ್ರಂಶನೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದವರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ‘ಹಿಂದೆ ಸಂಕೇತಿ ಅಗ್ರಹಾರವಾಗಿದ್ದ ಬಸವಾನಿ,’ ಮತ್ತು ‘ಸಂಕೇತಿ ಭಾಷೆ ಎಲ್ಲಿದೆ?’ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿಪೂರ್ಣ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂದಿಗೆ 700 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಡಲೆಂದು ಸದಾಶಿವರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಣ ದಂಡನಾಯಕರಿಂದ ಆಹ್ವಾನಿತರಾದ

21ಜನ ಸಂಕೇತಿ ಪ್ರಮುಖರಿಗೆ ಬಸವಾನಿಯ ಅಗ್ರಹಾರವು ದಾನವಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿನ ಮಳೆ, ರೋಗಗಳಿಂದ ಬಸವಳಿದ ಕೆಲವು ಸಂಕೇತಿ ಪ್ರಮುಖರು ಬೇರೆ ಊರುಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ತೆಂಗಿನ ಮನೆ, ಬೇಗುವಳ್ಳಿ, ಮುಂದೆ ಲಿಂಗದ ಹಳ್ಳಿ, ಬೀರೂರು, ಶೃಂಗೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೆಲಸಿದರು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿಖರವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಶ್ರೀಯುತರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಬಸವಾನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸೋಮೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಅರ್ಚಕ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲೇ ಮುಂದುವರೆದು ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರ ವೇದಘೋಷವನ್ನು ಕೇಳಲೆಂದೇ ಜನರು ಹತ್ತಾರು ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಗಾಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

‘ಸಂಕೇತಿ ಭಾಷೆ ಎಲ್ಲಿದೆ?’

‘ಸಂಕೇತಿ ಭಾಷೆ ಎಲ್ಲಿದೆ?’ ಎಂಬ ಲೇಖನವು ಇಳಿ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸುವ ಶ್ರೀಯುತರ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಅವರ ಜ್ಞಾಪಕಶಕ್ತಿ ಶ್ರೀಯುತರ ಕೊನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. 1999ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸಂಕೇತಿ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿನ ಎ.ಆರ್. ಜಯಕೃಷ್ಣ ರವರ ಲೇಖನವಾದ ‘ಸಂಕೇತಿ ಭಾಷೆಗೆ ಒಂದು ಬರವಣಿಗೆ ಭಾಷೆ ಬೇಕು’ ಎಂಬ ಲೇಖನಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಬರೆಸಿದ ಲೇಖನ. ಇದು ಶ್ರೀಯುತರು ಸತತವಾಗಿ ವ್ಯಾಸಂಗಾಭ್ಯಾಸಿಯಾಗಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದೇಶನ. ಸಂಕೇತಿಗಳು ತಮಿಳುನಾಡಿನಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದವರೆಂಬುದು ಸರ್ವವಿದಿತ. ಸಂಕೇತಿಗಳ ಭಾಷೆ ಸಂಕೇತಿ. ಇದು ತಮಿಳು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತಮಿಳು ಕನ್ನಡವಲ್ಲದ ಕೆಲವು ಪದವಿರುವ ಭಾಷೆ. ತಮಿಳು ನಾಡಿನಿಂದ ಬಂದು ತಮಿಳು ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕನ್ನಡಭಾಷೆ ಸೇರಿಸಿ ಮಾತನಾಡುವ ಸಂಕೇತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಭಾಷೆ ಎಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಮೂಲತಃ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ತಮಿಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಳು ತೆಲುಗು ತುಳು ಭಾಷೆಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾಷೆಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ಸಂಕೇತಿ ಭಾಷೆಗೇಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಸ್ಥಾನ ಕೊಡಬಾರದು? ಇದು ಸಾಧ್ಯವೆಂದಾದರೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭಾಷೆಯಾಗುವ ಸಂಕೇತಿ ಭಾಷೆಗೆ ಲಿಪಿರೂಪ ಕೊಡಬಾರದೇಕೆ? ಅದರ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದು ಬೇರೆ ವಿಚಾರ. ವಿಷಯ ಹೇಗೆ ಇರಲಿ ಶರ್ಮರವರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಒಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ: ಶೃಂಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿಧ್ವಂಸಗೋಷ್ಠಿಗೆ ಲೇಖರು ಸಹ ಭಾಗವಹಿಸಿದಾಗ

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಶಾಪತ್ತೂರಿನಿಂದಲೂ ಕೆಲವು ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಪಂಡಿತರು ಬಂದಿದ್ದರು (ಶಾಪತ್ತೂರು ಸಂಕೇತಿ ಜನಾಂಗದ ಮೂಲ ನೆಲೆ) ಲೇಖಕರು ಅವರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಜನ ಸಂಕೇತಿಗಳಿದ್ದಾರೆಂದೂ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಮಾತಾಡುತ್ತಾರೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದರು. ಆ ತಮಿಳು ಮಾತನಾಡುವ ಜನರ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರೇ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ್ದವರು. ತಮಿಳು ನಾಡಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರಿ, ವಡಮ, ಬೃಹಚ್ಚರಣ, ಚೋಳದೇಶ, ವಾದ್ಯಮ ಮುಂತಾದ ಉಪ ಪಂಗಡಗಳಿರುವಂತೆ ಸಂಕೇತಿಗಳೆಂಬುವರೂ ಒಂದು ಉಪ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಎಲ್ಲ ಪಂಗಡದವರಿಗೂ ತಮಿಳು ಮಾತೃಭಾಷೆಯಾದಂತೆ ಸಂಕೇತಿಗಳಿಗೂ ತಮಿಳೇ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಎನ್ನುವುದು ನಿರ್ವಿವಾದ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಮುಂದುವರೆದ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಶಾಪತ್ತೂರಿನಿಂದ ಬಂದ ಸಂಕೇತಿ ಜನಾಂಗವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೌಶಿಕ, ಬೆಟ್ಟದಪುರ, ಮಲೆನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಆಡುತ್ತಿರುವ ಸಂಕೇತಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಮೂರು ಗುಂಪಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮೂರು ಬರವಣಿಗೆಯ ಭಾಷೆ ಬೇಕೆ? ಇದು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಬದಲು ತಮಿಳರಾದ ಸಂಕೇತಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ಯಥಾ ಶರಣಂ ನಾಸ್ತಿ ಎನ್ನುವಂತೆ ತಮಿಳೇ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭೂದಾಹ

ಈ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲದೆ 'ಭೂದಾಹ' ವೆಂಬ ಅಪೂರ್ಣ ಕಥೆಯೂ ಅವರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಜೊತೆ ಇದೆ. ಬೇರೆ ಎಲ್ಲ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲೂ ಟೈಪ್ ಮಾಡಿಸಿದ ಒಂದೆರಡು ಪ್ರತಿಗಳಿದ್ದರೆ ಈ ಭೂದಾಹ ಕತೆ ಟೈಪ್ ಆಗಿಲ್ಲ. ಅಪೂರ್ಣ ಕತೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

'ಭೂದಾಹ' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಭೂನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒಬ್ಬ ಮರಿಪುಡಾರಿಯ ಜೀವನದ ರೀತಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕಾಶನೆಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹೇಗೆ ಚಾಣಾಕ್ಷತನದಿಂದ ಅರ್ಜಿದಾರರಿಂದ ಲಂಚ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಯಾವ ಯಾವ ಉಪಾಯ ಹೂಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಭೂನ್ಯಾಯ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೂ, ವಕೀಲರಿಗೂ, ಅರ್ಜಿದಾರರಿಗೂ ಆಪ್ತವಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅವರ ನಡುವೆ ಓಡಾಡುತ್ತಾ ಎಲ್ಲರ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದರ ಚಿತ್ರಣ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಬಂದಿದೆ.

ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ

* * * * *

ಶ್ರೀಯುತ ರಾಮಶರ್ಮರವರು 1998ರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸುಮಾರು 85ನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ 'ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ'ಯನ್ನು ಬರೆಸಿ ಓದುಗರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಯಾರು ಪರ್ಯಟನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದುತ್ತಾರೋ (ದೇಶ ಮತ್ತು ಕೋಶ ಓದು) ಅಂಥವರ ಅನುಭವ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಜನಜೀವನದ ಮಧ್ಯೆ ಬದುಕಿ ಬಾಳಿ ಹೊಸ ಅನುಭವ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಯುತ ಬಸವಾನಿ ರಾಮಶರ್ಮರ ಜೀವನ ನಿರ್ದರ್ಶನವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀಯುತ ರಾಮಶರ್ಮರು ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಪಂಡಿತರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ, ಸಾಹಿತಿಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ, ಗಮಕ ಪಂಡಿತ, ವಾಗ್ಮಿಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ, ಪರ್ವತರ್ಪಣ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಪತ್ರಿಕಾರ್ಥರಾಗಿ 'ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಪತ್ರಿಕಾದರ್ಶಿನಿ' ಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಪರಿಚಯ ಓದುಗರಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿಯೂ 'ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರು' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಹೆಸರು ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿದೆ.

ರಾಮಶರ್ಮರವರ ವೈದಿಕ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಮಠಗಳಿಂದ ಬಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರಾಗಿ ಪಡೆದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು, ಅನೇಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಸನ್ಮಾನ ಪತ್ರಗಳು ಅವರ ಗ್ರಂಥಭಂಡಾರದಲ್ಲಿವೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು, ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಗಳು, ಎಸ್.ಎಲ್. ಭೈರಪ್ಪನವರು, ತರಾಸುರವರು ಮುಂತಾದ ಖ್ಯಾತ ನಾಮರು ಬರೆದ ಪತ್ರಗಳು, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಬರೆದ ಪತ್ರಗಳು ಸಹ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಶ್ರೀಯುತ ರಾಮಶರ್ಮರು ಬರೆದಿರುವ ಹಲವಾರು ಪತ್ರಗಳು ಅವರ ಪತ್ರಲೇಖನದ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಯೂ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಎಲ್ಲರ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಯುತ ಬಸವಾನಿ ರಾಮಶರ್ಮರವರು ವಿನಯವಂತರು. ತಮ್ಮ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಹಲವಾರು ಘಟನೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರಿಗೆ ಶೃಂಗೇರಿಯ ಶಾರದಮ್ಮನವರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಹೂವಿನ ಹಾರ ನೀಡಿದ್ದು, ಡೆಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಶಂಕರದಯಾಳ ಇತರ ಲೇಖನಗಳು ತಮ್ಮ ವೇದಘೋಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಂಸೆ ಪಡೆದಿದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು.

ಪತ್ರಕರ್ತರಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಬರೆದ ಲೇಖನಗಳು, ಸಮಾಜದ ಓರೆಕೋರೆಯನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ ಬರೆದ ಲೇಖನಗಳು, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿ ಬರೆದ ಲೇಖನಗಳು, ಸಾಹಿತಿಯಾಗಿ ಜನಮನ ರಂಜನೆಗೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಲೇಖನಗಳು, ಕತೆಗಳು, ವಿದ್ಯಾಭೂಷಣರಾಗಿ ವೇದದ ಬಗ್ಗೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ

ಬಗ್ಗೆ, ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಮುಖದಿಂದ ಸಮಾಜದ ಹಿತವನ್ನೇ ಧೈಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರೆದ ಲೇಖನಗಳಿವೆ. ಬರೆದುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಭಾರತದ ಉದ್ಧಾರದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದವರು. ವಿದ್ಯೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ರೈತರ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತರಾಗಿ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಡಿತ ಪಾಮರರಿಂದಲೂ ಪ್ರಶಂಸೆ ಪಡೆದರೂ ಬೀಗದೆ ಬಾಗುತ್ತ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಗುಣವಂತರು. ತಮ್ಮ ಬದುಕು ಸಾರ್ಥಕತೆ ಪಡೆಯುವುದು ಜನತೆಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಪಡೆದರೆ ಮಾತ್ರ; ಅದೇ ಮಹಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಎನ್ನುವ ಶ್ರೀಯುತ ರಾಮಶರ್ಮರು 2000ದಲ್ಲಿ ದೇಹಕ್ಕೆ ಕೊನೆ ಪಡೆದರು. ಅವರ ಹೆಸರು ಇಂದಿಗೂ, ಮುಂದೂ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ಅಜರಾಮರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

37. ನಿರೀಕ್ಷೆ

- ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರನ್

ಬಸವಾನಿ ರಾಮಶರ್ಮರು ಬರೆದ ನಾಲ್ಕು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ 'ನಿರೀಕ್ಷೆ' ಅವರು ಬರೆದ ವೈಚಾರಿಕ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ 'ಮೈತ್ರಿ' ತುಂಬ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಪುಸ್ತಕ. ಮಂತ್ರಾರ್ಥವನ್ನುಳ್ಳ 'ಶ್ರೀನಾರಾಯಣೋಪನಿಷತ್', ಅಲ್ಲದೆ 'ಕುಂದಾದ್ರಿಯ ಸೊಬಗು' 'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಸವಿನೆನಪುಗಳು' 'ಶ್ರೀರುದ್ರಾಧ್ಯಾಯ' ಅವರಿಂದ ಬಂದಿವೆ. 'ಶಿವಾರ್ಪಣಂ' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತರಾಸು ಅವರ ಒಡಗೂಡಿ ಸಂಪಾದಿಸಿಯೂ ಇದ್ದಾರೆ.

'ನಿರೀಕ್ಷೆ ಅಥವಾ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯವಿಲಾಸ'. 'ನಿರೀಕ್ಷೆ'ಯು ಎರಡು ನಾಲೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಕಥೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ಅದು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ವಿಲಾಸದ ಪೋಷಣೆ ಪಡೆದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕುತೂಹಲವನ್ನೂ ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ನಾರಾಯಣರಾಯರ ಮಗಳು ತ್ರಿಪುರಸುಂದರಿಯು ಶಿವರಾಜನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ನಟರಾಜನು ತ್ರಿಪುರಸುಂದರಿಯನ್ನು ತನ್ನವಳನ್ನಾಗಿ ವರಾಡಬಹುದಾದ ತಿರುವಿನ

ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಔಪಚಾರಿಕ ನಿಖರವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದರ ಬಲದಿಂದ ಅವನು ಮುಟ್ಟಿದ ತೀರ್ಮಾನವು ಮಾತ್ರ ಔಪಚಾರಿಕತೆ ತನ್ನ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನಷ್ಟೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಸುಳ್ಳು ಮಾಡಿ ಶಿವರಾಜನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುವ ಕಥಾಂತ್ಯವು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಶಿವರಾಜನು ಕೊನೆಯ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಒತ್ತಡದ ಕಡೆಗೆ ಲೇಖಕರು ಗಮನಹರಿಸಿಲ್ಲ. ಅದರ ಚಿತ್ರಣದೊಂದಿಗೆ ತ್ರಿಪುರಸುಂದರಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಾದ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲ,

ವಧುವಿನ ಮನೆಯವರ ಆತಂಕ, ಶಂಕರಪ್ಪನವರ ಭೀತಿ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಂಡಿದ್ದರೆ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಯ ಸಾಂದ್ರತೆ ಅದಕ್ಕೆ ದಕ್ಕಬಹುದಿತ್ತು. ಈಗಿರುವಂತೆ ಔಪಚಾರಿಕವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಒತ್ತುಬಿದ್ದಿದೆ. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ತಿರುವು ಪಡೆದ ಕಥಾಂತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಕಥೆಯ ಜೀವ ನಿಂತಿದೆ.

‘ವಚನಭಂಗ’ ಎಂಬ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಗೌಡನ ಹಾಗೆಯೇ ರಾಜಗೋಪಾಲನ ವಚನಭಂಗವೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅವರಡೂ ಸೇರಿ ವಾಸಂತಿಯನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ದುರಂತ ಇಲ್ಲಿದೆ. ವಚನಭಂಗ ಮತ್ತು ಜೀವಭಂಗಕ್ಕಿರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಕೊಂಡಿಯೇ ಉಳಿದ ವಿವರ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಗೌಡನು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ, ನೈತಿಕತೆ ಇಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯ ಶೋಷಕ. ಜನರು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವುದು ಶೋಷಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಶಂಕರಯ್ಯ ಒಂದೂವರೆ ಲಕ್ಷ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ತೋಟವನ್ನು ನಲವತ್ತೈದು ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಮಾರಲು ಮುಂದಾಗುವುದು ಇಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಒತ್ತಡದಿಂದ. ಸಿದ್ಧಪ್ಪಗೌಡನ ಗುಂಡಾಗಿರಿಯಿಂದಾಗಿ ಇತರ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮಗಳ ಮದುವೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ಜೀವನಾಧಾರವಾದ ತೋಟವನ್ನು ಮಾರಲು ಹೊರಟವನು ಶಂಕರಯ್ಯ. ಅದು ಯಾರ ಬಾಳಿಗಾಗಿ ತ್ಯಾಗವಾಗಬೇಕೆಂದು ಶಂಕರಯ್ಯ ಬಯಸಿದನೋ ಅಂಥ ವಾಸಂತಿಯೇ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ತೋಟದ ಅಸ್ತಿತ್ವವು ಅರ್ಥ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ವಾಸಂತಿ ಮತ್ತು ಮೇರಿಯರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವಾಗಲೂ ಯಾವ ಹಂತದಲ್ಲೂ ರಾಜಗೋಪಾಲನನ್ನು ತುಮುಲ ಕಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ವಾಸಂತಿಯದು ಲಜ್ಜೆಯ ಹೆಚ್ಚೆ, ಮೇರಿ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೇ ಆಕ್ರಮಣಶೀಲಳು. ಜಾತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ರಾಜಗೋಪಾಲನನ್ನು ಕಾಡುವುದಿರಲಿ, ಮನೆಮಂದಿಯನ್ನೂ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕಾಡಿದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜವು ಜಾತಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ನಿರ್ಲಿಪ್ತವಾಗಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು

ಇನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯ ನವಯುಗದ ವಿವೇಚನಾತ್ಮಕವಾದ ವಿವೇಚನಾತ್ಮಕವಾದ ಮುಕ್ತಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ರಾಜಗೋಪಾಲ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ವಸಂತ ಮೇರಿಯರ ಬಗೆಗೆ ರಾಜಗೋಪಾಲನ ಸ್ವಂದನವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವ ಸರಣಿಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸಹಜತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ, ಪ್ರೇಮವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಅಷ್ಟು ನಿರ್ಲಿಪ್ತವಾಗಿರಲಾರದೇನೋ?

‘ಜೋಡುಬೀಗ’ ಒಂದು ಸಾಧಾರಣ ವಸ್ತುವುಳ್ಳ ಕಥೆ. ಮೊದಲು ಬಲು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಓಡಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದವನು ರಾಜೇಶ್ವರಿಯ ಗಂಡ ರಮೇಶಕುಮಾರ. ನವವಿವಾಹಿತಿಯ ಕನಸಿನ ಸಂಸಾರರಥ ಬೇಗ ಮುಗ್ಧಿಸಿತು. ಗಂಡನು ಮತ್ತಾರದೋ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನೋದಿ ರಾತ್ರಿ ತಡವಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬರತೊಡಗಿದ. ಅಸಹನೀಯವಾದ ಈ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ಆಕೆ ತೊಲಗಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಜೋಡುಬೀಗದಿಂದ. ರಮೇಶನು ಪತ್ರಿಕೆ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಮನೆಯ ಎರಡೂ ಬಾಗಿಲುಗಳಿಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕಿ ಅವನನ್ನು ಪೇಚಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ ಈ ಕಥೆಯ ಗೋಪುರ. ಆ ಮೂಲಕ ಈ ದಂಪತಿ-ಜೋಡಿ ಮತ್ತೆ ಪ್ರೇಮದ ಬೀಗದಿಂದ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ; ಸಂಸಾರವು ಸಲ್ಲಾಪದ ಮೊದಲ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಪೊಲೀಸ್

* * * * *

ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್‌ನೂ ಈ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಸೆ ನೀಡುವುದು ರಹಸ್ಯ ತಂತ್ರದ ಸೂಚನೆಯನ್ನಷ್ಟೇ ನವುರಾಗಿ ನೀಡಿ ಕಥೆಗೆ ಮಹತ್ವ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಹಳೆಯೂರು ಈಗ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ, ಅದು ಬಾಹ್ಯಚರೆಯಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ನವವಿವಾಹಿತರು ತಮ್ಮ ಮಧುರ ವೈವಾಹಿಕ ಜೀವನದ ಸೊಬಗನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂಲಭೂತವಾದ ಆ ಸೊಬಗಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಬಹುದಾದುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸ್ವಾಗತ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜೇಶ್ವರಿ ಒಂದು ತಂತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸಬಲ್ಲಳು, ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲಳು. ತಾನೇ ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಲ್ಲಳು; ಸಂಧ್ಯೆ, ಜಪ, ಓದಿನಲ್ಲಷ್ಟೆ ತಲ್ಲಿನವಾಗಿ ಸದಾಚಾರದಲ್ಲೇ ಇರುವ ಗಂಡನಾದರೂ ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರಳು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಧಾರಣವಾದ ವಸ್ತುವಾದರೂ ಕಥೆ ತನ್ನ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

‘ನಿರೀಕ್ಷೆ’, ‘ವಚನಭಂಗ’ ಎಂಬ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಹುಮುಖ ಪ್ರಣಯವಿದ್ದರೂ ‘ಓ ಅವಳೇ ಇವಳು’ ಎಂಬ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಚಿತ್ರ ಸಾಂದ್ರವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ಮಂಗಳಾಂಗಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ರಂಗ ಮತ್ತು ಗೋಪೀನಾಥರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಾಗುವ ಪ್ರೇಮಾಂಕುರ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗೋಪೀನಾಥನಂತೂ ಮಂಗಳೆಗಾಗಿ ಸರೋಜಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದವನು. ಆದರೆ ನಿರ್ಣಯ ಮಾತ್ರ ನಂಜಪ್ಪನವರ ಒಂದು ಕಾಗದದ ಮೂಲಕ ಸರಳವಾಗಿ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ರಂಗ ಮತ್ತು ಮಂಗಳಾಂಗಿಯರು ಒಂದಾದಾಗ ಗೋಪಿಯ ಮಾನಸಿಕ ಕ್ಷೋಭೆ ಹೇಗೆತ್ತೆನ್ನುವುದರ ಚಿತ್ರಣ ಇಲ್ಲಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ಮಂಗಳೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇದನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಆದರೆ ಪರಸ್ಪರ ಯಾರನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯದೆ ವಧು ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಂಗ, ಮಂಗಳಾಂಗಿ ಎದುರುಬದರಾದ ಪ್ರಸಂಗ ಕಥೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮುಗಿವು ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ರಾಮಶರ್ಮರ ಕಥೆಗಳೆಲ್ಲ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುವು. ಸುಖಾಂತ, ದುರಂತ ಎರಡೂ ಇಲ್ಲಿವೆ. ಸ್ವತಃ ವೈದಿಕರಾದ ಶರ್ಮರು ಹಲವು ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಂಡವರು. ಅವರಲ್ಲಿ ವಸ್ತುವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಧಾರಾಳ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಎಷ್ಟು ವೈದಿಕರೋ ಅಷ್ಟು ಲೌಕಿಕರೂ ಹೌದು. ಅವರೊಬ್ಬ ಸಮಾಜಸೇವಕ, ಸುಧಾರಣಾವಾದಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರ, ಕೃಷಿಕ. ಆದರೆ ಅವರು ವಿವಾಹದ ವಿವಿಧ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕುತೂಹಲ ತಾಳಿದ್ದಾರೆ. ಕಥಾನಾಯಕ ನಾಯಕಿಯರೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಚೆಲುವರೆ. ಕೇವಲ ಘಟನೆಗಳ ಮೇಲುನೋಟದ ವೈವಿಧ್ಯದಲ್ಲೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯದಲ್ಲೂ ಲೇಖಕರು ತೃಪ್ತರು. ಪಾತ್ರಗಳ ಅಂತರಾಳದ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನಾಗಲಿ

ಸಂಘರ್ಷವನ್ನಾಗಲಿ ಅವರು ಸ್ವರ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನೇರವಾದ ಪ್ರಸಂಗನಿರೂಪಣೆ ಇಲ್ಲಿನ ರೀತಿ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾನದಂಡದಿಂದ ಅಲೆಯುವುದಾದರೆ ಕಥೆಗಳು ಸರಳವೆನಿಸಿದರೂ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೇ ಅವು ಸಾರ್ಥಕ ಪಡೆದಿವೆ. ಅದು ಲೇಖಕರ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಉದ್ದೇಶದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ನಿಜವಾದುದು.

38. ಭಕ್ತರ ಕಥಾಕೋಶ; (ಸುಮಾರು 165 ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಕಥೆಗಳು)

ಮುನ್ನುಡಿ

- ಎಲ್.ಎಂ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಕಥೆಗಳು, ಭಾರತ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಗಳು ಸತ್ಯವೇ ಅಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದು ಓದುಗರ ವಿವೇಚನೆಗೆ ಬಿಟ್ಟದ್ದು; ಆದರೆ ಈ ಕಥೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುವ ಸತ್‌ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಸತ್ಯ ಬದುಕಿಗೆ ಆದರ್ಶವಾದ ಭಕ್ತಿ ಕಥೆಗಳಿವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಥೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವು ಆದರ್ಶ ರಾಜ್ಯ ಕಟ್ಟಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಬಲ್ಲಷ್ಟು ನಿರ್ದುಷ್ಟ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ. ಈ ಕಥೆಗಳಲ್ಲದೆ ಉಳಿದ ಭಕ್ತರ ಚರಿತ್ರೆಯೆಲ್ಲವೂ ಸತ್ಯಕಥೆಗಳು. ಆದರೆ ಈ ಭಕ್ತರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಪವಾಡಗಳು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಓದುಗರ ನಂಬುಗೆಗೆ ಬಿಟ್ಟದ್ದು. ನಾನು ನಂಬುತ್ತೇನೆ.

ನಮಗೆ ಭಕ್ತರ ಬದುಕು ಆದರ್ಶ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ವಂದ್ಯರು. ಪ್ರಾತಃ ಸ್ಮರಣೀಯರು. ಬಹಳಷ್ಟು ಕಥೆಗಳು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿವೆ ಎಂಬುದು ನಿಜ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಧ್ಯಾನ ಪೂಜೆಯಲ್ಲದೆ ಅವರ ಬದುಕಿಗೆ ಅನ್ಯ ಕೋನಗಳಿಲ್ಲ.

ಅಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತಿರಸವೇ ಇಡೀ ಕೃತಿಯ ಮುಖ್ಯರಸವಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಾಮರಸ್ಯ, ಒಂದುತನ ಸಹಜ. ಒಟ್ಟಂದದಲ್ಲಿ ರಮಣೀಯವಾದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಯಾರ ಕಥೆಯನ್ನೂ ಗೌಣಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ.

ಈ ಕತೆಗಳನ್ನು ನನ್ನ ತಂದೆ ದಿವಂಗತ ಪಂಡಿತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಅವಧಾನಿಗಳು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಪಾನ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ನನ್ನ ಮೇಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ನಾನೆಂದೂ

ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಈ ಗುಣವೊಂದೇ ನಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಬಂಗಾರವಾಗಿಸುವುದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. 'ಸತ್ಯಂವದ' ಎಂಬುದು ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ 'ಧರ್ಮಂಚರ' ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿಯು ಬದುಕಿನ ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯ ಆದರ್ಶವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಕಥೆಗಳು ನನಗೆ ಕಲಿಸಿದ ಪಾಠಗಳು ನಿತ್ಯ ನನ್ನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಅನುರಣಿತವಾಗಿವೆ. ನೆನಪಿನಿಂದ ಕೆಲವಷ್ಟನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಓದುವ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಈ ಗುಣಗಳು ತೋರುವುದಾದರೆ ಹೆತ್ತವರ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಎಣೆಯಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳೂ, ಪೋಷಕರೂ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಈ ಕತೆಯನ್ನು ಓದಿಸಬೇಕು. ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಕಥೆ ಓದಿಸಿ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಬಿನ್ನಹ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಕೆಳಕಾಣಿಸಿದ ಗುಣಗಳೇ ನನ್ನ ಬಿನ್ನಹಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವಿರಿ. ಈ ಗುಣಗಳು ನಾವು ಕೇಳದ ನೋಡದ ಗುಣಗಳಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಬಿಂಬಿತವಾದಾಗ ಓದುಗನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಕ್ತಿ. ಉಳಿದಂತೆ ಆ ಗುಣಗಳು: ಹಿತ, ಸಾನುರೂಪ, ಸತ್ಯಧರ್ಮ ಸದಾಚಾರ, ವಿನಯ, ಲಜ್ಜಾ, ಕ್ಷಮಾ, ಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ತಪಸ್ವಿತ್ವೆ, ದಾನ, ಯಮ(ನಿಗ್ರಹ), ನಿಯಮ, ಯಜ್ಞ, ಯೋಗ, ಜಪ ತಪ, ಅಧ್ಯಯನಶೀಲತೆ, ಪೂಜೆ, ಧ್ಯಾನ, ಧಾರಣೆ, ಗುರುಭಕ್ತಿ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಮಂತ್ರ, ಜ್ಞಾನ, ತೃಪ್ತಿ, ಅತೃಪ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ, ಭಜನಾನಂದ, ಶಾಂತಿ, ಸಮತಾ, ಭೂತದಯಾ, ನಿರಹಂಕಾರ, ನಿಸ್ಸಂಗತಾ, ಭಕ್ತಿಪರಾಯಣತಾ, ಪಾಪತಾಪ ನಿವಾರಣತಾ, ಸತ್ಸಂಗ ನಿರಾಲಸ್ಯ, ಧೈರ್ಯ, ಅಖಂಡ ಭಜನೆ, ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಸೌಮ್ಯ ಸ್ವಭಾವ, ಮೃದುವಚನ, ಶಾಂತವೃತ್ತಿ, ಮುಗ್ಧಗ್ಗೆ, ಸರಳತೆ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಔದಾರ್ಯ, ವೇದ ವೇದಾಂಗ ದರ್ಶನ ಜ್ಞಾನ, ಅಪರಿಗ್ರಹ, ನಮ್ರತೆ, ನಮ್ಯತೆ, ನಿಷ್ಕಾಮಭಾವ, ಧ್ಯಾನಶೀಲತೆ, ದಾನಶೀಲತೆ, ಮಾರ್ದವತೆ, ದುರಾಶೆ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಸಂಯಮ, ಸಮದೃಷ್ಟಿ, ಮಧುರಭಾಷೆ, ಗುರುಹಿರಿಯರ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ವಿಧೇಯತೆ.

ಈ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಗುಣಗಳಲ್ಲದೆ ನೇರವಾಗಿ ಉಪದೇಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸಂದರ್ಭವಶದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಕೆಲವು ವಾಕ್ಯಬೃಂದಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಉದಾಹರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೃತಿಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಲು ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಪ್ರಹ್ಲಾದನು ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಾಗಲೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ರಾಕ್ಷಸಕುಲದ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಿತವಚನ: “ಮಿತ್ರರೇ, ಮನುಷ್ಯಧರ್ಮ ಬಹು ದುರ್ಲಭವಾದುದು, ಯಾವಾಗ ಮೃತ್ಯು ನಮ್ಮನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಿಡುವುದೋ ತಿಳಿಯದು.

“ಬದುಕಿರುವಾಗಲೇ ಭಗವತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ಹಾನಿ. ಮನೆಬಾಗಿಲು, ಹೆಂಡತಿಮಕ್ಕಳು, ಧನದಾನ್ಯ ಇವೆಲ್ಲಾ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೇ. ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಸುಖ ದೊರೆಯುವುದು. ವಿಷಯೋಪಭೋಗಗಳು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ನರಕವನ್ನು ಕೊಡಿಸುವುವು. ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ಜಾಗ್ರತೆ ಭಗವತ್ ತೃಪ್ತಿ ಸಾಧನವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ದೇವರು ಎಲ್ಲೋ ದೂರದಲ್ಲಲ್ಲ. ಅವನು ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಭಗವಂತನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೆಳೆಯನು; ಅವನನ್ನು ಪಡೆಯಲು ವಿದ್ಯೆ ಬೇಕು, ಕುಲಬೇಕು, ಅನೇಕ ಪೂಜಾಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳು ಬೇಕು, ಎಂದೇನೂ ಹೆದರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆ ದಯಾಮಯನು ಪ್ರೇಮವೊಂದರಿಂದಲೇ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವನು. ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ದಯೆ ತೋರುವುದೇ ಅವನ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಾದ ಪೂಜೆಯು. ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗೂ ಎಂದೆಂದೂ ಕಷ್ಟ ಕೊಡಕೂಡದು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ದೇವರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಬೇಕು.”

ದಾಂತ ಮುನಿಗಳು ಭದ್ರಕನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶ :

1) ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಾನುಕೂಲ ನಡವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವನೇ ಸಜ್ಜನನು.

2) ಕಾಮಿನಿ ಕಾಂಚನಾದಿಗಳ ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿಗೆ ಕಾಮವೆಂದು ಹೆಸರು. ಅಪಮಾನ ನಿಂದೆಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಬೇಗೆಗೆ ಕ್ರೋಧವೆಂದು ಹೆಸರು. ಪರಧನಾಪೇಕ್ಷೆಯು ‘ಲೋಭ’. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ, ನನ್ನ ಮಗ, ನನ್ನ ಕುಟುಂಬ ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನವೇ ಮೋಹ. ತನ್ನ ಧನ, ಬಲ, ಗುಣಗಳ ಮೇಲಿನ ಅಹಂಕಾರವೇ ಮದ. ನನ್ನ ಸಮಾನರಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವನೆಯೇ ಮತ್ಸರ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು.

3) ಬೇರೆಯವರ ಕಷ್ಟ ನಿವಾರಣೆಚ್ಚೆಗೆ ‘ದಯೆ’ ಎಂದು ಹೆಸರು. ತನಗೆ ದೊರೆಯುವ ತೃಪ್ತಿಗೆ ಶಾಂತಿಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಕೆಟ್ಟಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವಿಕೆಗೆ ‘ದಲ’ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಸುಖ-ದುಃಖ, ಶತ್ರು-ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿ ಸಮಭಾವನೆಯೇ ‘ಸಮದೃಷ್ಟಿ’. ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ ಧೂಪ, ದೀಪ, ನೈವೇದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ

ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೇ 'ಪೂಜೆ'.

4) ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡದಿರುವುದು, 24 ಘಂಟೆ ಉಪವಾಸ ಇರುವುದು, ಅಹೋರಾತ್ರಿ ವ್ರತ, ವಿಷ್ಣುಸ್ಮರಣೆ.

5) ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ, ನರಯಜ್ಞ, ದೇವಯಜ್ಞ, ಪಿತೃಯಜ್ಞ, ಭೂತಯಜ್ಞ ಈ ಐದೂ ಜ್ಞಾನಾಚರಣೆ.

6) ಓಂ ನಮೋವಾಸುದೇವಾಯ ಎಂಬುದು ಮಂತ್ರಜಪ, ಭದ್ರಕನು ಮಹದಾನಂದದಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡನು. ದಾಂತಮಹಾ ಮುನಿಗಳಿಗೂ ದೈವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಯಿತು.

ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಉಪದೇಶ ಸಂಗ್ರಹ ಹೀಗಿದೆ:

1. ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿರಂತರ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಿ.
2. ಕರ್ಮಾನುಸಾರ ಸುಖ ದುಃಖಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯ.
3. ಸುಖ ಬಂದಾಗ ದೇವರನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ, ದುಃಖ ಬಂದಾಗ ನಿಂದಿಸಬೇಡ.
4. ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಗಳು ಭಗವದರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಿರಲಿ.
5. ಸಂಸಾರದ ಜಂಜಾಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ನಿಮ್ಮ ಸಮಯ ಕಳೆಯದಿರಿ.
6. ವಿಚಾರ, ಶ್ರವಣ, ಧ್ಯಾನ ಸ್ಮರಣೆಗಳಿಗಿಂತ ಬೇರೆ ದೊಡ್ಡದಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.
7. ಭಗವಂತನ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ದೊರೆಯುವುದು.
8. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನವಾದುದು ಬೇರೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ.
9. ಸಮಸ್ತ ಜೀವಿಗಳೂ ಭಗವಂತನ ಅಧೀನ, ಅವನಲ್ಲಿ ನಂಬಿದರೆ ಸುಖಾನುಭೂತಿ.

ಪಂಡಿತ ಮದನಮೋಹನ ಮಾಳವೀಯರ ಮಾತುಗಳು :

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ನಿಯಮಗಳು ಆಜೀವ ಪರ್ಯಂತ ಪರಿಪಾಲಿಸತಕ್ಕವುಗಳು. ಕೇವಲ ಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿಯೇ ವಿವಾಹವು ಹೊರತು ವಿಷಯಭೋಗಗಳಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ವಿವೇಕವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪರೋಪಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ಮತ್ತು ಇತರರ ಹಿತಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕು. ಪಾಪವೇನಾದರೂ ಸಂಘಟಿಸಿದರೆ ಶುದ್ಧವಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆದಾದ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ಪಾಪವು ಸಂಘಟಿಸದಂತೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರಬೇಕು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಯಂಕಾಲ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮತ್ತು ಈಶ್ವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಇವು ಅವಶ್ಯಕ. ಸ್ನಾನ ಮತ್ತು ಮಡಿಬಟ್ಟೆಗಳಿಂದ ಶರೀರವನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಧ್ಯಾನ ಭಜನೆಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೃದುಮಧುರವಾದ ನುಡಿಗಳಿಂದ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಇಡೀ ದೇಹವು ಪವಿತ್ರಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನಭಜನೆಗಳಿಂದ, ಮಾತಾಪಿತೃ ಗುರುಸೇವೆಗಳಿಂದ, ಪ್ರಾಣಿಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಅಹಿಂಸಾಪಾಲನೆ, ದೇಶಸೇವೆ, ಜಗತ್ತೇವೆ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈ ಶರೀರದಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದು, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಿಂದಿರುವುದು, ವ್ಯಾಯಾಮ ಮಾಡುವುದು, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ದೇಶಸೇವೆ, ಜಗತ್ತಿನ ಸೇವೆಗಳ ಧ್ಯಾನವು ಲೋಕಸನ್ಮಾನ ಪಡೆಯುವುದು. ಇವು ಸದಾ ಇರಬೇಕಾದ ಸಜ್ಜನರ ಲಕ್ಷಣಗಳು, ವಿಧ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಈ ಶರೀರದಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆಜೀವಪರ್ಯಂತ ಆಚರಿಸಲೇಬೇಕು. ಇವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಪರಮಧರ್ಮ.

ಇಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆ ಸರಳವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ. ಓದುವ ಮಕ್ಕಳ ಭಾಷೆಯೂ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಲಿ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ. ನಾನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಲಿತವಲ್ಲ, ಆದರೆ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರ ಭಾಷೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ತೋರಿದೆ. ಇದರ ಸವಿ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಲಿ.

ಮೊದಲ ಮಾತು

— ಎಲ್.ಎಮ್.ಎಲ್. ಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ನಮ್ಮ ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಸಾಧನೆಯು ನಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ ದಾರಿದೀಪ ಆಗಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಕಡೆಯ ಪಕ್ಷ ದಿನಕ್ಕೊಬ್ಬರ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದಿ ಮನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಅವರ ಬದುಕು ಬಂಗಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಣವೊಂದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು, ಬದುಕು ಹಸನಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಭಾವ ತಪ್ಪು. ಇಲ್ಲ. ಹಸನಾಗುವುದು ಇಂಥ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದುವುದರಿಂದ, ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೃತಿಯು ಕರ್ಣಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನನಗೆ 'ಪುರಾಣನಾಮ ಚುಡಾಮಣಿ'—ಕೃತಿಯು ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟವಾದ ಪುಸ್ತಕ. ಬೇಕಾದ ಪುರಾಣ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪೂರ್ಣ ವಿವರ ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ತರಹ ಪುರಾಣವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬದುಕಿನ ಪೂರ್ಣಚಿತ್ರ ಕೊಡಬಲ್ಲ ಕೃತಿಯೊಂದಿದ್ದರೆ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಭಾವ, ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವಿಚಾರ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವರು ನೂರಾರು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಈ ಘಟನೆ ನಡೆದು 40 ವರ್ಷವಾಯಿತು. ಈಗ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲೇ ಬೇಕೆಂಬ ಹಠವುಂಟಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು

ಕಥೆಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಅಣಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ಮಾಧವ ಶಾಸ್ತ್ರೀ ಮತ್ತು ವೆಂಕರಮಣ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇನೂ ಸಾಧಾರಣ ಕೆಲಸವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೋಡಿ ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿದ್ದ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಮ್ಯಾಕ್ಸಿಮ್ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅಕ್ಷರ ಅಕ್ಷರ ಓದಿ ಡಿಟಿಪಿ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಅವರು ಸತತ ಒಂದು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಕಾಲ ನಿರಂತರ ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಅಚ್ಚಿಗೆ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು. ಅವರ ಶ್ರಮದ ಫಲವಾಗಿ ಇಂದು ಸುಮಾರು 165 ಕಥೆಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಕೈಲಿಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಕೆಲಸ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆದಾಗ ನಮ್ಮ ಶ್ರಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ,

ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ನಾನು ವಹಿಸಿದ ಶ್ರಮದ ನೂರರಷ್ಟು ಶ್ರಮವನ್ನು ನನ್ನ ಅಣ್ಣ ಪಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿ ಅವರದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಮೊದಲ ನಮನ.

ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಪದ್ಮಶೇಖರ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅವರಿಗೂ ಸುಂದರವಾಗಿರುವಂತೆ ಹೊರತಂದ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು ಅವರಿಗೂ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಆಶಯ ನುಡಿ

-ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ನೋಡು, ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಕೇಳು, ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಆಡು ಎಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಮಾತು. ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ನೋಡದಿರುವುದು, ಕೇಳದಿರುವುದು, ಆಡದಿರುವುದು ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದುದು. ಇಷ್ಟಾದರೆ ಯಾರೂ ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ, ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಳ್ಳೆಯತನವು ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಂಭವಾಬೇಕು, ಸಮಷ್ಟಿಗೆ ಹರಡಬೇಕು. ಆಗ ಪರಿಸರವು ಶಾಂತಿ, ಸಮಾಧಾನ, ಸಮರಸ, ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೂಡುತ್ತದೆ.

ಇಂಥ ಮಹಾ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಕಥೆಗಳ ಈ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ತರಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಂಥ 165 ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಅವರೆಲ್ಲರ ಬದುಕಿನ ಹೊರಣವೆಂದರೆ ಸನ್ನಡತೆ, ಸದಾಚಾರ, ಸದ್ಬುದ್ಧಿ, ಸದಾಶಯ. ಅವರ ಬದುಕೇ ಒಂದು ಆದರ್ಶ. ಅದು ಅನುಕರಣೀಯ. ಉತ್ತಮ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕತೆಗಳನ್ನೋದಬೇಕು. ಆದರಿಂದ ಶುಭಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು.

ಇದೂ ಲೋಕಸೇವೆಯ ಭಾಗ. ಪಂಡಿತ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಅವಧಾನಿಗಳು ವಿಶಾಲದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ರಚಿಸಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದ ಮೋಡಿ ಅಕ್ಷರದ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಈಗ ಅವರ ಮಕ್ಕಳು

ಜೀವ ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಎಲ್.ಎಮ್. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ಹಠತೊಟ್ಟು ಸತತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ತೀವ್ರ ಕಳಕಳಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವರು ಗುರುತಿಸಿರುವ ದಯ, ಶಾಂತಿ, ದಲ, ಸಮದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಪೂಜೆ ಎಂಬ ಪಂಚಮಂತ್ರವು ಅದ್ಭುತವಾದ ಬೆಳಕು. ಆ ಬೆಳಕು ಎಲ್ಲರದಾಗಲಿ.

ಇಂಥ ಬಹು ಉಪಯುಕ್ತ ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪ್ರಕಾಶನದ ವತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಅವಕಾಶಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರಿಗೂ ಅವರ ಸೋದರರಾದ ಶ್ರೀ ಎಲ್.ಎಮ್.ಎಲ್. ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರಿಗೂ, ಶ್ರೀ ಮಾಧವಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರಿಗೂ, ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟರಮಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರಿಗೂ ನಾವು ಋಣಿಗಳು.

39. ಪಂಪಭಾರತ ಕಥಾಕೋಶ (ಪಂಪನ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದ ಗದ್ಯರೂಪಾಂತರ)

ಮುನ್ನುಡಿ

- ಡಾ. ಪ್ರಭುಶಂಕರ

ಪಂಪನ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇಮಿಯೂ ಓದಲೇಬೇಕಾದ ಒಂದು ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಆದರೆ ಹಳಗನ್ನಡದ ನಿಕಟವಾದ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದವರು ಅದನ್ನು ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಓದಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅದನ್ನು ಸರಳವಾದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ತರುಣ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಶ್ರೀ ಆರ್. ಎಲ್. ಅನಂತರಾಮಯ್ಯನವರ ಈ ಕೃತಿ 'ಪಂಪಭಾರತ ಕಥಾಕೋಶ' ಬಹುಕಾಲದ ಈ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ.

ನಾವು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಲಂಡನ್ ಅಥವಾ ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಂತಹ ಮಹಾ ನಗರವನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಭಾಷೆ, ದಾರಿ, ದಿಕ್ಕುಗಳು ತಿಳಿಯದೆ ನಾವು ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರಾಗಿ

ಅಧೀರರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಆಗ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆಪ್ತರಾದವರೊಬ್ಬರು ಸಿಕ್ಕುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸೋಣ. ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸಿ, ನೋಡಲೇಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೂ ಸೊಗಸಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದರೆ ನಮಗೆ ಆಗುವ ಸಂತೋಷ ಎಷ್ಟು! ಪಂಪನ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಹಳಗನ್ನಡ ತಿಳಿಯದ ಸಹೃದಯರಿಗೆ ಅಂಥ ಆತ್ಮೀಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಈ 'ಪಂಪಭಾರತ ಕಥಾಲೋಕ'.

ಪಂಪಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಪದ್ಯಗಳಿಗೂ - ಅರ್ಥವಾಗದ ಒಂದೇ ಒಂದನ್ನುಳಿದು ಇಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಲಲಿತವಾದ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅನುವಾದವಿದೆ. ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದು ಏಕೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ 'ಗಂಧಶಾಲಿ,' 'ಆಣತಿ' ಮುಂತಾದ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಬದಲು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬೇರೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಪದಗಳು ಇಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅಂಥ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲದ ಈ ದೋಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹವಾದ ಕೃತಿ ಇದು.

ಶ್ರೀ ಅನಂತರಾಮಯ್ಯನವರು ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪಂಪನ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಇದುವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನೂ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಲೇಖನವನ್ನೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಂಪನ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾಳತವಾದ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಪನನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುವ, ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ನಿಂದಿಸುವ ಯಾವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೂ ಸೇರದೆ ಅವನ ಗುಣದೋಷಗಳೆರಡನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ತೆರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಪನನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಕವಿಕಾವ್ಯವಿಮರ್ಶೆ ಅವರ ವಿದ್ವತ್ತಿನ ಆಳವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಪನ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದಿಂದ ಅವರು ಆಯ್ದು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಗಳು ಅವರ ರುಚಿಶುದ್ಧಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

ಅವರು ಈ ಮೊದಲು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ನೀಡಿರುವ 'ವಡ್ಡಾರಾಧನ ಕಥಾಲೋಕ' ದಂತೆಯೇ ಈ 'ಪಂಪಭಾರತ ಕಥಾಲೋಕ' ವೂ ಕನ್ನಡಿಗರ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಅವರ ಅಧ್ಯಯನವು ಮುಂದುವರಿದು ಪಂಪನ ಇನ್ನೊಂದು ಮಹಾಕೃತಿಯಾದ 'ಅದಿಪುರಾಣ' ವನ್ನೂ ಅವರು

ನಮಗೆ ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹೇಗಾದರೂ ಸರಿಯೆ, ಬೇಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿಬಿಡಬೇಕು ಎಂಬ ಹಂಬಲವಿಲ್ಲದೆ, ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ, ಸದ್ಗುಣದೊಡನೆ, ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ಮಂಗಳಗಳೂ ಉಂಟಾಗಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ. ನಗಾರಿ, ಭೇರಿಗಳು ಸಹಸ್ರಾರು ಮಂದಿಯನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಬಹುದು ; ಆದರೆ ವೀಣೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚುವ ಶ್ರಾವಕರು ಹಲವರಾದರೂ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಾರೆಯಷ್ಟೆ !

ಅರಿಕೆ

- ಆರ್. ಎಲ್. ಅನಂತರಾಮಯ್ಯ

ಈಗ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೆ 'ವಡ್ಡಾರಾಧನ ಕಥಾಲೋಕ'ವನ್ನು ಬರೆದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದಲೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಓದುಗರಿಂದಲೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಬಂದಿತು. ಅದನ್ನು ರಚಿಸಲು ಪ್ರೇರಕರಾದ ಶ್ರೀ ಡಿ.ವಿ.ಕೆ ಮೂರ್ತಿಯವರೇ ಪಂಪನ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ'ದ ಗದ್ಯರೂಪಾಂತರವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸೂಚನೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರ ಆ ಸೂಚನೆ ಈಗ ಕಾರ್ಯಗತವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ನನಗೆ ತುಂಬ ಸಂತೋಷವುಂಟುಮಾಡಿದೆ.

ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಹಳಗನ್ನಡ ಚಂಪೂಕೃತಿಯಾದ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ' ಅಥವಾ 'ಪಂಪಭಾರತ'ವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಗದ್ಯಕ್ಕೆ ರೂಪಾಂತರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇದು. ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಮಹಾ ಕೃತಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಆಯಾಯ ಕಾಲದ ಓದುಗರಿಗೆ ಮೂಲದ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ. ಇದನ್ನು ಓದಿ ಮೂಲಕೃತಿಯನ್ನು ಓದಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಓದುಗರಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾದರೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಮೂಲದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಇದರಿಂದ

* * * * *

ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ನೆರವು ದೊರೆಯುವಂತಾದರೆ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಸಾರ್ಥಕವಾದ ಹಾಗೆ. ವಿಪರೀತ ಅರ್ಥಕ್ಷೇಶವಿರುವ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕ ಯಾವುದೇ ಪದ್ಯ ಅಥವಾ ಗದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಈ ಗದ್ಯ ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಂಪಭಾರತದ ಎಷ್ಟೋ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಪಾಠಕ್ಷೇಶ ಪರಿಹಾರವಾಗಿಲ್ಲ; ಬೇಟೆ, ಕಳ್ಳುಕುಡಿತ, ಯುದ್ಧವಿನ್ಯಾಸ, ಆಯುಧಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ ಚರ್ಚೆ, ಸಂಶೋಧನೆ, ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಗೆ ವಿಪುಲವಾದ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ತುಂಬ ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಬಳಕೆ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿರುವ ಸೊಗಸಾದ ಹಳಗನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳು ಕೆಲವನ್ನು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಗದ್ಯ ಸರಣಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಪಂಪಭಾರತವನ್ನು, ಪಂಪಕವಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ವಿಮರ್ಶನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಿ ಒಂದು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕವಿ ಕಾವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕೃತಿಯ ಎರಡನೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಮೂರನೆಯ ಅನುಬಂಧ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಪೋಷಕನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಪದ್ಯಗಳ ಸಾರಾಂಶ, ಪಂಪನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವ ಗಾದೆಗಳು, ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು, ಅರ್ಜುನನ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳ ವಿವರ, ಪಂಪಭಾರತವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸಿದ 146 ಪದ್ಯಗಳ ಸಂಕಲನ ಇವಿಷ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ.

ಪಂಪಭಾರತವನ್ನು ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡುವವರಿಗೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಆಧಾರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಎರಡು: ಡಾ. ಡಿ.ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಚಾರ್ಯರ 'ಪಂಪಭಾರತ ದೀಪಿಕೆ' ಹಾಗೂ ಪ್ರೊ. ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯವರ 'ಮಹಾಕವಿ ಪಂಪ'. ಈ ಆಕರಗಳನ್ನು ನಾನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಮಹನೀಯರಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಎರಡೂ ಕೃತಿಗಳು ನನಗೆ ಪಂಪನನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಮಾಡಿವೆ.

ಡಾ. ಪ್ರಭುಶಂಕರ ಅವರು ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳು. ನನ್ನ ಪ್ರಗತಿ ಪುರೋಭಿವೃದ್ಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾದ ಆಸಕ್ತಿ ತಳೆದಿರುವ ಹಿರಿಯರು. ಅವರು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಕವಿಕಾವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಓದಿ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದರ ಮೌಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ

ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಮುನ್ನುಡಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾತು ಬರೆದು ನನ್ನ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ. ಪ್ರಭುಶಂಕರ ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

40. 'ಮುದ್ದು ಕನ್ನಡ'ದ ನೋವಿನ ಪ್ರಸವ (ನವೆಂಬರ್ 6, 1988ರ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ', ಸಂಪಾದಕೀಯ ಲೇಖನಕ್ಕೊಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ)

– ಆರ್.ಎಲ್. ಅನಂತರಾಮಯ್ಯ

'ಮುದ್ದು ಕನ್ನಡ'ದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೀರಿ. ಧನ್ಯವಾದಗಳು. 1986ರ ಈ ಪ್ರಕಟಣೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಾದ ನಂತರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಬಂದುದು ಹೇಗೆ? ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳು.

1965ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾಲೇಜಿನ ಡೆಮಾನ್‌ಸ್ಟ್ರೇಶನ್ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕನಾದೆ. ಕನ್ನಡ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗ ತಯಾರಿಸಿದ ಪಾಠ್ಯವೇ 'ಮುದ್ದು ಕನ್ನಡ'ಕ್ಕೆ ಬೀಜ. ಕಲಾವಿದ ಮಿತ್ರರೊಬ್ಬರು ಈ ಚಿತ್ರಗಳ ಪೆನ್ಸಿಲ್ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟರು.

1965 ರಿಂದ 1984ರ ವರೆಗೆ ಅದರ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ನಾನು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲ. 'ಎ

ಫಾರ್ ಆಪಲ್' ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬಾಲಬೋಧೆ ನೂರಾರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯಲು ಇವತ್ತಿಗೂ ಇದ್ದುದು ಮುಧುರೆಯಿಂದ ಬರುವ ಕಲೈಮಗಳ್ ಬಾಲಬೋಧೆ! ಅಂಗೈ ಅಗಲದ ಕೊಳಕು ಚಿತ್ರಗಳ ಅರ್ಥರಹಿತ ಜೋಡಣೆಯ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನೇ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಪಾಲಕರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರಾದರೂ, ಉತ್ತಮ ಪುಸ್ತಕವೊಂದನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೀಡುವ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಫಲವಾಗಲಿಲ್ಲ. ವಯಸ್ಕರ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ ಆಯಿತು.

ಕನ್ನಡ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯಾಯಿತು. ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವಾಲಯ, ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ ಸಂದರ್ಭವೂ ಆಯಿತು. ನಾನು ಮೊರೆಯಿಟ್ಟ ಖಾಸಗಿ ಪ್ರಕಾಶಕರು ಹಲವಾರು ಮಂದಿ. ಸುಮಾರು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿಸುವುದು, ಕನ್ನಡ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೀಡುವುದು ಇವರಾಗಿಗೂ ಅಗತ್ಯ ಅನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಹತಾಶನಾಗಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಹರಿದೆಸೆಯುವುದರಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಡೆ ಬಿಸುಟು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆ.

1984ರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮ್ಯಾನೇಜಿಂಗ್ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ರಾಜಾರಾಮ್ ಬಂದಿದ್ದರು. ಮಾತಿನ ಮಧ್ಯೆ "ಒಂದು ಬಾಲಬೋಧೆ ಮಾಡಿಕೊಡಿ ಅಂತ ಅನೇಕರನ್ನು ಕೇಳಿದೆ ನೋಡಿ. ಯಾರೂ ಇನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ" ಎಂದರು. ಆ ಮಾತು ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಅಮೃತಪ್ರಾಯವಾಗಿರಬೇಕು? ಅಲ್ಲೇ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಕವರನ್ನು ತೆಗೆದು, ಧೂಳು ಕೊಡವಿ ಅವರ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ. ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ತಿರುವಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು.

ಬೇಕಾದಷ್ಟು ವಿಚಾರವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ

* * * * *

ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಕೊಂಡು ನೋಡಿದರು. ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದ ಕೆಲವು ಬಾಲಬೋಧೆಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರು.

~~ಆಮೇಲೆ ಮಾಸ್ಕೋದ ರಾಡುಗ ಪ್ರಕಾಶನದವರೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಿದರು.~~ ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊರತರುವುದು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕೆಲಸ. ಕಮಲೇಶ್ ಮತ್ತು ಸೂರಿ ಅವರು ಚಿತ್ರ, ಅಕ್ಷರ ತಯಾರಿಸಲು ಒಪ್ಪಿದರು. ರಾಜಾರಾಮ್ ಅವರ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ಕಮಲೇಶ್ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಸೂರಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ಬರೆದರು. ಎಲ್ಲಾ ಸುಂದರ, ಆಕರ್ಷಕ. ನಾಲ್ಕೈದು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಹಾಳೆಯನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದವು, ತಿದ್ದಿದವು, ಸರಿಪಡಿಸಿದವು. ಕಲರ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಪರೆನ್ಸಿಗಳು ಮಾಸ್ಕೋತಲುಪಿದವು. 1986ರಲ್ಲಿ ಅದು ಅಚ್ಚಾಯಿತು.

ದುರದೃಷ್ಟಿ ನೋಡಿ, ಅಚ್ಚಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾದ 30,000 ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾನೂನು ಅವಕಾಶಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಕಂಡ ಕಂಡ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕೈ ಮುಗಿಯಬೇಕಾಯಿತು. ದಿವಂಗತ ನ. ಭದ್ರಯ್ಯ, ಹೆಚ್.ವಿ. ಶ್ರೀರಂಗರಾವ್, ಡಾ. ಡಿ.ಪಿ. ಪಟ್ಟನಾಯಕ, ಪ್ರೊ. ಕು.ಶಿ ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟ ಇಂಥ ದೊಡ್ಡವರೆಲ್ಲ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟರು. ಎಂ.ಪಿ.ಗಳು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಚಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸುವ ವೇಳೆಗೆ 1988ರ ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗಳು ಬಂದಿತ್ತು. ಆ ಮೇಲೆ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುಗಳು ಬಂದುವು. ಎರಡೋ, ಮೂರೋ ತಿಂಗಳಿಂದೀಚೆಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಈ ಸಣ್ಣತನ! ತಾನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇತರರನ್ನೂ ಮಾಡಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ನೀತಿ!

ಪುಸ್ತಕ ಬಂತು. ಆದರೆ ನನಗೆ ಅದರಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಯೋಜನ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ನವಕರ್ನಾಟಕದವರು ತಮ್ಮ ಲಾಭಾಂಶದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಈ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ 7,500 ರೂಪಾಯಿ ಸಂದಿತು. ಇದು ಪೂರಾ 30,000 ಪ್ರತಿಗಳಿಗೆ. ಆದರೆ ಅವರಿಂದಾಗಿ ಪುಸ್ತಕ ಬೆಳಕುಕಂಡಿತು.

ಈಗ ಶಿಕ್ಷಣ ಖಾತೆ, ವಯಸ್ಕರ ಇಲಾಖೆ, ಕನ್ನಡ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಭಾರತ-ಸೋವಿಯತ್ ಮೈತ್ರಿ ಸಂಘದ ಮೂಲಕ ವ್ಯವಹರಿಸಿ ರಷ್ಯಾದಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಕಾಪಿರೈಟನ್ನು, ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಪರೆನ್ಸಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ಆಮೇಲೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಧನ ಸಹಾಯನೀಡಿ ನವಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ವಹಿಸಿ ಕೊಡಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಪ್ರತಿಗಳಾಗಿ “ಮುದ್ದು ಕನ್ನಡ”

ಉಪಯೋಗವಾಗಬೇಕು.

ಆಗ ನನಗೆ ಇದರ ಜೊತೆ ಪುಸ್ತಕಗಳಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ 'ಕೈ ಬರಹದ ಅಭ್ಯಾಸ ಪುಸ್ತಕ' ಹಾಗೂ ಉತ್ತಲೇಖನ ಅಭ್ಯಾಸ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಧೈರ್ಯ, ಉತ್ಸಾಹ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತಣ್ಣೀರೆರಚುವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಇದಿಷ್ಟನ್ನು ನಾನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಯಾರಿಂದ? ಹೇಗೆ?

41. ಕವನ ರಸಾಯನ ಬಂಧುನುಡಿ

ಡಾ. ಸಿ. ಎಸ್. ರಾಮಚಂದ್ರ

ಸಂವಹನ ಸಾಮಾಜಿಕರ ಸಹಜ ಸಾಂಘಿಕತೆಯ ನೈಜ ಹಾಗೂ ಮೌಲಿಕತೆಯ ಕುರುಹು. ಇದು ಸಾಮಾಜಿಕರೆಲ್ಲರ ಸಹಜ ಒಡಂಬಡಿಕೆ, ಸಮ್ಮಿಲನ, ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆ ಅಲ್ಲದೆ ಅನನ್ಯತೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಭಾವ-ಭಾವನೆ, ಮನದಾಳದ ಇಚ್ಛೆ, ಅಭೀಪ್ಸೆ, ವಿಚಾರ, ವಿಷಯ-ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಆಲೋಚನೆ, ಬೌದ್ಧಿಕ ಅನುಭವ, ಮಾನಸಿಕ ವರ್ತನಾ ಲಹರಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜತೆಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಾವ-ಭಾವ ವಿನ್ಯಾಸ, ಉದ್ದೇಗ, ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಕ ಯಶಸ್ವೀ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ಹಾಗೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬರೊಡನೆ ಭಾಷಿಕವಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮವರಿತ ಸಮನ್ವಯೀ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯೇ ಸಂವಹನ ಕ್ರಿಯೆ. ಮಾನವ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಾಗಿ ಮಾತಿನ ಸಂವಹನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇ ಭಾಷೆ. ಅಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಮೂರ್ತ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಇಲ್ಲವೇ ಭಾವವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ಧ್ವನ್ಯಂಗದಿ

ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಧ್ವನಿಯ ಪರಿಪಕ್ವ ಸಂಯೋಜನಾ ಭಾಷಿಕ ವ್ಯಾಪಾರವಿದು. ಭಾಷೆಯ ಜತೆಗೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಸಂವಹನದ ಯುಕ್ತ ಬಗೆಗಳು ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೂ ಉಂಟು. ಭಾವ-ಭಾವನಾ ವಿರಚನೆಯನ್ನು ಅಭಿನಯ, ವರ್ಣ ಇಲ್ಲವೆ ರೇಖಾ ರೂಪದ ಚಿತ್ರ, ಲೋಹ, ಶಿಲೆ, ಮರ ಇತ್ಯಾದಿ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಕಡೆದ ಶಿಲ್ಪದ ಮೂಲಕ ಮೂರ್ತೀಕರಿಸಬಹುದು. ಅದನ್ನೇ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ನಾಟ್ಯ, ಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಸಂವಹನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದಿರುವುದು. ಇವೆಲ್ಲಾ ಮಾನವನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅನಾದಿಯಿಂದಲೂ

ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿರುವ ಸಂವಹನ ಕ್ರಿಯೆಗಳು. ಆದರೆ ಭಾಷಿಕ ಸಂವಹನ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕ, ಗಂಭೀರ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅರ್ಥ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭಾಷಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಶ್ರವಣಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಚಾಕ್ಷುಷತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ಮೌಖಿಕ ಮತ್ತು ಅಮೌಖಿಕ ತೆರನಾಗಿ ಧ್ವನಿಸುವುದು. ಆದರೆ ಇನ್ನಿತರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಪರಿಕ್ರಮ ಕೇವಲ ಚಾಕ್ಷುಷತೆಯಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು. ಇದು ಸಂವಹನ ಪರಿಯ ಲಕ್ಷಣವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ : ಮೂಲ ಆಧಾರಾಂಶ ಕೂಡ.

ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಗೆ. ಒಂದು ಭಾವಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ, ಎರಡು ಭಾವನಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಭಾವಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಕಾವ್ಯವಾದರೆ; ಭಾವನಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಗದ್ಯ. ಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಆಲೋಚನೆಗಳ ಪರಿಪಕ್ವ ಸಹಜಾನುಭವದ ರಮಣೀಯತೆ, ಮನದಾಳದ ರಸಾತ್ಮಕತೆ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸೊಬಗು, ಭಾವ ಸಡಗರ ಕಲ್ಪನಾ ಅನನ್ಯತೆ, ಭಾಷಾ ಮೋಹಕ ಲಲಿತ ಲಯ ಬಂಧ, ಆನಂದೋದ್ದೀಪನತೆ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥಸ್ಪಷ್ಟತಾ ಗಾನ-ಗಾಯನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಕೃತಿ ಪರಿಸಂರಚನೆಯೇ ಕಾವ್ಯ. ಅದಕ್ಕೇ ಇದು ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತವಾಗಿಯೂ ಗುಣಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ ದೋಷ ರಹಿತವಾಗಿಯೂ ಇಷ್ಟವಾದ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಪದ, ಪದಕಂಠೆ, ವಾಕ್ಯ ಸಮೂಹದಿ ಕೂಡಿಯೂ ರಸಾರ್ಥತೆಯನ್ನು ರಮಣೀಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಉಣಬಡಿಸುವುದೆಂಬುದು ಅಲಂಕಾರಿಕರ ಪರಿಭಾವ. ಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಭಾವಗಳ ಭಾಷೆಯದು. ಸಂಗೀತಾತ್ಮಕ ಆಲೋಚನೆ, ಅದರ ಪ್ರಧಾನ ಲಕ್ಷಣ. ಸತ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಅಭಿಷ್ಠದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಛಂದೋಬದ್ಧ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ ಆಲೋಚನೆ, ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಭಾವಗಳ ಉಚಿತ ಸಮಾಧಾನಕರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಹರ್ಷೋತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ಪರಿಸಂಧಾನ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕಲೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನ-ಮೇಲೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು.

ಕವನ ರಸಾಯನ ಬಾ.ಕೆ. ಕಾವ್ಯನಾಮದಿ ಪರಿಚಿತರಾದ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾವೇರಿ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನ ತಾಣ ಕನ್ನಾಂಬಾಡಿಯ ಪ್ರಕೃತಿ ನಿವಾಸದ ಶ್ರೀ ಪಿ. ಗಣಪತಿ ಅವರದು. ಇದು ಅವರ ಚೊಚ್ಚಲ ಕವನ ಸಂಕಲನ. ಇಲ್ಲಿನ ಬಹುತೇಕ ಕವಿತೆಗಳು ಪ್ರಕೃತಿಪರ ಭಾವ, ವಿನೋದಾಂಶ, ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿ ನೆನಪು, ವ್ಯಕ್ತಿ ಆದರಣೀಯತೆ, ಸೌಖ್ಯ-ವ್ಯಾಕುಲತೆ ಹಾಗೂ ನಿಷ್ಠುರ ಸತ್ಯವನ್ನು ಧ್ವನಿಸುವುವು. ಸಾತ್ವಿಕರಾದ ಇವರ ಕಾವ್ಯದ ಗುಟ್ಟೇ ದೈನ್ಯತೆ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನ್ಯಾದೃಶ ಲೀಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪರವಶತೆ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ತಾದಾತ್ಮಕತೆ, ನಿರಾಡಂಬರ ಸರಳತೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆ. ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಅದ್ಭುತ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಕಾವ್ಯದ ಹಂಬಲದ ಕವಿಯ ಮನಃಸ್ಥಿತಿ ಗಮನಾರ್ಹ. ಆತ್ಮಸಂತೋಷದ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವಿಕತೆ ಸಹಜ ಹಾಗೂ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಅದರಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೌಲಿಕತೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕೌತುಕತೆ ಸರಳ ಸಾರಸಂಗ್ರಹ ಇಲ್ಲಿನ ಮೋಹಕ ಬರೆಹದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುಗಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ಶ್ರೀ ಗಣಪತಿ ಅವರ ಭಗವಂತನ ಬಗೆಗಿರುವ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಆದರತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯ. ದೈವೀಭಾವದ ಜತೆಗೆ ಹೃದ್ಯಮನೋಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತಿದೆ ಇಲ್ಲಿನ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ.

“ತುಂತರು ತುಂತರು ತುಂತರು

ಆಗಸವೆಲ್ಲಾ ತುಂತರು

ಹನಿಹನಿಯಾಗಿ ಮಳೆಹನಿಯಾಗಿ

ಇಳಿಯುವೆ ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದನಿಯಾಗಿ”

“ಭೂತಾಯಿ ಹಾಸುತಿರೆ ಪಚ್ಚಿಪೀತಾಂಬರವ

ಬಳುಕುತಲಿ ಯೌವನದಿ ತೆನೆಗಳಾ ಸೊಂಪಿನಲಿ ||

ಹಾರುತಿವೆ ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ ಹವಳ ಪೋಣಿಸಿದಂತೆ

ಮೂಡಣದಿ ಚಿಲ್ಲುತಿಹ ಓಕುಳಿಯ ಉದಯರವಿ ||”

ಇವು ವಾಸ್ತವಿಕಾಂಶಗಳನ್ನು ನಿಗೂಢತೆ, ದಾರ್ಶನಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಂತರಗೊಳಿಸಲು ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ನಿದರ್ಶನಗಳು. ಇದರಲ್ಲಿನ ಭಾವಾಂಶ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಅವರ ಕಾವ್ಯದ ಆಶಯ ಕೂಡ.

ಶೀಯುತರ ಪ್ರಕೃತಿಪರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗಸಹಜ ಕಲ್ಪನೆ ದಟ್ಟವಾಗಿದ್ದು ಅನುಭವೀ ಭಾವನಾ ಚಿತ್ರ ನೈಜರೂಪು ಪಡೆದಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಅಲೌಕಿಕತೆಯನ್ನು ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಾವ್ಯಕುಶಲತೆ ಬೆರೆಗು ಮೂಡಿಸುವುದು. ಕೌತುಕಭರಿತ ಪರಿಸರದ ಪರಿ, ತದೇಕ ಅನನ್ಯತೆ, ಸೃಷ್ಟಿಯ ಭವ್ಯತೆಯನ್ನು

ಸರಳ-ಸುಂದರ, ಚಿಕ್ಕ-ಚೊಕ್ಕ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರುತ ಪಡಿಸುವುದೇ ಅವರ ಅಭಿಲಾಷೆ ಅಲ್ಲದೆ ತಾರಕ ಮಂತ್ರ, ಮನದ ಭಾವವನ್ನು ನೈಜತೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ತೋರಿರುವ ವ್ಯಾಪಕ ಮೃದು ಚಿತ್ತವರ್ತುಲ ಮನನೀಯ.

“ನಿನ್ನೆ ನೋಡಿದಾ ತುಂಬುಹರೆಯದ

ಕೈಬೀಸಿ ಕರೆದ, ನಕ್ಕುನಲಿದಾ ದಾಸವಾಳ

ಇಂದು ಮುದುಡಿ ಬಾಡಿ ಬೆಂಡಾಗಿ

ಭೂತಾಯಿ ಅಪ್ಪಿಹುದು

ಜೀವನದ ಅರ್ಥವ ಸಾರುತಿಹುದು”

ಪ್ರಕೃತಿ ಮಾತೆಯು ತನ್ನ ಸೆರಗನ್ನು ಹಾಸಿದಳು |

ಯಕ್ಷಗಾನಕ್ಕೆ ತನ್ನ ವೇದಿಕೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಹಳು ||

ಹೆಮ್ಮರಗಳು ನಿಂತಿಹವು ದಾನವರ ಪಾತ್ರದಲಿ |

ತೇಗ, ಗಂಧಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತಿಹವು ದೇವತೆಗಳ ವೇಷದಲಿ ||

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಭಾವ ಚೇತೋಹಾರಿಯಾಗಿ ಸಂರೂಪು ಪಡೆದು ಕಾವ್ಯ ಶಿಲ್ಪವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ. ಅದೇ ಶ್ರೀಯುತರ ಕಾಳಜಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ನೀಡಿರುವ ಪ್ರತಿಮೆ ಹಾಗೂ ರೂಪಕ ಸಮಂಜಸವಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕಾವ್ಯದ ಮೆರಗನ್ನು ಮೌಲೀಕರಿಸಿದೆ.

ನವಿರಾದ ತಿಳಿ ಹಾಸ್ಯ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಅನುರಾಗ, ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮೀಯ ಗೌರವಾದರ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸೌಶೀಲ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಮಧುರಬಂಧ ಶ್ರೀಯುತರ ಕವನ ರಸಾಯನದ ರಸಾತ್ಮಕ ಅಂಶಗಳು. ಅವು ರಮಣೀಯವೂ ಆಗಿವೆ. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ನಾದತೆ ಭಾವಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಅವೆರಡರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮೇಳನಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಸಂರಚನೆ, ಭಾವದ ಉತ್ಕಟ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ. ಆದರೆ ರಸಾನುಭವದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮನವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವುದು ಕಾವ್ಯದ ಗುರಿ. ಆದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಭಾವಶೋಧನೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಅನುಭಾವವೇ ಕಾವ್ಯ ಸಿದ್ಧಿ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕವನ ರಸಾಯನದ ಬಹುತೇಕ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಉದ್ದೇಶನಾಂಶಗಳು ಸಹಜವಾಗಿವೆ. ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗುವ ವಿನೋದವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮೌನವಾದ ಮುಸಿನಗು ಇಲ್ಲಿದೆ. ಕವಿ ತಮ್ಮ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನೇ ಕಾವ್ಯ ಚಿತ್ರಣಗಳಾಗಿ ರೂಪಿಸಿರುವ ಪರಿ ಹೃದಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿವೆ. ಚಿಕ್ಕ ಆದರ್ಶ ಸಂಸಾರದ ಸುಖ-ಸಂತೋಷದ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಕೋದಿರುವ ಘಟನಾ ವಿವರಗಳು ರಂಜನೀಯವಾಗಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ ಬಾಂಧವ್ಯ, ಅನುರಕ್ತತೆ ಸಾಂದ್ರೀಕರಿಸಿದೆ.

“v1-v2 ಆದರು ನಮ್ಮಿಯ D-in Twor

vi ಆದಳು Mಮಿನ By2

v2 ಆದಳು Hನ By2

ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಆದರು (four) ಉ

ಕಳೆದರು ಬಂದು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ Bore ಉ”

ಇದರಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕತೆ ಉಂಟು. ಜತೆಗೆ ಭಾಷೆಯ ವಿನೂತನ ಬಂಧವೂ ಉಂಟು. ಲೋಕಾನುಭವದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯ ಪ್ರಫುಲ್ಲ ಹಾರೈಕೆಯ ಮನೋಭಾವ ಇಲ್ಲಿನದು.

“ಇಂದಿಗೆ 12 ತಿಂಗಳ ಅನುಭವವೆಲ್ಲಾ |

ತುಂಬಿದ ಕೊಡವು ನೀನಾದೆಯಲ್ಲಾ ||

ತುಂಬಿದಾ ಕೊಡವು ತುಳುಕುವುದಿಲ್ಲ |

ಎಂಬುದಾ ನೀನು ಮರೆಯುವುದಲ್ಲ ||”

ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರೀತಿ, ಮಮತೆ ಅವರ ಕವನದ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಕವಿತೆಯ ಹೂರಣ ಹಾಗೂ ಭೌತಿಕ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ.

“ಅಮೆರಿಕೆಯಿಂದ ಹಾರಿಬಂದ ನಿಹಾರಿಕೆ |

ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಿ ಮುದ್ದಾಡುವ ಬಾಯಾರಿಕೆ ||”

“ಹರಿ-ವೀಣೆಯ ಪ್ರೇಮದ ಸುತ್ತಳಿಯು ನೀನಾಗಿ |

ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಾ ಹೃದಯವ ಸವಿಸುವೆ ಪ್ರೀತಿಯ ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆಯಾಗಿ ||”

“ಒಪ್ಪುವೆ ಪಾಪುವೆ ನಿಜಕೂ ನಿನ್ನಯ ಆ ನೃತ್ಯವನು |

ಹೇಳುವೆ ಕೇಳು ನನ್ನೀ ಮನದ ಸತ್ಯವನು ||”

ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆತ್ಮೀಯತೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವಲ್ಲಿರುವ ವಿಧೇಯತೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿದ್ದು; ನೈತಿಕತೆಯೂ ಮೇಳೈಸಿದೆ ಇಲ್ಲಿನ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ.

“ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಪರಿಮಳವೂ ಚೇನಿನಾ ಸವಿರುಚಿಯು

ಮಿಲನವಾಗಿಹುದವಳ ಹಾಲು ಮನದಲ್ಲಿ ||”

“ವಂಶವೃಕ್ಷದ ಕೊಂಬೆಗಳೆರಡು ಅಂಬರದಿ ಹರಡುತಿಹವು |

ಫಲಹೊತ್ತು ನಮ್ಮ ಚರಣಕ್ಕೆ ಬಾಗಿ ನಮಿಸುತಿಹವು ||”

ಶ್ರೀಯುತರ ಕಾವ್ಯದ ಭಾಷೆ ಮೋಹಕವಾಗಿದ್ದು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ. ಕವನದ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿನೂತನ ಬಂಧವಿದೆ. ಅಂತ್ಯ ಪ್ರಾಸ ಪ್ರಿಯರು. ಭಾವ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಲಂಬ-ಸಮನಾಂತರ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆ ಇದೆ. ನಾದ, ಗೇಯತೆ, ಸರಳತೆ ಸಂತುಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು ಒಪ್ಪಿತ ರಚನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತೀರಾ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದಂತೆ ಭಾವಚಿತ್ರಣವಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುವ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ-ಸಹಜವಾದದ್ದು. ಅದರಿಂದ ಕ್ಲಿಷ್ಟತೆ, ಸಂಕೀರ್ಣತೆ, ಸಂದೇಹದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿವೆ ಇಲ್ಲಿನ ಕವನಗಳು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ದೈವೀಭಾವದ ನಮ್ಮ ಸಿಂಚನ ಸಮನ್ವಯತೆಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿವೆ. ಶ್ರೀ ಲಲಿತಾಂಬಿಕಾ ಸಹಸ್ರವಾಮ ನಿತ್ಯ ಪಾರಾಯಣರೂ ಉಪಾಸಕರೂ ಸತ್ ಸಂಪನ್ನರೂ ಸುಸಂಸ್ಕೃತರೂ ಸಹೃದಯರೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಿಂತಕರೂ ಆಸ್ತಿಕ ಹಿರಿಯರೂ ಆದ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಪಿ. ಗಣಪತಿ ಅವರ ಕವನ ರಸಾಯನ ಕರ್ಣ ಹಾಗೂ ಮನನ ರಸಾಯನವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಇದು ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯ ಮಾತಲ್ಲ. ರಸಾತ್ಮಕತೆ ಮತ್ತು ರಮಣೀಯತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿನ ಕವನಗಳ ಸಂವಹನ ಧ್ವನಿ. ಅವರ ಕಾವ್ಯರಸಾಯನ ಬುತ್ತಿ ಬತ್ತದೆ ನಿತ್ಯನೂತನವಾಗಿ ನಿರಂತರ ಮುಂದುವರಿಯಲಿ, ಎಲ್ಲಾ ಸಹೃದಯರಿಗೂ ಸಂತಸವನ್ನು ನೀಡಲಿ ಎಂದು ಈ ಶುಭಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧನ್ಯವಾದದೊಂದಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯ ಪೂರ್ವಕ ಆಶಿಸ ಬಯಸುವೆ.

ನಮ್ಮ ನುಡಿ

— ಪಿ. ಗಣಪತಿ

ನಿಜವಾದ ಕವನ ಹೃದಯಸ್ಪಂದನ. ಅದು ನೋಟ, ಘಟನೆ, ವೇದನೆ, ವಿನೋದ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ, ಕವಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಫುರಿಸುವ ಭಾವನೆ, ಕವಿತೆಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಹೃದಯದಿಂದ ಸ್ಪಂದಿಸಿದ ಭಾವನೆಗಳೇ ಈ ಕವನ ಸಂಕಲನ.

ಊಟವೆಂದ ಮೇಲೆ, ಅಲ್ಲಿ ಸಿಹಿ, ಖಾರ, ಹುಳಿ, ಉಪ್ಪು ಹೀಗೆ ಷಡ್‌ರಸವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಖ್ಯಾದ್ಯಗಳಿದ್ದರೆ ಅದು ಸುಭೋಜನ ಸಂತರ್ಪಣೆ ಎನಿಸುವುದು. ಊಟ ಮಾಡುವವರ ವಿವಿಧ ರುಚಿಗಳಿಗೆ ಅದು

ಸಹಕರಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಬರಿಯ ಬಾಳೆ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೂ ರಸಾಯನ ವಾಡಿ ಸವಿಯುವುದಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ, ನೋವು ನಲಿವುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಈ ಕವನ ಸಂಕಲನವೇ, ಕವನ ರಸಾಯನ :

ಹೀಗೆ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಕವನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ನೂರರಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತೀರ, ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದುವುಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾದವುಗಳು ಎಂದು ಕಂಡುಬಂದ ಕವನಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀಡಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಪರ, ವಿನೋದ, ಹೃದಯನುಡಿ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ದುಃಖಾಂತ ಹಾಗೂ ಕಟುಸತ್ಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಸೂಕ್ತವಾದ ಕವನಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಪ್ತ ಬಂಧು-ಮಿತ್ರರ ಬೇಡಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಕವನಗಳನ್ನು ಸಂಕಲನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರತರಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ರಸಾಯನದ ರುಚಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಸವಿಯಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

42. ಶ್ರೀ ತಾಯುಮಾನವರ್ ಉವಾಚ; (ಅವರ ಸಂದೇಶಗಳಿಂದ ಆಯ್ದ ಅಮೃತ ಬಿಂದುಗಳು)

ನನ್ನ ಅಂತರ್ವಾಣಿ

- ಪಿ. ಗಣಪತಿ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ತಾಯುಮಾನವರ್ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ, ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವಯೋಮಿತಿ, ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ಯಾವುದೂ ಅಡಚಣೆಯಲ್ಲ. ಅವರು ಮಂತ್ರಿಪದವಿಯಂತಹ ಅತಿ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಗಿಸಿ, ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕಠಿಣ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ವಾಡಿಕೊಂಡವರು. ಅವರ ಅಮೃತವಾಣಿಗಳು ಹೆಚ್ಚುಪಾಲು ನೇರಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಅವರ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ, ಅಂತರಾಳದಿಂದ ಚಿಮ್ಮಿದ ವಾಣಿಗಳು. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬೇಗುದಿಯ ಮೊರೆಗಳು. ಅವೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ, ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ದೇವರಲ್ಲಿ ಇಡುವಂತಹ ಮೊರೆಗಳು; ಆದರೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ, ಅವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ನಿಜವಾಗಿ

ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಭಾವಾವೇಶದಿಂದ, ತಾನೆ ತಾನಾಗಿ ಚಿಮ್ಮಿದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳು. ನಮ್ಮಿಂದ ದೇವರಲ್ಲಿಡುವ ಮೊರೆ ಅಭಾವ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಬರುವಂತಹುದು. ಅವರದು ಶಾಶ್ವತ, ನಮ್ಮದು ಕ್ಷಣಿಕ, ತಾತ್ಕಾಲಿಕ. ಅವರಿಂದ ಹೀಗೆ ಚಿಮ್ಮಿದ ಅನೇಕ ಸಾವಿರ ಅಮೃತ ವಾಣಿಗಳಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಆಯ್ದು ಮೂಲ ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಿಂದ ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಗೆ ಶ್ರೀ ಚಿದ್ಭವಾನಂದರು (ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ತಪೋವನ್ ತಿರುಚರಪಳ್ಳಿ) ತರ್ಜುಮೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವೇ ಈ ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆ.

ಅವರ ಈ ಅಮೃತಬಿಂದುಗಳು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವವರಿಗೆ, ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳು, ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯುವವರಿಗೆ, ಆ ಅಪ್ರಮೇಯನೆಸಿಕೊಂಡ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೆಡೆಗೆ ಹೋಗಲು ಒಂದು ದಿಕ್ಕೂಚಿಯಾಗಿ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ, ಅವರ ಅನುಭವಗಳೇ ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಆಗಿ, ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅನುವಾಗಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ತಾಯುಮಾನವರ್ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜೀವನ ಚಿತ್ರ

ಪುರಾತನಕಾಲದ ಋಷಿಗಳು ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂತತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಅವತಾರಗಳು ಮುಗಿದು ಹೋದವೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯಕೂಡದು. ಪ್ರಕೃತಿಮಾತೆ ದೈವಾಂಶ ಪುರುಷರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸದಾ ಶಕ್ತಿಸಂಪನ್ನಳು. ನಿರಂತರದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ವಿರಾಮಗಳು ಗಣನೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಋಷಿ ಎಂದರೆ, ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣತ್ವ ಪಡೆದವನು. ಅವನು ಋಷಿ, ಮುನಿ, ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ, ಪಂಡಿತ ಮತ್ತು ಮಾನವ - ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಉಂಡೆ ಮಾಡಿದಂತೆ. ಕಾಲವು ಮುಂದುವರೆದಂತೆಲ್ಲ ಋಷಿ ಎಂಬುದರ ಅಭಿಧಾನ ಅಥವಾ ನಾಮಾಂಕಿತ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದ ಪೂರ್ಣತ್ವ ಪಡೆದ ಮನುಷ್ಯರು ಶಾಶ್ವತ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳು. ಅಂತಹ ಒಬ್ಬ ಋಷಿ ಶ್ರೀತಾಯುಮಾನವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು.

ಶ್ರೀ ತಾಯುಮಾನವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಕ್ರಿ. ಶ. 18ನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ, ತಮಿಳುನಾಡಿನ ವೇದಾರಣ್ಯ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಬಂದವರು. ಅವರು ನಡೆಸಿದ ಸಾರ್ಥಕ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಅವರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾನವ ಕುಲದ ಶಾಶ್ವತ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಸ್ಪೂರ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿವೆ. ಅವರು ಸಂಪ್ರದಾಯಶೀಲ ಶೈವಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿ, ಮನಷ್ಯ ಜನ್ಮದ ನಾಲ್ಕು

ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಿದರು. ಸಂಸ್ಕೃತ, ತಮಿಳು ಹಾಗೂ ಗಣಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ, ಬಾಲಪ್ರೌಢಿಮೆಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಬುದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಜ್ವಲಿತೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ತೋರಿಸಿದರು. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕದೇಡೆ ಒಲವಿದ್ದರೂ (ತನ್ನ ಮಾತಾ ಪಿತೃಗಳ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ) ತಾವು ಮದುವೆಯಾದರು. ವಿಧಿವಶಾತ್, ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದ ಬಂಧನದಿಂದ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದರು. ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗುವನ್ನು ಪಡೆದು ಅವರ ಪತ್ನಿಯು ವಿಧಿವಶಾದರು. ಆ ಮಗನನ್ನು ಒಬ್ಬ ಸಂಬಂಧಿಕರ ಆಶ್ರಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಜಸೇವೆಯ ಕರ್ತವ್ಯ ಬಂದಿತು. ತಿರುಚಿರಪಳ್ಳಿಯ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅತಿ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆ ಹಣಕಾಸು ವ್ಯವಹಾರ ಮಂತ್ರಿ ಪದವಿಯನ್ನು ಇವರ ಮೇಲೆ ಬಲವಂತವಾಗಿ ಹೇರಲಾಯಿತು. ಆ ಒಂದು ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾಧಾನ ಹಾಗೂ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದರು. ಅದಾದ ಮೇಲೆ, ಅಧಿಕಾರಿ ತಾಯುಮಾನವರ್, ವೈರಾಗ್ಯದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸ್ವತಂತ್ರರಾದರು. ತಿರುಮೂಲರ್ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನಿಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲೇ ಬಂದ, ಸಂಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಿ ಮೌನಗುರು ಎಂಬುವರ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿ ಅವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ತಯಾರಿ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಜ್ಞಾನಿ ಹಾಗೂ ಋಷಿಯಾದ ಶ್ರೀತಾಯುಮಾನವರ್‌ರವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಅವರ ಭಾವಪೂರಿತ ಹಾಡುಗಳು ಸಾದರ ಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದು

* * * * *

ಉರಿಯುವ ದೀಪವು ಮಾತ್ರ ಮತ್ತೊಂದು ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಬಲ್ಲದು. ಶ್ರೀ ತಾಯುಮಾನವರ್ ರವರ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಓದುವುದರಿಂದಾಗಲಿ ಒಬ್ಬ ಜ್ಞಾನಾರ್ಥಿಯು ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಅವರ ಪದ್ಯಗಳು ಆತ್ಮಗಳನ್ನು ಶಾಶ್ವತ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಿಸುವಂತಹವು. ಅದರಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತದ ಯಥಾರ್ಥವಾದ ನಿರೂಪಣೆಯಿದೆ. ಅದು ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವಾವೇಶದ ಗುಳ್ಳೆಗಳಿಂದ ನರ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಯೋಗಸಾಧನೆಗಳ ಒಂದು ವಿವರಗಳ ದಾಖಲು. ತಾಯುಮಾನವರ್ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಹಾಡುಗಳು ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಯೋಗಗಳ ಪ್ರಯೋಗಪುಸ್ತಕ. ಹಾಡುಗಳ ಉದ್ದಕ್ಕೂ, ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯ ತುರಿಯಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ದೈವಾನ್ವೇಷಣೆಕಾರರಿಗೆ ಅವರ ಪದ್ಯಗಳು ಒಂದು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ನಿರಂತರ ಉಗಮಸ್ಥಾನವಾಗಿವೆ.

ಈ ಪದ್ಯಗಳು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಹೊಗಳುವಿಕೆ, ಭಕ್ತಿ, ಗೌರವ, ಪೂಜ್ಯಭಾವ ಹಾಗೂ ಸತ್ಯದ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿರೂಪಣೆ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಹಾಡುಗಳು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅವು ಹಾಡುವವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಾಗಿವೆ. ಅವು ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಸೇವಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆಕಾರನು, ತಾನು ಅನ್ವೇಶಿಸುವ ದೈವತ್ವದಿಂದ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಗಾಧ ಜ್ಞಾನಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ವೇದಾಂತಸಾರವಾದ, ಅನ್ವೇಷಣೆಕಾರನು ದೈವತ್ವದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಉಪಶಾಖೆ (ಕೋಟಿ) ಎಂಬುದನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಋಷಿಯ ಸತ್ಯದೊಳಗಿನ ಹಾಡುಗಳು ವೇದಾಂತದ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಅವು ಸತ್ಯವನ್ನೂ ಅದರ ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತವೆ. ಜೀವಾತ್ಮನ ಮೂಲ, ವಿಕಾಸ ಹಾಗೂ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅದ್ವೈತ, ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ ಹಾಗೂ ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಪರಮಾತ್ಮ-ಜೀವಾತ್ಮರುಗಳ ಸಂಬಂಧದ ಬಗೆಯನ್ನು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿವೆ. ದೈವತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾಧನೆಗಳು ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಯೋಗ. ಹೇಗೆ ರೆಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಬಾಲ, ಒಂದು ಪಕ್ಷಿಯ ಹಾರುವಿಕೆಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೋ, ಹಾಗೆಯೇ, ಉತ್ತಮಾರ್ಥಿಯು ಸಾಕಾರ್ತಾರ ಪಡೆಯಲು ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಯೋಗವು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅನುವಾದ, ಪದಶಃ ಅರ್ಥ, ಸಾರಾಂಶ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ತೊಡಕುಗಳು ಮೂಲದಿಂದ ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಲು

ಇರುವ ಹಲವಾರು ಮಾರ್ಗಗಳು. ಈ ಮುನಿಯ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಅನುಭವಗಳು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಋಷಿ ತಾಯುಮಾನವರ್ ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಬಾಹ್ಯವಿಷಯಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆತ್ಮ ಸಂಬಂಧವಾದವುಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳು ಪಂಡಿತರಿಗಿಂತ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿರುವುವು.

43. ಶ್ರೀ ಲಲಿತಾಂಬಿಕಾ ಸಹಸ್ರನಾಮ ಸ್ತೋತ್ರ (ನಾಮಾವಳಿ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಹಿತ)

ಪುಸ್ತಕ ಕುರಿತು...

— ಕೆ. ಎನ್. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಅವಧಾನಿ

ನಿಮ್ಮ ಭಾಷೆ ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ನಾಮದ ಭಾವಾರ್ಥ ವಿಶೇಷತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಎಲ್ಲೂ ಅನವಶ್ಯಕ ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಮೂಲಕರ್ತೃ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅನೇಕ ಬಾಷ್ಪ ನೋಡಿ, ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸೇರಿಸಿ ಲಲಿತವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ನೀವು ಸರಳವಾಗಿ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದೀರಿ. ಬೆಂಗಳೂರು ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮದವರ ಹಾಗೂ ಶಿವಮೊಗ್ಗಿಯ ಜಗನ್ನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿದ್ದರೂ ನಿಮ್ಮ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ವಿಶೇಷತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ನಾಮ (12)ಕ್ಕೆ ಇತರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 'ಅರುಣವರ್ಣದ ದೇಹಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವಳು' ಎಂದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ, ಶುದ್ಧಚಿತ್ತದಿಂದ

ಉದ್ಭವಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವಿಯ ಉಜ್ವಲ ಕೆಂಪು ಪ್ರಕಾಶ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೇ ಆವರಿಸುವುದೆಂದು ವಿವರಿಸಿರುವುದು ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. 'ಮುಖಚಂದ್ರ....' ಎಂಬ (16)ನೇ ನಾಮದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ದೇವಿಯ ಚಂದ್ರಮುಖದಲ್ಲಿರುವ ಕಸ್ತೂರಿ ತಿಲಕವನ್ನು ಇತರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದರೆ, ಆ ತಿಲಕ ಕಾವ್ಯಮಯವಾದ ಗ್ರಹಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖಚಂದ್ರನಿಗೆ ಸಹಜ ಕಲೆಯಂತೆ ಇದೆ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿರುವುದು ಸೊಗಸಾಗಿದೆ. ನಾಮ(131) 'ನಿರಾಧಾರಾಯ್ತೆ....'ಎಂಬ ನಾಮಕ್ಕೆ ಇತರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಆಧಾರರಹಿತಳು' ಎಂದು ವಿವರಣೆ ಇದ್ದರೆ ತಾನೇ ಜಗತ್ತಿಗೆ

ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದು, ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ, (ಮಾನಸಿಕ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ) ಭಕ್ತನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲೇ ಲೀನಗೊಳಿಸುವವಳು ಎಂದು ನೀವು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿರುವುದು ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನದೃಷ್ಟಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

(354)ನೇ ನಾಮ 'ಪಶುಪಾಶ ವಿಮೋಚನೈ....ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇತರರು 'ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವವಳು' ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿದ್ದರೆ; ನೀವು ಜೀವಾತ್ಮ-ಪರಮಾತ್ಮರ ಅಭೇದವನ್ನರಿಯದವರ ಬಂಧವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವವಳು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿದೆ. ನಾಮ(340) 'ವಿಲಾಸಿನೈ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವಳು, ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವಳು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರಣೆಗಳಿದ್ದರೆ 'ಪ್ರಕ್ಷೇಪಣ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಶಕ್ತಿ' ಯನ್ನು ಲೀಲೆಯಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿರುವವಳು' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಉಚಿತವಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಆಸ್ತಿಕರಿಗೆ, ಆಸಕ್ತರಿಗೆ ಇದು ತುಂಬಾ ಉಪಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವವರು ದಿನಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ನಾಮವನ್ನಾದರೂ ನಾಲ್ಕಾರು ಬಾರಿ ಓದಿದರೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿಮ್ಮ ಈ ಸರಳ-ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣ ಅನುವಾದ ಬೇಗ ಮುದ್ರಣವಾಗಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದು ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತರ ಕೈ ಸೇರಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ವಿಶೇಷಫಲ

- ಸಾ. ಕೃ. ರಾಮಚಂದ್ರ ರಾವ್

ತಿರುಪ್ಪರೈತ್ತುರೈನಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣತಪೋವನದ ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀ ಚಿದ್ಭವಾನಂದರ ತಪಃಶಕ್ತಿಯಿಂದ, ಅಂತಃಪ್ರಕಾಶದಿಂದ, ಉಪದೇಶಗಳಿಂದ ಉಜ್ಜೀವಿತರಾದ ಹಲವು ಸಂಸ್ಕಾರವಂತರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಶ್ರೀ ಗಣಪತಿ

ಭಾರದ್ವಾಜರೊಬ್ಬರು. ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿಮಲಾನಂದರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಲಲಿತಾಂಬಿಕಾ ಸಹಸ್ರನಾಮ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣತಪೋವನ ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ಅದರ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವನ್ನು ಶ್ರಮವಹಿಸಿ, ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದ ಜನತೆಗೆ ಇದೊಂದು ಅಪೂರ್ವ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ. ಲಲಿತಾ ಸಹಸ್ರನಾಮವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೆ ಹತ್ತಾರು ಪುಸ್ತಕಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದೇ ಇದ್ದಿತು. ಮೂಲ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪುಸ್ತಕದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ-ಸ್ವಾರಸ್ಯಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮಿ ವಿಮಲಾನಂದರ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಉಪೋದ್ಧಾತವಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರುವುದಲ್ಲದೆ ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿರುವ ಭಾಗವೂ ಇದೆ. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಲಲಿತಾಸಹಸ್ರನಾಮ ಎರಡರ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಾಮ್ಯ-ವೈಷಮ್ಯಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಹಸ್ರನಾಮವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ನಾಮಗಳೆಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ತಂತ್ರಾಧಾರಗಳನ್ನುಧರಿಸಿ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದೂ ಈ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇ. ಇದರಿಂದ ಲಲಿತಾಸಹಸ್ರನಾಮದ ವಿಶೇಷವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪ್ರಸಕ್ತವನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಗಲ್ಭ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸಿ ಗಣಪತಿ ಭಾರದ್ವಾಜರು ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಬಹುಮಂದಿ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಕೈ ದೀವಟಿಗೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳೂ ಸಾಧಕರೂ ಇದರಿಂದ ಬಹು ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಸಹಸ್ರನಾಮದ ಕೇವಲ ಪಠಣದಿಂದ, ಪುನಶ್ಚರಣೆಯಿಂದ ಫಲವಿದ್ದೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅರ್ಥಾನುಸಂಧಾನವನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ವಿಶೇಷ ಫಲವಲ್ಲವೆ? ಅದಕ್ಕೆ ಈ ಗ್ರಂಥ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ

- ಬಿ. ವೆಂಕಟರಾಮ ಶರ್ಮ

|| ಶ್ರೀಂ ||

ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಮೇರುಶಿಖರೇ

ಬಿಂದುತ್ರಿಕೋಣೇ ಸ್ಥಿತಾಂ

ವಾಗೀಶಾದಿಸಮಸ್ತಭೂತಜನನೀಂ

ಮಂಚೇ ಶಿವಾಕಾರಕೇ|

ಕಾಮಾಕ್ಷೀಂ ಕರುಣಾರಸಾರ್ಣವಮಯೀಂ
 ಕಾಮೇಶ್ವರಾಂಕಸ್ಥಿತಾಂ
 ಕಾನ್ತಾಂ ಚಿನ್ಮಯಕಾಮಕೋಟಿನಿಲಯಾಂ
 ಶ್ರೀಬಹ್ಮವಿದ್ಯಾಂ ಭಜೇ ||

1. ಯಜ್ಞಧಾನತಪಃಕರ್ಮ ನ ತ್ಯಾಜ್ಯಂ ಕಾರ್ಯಮೇತತ್ |

ಯಜ್ಞೋ ದಾನಂ ತಪಶ್ಚೈವ ಪಾವನಾನಿ ಮನೀಷಿಣಾಮ್ ||

(ಭ. ಗೀ. 18-5)

2. ತಮೇತಂ ವೇದಾನುವಚನೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಿವಿಧಿಷಂತಿ

ಯಜ್ಞೇನ ದಾನೇನ ತಪಸಾ ನಾಶಕೇನ (ಶ್ರುತಿ)

ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ತಪಸ್ಸನ್ನು ಬಿಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಅವನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಅವು ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಿತ್ಯವೂ ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ಯಜ್ಞಕರ್ಮ, ದಾನ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೇ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಜೀವನದ ಗುರಿ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮ ತತ್ವವನ್ನೇ ತತ್ ಎಂದೂ ಓಂ ತದ್ಬ್ರಹ್ಮ, ಓಂ ತದ್ವಿಷ್ಣು, ಓಂತತ್ಸತ್ಯಮ್ ಎಂದು ಸ್ತುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಶಂಕರಭಗವತ್ಪೂಜ್ಯಪಾದರು ಆದಿತ್ಯಾ, ಅಂಬಿಕಾ, ವಿಷ್ಣು, ಗಣನಾಥ, ಮಹೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಪಂಚಾಯತನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ರೂಢಿಗೆ ತಂದರು. ಅದರಲ್ಲೂ ಯಾದೇವೀ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಮಾತೃರೂಪೇಣ ಸಂಸ್ಥಿತಾ ಹಾಗೂ ಸರ್ವಚೈತನ್ಯರೂಪಾಂ ತಾ ಆದ್ಯಾಮ್ ವಿದ್ಯಾಂಚಿ ಧೀಮಹಿ ಮತ್ತು ಸರ್ವಂ ಖಲ್ವಿದಮೇವಾಹಂ ನಾನ್ಯದಸ್ತಿ ಸನಾತನಮಃ ಎಂದು ದೇವಿಯೇ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರುವಂತೆ ಸಮಸ್ತ ಚಿತ್, ಅಚಿತ್ಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಆತ್ಮಗಳಾಗಿರುವ ಆ ಕರುಣಾಮಯಿ ಬಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಶಿವಾತ್ಮಿಕಾಂ ಎನ್ನಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ತ್ರೀಮೂರ್ತಿಗಳೂ ನಾರಾಯಣನ ದಶಾವತಾರಗಳೂ ಆ ಜಗನ್ನಾತೆಯ ಲೀಲಾ ವಿಭೂತಿಗಳೇ ಆಗಿವೆ.

ಪರಮತೇಜೋನಿಧಿಯೂ ದಯಾಸಮುದ್ರಳೂ ಅವ್ಯಾಜಕರುಣಾಮೂರ್ತಿಯೂ ಆದ ಆ ಲಲಿತಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ಜ್ಞಾನಪ್ರದಾಯಕಳೂ ಶಕ್ತಿಸ್ವರೂಪಳೂ ಯೋಗೇಶ್ವರಿಯೂ ಯೋಗಿನೀಗಣ ಸೇವಿತಳೂ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ಪಂಚಯಜ್ಞ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯೂ ಯಂತ್ರಮಂತ್ರಾಧಿಷ್ಠಾನಳೂ ಆಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಮೂಲಾಧಾರದಿಂದ ಸಹಸ್ರಾರದವರೆಗಿನ ದಿವ್ಯಪಥ ಪ್ರದರ್ಶಕಳಾಗಿ ಮುಕ್ತಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ

ಅಮೃತವರ್ಷಿಣಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಶ್ರೀಮಾತೆ, ಲಲಿತಾ, ತ್ರಿಪುರಸುಂದರಿಯ ಉಪಾಸಕರಿಗೆ ಭೋಗ ಮೋಕ್ಷಗಳೆರಡೂ ಕರತಲಾಮಲಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅಂತರ್ಮುಖವಿವರಾಧ್ಯಕ್ಷಾ ಬಿನ್ನತರ್ಪಣಸನ್ನುಷ್ಟಳೂ ಆದ ದೇವಿಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಚಕ್ರ, ಶ್ರೀ ಮೇರುವನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವ ಉಪಾಸಕರು ತತ್ತ್ವಾನುಷ್ಠಾನಮಯೀ ತತ್ತ್ವಮರ್ಥಸ್ವರೂಪಿಣೀ ಎಂದು ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ವಿಶ್ವಮಾತೆಯೂ ಜಗದ್ಧಾತ್ರಿಯೂ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯೂ ವಿರಾಗಿಣಿಯೂ ಆಗಿರುವಳೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ನಿರ್ಮಲ, ನಿಶ್ಚಲ ಚಿತ್ತರಾಗಿ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕೃತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತಂದು ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಬೇಕೆಂದು ಭಗವಂತನೇ ನುಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಅವು ಯಾವುವೆಂದರೆ,

1. ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಿ
2. ಸರ್ವರಿಗೂ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ
3. ವೈರಾಗ್ಯವಂತರಾಗಿ
4. ಶೀತೋಷ್ಣಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ
5. ಸ್ವರ್ಗಾದಿಲೋಕಗಳ ಸುಖಕ್ಕೆ ಆಸೆ ಪಡಬೇಡಿ
6. ಆತ್ಮವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ
7. ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗದಿರಿ
8. ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲಿ
9. ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಪ್ರೇಮವಿರಲಿ.
10. ಸದಾ ಸತ್ಕಥಾಶ್ರವಣ ಮಾಡಿ
11. ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಸಂಗದಲ್ಲಿರಿ
12. ಗುಣಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡಿ
13. ಸರ್ವರಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಿ ಇರಲಿ
14. ಸಮಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ
15. ಉಪಶಾಂತರಾಗಿ
16. ದೇಹಗಳಲ್ಲಿನ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಡಿ
17. ಅಧ್ಯಾತ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ
18. ಏಕಾಂತವಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿರಲಿ
19. ಇಂದ್ರಿಯ, ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಜಯಿಸಿ
20. ಸಾತ್ವಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ
21. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಿಂದ ಶೀಘ್ರಲಾಭ
22. ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಡಿ
23. ವಾಚ್ಮಯವು ಮನೋಜಯಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿ
24. ಸಕಲ ಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ ಭಾವನೆಯನ್ನಿಡುವ ಜ್ಞಾನವಿರಲಿ
25. ಸಮಾಧಿನಿಷ್ಠರಾಗಿ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುಕ್ತರಾಗಿ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಜ್ಞಧಾನ ತಪಸ್ಸೆಂಬ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಅಹಂಭಾವ ನುಸುಳಿ ಆಕಾಶದತ್ತರ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದು. ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರಾಗಲೀ ಪವಾಡ ಪುರುಷರಾಗಲೀ, ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಲೀ, ಸಂಸಾರಿಯಾಗಲೀ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಜಾರಿ ಬೀಳುತ್ತಿರುವುದು ಇಂದು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಲಲಿತಾಸಹಸ್ರನಾಮ ಪಾರಾಯಣ, ಶ್ರೀಚಕ್ರ ಪೂಜೆ, ಸೌಂದರ್ಯಲಹರೀ ಕಂಠಪಾಠ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಸರ್ವತ್ರ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಆ ಮಹತ್ ಸಾಧನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಸದಾಚಾರವನ್ನು ಬಲ್ಲವರಿಂದ

ಸಂಪ್ರದಾಯನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಗುರು ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದವರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ದೇವೀ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುವವರು ಅತ್ಯಂತ ವಿರಳ. ಅರ್ಥಜ್ಞಾನ ಉಂಟಾದರೆ ಭಾವ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಪ್ರೇಮ ಬೆಳೆದು ಶ್ರೀಮಾತೆಯ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಬಹುದು.

ಮಾಹಾಮಹಿಮರಾದ ಭಾಸ್ಕರಾಚಾರ್ಯರು ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಬರೆದ ಭಾಷ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯವೂ ಪ್ರಚೋದಕವೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯೂ ಆಗಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಲಲಿತಾ ಸಹಸ್ರನಾಮಮ್ ವಿತ್ ಯೋಗ ಅನೋಟೀಷನ್ಸ್ ಮತ್ತು ವೈ. ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಭಕ್ತರ ಕೈ ಸೇರಿದೆ. ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಪರಮಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿ ವಿಮಲಾನಂದರು ಬರೆದಿರುವ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಲಲಿತಾಸಹಸ್ರನಾಮದ ಪೀಠಿಕೆಯಂತೂ ಸಂತೋಧನಾತ್ಮಕವೂ ಜ್ಞಾನಪ್ರಬೋಧಕವೂ ಆಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಶ್ರೀಚಕ್ರ ಪೂಜಾದುರಂಧರರೂ ಶ್ರೀ ಲಲಿತಾಸಹಸ್ರನಾಮ ನಿತ್ಯ ಪಾರಾಯಣ ನಿರತರೂ ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನರೂ ಸುಸಂಸ್ಕೃತರೂ ಸಹೃದಯರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಪಿ. ಗಣಪತಿ ಅವರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿ ಮಹೋಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ವಾಮಿ ಚಿದ್ಭವಾನಂದರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಹನೀಯರಿಂದ ಶ್ರೀ ಮಾತೆಯ ಉಪಾಸನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಲವಾರು ಕೃತಿಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದು ಶ್ರೀ ಮಾತೆಯ ಭಕ್ತರಿಗೆ ದಾರಿದೀಪವಾಗಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹೃದ್ಯವಾದ ಕೆಲಸ

- ಡಾ. ಸಿ.ಎಸ್. ರಾಮಚಂದ್ರ

ನಾಡಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮಗ್ರತೆ, ಸಾರೂಪ್ಯ, ಪಾರಂಪರಿಕ ಔನ್ನತ್ಯ, ಚಾರಿತ್ರಿಕತೆ, ಸಮಷ್ಟಿಯ ಸದಾಚಾರ, ಆತ್ಮೀಯತೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ, ವ್ಯಷ್ಟಿಯ ನೈತಿಕ-ಶೀಲತೆ, ನುಡಿ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಮೌಲಿಕವಾಗಿ ಧ್ವನಿಸುವುದೇ ಆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರವಾಗುವ ಪುಷ್ಪಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗದು. 'ಸಾಹಿತ್ಯ' ಸಮಾಜದ ಮೌಖಿಕ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿರೋಪವಷ್ಟೆ. ಜನತೆಯ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಮಾಗದರ್ಶಿ. ಭಾಷೆ, ಸಂಪನ್ನ ಬಾಳ್ವೆಗೆ ಸತ್ಯಶೀಲ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಪ್ಪಿತ ಒಡಂಬಡಿಕೆಗಳನ್ನು ನವಿರಾಗಿ ನೇಯ್ದು ಸಹಜ ಮಾಧ್ಯಮ. ಅದೇ ಸಮನ್ವಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಹಿತವನ್ನು ಅವರದೇ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ದು ಪೋಷಿಸುವ ಕೈದೀವಿಗಳೆಂದು. ಆ ಸವಿಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಬಾಳನ್ನು ಸವಿಜೇನಾಗಿಸುವುದು ಅದರ ಮೂಲ ಧ್ಯೇಯ. ಎಲ್ಲರ ಬದುಕಿಗೆ ಧಾತು ಹಾಗೂ ಪ್ರೇರಣೆ. ಅದೇ ಸತ್ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಸದ್ಧರ್ಮ, ಸದ್ವಿವೇಕ, ಸಚ್ಚಾರಿತ್ರ್ಯ.

ಅಂತಹ ಸಮಾಜದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಆ ಸಮಾಜದ ಸಮಸ್ತರಿಗೇ ಸೇರಿದ್ದು. ಅನೋನ್ಯ ಸಹಮತಕ್ಕೆ ಅರಿವು ಮುಖ್ಯ. ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪೋಷಕವಾದ ಆಕರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಗತ್ಯ ಅಲ್ಲದೇ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಇದನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸುವುದು ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಅದರಿಂದ ಸಮಾಜದ ಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಹಿತ್ಯಧರ್ಮವನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿದಂತಾಗುವುದು. ಸಂತುಷ್ಟ ಸಮಾಜದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಈ ತೆರನಾದ ದೂರದರ್ಶಿತ್ವ ಬೇಕು. ಅದು ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಉಳಿಯಬಲ್ಲ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಡಿಗಲ್ಲಾಗುವುದು. ಮುಂದಿನ ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಯನ್ನು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ, ಸದ್ಧರ್ಮಿಗಳಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು ಅನುವಾಗುವುದು. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪಿ. ಗಣಪತಿ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವೆ ಮೆಚ್ಚುವಂತಹದ್ದು.

ಶ್ರೀ ಪಿ. ಗಣಪತಿ ಅವರ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕನ್ನಡಾನುವಾದ 'ಶ್ರೀ ಲಲಿತಾಂಬಿಕಾ ಸಹಸ್ರನಾಮ ಸ್ತೋತ್ರ (ನಾಮಾವಳಿ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಹಿತ)' ಕೃತಿ ಆಸ್ತಿಕ ವಿಚಾರ, ಚಿಂತನೆ. ಮನೋಭಾವ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸುವುದು. ಈ ಮೂಲಕ ಮಾನವೀಯ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಧೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿರುವ ಲೇಖಕರು ಅದರ ಸತ್ಯದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಆಸ್ಥೆ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿತ್ಯ ಚಿಂತನ-ಶೀಲತೆ, ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮನೋಸ್ಥೈರ್ಯದಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕರ ಮನದಾಳದಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿಸಲು ಅನುವಾಗುವುದೆಂಬುದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಳೆರಡನ್ನೂ ಬಲ್ಲವರಾದ ಅವರು ಸಮರ್ಥವೆನಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿ ವಿಮಲಾನಂದ, ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ತಪೋವನಂ, ತಿರುಚಿರಪಳ್ಳಿ ಅವರ ಮೂಲ ಆಂಗ್ಲ, 'Sri Lalithambika Sahasranama Stotram' ಕೃತಿಯನ್ನು ಸರಳ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ರೂಪಾಂತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸರಳ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ನಾಮಾವಳಿ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಹಿತ ಭಾಷಾನುವಾದ; ಸೂಕ್ತವಾಗಿದ್ದು ಆಸಕ್ತ ಆಸ್ತಿಕ ಬಾಂಧವರಿಗೆ ಹೃದ್ಯವಾಗುವುದು. ಕನ್ನಡಿಗರ ಸದಾಚಾರ ಸತ್ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ಶ್ರೀ ಪಿ. ಗಣಪತಿ ಅವರ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ಅನುವಾದ ಮೌಲಿಕ ಸೇರ್ಪಡೆ. ಅವರೇ ದೈವೀ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಲಿ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಿತ್ಯ ಪಠಣ-ಪಾರಾಯಣ ಯೋಗ್ಯಹೊತ್ತಿಗೆ. ಶ್ರೀ ಲಲಿತಾಂಬಿಕೆ ಸಕಲ ಸನ್ಮಂಗಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿ. ಅವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚೈತನ್ಯಪೂರಿತ ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವೆ ನಿರಂತರವಾಗಿರಲಿ.

ಪ್ರಯೋಜಕ

– ಶೇಷನಾರಾಯಣ

ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮ ಬೋಧಿಸುವುದು ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯನ್ನೇ. ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಗೆ ಬೇಕಾದುದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಉಪಾಸನೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳ ಸಾರವೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಧರ್ಮಗಳ ಸಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯದವರು ಇತರೇ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದವೆಣಿಸಿ ಕಚ್ಚಾಟಕ್ಕೆ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಪುನರುದ್ಧಾರಕರಾದ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಮಾತುಗಳು ಹೀಗಿವೆ: “ಎಲ್ಲ ಮತಗಳ ಏಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಇದ್ದೇ ಇವೆ. ನಾನು ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುತ್ತ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತು. ಎಲ್ಲ ಮತಗಳೂ ನಾಶವಾಗಿ ಒಂದೇ ಮತದ ವಿಜಯದಿಂದ ಏಕತೆ ಮೂಡುತ್ತದೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ಭಾವಿಸಿದ್ದರೆ ಅದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ನಂಬಿಕೆ-ಅಷ್ಟೇ”. ದೇವರನ್ನು ನಂಬದವರಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮದವರಾಗಿರಬಹುದು; ಯಾವುದೇ ದೇಶದವರೂ ಆಗಿರಬಹುದು, ಹಿಂದೂ-ಕ್ರೈಸ್ತ-ಮುಸಲ್ಮಾನ-ಹೀಗೆ; ಆದರೆ ದೈವವನ್ನು ನಂಬುವವರು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ತಿರುಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಇತರೇ ಧರ್ಮಗಳ ತಿರುಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಕಚ್ಚಾಟಕ್ಕೆ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ದೇವ ಒಬ್ಬ, ನಾಮ ಹಲವು ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮ ನಮ್ಮ ದೇವರೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಿಮ್ಮದು ಹಾಗಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕೀಳು ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ತಾಳುತ್ತಾರೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮತಧರ್ಮಗಳ ವಿಚಾರಗಳಿಗಾಗಿ ನಡೆದಿರುವ ಹೋರಾಟ, ಅನಾಹುತಗಳು ಬೇರೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ನಡೆದಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿಚಾರವಂತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಮತ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವುದು, ಅದರ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವುದು ತಪ್ಪೇನಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಒಂದೇ ಮತದ ವಿಜಯದಿಂದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಏಕತೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರ ಬರೇ ಘೋಷಣೆಯಾಗಿ ವಿರಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ; ದ್ವೇಷ ಚಿಗುರುತ್ತದೆ; ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರು “ನೀನು ದುಡಿದು ಉಣ್ಣು ದುಡಿಯುವುದೇ ಮೋಕ್ಷ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮುಖ್ಯವಾದ ಘೋಷಣೆ “ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ”. ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗಿಂತಲೂ ಹಿಂದಿನವನಾದ ಬುದ್ಧನಂತೂ “ನೀನು ಯಾವುದನ್ನೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ” ಎಂದು ಸಾರಿದ್ದಾನೆ. ದೈವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೂ ವಿಚಾರ ಬೇಕು. ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವುದನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಲವರು ಹಲವು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ನಿಜ. ಆ ಬೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಳು ಇದೆಯೇ ಅವರು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯೇ ಬೂಟಾಟಿಕೆಯೇ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮೊದಲು ಯೋಚಿಸಬೇಕು; ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು; ಆಮೇಲಷ್ಟೇ ಅದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು

ಎನ್ನುವುದೇ ಅವನ ಮುಖ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಬುದ್ಧ, ಬಸವಣ್ಣ, ವಿವೇಕಾನಂದರ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಜನ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ? ಶಂಕರ, ಮಧ್ವ, ರಾಮಾನುಜರ ಬೋಧಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಜನ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ? ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಮತ ಧರ್ಮಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಘರ್ಷಣೆಗಳೂ ಕಚ್ಚಾಟಗಳೂ ನಡೆಯುವುದು ಏಕೆ? ನಮ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರನ್ನೇ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಅವರು ಯಾವ ದೇಗುಲಕ್ಕೂ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಏನನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಸಾಧಿಸಬಹುದು ಎಂದು ದೊಡ್ಡ ಹೋರಾಟವನ್ನೇ ಅವರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಗೆ, ಜಗತ್ತಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸಲು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯೊಂದೇ ಉಸಿರು ಎನ್ನುವ ಅಚಲ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಅವರು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಹೊರಟಾಗಲೇ ಅವರು ದುರಂತವನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಸ್ತಾವಗಳನ್ನು ಒಂದು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸೋಣ.

ನಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮಾರ್ಗಗಳು ಇವೆ. ಸೂತ್ರಗಳು ಇವೆ. ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳು ಇವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಲಲಿತಾಸಹಸ್ರನಾಮವೂ ಒಂದು. ದೈವವನ್ನು ತಾಯಿಯ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವುದು ಮತ್ತು ಆ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ವರ್ಣನೆಗಳಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು. ತಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಳ ಸ್ಥಾನ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದು. ಪವಿತ್ರವಾದದ್ದು. ಹಾಗೆಯೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಮನನ ಮಾಡುವಂಥದ್ದು ಹೌದು. ಯಾರನ್ನು ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆಯೋ ಮತ್ತು ಯಾರು ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ಭಾಷೆಗಳ ಸ್ವರೂಪಳೋ ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮ. ಯಾರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತು ಸದಾ ಅನುಲ್ಲಂಘನೀಯವೋ ಅವಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಯಾರು ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಸಹಾಯಕರಿಗೆ ಉದಯ ಸೂರ್ಯ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ, ಮುಖ್ಯನಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವ ನಿಃಶಕ್ತಿಗೆ ಆಗಿರುವವರೋ ಅವಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಯಾರು ಒಳಗಣ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳ ನಿಯಂತ್ರಕಳೋ ಅವಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಯಾರು ಬಹಳ ಕುಶಲಳೋ ಅವಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಯಾರು ಸದಾ ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನಿ, ಸ್ವಾವಲಂಬಿತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ಆಧಾರಿತಳೋ ಅವಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಬಲಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಆಳವಾದ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಭಕ್ತರಿಂದ ನಿಷ್ಠಾಪೂರಕವಾಗಿ ಜಾಗರೂಕಳಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವವಳೋ ಅವಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಯಾರು ಪರಿಮಿತಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಸದಾ ತೃಪ್ತಳೋ ಹಾಗೂ ಸಜ್ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಹರ್ಷಿತಳೋ ಅವಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ- ಇಂತಹ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ,

ಇಂತಹ ಬೋಧನೆ ಯಾರಿಗೆ ಹಿಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ? ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ? ಹಿಡಿಸುವುದು ಇರಲಿ ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮದವರು ಇವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆಚರಿಸಿದರೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸುತ್ತದೆ; ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆಚರಣೆಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು ಹಿರಿಯ ಗುಣ; ಮನೋಧರ್ಮ.

ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿ ವಿಮಲಾನಂದರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಲಲಿತಾಸಹಸ್ರನಾಮ ಸುಂದರವಾದದ್ದೆಂದೂ ಮೌಲ್ಯವುಳ್ಳದ್ದೆಂದೂ ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಈಗ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ವಿದ್ವಾನ್ ಪಿ. ಗಣಪತಿಶರ್ಮ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯ ಸುಲಭವಾದ್ದಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳ ಪಾಂಡಿತ್ಯಬೇಕು; ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ; ಹಾಗಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಭಾಷೆ ಒಲಿಯುತ್ತದೆ. ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಆಗಿದ್ದು ನಿವೃತ್ತರಾಗಿರುವ ಗಣಪತಿಶರ್ಮ ಅವರು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಎಲ್ಲರೂ ಮೆಚ್ಚುವಂಥದ್ದೆ. ಅವರ ಈ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಸಮರ್ಥವೂ ಸುಂದರವೂ ಆಗಿದೆ. ಆಸಕ್ತರಿಗೆ, ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಈ ಸಾರಸಂಗ್ರಹ ತುಂಬಾ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಶರ್ಮರ ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವೆ ಪ್ರತಿಫಲದ ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಿಂದ ದೂರವಾದದ್ದು ಹಾಗೂ ನೈಜವಾದದ್ದು. ಇಂಥ ಸೇವೆಗಳಿಂದ ನಾಡುನುಡಿಗೇ, ಸಮಾಜಕ್ಕೆ, ಆಸಕ್ತರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಯೋಜನ ಆಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವೆ ಹೀಗೆಯೇ ಮುಂದುವರಿಯಲಿ ಎಂದು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ಹೃದಯ ನುಡಿ

- ಪಿ. ಗಣಪತಿ

ಶಿಶು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಆಡುವ ಮೊದಲ ತೊದಲುಡಿಯೇ 'ಅಮ್ಮ'. 'ಅಮ್ಮ' ಪದ ಓಂಕಾರದ ಪ್ರತೀಕ ಎಂದರೂ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಎರಡರ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲೂ ಒಂದರಲೊಂದು ಐಕ್ಯವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಯಾವುದೇ ಕಷ್ಟ-ನಷ್ಟಗಳಿಗಾಗಲಿ, ಕ್ಷೇಶಗಳಿಗಾಗಲಿ, ಬಯಕೆ-ಸಂಕಟಗಳಿಗಾಗಲಿ, ಮೊದಲು ಮೊರೆ ಹೋಗುವುದೇ ಅಮ್ಮನಲ್ಲಿ. ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ

* * * * *

ಮೊದಲು ಅಮ್ಮನಲ್ಲೇ. ನೋವು ನಲಿವುಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಅಮ್ಮನಲ್ಲೇ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜಗತ್ತಿನ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲೇ ಹೀಗಾದರೆ, ಇನ್ನು ಜಗನ್ನಾತೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ? ಪರವಸ್ತು ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶ್ರೀ ಲಲಿತಾ ಪರಮೇಶ್ವರಿಯೇ ಆದ್ಯಂತರಹಿತಳಾದ ಆ ಜಗನ್ನಾತೆ, ಆದಿಶಕ್ತಿ. ಅವಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ, ಬರೆಯುವುದಿರಲಿ, ಊಹಿಸುವುದೂ ಮಾನವನ ಮಿತಿಗೆ ಮೀರಿದ್ದು. ಕಾರಣ, ಅವಳು ಅನಿರ್ವಚನೀಯಳು. ಕವಿ ಪುಷ್ಪದಂತ, ಶಿವನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವಾಗ ಹೇಳಿರುವ ಪದ್ಯ—

“ಅಸಿತಗಿರಿಸಮಂ ಸ್ಯಾತ್ಕಜ್ಜಲಂ ಸಿಂಧುಪಾತ್ರಂ

ಸುರತರುವರಶಾಖಾ ಲೇಖನೀ ಪತ್ರಮುರ್ವೀ ।

ಲಿಖಿತಂ ಯದಿ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಶಾರದಾ ಸರ್ವಕಾಲಂ

ತದಪಿ ತವ ಗುಣಾನಾಮೀಶ ಪಾರಂ ನ ಯಾತಿ”

(ಸ್ತವಕುಸುಮಾಂಜಲಿ)

ಶಿವನಿಂದ ಬೇರೆಯಲ್ಲದ ಶಕ್ತಿಗೂ ಅದು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಅರ್ಥ ಹೀಗಿದೆ:

ನೀಲಾಚಲದಷ್ಟು ಮಸಿಯನ್ನೂ ಸಾಗರವನ್ನೇ ಮಸಿಕುಡಿಕೆಯನ್ನೂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಕೊಂಬೆಯನ್ನೇ ಲೇಖನಿಯನ್ನೂ ಭೂವಿಯನ್ನೇ ಪತ್ರವನ್ನೂ ಆಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸ್ವತಃ ವಾಗ್ದೇವಿಯೇ ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಬರೆದರೂ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯ ಸೀಮೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಂತಹ ಶ್ರೀ ಲಲಿತಾತ್ರಿಪುರಸುಂದರಿಯ ಪರವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಶ್ರೀ ಲಲಿತಾಸಹಸ್ರನಾಮಾವಳಿ ಬಗ್ಗೆ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ವಿವರಣೆ, ನಾಮಾವಳಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿನಾಮದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬಹಳಸುಂದರವಾಗಿ ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ತಪೋವನಂ, ತಿರುಚಿರಪಳ್ಳಿ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿ ವಿಮಲಾನಂದ ಅವರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮಾವಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಸವಿವರವಾದ ತುಲನಾತ್ಮಕ ವಿಮರ್ಶೆ ಕೂಡಿರುವುದು. ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಮುನ್ನುಡಿಯೇ ಸ್ವತಃ ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವುದು ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲು ಹೊತ್ತಂತೆ. ಶ್ರೀ ಲಲಿತಾಸಹಸ್ರನಾಮದ ಅರ್ಥ ಸಹಿತ ನಿತ್ಯಪಾರಾಯಣ ಇಹ-ಪರ ಎರಡಕ್ಕೂ ಮೋಕ್ಷದಾಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ಮಾತೆಯ ಈ ಪಾರಾಯಣವನ್ನು ದೇವಿ ಭಕ್ತರು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು

ಶ್ರೀಲಲಿತೋಪಾಖ್ಯಾನ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಓದುಗರಿಗೆ, ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಧಕರಿಗೆ ಈ ಒಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಗ್ರಂಥ ಉಪಯೋಗವಾಗಲೆಂಬ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಬರದಂತೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆಂಬ ಭರವಸೆ ನನ್ನಲ್ಲಿದೆ. ಅನುವಾದ ಮಾಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ತಪೋವನಂ, ತಿರುಚಿರಪಳ್ಳಿ ಅವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹಾರೈಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ.

“ಅಸ್ತು ವಃ ಶ್ರೇಯಸೇ ನಿತ್ಯಂ ವಸ್ತು ವಾಮಾಂಗಮೈ ಶ್ವರಮ್|

ಯತಸ್ಯತೀಯೋ ವಿದುಷಾಂ ತುರೀಯಂ ತತ್ಪರಂ ಮಹಃ||”

44. ನಿತ್ಯ ದೈವ ಚಿಂತನ

ಮುನ್ನುಡಿ

– ಡಾ. ಪ್ರಭುಶಂಕರ

ದಿನದ ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳನ್ನಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಷಯಗಳ ಚಿಂತನೆಗಾಗಿ ಮೀಸಲಿಡುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮನಸ್ಸು ತನ್ನ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ದೇಹದ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ನಾವು ಎಷ್ಟು ಗಮನ ಕೊಡುತ್ತೇವೆಯೋ ಅಷ್ಟೇ ಗಮನವನ್ನು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೂ ನೀಡಿದರೆ ನಾವೂ ಸಂತೋಷವಾಗಿದ್ದು, ಇತರರೂ ಸಂತೋಷವಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯ.

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿ ಚಿದ್ಭವಾನಂದರು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಹಿರಿಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದವರು; ತಮಿಳುನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ

ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಜನರಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿದವರು. ಅವರು ಜನರಿಗೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ 'ಡೈಲಿ ಡಿವೈನ್ ಡೈಜೆಸ್ಟ್' ಎಂಬುದನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದು. ವರ್ಷದ ಮೂನ್ನೂರ ಅರುವತ್ತೈದು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಒಂದು ಹೊಸ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಾವು ಚಿಂತಿಸಲು ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ವೇದಾಂತದಿಂದ, ತಾಯುಮಾನವರ್, ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರು ಮುಂತಾದವರಿಂದ, ಭಗವದ್ಗೀತೆ, ಮಹಾಭಾರತ ಇವುಗಳಿಂದ ಪೂರಕವಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಪಿ. ಗಣಪತಿಯವರು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿ ಚಿದ್ಭವಾನಂದರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರ ಮೇಲಿನ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಂತನಶೀಲರಾದ ಕನ್ನಡಿಗರು ಶ್ರೀ ಗಣಪತಿಯವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವರ ಈ ಕೃತಿಯು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಗ್ರಂಥವೆಂದರೆ ದಿವಂಗತ ಶ್ರೀ ಟಿ. ಆರ್. ಚನ್ನೇಗೌಡರ 'ದಿನಚರಿ ಧ್ಯಾನ'. ಶ್ರೀ ಚನ್ನೇಗೌಡರು ಸೊಗಸಾದ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಅನುವಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎರಡೂ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವ ಇಬ್ಬರು ಲೇಖಕರೂ ಅಭಿನಂದನೀಯರು.

ನನ್ನ ಮಾತು

— ಪಿ.ಗಣಪತಿ

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯುವಾಗ ಎದುರಾಗುವ ಅಪೂರ್ವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ವಿಸ್ಮಯಾನಂದವನ್ನೂ ಎಲ್ಲರೂ ಅನುಭವಿಸಿ, ಆನಂದಿಸಿ ಸುಖ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅಮಿತ ಆತ್ಮಾನಂದವಿರುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮಾನಂದಕ್ಕೆ ಲಭಿಸುವ ನಿಧಿ ಅವರ ಜೀವನದ ಸಂತುಷ್ಟಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ. ಹಾಗೆ ಸಿಕ್ಕ ನಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿ ಚಿದ್ಭವಾನಂದ ಅವರ 'ಡೈಲಿ ಡಿವೈನ್ ಡೈಜೆಸ್ಟ್' (Daily Divine Digest) ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನ ಕಿರು ಕೈ ಹೊತ್ತಿಗೆ. ಇದರಲ್ಲಿ

ದಿನಕ್ಕೊಂದರಂತೆ ಮುನ್ನೂರ ಅರುವತ್ತೈದು ದಿನಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ವೈಚಾರಿಕ ಅಣಿ ಮುತ್ತಿನ ತಾತ್ವಿಕ ಬೋಧನೆಗಳಿವೆ. ಈ ಸವಿಯೂಟವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಜ್ಜನತೆಯೂ ಸವಿಯಲಿ ಎಂಬ ಸದ್ಭಾವನೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆ.

‘ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ತಪೋವನಂ’ ನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ತಿರುಚಿರಪಳ್ಳಿ ಅವರನ್ನು ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ಕೋರಿದಾಗ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪೂರ್ವಕ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಈ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ, ಆಗಿದ್ದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮೂಲ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲೇ ಓದಿ, ತಿದ್ದಿ, ಅನುಪಯುಕ್ತವಾದದ್ದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸೂಕ್ತವಾದವುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಆದಷ್ಟು ಸರಳ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸವಿಯೂಟವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಆಪ್ತಬಂಧು ಹಾಗೂ ಗೆಳೆಯರೂ ಆದ ಡಾ. ಸಿ. ಎಸ್. ರಾಮಚಂದ್ರ, ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಂತಿ ರಾಮಚಂದ್ರ ಅವರು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಶ್ರಮ ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯ. ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿ ಚಿಧ್ವಾನಂದ (1898-1985)

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿ ಚಿಧ್ವಾನಂದ ಅವರು ಮಾರ್ಚ್ 11, 1898ರಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರಾದಾಯಿಕ ರೈತ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಪೆರಿಯಣ್ಣ ಗೌಡರ್ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ನಂಜಮ್ಮಾಳ್ ಅವರ ಏಳನೆಯ ಮಗನಾಗಿ ಇಂದಿನ ಚೆನ್ನೈನ ಕೊಯಮತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೆನ್‌ಗೊಟ್ಟಿಯಪಾಳ್ಯಂ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ‘ಚೆನ್ನೂ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಯಮತ್ತೂರಿನಲ್ಲೂ, ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮದರಾಸಿನ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲೂ ನಡೆಯಿತು. ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮನಂದ ಮಹಾರಾಜ್ ಮತ್ತು ಶಿವಾನಂದ ಮಹಾರಾಜ್ ಅವರ ಪರಿಚಯವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೇ ಮದರಾಸಿನ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಠದ ಸಂಪರ್ಕವೂ ಅವರಿಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲೇ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರ ಗಾಢ ಪ್ರಭಾವ ಅವರ ಮೇಲಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು ಮುಂದೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸೇವೆಗೆ ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಅಕಾಲಿಕ ಸಾವಿನಿಂದಾಗಿ ಮೊದಲ ಪದವಿಗೆ ಕಾಲೇಜು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮವನ್ನು

ಸೇರಿದರು.

1920ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮಿ ಶಿವಾನಂದ ಮಹಾರಾಜ್ ಅವರಿಂದ ಸಂನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದರು. 1926ರಲ್ಲಿ ಉದಕಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ, 1940ರ ವರೆಗೆ ಆಶ್ರಮದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. 1942ರಲ್ಲಿ ತಿರುಚಿರಪಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹದಿನೈದು ಕೀಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಕಾವೇರಿ ನದಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿನ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳವಾದ ತಿರುಪರತುರೈ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ 'ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ತಪೋವನಂ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗೈದರು. 1955ರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ 'ಶಾರದಾ ಸಮಿತಿ'ಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅಗಾಧ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಹೊಂದಿದ ಚಿದ್ಭವಾನಂದರು ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವರು. ಕೆಲವಂತೂ ವಿಶ್ವಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಶಂಸೆ ಪಡೆದಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳು- 'ಭಗವದ್ಗೀತೆ', 'ಫೇಸೆಟ್ ಆಫ್ ಬ್ರಹ್ಮ', 'ಬೈಬಲ್ ಇನ್ ದಿ ಲೈಟ್ ಆಫ್ ವೇದಾಂತ', 'ಡೈಲಿ ಡಿವೈನ್ ಡೈಜೆಸ್ಟ್' 'ಇಂಡಿಯನ್ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಎಜುಕೇಷನ್' 'ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಲಿವ್ಸ್ ವೇದಾಂತ' ಇತ್ಯಾದಿ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ರಾಮಾಯಣ

* * * * *

ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಸರಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದು ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರುವರು. ಅವರ ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಆಂಗ್ಲ ಮತ್ತು ತಮಿಳು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೂವರೆ ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರತಿಗಳು ಮಾರಾಟವಾಗಿವೆ.

ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಒಂದು ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಲ್ಲ. ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲ. ಉಪನಿಷತ್, ವೇದಾಂತ ಸಾರಗಳನ್ನು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ, ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳ ಸಾರವೇ ಮೂರ್ತಿವತ್ತಾಗಿ ಸಹಸ್ರಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗೂ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜ್ಞಾನಗಂಗೆಯನ್ನು ಹರಿಸಿ, ಆದರ್ಶ ಜೀವನದ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಮಹಾನ್ ಪುರುಷ ಸ್ವಾಮಿ ಚಿದ್ಭವಾನಂದ ಮಹಾರಾಜ್. ಅವರು 1985ರ ನವಂಬರ್ 16ನೇ ತಾರೀಖಿನಂದು ಮಹಾಸಮಾಧಿಯನ್ನೈದಿದರು.

ಪೀಠಿಕೆ

- ಚಿದ್ಭವಾನಂದ

ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆ ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದ ಬಂದದ್ದು. ಇದು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮಿತಿ ಮತ್ತು ಪಾರಂಪರಿಕ ಪಾಲನೆ ಯಾವೂವೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಈ ಅನ್ವೇಷಣೆಗೆ ಸತ್ಯದ ಸಮಾಗಮದೊಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪೂರ್ಣವಿರಾಮ ಸಿಗುವುದು.

ವೇದಾಂತಜ್ಞಾನವೆಂಬುದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಸತ್ಯಪ್ರತಿಪಾದನೆಯನ್ನು ಮೂರು ಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುವುದು. ಮೊದಲನೆಯ ಲಕ್ಷಣ, ಪರಮ ಸತ್ಯ ಅಥವಾ ನಿರ್ಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮ. ಇದು ಅದರ ಮೂಲ ಲಕ್ಷಣ. ಅದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮಾತಿನ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು. ಎರಡನೆಯ ಲಕ್ಷಣ, ವಿಶ್ವಾತೀತ ಸತ್ಯ ಅಥವಾ ಈಶ್ವರ ಅಥವಾ ಸಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮ. ಮೂರನೆಯ ಲಕ್ಷಣ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿ ಆಳುವ, ಸತ್-ಚಿತ್-ಆನಂದ. ಈ ಮೂರನೆಯ ಲಕ್ಷಣ ಇಂದ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜಡವನ್ನುಳ್ಳ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಮತಗಳು ವೇದಾಂತವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸತ್ಯವಾಗಿವೆ. ವೇದಾಂತಗಳಿಂದ ಅಡ್ಡದಾರಿ ಹಿಡಿಯುವ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಪ್ಪು ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು. ವಿವೇಚನೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೊಯ್ಯುವುದು.

ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ವೇದಾಂತವನ್ನು ಯೋಗ ಎನ್ನಬಹುದು. ಅದು ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಅವು (ಅ) ಕ್ರಿಯಾ ಅಥವಾ ಕರ್ಮ ಮಾರ್ಗ (ಆ) ಸ್ವನಿಗ್ರಹ ಮಾರ್ಗ ಅಥವಾ ರಾಜಯೋಗ (ಇ) ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು (ಈ)

ಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಈ ನಾಲ್ಕು ಮಾರ್ಗಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯಮಿಶ್ರಣ, ಮನೋವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕ. ನಾಲಗೆಗೆ ಆಹಾರದಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆ ಹೇಗೆ ಹಿತವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿಷಯ ಬದಲಾವಣೆ ಹಿತ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಒಂದೊಂದು ಪುಟವನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನ ಹೃತ್ತೂರ್ವಕ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಖಂಡಿತ ಒಬ್ಬ ಸಾಧಕನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ಆಳವಾದ ಮರುಚಿಂತನೆ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಅನುಕರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವುದು.

45 . A Study of the Important Brahmanas

– R. S. Shivaganesha Murthy

It is quite clear that the Brahmanas are a part of the Veda. While the other parts such as Samhita and Upanisat of the Veda are often chosen for studies with various interests by different scholars, the Brahmanas are supposed to deal with only sacrificial dogma and the study thereof is considered as of little consequence. This dubious allegation has made scholars ignore the studies of Brahmanas and consequently the Vedic studies as such have been incomplete. This dilemmatic

incidence prompted me to venture to choose exegetic studies of the Brahmanas and offer my mite at the altar of research studies.

An opportunity of devoting my time to the study of the Brahmanas was offered by the University Grants Commission by awarding a research scholarship to me for two years (1959-61).

The primary object of my research was to know whether the Brahmanas which form a substantial and major part of the

Veda were really colourless and to find out what treasures they may contain to be offered for the benefit of general mankind. My studies have, however, confirmed my view that the Bhahmanas are not confined merely to the explanations of the process of rituals and that they reveal a fund of information on all branches of knowlege relating to human life and the universe.

It is a fact that a scholar desirous of studying the Brahmanas should essentially possess a sound knowlege of the **Mimamsasastra**, the **Srauta sutras** and **prayoga**. I am aware of my responsibility and limitations to do justice to the subject and I have put forth efforts to the best of my ability.

As I was keen in knowing the essentials of this branch of Vedic Iore, I attended the performances of many Vedic sacrifices conducted on large and small scales in different parts of the state. These were different types of sacrifices performed by staunch and devout scholars renowned for their learning, practice and experience. The visits were of considerable help to me in understanding at first hand, the

intricate technicalities of sacrifices.

The encouragement given to me by my professors and other eminent scholars helped me to proceed enthusiastically in this my endeavour. Added to this the domestic environments and associations which were characterised by the presence of persons given to practices of yoga and religion were also favourable.

A study of the important Brahmanas is not confined to the sacrifices only ; it also extends to the other aspects of the texts. The term ' important ' in the title only implies the study of ' some ' of the Brahmanas. However, the general principles applied here govern all other Brahmanas as well.

A glance at the footnotes shows that much of the materials has been chiefly drawn from *Taittiriya, panchavimsa and Jaiminiya Brahmanas*; whereas **Satapatha** and **Aitareya**, which have been the subjects of studies of general interest, are here taken for corroborating the statements made. Similarly, the Brahmana portions interspersed in the **Taittiriya-samhita** are not brought under the purview of this thesis.

The introductory first chapter presents a brief conspectus of Vedic literature and explains the connotation and denotation of the term '**Brahmana**' followed by discussions on the revelatory character of the Veda. The several methods of approach are reviewed critically from the point of view of exegesis

The second chapter is set apart to a treatment of the *yajna*. With a brief description of several types of **yajna**, the major elements in the yajana-system like **rtvik, ahimsa, daksina**

and others are considered. A note is given on the symbolism and significance of **yajna** as reflected in the **Brahmanas**.

A survey of the characteristics of the divinities as presented in the Brahmanas forms the subject-matter of the third chapter. Attention is drawn to the role of the Brahmanas in the proper understanding of the deities. The individual deities are dealt with separately. A critical note on the concept of 'Devasura', is also attempted.

The fourth and fifth chapters prove that the Brahmanas expatiate on such valuable topics as philosophy, ethics, society, political science and also on scientific subjects like biology, astronomy, medicine and others. This shows that the Brahmanas necessitate a closer and deeper study from the point of view of history of science in our country.

References are copiously drawn from original and other sources and no pains are spared to cite them at appropriate contexts. This, I believe, will go a long way in demonstrating the *bona fide* deligence and in bringing conviction to all lovers of truth.

Further, I may state that the kind of approach adopted here is novel. Among some new points introduced in the thesis may be mentioned (1) Interpretation of Vedic texts should be made on a cosmic background; it is necessary to have a broader outlook.(2) **Yajna** is not limited to mere external formalities of rituals.The Brahmanas approve that **yajna** is universal and that the very process of life is **yajna**.

(3) The deities in **Brahmanas** stand out as “faculties” in the various levels or planes beginning with the infinitesimal being up to the infinite cosmos. (4) The Brahmanas contribute much to the history of sciences. (5) The two elements *Brahma* and *Ksatra* are to be properly understood and developed by the individuals of the state, for the good and stabilised administration. (6) It is possible in a way to subscribe to the traditional view that the Veda is revealed.

Even a casual glance at the chapter headings shows that they cover a wide range. Though I am conscious that my studies are not exhaustive I believe what I have offered for the purposes of this thesis in respect of the vast and terse field of the Brahmanas, is by no means meagre. It may be that a few errors of judgment might have crept into the essay, but then, I am prepared to learn from scholars.

I hope that my devout work conducted through the blessings of the Lord and placed at His lotus feet will open up new vistas of Vedic studies.

46. ಗೋವಿಂದವೈದ್ಯಕೃತ ಕಂಠೀರವನರಸರಾಜ ವಿಜಯ

– ಟಿ. ಎನ್. ಸುಬ್ಬರಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀ

ಕಂಠೀರವನರಸರಾಜ ವಿಜಯವೆಂಬ ಕಾವ್ಯವು ಗೋವಿಂದವೈದ್ಯನೆಂಬ ಕವಿಯಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಈ ಕವಿಯ ತಂದೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪಂಡಿತರು. ಕವಿಯು ತನ್ನ ಸ್ಥಲವನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ಗ್ರಂಥಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀರಂಗಪತ್ತನದ ರಂಗನಾಥನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ತಾನು ರಾಜಾಸ್ಥಾನ ಕವಿಯಾಗಿ ಆ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದವನಾದುದರಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಸ್ಥಲವನ್ನು ಬೇರೆ ಹೇಳದೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವನೆಂದೂಹಿಸ

ಬಹುದಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಶ್ರೀರಂಗಪತ್ತನವೇ ಈತನ ಸ್ಥಲವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈತನು ಶಿವವಿಷ್ಣಾದಿ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಸಮವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ಮಾರ್ತಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಕವಿಯು ತಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದಂತೆ (ಪೀಠಿಕಾ ಸಂಧಿಯ 11ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ) ಸೂಚಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನು ಕಾವ್ಯ ನಾಟಕಾಲಂಕಾರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ವಿಷಯ ವರ್ಣನಾಕ್ರಮವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದನೆಂಬುದು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಣನೆಗಳಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈತನಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಕರ್ನಾಟ ಭಾಷೆಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಸಮವಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈತನು ಇನ್ನಾವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಕಂಠೀರವನರಸರಾಜ ವಿಜಯ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಂಠೀರವನರಸರಾಜೋಡೆಯರ ದಳವಾಯಿ

ನಂಜರಾಜೇಂದ್ರರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ರಚಿಸಿದಂತೆ (ಪೀಠಿಕಾ ಸಂಧಿಯ 28ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ) ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಶಾಲಿವಾಹನಶಕ 1570ಕ್ಕೆ ಸಂದ ಸರ್ವಧಾರಿ ಸಂವತ್ಸರಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ 1648ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂದು ಗ್ರಂಥದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅದೇ ವಾಕ್ಯದಿಂದಲೇ ಕವಿಯು ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜವಿಜಯವೆಂಬೀ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತಾನು ರಚಿಸಿ ಭಾರತಿನಂಜನೆಂಬವನಿಂದ ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಓದಿಸಿದನೆಂಬುದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಪೀಠಿಕಾ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ (ಪೀಠಿಕಾ ಸಂಧಿಯ 20, 21, 22, 23, 24ನೆಯ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕ್ರಿಯಾ ಪದಗಳ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ ಪ್ರಯೋಗವೂ 25ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ಪ್ರಯೋಗವೂ ಕೃತಿಶಬ್ದದ ಭಾವಾಭಾವಾಗಳೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.) ಸೂಚಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಕವಿಯು ಪೀಠಿಕಾ ಸಂಧಿಯ 14ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಜಸ್ತುತಿಯಿಂದ ದುರ್ಜನರನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದ್ದರೂ ಕನ್ನಡದ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಆತ್ಮಸ್ತುತಿ, ಪರನಿಂದೆಗಳು ಈತನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈತನು ಅಹಂಕಾರಿಯಲ್ಲದೆ ಬಹು ವಿನೀತನಾಗಿದ್ದನೆಂಬ ವಿಷಯವು ಪೀಠಿಕಾ ಸಂಧಿಯ 15ನೆಯ ಪದ್ಯದಿಂದಲೂ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಯದಿಂದಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಕವಿಯು ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮೊದಲಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಓದುವುದಕ್ಕೆ

ಸುಲಭವಾಗಿಯೂ, ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಂಪಾಗಿಿಯೂ, ಇರುವ ಮಾತ್ರಾ ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಸಾಂಗತ್ಯವೃತ್ತದಿಂದ ರಚಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಪೀಠಿಕಾಸಂಧಿಯ 13ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ವೃತ್ತಗಳು ಲಕ್ಷಣಬದ್ಧಗಳಾಗಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವ ಭಾಷೆಯು ಶುದ್ಧವಾಗಿಯೂ, ಲಲಿತವಾಗಿಯೂ, ಇರುವ ಹೊಸಗನ್ನಡವು. ಇದು ಹೊಸಗನ್ನಡದ ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ವ್ಯಾಕರಣಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ 'ಬಹುಳವಾಗಿ ಬರುವುದು' ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಬಲದಿಂದ ಚಿಲುವಾಂತುವೊಪ್ಪುವ (ಸಂ. 2, ಪ 10) ಹರನಂತೆಯಾರಾಮ (ಸಂ.2, ಪ 42) ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾದ, ಲೋಪಸಂಧಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಗಮಸಂಧಿಯನ್ನೂ ಕಾದಗಲಿಸಿ (ಸಂ. 3 ಪ 81), ಗುಣಾವಲಂಬನನವಧಾನ (ಸಂ. 4, ಪ 29) ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾದ ಆಗಮಸಂಧಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಲೋಪಸಂಧಿಯನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವುದು ಕವಿಮಾರ್ಗಕ್ಕೂ 'ಮಾರ್ಗದೊಳುಳ್ಳ ಸಂಧಿಯಂ ಕಿಡಿಪುದುಮಾಗದು ತಾಂ ಯಥೇಷ್ಟಮಂದಳೆವುಳ್ಳರ್' ಎಂಬ ಮಾತಿಗೂ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿರುವ ಸುಲಭವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳು ಬಹುವಾಗಿ ಸೇರಿವೆ. ಇದರ ಶೈಲಿಯು ಷಟ್ಪದಿ ಗ್ರಂಥಗಳ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 26 ಸಂಧಿಗಳಿವೆ. ವೀರರಸವು ಪ್ರಧಾನರಸವಾಗಿದೆ. ಇತರ ರಸಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಕರಣಾನುಸಾರವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಶೃಂಗಾರರಸವು ಪ್ರಧಾನರಸವೆಂಬ ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗುವಂತೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳೂ ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಕಾವ್ಯವು ದ್ರಾಕ್ಷಾಪಾಕದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದೊಂದು ಮಹಾ ಕಾವ್ಯವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕವಿಯು ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವ ಕೆಲವು ಭಾಗವನ್ನು ಅನುಚಿತವೆಂದು ಈಗಿನವರು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಧಾನಗಳಾದ ವರ್ಣ್ಯವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಧಿಯ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲೂ ಕೃಷ್ಣವಿಷಯಕವಾದ ಅಥವಾ ರಾಮವಿಷಯಕವಾದ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಮೈಸೂರಿನ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಮನ್ನಹಾರಾಜರವರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ರಣಧೀರರೆಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀಮತ್ಕಂಠೀರವ ನರಸಮಹಾರಾಜರವರ ಚರಿತ್ರೆಯು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. (ಕವಿಯು ಪ್ರತಿ ಸಂಧಿಯು ಅಂತ್ಯದಲ್ಲೂ—

“ಇದು ಸೋಮವಂಶವಾರಿಧಿ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನ

ಚದುರ ಕಂಠೀರವೇಶ್ವರನ

ಪುದಿದ ಪ್ರತಾಪ ಸಂಪದದೇಳಿಗೆಯ ಸಂಧಿ
ಮುದದ ಸುಧರ್ಮಾನುಬಂಧಿ”

ಎಂಬ ಪದ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿರುವನು.) ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜ ವಿಜಯವೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಕವಿಯು ಆ ಮಹಾರಾಜರವರು ನಡೆಸಿದುದನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ನೋಡಿಯೂ, ನೋಡಿದವರಿಂದ ಕೇಳಿಯೂ, ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿರುವ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಚರಿತ್ರೆಯೆಲ್ಲಾ ನಿಜವಾದುದೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಶ್ರೀಮತ್ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜೋಡೆಯರ ವಂಶಕ್ರಮವನ್ನು ಕವಿಯು “ಆದಿಪುರುಷನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ಅವನಿಂದ ಅತ್ರಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ಚಂದ್ರನೂ, ಅವನಿಂದ ಬುಧನೂ ಅವನಿಂದ ಪುರೂರವನೂ, ಅವನಿಂದ ನಹುಷನೂ, ಅವನಿಂದ ಯಯಾತಿಯೂ, ಅವನಿಂದ ಯದುವೂ, ಹುಟ್ಟಿದನೆಂದು ಹೇಳಿ, ಬಳಿಕ ಈ ಯದುವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಹಾರಾಜರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ದ್ವಾರಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂದೂ ಅವರ ಪರಂಪರೆಯವರಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಾವತಿಯಿಂದ ಮಯಿಸೂರಿಗೆ ಬಂದು ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜರವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಆತ್ರೇಯ ಗೋತ್ರದ ಬೆಟ್ಟದ ರಾಜರೆಂಬ ಮಹಾರಾಜರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದರು. ಇವರ ಮಕ್ಕಳು ಚಾಮರಾಜರು, ಇವರಿಗೆ ರಾಜನೃಪರೆಂದೂ ಬೆಟ್ಟದ ಚಾಮರಾಜರೆಂದೂ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು. ಇವರಲ್ಲಿ ರಾಜನೃಪರಿಗೆ ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ಚೆನ್ನರಾಜರ ತಂಗಿಯರಾದ ವೀರಾಂಬೆಯರನ್ನೂ, ಬೆಟ್ಟದ ಚಾಮರಾಜರಿಗೆ ಹುರಪುರದ ತಿಮ್ಮರಾಜರ ಪುತ್ರಿಯರಾದ ಗುರುವಂಬೆಯವರನ್ನೂ ತಂದು ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಬೆಟ್ಟದ ಚಾಮರಾಜರಿಂದ ಗುರುವಂಬೆಯವರ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜಮಹಾರಾಜರವರು ಅವತರಿಸಿದರು” ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರೀಮತ್ಕಂಠೀರವನರಸರಾಜೋಡೆಯರು ದೃಢಕಾಯರಾಗಿ ಬಳದಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ ತಾವು ಹುಟ್ಟಿದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ವರುಷದಿಂದಲೇ ಕುದುರೆ ಸವಾರಿ, ಆನೆ ಸವಾರಿಗಳನ್ನೂ, ಕತ್ತಿ, ಭಲ್ಲೆಯ, ಬಾಕು, ಕಲಾರಿ, ಚಕ್ರಾಯುಧ ಮುಂತಾದುವುಗಳ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನೂ ನಾನಾ ವಿಧಗಳಾಗಿ ಗರುಡಿಯ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನೂ, ಧನುರ್ವೇದವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತುಕೊಂಡರು. ಇವರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತರಾದ ಕೂಡಲೆ ತಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದು ತಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಕಲಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರಾದ ಹುರಪುರದ ಕೆಂಪರಾಜರ ಮಕ್ಕಳು ನಂಜರಾಜೋಡೆಯರಿಗೆ

ತಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಇಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ದಳವಾಯಿತನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸಕಲ ಸಾಮಂತರನ್ನೂ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮಹಮೂದ್ ಪಾದುಷಾಹನೆಂಬ ಬಿಜಾಪುರದ ತುರುಷ್ಕರಾಜನು ಕರ್ನಾಟ ದೇಶವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ರಣದುಲ್ಲಾಖಾನನೆಂಬ ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನೂ ಬಹು ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಕಳುಹಲು ಅವನು ಹಲವು ಪಾಳೆಯಗಾರರನ್ನೂ ಗೆದ್ದು ಪ್ರಧಾನ ರಾಜರಾದ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ರಾಜರನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮಿಕ್ಕವೆಲ್ಲವೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಶವಾಗುವುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಸನ್ನಾಹದೊಡನೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಲು, ನಮ್ಮ ರಣಧೀರ ಕಂಠೀರವನರಸಮಹಾರಾಜರು ತಮ್ಮ ಸಾಹಸದಿಂದ ತುರುಕರನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಜಯಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ ಬಹು ಜನಗಳಿಗೆ ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಅಪಮಾನ ಪಡಿಸಿ ಓಡಿಸಿದರು. ಬಹು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದ ರಣದುಲ್ಲಾಖಾನನು ಇಲ್ಲಿ ಭಂಗಿತನಾಗಿ ಹೋದುದರಿಂದ ತುರುಕರ ಅಹಂಕಾರವು ತಗ್ಗಿ ಹೋಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಕರ್ನಾಟ ದೇಶವು ಸುರಕ್ಷಿತವಾದುದು.

ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಮತ್ಕಂಠೀರವನರಸರಾಜೊಡೆಯರು ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟು, ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಸಾಮಂತರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿ, ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡುದಲ್ಲದೆ ಹೊಸದಾಗಿ ರಾಮಗಿರಿ, ತುರುಗೆರೆ, ಬಾಗೂರು, ಕಲಿಯೂರು, ಕಡಬ, ಮಾಯಿಸಮುದ್ರ, ಗ್ರಾಮ, ಪಿರಿಯಪಟ್ಟಣ, ಪಾಲುಪರೆ, ಸಾಂಬಳ್ಳಿ, ಮಾರಟಹಳ್ಳಿ, ನಲ್ಲೂರು, ಒಂಟುಹಳ್ಳಿ, ಚಂಗಪಾಡಿಯ, ತೋಳೆಯ, ಆಲಂಬಾಡಿ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮತ್ತು ಮಧುರೆ, ಚೆಂಜಿ, ತಂಜಾವೂರು, ಸತ್ಯಮಂಗಲ, ನರಸಿಂಹಪುರ, ಬೇಲೂರು, ಬಸವಪಟ್ಟಣ, ತೆಂಜೆ, ಇಕ್ಕೇರಿ, ವಿಜಯನಗರ, ಕೊಡುಗು, ಕೊಂಕಣ, ಮಲೆಯಾಳ, ಕೊಂಗು, ಮಾಗಡಿ, ಕುಣಿಗಲು ರಾಜರುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಕಪ್ಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇವರು ಸಾಂಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಿರುಣಾಮಲೆ, ತಿರುಚಂಗೂಡು ಮೊದಲುಗೊಂಡು ತಿರುಚನಪುರಿಯವರೆಗೂ ಹೋಗಿ ದಾಳಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದರೆಂದೂ ಈ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜರು ಬಹು ಸಾಹಸವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೆಂದೂ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ರಾಜರ ಶಾಸನವು ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮಳವಳ್ಳಿ, ಕಾನಕಾನಹಳ್ಳಿ, ಡೆಂಕಣಿ ಕೋಟೆ, ತಿರುವಣ್ಣಾ ಮಲೆ, ಚಿಂಜಿಯವರೆಗೂ, ಅಗ್ನೇಯಕ್ಕೆ ರಂಗಸಮುದ್ರ, ಸೋಸಲೆ,

ತಲಕಾಡು, ಸತ್ತೆಗಾಲಂ, ಆಲಂಬಾಡಿ, ಕಲಿಯೂರು, ನಿಲುಸೋಗೆ, ಉಮ್ಮತ್ತೂರು, ಎಳಂದೂರು, ಹರದನಹಳ್ಳಿ, ಸತ್ಯಮಂಗಲ, ಮಾರಟಹಳ್ಳಿ, ನಲ್ಲೂರು, ಬಂಟುಹಳ್ಳಿ, ಚಂಗಪಾಡಿಯ, ತೋಳಯ, ಸಾಂಬಳ್ಳಿ, ತಿರುಚಂಗೂಡು, ತಿರುಚನಪಳ್ಳಿ, ತಂಜಾವೂರು, ಮಧುರೆಗಳವರೆಗೂ; ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಮೈಸೂರು, ಹುಲ್ಲಹಳ್ಳಿ, ಹೆಮ್ಮರಗಾಲು, ತೆರಕಣಾಂಬಿಗಳವರೆಗೂ; ನೈರುತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಿಳಿಕೆರೆ, ಮಳಲವಾಡಿ, ಮಲೆಯಾಳಗಳವರೆಗೂ; ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಕನ್ನಂಬಾಡಿ, ತಿಪ್ಪೂರು, ಹಂಪಾಪುರ, ಪಿರಿಯಪಟ್ಟಣ, ಬೆಟ್ಟದಪುರ, ಪಾಲುಪರೆ, ಕೊಡಗು, ವೀರರಾಜಪೇಟೆ, (ನಂಜರಾಜಯ ಪಟ್ಟಣ)ಗಳವರೆಗೂ; ವಾಯವ್ಯಕ್ಕೆ ಒೂಕನಕೆರೆ ಹೊಸಹೊಳಲು, ಕಿಕ್ಕೇರಿ, ಹೊಳೆನರಸೀಪುರ, ಚೆನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ, ಗ್ರಾಮ, ಬೇಲೂರು, ಬಾಗೂರು, ಬಸವಪಟ್ಟಣ, ಇಕ್ಕೇರಿ, ತುಳುವ, ಕೊಂಕಣಗಳವರೆಗೂ; ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಮೇಲುಕೋಟೆ, ನಾಗಮಂಗಲ, ಬೆಳ್ಳೂರು, ಮಾಯಿಸಮುದ್ರ, ತುರುವೇಕೆರೆ, ಕಡಬ, ರಾಮಗಿರಿಗಳವರೆಗೂ; ಈಶಾನ್ಯಕ್ಕೆ ಮದ್ದೂರು, ಚೆನ್ನಪಟ್ಟಣ, ಮಾಗಡಿ, ಕುಣಿಗಲು, ಕೋಟೆಗೆರೆಗಳವರೆಗೂ; ಹೀಗೆ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಜಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಮಂತ್ಕೋರವ ನರಸರಾಜೋಡೆಯರಿಗೆ ರಣಧೀರ, ಏಕಾಂಗವೀರ, ಕರ್ಣಾಟಕಚಕ್ರೇಶ, ಪರಬಲ ಷೇಷಾನಿಲ, ಕೋಟೆ ಕೋಲಾಹಲ, ಆಂಧ್ರಬಲ ಸಂಘ ಕರಿಕುಲ ಕಂಠೀರವೇಂದ್ರ, ಪಾಂಡ್ಯ ಭೂಭೃದ್ಗಿರಿವಜ್ರದಂಡ, ಕೊಂಕಣ ಮಲಯಾಳ ಕೊಡಗು ಭೂಪಾಲರ ಬಿಂಕವ ಮರ್ದಿಪ ಶೂರ ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಮತ್ತು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಇವರ ವಂಶಸ್ಥರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾಗಿದ್ದ ಬಿರುದಂತೆಂಬರ ಗಂಡ ಮೊದಲಾದ ಬಿರುದುಗಳೂ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಮಹಾರಾಜರ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕೆಲವರು ಪಾಳೆಯಗಾರರೇ ಅವರ ಊಳಿಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದಂತೆ “ಶ್ರೀಮಂತ್ಕೋರವ ನರಸರಾಜೋಡೆಯರ ಹಡಪದವನು ನಾಗಮಂಗಲದ ಪ್ರಭುವಾದ ಮುದ್ದಯ್ಯನು; ಸಂಚಿಯವನು ಮಳವಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಭು ನಂಜಣ್ಣನು; ಕಾಳಾಂಜಿಯವನು ತೆರಕಣಾಂಬಿಯನಾಳ್ವ ರಾಜಯ್ಯನು; ಚಂಬಿನವನು ಕನ್ನಂಬಾಡಿಯ ಪ್ರಭು ಗುರುವಣ್ಣನು; ಪಾವಡೆಯವನು ಕಿಕ್ಕೇರಿಯ ಪ್ರಭು ಕೊಟ್ಟೂರಯ್ಯನು” ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಮಹಾರಾಜರ ಪರಿವಾರದಲ್ಲಿ ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜೇಂದ್ರರ ತಮ್ಮಂದಿರು ಲಿಂಗರಾಜರು

* * * * *

ದಳಪತಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಲಿಂಗೇಗೌಡನು ಪಟ್ಟಣದಧಿಕಾರಿಯಾಗಿಯೂ, ಲಪ್ಪವರಸ, ತಿಮ್ಮರಸರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಬಸವಯ್ಯನು ಕೋಶಾಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿಯೂ, ನರಸಿಂಹೋಪಾಧ್ಯಾಯನು ರಾಯಸದವನಾಗಿಯೂ, ವೀರಣ್ಣನು ಅವಸರದವನಾಗಿಯೂ, ಬಸವಯ್ಯನು ಅಸಿಧಾರಕನಾಗಿಯೂ, ವೆಂಕಟಪತಿಜಟ್ಟಿಯು ಚರಣಸೇವಕನಾಗಿಯೂ, ಧನ್ವೇಜಯ್ಯನು ಆಭರಣವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವವನಾಗಿಯೂ, ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನು ವೀಣೆಯವನಾಗಿಯೂ, ಸಂಗಯ್ಯನು ಹಾಸ್ಯಗಾರನಾಗಿಯೂ ಸೇರಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಈ ಮಹಾರಾಜರು ದೇಶವಿಸ್ತಾರ, ಕೋಶವಿಸ್ತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಆಸಕ್ತರಾಗದೇ, ಆರ್ಜಿತವಾದುವುಗಳಿಗೆ ಸದುಪಯೋಗವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಬಹುವಿಧವಾದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ದೇವತಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಜಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತತ್ಪರರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀರಂಗಪತ್ತನದಲ್ಲಿ ಗಜೇಂದ್ರಮೋಕ್ಷ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕಾಗಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದೊಂದು ಮಂಟಪವನ್ನೂ ಮನೋಹರವಾದೊಂದು ಸರೋವರವನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಸೊಗಸಾದ ಉದ್ಯಾನವನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿ ತಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಅಗ್ರಹಾರ, ಉದ್ಯಾನ, ತಟಾಕಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದರು. ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ, ಶ್ರೀರಂಗಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಗಳಾದ ಅನ್ನಸತ್ತಗಳನ್ನೂ ತಾವಾಳುವ ರಾಜ್ಯದ ಪುಣ್ಯಸ್ಥಳಗಳೆಲ್ಲಾ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅನ್ನನತ್ತಗಳನ್ನೂ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಂದುಮಾಧವ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರರಿಗೆ ಬಹು ವಿಧವಾಗಿ ಪೂಜೆಯು ನಡೆಯುವಂತೆ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದಲೆ ವ್ರತ, ಧರ್ಮಪರರಾಗುವಂತೆ ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತವೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ವ್ರತಗಳನ್ನು ತಾವೂ ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ವ್ರತ, ಧರ್ಮ ತತ್ಪರರಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಮಹಾರಾಜರು ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಮಹಾ ಧರ್ಮಪರರಾಗಿಯೂ, ಕೀರ್ತಿಸಂಪನ್ನರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಈಗಲೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಸ್ತಾವಗಳಲ್ಲಿ 'ಇವರೇನು ವೀರ ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಚೊಡೆಯರೋ?' ಎಂದು ಆಬಾಲವೃದ್ಧರೂ ಆಡುವುದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಇಂತಹ ಮಹಾರಾಜರ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಸರಸವಾಗಿಯೂ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ

ತಿಳಿಸುವ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಚುರ ಪಡಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾದುದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಚ್ಯ ಕೋಶಾಗಾರಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಶೋಧಿಸಿ ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಇದನ್ನು ಮುದ್ರಿಸುವಾಗ ಈ ಕೋಶಾಗಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೈಬರಹದ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ ಮಾತ್ರವೇ ಆದರ್ಶವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರಾಚ್ಯುತಿ, ವರ್ಣಚ್ಯುತಿ, ಪದಚ್ಯುತಿ, ಪಾದಚ್ಯುತಿ ತದ್ವಿಪರ್ಯಯಾದಿ ದೋಷಗಳು ಇರುವುದರಿಂದಲೂ, ಶುದ್ಧವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಪುಸ್ತಕವು ದೊರೆಯದೆ ಹೋದುದರಿಂದಲೂ, ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಮುದ್ರಣಗೊಳಿಸುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಆದರೂ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿಯೂ, ಯಥಾಮತಿಯಾಗಿಯೂ ವಿಪರ್ಯಯಗಳನ್ನು ಸಮಪಡಿಸಿ ಚ್ಯುತವಾದುವನ್ನು, ಸೇರಿಸಿ ಸೇರಿಸಿದುವುಗಳನ್ನು, 'ಇಂತಹ ಕುಂಡಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿ ವಿಪರ್ಯಯ ಪಡಿಸುವಾಗಲೂ, ಸಂದೇಹಾಸ್ವದಗಳಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ತೋರಿದ ಪಾಠವನ್ನು ಮೇಲೆ ಬರೆದು ಆದರ್ಶ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಆಯಾ ಪುಟದ ಕೆಳಗಡೆಯಲ್ಲಿ ^{1,2}, ಇತ್ಯಾದಿ ತತ್ಸೂಚಕ ಚಿಹ್ನೆಗಳೊಡನೆ ತೋರಿಸಿ ಅಚ್ಚುಹಾಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸಂಧಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸೂಚಿ ಪತ್ರವು ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸಂಧಿಗಳ ಆದಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಹೇಳಿಕೆಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಹೇಳಿಕಾರ್ಥ ದೀಪಿಕೆಯೆಂಬುದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

47. ರುದ್ರಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ

— ಟಿ.ಎನ್. ಸುಬ್ಬರಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಈ ಗ್ರಂಥವು ನಾಲ್ಕು ತಾಳಪತ್ರ ಪುಟಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. 1904ರಲ್ಲಿ ಈ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಲೈಬ್ರರಿಯನ್ ಆಗಿದ್ದ ಮ|| ರಾ|| ಎಸ್. ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಂದ

ಶೋಧಿತವಾಗಿ ಮುದ್ರಿತವಾಯಿತು.

ಈಗ ವೈಸೂರು ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ವೈಸ್‌ಛಾನ್‌ಸೆಲರವರು ಮತ್ತೆ ಶೋಧನೆಮಾಡಿ ಮುದ್ರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಈ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ತಾಳಪತ್ರ ಪ್ರತಿಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಯಥಾಮತಿಯಾಗಿ ಶೋಧಿಸಿ ಪಾಠಭೇದಗಳಿರುವ ಸ್ಥಲಗಳಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ತೋರುವ ಪಾಠವನ್ನು ಮೇಲೆ ಬರೆದು ರುಚಿಭೇದದಿಂದ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿಭಾ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಕವಿಹೃದಯವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡುವ ಅಭಿಜ್ಞರಿಗೆ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಉಳಿದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಪುಸ್ತಕಸೂಚಕ ಚಿಹ್ನೆಗಳೊಡನೆ ಆ ಪುಟದಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಳಗೆ ಬರೆದು ಎರಡನೆಯಾವೃತ್ತಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಹಲವು ತಪ್ಪುಗಳು ತಿದ್ದಿ ಸರಿಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಪ್ರಾಮಾದಿಕಗಳಾದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಶುದ್ಧಿಪತ್ರಿಕೆಯೂ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಪ್ರಾಮಾದಿಕವಾದ ತಪ್ಪು ತೋರಿದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಶೋಧನಕ್ಲೇಶವನ್ನರಿತ ಮಹಾಶಯರು ಅನುಸೂಯರಾಗಿ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಈ ಶೋಧನೆಗೆ ಆಧಾರವಾದ ಮೂರುಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ 87ನೆಯ ನಂಬರಿನ (ಕ) ಎಂಬ ಪ್ರತಿಯು ಪ್ರಾಚೀನಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಬರೆದ ಕಾಲವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪಜ್ಜಿಯು ಹೋಗಿದೆ. 114ನೆಯ ನಂಬರಿನ (ಖ) ಎಂಬ ಪ್ರತಿಯು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಲೇಖಕನು :

ಈತರದಿಂದೆ ರುದ್ರಕವಿವರ್ಮನುಸಿದ್ಧ ಮನೋಜ್ಞಮೀಜಗ
ನ್ಯಾಥಜಯಪ್ರಬಂಧಮನಿಶಂ ಕವಿಶೋಭಿತಮಾಗಮಸ್ತುತ
ಖ್ಯಾತಮನೂಪಮಂ ಸುಮನಸಾಶ್ರಿತಮಾಗಿ ಮಹೇಂದ್ರಭೂಮಿಸಂ
ಜಾತದೊಲೊಪ್ಪಿ ಭಾವಕಮನಾಳಿಯನಿರ್ಕುಳಿಗೊಳ್ಳುವಾವಗಂ

ಕರಮೀಕಾವ್ಯಮ ಕುತ್ಸಗೋತ್ರಭವನಾಪಸ್ತಂಬಸೂತ್ರಂ ಬೃಹ
ಚ್ಚರಣಾಲಂಕರಣಂ ಶಿವಾಂಘ್ರಿವಿಲಸತ್ಪಾನೀಯಸಂಜಾತಸಂ
ಚರಣೋದ್ಭಾಸಿತಬಂಭರಾಯಿತಮತಿ ಶ್ರೀವೇಂಕಟಾಖ್ಯಂ ಕರಂ
ಬರೆದಂ ದುಂದುಭಿವತ್ಸರಾಶ್ವಯುಜಮಾಸಂ ಪೂಣ್ಡಿರಲ್ಕಾದಿನಂ 2

ಸುಮನೋರಾಜಿವಿರಾಜಿತಂ ಕುವಲಯಾನನ್ನಪ್ರಭಾಭಾವಿತಂ
ಕಮಲಾಕ್ಷಪ್ತಪಾದಿತಂ ಕವಿಜನಾನಂದಪ್ರದಂ ಚೋದಿತಂ
ಪ್ರಮದಾಲಂಕರಣೋದಿತಂ ಹರಿಪದ್ಯಕಧ್ಯಾನಸಮಿಶ್ರಿತಂ
ಕ್ರಮದಿಂದೆನ್ನಯ ಪುಸ್ತಕಂ ಸರಸಿಯೋಲ್ ವ್ಯೋಮಂಬೊಲುದ್ಭಾಸಿತಂ 3

ವಿಲಸದ್ಭೂಮಧ್ಯಮಧ್ಯಾಭದೊಳೊಗೆದ ತಮಂ ಕಾಣಿಸಲ್ ಕಾಣಿಪರ್ಕಾಂ
ಶುಲಸಚ್ಚಂದ್ರಾತಪಂಗಳ್ ಕುಡೆ ಸುಧೆಯೊಗೆದಾನಂದಮಂ ನಿರ್ಮಳಾಂತ
ಸ್ಥಳದೊಳ್ ತೋರ್ಪಾತ್ಮತೋಭಾಕಲಿತಜನಿತಚಿತ್ಸೆಖ್ಯದಿಂ ನಿತ್ಯಯೋಗಂ
ನೆಲೆಯಾಗಲ್ ಕೌತುಕಂ ತಾಳ್ತೆಸೆದೆ ತವಕೃಪಾನುಜ್ಞೆಯಿಂ ದೇಶಿಕಾರ್ಯಾ 4

ಶ್ರೀಗೌರೀಕುಚಕುಂಕುಮ
ರಾಗಾಂಕಿತವಕ್ಷ ದಕ್ಷಲಕ್ಷಿತಲಕ್ಷ್ಯ
ಸ್ಥಾ ಗಾನಪ್ರಿಯ ಸುವಿಧೃತ
ನಾಗಾಧಿಪ ಶ್ರೀಭವಾನಿ ಶಂಕರ ಶರ್ವಾ

ದಯೆಗೈದೆಮೊಳ್ ಭಕ್ತೋ
ದಯಮಂ ಸಾರ್ಥಪ್ರಭಾವಮುಮಮಸ್ಮಚ್ಛೀ
ನಯನಾವಲೋಕನಸ್ಥಯಿ (?)
ನಯನಿದಂ ಭೂಸುಮಧ್ಯವಿಶದಸ್ಥಳದೊಳ್

ಎಂದು ಕಾವ್ಯವಿಷಯವನ್ನೂ, ತನ್ನ ವಿಷಯವನ್ನೂ, ಲೇಖನಕಾಲವನ್ನೂ,
ತನ್ನ ಪುಸ್ತಕದ ರೀತಿಯನ್ನೂ ತನ್ನ ಗುರುಕೃಪಾಫಲವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸಿ ಬರೆದಿರುವನು.

ಬೇರೊಂದು ವೋಲೆಯಲ್ಲಿ

ಇಂತಿಂತು ರುದ್ರಭಟ್ಟಂ
 ಸಂತೋಷಾನ್ವಿತನೆ ಪೇಳಲಾ ಸತ್ಕೃತಿಯುಂ
 ಸ್ವಾಂತಸುಖಮುಣ್ಣೆ ಸಜ್ಜನ
 ರಿಂ ತಾಂ ಭಾವಿಸಲುಮೊಪ್ಪುತಿರ್ಪುದನೂನಂ

ವರರುದ್ರಭಟ್ಟನಿಂದಂ
 ವಿರಚಿತಮಾದೀ ಪ್ರಬಂಧಮಂ ಸಂತಸದಿಂ
 ಬರೆದಂ ವೇಂಕಟಶರ್ಮಂ
 ಧರೆಯೊಳ್ ರಾಜಿಸೆ ಸಮಸ್ತವಿದ್ವಜ್ಜನದಿಂ

ದುಂದುಭಿಸಂವತ್ಸರದೊಡ

ನಂದಂ ಬೆತ್ತೆಸೆವ ಮಾರ್ಗ ಶಿರಮಾಸದೊಳಂ ಪೊಂದಿದ ಶುಕ್ಲದ್ವಾದಶಿ	
ಯಂದೀ ಸುಕರಪ್ರಬಂಧಮಂ ವಿಲಿಖಿಸಿದೆಂ ವರಗುಮ್ಮಳಾಪುರಸ್ಥಿತ ನುರುವೇಂಕಟಶರ್ಮನಧಿಕಸಂತಸದಿಂದಂ ಬರೆದಂ ಬುಧಜನರಿಂತಿದ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿಯೆ ತಪ್ಪ ತಿದ್ದಿ ಮೆರೆಯಿಂ ಗುಣಮಂ	
ಸುಮನೋರಾಜಿವಿರಾಜಿತಂ ಕುವಲಯಾನಂದಪ್ರಭಾಭಾವಿತಂ ಕಮಲಾಕ್ಷಪ್ರತಿಪಾದಿತಂ ಕವಿಜನಾನಂದಪ್ರದಂ ಚೋದಿತಂ ಪ್ರಮಥಾಲಂಕರಣೋದಿತಂ ಹರಿಪದ್ಯಕರ್ಯಾನಸಮ್ಮಿತ್ತಿತಂ ಕ್ರಮದಿಂದೆನ್ನಯ ಪುಸ್ತಕಂ ಸರಸಿಯೊಳ್ ಮೇಘಾದ್ವದೊಳ್ ರಾಜಿಕುಂ	

<p>ಜಯ ಶರ್ವ ದೇವವಂದಿತ ಜಯ ಚಂದ್ರಕಿರೀಟ ಫಣಿವಿಭೂಷಣ ಭಕ್ತೋ ದಯಶ್ರೀಭವಾನಿ ಶಂಕರ ಜಯ ಜಯ ಮದ್ವಾಂಛಿತಾರ್ಥದಾತ ಮದೀಶಾ ಎಂದು ಬರೆದಿದೆ. ಮತ್ತು ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ 1658ನೆಯ ನಳ ಸಂವತ್ಸರದ ಜಾತಕವೊಂದೂ, 1666ನೆಯ ರಕ್ಷಾಕಿ ಸಂವತ್ಸರದ ಜಾತಕವೊಂದೂ, 1674 ನೆಯ ಅಂಗಿರಸ ಸಂವತ್ಸರದ ಜಾತಕವೊಂದೂ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅಂಗಿರಸ ಸಂವತ್ಸರದ ಜಾತಕವು ಈ ವೇಂಕಟೇಶನ ಮಗನಾದಾಗ ಅದರಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದ ದುಂದುಭಿಸಂವತ್ಸರವು ಈಗ್ಗೆ 181 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಣದಾಗಿರಬೇಕು. 229ನೆಯ ನಂಬರಿನ (ಗ) ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ: ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀವಿಜಯಾಭ್ಯುದಯ ಶಾಲಿವಾಹನಶಕಾಬ್ದ 1597ನೆಯ ವರುಷಕ್ಕೆ ಸಂದ ರಾಕ್ಷಸಸಂವತ್ಸರದ ಫಾಲ್ಗುನ ಶುದ್ಧ 10 ಚಂದ್ರವಾರ ಪುನರ್ವಸು ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲೂ ಹದಿನಾಡುಸೀಮೆಯ ಸೇನಬೋವ ದೊಡ್ಡತಮ್ಮರಸರ ಮಲ್ಲಪ್ಪರಸರ ಮಗ ಗವಿಯಣ್ಣನ ಮಗ ವೇಂಕಟಪತಿಯು ಬರೆದ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯದ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಮಂಗಲಮಸ್ತು ಎಂದು ಬರೆದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದು 248 ವರ್ಷಗಳಾದುವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯವೆಂಬ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮಂಗಳಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಪಂಚಪಾಷಾಣವ್ಯಾಖ್ಯೆಯೂ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಷಯಸೂಚಿಯೂ ಪುಟಾಚ್ಚುಗಳೊಡನೆ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದ ಕವಿಚರಿತ್ರೆಯೇ ಈ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.</p> <p>ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣದ ಉಪೋದ್ಘಾತ</p> <p>ಈ ಗ್ರಂಥವು ನಾಲ್ಕು ತಾಳಪತ್ರ ಪ್ರತಿಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರತಿಗಳು ಒಂದೇ ಮಾತೃಕೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಉಳಿದ ಪ್ರತಿಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಯಃ ಶುದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇವೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪದವೂ ಮತ್ತೊಂದು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಮಾನಾರ್ಥಕವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಪದವೂ ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟಾದಶಾಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಮೂಲದಲ್ಲಿಯೇ</p>	
--	--

ಸೇರಿಸಿದೆ. ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿರುವ ಪ್ರತಿಗೂ ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೂ ಆಶ್ವಾಸಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಯಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪದ್ಯಗಳ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಅಚ್ಚುತಪ್ಪಿನಿಂದ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ವಾಚಕರ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಆಶ್ವಾಸ	ಮದರಾಸ್ ಪುಸ್ತಕ	ಈ ಪುಸ್ತಕ
i	80	80
ii	84	99 (ಇದರಲ್ಲಿರುವ 19-35 ಪದ್ಯಗಳೂ ಮದರಾಸ್ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ. 96 ಎರಡು ಸಲ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಒಂದು ಗದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಕಿಲ್ಲ.)
iii	115	114 (28ನೆಯ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಒಂದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ).
iv	127ನೆಯ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿ ಒಂದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.	128
v.	113 (68ನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಎರಡು ಸಲ ಹಾಕಿದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಒಂದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.	114
vi-ix.	ಸರಿಯಾಗಿದೆ	ಸರಿಯಾಗಿದೆ
x.	141	143 (ಇದರ 95, 96ನೆಯ ಪದ್ಯಗಳೂ ಮದ್ರಾಸ್ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.)
xi	94 (57ಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ 58	93

* ಈ ಕವಿಗೂ 'ಭ' ಕಾರವನ್ನು ಅಡವಿಟ್ಟು ರುದ್ರಟ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರವನ್ನು ಬರೆದ ರುದ್ರಭಟ್ಟ ಕವಿಗೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ.

ಬಿದ್ದುದರಿಂದ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.)		
xii	ಸರಿ	ಸರಿ
xiii	110	111 (58ಕ್ಕೆ 59 ಬಿದ್ದುದರಿಂದ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.)
xiv	114	115 (ಇದರ 48ನೆಯ ಪದ್ಯವು ಆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.)
xv-xvi	ಸರಿ	ಸರಿ
xvii	135	136 (74 ಆದ ಮೇಲೆ ತಪ್ಪಾಗಿ 77 ಬಿದ್ದು ಹಾಗೆಯೇ ಲೆಕ್ಕವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ರಗಳೆಗೆ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.)
xviii	112 (20 ಆದ ಮೇಲೆ 31 ಬಿದ್ದು ಹಾಗೆಯೇ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ತಪ್ಪಾಗಿ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಿದೆ)	113 ಇದರಲ್ಲಿರುವ 10.22 ಪದ್ಯಗಳು ಇನ್ನೊಂದು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮಂಗಳ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಪಂಚಪಾಷಾಣವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಎರಡು ಮೂರು ಪಚ್ಚಿಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತ್ಯಂತರವು ದೊರಕದ ಕಾರಣ ದೊರೆತಷ್ಟನ್ನೇ ವಾಚಕರ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದೆ.

ರುದ್ರಭಟ್ಟ

ಈ ಕವಿಗೆ ರುದ್ರಭಟ್ಟ, ರುದ್ರ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳುಂಟು, ಈತನು ಸ್ಮಾರ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನು. 'ಕಾವ್ಯಸಮಾಧಿಯಿಂ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಮುಕುಂದನೆನ್ನ ಬಗೆಯೊಳ್ ನಿಲಿ ನಿರ್ಮಳತತ್ತ್ವ ಬೋಧಮುದ್ಯೋತಿಪುದೆಂಬುದಂ ಬಯಸಿ ಪೇಱಲೊಡರ್ಚಿದೆಂ' 'ಅತರ್ಕ್ಯಮಲ್ಲವೆ ಮಹತ್ತ್ವಂ ವಿಷ್ಣು ಸರ್ವಜ್ಞಾ' 'ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ

1.ಆಶ್ವಾಸ 1 ಪದ್ಯ 17. 2. ಆಶ್ವಾಸ 1 ಪದ್ಯ 22, 3. ಇದು ಜೈಮಿನಿಯಲ್ಲಿ 'ಕವಿ ಚೂತವನಚೈತ್ರ,' ಎಂದಿದೆ. ಸಂಧಿ 1 ಪದ್ಯ 11.

ರಹಸ್ಯಾಚಿಂತ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮುರಹರನಂ ಭಣ್ಣಿಸಲ್ ಬಲ್ಲನಾವಂ' ದುಗ್ಗೊದಧಿ ತಲ್ವನಂ ನರನಭಿಷ್ಟುತಿಗೆಯ್ದುದು ಧಾರ್ಷ್ಣ್ಯಮಲ್ಲವೇ' 'ರುದ್ರಾಂಕನೆ ಪೇಟ್ಟಂ ವಿಷ್ಟು ಕೈಕೊಳ್ಳನೆಂದು' 'ವೈಷ್ಣವಕಾವ್ಯರಸಂ ತುಳುಂಕಾಡುಗೆ' ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಟುವೇ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೂ ಮೂಲಪುರುಷನೆಂದು.

ಉದಯಸ್ಥಿತಿಸಂಹಾರ

ಪ್ರದರ್ ಜನಕೈನಿಪ ಕಮಲಭವಹರಿಹರನಾ

ಮದ ಪುರುಷಾಕಾರತ್ರಯ

ಮದು ನಿನ್ನ ವಿಡಂಬಮಲ್ಲೆ ಪರಮಚ್ಯೋತೀ (3ನೆಯ ಅ|| 104ನೆಯ ಪ)

ಎಂಬ ಇದೇ ಮೊದಲಾದ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹರಿಹರೈಕೈವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಹಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ನೊಸಲೊಳ್ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಮನೋ

ಜಸೂದನಂ ಪೆಜನದಾವನಾನೆ ದಲೆಂದೀ

ವಸುಮತಿಗೆ ಸೂಚಿಪಂದದಿ

ನೆಸೆವಂ ಹರಿ ನೊಸಲಕಣ್ಣೊಲೆಸೆವರಲೆಲೆಯಿಂ

3-45

ಪುರಮಥನರೂಪದಿಂ ನೀಂ

ಮರುಳ್ಳೊಡನಾಡಿದೈ (4-106)

“ವಿಶ್ವರೂಪನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನೇಳ್ದಂದು

ದ್ವಯಭಾವಂ ನಮಗಿಲ್ಲ ಬಲ್ಲವರೆ ನಾನುಂ ನೀನುಂ” (18-66)

‘ಕೃತಿಶಾರದಾಭೃಚಂದ್ರಾತಪರುದ್ರ’¹ ‘ಕವಿಕವಿರಾಜಂ’² ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಈತನಿಗೆ ಕೃತಿಶಾರದಾಭೃಚಂದ್ರಾತಪ, ಕವಿರಾಜ ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಈ ಕವಿ ರಸಕಲಿಕೆ ಎಂಬ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ಸಾಕ್ಷನು ತನ್ನ ರಸರತ್ನಾಕರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಇದುವರೆಗೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

ಈ ಕವಿಯ ದೇಶಕಾಲಗಳೊಂದೂ ಇದುವರೆಗೂ ನಿಷ್ಕಷ್ಟವಾಗಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ

ಅನೇಕರು ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು, “ಈ ಕವಿ ರಾಜಶೇಖರವೇ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಷಡಕ್ಷರಿದೇವನ ಕಾಲದವನು; ಆತನ ಯಶಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರಯ್ಯಪಟ್ಟು ಅವನಿಗಿಂತ ಅತಿಶಯವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯದಿಂದ (ಶಿವಕಲಾಬ್ದ) 1611ರಲ್ಲಿ— ಎಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1689ರಲ್ಲಿ— ಈ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯವನ್ನು ಬರೆದನು. ಪಂಡಿತರು ಈ ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದನೋಡಿ ರಾಜಶೇಖರವೇ ಉತ್ತಮತರವಾದ ಗ್ರಂಥವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ ಷಡಕ್ಷರಿದೇವನು ತಾನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಿರುದುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪುನಃ ಇವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈತನ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನು ಕೇಳಿ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗುಂಟಾದ ಅಪಮಾನವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು (ಗುಣೇಂದುಕಲೆಪರಿಮಿತಾಬ್ದದಿ) 1613ರಲ್ಲಿ— ಎಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ.1691— ಬರೆದು ವಿಧ್ವಾಂಸರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಅವರಿಂದ ‘ಕವಿಚೂತಚೈತ್ರ’ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಗೌರವವನ್ನು ಉಳಿಸಿದನು”. ಈ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಹೇಳುವ ಈ ಪದ್ಯಗಳೂ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಶಿವಕಲಾಬ್ದಶಕ ಶುಕ್ಲವರ್ಷಮಾ

ಧವಸಿತಾರ್ಕದಿನ ಜೀವವಾರದೊಳ್

ಭವಿಗಳೆಲ್ಲ ವರರುದ್ರಭಟ್ಟನೇ

ಕವಿಯನಲ್ಲೊರೆದನೊಂದು ಕಾವ್ಯಮಂ

ಅರಸಲ್ ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯಮೆನಿಪಾಕಬ್ಬ

ಮುರುದೋಷಪೂಗಪರಿಚಿತಮಾಗೆ ಲಾಕ್ಷಣಿಕ

ವರರದಂ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸಕೆ ಪಡಿಯನೊರೆಯದಿರೆ ರುದ್ರಭಟ್ಟಂ

ಪರಿಭವಕೆ ಗುರಿಯಾದನೆಂದು ಸಭಿಕರ್ ಪೇಳ್ಳ

ಪರಿಯರಿತು ಕರುಣದಿಂದಾ ಷಡಕ್ಷರಿದೇವ

ಬಿರುದಗಳ ಕೊಂಡು ಮಗುಳಿತ್ತು ಮನ್ನಿಸಿ ಪೊರೆದನದ ಕೇಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನು

ಹರಿಚರಿತದಿಂ ಕೂಡಿ ಹರಿಮೇಧಪರ್ವಕಥೆ

ಯೊರೆದ ವಾರ್ಧಿಕಷಟ್ಟದಿಗಳಿಂದ ಜೈಮಿನಿಯ

ವರಸೂಕ್ತತಾತ್ಪರ್ಯಭರಗರ್ಭಿತಮದಾಗೆ ರಸಿಕರ್ಕಳನುಮೋದಿಸಲ್

ಪರಿಪರಿಯಲಂಕಾರ ರಸಭಾವಪುಷ್ಟಿಯಿಂ
ಮರೆದುದು ಗುಣೇಂದುಕಲೆಪರಿಮಿತಾಬ್ಧದ ಶಕಡಿ
ಹರಿವಾರ ಕಾರ್ತಿಕದ ಸಿತಪಂಚಮೀಪ್ರಜಾಪತಿಶರದಿ ಸಾಂಗಮನಲು

ಕನ್ನಡಗಬ್ಬಿಗರಾತನ
ಮನ್ನಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನೋರ್ವನೇ ಕವಿರತ್ನಂ
ಸನ್ನುತನೆಂದುರೆಬಿರುದಂ
ಚಿನ್ನದಿ ಕವಿಚೂತಚೈತ್ರನೆನೆ ಬರೆದಿತ್ತರ್

ಕೆಲವು ಕಾಲಕ್ಕೆ ತರುವಾಯ, ಈ ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯದ ಮಂಗಳಶ್ಲೋಕವು, 1604ರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕನ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉದಾಹೃತವಾಗಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಂದಿತು. ಅನಂತರ ಮೇಲಿನ ಸಂಗತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಕಲ್ಪಿತಕಥೆಗಳೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು 1604ಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದವನೆಂದು ನಿರ್ಣಯವಾಯಿತು. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯದಿಂದ ಉದ್ಭವವಾದ ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳು ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಕಾರನ ತಂದೆಯಾದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾರ್ಣವದಲ್ಲಿ ದೊರಕಿದುವು. ಈ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು 1243 ರಿಂದ 1254ರವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ ಹೊಯ್ಸಳ ವೀರಸೋಮೇಶ್ವರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ ಅದೇ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ತಿಳಿಯಬರುವ ಕಾರಣ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು 1245ಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾರ್ಣವದಲ್ಲಿ ಕುಸುಮಾವಳಿಯೆಂಬೊಂದು ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳು ಉದ್ಭವವಾಗಿವೆ. ಈ ಕುಸುಮಾವಳಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದ ದೇವಕವಿಯು ರುದ್ರಭಟ್ಟನನ್ನು

ಕವಿವಿರ್ವಾಣಂಗೆ ಬಾಣಂಗವನಿಗೇವ ಹರ್ಷಂಗೆ ಹರ್ಷಂಗೆ ವಿಖ್ಯಾ
ತವಿಜನ್ಮಾಘಂಗೆ ಮಾಘಂಗೆಖಿಳಸುಕವಿರತ್ನಂಗೆ ರತ್ನಂಗೆ ಸಂದೊ
ಪ್ಪುವಿಳಾರುದ್ರಂಗೆ ರುದ್ರಂಗೆಂದವಿದ ಪದೆಪಿಂದಗ್ಗಳಂಗಳಂಗು

---

1. ಆಶ್ವಾಸ 1 ಪದ್ಯ 10. 2. ಆಶ್ವಾಸ 1 ಪದ್ಯ 22. 3. ಮೆ|| ರೈಸ್ ಸಾಹೇಬರು ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿರುವ ಶಾಸನದ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸಂಖ್ಯೆ.

ತ್ವದಿಂದಾವಂ ದಿಟಂ ವಂದಿಸುವದಟನವಂ ಸತ್ಕವೀಂದ್ರಾವತಂಸಂ

ವಿದಿತಕಥಾವಿಚಿತ್ರಮೆಸೆವೀ ಕುಸುಮಾವಳಿಯೆಂಬ ನವ್ಯಕಾ
ವ್ಯದೊಳಿದು ಸ.....ಶೋಭೆಶ.....ಬಾಣನ ಸೂಕ್ತಿಕಳಾಕಳಾಪವ
ಗ್ಗದ ಕವಿಮಾಘಹರ್ಷರ ವಚಿಶ್ಚಿ.....ನತಿ ರುದ್ರಭಟ್ಟನೊಳ್
ಪುದಿದ ಪದಪ್ರಗಲ್ಬಗುಣಮಗ್ಗಳದೇವನ ಭಾವಗೌರವಂ
ಎಂಬ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ದೇವಕವಿಯು ಸುಮಾರು 1200 ರಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಊಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿದೆ. ಆದಕಾರಣ ಇವನಿಂದ ಸ್ತುತನಾದ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು 1200ಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಯೋ ಅಥವಾ ಸಮಕಾಲದಲ್ಲಿಯೋ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. 1245ಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಇದ್ದನೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು 1245ಕ್ಕೆ ಈಚೆಯಿದ್ದವನಲ್ಲವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದಂತೆಯೇ ಇವನು 1140ಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದವನಲ್ಲವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಕೆಲವು ಆಧಾರಗಳಿವೆ, ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕವಿಗಳನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ಇತರ ಕವಿಗಳೊಡನೆ 'ಕಣ್ಣಪನ ಜಾಣ್ಣಡಿ' ಎಂದು ಕರ್ಣಪಾಯನೆಂಬ ಕವಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನು ಸುಮಾರು 1140ರಲ್ಲಿದ್ದುದಾಗಿ ಊಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು 1140ಕ್ಕೆ ಈಚೆ ಇದ್ದಿರಬೇಕಾಯಿತು. ಆದಪ್ರಯುಕ್ತ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು 1140ಕ್ಕೆ ಈಚೆಯೂ 1245ಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಯೂ ಇದ್ದಿರಬೇಕು.

ಈ ಗ್ರಂಥಸ್ಥವಲ್ಲದ ಇತರವಾದ ಆಧಾರಗಳಿಂದ ಹೀಗೆ ಕಾಲವನ್ನು ಇಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಯಿತು; ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಈ ಗ್ರಂಥಸ್ಥವಾದ ಕೆಲವು ಆಧಾರಗಳಿಂದ ಈ ಕವಿಯು ಮೇಲೆ ಸೂಚಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ—ಎಂದರೆ 1180ರಲ್ಲಿಯೇ—ಇದ್ದಂತೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ:—ಈತನು 'ಚಂದ್ರಮೌಳಿಪ್ರಮುಖ ನಿಖಿಳವಿದ್ವಜ್ಜನಂ ಮೆಚ್ಚೆ ರುದ್ರಾಂಕನೆ ಪೇಟ್ಟಂ'² ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯೆಂಬೊಬ್ಬ ವಿಖ್ಯಾತನಾದ ಪಂಡಿತನಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಇದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೆಲವು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ನೋಡುವಲ್ಲಿ 1172ರಿಂದ 1219ರವರೆಗೆ ಆಳಿದ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನೆಂಬ ರಾಜನಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದ ಪಂಡಿತನು ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. 1182ರಲ್ಲಿ ಬರೆದ

ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಳೊಳದ 124ನೆಯ³ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಆತನ ವಿಷಯವಾಗಿ

ವರತರ್ಕಾಂಬುಜಭಾಸ್ಕರಂ ಭರತಶಾಸ್ತ್ರಾಂಬೋಧಿಚಂದ್ರಂ ಸಮು
ದ್ಧರಸಾಹಿತ್ಯಲತಾಲವಾಲನೆಸೆದಂ ನಾನಾಕಳಾಕೋವಿದಂ
ಸ್ಥಿರಮಂತ್ರಂ ದ್ವಿಜವಂಶಶೋಭಿತನಶೇಷಸ್ತುತ್ಯನುದ್ಯದ್ಯಶಂ
ಧರೆಯೊಳ್ ವಿಶ್ರುತಚಂದ್ರಮೌಳಿಸಚಿವಂ ಸೌಜನ್ಯಜನ್ಮಾಲಯಂ

ಪತಿಭಕ್ತಂ ವರಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯುತನಿಂದ್ರಂಗೆಂತು ಭಾಸ್ವದ್ಭುಹ
ಸ್ವತಿ ಮಂತ್ರೀಶ್ವರನಾದನಂತೆ ವಿಳಸದ್ವಲ್ಲಾಳದೇವಾವನೀ
ಪತಿಗೀವಿಶ್ರುತ ಚಂದ್ರಮೌಳಿವಿಬುಧೇಶಂ ಮಂತ್ರಿಯಾದಂ ಸಮು
ನ್ನತತೇಜೋನಿಲಯಂ ವಿರೋಧಿಸಚಿವೋನ್ನತ್ತೇಭಪಂಚಾನನಂ

ಎಂಬೀ ಪದ್ಯಗಳು ಬರೆದಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತನಾದ ಮಂತ್ರಿ
ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯೂ ರುದ್ರಭಟ್ಟನ ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯೂ ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು
ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯದ ಮಂಗಳ ಶ್ಲೋಕಗಳ
ಮಧ್ಯೆ ದೊರಕುವ—

ಅರಿಕಾಮದ್ವಂಸಿನಾಗವ್ರಜಮಯಕಟಕಂ ರಾಜರಾಜಪ್ರತಿಷ್ಠಾ
ನಿರತಂ ಲೀಲಾಕ್ರಮೋದಂಚಿತನಿರವಧಿಗಾಂಗೇಯಕಂ ದ್ವಿಷ್ಟುರದ್ಧಂ
ಸರತಕ್ರೋಧಂ ವೃಷಾಂಕಂ ವಿಬುಧನುತನುಮಾಕಾಮಿನೀ ಜೀವಿತೇಶಂ
ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯಾಸ್ಪದಂ ರಕ್ಷಿಸುಗೆ ವಸುಧೆಯಂ ಯುದ್ಧರಂಗತ್ರಿಣೇತ್ರಂ

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಅರಿಕಾಮದ್ವಂಸಿ, ರಾಜರಾಜಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಿರತಂ,
ಉಮಾಕಾಮಿನೀಜೀವಿತೇಶಂ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣಗಳೂ ದೃಢೀಕರಿಸುವಂತಿವೆ.
ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಮೂರು ವಿಶೇಷಣಗಳೂ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ
ವರ್ಣನೀಯನಾದ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯ ರಾಜನಾದ
ವೀರಬಲ್ಲಾಳನಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ:—ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಳೊಳದ
ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ದೊರೆವ—

ಚಿರಕಾಲಂ ರಿಪುಗಳ್ಳಸಾಧ್ಯಮೆನಿಸಿದುರ್ಚ್ಚಂಗಿಯಂ ಮುತ್ತಿ ದು
ರ್ಧರತೇಜೋನಿಧಿಧೂಳಿಗೋಂಟಿಯನೆ ಕೊಂಡಾ ಕಾಮದೇವಾವನೀ
ಶ್ವರನಂ ಸಂದೊಡೆಯಕ್ಷಿತ್ತೀಶ್ವರನನಾ ಭಂಡಾರಮಂ ಸ್ತ್ರೀಯರಂ
ತುರಗವ್ರಾತಮುಮಂ ಸಮಂತು ಪಿಡಿದಂ ಬಲ್ಲಾಳಭೂಪಾಳಕಂ

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಿಂದ 'ಅರಿಕಾಮಧ್ವಂಸಿ'ಯೆಂಬ ವಿಶೇಷಣವು ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿದೆ.

ಬಲ್ಲಾಳರಾಜರಿಗೆ 'ಚೋಳರಾಜಪ್ರತಿಷ್ಠಾಚಾರ್ಯ' ಎಂಬ ಬಿರುದು ಇರುವುದಾಗಿ ಅನೇಕ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದರಿಂದಲೂ ಈ ಚೋಳರಾಜರಲ್ಲಿಯೇ 'ರಾಜರಾಜ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ವಿಶೇಷವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ 'ರಾಜರಾಜ' ಶಬ್ದವು ಚೋಳಪರವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರಬಹುದಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ—

ಕಮನೀಯಚಕೋರೇಕ್ಷಣೆ

ಕುಮುದಾನನೆಯೆನಿಸಿ ನೆಗಳ್ಳಮಾದೇವಿಗೆ ವಿ

ಕ್ರಮಸೋಮವಂಶಬಲ್ಲಾ

ಳಮಹೀಶಂ ಕೂರ್ಪನಾದನದು ತಕ್ಕುದೆ ದಲ್

ಎಂಬ ಇದೇ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಈ ವೀರಬಲ್ಲಾಳರಾಜನಿಗೆ ಉಮಾದೇವಿ ಎಂಬ ಮಹಿಷಿ ಇದ್ದುದಾಗಿ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ 'ಉಮಾಕಾಮಿನೀಜೀವಿತೇಶಂ' ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವು ಸಾಭಿಪ್ರಾಯ ವಿಶೇಷಣವೇ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯ ಹೆಸರೂ ಅವನ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಈ ಮೂರು ವಿಶೇಷಣಗಳೂ ಉದ್ದೇಶಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಬರೆದವಾಗಿರಬೇಕೇ ಹೊರತು ಕಾಕತಾಳೀಯವಾಗಿ ಬೇರೆ ಸೇರಿದುವಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು 1180ರಲ್ಲಿ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಿರಬೇಕು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದೇಶಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳದಿದ್ದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈತನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದುದೇ ಈತನು ಕರ್ನಾಟಕ

* * * * *

ದೇಶದವನೆಂಬುದನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈತನು ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ದೋರಸಮುದ್ರವೆಂಬ ಹಳೆಯಬೀಡಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾಲವಾದರೂ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ಆದರೂ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನನ್ನು ತನ್ನ ಪೋಷಕನೆಂದು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಿ ಹೇಳಿದ 'ರಕ್ಷಿಸುಗೆ ವಸುಧೆಯಂ ಯುದ್ಧರಂಗತೀರ್ಣೇತ್ರಂ' ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇವನು ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಚಂದ್ರವೃಂದೇಶ್ವರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಬರೆದುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ವಿದ್ವದ್ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾನಿತನಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು.

ಈತನೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಮೊದಲನೆಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕವಿ. ಈತನು ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷೆಯ ಅತ್ಯುಚ್ಚಾಯಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದವನಾದುದರಿಂದಲೂ ವಿದ್ವದ್ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾನಿತನಾದವನಾದುದರಿಂದಲೂ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಕವಿಯೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ಈತನನ್ನು ದೇವಕವಿ, ಚಿಕ್ಕಪಾಠ್ಯಾಯ ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಕವಿಶ್ರೇಷ್ಠರು ಶ್ಲಾಘಿಸಿರುವರು. ಸಾಕ್ಷನು ತನ್ನ ರಸರತ್ನಾಕರದಲ್ಲಿ ಈ ಕವಿಯ ರಸಕಲಿಕೆ ಎಂಬ ಅಲಂಕಾರಗ್ರಂಥದಿಂದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನದೇವನ ಸೂಕ್ತಿ ಸುಧಾರ್ಣವದಲ್ಲಿಯೂ ಅಭಿನವವಾದಿವಿದ್ಯಾನಂದನ ಕಾವ್ಯಸಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಈತನ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಉದ್ಭವವಾದ ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಸರಸ್ವತೀತಿಲಕಾರನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಣೆ ಮಾಡಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನಕಾರನು ಇಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಯ ಪದ್ಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತನು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಮಂಗಳ ಶ್ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಪಂಚಪಾಷಾಣ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯು ಸ್ವತಃ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈತನು ರಸಕಲಿಕೆ, ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಗ್ರಂಥವು ಅದ್ಯಾಪಿ ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯವು ಚಂಪೂರೂಪವಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಮಹಾಕಾವ್ಯ; ಹದಿನೆಂಟು ಅಶ್ವಾಸಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕಥೆ 'ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣಂ' ಎಂದು

ಕವಿಯೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣದ 5, 6ನೆಯ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಕೃಷ್ಣಚರಿತವೇ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಕವಿಯು ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನೂ ಪದಗಳನ್ನೂ ಕನ್ನಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಮೂಲದ ಅನುಪೂರ್ವಗಳನ್ನೂ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ; ವರ್ಣನಾಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವಪ್ರತಿಭಾಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಕೆಲವು ಕೆಲವನ್ನು ಪಂಪಾದಿಗಳಂತೆ ಪೂರ್ವಕವಿಗಳ ಭಾವಾನುವಾದದಿಂದಲೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಜನನ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಸಾಲ್ವವಧದವರೆಗೆ ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 'ಏಕೋತ್ತರಶತ ಕೃತ್ಯಗಳು' ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಕಾವ್ಯವು ಪ್ರೌಢವಾಗಿಯೂ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜೈನಸರಣಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಗ್ರಥಿತವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಕವಿಯು ತನಗೆ 'ಪೊಸತೆನೆ ಪೇಟ್ಟಿತಿರ್ದುಮವೆವೆವು' ಉಂಟೆಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ತಾನು 'ವಚಸ್ಸುಂದರೀನೃತ್ಯನಿವಾಸ' ನೆಂದೂ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯವು 'ಅನವದ್ಯಂ ರೀತಿಚೋದ್ಯಂ ಸಕಳ ವಿಬುಧಹೃದ್ಯಂ' ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೇ ಸಮರ್ಥಿಸುವಂತೆ ದೇವಕವಿಯೂ ಕೂಡ 'ರುದ್ರಭಟ್ಟನ ಪುದಿದ ಪದಪ್ರಗಲ್ಭಗುಣ'ವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಕೆಲವು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜೈಮಿನಿಯಂತೆಯೇ ಪಂಡಿತರಿಂದಲೂ ಪಾಮರರಿಂದಲೂ ಸಹ ಪರಿಗೃಹೀತವಾಗಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ.

48. ಸಂಕೇತಿ : ಅವಲೋಕನ

ಮುನ್ನುಡಿ

— ಡಾ. ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು

ಡಾ.ಸಿ.ಎಸ್. ರಾಮಚಂದ್ರ ಅವರು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಭೋದಿಸುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಲೇಖನ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಅದೇ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು

ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿದೇಸೆಯಿಂದಲೇ ಕಠಿಣ ಪರಿಶ್ರಮ, ಸಹನಶೀಲತೆ ಮುಂತಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ರಾಮಚಂದ್ರರು, ಆ ಗುಣಗಳ ಬಲದಿಂದಲೇ ಇಂದಿಗೂ ಕಾರ್ಯಶೀಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಹರಿದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಭಾಷಾವೈಚ್ಛಾನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ. ಜಿ. ವರದರಾಜರಾವ್ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಯು.ಜಿ.ಸಿ. ನೆರವಿನಿಂದ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹೂಡಿಕೊಂಡು, ಅವುಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪೂರೈಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಸಂಕೇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮುದಾಯದ ಅಧ್ಯಯನ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಚೊಚ್ಚಲು ಕೃತಿಯಾಗಿ 'ಸಂಕೇತಿ ಜನಾಂಗ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ' ಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದಾದಮೇಲೆ ಕನ್ನಡ ಬಾಷೆ ಮತ್ತು ಅದರ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ಹನ್ನೆರಡು ಲೇಖನಗಳ 'ಕನ್ನಡ ಬಾಷಾಲೋಚನ' ವೆಂಬ ಸಂಕಲನವನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. 'ಸ್ಪಡೀಸ್ ಇನ್ ಕನ್ನಡ ಲಿಂಗ್ವಿಸ್ಟಿಕ್ಸ್' ಎಂಬ ಅವರ ಆಂಗ್ಲ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹವೊಂದು ಪ್ರಕಟಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಡಾ. ರಾಮಚಂದ್ರರು ಇದೀಗ 'ಸಂಕೇತಿ : ಅವಲೋಕನ' ಎಂಬ ಐದು ಲೇಖನಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 'ಸಂಕೇತಿ ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ' ಎಂಬುದು ಮೊದಲನೆಯ ಲೇಖನ. ಸಮಾಜದ ಸ್ವರೂಪ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ವರೂಪ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿ, ತರುವಾಯ ಸಂಕೇತಿ ಜನಾಂಗದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. "ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪಾರಂಪರಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಜೀವನಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯಶೀಲವರ್ಗ" ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಸಂಕೇತಿ ಕನ್ನಡ' ಎಂಬುದು ಎರಡನೆಯ ಲೇಖನ. ಸಂಕೇತಿಗಳು

ಮಾತನಾಡುವ 'ಸಂಕೇತಿ ಭಾಷೆ' ಎಂದೇ ಕರೆಯಲಾಗುವ ಭಾಷೆಯು ತಮಿಳಿನ ಉಪಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೊಂದು ಎಂಬುದು ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ವಿಚಾರ. ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಆ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದಿರುವ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ ವಿವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಡಾ. ರಾಮಚಂದ್ರರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತ, ಸಂಕೇತಿಗಳ ಆಡುನುಡಿಯು ತಮಿಳಿನ ಉಪಭಾಷೆಯಲ್ಲ, ಕನ್ನಡದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೊಂದು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. "ಹಾಗಾಗಿ ತಮಿಳುಮೂಲದಿಂದ ಸಂಕೇತಿಗಳ ಮಾತು ಬಂದಿದ್ದರೂ ಪೂರ್ಣ ತಮಿಳತ್ವವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳದೆ ಕನ್ನಡತನವನ್ನು ಹಿತಮಿತವಾಗಿ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಚಾರಿತ್ರಿಕತೆ ಮತ್ತು ತೌಲನಿಕತೆಯ ರೀತ್ಯಾ ಇವರ ಮಾತು ತಮಿಳಿನ ಉಪಭಾಷೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರೂ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇದು ತಮಿಳಿನ ಉಪಭಾಷೆಯಲ್ಲ" (ಪು.19); "ಇವರ ಮಾತಿನ ಸಂಬಂಧ ಒಂದಾಗಿ (ಕನ್ನಡ-ಸಂಕೇತಿ ಸಂಬಂಧ) ಕನ್ನಡದ ರಚನಾಸಾಮ್ಯತೆ, ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ರೀತಿ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ, ಪರಂಪರೆ, ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಳಸುತ್ತಿರುವ ನುಡಿಯೇ 'ಸಂಕೇತಿ ಕನ್ನಡ'. ಇದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆ'(ಪು.23)" "ಸಂಕೇತಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ಭಾಷೆಗಳ ಪದ ಹಾಗೂ ಭಾಷಾಂಶಗಳು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿವೆ. ಇದು ಸಹಜ. ಮೂಲತಃ ಇವರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷಣಾಯೆ ಸಾಮಾನ್ಯ. ತಮಿಳು, ಮಲೆಯಾಳಂ ಪೋಷಕ ಸಂಬಂಧಿ ಭಾಷೆಯಾದ್ದರಿಂದ; ತುಳು, ತೆಲುಗು, ಕೊಡವ ಸೋದರ ಸಂಬಂಧಿ ಭಾಷೆಗಳಾದ್ದರಿಂದ; ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಂಪರ್ಕ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳ ಭಾಷಿಕಾಂಶಗಳು ಸಂಕೇತಿಗಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು ಹೋಗಿವೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಆಶ್ರಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲದೆ ಪೋಷಿತ ಭಾಷೆ"(ಪು.24) ಮುಂತಾದ ವಾಕ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅವರು ಪೋಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಸಂಕೇತಿಗಳಾಡುವ ಭಾಷೆ ತಮಿಳಿನ ಉಪಭಾಷೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆಯೆ ಹೊರತು ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆಯಾಗಿ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸಂಕೇತಿ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡವು ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೀರಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಕಾಲ ಕಳೆದಂತೆ ಆ ಪ್ರಭಾವ ಇನ್ನೂ ದಟ್ಟವಾಗಬಹುದು. ಆಗಲೂ ಅದು ತಮಿಳಿನ ಉಪಭಾಷೆಯಾಗಿ ತನ್ನತನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತದೆಯೆ ಹೊರತು, ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆಯಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಸಂಕೇತಿಗಳಾಡುವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಕೊಂಚ ಸ್ವಂತಿಕೆ ಇದೆ. ಸಂಕೇತಿಗಳು ಆಡುವ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಅದರ ಪರಿಚಯವಿರುವ

ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮುದಾಯದವರು “ನೀವು ಸಂಕೇತಿಗಳೆ” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದುಂಟು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತಿಗಳಾಡುವ ಕನ್ನಡವು, ತಮಿಳಿನ ಒಂದು ಉಪಭಾಷೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಹುದೇ ಹೊರತು, ಅವರಾಡುವ ಸಂಕೇತಿ ಭಾಷೆ ಹಾಗೆ ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದು ಎಂದೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

‘ಸಂಕೇತಿ ಕನ್ನಡ ವಾಕ್ಯಗಳು’ ಎಂಬುದು ಈ ಸಂಕಲನದ ಮೂರನೆಯ ಪ್ರಬಂಧ. “ಹೀಗೆ ಸಂಕೇತಿ ಕನ್ನಡದ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿಯ ರಚನಾ ವಿಶ್ಲೇಷೆಯನ್ನು ಘಟಕಗಳ ಅರ್ಥ, ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಉದ್ದೇಶದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಘಟಕಗಳಾಗಿ ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಶಗಳು ಪದಗುಚ್ಛಗಳ ಅರ್ಥ, ವಾಕ್ಯರಚನೆಯ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಬಲ್ಲವುಗಳಾಗಿವೆ. ಅಂತಹ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಶ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡದೆ ಪ್ರಮುಖ ಘಟಕ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೆಲವು ವಾಕ್ಯನಿದರ್ಶನದ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತಿ ಕನ್ನಡದ ವಿಭಿನ್ನ-ವಿಶಿಷ್ಟ ವಾಕ್ಯಗಳ ರಚನೆಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಅಗತ್ಯ” ಎಂದು ಲೇಖಕರು ಸಾರಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ವಿಚಾರಸರಣಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರಳ ವಾಕ್ಯಗಳು, ಸಂಯೋಜಿತ ವಾಕ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಮಿಶ್ರವಾಕ್ಯಗಳು ಎಂದು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಪುಲವಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

‘ಸಂಕೇತಿ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು’-ಈ ಸಂಕಲನದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಲೇಖನ. “ಕನ್ನಡ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತಿಗಳ ಮಾತೃಭಾಷಾ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ” ಎಂದಿರುವ ಲೇಖಕರು ಅದರ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ‘ಸಂಕೇತಿ ಕನ್ನಡದ ಕೌಶಿಕ ಸಂಕೇತಿ-ಕನ್ನಡ, ಬೆಟ್ಟದಪುರ ಸಂಕೇತಿ-ಕನ್ನಡ, ಮತ್ತೂರು ಸಂಕೇತಿ-ಕನ್ನಡ, ಲಿಂಗದ ಹಳ್ಳಿ ಸಂಕೇತಿ-ಕನ್ನಡ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಸಾರಗ್ರಾಹಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿವರಗಳು ತುಂಬ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ.

‘ಸಂಕೇತಿ ಕನ್ನಡದ ಸರ್ವನಾಮಗಳು’ ಕೊನೆಯ ಪ್ರಬಂಧವಾಗಿದ್ದು ಈ ಸಂಕಲನದ ಮೂಲಕವೇ ಬೆಳಕು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. “ನಾಮಪದ ವ್ಯಕ್ತಿ, ವಸ್ತು ಅಥವಾ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂಥವುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಬಳಸುವ ನಾಮಪದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬಳಸುವ ವಾಚಕರೂಪವೇ ಸರ್ವನಾಮ” ಎಂದು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸರ್ವನಾಮದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ವನಾಮಗಳ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಸೋದಾಹರಣವಾಗಿ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ವಿವರಗಳು

ಸಂಕೇತಿಗಳ ಆಡುನುಡಿಯು ತಮಿಳಿನ ಉಪಭಾಷೆಯೆ ಅಥವಾ ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆಯೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳು ಚಿಂತನೆಮಾಡಲೊಂದು ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯಾಗಿವೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತಿರುವವರಲ್ಲಿ ಡಾ. ರಾಮಚಂದ್ರರು ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಕಲನದ ಲೇಖನಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತವೂ ವಿಚಾರ ಪ್ರಚೋದಕವೂ ಆಗಿವೆ. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತತೆ, ಖಚಿತತೆ, ಪುನರುಕ್ತಿ ರಹಿತತೆ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಡಾ. ರಾಮಚಂದ್ರರು ಸಾಗಿದರೆ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಲೋಕವು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆಯೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ. ಅವರ ಶ್ರದ್ಧೆ, ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಸಾಹಶೀಲತೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕನ್ನಡಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ ಎಲ್ಲ ಕನ್ನಡಿಗರೂ ಡಾ. ರಾಮಚಂದ್ರರ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಲಿ, ರಾಮಚಂದ್ರರ ಭವಿಷ್ಯ ಉಜ್ವಲಗೊಂಡು ಅವರ ಕೀರ್ತಿ ಬೆಳಗಲಿ ಎಂದು ನಾನು ಈ ಮೂಲಕ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ಮಾತು

— ಸಿ. ಎಸ್. ರಾಮಚಂದ್ರ

ಸಂಕೇತಿ ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತ ಐದು ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಕಲನವೇ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಿರು ಹೊತ್ತಿಗೆ. ಸಂಕೇತಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಭಾಷೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟಾಂಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಇಲ್ಲಿನದು. ಬಹು ಪ್ರಮುಖ ಸೂಕ್ತ ನಿರ್ದರ್ಶನಗಳ ಮೂಲಕ ಖಚಿತ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ನಾಡು, ನುಡಿ, ಸಮಾಜ, ಧರ್ಮ, ಜನಾಂಗ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ತನ್ನ ಮೇಲೈಯನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸ್ವವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ. ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆ ಸದಾ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಇಲ್ಲವೇ ಪರೋಕ್ಷ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯತೆ (ದೇಶಿ)ಯ ರೂಪದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಿಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿನವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿತವಾಗುವ ಇಲ್ಲವೇ ಅವರು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ನೈಜ ಜೀವನ ಧರ್ಮ ನಿಮಿತ್ತವಷ್ಟೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯ ನೈಸರ್ಗಿಕತೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಸಹಭಾಗಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ತನ್ನತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅವರಾಡುವ ಮಾತು ಮತ್ತು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿನ ಪಾರಂಪರಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಸಮಾಜದ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಚಿರಂತನ ಚಲನಶೀಲವಾದುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿನ ನಾಡಿನ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಭಾಷಾಚರಿತ್ರೆ ಚಲನಶೀಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಬಹುಮುಖ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕಾಲ, ದೇಶ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಧ್ವನಿಸುವುದರಿಂದ ನಾವಿಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಾಜ ಇತ್ಯಾದಿ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸತನ, ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಹಾಗೂ ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನೂ ಕಾಣುವುದು.

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಾಡೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ 'ವಲಸೆ' ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ನಾಡಿನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ವಲಸೆ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದು ; ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ದಟ್ಟ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ವಲಸಿಗರ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಆ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ದೇಶೀಯತೆಗೆ ಭಂಗವುಂಟಾಗಿ ನಡುವೆ ಪ್ರಭಾವ, ಒಡಂಬಡಿಕೆ, ಸಮೀಕರಣ, ಸ್ವೀಕರಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರವೆನಿಸುವುದು. ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಅವು ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ ಮತ್ತು ಭಾಷೀಕರಣ.

ತಮ್ಮ ಸ್ವನಾಡು, ಸ್ವಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬದುಕಿಗಾಗಿ ಹೊಸ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ನೆಲೆಯಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳ ಉಳಿವು ಹಾಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಗಮನಾರ್ಹ. ರೋಗರುಜಿನಗಳ ಕಾಟ, ಪ್ರಕೃತಿ ವೈಪರೀತ್ಯ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿ, ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯಾಪಾರ, ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಂಸ್ಥಾಪನೆ, ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಉದ್ಯೋಗ, ನಗರೀಕರಣ, ಯುದ್ಧ ಭೀತಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಉಪಟಳದಿಂದ ಮುಕ್ತತೆ ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶವೇ ವಲಸೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ. ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನೆಲೆ ನಿಂತ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಭದ್ರಗೊಳಿಸಲು ನಡೆಸುವ ಬದುಕಿನ ಹೋರಾಟ ಬಹುಮುಖ್ಯ. ಅವರ ನಿಚ್ಚ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ಸಮನ್ವಯ ಭಾವವನ್ನು ಆ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸುವರು.

ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ ಸಮಾಜದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಒಂದು ನೈಜ ಅಂಗ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಂದಂದಿನ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಪಾರಂಪರಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಚಾರಗಳು ಬದಲಾಗಿ ಹೊಸತವನ್ನು ಮೇಳೈಸಿಕೊಂಡಿರುವುವು. ಹಾಗಾದಾಗ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ಬಿಡದೆ, ನೆಲೆನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಪರಿಪಾಲಿಸದೆ ಎರಡರ ಸಹಬಂಧಿಯಾಗಿ ನವಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಭಾಷಾ ಬದಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುವುದು. ವಲಸೆಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಭಾಷೆಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಾಯ್ನಾಡಿಯನ್ನು ವಲಸಿಗರು ತ್ಯಜಿಸಲಿಲ್ಲ ಇಲ್ಲವೆ ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ.

* * * * *

ನೆಲೆನಾಡಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಭಾಷೆ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನ, ಗೌರವ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತೋರಿದರು. ತಮ್ಮ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಾಯ್ನಾಡಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಅವರು ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಧಾನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅಂತಹವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅದರಿಂದ ಈ ತೆರನಾದ ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಾದೇ ಸಮೂಹಗಳ ಬದುಕಿನ ಧೀಮಂತತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಇದು ಅವರ ಪೂರ್ವೇತಿಹಾಸವನ್ನೂ ಸಮೀಕರಣತ್ವವನ್ನೂ ಧ್ವನಿಸುವುದು.

ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಗ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಬುನಾದಿ ಭಾಷೆ. ಸಮಸ್ತರ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಕೇಂದ್ರ ನೆಲೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಅದನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಮೌಲಿಕ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಭಾಷೆಯ ಹೆಗ್ಗುರಿ. ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಾಗವಾದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಭಾಷೆಯ ಭಾಗ. ದ್ವಿಪಕ್ಷೀಯ ಸಂಬಂಧ ಇವೆರಡರದ್ದು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕತೆ ಭಾಷಿಕವ್ಯತ್ಯಯದ ಪ್ರಮುಖ ಭಿನ್ನಾಂಶಗಳು. ಇವು ಸಮತೋಲನತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ವಾಹಕ.

ಸಂಕೇತಿಗಳ ಸಮಗ್ರ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಒಳಹೊಕ್ಕು ಗಮನಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶೀಲವಂತರು. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಭಾಷೆ, ಆಹಾರ, ವೇಷಭೂಷಣ, ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗ. ತಮ್ಮದೇ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ನವ ಬದುಕಿಗೆ ಸಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಜನಪದ ಸಮೂಹ. ತಮ್ಮದೇ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿರುವ ವೃತ್ತಿ ವರ್ಗ. ಮನೆಮಾತು ಸಂಕೇತಿ ಭಾಷೆಯಾಗಿದ್ದು ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚರಣೆ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಸ್ವಾರ್ಥರಂತಿದ್ದು ತಮ್ಮ ನೈಜತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಸಂಕೇತಿಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಭಾಷಿಕ ಸ್ಥೂಲ ನೋಟ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಸಂಪ್ರಬಂಧಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಸಹಕರಿಸಿ, ಪೋಷಿಸಿದ ಆತ್ಮೀಯರ ಸ್ನೇಹ ಮತ್ತು ಆದರ ದೊಡ್ಡದೆ. ಅವರೆಲ್ಲರ ವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ವಕ ನೆರವನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನೆಯುವೆ.

ಕನ್ನಡದ ವಿಧ್ವಾಂಸರೂ ಜನಪ್ರಿಯ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರೂ ಸಂಶೋಧಕರೂ ಆದ ಡಾ. ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು ಅವರನ್ನು ಮುನ್ನಡಿ ಬರೆದುಕೊಡಬೇಕೆಂದು

ಕೇಳಿದಾಗ ಸಂತಸದಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅಮೂಲ್ಯವೂ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವೂ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಾಯಕವೂ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚು ಮನಸ್ಸಿನ ಸಲಹಾ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದುಕೊಡುವುದರ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತೋರಿ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸ್ನೇಹ, ಅಭಿಮಾನ ಮತ್ತು ವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೆ ನಾನು ಕೃತಜ್ಞ.

ಬೆನ್ನುಡಿ

- ಜೀನಹಳ್ಳಿ ಸಿದ್ದಲಿಂಗಪ್ಪ

ಸಂಕೇತಿಗಳ ಸಮಾಜ, ಬದಕು, ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು “ಸಂಕೇತಿ ಅವಲೋಕನ” ಕೃತಿ ರಚಿಸಿರುವ ಡಾ.ಸಿ.ಎಸ್.ರಾಮಚಂದ್ರ ಅವರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಬೋಧನಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಆಸಕ್ತಿ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಪರಿಶ್ರಮ, ಕುತೂಹಲ ತೋರುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರು. ಸ್ಪಷ್ಟ, ಖಚಿತ ಮತ್ತು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಮಂಡನೆ; ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಿಲುವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಇವರು ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಎಂತಹರಿಗೂ ಇವರ ಬರವಣಿಗೆ ಹಿಡಿಸುತ್ತದೆ. ಪದ, ವಾಕ್ಯಗಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿನ ಎಚ್ಚರದ್ದನ್ನಿ ಸಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ಕೃತಿಯಾದರೂ ಚರ್ಚೆ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ನಿರೂಪಣೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಓದುಗರನ್ನು ದಾರಿ ತಪ್ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಕೇತಿಸಮಾಜ, ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಗೆಗಿನ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ-ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಇವು ಡಾ. ರಾಮಚಂದ್ರರ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗೊಳಪಡಿಸುವಷ್ಟು ಸೋಜಿಗವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬಲ್ಲವು. ಇವರ ಇನ್ನೊಂದು ‘ಕನ್ನಡ ಬಾಷಾಲೋಚನೆ’ ಕನ್ನಡದ ಭಾಷಾ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹೊಸ ಚಿಂತನಾಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಬಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಗೆಗಿರುವ ಕಾಳಜಿಯಿಂದಾಗಿ ಡಾ. ರಾಮಚಂದ್ರ ಅವರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಲೋಕಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮ ಕೊಡುಗೆ ಸಲ್ಲುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

49. ಶ್ರೀ ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ ದಿ|| ಎನ್.ಚಿನ್ನಕೇಶವಯ್ಯ ಅವರ
ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆ

- ಎಸ್. ಶೇಷಾದ್ರಿ

1. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಜನಾಂಗ ತಾನು ಇದ್ದ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಗುಳೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೂರು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. 1) ರಾಜಕೀಯ ವಿಪ್ಲವ 2) ಬರಗಾಲ 3) ಸಾಹಸ ಪ್ರವೃತ್ತಿ. ರಾಜಕೀಯ ವಿಪ್ಲವವು ದೇಶೀಯ ರಾಜರ ಜಗಳದಿಂದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ತೊಂದರೆಯಾದರೂ ವಿಧರ್ಮೀ ರಾಜನಿಂದ ಆಗುವಷ್ಟು ತೊಂದರೆ ಆಗಲಾರದು. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ 14ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಕಾಂಚೀಪುರವನ್ನು ಹಾಳುಗಡವಿದನು. ನಂತರ ಪಾಂಡ್ಯ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಮಧುರೆಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ವೀರ ಪಾಂಡ್ಯನಿಂದ ಸೋತು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದನು. ಇಂತಹ ಒಂದು ಸಂದಿಗ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಚಾರಮ್ಮ ಎಂಬ ನಾಯಕಿಯು ತನ್ನ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಒಕ್ಕಲುತನದವರೊಡನೆ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದರು. ಇದೇನು ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಂಡಸು ಆಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಈ ಸ್ತ್ರೀ ಹೇಗೆ ನಾಯಕಿಯಾದರು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಕೇತಿ ಗುಂಪಿನವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪರಂಪರಾಗತವಾದ ಕತೆಯಿದೆ. ನಾಚಾರಮ್ಮನು ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಪತ್ನಿ. ಇವರಿಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗ. ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ದಶೆಯಿಂದ 'ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕತಿ' (ಗಂಗೊಂಡ ಎಣ್ಣೆ) ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಈ ಎಣ್ಣೆಯ ಪ್ರಭಾವವು ಎಂತಹುದೆಂದರೆ ಪಾನಮಾಡಿದ ಮೂವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಮೃತರಾಗುವರೆಂದೂ,

ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯುವುದೆಂದೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಅಸಾಧಾರಣ ಬುದ್ಧಿವಂತರಾಗುವರೆಂದೂ ಪ್ರತೀತಿ. ಆ ತೈಲದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಮಗನು ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಿ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಲಿ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೂವರೂ ಕುಡಿದರು. ಆದರೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೇರೆಯೇ ಆಯಿತು. ಮಗನು ಸತ್ತನು. ತಂದೆಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದು ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೋದನು. ತಾಯಿ ಬುದ್ಧಿವಂತಳಾದಳು. ಇವಳ ಮುಖದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ನೋಡಿದ ಅಸೂಯಾಪರರಾದ

* ಗ್ರಂಥಯುಣ : ನಾಚಾರಮ್ಮನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ : ಎಂ. ಕೇಶವಯ್ಯ (1938)

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪಂಡಿತರುಗಳು ಇವಳು ಬದುಕಿದ್ದರೆ ತಮಗೆ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಇವಳನ್ನು ಓಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂಚು ಮಾಡಿದರು. ಮಗನ ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗುವವರೆಗೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯೆಯೆಂದು ಆಕೆಗೊಂದು ಹೊಸ ಸೀರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಉಟ್ಟು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಕುಂಕುಮದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬಳಪದ ಕಲ್ಲಿನ ಪುಡಿಯಲ್ಲಿ ತೋಯಿಸಿದ್ದ ಆ ಸೀರೆ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಬೇಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಕುತಂತ್ರವನ್ನು ಮನಗಂಡ ನಾಚಾರಮ್ಮ ರೋಷಾವಿಷ್ಟಳಾಗಿ “ನನಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಆಲ್ಪಾಯುಗಳಾಗಿರಿ ಅಥವಾ ಸಂತಾನಹೀನರಾಗಿರಿ, ದರಿದ್ರರಾಗಿರಿ, ಪರಸ್ಪರ ಕಲಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಿ” ಎಂದು ಶಪಿಸಿದಳು. ತಾವು ಮಾಡಿದ ಅಪಚಾರಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟು ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕ್ಷಮೆ ಯಾಚಿಸಿದರು. ಆಕೆ ಕನಿಕರಿಸಿ ತಾನು ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು (ಶಾಪತ್ತೂರು) ಆ ಕೂಡಲೇ ಬಿಡುವುದಾಗಿಯೂ ಇಷ್ಟವಿದ್ದವರು ಅವಳೊಂದಿಗೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿದಾಗ, ಒಂದು ಸಾವಿರ ಮಂದಿಯ ಗುಂಪೊಂದು, ಕಾವೇರಿ ದಡವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ‘ಹೆಮ್ಮಿಗೆ’ ಎಂಬ ಊರಿಗೆ ಬಂದರು.

2. ಮುಖ್ಯವಾದ ಎರಡು ಗುಂಪು

ಕೆಲವರು ಹಾಸನದ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ‘ಕೌಶಿಕ’ಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದರು. ಇವರೆಲ್ಲಾ ಕೌಶಿಕ ಸಂಕೇತಿಗಳಾದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ತುಂಗಾ ನದಿ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತೂರು, ಅಲ್ಲದೆ ಕಾವೇರಿ ತೀರದ ಬಸವಾಪಟ್ಟಣ, ಎಡತೊರೆ, ರಾಮನಾಥಪುರ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು. ಕೌಶಿಕ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇವರು ನೆಲೆಸಿ 10-12 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ, ಮುನ್ನೂರು ಮಂದಿಯ ತಂಡವೊಂದು ಹುಣಸೂರು (ಈಗ ಪಿರಿಯಾಪಟ್ಟಣ) ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬೆಟ್ಟದಪುರವೆಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ತಂಡದವರಿಗೆ ‘ಬೆಟ್ಟದಪುರ’ ಸಂಕೇತಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈ ಪೂರ್ವಚರಿತೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು, ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಮಧುರೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಬಂದ ಇವರು ಸ್ಮಾರ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಮೊದಲು ತಮಿಳೇ ಇವರ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಾಗಿದ್ದರೂ 2-3 ಶತಮಾನಗಳು ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲೇ ನೆಲೆಸಿದುದರಿಂದ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಸಂಪರ್ಕ ತಪ್ಪಿಹೋಗಿ, ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು. ಓದುವುದು ಬರೆಯುವುದು ಎಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡವೇ ಆಯಿತು. ಕೆಲವರಿಗೆ ತಮಿಳನ್ನು ಓದಲು ಬರೆಯಲು ಬಂದರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅಪಭ್ರಂಶ ತಮಿಳನ್ನೂ ಅಥವಾ ಕನ್ನಡವನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲೇ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಸಂಪನ್ನರಾದುದರಿಂದ ಅವರು ಅದನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. “ಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಭ್ಯಾಸವನ್ನೂ, ಐಹಿಕ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಭೂವ್ಯವಸಾಯವನ್ನೂ” ಅವಲಂಬಿಸಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ಆಯುರ್ವೇದ, ಸಂಗೀತ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಮುಂತಾದ ಉಪವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ಎಲ್ಲಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಾವು ಒಟ್ಟಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದೂ,

ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪುನಃ ಹೋಗಕೂಡದೆಂದೂ ಕಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರ ಸಂಕೇತದಿಂದಾಗಿ ಇವರನ್ನು ಸಂಕೇತಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮತ್ಯಾವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಿದೆಯೋ ತಿಳಿಯದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತರು, ಸೋಮಾರಿಗಳಲ್ಲ. ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹಿಡಿದರೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.*

ಕೌಶಿಕ ಸಂಕೇತಿಗಳ ಒಂದು ತಂಡ ಕೃಷ್ಣರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕುಪ್ಪಳ್ಳಿ, ನಾಟನಹಳ್ಳಿ, ಮುಂತಾದ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದವರಲ್ಲಿ ಎನ್. ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯ ಅವರ ಪೂರ್ವಜರೂ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಕೇಶವಯ್ಯ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾಗಿ ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯ ಅವರು ಕ್ರಿ.ಶ. 1895 ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇವರ ತಂದೆ ಕೇಶವಯ್ಯ ಅವರನ್ನು ಸಂಗೀತ ಸಣ್ಣಪ್ಪ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಗಮಕದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯಿತ್ತು. ತಾಯಿಯವರು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಕಲಿಯದಿದ್ದರೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರಂತೆ ಕೆಲವು ದೇವರ ನಾಮಗಳು ಮತ್ತು ಹಸೆಮಣೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1912 ರಲ್ಲಿ ಆಪ್ಪರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯೂ ಮತ್ತು 1914 ರಲ್ಲಿ ಆಪ್ಪರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಟೀಚರ್ಸ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯೂ ಆಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಡಿಪ್ಲೊಮಾವನ್ನು ಪಾಸು ಮಾಡಿದರು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಂದೆಯವರು ಕಾಲವಾಗಲು ಉದ್ಯೋಗಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದು ಶಾರದಾ ವಿಲಾಸ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಮೇಷ್ಟ್ರಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಮೇಷ್ಟ್ರಾಗಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ವಾತಾವರಣವಿದ್ದುದರಿಂದ ಇವರಿಗೂ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯುಂಟಾಗಿ ವೀಣೆ ಶಿವರಾಮಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಕಲಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ವೀಣೆ ಶಿವರಾಮಯ್ಯ ಅವರ ತಂದೆ ವೀಣೆ ಪದ್ಮನಾಭಯ್ಯ ಅವರು ಕೆ. ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಶಿವರಾಮಯ್ಯ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಭಜನೆಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ, ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ 2-3 ವರ್ಷಗಳು ಅವರ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳುವ ಭಾಗ್ಯ ಇವರಿಗೆ ದೊರೆಯಿತು. ಈ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಇವರು ಎಷ್ಟೋ ಕೃತಿ, ವರ್ಣಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ, ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರು ಒಡ್ಡಿದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗಲು ಕಷ್ಟವೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಇವರನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರು ಶಿಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಗಳ ಪರಿಚಯ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಯಾವುದನ್ನೇ ಒಂದೆರಡಾವರ್ತಿ ಕೇಳಿದ್ದರೆ ಸಾಕು ಕೂಡಲೇ ಸ್ವರಪಡಿಸಿ (Notation) ಬರೆಯುವ ಕಲೆಯು ಇವರಿಗೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸಿತ್ತು. 1924 ರಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಮೆಟ್ಟಲು ಮೆಟ್ಟಲಾಗಿ ಏರಿ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು

ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವರು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ನೋಟ್‌ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅರಿವಾದೀತು. ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ತರುಣ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ರಾಳ್ಯಪಳ್ಳಿ ಅನಂತಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ, ಯೋಗಾನರಸಿಂಹ ಮತ್ತು ಟೈಗರ್ ವರದಾಚಾರ್ಯರ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೆ ಕೆ. ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರು ಅನೇಕ ವರ್ಣ, ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಮೈಸೂರಿನ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜರ ಉದಾರ ಸಹಾಯದಿಂದ 'ವಾಸುದೇವ ಕೀರ್ತನ ಮಂಜರಿ- ಭಾಗ-1 1928ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರನೊಬ್ಬನು ತಾನೇ ಹಾಡಿ ಬರೆಸಿ ತಾನು ಜೀವಂತವಿರುವವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಪುಸ್ತಕ ಇದೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದೇನೋ? ಆ ಪುಸ್ತಕದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ ಎನ್.ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಮನಸಾರ ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗುರುಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಇನ್ನೂ ಗಾಢವಾಯಿತು. ಜೊತೆಜೊತೆಯಾಗಿ ಕಛೇರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಲಕ್ಷ್ಯ ಲಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನವೆರಡನ್ನೂ ಹೊಂದಿದ್ದ ಆಗಿನ ಕೆಲವೇ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರೂ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1944ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದರು. ಪೂಜಾ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಹಾಡುವ ದಿನದ ಸರದಿ ಬಂದಾಗ ಹಾಡಲಿರುವ ಕೃತಿಗಳ ರಾಗಲಕ್ಷಣ ತಾಳ ಮುಂತಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಅದು ಸಹ-ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಜುಗರವಾದಂತೆ ತೋರಿದಾಗ ಏನೋ ನೆಪ ಹೇಳಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರಂತೆ. ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಶಾರದಾ ವಿಲಾಸ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಸ್ವಯಂ ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಭಾರತ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ, ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವೂ 1949ರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಹೋಗಲು ಜಯಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ ಆಸ್ಥಾನದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಅವರ ಜೀವನ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳ ಸಂಮಿಶ್ರ ಜೀವನ. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದ ರೇಡಿಯೋ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ ಪಾಠಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ನಡೆಸುವ ವಿಶೇಷ ಸಂಗೀತ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪರೀಕ್ಷಕತ್ವ, ಆಡಿಷನ್ ಬೋರ್ಡಿನ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಮುಂತಾದ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ತಮ್ಮ ವಾಸ್ತವ್ಯವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡರು. ರಾಜ್ಯದ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಆಕಾಡೆಮಿ ನಿವೃತ್ತ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಮಾಸಾಶನ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ನಂತರ, ಇವರಿಗೂ ಅದು ದೊರೆತು ಸ್ವಲ್ಪ ನೆಮ್ಮದಿ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಆಕಾಡೆಮಿ ಸ್ವಲ್ಪ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡಿತು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ 500 ರೂ ಮಾಸಾಶನ ಇವರಿಗೆ 250 ರೂ ಮಂಜೂರಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದಾಗ, ಹೀಗೇಕೆ

ಆಯಿತು ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಅದಕ್ಕವರು, ಅವರು Scholar musician, ನಾನೊ ಬರೀ musician ಎಂದು ನಗೆಯಾಡಿದರು. ಕೆಲವು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದ ನಂತರ ಇವರಿಗೂ 500/- ರೂ ಮಾಸಾಶನ ದೊರಕಿತು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ (1955) ಮದ್ರಾಸು ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವತ್ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿದ್ದ ಡಾ||ಎ.ರಾಘವನ್ ಅವರ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ 1975 ರವರೆವಿಗೂ ತಪ್ಪದೆ ಅಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗವಹಿಸಿ, ಕರ್ಣಾಟಕ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರ ಅಪರೂಪ ವರ್ಣಕೃತಿಗಳನ್ನು Expert committee ಮುಂದೆ ಹಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಕಾಡೆಮಿ ಜರ್ನಲ್‌ಗೆ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರೂ ಆದರು. ಸಂಗೀತ ಕಲಾನಿಧಿ ವಿ. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ಅಕಾಡೆಮಿ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ನೀವೊಬ್ಬರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಬಂದು ಏನಾದರೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನೀಡಿ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಹೆಸರು ಕೇಳಿಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ, ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಡಾ|| ರಾಘವನ್ ಮೃತರಾದ ಮೇಲೆ, ಇವರಿಗೂ ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ವಯೋಮಾನಕ್ಕನುಣವಾದ ಕಾಯಿಲೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಮದ್ರಾಸಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ನಿಂತು ಹೋಯಿತು.

ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲಿ ಏನು ದೊರೆತರೆ ಅದನ್ನು ಬರೆದಿಡುವ ಗೀಳು ಇವರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೇರೂರಿತ್ತು. ಬಿಡಿಬಿಡಿ ಹಾಳೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾವು ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡ, ತಾವು ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ನೋಟ್ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಡುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದರೆ ಸಾವಿರಾರು ಪುಟಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇವರ ತಂದೆ ಕೇಶವಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸದಾಶಿವರಾಯರ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ರಾಯರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಯಿತು. ಸದಾಶಿವರಾಯರು ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣ, ವೀಣೆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ, ಚಿಕ್ಕನಾಯ್ಕನಹಳ್ಳಿ ವೆಂಕಟೇಶಯ್ಯ ಮುಂತಾದವರ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಯಾರೂ ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸೆ ವಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ರಾಯರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು ಅಷ್ಟೆ. ಅನೇಕ ಕಡೆ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಸ್ವರಸಹಿತ 35 ಕೃತಿಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯಮಾತ್ರವಿದ್ದ 10 ಕೃತಿಗಳು. ಮೈಸೂರು ಸಂಗೀತ ಕಲಾಭಿವರ್ಧನೀ ಸಭೆಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ, ಮೈಸೂರು ಸದಾಶಿವರಾಯರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ 1954 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಈ ಕೆಲಸ ಅವರಿಗೆ ಹಣ ತಂದು ಕೊಡದಿದ್ದರೂ, ಹಿಡಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿ ತಂದಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಅಂದರೆ 1971 ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸದಾಶಿವರಾಯರ ಕೃತಿಗಳು ಭಾಗ 2 (7 ಕೃತಿಗಳು) ಮದ್ರಾಸು ಮ್ಯೂಸಿಕ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಯಿತು.

1971ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವತಿಯಿಂದ 'ವೈಣಿಕ ಪ್ರವೀಣ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ' ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಅವರ ಮಹತ್ವ ಕೃತಿ ಎಂದರೆ 1967, 1972 ಮತ್ತು 1974 ರಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಹರಿದಾಸ ಕೀರ್ತನ ಸುಧಾಸಾಗರ (ಭಾಗ 1, 2 ಮತ್ತು 3) ಈ ಮೂರು ಭಾಗಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪುರಸ್ಕಾರ ದೊರಕಿತು. ಈ ಮೂರೂ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಲು ಅವರು ಪಟ್ಟ ಶ್ರಮ ಅಪಾರವಾದುದು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಹರಿದಾಸನ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ, ರಾಗ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಠಿಣ ಪದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳು ಸಂಗೀತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೈಲಿಗಲ್ಲು. ಈ ತರಹ ಒಂದು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಹೊರತರಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಯೋಚಿಸಿದ್ದರು. ಸುಮಾರು 8-9 ನೋಟ್ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಸೌಕರ್ಯವಿದ್ದರೂ ಸಾಲದು. ಇವರಿಗೆ ಯಾವ ಸೌಕರ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಸಿಗೆ ಸುರುಳಿಗೆ ಒರಗಿಕೊಂಡು, ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು, ಪ್ರೂಫ್ ತಿದ್ದುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವು ಸಾಯಂಕಾಲ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ, ಅವರು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಿಂದ ಪಟ್ಟ ಶ್ರಮ ಎಷ್ಟು ಎಂದು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸುಧೀಂದ್ರ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಮಾತ್ರ (ತೆಂಗಿನ ಮರದ ರಸ್ತೆ, ಲಿಂಕ್‌ರೋಡ್) ಇವರ ಮನೆಗೆ ಹತ್ತಿರವಿತ್ತು. ಯಾವ ಅಬ್ಬರ ಆಡಂಬರವಿಲ್ಲದೆ ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಬಹಳವಾಗಿ ಬಳಲಿದವು. ಸದಾ ತಲೆ ಒಡತ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥದೇ ಇವರ ಇನ್ನೊಂದು ಪುಸ್ತಕ, 1976 ರಲ್ಲಿ ತಾವೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ರಾಗಾಲಾಪನ ಪದ್ಧತಿ, ತಾನ ಮತ್ತು ಪಲ್ಲವಿ. ಇದರಲ್ಲಿ 181 ಪಲ್ಲವಿಗಳ ಸಸ್ವರ ಸಂಗ್ರಹವಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ 'ಪಲ್ಲವಿ' ಎಂಬ ಒಂದು ಮನೋಧರ್ಮ ಸಂಗೀತ ರಚನೆ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಬಗೆ, ಅದನ್ನು ಹಾಡುವ ಕ್ರಮ, ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾದ ಪ್ರಬಂಧವಿದೆ. ವೀಣಾ ವಿದ್ವಾನ್ ರಂಗರಾಮಾನುಜ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರ 25 ಪಲ್ಲವಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿರುವ "ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಪಲ್ಲವಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಂ" ಮತ್ತು ಮೈದಂಗ ವಿದ್ವಾನ್ ತಿನ್ನಿಯಂ ವೆಂಕಟರಾಮ ಐಯ್ಯರ್ ಅವರ 35 ಪಲ್ಲವಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ "ಪಲ್ಲವಿ ರತ್ನ ಮಾಲಾ" ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ 181 ಪಲ್ಲವಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪುಸ್ತಕ ಇದೊಂದೇಯೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ರಾಜ್ಯದ ಸಂಗೀತ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಸಲ ಮುದ್ರಿಸುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರೇ ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದ 21 ಪಲ್ಲವಿಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

1921 ರಲ್ಲಿ ತಚ್ಚೂರು ಸಿಂಗರಾಚಾರ್ಯರು “ಗಾನೇಂದು ಶೇಖರದಲ್ಲಿ” “ಪೆದ್ದಲು ಪಾಡಿನ ಪಲ್ಲವುಲು” ಎಂದು ಬರಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕಾಸರಗೋಡು ಎಡನಾಡು ಅನಂತ ಪದ್ಮನಾಭ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ “ಪಾರ್ಥಸಾರಥಿ ಕೀರ್ತನ ಮಾಲಾ” (ಡಿ.ವಿ.ಜಿ ಅವರ ರಚನೆ) ಸ್ವರಪಡಿಸಿ 1976 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು.

ಚೆನ್ನೈ ದಾಸಪ್ರಕಾಶ ಹೋಟೆಲು ಮಾಲಿಕರಾದ ಕೆ. ಸೀತಾರಾಮರಾವ್ ಅವರ ತಂದೆಯವರಾದ ಭಕ್ತ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದದಾಸರು ತಾವು ದಿನವೂ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಜನ ಪದ್ಧತಿಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಒಂದನ್ನು ಸೀತಾರಾಮರಾಯರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಇದನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಪಠಣ ಮಾಡುತ್ತ ಬಾ ಎಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಅಣಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. 1976 ರಲ್ಲಿ ದಾಸಪ್ರಕಾಶರವರೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ‘ಭಕ್ತ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದದಾಸರ ಭಜನ ಪದ್ಧತಿ’ ಎಂದೇ ಹೆಸರು. ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದಾಗ ಅವರ ವಯಸ್ಸು 80ನ್ನು ದಾಟಿತ್ತು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಸ್ವಯಂಪೂರ್ಣವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಟಿಪ್ಪಣಿ, ಪೂರ್ವವೃತ್ತಾಂತ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಂದಲೋ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಚಿಂತಲಪಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟರಾಯರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರಾದ ಗವಿ ರಂಗಪ್ಪ ಅವರು ರಚಿಸಿದ್ದ ಕೆಲವು ಕೀರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಅವರಿಂದಲೇ ಹಾಡಿಸಿ ನೋಟೇಷನ್ ಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಅದನ್ನು ಅವರೇ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ್ದರಿಂದ ವೆಂಕಟರಾಯರ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಮದ್ರಾಸ್ ಮ್ಯೂಸಿಕ್ ಅಕಾಡೆಮಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು.

ಶ್ರೀ.ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ ಅವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಗಾಂಧಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕವಿ-ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತ್ತು. ತಿರುಮಲಾರ್ಯ ರಚಿಸಿದ ‘ಗೀತ ಗೋಪಾಲ’ ಎಂಬ ಶೃಂಗಾರ ಕಾವ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬರೆಯಲು ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಯಿತು. ತಿರುಮಲಾರ್ಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಅದು ಅಚ್ಚಾಗಿದೆ (1980).

3. ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ ಕೃತಿಗಳು

ಸಂಗೀತ ಕಲಾನಿಧಿ ಕೆ. ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರು ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರ ಮೂರು ರಾಜರ ಆಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲೂ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದರು. ಕೊನೆಯವರಾದ ಜಯಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರವರಿಗೆ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ಗುರುಗಳೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಭಾರತೀಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆಸಕ್ತಿಯಿತ್ತು ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಬಲ್ಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾ ಉಪಾಸನೆ ಅವರ ತೀವ್ರ

ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದಿತ್ತು. ಸಂಗೀತ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಮುತ್ತುಸ್ವಾಮಿ ದೀಕ್ಷಿತರು ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾ ಉಪಾಸಕರಾಗಿದ್ದು ದೇವಿಯ ಮೇಲೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರೇರಣೆಯೊ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಯಾರ ಪ್ರೇರಣೆಯೊ ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಅವುಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲೇ (ಎಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕು, ಅನುಪಲ್ಲವಿ, ಚರಣಗಳ ಕೊನೆಯ ಆವರ್ತಗಳು ಮಧ್ಯಮಕಾಲದಲ್ಲಿರಬೇಕು, ಅಪರೂಪ ರಾಗಗಳಲ್ಲಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ರಾಗದ ಹೆಸರು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು) ರಚಿತವಾಗಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಕುಲದೇವತೆ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿಯ ಮೇಲೆ, ಗಣಪತಿ, ಈಶ್ವರ, ವಿಷ್ಣು ಇತ್ಯಾದಿ ದೇವರುಗಳ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀವಿದ್ಯಾ ಎಂದು ಅಂಕಿತವಿಟ್ಟು, ಅರ್ಥಾನ್ವಯದ ಶ್ರೀ ಮಹಾಗಣಪತಿಂ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ, ಒಟ್ಟು 94 ಕೃತಿಗಳು ರಚಿತವಾದುವು. ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ 8-10 ರಾಗಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ, ಸಂಗೀತ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಬಳಸಿದ ರಾಗಗಳಲ್ಲೂ, ಸುಳಾದಿ ತಾಳಗಳಲ್ಲೂ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ಅಪರೂಪ ರಾಗಗಳಿಗೆ ಇವರ ಕೃತಿಗಳೇ ಪ್ರಥಮ ಲಕ್ಷ್ಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಕೆ. ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರು, ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಈ ಕೃತಿಗಳು ಒಡೆಯರದು, ಇವಕ್ಕೆ notation ಹಾಕಿ ಎಂದು ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹತ್ತಾರು ಸಾರಿ ಹಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಇವರು ಅವನ್ನು ಸ್ವರಪಡಿಸಿ ಬರೆದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಇಬ್ಬರೂ ಹಾಡುವುದು, ಹೀಗೆ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತಂತೆ, ಕೃತಿಗಳ ಬರವಣಿಗೆ. ಮಾಂಡ್ ರಾಗದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವಲಯೇ, ಗಂಭೀರನಾಟದ 'ಶ್ರೀ ಜಾಲಂಧರಮಾಶ್ರಯಾಮಿ' ಹಿಂದೋಳದ ಚಿಂತಯಾಮಿ ಜಗದಂಬಾ ಮುಂತಾದವು ಆಗಲೇ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದವು. 1964ರ, ಮದ್ರಾಸ್ ಮ್ಯೂಸಿಕ್ ಅಕಾಡೆಮಿ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಹಾಡಿ ತೋರಿಸಿದರು. ಆಗ ಮದ್ರಾಸು ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರವರೇ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಾಗಿದ್ದರು. ಕೃತಿಗಳು ಹೊಸ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ, ಡಾ|| ವಿ. ರಾಘವನ್ ಅವರೇ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಆ ಕೃತಿಗಳು ಅಚ್ಚಾದರೆ ಹಾಡುಗಾರರಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು. ಮೊದಲು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ನಂತರ, ಅಕಾಡೆಮಿ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಇವರು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಅದು ಅಲ್ಲಿಗೇ ನಿಂತಿತು. 94 ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವರಪಡಿಸಿ ಬರೆದಿದ್ದ ಒಂದು ಮೂಲಪ್ರತಿಯು ಇವರಲ್ಲಿತ್ತು. ಅವುಗಳನ್ನು ಪಾಠ ಮಾಡಿಸುವಾಗ ನಮಗೆ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಕೃತಿಗಳು ಅಚ್ಚಾದರೆ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಕೊಡುಗೆಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದ್ದುದರಿಂದ ಒಡೆಯರವರೂ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಂತೆ ಇವರಿಗೆ

ಆದೇಶಿಸಲು ಇವರು 94 ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಾಗ ಲಕ್ಷಣ, ಕೃತಿಗಳ ಅರ್ಥಸಹಿತವಾಗಿ ಬರೆದು ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು. ಈ ಪುಸ್ತಕವು “ಮೈಸೂರು ಸದಾಶಿವರಾಯರ ಕೃತಿಗಳು” ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲೇ (ದೇವನಾಗರಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಗಳಲ್ಲಿ) ಇರಬೇಕೆಂದು ಇವರ ಇಷ್ಟವಿದ್ದುದರಿಂದ ಶ್ರೀಮಹಾಣಪತಿಂ ಅರ್ಥ ರಾಗದ ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸಿ, ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಒಡೆಯರವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಹೆಸರು “ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜ ಕೃತ ಸಂಕೀರ್ತನ ಸುಧಾಲಹರಿ” ಎಂದು. ಈ ಕೆಲಸ ಪೂರ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೂ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಲು ಏರ್ಪಾಡಾಗಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಒಡೆಯರವರಿಗೆ ತೀವ್ರ ಕಾಯಿಲೆಯಾಗಿ ದಿನಾಂಕ 23-8-1974 ರಂದು ಕಾಲವಾದರು. ಈ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಘಟನೆಯಿಂದಾಗಿ ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರಿಗೆ ತೀವ್ರತಮವಾದ ನಿರಾಶೆಯಾಯಿತು. ಅರಮನೆಯಿಂದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆಯಲು ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಫಲಕಾರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪಟ್ಟ ಶ್ರಮವೆಲ್ಲಾ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಒಡೆಯರವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ನಮನವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲೋ ಎಂಬಂತೆ 24-12-1974 ರಂದು ಮ್ಯೂಸಿಕ್ ಅಕಾಡೆಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಡೆಯರವರ ಕುರಿತಾದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಓದಿ, ಅವರ ಹಲವಾರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ಹಾಡಿಸಿದರು. ಅವರು ಸ್ವಂತ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮೂಲಪ್ರತಿಯೂ ಕಾಣೆಯಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ವಿದ್ವಾನ್ ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಅವರು ಈ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ವಿದ್ವಾನ್, ವಿದುಷಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿ ಶನಿವಾರ ರಾತ್ರಿ 9-30 ರಿಂದ 10 ರವರೆಗೆ ಗಾನ ಮುದ್ರಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಬೆಂಗಳೂರು ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ 32 ಕಂತುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿ ದಿನಾಂಕ 31-05-2003 ರಂದು ಮುಕ್ತಾಯ ಮಾಡಿದರು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಉದಾಸೀನತೆಯಿಂದ ನಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು ಎಷ್ಟೋ. ಇದೂ ಹಾಗಾಗದೆ ಎಲ್ಲೋ ಒಂದು ಕಡೆ ಭದ್ರವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಪ್ರಸಾರವಾದ ಈ ಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರು ನಮಗೆ ಪಾಠ ಮಾಡಿಸಿದ್ದ ಹಲವಾರು ಕೃತಿಗಳು ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರದೆ, ಪಾಠಾಂತರ ಪಿಡುಗಿನಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿರುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ಸಮಾಧಾನಕಾರವಾದ ಸಂಗತಿ. ಒಡೆಯರವರ ಸಂತತಿಯವರು ಇವನ್ನು ಹೊತ್ತುಗೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತರುವ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಬೇಕಷ್ಟೆ.

4. ತಿಪ್ಪಣಾರ್ಯನ ಶ್ರೀ ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ

ಇದು ಒಂದು ಯಕ್ಷಗಾನ. ಆಂಜನೇಯನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಅವರು ಇದು ಯಕ್ಷಗಾನವಾದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಸ್ವರಪಡಿಸಿ, ಟೀಕಾತ್ಮಕವನ್ನೂ ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲು ಅದರಂತೆ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು. ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಅವರು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದರೆ ಇದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಯಾವ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೋ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಅವರು ತೀರಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಅದು ಅಜ್ಞಾತವೆ ಉಳಿಯಿತು. ಮುಂದೆ ರಾಜ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಲ್ಲೂ ಮತ್ತು ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಪ್ರಕಟಣ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲೂ ಅನೇಕ ತಿಂಗಳುಗಳ ಕಾಲ ಅಜ್ಞಾತವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಯಾರಲ್ಲಿದೆ ಎನ್ನುವುದೇ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರಿಂದ ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರು ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ನಿನ್ನಲ್ಲೇ ಇರಲಿ, ಮುಂದೆಂದಾದರೂ ಸಾಧ್ಯವಾದಾಗ ಪ್ರಕಟಿಸು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ನನಗೊಪ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಮುದ್ರಣ ವೆಚ್ಚ ಏರುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಪ್ರಕಟಣೆಯೂ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇತ್ತು. ರಾಷ್ಟ್ರೋತ್ಥಾನ ಉತ್ಥಾನ ಮಾಸಿಕದ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಆರ್.ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅವರು ತಮ್ಮ “ದೀವಟಿಗೆಗಳು” ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ (1998) ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರ ಕುರಿತಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದ್ದರು. ಎಸ್.ಆರ್. ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅವರಿಗೆ ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಗುರುಭಾವನೆ. ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯ ಅವರು ಬರೆದಿದ್ದ ‘ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ’ ಪ್ರಕಟವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶ ಅವರ ನೆನಪಿನಾಳದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿತ್ತು. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಹನೀಯರು (ಅವರ ಹೆಸರು ಹೇಳಿಕೊಡದೆಂದು ಆಣತಿಯಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ) ತಮ್ಮ ತಾಯಿ ಸರಸ್ವತಮ್ಮನವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಸತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ ತಕ್ಷಣ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅವರ ನೆನಪು ಜಾಗೃತಿಗೊಂಡು, ನನಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ, “ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಯಾರಲ್ಲಿದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಯಾರೋ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಿಕ್ಕಿದುದನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಜೊತೆಮಾಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆ ನೋಡಿ” ಎಂದರು. ಪುರೋಗಾಮಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನದ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಮಾವಿನಕೆರೆ ರಂಗನಾಥನ್ ಅವರೊಡನೆ ಈ ವಿಷಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ. ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯವಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು “ಒಪ್ಪಿಕೋ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಿಬಿಡೋಣ” ಎಂದರು. 27 ವರ್ಷಗಳು ಅಜ್ಞಾತವಾಸ ಅನುಭವಿಸಿದ ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಸ್ವಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲದ ಉದಾರ ಮನಸ್ಸಿನ ಈ ಮೂರು ಮನನೀಯರಿಂದ ಈಗ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಮೂವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿದರೂ ಸಾಲದು.

5. ಬಿರುದು ಪುರಸ್ಕಾರಗಳು

1) ಬೆಂಗಳೂರು ಗಾಯನ ಸಮಾಜ 1969ರಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ತನ್ನ ಪ್ರಥಮ ಸಂಗೀತ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಕೇಶವೈಯ್ಯನವರನ್ನೇ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿ 'ಗಾನಕಲಾರತ್ನ' ಬಿರುದನ್ನು ನೀಡಿತು.

2) ಬಿಡಾರಂ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನವರ ಪ್ರಸನ್ನ ಸೀತಾರಾಮ ಮಂದಿರ (ಮೈಸೂರು) 1963 ರಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ 'ಗಾನಕಲಾಸಿಂಧು' ಬಿರುದನ್ನು ನೀಡಿತು.

3) ತಿ.ನರಸೀಪುರದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತರತ್ನ ಟಿ.ಚೌಡಯ್ಯ ಗಾಯನ ಸಮಾಜವು 1969 ರಲ್ಲಿ "ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ" ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತು.

4) 1969 ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೂ 1971ರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೂ ಇವರಿಗೆ ದೊರೆತಿದೆ.

ಇವರ ಸಂತತಿ

ಇವರ ಪತ್ನಿ ಮಾ|| ಗೌರಮ್ಮ 1981 ರಲ್ಲೇ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು. ಮೊದಲನೆಯವರು ಕೇಶವಮೂರ್ತಿ B.Sc, BE ಪದವೀಧರರಾಗಿದ್ದರು. ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವತ್ ಪರಿಣಿತ ಪಾಸು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಖಾಸಗಿ ಕಂಪನಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಜಿನಿಯರಾಗಿದ್ದರು. ನಾಸಿಕದ ಕಂಪನಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಹೃದಯಾಘಾತವಾಗಿ ಸುಮಾರು 15-16 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಇವರ ಪತ್ನಿ ಸುಶೀಲಮ್ಮ ಇದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪುತ್ರ ಚೆನ್ನಕೇಶವನ್ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳ ಹಿಂದೆ ಹೃದಯಾಘಾತವಾಗಿ ನಿಧನರಾದರು. ಇವರ ಸಹೋದರ ವೆಂಕಟೇಶ ಮತ್ತು ಮೂವರು ಸಹೋದರಿಯರು ಇದ್ದಾರೆ. ಎರಡನೆಯ ಮಗ ಎಂ.ಸಿ. ಗುಂಡ, ಚೆನ್ನೈಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂಗೀತ ಗೊತ್ತು.

ಸದಾ ಓದುತ್ತಲೂ, ಬರೆಯುತ್ತಲೂ, ಇಲ್ಲ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಸಂಗೀತ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಲೂ ಕಾಲಯಾಪನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಚೆನ್ನಕೇಶವೈಯ್ಯನವರಿಗೆ ಕೊನೆಗೆ ಅಂಧತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಪರಾಶ್ರಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಬಹಳ ಯಾತನೆ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದಿನಾಂಕ 11-02-1984 ರಂದು ಕೊನೆ ಉಸಿರೆಳೆದರು.

ಮದ್ರಾಸು ಮ್ಯೂಸಿಕ್ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಎಕ್ಸಿಕ್ಯೂಟಿವ್ ಕಮಿಟಿ ದಿನಾಂಕ 26-02-1984 ರಂದು ತನ್ನ ಠರಾವಿಯನಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿತು.

"The executive committee of the Music Academy places on record

its deep sense of sorrow at the demise of Vidvan Sri. N. Chennakeshavaiah who was associated with the Music Academy for many decades as a member of its Expert Committee and took an active part in its deliberations. He also contributed valuable articles to the journal of the academy and had gifted some manuscripts. He was an eminent vocalist and a disciple of Sangitha Kalanidhi Mysore Vasudevachar. The music Academy conveys its sympathies to the bereaved family.

Sd T.T. Vasu

President

ಮೊದಮೊದಲು ಸಂಗೀತವನ್ನು ವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿದ್ದ ನನಗೆ ಬರುಬರುತ್ತಾ ಆ ವೃತ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಧೈರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ವ್ಯಾಸಂಗ ವಿಷಯವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆ. ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಹಣ ಕೀರ್ತಿ ಸಂಪಾದಿಸುವುದು ಕಲಾವಿದನ ಪೃವೃತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದು. ಆದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಡಲೂ, ಸಂಗೀತ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲೂ ಯಾವ ಅಡ್ಡಿಯೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು ಗುರುಗಳು. ಸುಮಾರು 20 ವರ್ಷಗಳ ಅವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪಾಠ ಕಲಿತೆ. ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರ ಶಿಷ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ನನಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ತೀರ್ಥರೂಪುರವರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ದುಃಖ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೇ ತರಹದ ದುಃಖ ಗುರುವಿನ ಆಗಲಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಆಯಿತು.

ಹನುಮದ್ದಿಲಾಸಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತ ಇಷ್ಟೊಂದು ದೀರ್ಘ ಪರಿಚಯಕ್ಕೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ವಾಚಕರಿಗೆ ಬಾರದಿರದು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ವಿನಮ್ರ ಉತ್ತರ, ಅವರ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಕೃತಿ. ಇದೊಂದೇ ಅವರ ಜೀವನ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಲೇಖನವನ್ನು ಇದರಲ್ಲದೆ ಬೇರಲ್ಲೂ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ವಾಚಕರು ಮನ್ನಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಬೆನ್ನುಡಿ

- ಮಾವಿನಕೆರೆ ರಂಗನಾಥನ್

* ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಎನ್. ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರು 1971ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಸ್ವರಪಡಿಸಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದ್ದರು.

ತಿಪ್ಪಣಾರ್ಯನ 'ಶ್ರೀ ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ' ಒಂದು ಯಕ್ಷಗಾನ. ಅಂಜನೇಯನನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಹಲವಾರು ಸಾರಿ ಇದರ 'ಆಟದ' ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆದಿದೆ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಮೂಲತಃ ಯಕ್ಷಗಾನವಾದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಸ್ವರಪಡಿಸಿ, ಟೀಕಾತಾತ್ವದ ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಅವರು ಎನ್. ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ್ದು ಅದರಂತೆ ಇಂದಿನ ಶ್ರೀ ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ ರೂಪಿತವಾಯಿತು. ಡಾ|| ಡಿ.ವಿ.ಗುಂಡಪ್ಪನವರ ನಿಧನದಿಂದ ಈ ಕೃತಿ ಆಗ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸವನ್ನು ಸ್ವರಪಡಿಸಿದ ಗಾನಕಲಾರತ್ನ, ಗಾನಕಲಾಸಿಂಧು, ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ ಮುಂತಾದ ಕೀರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಭಾಜನರಾದ ವಿದ್ವಾನ್ ಎನ್. ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ಅಗ್ರಪಂಕ್ತಿಯ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಸಾಧಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಯ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆಗಿದ್ದವರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಪೂರ್ವ ಗಾಯನದೊಂದಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಕಾಣಿಕೆ ಅನುಪಮವಾದುದು. 1954 ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲೇ ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯ ಮೈಸೂರು ಸದಾಶಿವರಾಯರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. 'ವೈಣಿಕ ಪ್ರವೀಣ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ' ಅವರ ಮತ್ತೊಂದು ಕೃತಿ. ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯ ಅವರ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳುವಂತಿರುವ ಹರಿದಾಸ ಕೀರ್ತನ ಸುಧಾಸಾಗರದ ಮೂರು ಸಂಪುಟಗಳು ಮತ್ತು ರಾಗಾಲಾಪನ ಪದ್ಧತಿ, ತಾನ ಮತ್ತು ಪಲ್ಲವಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಭದ್ರ ನೆಲೆಗಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸಿವೆ. ಅವರ ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಶಕಗಳಷ್ಟು ಕಾಲ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದವರು, ಅವರ ಹಲವಾರು ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶೇಷಾದ್ರಿ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶೇಷಾದ್ರಿ ಗಾಯನದ ಜೊತೆಗೆ ಪೂರಕವೆನ್ನಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಅವರ ಮಹಾವೈದ್ಯನಾಥ ಅಯ್ಯರ್, ಮಹಾವೈದ್ಯನಾಥ ಶಿವನ್, ಮೈಸೂರು ಸದಾಶಿವರಾವ್, ಸಂಗೀತ ಪ್ರಪಂಚದ ಮೇರು: ಎಂ.ಎಸ್., ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಅಜ್ಞಾತವಾಸ ಅನುಭವಿಸಿದ "ಶ್ರೀ ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ" ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಕಾಪಿಟ್ಟು ಅದರ ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ನಿರಂತರ ಯತ್ನಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವುದು ಅವರ ಗುರುಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ನಾಡಿಗೆ ಒಂದು ಸಾರ್ಥಕ ಕೃತಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿದಂತಾಗಿದೆ.

- ಎನ್. ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯ

ಯತ್ರಾಸ್ತಿ ಭೋಗೋ ನ ಹಿ ತತ್ರ ಮೋಕ್ಷಃ

ಯತ್ರಾಸ್ತಿ ಮೋಕ್ಷೋ ನ ಹಿ ತತ್ರ ಭೋಗಃ

ಶ್ರೀಮಾರುತೇಸ್ಸೇವನತತ್ಪರಾಣಾಮ್

ಭೋಗಶ್ಚ ಮೋಕ್ಷಶ್ಚ ಕರಸ್ಥ ಏವ ||

ಭೋಗವಿರುವೆಡೆ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೂ, ಮೋಕ್ಷವಿರುವೆಡೆ ಭೋಗಕ್ಕೂ ಅಭಾವವೇ ಆದರೂ ಶ್ರೀ ಮಾರುತಿಯ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಭಕ್ತರುಗಳಿಗೆ ಭೋಗ-ಮೋಕ್ಷಗಳೆರಡೂ ಕರಗತವೇ ಸರಿ. ಇಂತಹ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಶ್ರೀಮಾರುತಿಯು ಸಾಧಿಸಿದ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾ ಮತ್ತು ಸುಂದರ ಕಾಂಡಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ, ಅನ್ಯರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ ಸಾಹಸ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳಿರುವ 'ಶ್ರೀಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ' ವೆಂಬುದು ಯಕ್ಷಗಾನ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯ. ಕಣ್ಯೆ ಶ್ರೀ ತಿಪ್ಪಣಾರ್ಯನು 'ನಾನೃಷಿಃ ಕುರುತೇ ಕಾವ್ಯಂ' ಎಂಬ ಆರೋಕ್ತಿಯಂತೆ ಉಚ್ಚಮಟ್ಟದ ಕವಿಯೇ ಸರಿ. ಈತನ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಾನು 'ಉಲುಚು ಕಮ್ಮಿ' ಎಂಬ ಮಾಧ್ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಗೋತ್ರದ, ಆಪಸ್ತಂಬ ಸೂತ್ರದ, ಶ್ರೀ ಕಂಠೀರವರ (ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರ) ಪೌತ್ರನೂ; ಶ್ರೀ ರಂಗಾರ್ಯ-ಗಿರಿಯಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳ ಪುತ್ರನೂ; ಶ್ರೀ ಪಾದರಾಯರೆಂಬ ಯತಿಗಳ

ಮಠಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನೂ, ಚಂದ್ರರಸಾರ್ಯರೆಂಬುವವರ ಶಿಷ್ಯನೂ ಆಗಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಮನೆದೇವರಾದ ಕದಿರಿ (ಈಗಿನ ಅನಂತಪುರದ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿರುವ ಸ್ಥಳ) ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯ (ಖಾದ್ರಿ ನರಹರಿ) ಅಂಕಿತದಿಂದ ಕವಿತ್ವ ಮಾಡಿರುವ ಈತನು ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲಾ ಈಗಿನ ಶಿಡ್ಲಘಟ್ಟದ ತಾಲ್ಲೂಕ್ ಮಣಮಾಚನಹಳ್ಳಿ (ನವಮಾಚನಹಳ್ಳಿ) ಗೆ ಸೇರಿದ ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಒಂಭತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳ ಶ್ಯಾನುಭೋಗನಾಗಿದ್ದು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಕರ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನಾದುದರಿಂದ 'ನವಸಾಲಪುರೀ ಶಾಸನಾಂಕ'ವೆಂದು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರಬಹುದು.

1. 'ನವಸಾಲ' ನೆಂದರೆ ಹೊಸಕೋಟೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕವಿಯು ಈ

ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಹೊಸಕೋಟೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವೊಂದರಲ್ಲಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಬೀರಂಗಿ ಕೋಟೆ, ಹೊಸಕೋಟೆ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರಿನ ಹಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳೂ ಉಂಟು.

2. ನಂದೀದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹರಿಯುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ದಕ್ಷಿಣ ಪಿನಾಕಿನೀ ನದಿಗೆ ಅಣೆ ಕಟ್ಟಿ ದೊಡ್ಡ ಜಲಾಶಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ವಸತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಗ್ರಾಮ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೋಲಾರದಿಂದ ಬಂದು ವಾಸಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ ಪಾಳೆಯಗಾರರಿದ್ದ ಸ್ಥಳವೇ ಈಗ ತಾಲ್ಲೂಕ್ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಳವಾದ ಹೊಸಕೋಟೆ. ತಿಪ್ಪಣಾರ್ಯನು ಇಲ್ಲಿನವನಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂದೂ ಕೆಲವರ ಊಹೆ.

3. ನವಸಾಲಪುರೀ ಖಾದ್ರಿನಾರಸಿಂಹನಿಗೆ ಎಂದು ಕವಿಯೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಖಾದ್ರಿ ಇಲ್ಲವೆ ಕದಿರಿ ಎಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನವಸಾಲಪುರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂದೂ ಊಹಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯ.

ಕವಿಯಾದರೋ ತಾನು 'ನವಾವರಣಮಂದಿರ'ನೆಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಇದಮಿತ್ಲಮ್ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕದಿರಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದ ಪ್ರದೇಶವೊಂದರಲ್ಲಿ 'ಶಾಸನಾಂಕ' ನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಶ್ವಾನುಭೋಗ ನಿರಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡು ತಿಪ್ಪಣಾರ್ಯನು ಕರಣೀಕ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈತನ ಬಂಧುವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ನಂದೀ ಪಂಡಿತ, ತತ್ಪವಾದಿ ಶ್ರೀಸುಬ್ಬಣ್ಣಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ವೃದ್ಧರು ಹೇಳುವಂತೆ ತಿಪ್ಪಣಾರ್ಯಗೆ ಮೂವರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದು ಹಿರಿಯಾಕೆಯನ್ನು ಹುಣಿಸೇನಹಳ್ಳಿ (ಚಿಂತಲಪಲ್ಲಿ)ಗೂ, ಎರಡನೆಯವಳನ್ನು ತನ್ನ ಸೋದರ ಅಳಿಯನೇ ಆಗಿದ್ದ ನರಸಪ್ಪನೆಂಬುವವನಿಗೂ, ಮೂರನೆಯವಳನ್ನು ದೇವನಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕ್, ಜಾಲದ ಹೋಬಳಿ, ಭಾಗಲಹಟ್ಟಿ ಬಾಗಲೂರು ಗ್ರಾಮದ ಶ್ವಾನುಭೋಗರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟು ಮುದುವೆ ಮಾಡಿದ್ದನಂತೆ; ಈ ವಂಶಜರು ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇರುವರಂತೆ.

ಶ್ರೀ ತಿಪ್ಪಣ್ಣ, ತಿಪ್ಪಣ್ಣದಾಸ, ತಿಪ್ಪಣ್ಣ ಭಾಗವತ, ತಿಪ್ಪಣ್ಣಾರ್ಯ ಎಂದೆಲ್ಲ ಕರೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನು ವರ್ಷಂಪ್ರತಿ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದ ಶನಿವಾರ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದ ಒಂಭತ್ತು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲೂ ಉಂಭವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಧನ-ಧಾನ್ಯ, ವಸ್ತುಧಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಶ್ರೀ ರಾಮನವಮಿ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಅತಿ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ವಿವಾಹ, ಪತ್ನಿ ವಿಯೋಗ ಇವುಗಳಿಂದ ಸಾಂಸಾರಿಕ ವೆಚ್ಚವು ಹೆಚ್ಚಿ, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಿಂದ ಉಂಭವೃತ್ತಿಗೆ ಹೋಗಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಒಮ್ಮೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಹಣವನ್ನೇ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ ಈತನು ಶ್ರೀರಾಮನವಮಿ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದನಂತೆ. ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ

ಹಣ ಬಾರದಿರಲು ಸರಕಾರೀ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಿಪ್ಪಣ್ಣಾರ್ಯನನ್ನು ಅಪರಾಧಿಯನ್ನಾಗಿ ಎಳೆದು ತುರಂಗವಾಸಕ್ಕೆ ಗುರಿ ಮಾಡಿ ಈತನ ಚರ-ಸ್ಥಿರ ಸ್ವತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರಕಾರದ ಬಾಕಿಗಾಗಿ ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಶ್ರೀರಾಮನ ಚಿತ್ತವೆಂದು ತಲೆಬಾಗಿ, ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪನಾಗಿ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲೇ ತನ್ನ ನಿತ್ಯ ಭಜನೆ, ರಾಮಾಯಣ, ಪಾರಾಯಣ, ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಜೈಲಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ದಿನಂಪ್ರತಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ..... ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನೂ ಸಾಗಿಸುತ್ತ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಕದ ಆ ದಿವಸಗಳು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜರು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ. ದೊರೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ವಾನರನು ಧನುರ್ಧಾರಿಗಳಾದ ಇಬ್ಬರು ಯೋಧರೊಂದಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ಕಾರಾಗಾರವಾಸವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತಿರಲು ದಯಾಳುವಾದ ಆ ಪ್ರಭುವು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ನಿಜಾಂಶವನ್ನರಿತು ತಿಪ್ಪಣ್ಣಾರ್ಯನಿಗೆ ಕ್ಷಮೆ ನೀಡಿ ಆತನನ್ನು ಮೈಸೂರಿಗೇ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟು ಭಜನೆ, ರಾಮೋತ್ಸವಾದಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅನುಕೂಲ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರಂತೆ.

ತಿಪ್ಪಣ್ಣಾರ್ಯನು 'ಕುಚೀಲೋಪಾಖ್ಯಾನ', 'ಕಾಲೀಯ ಮರ್ದನ' ವೆಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವನು. ಹಲ-ಕೆಲವು ಹರಿಕತೆಗಳು, ವಿಷ್ಣು ಪರವಾದ ಕೆಲವು ಸ್ತೋತ್ರಗಳು, ಇವನ್ನೂ ಈತನು ರಚಿಸಿರುವನೆಂದು ಪ್ರತೀತಿಯುಂಟು. ಈತನೇಕ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಸಂಪತ್ತಿ, ವರ್ಣನಾ ವೈಖರಿ, ಅರ್ಥ ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಸಾಮಯಿಕ ಪದ ಪ್ರಯೋಗ ಚಾತುರ್ಯ, ನವರಸಾಲಂಕಾರ ಪ್ರಯೋಗ ಇವೆಲ್ಲ ಅಂದವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು, ಶೈಲಿಯು ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸಿದಂತಿದೆ. ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮಧ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದ ಈತನು ಮಾಳವಿ, ನವರೋಜ, ಫರಜು, ನಾದನಾಮಕ್ರಿಯೆ, ರೇಗುಪ್ಪಿ, ದ್ವಿಜಾವಂತಿ, ಪೂರ್ವಿ, ಪುನ್ನಾಗ ತೋಡಿ, ಘಂಟಾರವ, ಆಹಿರಿ- ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷಿಪ್ರರಾಗಗಳೆಲ್ಲ ಸೂಳಾದಿ ಸಪ್ತ ತಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಲಯಬದ್ಧವಾಗಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದು ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ರಾಗತಾಳಗಳಲ್ಲೂ ಈತನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಶ್ರಮವಿದ್ದುದರ ಕುರುಹೇ ಸರಿ. ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸದ ಸೊಬಗನ್ನು ಮನಗಂಡೇ ಮದರಾಸ್ ವಿದ್ಯಾ ಇಲಾಖೆಯವರು ಕ್ರಿ.ಶ 1878 ರಲ್ಲೇ ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯೂಲೇಷನ್ ತರಗತಿಗೆ ಇದನ್ನು ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆನ್ನಬಹುದು.

ಹನುಮ, ಭೀಮ, ಮಧ್ವ - ಎಂಬ ಮೂರು ಅವತಾರಗಳನ್ನೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತ್ರೇತಾ, ದ್ವಾಪರ, ಕಲಿಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ತನ್ನ ಸತ್ವವನು ಮೆರೆಸಿದವನೂ: ಜೀವರುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮನೂ ಆದವನೇ ವಾಯುಪುತ್ರನಾದ ಶ್ರೀ ಆಂಜನೇಯನೆಂಬ ದೃಢ ನಂಬುಗೆ ಇದ್ದುದರಿಂದಲೇ 'ದೀರ್ಘಾಯುವಾಗಲೆಂದೆನುತ ನಾನುಡಿವೆನೇ-

ಜೀವಾತ್ಮರುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಸಾರ್ವಭೌಮ' ಎಂದು ಸೀತಾಮಾತೆಯ ಬಾಯಿಯಿಂದ ನುಡಿಸಿರುವ ಪರಮ ವೈಷ್ಣವನಾದ ತಿಪ್ಪಣಾರ್ಯನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ ಮಣಿಯನ್ನಾಗಿ ಶ್ರೀ ಮಾರುತಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸಹಜವೇ ಸರಿ.

ಹನುಮಂತನ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಲ-ಕೆಲವು ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆ ಗಳುಂಟು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ-

1. ಈಶಾನ ಮತ್ತು ಶಿವೆ ಇವರ ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಯುಪದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನು ಶ್ರೀ ಆಂಜನೇಯನು. ಆದರೆ ವೈಷ್ಣವರು ರುದ್ರನೇ ವಾಯ್ವಂಶ ಸಂಜಾತನು; ಮರುತಪ್ರತಿಬಿಂಬನಾದ ರುದ್ರನ ಚಲನ-ವಲನಾದಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಮರುತನೇ ಪ್ರೇರಕನು ಎನ್ನುವರು.

2. ವಾನರ ಮಿಥುನಗಳು ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರಲು ಕಂಡ ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯರು ಸೇರಲು... ಗರ್ಭ ನಿಂತು ಅದರ ಭಾರವು ಶಿವನೇ ಧರಿಸಲು ದುಸ್ಸಹವಾಗಲು ಈಶ್ವರನು ಆಕೆಯ ನಾಭಿಯ ದ್ವಾರಾ ಆ ವೀರೈವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಅದು ಭೂಪತನವಾಯಿತು. ಭೂದೇವಿಯು ಅದರ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯನ್ನು ತಾಳದಿರಲು, ಪುತ್ರಕಾಮನೆಯಿಂದ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗೌತಮ-ಅಹಲ್ಯೆಯರ ಪುತ್ರಿ 'ಅಂಜನಿ' ಎಂಬುವವಳ ಎಡೆಗೆ ಅದನ್ನು ಮಾರುತನು ಹೊತ್ತು ತಂದು ಆಕೆಯು ಅಂಗೈಗೆ ಬೀಳಿಸಲು ಅದನ್ನು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿ ಗರ್ಭ ಧರಿಸಿ ಆಕೆಯು ಪ್ರಸವಿಸಿದ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಭೂಷಿತನಾದ ಕುಮಾರನೇ ಶ್ರೀ ಆಂಜನೇಯನು.

3. ಮೊಹಿನೀ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದ್ದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕಂಡ ಶಿವನು ಚಲಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಲು ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಆ ವೀರೈವನ್ನು ಒಂದು ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಂದು ಅಂಜನಿಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಸುರಿಸಲು ಗರ್ಭತಾಳಿದ ಆಕೆಯ ಬಸಿರಿನಿಂದ ಬಂದವನೇ ಆಂಜನೇಯನು.

4. ಹನುಮಂತನ ಅಷ್ಟೋತ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರುತಿಯು 'ರುದ್ರವೀರೈವಮುದ್ಭವ' ನೆಂದು ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೋಷಕವಾಗುವಂತೆ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಅಂಶಜರೆಂದು ಖ್ಯಾತರಾದ ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರು ತಮ್ಮ ಹರಿಕಾಂಭೋಜಿ ರಾಗದ 'ಎಂತರಾನಿ'... ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ 'ಅಂತಕಾರಿ ನೀ ಚಿಂತ ಜೇರಿ ಹನುಮಂತುಡೈ ಕೊಲುವಲೇದಾ'! ಎಂದು ಹಾಡಿ ಆಂಜನೇಯನು ರುದ್ರಾಂಶನೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

5. 'ಪುಂಜಿಕಸ್ಥಲೀ' ಎಂಬ ಅಪ್ಸರೆಯು ಶಾಪಗ್ರಸ್ತಳಾಗಿ ಕುಂಜರನೆಂಬ ವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠನ ಪುತ್ರಿಯಾಗಿ ಅಂಜನಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಬೆಳೆದು ಕೇಸರಿ ಎಂಬ ಕಪಿವೀರನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕಾಮರೂಪಿಣಿಯಾದ ಆಕೆಯು ಒಮ್ಮೆ ಮಾನುಷರೂಪದಿಂದ ಗಿರಿಶೃಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವಳನ್ನು ಕಂಡು

ಮೋಹಿಸಿ ಮಾರುತನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಜನಿಸಿದ ವರಪುತ್ರನೇ ಆಂಜನೇಯ.

ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಗಳಿದ್ದರೂ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣ, ಭಾರತವನಪರ್ವ, ಪದ್ಮ ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿ ಪುರಾಣಗಳು ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾರುತಿಯು ವಾಯುತನಯನೆಂದೂ, ಭವಿಷ್ಯದ್ವಹ್ನಿ ಪದವಿಗೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುವ ಆತನು ವಾಯುಪದಸ್ಥನೇ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದೂ ನಿರ್ಧಾರ ತಳೆದೇ ಕವಿಯು ಆಂಜನೇಯನನ್ನು ವಾಯುಪುತ್ರನೆಂದೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ದೇವತೆಗಳಿಂದ ವಜ್ರಕಾಯ, ಚಿರಂಜೀವತ್ವ, ಕಾಮರೂಪ, ಸರ್ವಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿ ಮೊದಲಾದ ವರಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿ; ಆದಿತ್ಯನಿಂದ ವೇದಗಳನ್ನೂ, ಇಂದ್ರನಿಂದ ವ್ಯಾಕರಣಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಕಲಿತ ಮಾರುತಿಯು ಸೀತಾಮಾತೆಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾ ರಹಸ್ಯವನ್ನೂ ಅರಿತುಕೊಂಡು 'ಹನುಮನ ಮತವೇ ಹರಿಮತವು' ಎಂಬ ದಾಸ ವಾಣಿಯಂತೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ಆತ್ಮೀಯತೆಗೂ, ಪ್ರಶಂಸೆಗೂ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಕಲ್ಪಾಂತದವರಿಗೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲೇ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತ ಮುಂದಿನ ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿಗೆ ಏರುವಂತೆ ವರವನ್ನು ಗಳಿಸಿರುವ ನಿತ್ಯಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೇ ಮಾರುತಿಯು. ಈತನಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿದ್ದ ಅಪರಿಮಿತ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಉಪಾಖ್ಯಾನವೊಂದುಂಟು. ಲಂಕಾ ವಿಜಯಿಯಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ತನ್ನ ಆಪ್ತರೊಂದಿಗೆ ಬಂಡೆಯೊಂದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಲಂಕಾಪತಿಯಾಗಿದ್ದ ವಿಭೀಷಣನು ಅನರ್ಘ್ಯ ರತ್ನ ಹಾರವೊಂದನ್ನು ತಂದು ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿದನಂತೆ. ರಾಮನು ಆ ಹಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರನಾದ ಆಂಜನೇಯನಿಗೆ ಕೊಡಲು ಮಾರುತಿಯು ಆ ಹಾರದಲ್ಲಿನ ಮುತ್ತು-ರತ್ನಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಕಚ್ಚಿಪುಡಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿ - 'ಯಸ್ಯ ರಾಮೋ ನ ಚ ಸ್ವಾಮೀ - ರಾಮನಾಮಾಂಕಿತಂ ನ ಯತ್| ನ ತತ್ ಪ್ರಿಯಂ ಮಮಾಸ್ತೀಹ - ಸತ್ಯಮೇತನ್ನ ಸಂಶಯಃ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸಂಶಯ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ 'ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸ ತ್ವಚೋದೇಹಾನ್ನಿಷ್ಠಾಸಾದರ್ಶ ಯಜ್ಞವಾನ್ ರಾಮನಾಮಾಭಿಲಿಖಿತಂ ಮಗ್ನಂ ಸರ್ವಂ ಹನೂಮಾನ್' ಎಂದರೆ ತನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಆಚ್ಛಾದಿತವಾಗಿದ್ದ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹರಿದು ಸರ್ವತ್ರ ರಾಮನಾಮಾಂಕಿತವಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದನಂತೆ. ಇಂತಹ ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರನಾದ ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿದಾಯಕವೇ ಸರಿ.

ಶ್ರೀ ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣವನ್ನನುಸರಿಸಿ ತಿಪ್ಪಣಾರ್ಯನು ರಾವಣನು ಕದ್ದೊಯ್ದವಳು ಜನಕಪುತ್ರಿಯಾದ ಮೂಲಸೀತೆಯೇ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದರೂ; ಮೂಲಸೀತೆಯು ಅಗ್ನಿಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದಳೆಂದೂ, ರಾವಣನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದವಳು ಮಾಯಾ ಸೀತೆಯೆಂದೂ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಾಯಣ, ಸಂಗ್ರಹ ರಾಮಾಯಣ, ತೊರವೆಯ ರಾಮಾಯಣ, ವೆಂಕಟೇಶ ಮಹಾತ್ಮೆ, ಅಗ್ನಿಪುರಾಣಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀತ್ಯಾಗರಾಜರು ತಮ್ಮ ಕಾಂಬೋಜಿ ರಾಗದ

‘ಮಾಜಾನಕೀ’ ಎಂಬ ಕೃತಿಯ ಚರಣದಲ್ಲಿ ‘ಕಾನಕೇಗಿ ಯಜ್ಞ ಮೀರಕ ಮಾಯಾಕಾರ ಮೊಂದಿ ಶಿಖಿಚಿಂತನೆಯಂಡಿ’ -ಎಂದೇ ಹಾಡಿರುವರು.

ಶ್ರೀರಾಮ, ಸುಗ್ರೀವರಿಂದ ಆಜ್ಞೆ ಪಡೆದು ಸೀತಾಸ್ವೇಷಣೆಗಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ ವಾನರ ಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನು ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಸ್ವರ್ಣನದಿ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ, ಗುರ್ಜರ, ಕಾಶ್ಮೀರ, ಬಂಗಾಳವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿಸಿರುವುದು ಕವಿಯ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಜ್ಞಾನವೆನ್ನಬಹುದು.

ಶ್ರೀ ಆಂಜನೇಯನು ಸಮುದ್ರಲಂಘನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸುರಸೆ ಎಂಬುವ ರಾಕ್ಷಸಿ... ತಡೆಯಲು ‘ಕರದ ಮುಷ್ಟಿಯಲೆರುಗಿ ಅಸುರೆಯ ಪರಿಭವಿಸಿ’ ಎಂದೂ;

ಸೀತೆಗಾಗಿ ಲಂಕೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹುಡುಕಿ ಆಕೆಯು ಕಾಣದಿದ್ದಾಗ ಆಂಜನೇಯನು ಲಂಕೆಯನ್ನೇ ಕೀಳುವಂತೆ ಬಾಲಕೈ ಆಚ್ಛಾಪಿಸಲು ‘ಕೀಳದಿರು ಪರ್ವತವನೀಗ ..... ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಮಾಹಳಾ ಕಮಲವಾಸೇ’ ಎಂಬ ಅಶರೀರ ವಾಕ್ಯಾದುದೂ,

ಸೀತೆಯಿಂದ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಹೊರಡುವ ಮುನ್ನ ‘ಪಂಕೇಜಗಂಧಿ ಹಸಿವು ಬಹಳಾಗುತಿದೆ..... ಈವನದೊಳಶನವ ಸವಿದು ಪೋಪೆನು’ ಎಂದು ಆಂಜನೇಯನಿಂದ ಹೇಳಿಸಿರುವನು. ಮೂಲಕಥೆಯನ್ನು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ತನಗೆ ತೋರಿದಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವುದರ ಹಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳು:

ವೈಷ್ಣವ ದ್ವೇಷಿಯಾದ ರಾವಣನ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಧಾನಿ ಪ್ರಹಸ್ತನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ರಾವಣನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ‘ನಳಿನನೇತ್ರ ನೃಸಿಂಹ ನಾಣಲೋ’ ಎಂದು ಹರಿಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿಸಿರುವುದೂ-

ರಾವಣನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ರಾಕ್ಷಸರು ಹನುಮಂತನ ಬಾಲಕೈ ಅಗ್ನಿ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿ ಕುಪಿತನಾದ ಮಾರುತಿಯು ‘ದಿಟ್ಟತನದಿ ದಶಕಂಠನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಧುಮಿಟ್ಟು ಸಭೆಯೊಳರ್ಥ ದನುಜರನೆಲ್ಲರನೆ ಬಿಟ್ಟು ಪೌಲಸ್ತ್ಯನ ವಿಗತಾಂಬರನಂಗೈದು ಸುಟ್ಟು ಮುಂಖಗಳನಂಬರವೀಧಿ ಪೊಗಿಸಿ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಓಡಿಸಿ’ ಎಂದೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಲ್ಲದ ಬರಹ ಉಂಟು.

ಕುಂತಿರಲು, ದೇವತೇರು, ಪೈಣ, ರಾಣೇರು - ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮ್ಯ ಪದಗಳು ಇವೆ. ಕಥಾಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಾಯಕನಾಗಿರುವ ಆಂಜನೇಯನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದನ್ನೇ ಗುರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಬಗೆಯ ದೋಷಗಳು ಘಟಿಸಿರಬೇಕು.

ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸವು ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಬಂಧವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದ

ತಿಪ್ಪಣಾರ್ಯನು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತು-ನುರಿತ ಭಾಗವತನಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಮಾನವನು ಸಮಾಜಜೀವಿಯಾಗಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಸಮಷ್ಟಿಯ ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿತವಾದ ವಿವಿಧ ಜಾನಪದಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನವೂ ಒಂದಾಗಿದ್ದು ಕ್ರಮಶಃ ಸಂಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ವಿಕಾಸ ಹೊಂದುತ್ತ ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲೇ ತನ್ನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದಿರುವ ಗಾನಮಾರ್ಗವಿದೆನ್ನಬಹುದು. ಕೇವಲ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೇ ಇದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಜಾನಪದಕಲೆ ಎನ್ನುತ್ತಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ ತೋರಿದಂತೆಲ್ಲ ಬಳಸುವ ಗಾಯನವಿದಲ್ಲ. ಗುರುಮುಖೇನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ಹಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರಯೋಗಿಸಬೇಕಲ್ಲದೆ ರಾಗ, ತಾಳ, ಜ್ಞಾನವಿದ್ದವರು ತಮ-ತಮಗೆ ತೋರಿದಂತೆಲ್ಲ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವಿದರಲ್ಲ. ರಾಗಭಾವ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು ತಾಳಾನುಸರಣಿಯಿಂದ ಅಲ್ಪಕರ ರಮಣೀಯವೂ, ಆಲಾಪಾದಿಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೂ ಇರುವಂತೆ ಘಟಿತವಾಗಿರುವ ಗಾನಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಸಂಗೀತವೆನ್ನುವುದಾದರೆ; ತಾಳಪ್ರಾಧಾನ್ಯದಿಂದ ಅದರ ಮಿತಿಯಲ್ಲೇ ಮಧ್ಯ, ಧ್ರುತ ನಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹರಡಿಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದ ಗಾಯನವನ್ನು ಯಕ್ಷಗಾನವೆನ್ನಬಹುದು. ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನು ದೃಶ್ಯ ಮತ್ತು ಶ್ರವ್ಯಗಳೆಂದು ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಾನ, ನರ್ತನವು ಆಂಗಿಕ, ವಾಚಿಕ ಮತ್ತು ಅಭಿನಯ ಮಿಳಿತವಾಗಿದ್ದು ವೇಷ - ಭೂಷಣಗಳೊಂದಿಗೆ ರಂಗಮಂಟಪದ ಮೇಲೆ ನೋಡಬಹುದಾದುದು. ಶ್ರವ್ಯದಲ್ಲಿ ವೇಷ - ಭೂಷಣಗಳಿಲ್ಲದೆ ಕುಳಿತಡೆಯಲ್ಲೇ ಪಾತ್ರಗಳು ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರಸ ಭಾವಗಳಿಂದ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿಸುವರು. ಇಲ್ಲವೆ, ಭಾಗವತನೊಬ್ಬನೆ ನಿರೂಪಿಸುವನು. ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಇವು ವೀರರಸಪ್ರಧಾನವಾದ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಾಗೂ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಥಾ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡುವುಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಶೃಂಗಾರ, ಶೋಕ, ಕರುಣಾದಿ ರಸಗಳಿಗೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ಆಯಾ ರಸಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕಾಂಭೋಜಿ, ಆರಭಿ, ಅರ್ಥಾಣ, ಮೋಹನ -ಮೊದಲಾದ ರಾಗಗಳನ್ನು ವೀರರಸ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೂ ನಿಲಾಂಬರಿ, ಆನಂದಭೈರವಿ, ಮುಖಾರಿ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ವ್ಯಸನದರ್ಶನಕ್ಕೂ ತೋಡಿ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಕರುಣರಸಕ್ಕೂ, ಮಧ್ಯಮಾವತಿ, ಕೇದಾರಗೌಳ. ಶಂಕರಾಭರಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಶೃಂಗಾರ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೂ - ಹೀಗೆ ಅರಿತು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಜಾಣ್ಮೆ ಭಾಗವತನಿಗಿರಬೇಕು.

ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸವು 45 ಕಂದ ಪದ್ಯಗಳು, 18 ವೃತ್ತಗಳು, 10 ಸೀಸ ಪದ್ಯಗಳು, 39 ಹಾಡುಗಳು, 58 ವಚನಗಳು ಮತ್ತು ರಗಳೆಗಳು, ದ್ವಿಪದಗಳು, ಯಾಲಪದ, ಶ್ಲೋಕ, ಗೀತಿಕಾ, ಕುರುಕುರುಂಪೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ

ಕಾವ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಇಲ್ಲವೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಹರಿದಾಸರುಗಳು ಇದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಎರಡು-ಮೂರು ದಿನಗಳನ್ನಾದರೂ ಉಪಯೋಗಿಸುವರು.

ಈ ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯವು ಅಸಂಸ್ಕಾರಿಗಳ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ತನ್ನ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ನೀಗಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಸಂಸ್ಕರಣ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಾನು ಕೈ ಹಚ್ಚಿ ರಾಗ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವರಗಳನ್ನಳವಡಿಸಿ, ಗ್ರಂಥಾರ್ಥವು ಝಟಿತಿ ಬೋಧವಾಗುವಂತೆ ಕ್ಷಿಪ್ತ ಪದಾರ್ಥ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯ; ವಿಶೇಷಾಂಶಗಳ ಟಿಪ್ಪಣಿ, ಛಂದೋ ವಿವರಣೆ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಉಪಯುಕ್ತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಅನುಬಂಧದೊಂದಿಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತೋರಿಬಂದ ಛಂದೋ ದೋಷಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆಯನ್ನೂ ನೀಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೂಲಪಾಠವು ಶ್ರೀಸುಬೋಧ ರಾಮರಾಯರವರು ದಿನಾಂಕ 22-8-1931 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಶ್ರೀಹನುಮದ್ವಿಲಾಸದ ಆವರ್ತನವೇ ಆಗಿದೆ.

ಸಂಪ್ರದಾಯಜ್ಞರೂ, ಹರಿದಾಸರೂ ಆಗಿ 'ಕೀರ್ತನ ಸುಧಾಂಬುಧಿಚಂದ್ರ' ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿರುವ, ನನ್ನ ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರು ವೇ|| ಬ್ಲ|| ಶ್ರೀ ವೇಣುಗೋಪಾಲದಾಸರು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿನ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಧಾತುವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾದ ಕೃತಜ್ಞತೆಯು ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಗ್ರಂಥದ ಕರಡು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ತಮ ಸಲಹೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ಉಪಕರಿಸಿರುವ ನನ್ನ ಅತ್ಯಂತ ಮಿತ್ರರು ವೇ|| ಬ್ಲ|| ನರಸಿಂಹ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು. ಪ್ರಮಾದವಶಾತ್ ಒದಗಿರಬಹುದಾದ ದೋಷಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಹಕರು ಸಹೃದಯದಿಂದ ತಿಳಿಸುವ ಕೃಪೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನನ್ನ ಉದ್ಯಮವು ಜನರ ಉದಾರಾಶ್ರಯಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೃತಕೃತನೇ ಸರಿ.

51. ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ, ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಾನುವಾದಗಳು

- ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಅರೋರಾ

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ

ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ವಹಿಸಿರುವ ಪಾತ್ರ ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಮಹತ್ತರವಾದುದು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೊದಲ ಕಾಲದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ, ಪ್ರಭಾವ, ಅನುವಾದ ಇಂಥ ಹಲವಾರು ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯಸಾರವನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳು ಹೊರಬರುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಕನ್ನಡ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಸುಲಭಲಭ್ಯವಾದ ಆಕರವೆನಿಸಿದರೆ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇಶಕಾಲಾದಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಅನೇಕ ಅಭಿಜಾತ ಕೃತಿಗಳು ತಮ್ಮವೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯಗುಣಗಳಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಲೋಭನೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸವಾಲುಗಳನ್ನೂ ಒಡ್ಡುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಕಾರರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿರುವ ಅಶ್ವಘೋಷ, ಭಾಸ, ಶೂದ್ರಕ, ಕಾಳಿದಾಸ, ವಿಶಾಖದತ್ತ, ಹರ್ಷವರ್ಧನ, ಭವಭೂತಿ, ಭಟ್ಟನಾರಾಯಣ ಮುಂತಾದವರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬರಹಗಾರರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರ ನಾಟಕಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಾಟಕಾನುವಾದಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿವೆ. ಕೆಲವು ನಾಟಕಗಳು ಮೂಲೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಗದ್ಯಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಕೆಲವು ಕೇವಲ ಗದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಷ್ಟೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಕೆಲವಾರು ನಾಟಕಗಳು

ಮರುಭಾಷಾಂತರಗಳನ್ನು (Multiple translations) ಹೊಂದಿರುವುದು ಅವುಗಳ ಮತ್ತು ಆ ನಾಟಕಕಾರರ ಜನಪ್ರಿಯತೆಗೆ ಕುರುಹಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಓದುಗರಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸೊಬಗನ್ನು, ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು, ವಾಗ್ವಿಲಾಸ ವೈಖರಿಗಳನ್ನು, ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪೌಡಿಮೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಮಹನೀಯರಲ್ಲಿ ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂತಿಯವರ ಹೆಸರನ್ನು ತುಂಬ ಗೌರವದಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ಅವರು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸಾ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರಾದರೆ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ನಾಟಕಗಳನ್ನು

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ರಾಯಭಾರಿಯಂತಿದ್ದಾರೆ.

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭೆ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಗಳು ಮುಪ್ಪುರಿಗೊಂಡಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು- ಅಷ್ಟೇ ಏನು ಯಾವುದೇ ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು- ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡುವುದು, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು, ಅವುಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅಧಿಕಾರವಾಣಿಯಿಂದ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸ. ಇವುಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಪರಿಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರಸಾಹಿತ್ಯ ಇವೆರಡು ಪ್ರಮುಖ ಕವಲುದಾರಿಗಳು. ಬರಹಗಾರ ಯಾವುದಾದರೂ ಬಂದು ಜಾಡು ಹಿಡಿದು ಹೋಗಿ ಸಾಧನೆ ನಡೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುವುದು ಕಷ್ಟ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರಾದರೂ ಶಾಸ್ತ್ರಸಾಹಿತ್ಯದ- ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ- ಕಡೆ ತಮ್ಮ ವಿಶೇಷಗಮನ ಹರಿಸಿದರಾದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು, ಅನುವಾದ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಶಂಸನೀಯವೆನಿಸಬಹುದಾದ ಕೈಂಕರ್ಯ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಮಾಡಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಾನುವಾದಗಳ ಸ್ಥೂಲಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶ. ಲೇಖಕರು ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಕಾರರ ಮತ್ತು ಅವರ ಕೃತಿಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಭಾಷಣಗಳ ಹಾಗೂ ಕಿರುಪುಸ್ತಕಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಕಾರರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯನೂ ಪ್ರತಿಭಾಸಂಪನ್ನನೂ ಆದ ಕಾಳಿದಾಸ ಮಹಾಕವಿಯ ನಾಟಕಗಳ ಪರಿಚಯವು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಸಾರಾಂಗಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಚಾರೋಪನ್ಯಾಸ 'ಕಾಳಿದಾಸನ ನಾಟಕಗಳು' (ಪ್ರಕಟಣೆ 1962) ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಲೇಖಕರು ಕಾಳಿದಾಸನ ಶಾಕುಂತಲವನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿರುವುದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಡಿ. ಎನ್. ಶಾನುಭಾಗರೊಡಗೂಡಿ 1972ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಳವಿಕಾಗ್ನಿಮಿತ್ರ ನಾಟಕವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಯುತರು ಕಾಳಿದಾಸನ ಕುಮಾರಸಂಭವ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಐದನೆಯ ಸರ್ಗವನ್ನೂ (1974) ಡಿ. ಎನ್. ಶಾನುಭಾಗರ ಜೊತೆ ಮೇಘದೂತವನ್ನೂ (1976) ಕರ್ನಾಟಕ

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಬಹುದು.

ಭವಭೂತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ 1952ರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವತಿಯಿಂದ ಉಪನ್ಯಾಸವೊಂದನ್ನು ಕಿರುಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ಹೊರತಂದಿದ್ದರು. ಭವಭೂತಿಯ 'ಉತ್ತರರಾಮಚರಿತ' ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರುಣರಸವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಅನರ್ಘ್ಯರತ್ನ. ಕೃತಿಯ ಕನ್ನಡಾನುವಾದವನ್ನು 1956ರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಶಾರದಾಮಂದಿರದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟಿಸಿರು. ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವಂತೆ "ಭವಭೂತಿ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ವತ್ಕವಿ; ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತನಾದ ಪಂಡಿತ; ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅಪೂರ್ವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ. ಎಂಥ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಷಯವನ್ನಾಗಲಿ, ಯಾವ ಅರ್ಥದ ಎಂಥ ಛಾಯೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ಅವನು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲನು; ಅವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢಿಮೆ ಇದೆ, ಉದಾರತೆ ಇದೆ, ಅರ್ಥಗೌರವವಿದೆ, ವಾಗ್ವೈದಗ್ಧ್ಯವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬರದ ಬೆಡಗು ಸೌಂದರ್ಯ ಶಯ್ಯೆ ಗುಂಪಗಳು ಇಲ್ಲ. ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಅವನು ತಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ 'ವಶ್ಯವಾಕ್'." ಇಂಥ ಕವಿಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅನುವಾದಕನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜ್ಞತೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಜಿ. ಕೆ.ಭಟ್ ಅವರ 'ಭವಭೂತಿ' ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಹ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ (1984). ಅಂತೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀಯುತರು ಬಿ. ಆರ್. ಮೋಡಕರೊಡಗೂಡಿ 'ಉತ್ತರರಾಮಚರಿತ'ಯನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಹಾಗೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬರುವವನು ಭಾಸಮಹಾಕವಿ. ಭಾಸನ 'ಪ್ರತಿಮಾನಾಟಕ' ತನ್ನ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯಗುಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಸರ್ವಜನಾದರಣೀಯವಾದುದು. ಸರಸ್ವತಿಯ 'ಹಾಸ'ನೆಂದು ಖ್ಯಾತಿವೆತ್ತಿರುವ ಭಾಸನ ಈ ಕೃತಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಸಘಟ್ಟ. ಎ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ 'ಭಾಸಕವಿ'ಯಲ್ಲಿ ಶ್ಲಾಘಿಸಿರುವಂತೆ ಈ ನಾಟಕ ಸಹೃದಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿ ಭವ್ಯವಾದ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಧುರದರ್ಶನವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಂತಿದೆ: "ಪ್ರತಿಮಾನಾಟಕದ ಕಥಾಭಾಗವು ರಾಮಾಯಣದ್ದೆ ಆದರೂ ಅದರ ವಸ್ತುಕಲ್ಪನೆ, ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆ, ಪಾತ್ರಪ್ರದರ್ಶನ, ರಸಪರಿಪೋಷಣೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬೇರೆಯಾಗಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲದರ ಫಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಮಾನಾಟಕವು, ಕರುಣರಸ ಪ್ರಾವೀತವಾದರೂ, ತನ್ನೊಳಗೆ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಪ್ರೇಮಸಂಸಾರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದೆ. ಅಳುವ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವ ಹೃದಯವು ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿದೆ. ರಾಮನು ಪರಿಪಕ್ವಮತಿಯೂ

ಉಪಶಾಂತನೂ ಕುಟುಂಬದ ಜನರನ್ನು ಅವರವರ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹಿಡಿದು ತಿದ್ದಿ ನಡೆಸಬಲ್ಲ ಅನುಭವಸ್ಥನೂ ಆದ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ. ಸೀತೆಯು ಮೈದುನರನ್ನು ಮಕ್ಕಳಂತೆಯೂ. ಅತ್ತೆಯರನ್ನು ತಾಯಿಯಂತೆಯೂ ಆದರಿಸುತ್ತ ಗಂಡನಿಗೆ ಅನುಕೂಲಳಾಗಿದ್ದ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿ - ಸುಖಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿ. ಭರತ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ರಾಮನಿಗೆ ಎರಡು ತೋಳುಗಳಂತಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯರಾದ ಸೋದರರು..... ಕೌಸಲ್ಯಾದಿಗಳು ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರಂತೆ ಆನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿದ್ದುಕೂಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಿರಿಯರು. ಈ ಕುಟುಂಬವು ಭಾಸನ ಪ್ರತಿಭಾಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಿಷ್ಕಂಟಕವೂ ನಿಷ್ಕಳಂಕವೂ ಆದ ಪ್ರೇಮ ಸಂಸಾರವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಭಾವಿಸಿದ ಕವಿಯ ಮನೋಧರ್ಮವು ಅತ್ಯಂತ ಮಧುರವಾದದ್ದು” ('ಭಾಸಕವಿ' ಪು.87-88). ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಅನುವಾದಿಸಿದ 'ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿಮಾನಾಟಕ' 1954ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಶಾರದಾ ಮಂದಿರದಿಂದ ಹೊರಬಂತು. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಾನುವಾದಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಶಾರದಾಮಂದಿರದ ಒಡೆಯರಾದ ಎಚ್. ಎಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣರಾಯರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಇದೇ ರೀತಿ 1958ರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಭಾಸನಾಟಕಾನುವಾದ 'ಕನ್ನಡ ಯಜ್ಞಫಲ' ಸಹ ಹೊರಬಂತು. 'ಯಜ್ಞಫಲ'ದ ಕರ್ತೃತ್ವದ ಬಗೆಗಿನ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಿಗಿಡೋಣವಾದರೂ ಆ ನಾಟಕ 'ಪ್ರತಿಮಾನಾಟಕ'ದಷ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿಲ್ಲ, ಖ್ಯಾತಿವೆತ್ತಿಲ್ಲ.

ಶೂದ್ರಕನ 'ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕ'ವನ್ನು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು 'ಕನ್ನಡ ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಾರುದತ್ತ ವಸಂತಸೇನೆಯರ ಈ ಕಥಾವಸ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಾಸಕ್ತರಿಗೆ ತುಂಬ ಪ್ರಿಯವಾದುದು. 'ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕ'ದ ಉಪಾದೇಯತೆಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಈ ಮಾತುಗಳು ಗಮನಾರ್ಹ: "ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿವೇಕವಿರುವಂತೆಯೇ ಗೌಣಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷತೆಯಿದೆ. ಈ ನಾಟಕದ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ವೈವಿಧ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳು ಪಾಯಶಃ ಮತ್ತಾವ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಇರಲಾರದು. ವಿಟ, ಚೇಟ, ವಿದೂಷಕರ ಮಾತಿರಲಿ; ಜೂಜುಕೋರ, ಕಳ್ಳ, ಧೂರ್ತ, ಪಟಿಂಗ, ಚಂಡಾಲ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ನಾಟಕಕರ್ತನು ಇದರ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಗೆಲುವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಶಕಾರನೂ ಅವನ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಹಾಸ್ಯವೂ ಬರುವುದು ಇದರಲ್ಲಿಯೇ. ವಿದೂಷಕನ ಹಾಸ್ಯವು ಮಿಕ್ಕನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕೇವಲ ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆಬಾಕತನದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲ; ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕಕಾರನ ಹಾಸ್ಯವು

ಸಂಪ್ರದಾಯಬದ್ಧವಲ್ಲ, ಕ್ಲಿಷ್ಟವಲ್ಲ, ಒಂದು ತೆರದ್ದಲ್ಲ. ಈ ನಾಟಕವು ಶೃಂಗಾರ ಪ್ರಧಾನವೆನ್ನಬೇಕಾದರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ನೈಜವಾದ ಸರ್ವತೋಮುಖವಾದ ಹಾಸ್ಯವು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹಾಸ್ಯದೊಡನೆ ಸರಿದೂಗಬಲ್ಲದು.... ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನಗುತ್ತ, ಅಳುತ್ತ, ಜಗಳವಾಡುತ್ತ, ಮಹಾಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರೆಯುತ್ತ, ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದ ಓಡಾಡುತ್ತ ಇರುವ ಹಲವು ಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿಯ ಜನರು ತುಂಬಿದ ಮಹಾನಗರವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ” (ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ ಎ. ಆರ್. ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕ’ ಪು.118-119).

ಭಾಸನ ‘ಪ್ರತಿಮಾನಾಟಕ’ ಮತ್ತು ‘ಯಜ್ಞಫಲ’ಗಳನ್ನೆ ಅಲ್ಲದೆ, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಆತನ ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಸಹ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ಕೇವಲ ಗದ್ಯಾನುವಾದವಷ್ಟೆ. ಮಧ್ಯಮವ್ಯಾಯೋಗ, ದೂತವಾಕ್ಯ, ದೂತಘಟೋತ್ಕಚ, ಕರ್ಣಭಾರ ಮತ್ತು ಊರುಭಂಗಗಳು ಅವರ ‘ಭಾಸನ ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕಗಳು’ ಎಂಬ ಹೊತ್ತಗೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಆಕಾಡೆಮಿಗಾಗಿ ಶ್ರೀಯುತರು ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲಂ ಅವರ ‘ಭಾಸ’ ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಈಚೆಗೆ (1992) ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಶಾಖದತ್ತನ ‘ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸ’ ಹಾಗೂ ಶಕ್ತಿಭದ್ರನ ‘ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚೂಡಾಮಣಿ’ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಅನುವಾದಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮತ್ತೆರಡು ನಾಟಕಗಳು. ಈ ಪೈಕಿ ‘ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸ ಕಥಾಸಾರ’ (1959) ನೇರ ನಾಟಕಾನುವಾದವಲ್ಲವಾದರೂ ನಾಟಕದ ಕಥೆಯನ್ನು ಗದ್ಯರೂಪಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ‘ಕನ್ನಡ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚೂಡಾಮಣಿ’ (1959) ಶಕ್ತಿಭದ್ರನ ನಾಟಕದ ಅನುವಾದ. ‘ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸ’ದ ಕಥಾವಸ್ತುವಂತೂ ತುಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ನಿಶಿತಮತಿ ರಾಜನೀತಿಜ್ಞ ಪ್ರಚಂಡ ಚಾಣಕ್ಯನನ್ನೂ ಅವನ ಶಿಷ್ಯ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತನನ್ನೂ ಅರಿಯದವರಾರು? ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಋಜುತ್ವವನ್ನೂ ಬಿಗಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ನಾಟಕ ಇದಾದರೂ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಜಟಿಲತೆ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಟಕ ಸರಳವಾದ ಚಲನಶೀಲತೆಯುಳ್ಳದ್ದು. ಶಕ್ತಿಭದ್ರನ ‘ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚೂಡಾಮಣಿ’ ಸುಲಭ ಶೈಲಿಯ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಣನೆಯಿಲ್ಲದ ನಾಟಕ. ಈ ನಾಟಕದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು: “ಇದು ರಾಮಾಯಣ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣದು. ಇದನ್ನು ಕವಿ ರಂಗದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬರೆದಂತಿದೆ-ವರ್ಣನೆ ಅತಿಯಾಗಿಲ್ಲ; ಪದ್ಯಗಳು 189 ಮಾತ್ರ, ಶೈಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿದೆ. ಕಥಾಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಕೌಶಲವೂ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಕಳೆಯೂ ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸರಳತೆಯೂ ಇದೆ. ಕೃತಕ ಚಮತ್ಕಾರದ ಪ್ರಯತ್ನವಿದ್ದರೂ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಭಾಸನ ನಾಟಕದ ಛಾಯೆ ಇದ್ದು ಮಹಾವೀರಚರಿತಾದಿಗಳನ್ನು ಓದಿ ಭಾರಯಿಸಿದ

ಬುದ್ಧಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಗುರವಾಗುತ್ತದೆ. ವೀರಾದ್ಭುತಗಳೆರಡೂ ಕವಿಗೆ ಉದ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರೂ ವೀರಕೃಂತ ಅದ್ಭುತವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.” (ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿ ಎ. ಆರ್. ‘ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕ’ ಪು. 285).

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಅನುವಾದಿಸಿರುವ ನಾಟಕಗಳ ಬಗೆಗೆ ಎರಡೆರಡು ಮಾತುಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅನಂತರ ಅವರ ಭಾಷಾಂತರದ ಬಗೆಗೆ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಮಾಡಬಹುದು. ಅವರು ಪರಿಭಾವಿಸುವಂತೆ “ಕಾಳಿದಾಸ ಬೇಡುವ ‘ವಾಗರ್ಥಪ್ರತಿಪತ್ತಿ’ ಅನುವಾದಕನಿಗೆ ಕವಿಗಿಂತ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಬೇಕು. ಕವಿಗೆ ಪ್ರತಿಭೆ ಹೇಗೋ ಅನುವಾದಕರಿಗೆ ಸಹೃದಯತೆ ಹಾಗೇ ಮೂಲಸತ್ಯ ಇವಲ್ಲದೆ ಕವಿಯ ರಸದೃಷ್ಟಿ ಅನುವಾದಕನ ಸವಿಮರ್ಶ ರಸಿಕತೆಯೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೊಡುತ್ತದೆ. ಕವಿಯ ಮೂಲಪ್ರತಿಭೆ, ವಿಶಾಲವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ, ಕವಿತಾಭ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ರಸಪೂರ್ಣವೂ ಚಮತ್ಕಾರಪೂರ್ಣವೂ ಅದ ಕಾವ್ಯ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಭಾವಯಿತ್ತಿ ಪ್ರತಿಭೆ, ವಾಗರ್ಥ ಪ್ರಭುತ್ವ, ಸಂತತ ಪ್ರಯತ್ನ ಮೂರು ಮುಪ್ಪುರಿಯಾದಾಗ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಅನುವಾದ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಪತ್ತೆನಿಸುವಂತೆಯೇ ಉತ್ತಮ ಅನುವಾದ ಕೂಡ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ತರುವ ಒಂದು ಪ್ರಣಾಲಿಯೇ ಸರಿ” (ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ, ಚಿನ್ನದ ಸಂಪುಟ, ಪು.550). ಸಹೃದಯನಾದ ಪ್ರತಿಭಾಸಂಪನ್ನನಾದ ರಸದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಉತ್ತಮ ಅನುವಾದಕನಾಗಬಲ್ಲ.

ಒಳ್ಳೆಯ ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಆಡಿರುವ ಮಾತುಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ: “ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯಗಳು ಎಷ್ಟು ವಿರಳವೋ ಉತ್ತಮ ಅನುವಾದಗಳು ಅಷ್ಟೇ ಅಪೂರ್ಣ. ಸಾಹಿತ್ಯ, ವ್ಯಾಕರಣ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕವಿತ್ವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅನುವಾದ, ಎರಡೂ ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ಇವು ಅಲ್ಪಾಯುಷಿಗಳು.... ಒಬ್ಬನ ರಚನೆ ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ; ಇನ್ನೊಬ್ಬನದು ಅವನ ಗೆಳೆಯನ ಮನೆಯವರೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ರಸಿಕರ ರಸನಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಚಿರಜೀವಿಯಾಗಿ ವಿಶ್ವಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುವ ರಚನೆಯ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಷ್ಟು ಸಣ್ಣದು!” (ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಉದ್ಧೃತ). ಲೇಖಕರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಉತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯಕೃತಿಗಳಂತೆ ಉತ್ತಮ ಭಾಷಾಂತರಗಳು ಸಹ ಅಪರೂಪವಾಗಿ ದೊರೆಯುವಂತಹವು. ಆದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ದೊರೆಯುವಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಅನುವಾದಗಳು ಖಂಡಿತ ದೊರೆಯಲಾರವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದ ಸ್ವರೂಪವೆ

ಆಂತಹುದು.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡುವ ಹಿಂದಿದ್ದ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: “ಪ್ರಾಚೀನರ ಪ್ರೌಢ ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆ ಎಂದರೆ ಚಂಪು. ಇದು ಪಂಡಿತರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ, ಅನುಕರಣದಿಂದ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಉಳಿದಿತ್ತೇ ಹೊರತು ಕವಿಸ್ವೂರ್ತಿಯ ಸಹಜಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧನವಾಗಿ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿವಿಧ ಷಟ್ಪದಿ, ಚೌಪದಿ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಕಥಾನಿರೂಪಣೆ, ನೀತಿಬೋಧೆ ಇವಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವೆಂಬುದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಲೆಂದು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆಧ್ಯಾಪಕರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಕಾವ್ಯ ಇಲ್ಲವೆ ನಾಟಕವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹ ತೋರಿಸಿದರು. ಅತ್ತ ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಂಸೆ ಇತ್ತ ಮಿತ್ರ ಪಂಡಿತರ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣೆ-ಇವೇ ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಗಳು. ಪದ್ಯಗಳ ಅನುವಾದಕ್ಕೆ ಕಂದವೃತ್ತಗಳ ಶೈಲಿ, ಗದ್ಯಾನುವಾಕ್ಕೆ ಉದ್ದುದ್ದ ವಾಕ್ಯಗಳ ಒಂದು ಕೃತಕ ಶೈಲಿ ಇವು ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಅನುವಾದ ರೀತಿ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಮೂಲಕೃತಿಯ ರಸಾಸ್ವಾದ ಉಂಟಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಪರಿವೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಈ ಪಂಡಿತರ ರಚನೆಗಳು ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಸಂಪ್ರದಾಯ ಗತಸತ್ತವಾಗಿ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ವಿಚಾರ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ನವಯುಗದ ಸುಪ್ರಭಾತ ಬೆಳಕಾಗುವ ಮುನ್ನ, ಸುಮಾರು ಕಾಲುಶತಮಾನ ಆವಧಿಯನ್ನು ಅನುಕರಣಪಂಡಿತರ ಅನುವಾದ ಯುಗವೆಂದೇ ಕರೆದರೂ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವರ ಸೆಂಖೈ ಇನ್ನೂರಕ್ಕೆ ಕಡಮೆ ಇಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಎಲ್ಲ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಎಲ್ಲ ನಾಟಕಗಳನ್ನೂ ಈ ಯುಗದವರು ಕನ್ನಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ” (ಪ್ರ.ಕ.. ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು.550.)

ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅನುವಾದಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯ, ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂದ ನಾಟಕಗಳ ಪೈಕಿ ಬಸವಪ್ಪಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ‘ಶಾಕುಂತಲ’, ಧೋಂಡೊ ನರಸಿಂಹ ಮುಳಬಾಗಿಲರ ‘ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕ’ ಇಂಥ ಕೆಲವೇ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದವುಗಳಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕೃತಕವಾದ, ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದ, ನಿಸ್ಸಾರವಾದ ಕನ್ನಡ ಬಳಕೆಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಪಾನ್ಯಂ ಸುಂದರಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮಾಡಿರುವ ‘ಪಂಚತಂತ್ರ’ದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ವಿಮರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ “ಇದು ಬರಿಯಸಪ್ತೆ, ಇಲ್ಲಿ ಶಬ್ದದಲ್ಲಾಗಲಿ ಅರ್ಥದಲ್ಲಾಗಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟಾದರೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂವೇದನೆ ಇಲ್ಲ; ರಸದೃಷ್ಟಿ ದೂರವೇ

ಉಳಿಯಿತು. (ಪ್ರ.ಕ., ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪು. 551.)

ಭಾಷಾಂತರ ಕೈಂಕರ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರಿಗೆ ಇರುವ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಭಾಷಾಂತರದ ತೌಲನಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ನಮೂನೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ 'ಪ್ರತಿಮಾ ನಾಟಕ'ದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತುಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮೂಲಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ: "ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳು ಆದರ್ಶಜೀವನದ ಕನ್ನಡಿಗಳಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಗದ್ಯಪದ್ಯಮಯವಾಗಿಯೂ, ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನಸಾಧ್ಯವಾದ ಶೋಭಾಶಯವನ್ನು ಪಡೆದೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಇಂದಿನ ಭಾಷೆಗೆ ಆ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸುವಾಗ ಪದ್ಯವನ್ನೂ ಆಡುವ ಮಾತಿನ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದರೆ ಮೂಲದ ಅರ್ಥಸೊಗಸಿಗೆ ಲೋಪ ಬರುವುದೆಂದೇ ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಇಂದಿನ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಭಾಷೆಯ ಮರ್ಯಾದೆ ನೂತನವಾದಷ್ಟೂ ಈ ದೋಷ ಬರುವುದೆಂದೇ ನನ್ನ ಎಣಿಕೆ. ಆದರೆ ಹಿಂದಿನ ಕಂದ ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸನಿಯಮಕ್ಕಾಗಿ ಮೂಲದಲ್ಲಿಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಸೇರಿಸುವ, ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಬಿಡುವ, ಆವಶ್ಯಕತೆ ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಆದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಇಬ್ಬಗೆಯ ದೋಷಗಳೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲೆನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರ ಪ್ರಾಸನಿಯಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವನ್ನು ಮೀರಿ ಕಂದ ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಕದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ್ದೇನೆ" ('ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿಮಾನಾಟಕ'. ಅರಿಕೆ, ಪು. v)

'ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕ'ದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿರುವ ಅರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ತಮ್ಮ ಆ ಅನುವಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ: "ಈಗಾಗಲೆ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಇದರ ಎರಡು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರಗಳು ಇಂದು ಅನುಪಲಬ್ಧವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಹಳಗನ್ನಡ ಪ್ರಚುರವೆನಿಸುವುದರಿಂದ, ಈ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ನಂಜನಗೂಡು ಸುಬ್ಬಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಅನುವಾದವು ಮೂಲದ ಸಂಗ್ರಹರೂಪವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಇಂದಿನ ಭಾಷಾಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಒಗ್ಗುವಂತೆ ಮೂಲದ ಸಮಗ್ರ ಭಾಷಾಂತರದ ಅಗತ್ಯವುಂಟೆಂದು ಬಗೆದು ಇದನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ... ಪುನರುಜ್ಜೀವಿತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಕನ್ನಡ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಈ ನಾಟಕದ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಸ್ಥಾನ ದೊರೆಯುವುದೆಂದು ನಾನು ನಂಬಲು ನಾಟಕದ ನಿರುಪಮ ಸೊಬಗೇ ಕಾರಣ.... ಪಂಡಿತರಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪಾಠಕಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಹೂಸ ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ... ಈ ನಾಟಕ ಉಳಿದ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳಿಗೆ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಗುಣವಾಗಿರುವಂತೆ, ರಂಗೋಚಿತವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಶತಗುಣವಾಗಿಯೂ, ಸರ್ವಜನಾಕರ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ

ಸಹಸ್ರಗುಣವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಮೂಲದ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಭಾಷಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಳಿಯದಂತೆ ಮೂಡಿಬರುವುದು ಅಸಂಭವವೇ ಸರಿ. ಕಡೆಗೂ... ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದ್ದೇನೆ". ('ಕನ್ನಡ ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕ', ಅರಿಕೆ ಪು. iii, iv.)

ಈ ಯಾವ ನಾಟಕಾನುವಾದಗಳ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಹಾಗೆಯೆ 'ಕನ್ನಡ ಯಜ್ಞಫಲ'ದ ಮೊದಲಿನಲ್ಲಿಯೆ ಆಗಲಿ ಅನುವಾದಕರು ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಾನುವಾದದ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳನ್ನು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು, ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕ ಚರ್ಚೆಮಾಡಿದ್ದರೆ ತುಂಬ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅನುವಾದದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಅನುವಾದಕರು ಹೆಚ್ಚು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಬಲ್ಲರು. ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದರೆ ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳು ತುಂಬ ಅವಶ್ಯಕ. ಕಡೇ ಪಕ್ಷ ಆಸಕ್ತರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರು ಆಯಾ ಪುಸ್ತಕದ ಅನುವಾದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಮಗೆ ಎದುರಾಗುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬೆನ್ನುಪುಟಗಳಲ್ಲಾದರೂ ಚರ್ಚೆಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರೂಢಿಗೆ ತರುವುದು ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅನುವಾದಕರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತತ್ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಡೆಯುವ ಚಿಂತನಮಂಥನಗಳು ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಇಳಿಯಬೇಕು.

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಭಾಸಕವಿಯ ಮಧ್ಯಮವ್ಯಾಯೋಗ, ದೂತವಾಕ್ಯ, ದೂತಘಟೋತ್ಕಚ, ಕರ್ಣಭಾರ ಮತ್ತು ಊರುಭಂಗಗಳನ್ನು ಗದ್ಯಾನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಮೂಲದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಗದ್ಯಪದ್ಯದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿದ್ದ ಪ್ರಸಕ್ತ ಅನುವಾದಕರು ಈ ಗದ್ಯಾನುವಾದಗಳ ಸಮರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಹೇಳಲು ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಅಂದಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶಕರಾದ ಮಾನ್ಯ ಶಂಕರನಾರಾಯಣರಾಯರು ಮಧ್ಯಮವ್ಯಾಯೋಗದ ಮೊದಲ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಆಡಿರುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. "ಗದ್ಯಪದ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಗದ್ಯಪದ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೆ-ಅದು ಹಳಗನ್ನಡವಾಗಲಿ ಹೊಸಗನ್ನಡವಾಗಲಿ- ಅನುವಾದ ಮಾಡುವ ರೂಢಿ ಬಂದಿದೆ. ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಓದಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಇದಕ್ಕೆ ಪಾಂಡಿತ್ಯವೂ ಕಾಲವೂ ಬೇಕು, ಕಾಲವ್ಯವಧಾನವಿಲ್ಲದೆ, ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವವರಿಗೆ ಈ ನಾಟಕಗಳ ಗದ್ಯಾನುವಾದಗಳೇ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಡಾ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮುಖ್ಯ ನಾಟಕಗಳ ಗದ್ಯಾನುವಾದಗಳನ್ನು ಹೊರತರಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದೆ."

ಈಗ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಅನುವಾದದ ಒಂದೆರಡು ನಮೂನೆಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಶುದ್ಧಕನ 'ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕಮ್' ನಾಟಕದಿಂದ ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಉದಾಹರಿಸೋಣ.

ಉದಯತಿ ಹಿ ಶಶಾಂಕಃ ಕಾಮಿನೀಗಂಡಪಾಂಡು

ಗ್ರಹಗಣಪರಿವಾರೋ ರಾಜಮಾರ್ಗಪ್ರದೀಪಃ|

ತಿಮಿರನಿಕರಮಧ್ಯೇ ರಶ್ಮಯೋ ಯಸ್ಯಗೌರಾಃ

ಸ್ವತಜಲ ಇವ ಪಂಕೇ ಕ್ಷೀರಧಾರಾಃ ಪತಂತಿ||

ಈ ಮೂಲವನ್ನು ನಂ. ಸುಬ್ಬಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ 'ಕರ್ಣಾಟಕ ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕ ಪ್ರಕರಣಂ'ನಲ್ಲಿ (1949) ಹೀಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ:

ತರುಣೀ ಕಪೋಲ ಪಾಂಡುರ |

ಕರನೀಯ ಮೃತಾಂಶುವುದಯಿಕುಂಗಡ ಜೊನ್ನಂ ||

ಮೆರೆಗುಂ ಕಳ್ತಲೆಯೊಳ್ ಸುರು |

ಚಿರಮೆನಿಪಾ ಪಾಲಧಾರೆ ಕೆಸರೊಳಗೆಸೆವೊಲ್||

ಇದೇ ಪದ್ಯ ಮುಳಬಾಗಲು ಅವರ 'ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕ'ದಲ್ಲಿ(1951) ಈ ರೀತಿ ಬಂದಿದೆ :

ರಾಜಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ದೀವಟಿಗೆಯಂತಿರುವ ಚಂದ್ರನು ಉದಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ವಿರಹಿಣಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ಗಲ್ಲಗಳಂತೆ ಚಂದ್ರನು ಬಿಳುಪಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರ ಪರಿವಾರವು ಆತನ ಸುತ್ತಲೂ ಮೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಮಣ್ಣಿನ ರಾಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನ ಧಾರೆಗಳಂತೆ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರವಾದ ಚಂದ್ರ ಕಿರಣಗಳು ಪಸರಿಸುತ್ತವೆ.

ನಂ. ಸುಬ್ಬಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳದು ಕೇವಲ ಭಾವಾನುವಾದವಷ್ಟೆ 'ರಾಜಮಾರ್ಗಪ್ರದೀಪ' ಎಂಬ ಮಾತು ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ. ಮೂಲದ 'ಗ್ರಹಗಣಪರಿವಾರ'ಕ್ಕೂ ಗ್ರಹಣವಾಗಿದೆ. ಮುಳಬಾಗಲರ ಅನುವಾದ ಮೂಲನಿಷ್ಠವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೇವಲ ಗದ್ಯವಾಗಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಎದ್ದುಕಾಣುವ ಸೌಂದರ್ಯ ಮರೆಯಾಗಿದೆ.

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಇದೇ ಪದ್ಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ (1958)'

ಉದಯಿಸುವನಿದೊ ಚಂದ್ರಂ ಕಾಮಿನೀಗಂಡಶುಭ್ರಂ

ಗ್ರಹಗಣಪರಿವಾರಂ ರಾಜಮಾರ್ಗಪ್ರದೀಪಂ;

ಬಿಳಿಯ ಕಿರಣಜಾಲಂ ಕಳ್ತಲೊಳ್ ಕೂಡುತೀಗಳ್

ಮೊಳೆವುವು ಹಸಿಮಣ್ಣೋಳ್ ಕ್ಷೀರಧಾರಾಸಮಾನಂ

ಈ ಅನುವಾದ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದೆ. ಮೂಲದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದವನ್ನೂ 'ಹಿ', 'ಇವ' ಇಂಥ ರೂಪಗಳನ್ನೂ ಅನುವಾದಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹ ಲೇಖಕರು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಷೆ ಸರಳವಾಗಿದ್ದು ಸುಲಭಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮೂಲದ 'ಇಕಾನಮಿ'ಯನ್ನು ಸಹ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡುವವರಿಗೆಲ್ಲ ಸಮಷ್ಟಿ ಪದಗಳು ಸವಾಲಾಗುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ 'ಕಾಮಿನೀಗಂಡಶುಭಂ' 'ಗ್ರಹಣಪರಿವಾರಂ' 'ರಾಜಮಾರ್ಗಪ್ರದೀಪಂ', 'ಕ್ಷೀರಧಾರಾಸಮಾನಂ' ಎಂಬಂಥ ಮಾತುಗಳು ಹೆಚ್ಚುಕಡಮೆ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದು ಬಂದಿವೆ. ಹೀಗೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಕನ್ನಡದ ನಡೆಗೆ ಹೊರೆಯಾಗುತ್ತದೆ; ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆದರೆ ಬಂಧ ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ, ಛಂದಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ; ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆದಷ್ಟೂ ಮೂಲದ ಸೌಂದರ್ಯ ಮುಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಅನುವಾದಕರ ಪಾಲಿಗೆ ಇದೊಂದು ಬಗೆಯ ಉಭಯಸಂಕಟ. ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಸಕ್ತ ಅನುವಾದಕರು ಕಡೆಯ ಎರಡು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಬಳಕೆಯತ್ತ ಹೆಚ್ಚು ಒಲವು ತೋರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಮೂಲನಾಟಕಕಾರ 'ಪಾಂಡು' ಎಂದು ಬಳಸಿರುವುದನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಗಳು 'ಪಾಂಡು' ಎಂದೂ ಮುಳಬಾಗಲರು 'ಬಿಳುಪು' ಎಂದೂ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು 'ಶುಭಂ' ಎಂದೂ ಬಳಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವಸಂತಸೇನೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಆಗಷ್ಟೆ ಚಾರುದತ್ತನನ್ನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಭೇಟಿಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅವನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಅವಳು ಕೇಳಿಬಲ್ಲಳು. ಅವನ ಸಜ್ಜನಿಕೆ ತುಂಬಿದ ನಡವಳಿಕೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗದ ಅಲೆಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಅಭರಣಗಳನ್ನು ಚಾರುದತ್ತನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸವಾಗಿಟ್ಟು ವಸಂತಸೇನೆ ಅವರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನೆಯತ್ತ ತೆರಳುವಳು. ಆಗ ಎಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲದೆ (ಇದು ಚಾರುದತ್ತನ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ) ದೀಪಗಳು ಹತ್ತದೆ ಹೋದಾಗ ಚಾರುದತ್ತ ಸುತ್ತಲೂ ಹರಡಿದ್ದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಬೆಳಕನ್ನು ನೋಡಿ ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಸಂತಸೇನೆಯ ಅನುರಾಗ ಮೊದಲ ಹಂತದ್ದು. ಆದರೆ ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೆ ಅವಳು ಚಾರುದತ್ತ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಕೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡದೆಯೇ ಏಕಮುಖ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ವಿರಹಿಣಿಯಾಗಿರಲೂ ಸಾಧ್ಯ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಗಳ 'ಪಾಂಡು' ಎಂಬ ಬಳಕೆ ಅನುವಾದದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿದೆ ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಳಬಾಗಲರಂತೂ ವಸಂತಸೇನೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ವಿರಹಿಣಿಯಾಗಿ ಅವಳ ಮುಖ ಬಿಳಿಚಿಕೊಂಡಿತ್ತೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರಾದರೋ ಆ ಅನುರಾಗದಿಂದ

ವಸಂತಸೇನೆಯೆಂಬ ಕಾಮಿನಿಯ ಕೆನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರಾದ್ದರಿಂದ ಅದೇ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಂಜವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ 'ಪಂಕೇಕ್ಷೀರಧಾರಾ ಪತಂತಿ' ಎಂಬುದನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಗಳು 'ಪಾಲಧಾರೆಕೆಸರೊಳಗೆಸೆವೋಲ್' ಎಂದೂ ಮುಳಬಾಗಲರು 'ಮಣ್ಣಿನ ರಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನ ಧಾರೆಗಳಂತೆ' ಎಂದೂ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು 'ಹಸಿಮಣ್ಣೊಳ್ ಕ್ಷೀರಧಾರಾಸಮಾನಂ' ಎಂದೂ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಪಂಕೆ' ಎಂದರೆ ಕೆಸರು ಎಂಬುದೇನೂ ಸರಿಯೆ, ಆದರೆ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಮಣ್ಣಿನ ರಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿನ ಧಾರೆ ಹರಿಯುವ ಕಲ್ಪನೆ ಅಷ್ಟುಸೊಗಸಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಸರು ತುಂಬಿದ ನೀರಿನ ವೇಲೆ ಚಂದ್ರನ ಬಿಳಿ ಕಿರಣಗಳು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಪ್ರತಿಫಲನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಓಡಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಮೂಲಲೇಖಕನ ಭಾವವಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಬ್ಬರು ಅನುವಾದಕರ ಬಳಕೆ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ 'ಹಸಿಮಣ್ಣು' ಎಂಬ ಬಳಕೆ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ 'ಹಸಿಮಣ್ಣೊಳ್' ಎಂಬ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದ ಬಳಕೆಯೊಡನೆ 'ಕ್ಷೀರಧಾರಾಸಮಾನಂ' ಸಂಸ್ಕೃತದ ಕಡುಬು ಮೈಗೆ ಹಿಡಿದೀತೆ?

ಹೀಗೆಯೇ 'ಪ್ರತಿಮಾ ನಾಟಕ'ದಿಂದ ಒಂದು ಮಾದರಿಯನ್ನು ನೋಡೋಣ. ನಾಟಕದ ಎರಡನೇ ಅಂಕದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸೀತೆ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣರೊಡಗೂಡಿ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿರುತ್ತಾನೆ. ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜ ಪುತ್ರವಿಯೋಗದಿಂದ ಜರ್ಜರಿತನಾಗಿ ಶಿಥಿಲಗೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ. ರಾಮನಿಲ್ಲದೆ ಶೂನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಕಾಂಚುಕೀಯ ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ:

ನಾಗೇಂದ್ರಾಯ ವಸಾಭಿಲಾಷವಿಮುಖಾಃ ಸಾಸ್ತ್ರೇಕ್ಷಣಾ ವಾಜಿನೋ
ಹೇಷಾಶೂನ್ಯಮುಖಾಃ ಸವೃದ್ಧವನಿತಾಬಾಲಾಶ್ಚ ಪೌರಾಜನಾಃ |
ತೃಕ್ತಾಹಾರಕಥಾಃ ಸುದೀನವದನಾಃ ಕ್ರಂದಂತ ಉಚ್ಚೈರ್ದಿಶಾ
ರಾಮೋಯಾತಿ ಯಯಾ ಸದಾರಸಹಜಸ್ತಾಮೇವ ಪಶ್ಯಂತ್ಯಮೀ||

(ಪ್ರತಿಮಾನಾಟಕ ಅಂಕ 2 ಪದ್ಯ 2)

ಮೈಸೂರು ಸೀತಾರಾಮಶಾಸ್ತ್ರೀಗಳು ಇದನ್ನು ಹೀಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ (1929):

ದ್ವಿರದಂ ವಾಂಚಿಸದಿಕುಮಿಗುಳುಣಿಸಂ ಬಾಷ್ಪಂಗಳಂ ಸೂಸುತಂ
ತುರಂಗ ಹೇಷಿತಮಿಲ್ಲದಿಪುಪು ಪುರಸ್ತ್ರೀಬಾಲವೃದ್ಧಕೃಳೆ
ಲ್ಲರುಮಾಹಾರ ಕಥಾದಿಯಂ ತೋಷಿದು ದೈನ್ಯಂಗೊಂಡ ಲ್ಲಾರ್ಜುನೋ

ಛ್ರಿವರ್ ಜಾನಕಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಬೆರಸು ರಾಮಂ ಪೋಗುವಾ ದಿಕ್ಕನೇ
ಇದೇ ಪದ್ಯ ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರುತ್ತದೆ(1954):

ಮೇವಿನೊಳಾಸೆಯಿಲ್ಲ ಕರಿಗಳ್ಳೆನೆ ಕಂಬನಿದೋರಿ ವಾಜಿಗಳ್
ಗೈಯವು ಹೇಷೆಯಂ ಪುರಜನರ್ ತರುಣೀಶಿಶುವೃದ್ಧರಲ್ಲರುಂ
ಭೋಜನ ವಾರ್ತೆಯಂ ತೊರೆದು ದೀನಮುಖರ್ ದನಿಯೆತ್ತಿ ರೋಧಿಸು
ತ್ತಂಗನೆಸೋದರವೆರಸು ರಾಘವನೈದುವ ದಿಕ್ಕನೀಕ್ಷಿಪರ್

ಎಸ್.ವಿ. ಪರಮೇಶ್ವರಭಟ್ಟರು ಇವೇ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡಿಸಿದ್ದಾರೆ (1975):

ಮೇವಿನ ಮೇಲಿನ ಆಸೆಯ ಸಲೆ ತೊರೆದಿವೆ ಪೇರಾನೆಗಳು
ಕನೆಯದೆ ನಿಂತಿವೆ ಕಣ್ಣೀರ್ಗರೆಯುತಲಿದೊ ಈ ಕುದುರೆಗಳು
ಮುದುಕರು ಮಕ್ಕಳು ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲರ ಜತೆಯೊಳು ಇದೊ ಪೌರವರು
ಮಾತನು ಆಡದೆ ಉಣ್ಣದೆ ಮಲಗದೆ ಎತ್ತಿದ ದನಿಯೊಳು ಅಳುತಿಹರು
ರಾಮನು ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಸಹಿತನು ಹೋದಾ ದಿಕ್ಕನೆ ನೋಡುವರು

ಎಂ. ವಾಸುದೇವಭಟ್ಟರ ಗದ್ಯಾನುವಾದದಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಲುಗಳು ಹೀಗೆ ಬಂದಿವೆ (1975).

(ಅಯ್ಯೋ! ರಾಜಕುಮಾರರು ಹೊರಟು ಹೋದಂದಿನಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯೆ ಶೂನ್ಯವಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ) ಚತುರಂಗಬಲದ ಆನೆಗಳು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಮೇವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿವೆ. ಕುದುರೆಗಳು ಕನೆಯುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಹೆಂಗಸರು, ಮಕ್ಕಳು, ಮುದುಕರು ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಪೌರರೆಲ್ಲ ಆಹಾರದ ಗೊಡವೆ ಬಿಟ್ಟು ಅಳುಮೋರೆಯಿಂದ ಕೂಗುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಪತ್ನೀ ಸೋದರ ಸಹಿತರಾಗಿ ಕುಮಾರರು ಹೊರಟು ಹೋದ ದಿಕ್ಕನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ಅವರು ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಂಕ್ಷೇಪಾನುವಾದ ಅಥವಾ ಸಾರಾನುವಾದ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಕಥೆಯ ಓಟಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು 'ರಾಮಾಯಣ ನಾಟಕ ತ್ರಿವೇಣಿ'ಯಲ್ಲಿ (1958) ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಅನುವಾದಗಳ ಪೈಕಿ ಇವತ್ತಿಗೆ ಮೈಸೂರು ಸೀತಾರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ವೃತ್ತ ಹಳಗನ್ನಡಲ್ಲಿದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಓದುಗರಿಗೆ ಸುಲಭಗ್ರಾಹ್ಯವಲ್ಲ. ಅವರ ಅನುವಾದ ಮೂಲನಿಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ಆನೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಪ್ರಾಸಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕಾಗಿ 'ದ್ವಿರದ' (ಎರಡು ದಂತಗಳುಳ್ಳದ್ದು) ಎಂಬ ವಿರಳಪದಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ 'ಹೇಷಿತ' 'ಆಹಾರಕಥಾ' ಇಂಥವು ಮೂಲದಿಂದ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ

ಪ್ರಯೋಗಗಳು.

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಭಾಷಾಂತರ ಉಳಿದವುಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿದೆ. ಅವರ ಭಾಷಾಶೈಲಿ ಪ್ರವಹನಶೀಲವಾಗಿದೆ, 'ದ್ವಿರದಂವಾಂಭಿಸದಿರ್ಕುಫ ಮಿಗಳುಣಿಸಂ' ಎಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಹಳೆಯ ಭಾಷೆ 'ಮೇವಿನೋಳಾಸೆಯಿಲ್ಲ ಕರಿಗಳ್ಳೆ' ಎಂಬಷ್ಟು ಹೊಸತಾಗಿದೆ. 'ಸದಾರ ಸಹಜ' ಎಂಬ ಮೂಲದ ಪ್ರಯೋಗ ಸೀತೆ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣರೊಡನೆ ರಾಮನಿಗಿರುವ ಅನುಬಂಧವನ್ನು ಹೊರಗೆಡುವುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು 'ಅಂಗನೆ ಸೋದರೆ' ಎಂದು ಅನುವಾದಿಸಿದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು 'ಜಾನಕಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ' ಎಂದೇ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟರು ಸಹ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಮೇಶ್ವರಭಟ್ಟರ ಅನುವಾದ ಎಂದಿನಂತೆ ಹಿಗ್ಗಿದೆ. ಮೂಲಕ್ಕಿಂತ ಉಬ್ಬಿದರೂ ಅವರ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಗೇಯತೆ ಹರಿವು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲು ಬಂದ ಅನುವಾದಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಅವರು ಅನುವಾದಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮೇವು, ಕೆನ್ನೆ, ಕಣ್ಣೀರ್ಗರೆ, ಮುದುಕರು, ಮಕ್ಕಳು, ಹೆಂಗಸರು, ಆಡದೆ, ಉಣ್ಣದೆ, ಮಲಗದೆ, ಎತ್ತಿದ ದನಿ ಇಂಥ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳ ನೇರ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಭಟ್ಟರು ಓದುಗರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅಗಲವಾದ ಉದ್ದವಾದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಭಟ್ಟರ ಅನುವಾದ ಮೂಲದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಪದಗಳನ್ನು, ಡ್ರೈಡನ್ ಹೇಳುವಂತೆ, ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ವಿಸ್ತಾರದೋಷ ಅವರ ಅನುವಾದವನ್ನು ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಸಕ್ತಪದ್ಯ ಇಂಥ ದೋಷದಿಂದ ('ಮಾತನು ಆಡದೆ, ಮಲಗದೆ, ಇಂಥವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ') ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿದೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ವಾಸುದೇವಭಟ್ಟರ ಪಾಲಿಗೆ ಗದ್ಯಾನುವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಬಾರದಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅವರು ಕೆಲವೆಡೆಲ್ಲಿ ಮೂಲಕ್ಕಿಂತ ಆಜುಬಾಜಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ 'ನಾಗೇಂದ್ರಾಃ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ 'ಚತುರಂಗಬಲದ ಆನೆಗಳು' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. 'ಅಳು ಮೋರೆಯಿಂದ ಕೂಗುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ' ಎಂಬ ವಾಸುದೇವಭಟ್ಟರ ಪ್ರಯೋಗ ಹಿತವಾಗಿಲ್ಲ. 'ಅಳುಮೋರೆ' ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು, ಸಪ್ತತನವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪದಜೋಡಣೆ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಕುದುರೆಗಳು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಕೆನೆಯುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿವೆ ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದರೆ, ಭಟ್ಟರು ಆನೆಗಳ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ! ಆನೆಗಳೂ ಅತ್ತಿರಬಹುದು. ಯಾರು ಇಲ್ಲ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ? ಆದರೆ ಅನುವಾದ ಮೂಲದ ಜಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗಬೇಡವೆ!

* * * * *

‘ಯಜ್ಞಫಲ’ ನಾಟಕದಿಂದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಆಯ್ದು ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಮತ್ತು ಪರಮೇಶ್ವರಭಟ್ಟರ ಅನುವಾದದ ಧೋರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಮನಗಾಣಬಹುದು. ನಾಟಕದ ಮೊದಲನೆ ಅಂಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಂತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನೆಲೆಸಿರುವುದರ ವಿಚಾರವಾಗಿ ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಾನೆ.

ರಾಜ್ಯೇ ನಾಸ್ತಿ ರಿಪೋರ್ಭಯಂ ಪ್ರಕೃತಯೋ ಧರ್ಮಾರ್ಥಸಂಪದ್ಯುತಾಃ
ನಾಭಿದ್ಯಾ ನ ರುಜೋ ನ ಚಾಪಮರಣಂ ನೈವಾತ್ರ ಕಾಶ್ಚಿಚ್ಛುಚಃ |
ಕಾಲೇ ವರ್ಷತಿ ವಾರಿದಃ ಕೃಷಿಫಲಂ ನಾಲ್ಪಂ ನ ಚೈವೇತಯ
ಸ್ತತ್ರವಂ ಸುಕೃತೇನ ಮೇತ್ರ ವಿಹಿತಂ ದೈವಾನುಕೂಲ್ಯಾತ್ತಥಾ ||

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಭಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಲವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಅಳವಡಿಸುವ ಅನುಕೂಲತೆಗಳಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು ಮೂಲವನ್ನು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ನೆರಳಂತೆ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಅನುವಾದವನ್ನು ನೋಡಿ.

ರಿಪುಭಯವಿಲ್ಲ ರಾಜ್ಯದೊಳು, ಧರ್ಮಸಮೃದ್ಧಿಸಮೇತರೆಲ್ಲ ಸತ್
ಪ್ರಜೆಗಳೆನಲೈ, ರೋಗವಪಮೃತ್ಯು ಮಹಾದುರಿತಂಗಳಿಲ್ಲ, ಶೋ
ಕದ ಹೆಸರಿಲ್ಲ, ಮತ್ತೆ ಮಳೆಯುಂ ಬೆಳೆಯುಂ ಸುಖಸಮೃದ್ಧವೀತಿಬಾ
ಧೆಯ ನೆರಳಿಲ್ಲ, ಪುಣ್ಯವಶದಿಂ ವಿಧಿಯಿಂತನುಕೂಲಮೆನ್ನಯಾ ||

ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ತರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೋ ಏನೋ, ಮೊದಲನೆಯ ಸಾಲಿನ ಎರಡನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಮೊದಲಿಗೂ, ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಅನಂತರವೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಭಂದಸ್ಸು ಅವರ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಹಿಗ್ಗುವ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಒತ್ತುಗಳು, ‘ಊರುಗೋಲಿನಂತೆ’ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕೆಲವಾರು ಪದಗಳು ನುಸುಳಿವೆ. ಭಟ್ಟರ ಅನುವಾದ ಹೀಗಿದೆ :

ಜನರು ಸಲೆ ಧರ್ಮಾರ್ಥಸಂಪದ್ಧರಿತರಿಪರು
ರಾಜ್ಯದೊಳು ರಿಪುಭಯಮೊಂದಿನಿಸಿಲ್ಲವು
ಪರರ ಸಿರಿಯಪಹರಣವಿಲ್ಲವು ರೋಗ ಮೇಣಪ
ಮರಣವಿಲ್ಲವು ದುಃಖವೇನೊಂದಿಲ್ಲವು

ಮುಗಿಲು ಕಾಲದೆ ಮಳೆಯ ಕರೆವುದು ಕೃಷಿಯಫಲಮು
 ತ್ಯಧಿಕಮಿರ್ಪುದು ಈತಿಬಾಧೆಗಳಿಲ್ಲವು
 ಇಂತಿದೆಲ್ಲವು ನನ್ನ ಪುಣ್ಯದ ಫಲದಿನೆಂಬೆನು
 ದೈವವೂ ಅಹ ನನಗೆ ತಾನನುಕೂಲವು

ಭಟ್ಟರ ಅನುವಾದ ಸೊಗಸಾಗಿದೆ. 'ಮುಗಿಲು ಕಾಲದೆ ಮಳೆಯ ಕರೆವುದು...' ಸೊಗಸಾದ ಭಾವಗೀತೆಯಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ, ಓದಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಭಟ್ಟರು ಸ್ವತಃ ಕನ್ನಡದ ಉತ್ತಮ ಕವಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕಾವ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ, ಗೇಯತೆಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡಿರುವುದು ಸಮಂಜಸವೇ ಆಗಿದೆ.

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಗದ್ಯಾನುವಾದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಈ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯ ಮಾಡಬಹುದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾಸಕವಿಯ 'ಊರುಭಂಗ' ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭೀಮ ದುರ್ಯೋಧನರ ನಡುವೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಘೋರವಾದ ಗದಾಯುದ್ಧವನ್ನು ಭಟರು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೂರನೆಯ ಭಟನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ.

ಮೂರನೆಯ ಭಟ

ಓ, ಸನ್ನೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಭೀಮನು ಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ, ಹುಬ್ಬನ್ನು ಗಂಟಿಕ್ಕಿದ್ದಾನೆ; ಹಣೆಯ ಹಳ್ಳದ ಮೇಲೆ ಸೂಸುವ ಬೆವರನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಒರೆಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ; ಭೀಷಣ ಮುಖ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ತಳೆದು ಚಿತ್ರಾಂಗದವೆನಿಸಿದ ತನ್ನ ಗದೆಯನ್ನು ತೋಳಿನಿಂದ ಎತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಸೊರಗಿದ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿ ಮರುಗಿದ ವಾಯುದೇವನೆ ಮತ್ತೆ ಬಲವಿತ್ತನೊ ಎನಿಸುವಂತಿದೆ. ಅಂತೂ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ ಮಹಾಸಿಂಹದಂತೆ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಚೊಕ್ಕವಾದ ಗದ್ಯಾನುವಾದಕ್ಕೆ ಅವರ ಶಾಸ್ತ್ರಗಂಧಗಳಲ್ಲಿ, ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಾಸನ ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕಗಳ ಅನುವಾದಗಳಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು

52. ಪ್ರತಿಮಾನಾಟಕ : ಅನುವಾದದ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನ

- ಎನ್. ಸರಸ್ವತಿ

ಅನುವಾದದ ಸಿದ್ಧಿ ಅರಳುವುದು ಅದು ಮೂಲದ ಸೌರಭವನ್ನು ಹೊರಸೂಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ. “ಅನುವಾದಕ-ಮೂಲಕೃತಿಯಿರುವ ಭಾಷೆಯ ಜೀವನಾಡಿಯನ್ನೂ ಅನುವಾದದ ಭಾಷೆಯ ನಾಡಿಯನ್ನೂ ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಅರಿತರಬೇಕು. ಇದು ಕೇವಲ ಅವಳ ಉಡುಗೆಯನ್ನಿವಳಿಗಿಡುವ ಕೆಲಸವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಅವಳ ರಕ್ತವೂ ಇವಳ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ತನ್ಮೂಲಕ ಇವಳ ದೇಹಬಲ, ಸೊಬಗುಗಳು ಇಮ್ಮಡಿಸುತ್ತವೆ; ಮೊದಲಿರದ ಹೊಸಕಳೆ ಇವಳ ಮುಖಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.” (ಎಂ. ರಾಮರಾವ್-ದೇಜಗೌ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪು. 142). ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೈಗೊಂಡು ಕೃತಕೃತ್ಯರಾದವರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಪ್ರಮುಖರು. ಅನುವಾದದ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೂ ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂತೆ ಪಡಿಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲಕವಿಯ ರಸವನ್ನು ಹೃದ್ಯವಾಗಿ ಸಹೃದಯರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿರುವ ನೇರಪ್ರಯತ್ನ ಇವರದು! ಮೂಲದ ರಸಭಾವಗಳು, ಅವು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಂಡಿರುವ ಭಂಗಿ, ಅವರ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಸಹಜವೆಂಬಂತೆ ಪ್ರತಿಫಲಿತವಾಗಿವೆ. ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಲೋಪ ಒದಗಬಾರದು, ಅಂತೆಯೇ ಕನ್ನಡದ ಭಾಷಾಮರ್ಯಾದೆಗೆ ಚ್ಯುತಿ ಉಂಟಾಗಬಾರದು-ಇದು ಅವರ ಆದರ್ಶ. ಅದನ್ನು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಪಾಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಂದ ಕನ್ನಡ-ಸಂಸ್ಕೃತ ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಸಮವಾದ ನ್ಯಾಯ ಸಂದಿದೆ. ಇಂತಹ ಅನುವಾದ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಮೂಲವನ್ನು ಓದಲಾಗದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ

ಅದನ್ನು ಓದಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂಬ ಕೊರತೆ ನೀಗಿದೆ. ಅವರ ಅಗಾಧವಾದ ವಿದ್ವತ್ತು, ಸಂಶೋಧನದೃಷ್ಟಿ, ವಿಮರ್ಶನಶಕ್ತಿ, ಅಕೃತಕವಾದ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟ ನಿರೂಪಣೆ ಪಂಡಿತರೆಲ್ಲರ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಅರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಭಿಜಾತಸಾಹಿತ್ಯದ

ಅನುವಾದಕ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

(1) ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಂದೋಬದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು; ನ್ಯೂನಾತಿರೇಕವಿರಬಾರದು.

(2) ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಹಜ-ಸರಳವಾದ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳಿರಬೇಕು; ಮೂಲದ ಅಲಂಕಾರ ರಸಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರಬೇಕು.

ಕನ್ನಡ 'ಪ್ರತಿಮಾ ನಾಟಕ'ವನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಅನುವಾದನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಂಟು: ಆಗ ನಾನಿನ್ನೂ ಕುಮಟಾದಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರ ವಿಧ್ವಂಸ ಗೋಷ್ಠಿಗಳು ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. 1960ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಕುಮಟಾದಲ್ಲಿ ನಡೆದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಅನೇಕ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಬಿಡಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸರಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀ. ಮೋ.ಶಂ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಿ, ದೇವುಡು, ವಿ.ಸೀ., ನಂದೀಮಠ, ಬೇಂದ್ರೆ, ಆರ್.ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ, ಡಿ. ಎಲ್. ಎನ್. ಎಚ್. ಎಂ. ಶಂಕರನಾರಾಯಣರಾವ್ ಮೊದಲಾದವರು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದರು. ಸರಸಸಲ್ಲಾಪ ನಡೆದಾಗ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಅದೇ ತಾನೇ ತಾವು ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿಮಾ ನಾಟಕವನ್ನು ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದರು. ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಅದು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಯಿತು. ಅಂದಿನ ಆ ಘಟನೆ ಇಂದಿಗೂ ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರು ಕಟ್ಟಿದಂತಿದೆ. ಮುಂದೆ ಈ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಕನ್ನಡಿಸಿದರು.

ಈ ನಾಟಕದ ಅನುವಾದದ ರಚನೆಗೆ ಮೊದಲು, ಮೈಸೂರು ಸೀತಾರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ ಅನುವಾದ ಇದ್ದರೂ, ಅದು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡದೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿಮಾ ನಾಟಕದ ರಚನೆಯಾಯಿತು. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯ ಸಮಾಪ್ತಿವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಸಂಕಲ್ಪವಿದೆ :

ಭಾಸಂ ಸುರವಾಗ್ಧನಿತೆಯ

ಹಾಸಂ ಸಮೆದಿಟ್ಟ ಮೂಲಪ್ರತಿಮಾಬಿಂಬಂ

ಕನ್ನಡಿಯೊಳ್ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸು

ವನ್ನಂ ತಾಂ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಕನ್ನಡಿಸಿರ್ಪಂ || (ಪ. 1)

ಪಲತೆರದಿಂ ಪ್ರತಿಕೃತಿಗಳ್

ಸಲೆಯಿರ್ಪುವು ಭಾಸಕೃತಿಗೆ ಕನ್ನಡನುಡಿಯೊಳ್

ಬೆಲೆಯನಿದರ್ಕಂ ಪ್ರಚೋದ್ಯ

ಪಲದೋಳ್ ತವೆ ತಿಕ್ಕಿ ನೋಳ್ಳೆ ನಾಟಕರಸಿಕರ್|| (ಪ. 3)

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳ ಅನುವಾದದೊಂದಿಗೆ ಮೈಸೂರು ಸೀತಾರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಕರ್ಣಾಟ ಪ್ರತಿಮಾ ನಾಟಕವನ್ನು ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಗದ್ಯಾನುವಾದದ ಒಂದು ಮಾದರಿ :

“ಆರ್ಯ! ದೇವಾಸುರಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ಮಹಾರಥವುಳ್ಳ ದಶರಥಮಹಾರಾಜನು ಯುವರಾಜನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಂಬಾರಗಳನ್ನು ಬೇಗ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಇರುವನು.(ಪು.4)

ಇದು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ:

“.....ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜನು ಹೀಗೆ ಬೆಸಸುತ್ತಾನೆ : ರಾಜಕುಮಾರ ರಾಮನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಭಾರಾಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಡಲು ಬೇಕಾಗುವ ಅಭಿಷೇಕದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತ್ವರೆಯಿಂದ ತರುವುದು ಎಂದು.”

ಅನುವಾದ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮೂಲದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನೇ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದಾಗಲೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಆಗಲೂ ಭಾಷಾಸೌಂದರ್ಯ ಕೆಡುತ್ತದೆ.

ಹಾ! ವತ್ಸ ರಾಮಾ ನಯನಾಭಿರಾಮ

ಹಾ! ವತ್ಸ ಮೈಥಿಲಿ ಮನೋಜ್ಞಚರಿತೆ ! ಹಾ ಹಾ !!

ಅಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತ ಕರ್ಣಾಟಕವೃತ್ತಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಯವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಬಹಳ ಬಿಗಿಯಾದ ಗದ್ಯವೂ ಹೃದ್ಯವಾಗಲಾರದು—

“ಯುವರಾಜನಾದ ರಾಮನ ರಾಜ್ಯವಿಭಂಶದಿಂದೊದಗಿದ ಸಂತಾಪದಿಂದ ದಿವಂಗತನಾದ ದಶರಥ ಮಹಾಪ್ರಭುವಿನ ಪ್ರತಿಮಾಗೃಹವನ್ನು ನೋಡಲು ಈಗ ಕೌಸಲ್ಯಾದಿ ಸಕಲಾಂತಃಪುರಸ್ತೀಯರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವರೆಂದು ನಾನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲವೇ?” (ಪು. 29).

ಇದರ ಸಂಗಡ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಅನುವಾದದ ಸರಳತೆಯನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಬಹುದು :

“ರಾಜಪುತ್ರನಾದ ರಾಮನು ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನಾದನಲ್ಲ ಎಂಬ ಕಡುಶೋಕದಿಂದ ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜನು ದಿವಂಗತನಾದನು. ಅವನ ಈ ಗೃಹವನ್ನು ನೋಡಲು

ಈ ದಿನ ಕೌಸಲ್ಯೆಯೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಅಂತಃಪುರದವರೆಲ್ಲರೂ ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನೀನೇನು ಮಾಡಿರುವೆ ?” (ಪು.70).

ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಬಳಸಿ ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನೋ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನೋ ಸೇರಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಅದು ನಿಜವಾದ ಅನುವಾದವಾಗಲಾರದು. ಅಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ತನ್ನ ಚೇತನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಜಡವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅನುವಾದ:

ಇದೆ ಪಿತೃವುಂ ಭ್ರಾತೃವುಮಿ
 ಲ್ಲದೆ ಕಾಡೆನಿಸಿರ್ಪಯೋಧ್ಯೆಗೀಗಳ್ ಬಾಯಾ
 ದ ಮನುಜಂ ನೀರ್ಬತ್ತಿದ
 ನದಿಗತಿಜವದಿಂದೆ ಪೋಪ ತೆಱದಿಂ ಪೋಪೆಂ || (3-11)

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ, ಅದರ ಸರಳತೆಯನ್ನು ಈಗ ನೋಡಿ :

ತಂದೆಯುಮಣ್ಣನುಮಿಲ್ಲದಿ
 ದೊಂದುರುವನಮಪ್ಪಯೋಧ್ಯೆಯಂ ಬಳಿವಿಡಿದ್ಯೆ
 ತಂದೆಂ ನೀರಡಿಸಿದವಂ

ಸುಂದರಜಲಮೋಣಗಿ ಪೋದ ತೊರೆಗೋಡುವವೋಲ್ || (3-10)

ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಕಠಿಣತೆಯನ್ನು ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಅನುವಾದ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ವೈಫಲ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ತಂದೆ, ಅಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಜತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಶ್ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾದ ವೃತ್ತ ಬಳಸಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಅನುವಾದ ಹೇಗೆ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತದೆ ಯೆಂಬುದನ್ನೀಗ ನೋಡೋಣ :

ಇದು ನೋಡಿಂ ಪ್ರತಿಮಾತ್ವಮಂ ತಳೆದ ನಮ್ಮುರ್ವೀಶನಾ ಗೇಹಮ
 ಭ್ಯುದಯಶ್ರೀವಡೆದಂತು ಸೌಧತಳದಲ್ಲಿರ್ಪಂದಿವಂ ದುರ್ಲಭಂ
 ಇದೆ ಪಾಂಥಾವಳಿಯಿಂದು ತಾಂ ಪಡಿಯರರ್ ಬಂದಡ್ಡಿಯಂ ಮಾಡದಿ
 ಪ್ಪುರ್ದರಿಂ ವಂದನೆವಿಟ್ಟು ಸನ್ನಿಯೊಳೇ ನಿಂದೋಲಗಕ್ಕುಂ ಗಡಾ (3-14)

ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕಂದಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಹೇಗೆ ಇದನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡೋಣ:

ಇದೆಯರಸನ ಪ್ರತಿಮಾಗೃಹ
ಮಿದರುನ್ನತಿ ಮೀರಿಸಿರ್ಪುದಾ ನೃಪಗೃಹಮಂ
ತಡೆಯುವ ಪಡಿಯರರಿಲ್ಲಂ
ಪೊಡಮಡುವುದುಮಿಲ್ಲ ಪಾಂಥರುಂ ಬಳಿಸಾರ್ವರ್ || (3-13)

ಮೂಲದಲ್ಲಿರುವ 'ರಸ' ಅನುವಾದದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಪ್ರವಹಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ರಸ ಸಂವಹನವಾಗದೆ, ರಸಾಸ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ :

ಮೆರೆವೆನ್ನೀ ಮಾತೆಯರಿ
ವ್ವರ್ ಮಧ್ಯದೆ ಮಿಳಿತೆಯಾದ ನೀಂ ಶೋಭಿಸೆ ಭಾ
ಸುರ ಗಂಗಾಯಮುನೆಯರಂ
ತರದೊಳ್ ಸಂಗತಿಯನಾಂತ ಕುನದಿಯ ತೆರದಿಂ || (3-13)

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಅನುವಾದ ಹೀಗಿದೆ :

ಕಡುಪಿಂ ಮಾತೆಯರಿವರ್
ನಡುವೆಯೆ ನೀಂ ನಿಂದಿರಲೈ ಶೋಭಿಸದೆಂತುಂ |
ಒಡನೆಯೆ ಗಂಗೆಯ ಯಮುನೆಯ
ನಡುವೆಯೆ ತಾಂ ಕುನದಿ ಕೂಡಿದಂತೆವೋಲೀಗಳ್ (3-19)

ರಸಭಾವವನ್ನು ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಸವಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಹೃದಯನಿಗೆ ಅದರ ನಿಜವಾದ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಹಾಗಲ್ಲದೆ ವಿಷಮ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ "ನೀರಿಳಿಯದ ಗಂಟಲೋಳ್ ಕಡುಬಂ ತುರುಕಿದಂತೆ" ಹಿಂಸೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಘನಧೀರಂ ಸ್ವಷ್ಟಮುದ್ಯದೃಷಭರವದವೋಲ್ ಸ್ನಿಗ್ಧಮಾಧುರ್ಯಯುಕ್ತ
ಜನಿತೋತ್ಕಂಠಂ ಕಲಲಕಂಠದೊಳುರದೊಳಸಂರುದ್ಧ ಪಂಚಾರ ವೇಗಂ
ಅನುವಿಂ ತಾಣಂಗಳೊಳ್ ಸೇರ್ದೆಸೆವುದರಿನೇಕಾಕ್ಷರಾಕಾರಮಾಗು
ತ್ತನುರಾಗಂಗೊಂಡು ನಾಲ್ವರ್ಣಕಮಭಯವನೀಯಲೈ ಸಂದಂತೆ ತೋರ್ಕುಂ |
ಈಗ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಅನುವಾದವನ್ನು ನೋಡಿ :

ಧೀರಘನಂ ಸ್ಫುಟಂ ಸುಮಧುರಂ ವೃಷಭೇಂದ್ರನ ಘೋಷದಂತೆವೋಲ್

ಅನುಬಂಧ-1

'ಸಂಕೃತಿ'ಯ ಲೇಖನಲೋಕ

1. ವಿಘ್ನರಾಜೀಯ

ವೈ.ಜಿ. ಸುಬ್ಬರಾಯರು ಆರು ಆಶ್ವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯ; ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸ್ಯಾಮಂತ ಕೋಪಾಖ್ಯಾನವೇ ವಸ್ತು; ವರಸಿದ್ಧಿವಿನಾಯಕನ ಕೃಪೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯದ ಸ್ಥಾಪನೆಯೇ ಉದ್ದೇಶ. ಸಂಪತ್ತಿನ ಸುತ್ತ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಸೋಜಿಗವನ್ನು ಬಯಲುಮಾಡುವ ಕೃತಿ. ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವೇ ಗುರಿ. ಸುಬ್ಬರಾಯರಿಗೆ ಹಳಗನ್ನಡ ಮತ್ತು ಭಂಧಸ್ಸಿನ ಅಭ್ಯಾಸದ ಬಲವಿದೆ; ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನದ ಬಲದಿಂದ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಭಾಷಾಹದವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವೋಪಜ್ಞ ವರ್ಣನೆ; ಕಥನ ಕಲೆ, ಕಾವ್ಯಶಕ್ತಿ ಇದೆ. ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಭಾಗಗಳು ಇರುವ ಕಾವ್ಯ. ಕವಿಯು ವಿನಯದಿಂದಲೇ ರಚನೆಗೆ ಅಡಿ ಇಟ್ಟಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆ, ವಸ್ತುವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕವಿಗಿರುವ ಮಿತಿಗಳನ್ನೂ ವಿಮರ್ಶಕರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಖ್ಯಾತ ವಿದ್ವಾಂಸ ಡಾ. ಟಿ.ವಿ ವೆಂಕಟಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಕೃತಿಯನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

2. ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಜೀವನಗಾಥೆ

ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳ ಅಮೃತೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ: ಜೀವನಗಾಥೆ ಮತ್ತು ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ ಅವರ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾದವು. ಈ ಎರಡೂ ಕೃತಿಗಳು ಎರಡು ಬೆಳ್ಳಿಯ ದೀಪದಕಂಬಗಳಂತೆ ಎಂದು ಡಾ.ಟಿ.ವಿ. ವೆಂಕಟಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಜೀವನಗಾಥೆಯನ್ನು ಮತ್ತೂರು ಹೇಳುತ್ತಹೋದರು. ಸುಮನಾ ಅದನ್ನು ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಹಕ್ಕಿಳಿಸಿದರು. ಸರಳ ನಿರರ್ಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯ ಕೃತಿ; ಮತ್ತೂರರ ಸಾಧನೆಗಳ ಕೈಪಿಡಿ. ಕಡುಬಡತನದ ನಡುವೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ಗಮಕ, ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ, ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸಾಧನೆ ಬೆರಗು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವ-ಪಶ್ಚಿಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ತುಲನೆಯೂ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಾಕ್ಷಿಪ್ರಜ್ಞೆಯ ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಮನೋಭಾವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

3. ಹೀಗಿದ್ದರು ಮತ್ತೂರ್ ಜೀ

ಮತ್ತೂರ್ ಜೀ ಅವರ ವರ್ಣರಂಜಿತ ರೋಚಕ ಬದುಕಿನ ನಾನಾ ಮುಖಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟ ಕೃತಿ; 75 ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಮತ್ತೂರ್‌ಜೀ ನಿಧಾನರಾದಾಗ (6.10.2011) ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೋಡಿಕೊಂಡ ಭಾವಪ್ರವಾಹಗಳು, ಮತ್ತೂರ್‌ಜೀ ಅವರು ಎಷ್ಟು ಜನಸಮ್ಮುಖರೂ ಕ್ರಿಯಶೀಲರೂ ಆಗಿದ್ದರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದಂಥವು. ಹರನ್ ಮತ್ತು ಸುಮನಾ ಮುತುವರ್ಜಿವಹಿಸಿ ಇಂಥದೊಂದು ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ಡಾ. ಬಿ. ಚೆನ್ನಕೇಶವ ಅವರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

4. ಸಾನ್ನೋಸೆಯ ನೆನಪುಗಳು

ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರನ್ ಅವರ ಅಮೆರಿಕಾ ಪ್ರವಾಸಕಥನ; 500 ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ 65 ಲೇಖನ ಉಳ್ಳದು. ಈವರೆಗೆ ಬಂದ ಅಮೆರಿಕಾದ ಪ್ರವಾಸಕಥನಗಳಿಗಿಂತ ವಿಭಿನ್ನ, ವಿಶಿಷ್ಟ; ಪುನರುಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದ್ದು. ಓದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅನಾಯಸ ಶೈಲಿ. ಬಿ.ಜಿ.ಎಲ್ ಸ್ವಾಮಿ, ಎ.ಎನ್. ಮೂರ್ತಿರಾವ್, ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಪ್ರಭುಶಂಕರ ಅಂಥ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೇಖಕರ ಪ್ರವಾಸಕಥನಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆಂಬುದು ವಿಧ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ.ಬಿ. ಚೆನ್ನಕೇಶವ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

5. ಅಂತರ್‍ದೃಷ್ಟಿ

ಪಿ.ವಿ ನರಸಿಂಹರಾವ್ ಅವರು ಭಾರತದ ಎಂಟು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳ ಜತೆ ನಿಕಟವಾಗಿದ್ದವರು; ಅವರ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ರಾಜಕೀಯ ಅನುಭವದ ಸಾರವೇ ಈ ಕೃತಿ. ಗಾಂಧಿ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನೂ ಆಧುನಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿದವರು ನರಸಿಂಹರಾವ್; ಆರ್ಥಿಕ ಉದಾರೀಕರಣದ ಅಧ್ಯಯನ. ಇಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಒಂದು ಶತಮಾನದ ಇತಿಹಾಸದ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಭೂಸುಧಾರಣೆ' ಯ ವಸ್ತು ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ನರಸಿಂಹರಾಯರ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಪಾತ್ರ ಆನಂದ; ಜತೆಗೆ ಪೂರ್ಣ ಕಾಲ್ಪನಿಕವೂ ಅರೆ ಕಾಲ್ಪನಿಕವೂ ಆದ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಇವೆ; ಆತ್ಮಕಥನವೇ ಆದರೂ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಸಾಂಕೇತಿಕವೆಂಬಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಕೃತಿ. ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ಇನ್‌ಸೈಡರ್ ಎಂಬ ಮೂಲ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಂತರ್‍ದೃಷ್ಟಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಪಕ್ಷದ ಇತಿಹಾಸದೊಂದಿಗೂ ತಳುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ.

6. ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಭಾಸ್ಕರ ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಮತ್ತೂರ್ಜೀ ಅವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಆದರೆ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಪುಟ್ಟಕೃತಿ. ಲೇಖಕ, ಅನುವಾದಕ, ಪಂಡಿತ, ಬಹುಭಾಷಾವಿದ, ಆಡಳಿತಗಾರ, ಕಲಾವಿದರೂ ಆದ ಮತ್ತೂರ್ಜೀ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದರ್ಶನದ ಕೈಪಿಡಿಯಂತಿರುವ ಈ ಕೃತಿ ಡಾ. ಜಿ. ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯ ಅವರಿಂದ ಬಂದಿದೆ.

7. ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮ ಜನನ ಮೂಲ

ಅದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು 11 ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಕಾವ್ಯ. 'ಕನ್ನಡ ಲಘು ಕಾವ್ಯ ಮಾಲಿಕೆಯ ಸುಂದರ ಪುಷ್ಪ' ಎಂಬುದು ಖ್ಯಾತವಿದ್ವಾಂಸ ಡಾ.ಟಿ.ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಬಣ್ಣನೆ. ಗಮಕ ಕಲಾವಿದರೂ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರೂ ಆದ ಆರ್.ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರು ಮುದ್ದಣನ ಗದ್ಯಕೃತಿಯನ್ನು ಪದ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು ಸಾರಸಂಗ್ರಹದಂತೆ ಬಂದ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಕಂಠನ ವಧೆಯಂಥ ಸುಂದರಭಾಗಗಳಿವೆ. ಹೃದ್ಯವಾದ ಕಾವ್ಯ ಎಂಬುದು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

8. ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮ ಜನನ ಮೂಲ

“ಇಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳ ಸರಮಾಲೆ ಹಿತಮಿತ ಲಲಿತ ಪದಾವಲಿಯಿಂದ ಸಾಗಿದೆ” ಎಂಬುದು ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ.ಕೆ. ಅನಂತರಾಮ ಅವರ ಮೆಚ್ಚುನುಡಿ. ಈ ಕೃತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಬರೆಯುತ್ತ ತಮಗೆ ಸಹಜವಾದ ನೇರ ಸರಳ ಸ್ಪಷ್ಟ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ-ಮುದ್ದಣ-ಆರ್.ವಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯ-ಕಾವ್ಯ ವಸ್ತು-ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರ ಕೌಶಲವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 27 ಸರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣವೆಂಬ ಮಧ್ಯಮಗಾತ್ರದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಮುದ್ದಣನು, ಅದನ್ನು ಹಳಗನ್ನಡ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ 16 ಆಶ್ವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ. ಗದ್ಯವನ್ನು ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ತರುವುದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿರಳವಾಗಿಯಾದರೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರು ಮುದ್ದಣನನ್ನು ನಡುಗನ್ನಡದ ಭಾಮಿನಿಯಲ್ಲಿ 10 ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ 264 ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಮುದ್ದಣನಂತೆಯೇ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರೂ ಕಾಲೇಜು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತದವರು, ಆದರೆ ಸಹಜ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರು ಎಂಬುದರ ಕಡೆಗೂ ಅನಂತರಾಮ ಅವರು ಓದುಗರ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಮುನಿಶಾಪದಿಂದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ 'ರಾಮ' 'ಸೀತೆ' ಆಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ; ದಶಕಂಠ ರಾವಣನು ಸೀತೆಯನ್ನು

ಅಪಹರಿಸುತ್ತಾನೆ; ರಾಮನು ವಿರಹಸಂಕಟವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ರಾಮನು ದಶಕಂಠ ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಸೀತೆಯೊಡನೆ ಆಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಮರಳಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನಿಂದ ಸಹಸ್ರಕಂಠ ರಾವಣನ ಸಂಹಾರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಸೀತೆಯೇ ಮಹಾಕಾಳಿಯಾಗಿ ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಸಂಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ; ಇದು ಕಥೆ. ಶಾಕ್ತ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತಗಳ ಸರಣಿಯೇ ಇದೆ. ಮಂಡೋದರಿಯ ಆತ್ಮಹತ್ಯಾ ಯತ್ನ, ಸಹಸ್ರಕಂಠನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ವಾನರಸೇನೆ ಕಾದುದು, ರಾಮನು ಆದಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದುದು ಇಂಥ ಎಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರ ಕಾವ್ಯಶಕ್ತಿ ಪ್ರಖರವಾಗಿ ಬೆಳಗಿರುವುದನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

9. ಶ್ರೀ ದೇವೀಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದರ್ಶನ

ಬಿ.ಎಸ್.ಎಸ್. ಕೌಶಿಕ್ ಶತಮಾನ ಕಾಲ ಬಾಳಿದರು; ಅದರಲ್ಲಿ ಎಂಟು ದಶಕಗಳನ್ನು ಗಮಕಕಲಾ ಸೇವೆಗೆ ಮುಡುಪಿಟ್ಟರು. ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ, ಗಮಕ ಕಾವ್ಯ ವಾಚನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಗಮಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಗೀತರೂಪಕ ನಿರ್ಮಾಣ ಹೀಗೆ ಅವರದು ಬಹುಮುಖಸೇವೆ. ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಗಮಕ ಪಾಠಶಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ನಡೆಸಿದರೆಂದರೆ ಅವರು ಅದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡರೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಭೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶ್ರಮದ ಜೋಡಿ ಶಕ್ತಿ ಅವರದು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಸಂಚರಿಸಿ ಗಮಕಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ತಾವೇ ಪ್ರಕಾಶನ ಪಡಿಸಿದರು ಕೂಡ. ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿಯ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಾವ್ಯವಾದ ಈ ಕೃತಿಯು ಅವರ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು; ದೇವಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಆದರೆ ಸರಳವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೈವವಿಜಯದ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ರಾಕ್ಷಸಸಂಹಾರದ ಪೀಠಿಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಪಾರ್ವತೀ ಪರಿಣಯದ ಪ್ರಸಂಗವಂತೂ ಕೌಶಿಕರ ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಭಾಗ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿಲ್ಲ ಕೌಶಿಕರು ಎಂಬುದೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಕೆಲವು ಮಿತಿಗಳನ್ನೂ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ. ಟಿ.ವಿ ವೆಂಕಟಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

10. ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರ ನೌಕಾಚರಿತ್ರೆ

ಇದು ಕರ್ನಾಟಕ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದ ದಿಗ್ಗಜರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ತ್ಯಾಗರಾಜರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗೇಯನಾಟಕ; ಅವರ ಮೂರು ಗೇಯನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು; ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಕಾವ್ಯ, ನಾಟಕ, ಸಂಗೀತ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಆನಂದಾನುಭವದ ಸಂಕೇತದಂತಿವೆ ಈ ಗೇಯನಾಟಕಗಳು.

ಭಾಗವತಮೇಳದ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ.

ನೌಕಾಚರಿತ್ರೆಯು 5 ದೃಶ್ಯಗಳ ಏಕಾಂಕ ನಾಟಕ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವ್ರಜಸುಂದರಿಯೊಂದಿಗೆ ಯಮುನಾನದಿಯಲ್ಲಿ ನೌಕಾವಿಹಾರ ಮಾಡುವುದು ಇದರ ವಸ್ತು. ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ಹೇಗೋ ಅಂಟುವ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ತೊಡೆದು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ತತ್ತ್ವ ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ 13 ರಾಗಗಳ 21 ರಚನೆಗಳಿದ್ದು ರಸ ಭಾವ ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗಿದೆ.

ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯ ಈ ಗೇಯನಾಟಕವನ್ನು ವಿ. ರಾಮರತ್ನಂ ಮತ್ತು ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದು, ಲಿಪಿಭಾಷೆ ಮತ್ತು ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ತ್ಯಾಗರಾಜರ ಜೀವನಚಿತ್ರ, ಗೇಯನಾಟಕದ ಪರಿಚಯ, ವಸ್ತುವಿವೇಚನೆ, 'ದರು' ಮಾವಿನ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿ ಅನುವಾದಕರು ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಜನಕ್ಕೆ ತಲುಪುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

11. ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರ ನೌಕಾಚರಿತ್ರ

ಡಾ. ಟಿ.ಎನ್. ಪದ್ಮ ಅವರು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ತ್ಯಾಗರಾಜರ ಬಗೆಗೂ ಅನಂತರ ಅನುವಾದಕರಾದ ವಿ.ರಾಮರತ್ನಂ, ಆರ್.ಎನ್ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅವರ ಬಗೆಗೂ, ಆಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಧುರಭಾವದ ಪುಹತ್ತದ ಬಗೆಗೂ ಹೇಳಿ ಕಥಾಸಾರವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದೊಂದು ಶೃಂಗಾರಕಾವ್ಯ. ಯಮುನಾತೀರ; ಕೃಷ್ಣನ ವೇಣುನಾದ ಕೇಳಿದೆಡೆ ಗೋಪಿಯರ ಗಮನ; ನೌಕಾಯಾನದ ಆಸೆ; ಆದರೆ ತಮ್ಮೊಡನೆ ಆ ತುಂಟ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅಂಬಿಗನಾಗಿ ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಅನುಮಾನ; ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ತನ್ನ ಸಹಾಯಕ ಗುಣದ ವರ್ಣನೆ; ನೌಕೆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲುವಾಗ ಕೃಷ್ಣನ ಸರಸ; ಪ್ರತಿಗೋಪಿಯೂ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನೊಡನೆ ಮಾತ್ರ ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದು (ಅಜ್ಞಾನ) ಅಹಂಕಾರ ತಾಳುವುದು, ನೌಕೆಯಲ್ಲಿ ರಂಧ್ರವಾಗಿ ನೀರು ನುಗ್ಗುವುದು-ದೋಣಿ ಮುಳುಗುವಾಗ ಗೋಪಿಯರು ತಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಮೊರೆ ಇಡುವುದು (ಶರಣಾಗತಿ), ಅವನ ಆದೇಶದಂತೆ ತಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದು ರಂಧ್ರವನ್ನು ಮುಚ್ಚುವುದು (ಸಂಸಾರ ಕೋಟಲೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ) ಒಳಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನ ಆದೇಶ (ಹೊರಗೆ ಕಾಣುವ ಮಾಯೆಯ ಬಲೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿ) ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ದೇವರೆಂದು ದೃಢವಾಗುವುದು (ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ) ಇದು ಕಥೆ. ಇದನ್ನು ಹೇಳಿ ಪದ್ಮಾ ಅವರು ಈ ಕೃತಿಯ

ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ, ತಾತ್ವಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

12. ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕ ನೀಗಿದೆ; ಲಕ್ಷ್ಯ-ಲಕ್ಷಣ ಎರಡನ್ನೂ ಜೊತೆಗೂಡಿಸಿ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಆದರೆ ಸರಳವಾಗಿ ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಪಿಯುಸಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಪಾಠ್ಯ ಇದು. ಹಾಗಾಗಿ ಲಲಿತಕಲೆ, ಸಂಗೀತ, ಕರ್ನಾಟಕ-ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಪದ್ಧತಿ, ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದಗಳ ಪರಿಚಯ, ರಾಗ ತಾಳಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರು, ರಚನಾಪ್ರಕಾರಗಳು, ಸ್ವರಲಿಪಿಯ ಉಗಮ ಹೀಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿಷಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಗೀತಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿಸಿ ಉತ್ತೇಜಿಸಬಲ್ಲ ಕೃತಿ. ಎಸ್.ವಿ. ರುಕ್ಮಿಣಿ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಎಳೆಎಳೆಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಕೃತಿಕಾರರಾದ ವಿ.ರಾಮರತ್ನಂ ಮತ್ತು ಆರ್.ಎನ್ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅವರ ವಿದ್ವತ್ತು, ಅನುಭವ, ಕನ್ನಡಪ್ರೇಮವನ್ನೂ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

13. ವೀಣಾ ವೇಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರ ಕೃತಿಗಳು

ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕಲೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಕಲಾವಿದ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರು. ವೈಣಿಕ, ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರಾದ ಅವರು ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರು ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರ ಪುತ್ರಿ ವಿ. ಅಮೃತ ಅವರ ನೆರವಿನಿಂದ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲು ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರ ಜೀವನ, ಸಾಧನೆಯ ಪರಿಚಯ; ಅನಂತರ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಖ್ಯಾತ ವಾಗ್ಗೇಯಗಾರರ 15 ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಚಿಟ್ಟೆಸ್ವರಗಳೂ ಇಲ್ಲಿವೆ. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ 15ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು. ರಾಜರಿಗೆ ಶ್ರೇಯವನ್ನು ಕೋರಿ ಲಲಿತವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅಪರೂಪದ ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದವರು ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರು; ನಗಮಾ ಪ್ರಕಾರದ ಮೊದಲ ರಚನೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಂದುದು ಅವರಿಂದ. ವಿ. ಎಸ್. ಸಂಪತ್ತುಮಾರಾಚಾರ್ಯರು ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರುವ ಲೇಖನ ಇದು.

14. ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಕೃತಿಮಂಜರಿ

ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಆರ್. ಎಲ್. ಅನಂತರಾಮಯ್ಯನವರು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರು, ಡಾ.ಜಿ. ವರದರಾಜರಾವ್ ಇದಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟರು, ವಿ. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಇಡೀ ಕೃತಿಯನ್ನು ಹಾಡಿಸಿ ಕೇಳಿ ಆನಂದಪಟ್ಟು ಮುನ್ನುಡಿ

ಬರೆದರು. ಇತರ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮೆಚ್ಚಿ ನುಡಿದರು. ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ, ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯ 62 ಕೃತಿಗಳುಳ್ಳ ಕೃತಿ ಇದು. ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಕಛೇರಿ ಕಲಾವಿದರೂ ಆದ ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರು ತಮ್ಮ ಈ ರಚನೆಗಳ ಜತೆಗೆ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಕಥೆಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ವಿವಿಧ ರಚನಾಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಕೃತಿಗಳ ಜತೆಗೆ ಸ್ವರಲಿಪಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಪಾಠಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೂ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಆತ್ಮಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕೃತಿಕಾರರು ಪರಿಶ್ರಮಪಡುವುದು ನಿಜ, ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಾಶನಪಡಿಸಲೂ ಎಷ್ಟು ಶ್ರಮಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂಬುದು ಕೂಡ ಈ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

15. ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಕೃತಿಮಂಜರಿ

‘ಪದಲಾಲಿತೃವು ಕೃತಿಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಮೆರುಗನ್ನಿತ್ತಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸ್ವರತರಂಗದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ’ ಈ ರಚನೆಗಳು ‘ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರ ರಚನಾಕೌಶಲ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನಾಲಹರಿಗಳ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿವೆ, ರಾಗಭಾವ ಪೂರಿತವಾಗಿಯೂ ಇವೆ’, ‘ಗಾಯನವಾದನಗಳೆರಡರ ಉತ್ತಮಾಂಶಗಳೊಡನೆ ತಮ್ಮ ಕೇಳೆಯ ಜ್ಞಾನ, ಅನುಭವದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡ’ ಕೃತಿಗಳು ಇವು, ‘ಇಲ್ಲಿನ ರಚನೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಛಂದೋಬದ್ಧವಾಗಿ, ಪ್ರಾಸಬದ್ಧವಾಗಿ, ಲಲಿತವಾಗಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ರಾಗಭಾವ ವಾಹಿನಿಗೆ ತೊಡಕಾಗಿಲ್ಲದೆ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿದೆ’ ಇವು ಡಾ. ವಿ.ಎಸ್. ಸಂಪತ್ಕುಮಾರಾಚಾರ್ಯರು ಆರ್. ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರ ಸಂಗೀತಕೃತಿ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಗುಣವಿಶೇಷಗಳಾಗಿವೆ. ಸಂಪತ್ಕುಮಾರಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಆರ್‌ಎನ್‌ಡಿ ಬಗೆಗಿನ ಜೀವನ ವಿವರಗಳು ಸಾಧಕನೊಬ್ಬನ ತೆರೆಮರೆಯ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

16. ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಕೃತಿಮಂಜರಿ

ವಿದುಷಿ ಸುಕನ್ಯಾ ಪ್ರಭಾಕರ ಅವರು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿರುವುದು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ವೇದಿಕೆಯ ಕಲಾವಿದೆಯಾಗಿ; ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿರುವ ಅವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯವು ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರ ರಚನೆಗಳನ್ನೂ ಪರೀಕ್ಷೆಗೊಳಪಡಿಸಿರುವ ರೀತಿಯೇ ಹಾಗಿದೆ. “ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು (ವೋಹನಕಲ್ಯಾಣಿ) ಹಾಡಿದೆಡೆಯೆಲ್ಲ ಸಂಗೀತಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗೆ ಆನಂದವುಂಟಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೆನೆದು ಪುಳಕಿತಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆ ರಾಗದ

ಲಾಲಿತ್ಯಕ್ಕೂ-ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ” ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯಾಗಲಿ, ಹಿಂದಿ ಭಜನ್ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳಿರುವ “ಸಂಗೀತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ರಸಾಸ್ವಾದನೆಯ ತುತ್ತತುದಿ ಮುಟ್ಟಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುವ ರಚನೆಗಳಿವು (ಹಾಡಿ, ಅನುಭವಿಸಿರುವ ಸ್ವಂತ ಅನುಭವದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಮಾತಿದು)” ಎಂಬ ಮಾತಾಗಲಿ ಈ ಲೇಖನವು ಯಾವ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುವಂಥವು. ಸಂಗೀತವಾಗಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಲಿ ನಿಂತ ನೀರಲ್ಲ. ಹಳೆಯದು ಎಷ್ಟೇ ಇದ್ದರೂ ಹೊಸತು ಬರಲೇಬೇಕು; ಗಟ್ಟಿಯಾದವು ಉಳಿಯುತ್ತವೆ, ಇಲ್ಲವಾದವು ಮರೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತವು ಮನೋಧರ್ಮ ಸಂಗೀತವಾದುದರಿಂದಲೂ, ಒಬ್ಬರ ಪ್ರತಿಭೆಯಂತೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರದು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದರಿಂದಲೂ ಈ ಮಾತು ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯ ಎಂಬುದರ ಕಡೆಗೆ ಲೇಖಕಿ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸುಕನ್ಯಾ ಅವರು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ತಾವು ಬದುಕಿರುವಾಗಲೇ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಸಿ ನುಡಿಸಿ ವಾಗ್ಗೇಯಗಾರರಾದ ಆರ್‌ಎನ್‌ಡಿ ಆನಂದ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು.

17. ವೀಣಾ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪ

ಹೆಸರಾಂತ ಕಲಾವಿದರ ಜೀವನ, ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಕಲಾಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲೆಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ನೃತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬರೆಸಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು. ಆರ್‌ಎನ್‌ಡಿ ತಮ್ಮ ಗುರು ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರ ಅಂತರಂಗದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು, ಅವರ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನೂ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಕಂಡರು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ವಿದ್ವಾನ್ ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿಯವರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಆರ್‌ಎನ್ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರ ಈ ಕೃತಿ ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥವಾಗಬಹುದಾದ ಅಧಿಕೃತತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನದು ನೇರವಾದ ಸರಳಭಾಷೆ; ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಚಿತ್ರ; ಆ ಚಿತ್ರವಾದರೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಿರುವಂಥದು. ಕಡಿಮೆ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿಚಾರ ತುಂಬಿರುವುದೂ ಆದರಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆರ್‌ಎನ್‌ಡಿ ಅವರ ಗುರುಭಕ್ತಿ ಎಷ್ಟೆಂದರೆ ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿಯವರು ಇದನ್ನು ‘ನಿರೂಪಣೆ’ ಎನ್ನುವ ಬದಲು ‘ನಿವೇದನೆ’ ಎಂದೇ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.

18. ಮಹತೀ

ಪ್ರೊ. ಆರ್‌ಎನ್ ದೊರೆಸ್ವಾಮಿಯವರಿಗೆ 83 ವರ್ಷವಾದಾಗ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ,

ಅವರ ಶಿಷ್ಯರೂ, ಅಭಿಮಾನಿಗಳೂ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥ. ಆರ್‌ಎನ್‌ಡಿ ತಮ್ಮ ಜೀವಿತದ 70 ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಸಂಗೀತಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸವೆಸಿದರು. ವೀಣೆ ಶೇಷಣ್ಣನವರ ಭವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ವಾರಸುದಾರ, ಮೈಸೂರು ಬಾನಿಯ ಜೀವಂತಪ್ರತಿನಿಧಿ. ಆಸ್ಥಾನ ವಿಧ್ವಾಂಸ, ಆಕಾಶವಾಣಿ ಕಲಾವಿದ, ಕಛೇರಿ ಕಲಾವಿದ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಧ್ಯಾಪಕ, ಸಂಗೀತ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರ ಆರ್‌ಎನ್‌ಡಿ ಅವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾದ ಈ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥವು (ಪು.688) ಆರ್‌ಎನ್‌ಡಿ ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಸಂಗೀತ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಅವರ ಗ್ರಂಥಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಗಳನ್ನೂ, ಅವರ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ, ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ, ಅವರನ್ನು ಕುರಿತ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಅದೊಂದು ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥವೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಲೇಖಕರಾದ ಕೆ. ರಾಮಮೂರ್ತಿರಾವ್.

19. ಸಂಕೇತಿ ವಿಶ್ವಕೋಶ

ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರನ್ ಸಂಕೇತಿ ಸಮುದಾಯದ ಬಗೆಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಿಂದ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ಕೂಡ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ 10 ಸಂಪುಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೊ. ಎಲ್‌ಎಂಎಲ್ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅವರು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಬರೆದ ಲೇಖನ. ಈ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿರುವುದು ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಖಚಿತ ಮಾಹಿತಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹತ್ತು ಸಂಪುಟಗಳು ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಸತತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಹರನ್ ಅವರ ಪಿಎಚ್‌ಡಿ ನಿಬಂಧ; ಸಂಕೇತಿ ಸಮುದಾಯದ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನದ ವಸ್ತು ಇದರಲ್ಲಿದೆ. (ಸಂಕೇತಿ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ) ಹರನ್ ಅವರೇ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಎರಡನೆಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ (ಸಂಕೇತಿ: ಶತಮಾನದ ಪತ್ರಗಳು) 113 ವರ್ಷಗಳ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪತ್ರಗಳಿವೆ. ಮೂರನೆಯದು (ಸಂಕೇತಿ: ಅಭಿನಂದನ) ಸಂಕೇತಿ ಗಣ್ಯರ ಬಗೆಗೆ ಆಗಾಗ ಬಂದ ಕೆಲವು ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥಗಳ (ಸಂ. ಪೂಮಗಾಮೆ ಗೋಪಿ) ಸುಧಾರಿತ ಆವೃತ್ತಿಗಳ ಸಂಚಯ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ (ಸಂಕೇತಿ: ಭಾಷಾಧ್ಯಯನ. ಸಂ. ಪ್ರೊ. ಎಚ್.ಎಸ್ ಅನಂತ ನಾರಾಯಣ) ಸಂಕೇತಿ ಭಾಷೆಯ ಬಗೆಗೆ ಈವರೆಗೆ ಬಂದ ಸಂಶೋಧನ ಪ್ರಬಂಧಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿವೆ. ಐದನೆಯದು (ಸಂಕೇತಿ ಇತಿವೃತ್ತಗಳು ಸಂ. ಎನ್.ಎಸ್. ಶಾರದಾ ಪ್ರಸಾದ್) ಐವರು ಸಂಕೇತಿ ಹಿರಿಯರ ಜೀವನ ವಿವರಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಕೇತಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಯತ್ನ. ಆರನೆಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ (ಸಂಕೇತಿ: ಆತ್ಮಕಥೆಗಳು, ಸಂ. ಸುಮನಾ ವಿಶ್ವನಾಥ್) ಗಣ್ಯ ಸಾಧಕರ ಸಾಧನಾ ಸಾಹಸದ ವಿವರಗಳಿವೆ.

ವಿಳನೆಯದು ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದು ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಂಪನಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ಖ್ಯಾತ ವಿಧ್ವಾಂಸ ಆರ್. ಶಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಪಾಂಡಿತ್ಯಪೂರ್ಣ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಕಲನ (Vibrant India ಸಂ. ಡಾ. ಟಿ. ವಿ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಡಾ.ಬಿ.ಎಸ್ (ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರನ್) ಎಂಟನೆಯ ಸಂಪುಟ (ಸಂಕೇತಿ ಕೃಷಿಯ ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳು: ಸಂ. ಎನ್. ಕೇಶವಮೂರ್ತಿ) ಮತ್ತು ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಸಂಪುಟ (ಸಂಕೇತಿ: ಬೇಸಾಯದ ಬದುಕು. ಸಂ. ಡಾ. ವಿಜಯ ಅಂಗಡಿ, ಡಾ. ವಿಜಯಾಹರನ್) ಸಂಕೇತಿಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಹತ್ತನೆಯ ಸಂಪುಟ (Sanketi Antographies Ed. k. sundarajan) ಈ ಮಾಲೆಯ ಆರನೆಯ ಸಂಪುಟದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದ. ಈ ಹತ್ತು ಸಂಪುಟಗಳ ಸರಣಿಯನ್ನು 'ಸಂಕೇತಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಲೆ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರೊ. ಎಲ್‌ಎಮ್‌ಎಲ್ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅವರು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು 'ಸಂಕೇತಿ ವಿಶ್ವಕೋಶ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿ ಆ ಸಂಪುಟಗಳ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದ್ದಾರೆ.

20. ಕಥಾವಸ್ತುವಾಗಿ ಸಂಕೇತಿಗಳು

ಸಂಕೇತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಂಶ ಚರಿತ್ರೆ (ಭಲ್ಲೂಕಪುರದ ಅಪ್ಪಾಜಿಭಟ್ಟ) ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಥೆ (ಡಾಕ್ಟರ್ ಸುಶೀಲಾ ಸಂಕೇತ್) ಮತ್ತು 'ಸಂಕೇತಿಗಳ' ಎಂಬ ಆಭಾಸಕಾರಿಯಾದ ಪದಪ್ರಯೋಗದಿಂದಾಗಿ ದಾರಿತಪ್ಪಿಸಬಹುದಾದ ಕಥೆ (ಬೂತಯ್ಯನಮಗ ಅಯ್ಯ) ಇಲ್ಲಿ ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರನ್ ಅವರ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿವೆ. ಡಾ.ಸಿ.ಎಸ್. ವಾಸುದೇವನ್ ಇದನ್ನು 'ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸೂಕ್ತ ಪುರಾವೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ತರ್ಕ ಬದ್ಧವಾಗಿ ವಿಷಯ ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ' ಎಂದು ವಿಮರ್ಶಿಸಿರುವ ಲೇಖನ.

21. ಆನಂದರ ಬದುಕು ಬರಹ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

ಇದು ಡಾ. ವಿಜಯಾಹರನ್ ಅವರ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ನಿಬಂಧ. ಇದನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿರುವ ಡಾ.ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು ಅವರು 1. ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿವೆ 2) ಒಂದೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯವೂ ಒಂದೊಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಕೃತಿಯ ಬೆರಗಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. 3) ಆನಂದದ ಬಗೆಗೆ ಇದೇ ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಯನವಾದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ತ ನಿರ್ಣಯಗಳೂ ವಿಜಯಾಹರನ್ ಅವರ ಚಿಂತನೆಯ ಫಲಗಳಾಗಿವೆ 4) ಅವರರ ನಿರಾಡಂಬರವೂ ಸೃಜನಶೀಲವೂ ಖಚಿತವೂ ಸುಬೋಧಕವೂ ಆದ ಶೈಲಿ 5) ಹೇಳಬೇಕಾದ ವಿಷಯ, ರೀತಿ, ಪ್ರಮಾಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ

ಅವರಿಗೆ ಔಚಿತ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಇದೆ ಎಂಬ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

22) ದಕ್ಷಿಣದ ಸಿರಿನಾಡು

1100ಪುಟಗಳ ಬೃಹತ್ ಕೃತಿ; ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರವಾಸಕಥನ; 15 ವರ್ಷಗಳ ಎಡೆಬಿಡದ ಸುತ್ತಾಟದ ಫಲ; ಒಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನಾಂಗಗಳ ಸಮಗ್ರ ಬದುಕನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಕೃತಿ. ಈ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಖ್ಯಾತ ವಿಧ್ವಾಂಸ ಡಾ.ಕೆ ಅನಂತರಾಮು ಅವರು. ಖ್ಯಾತ ಪತ್ರಕರ್ತ ಸಂತೋಷಕುಮಾರ ಗುಲ್ವಾಡಿ 1) ಇದೊಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರ ಗ್ರಂಥ 2) 20ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಹಂತದ ಬದುಕಿನ ದಾಖಲೆ 3) ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯನ ಬಗೆಗಿನ ತಲಸ್ಪರ್ಶಿ ಮಾಹಿತಿಯ ಭಂಡಾರ 4) ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ (ಯಾವ ಲಾಭದ ಆಸೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ) ಮಾಡಿದ ಅನನ್ಯ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಕೆಲಸ 5) ಎಡೆಬಿಡದ ಛಲ 6) ಮುಚ್ಚದ ಕುತೂಹಲದ ಕಣ್ಣು 7) 'ಅಸಾಧಾರಣ', 'ಶ್ರಮಪೂರ್ಣ' 'ಹುಚ್ಚು' ಸಾಹಸ ಎಂಬುದನ್ನೆಲ್ಲ ಗುರುತಿಸಿ ಸಂಭ್ರಮಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಟ್ರೆಡಲ್ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಗಾತ್ರದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅಚ್ಚು ಮಾಡಿಸಿದ ತಾಳ್ಮೆಗೆ ಬೆರಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. 'ಅಗಸ್ಯ ಋಷಿ ಆಪೋಷಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬದುಕನ್ನು ವಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ, ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಶೈಲಿಯೇ ಕುತೂಹಲಕಾರಿ; ವಸ್ತುವಿಷಯಗಳು ಒಂದು ಒಂದರ ಹಿಂದೆ ಲೀಲಾ ಜಾಲವಾಗಿ ನಾಗಲೋಟದಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿವೆ' ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

23. ದಕ್ಷಿಣದ ಸಿರಿನಾಡು

ವಿದೇಶಯಾನದ ಮಾಯಾಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಬದಲು ಇದು ಸ್ವದೇಶೀ ಪ್ರವಾಸಕಥನ; ಅವಸರದ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲ; ನಡಿಗೆ, ಬೈಸಿಕಲ್ಲು, ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ತಳಮಟ್ಟದ ಅನುಭವ ಪಡೆದು 15 ವರ್ಷ ಮಾಡಿದ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲ, ಗುಣ ಗಾತ್ರಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಬೃಹತ್ತಾದ ಕೃತಿ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂಲೆಮೂಲೆಯಲ್ಲೂ ಸುತ್ತಿ ಅದ್ಭುತಲೋಕವನ್ನೇ ಬಗೆದು ತೆಗೆದ ಸಾಹಸ; ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶನದ ಜತೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಆಕರ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಸಂತೋಧನೆ; ಹಾಗೆಂದೇ ಅಥೆಂಟಿಕ್ ಆದ ಮಾಹಿತಿಭಂಡಾರ. ಜಿಲ್ಲೆಯವರೇ ಆದ ಜನ ಕೇಳಿದ್ದರೂ ನೋಡಿದ್ದರೂ ತಿಳಿದಿರದ ವಿವರ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭೂತವಿದೆ, ವರ್ತಮಾನವಿದೆ; ಆಧುನಿಕತೆಯ ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರೂಪಪರಿವರ್ತನೆ ಆಗಹೊರಟ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆದಿದೆ. ಹಲವು ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೆ ಮೂಲವಾದ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಮಗ್ರ ಜೀವನಚಿತ್ರದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಡಾ. ಕೆ ಅನಂತರಾಮು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಖ್ಯಾತವಿಧ್ವಾಂಸ ಕು.ಶಿ.

ಹರಿದಾಸಭಟ್ಟರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ 'ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ್ದು ಏನಿದೆ?' ಇಲ್ಲಿನ ನಿರಾಡಂಬರ ಕನ್ನಡಶೈಲಿ ಅವರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚು; ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತು ಮಾಹಿತಿಯ ಸಾಗರವನ್ನೇ ಕಾಣಬಹುದಾದ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಿದ ಲೇಖಕರ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಗೌರವ; ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವಕೃತಿ ಎಂಬುದೇ ಅವರ ನಿರ್ಣಯ; ಜೊತೆಗೆ ಅನಂತರಾಮು ಅವರ ಶ್ರಮ, ಖರ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲೆಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ತಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ಈ ಬೃಹತ್ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದ ಪರಿಶ್ರಮ, ತಾವೇ ಪ್ರಕಾಶಕರಾಗಿ ನಿಂತ ಛಲ-ಈ ಎಲ್ಲದರ ಬಗೆಗೆ ನಿಬ್ಬೆರಗು.

24. ಭಾರತದರ್ಶನ

ಇದೊಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯ ಹೆಸರು; 1957ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು, ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತ ಭಾಗವತಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲೆಂದೇ ನಿಂತದ್ದು. 35000 ಪುಟಗಳ 52 ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಅದು ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ಪತ್ರಿಕೆ ಜನರ ನಾಡಿಮಿಡಿತವನ್ನು ಅರಿತಿತು, ಜನ ಸ್ಪಂದಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಖ್ಯಾತ 'ತರಂಗ' ವಾರಪತ್ರಿಕೆ 'ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನದಲ್ಲೇ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ದಾಖಲೆ' ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಗೋರಖ್‌ಪುರದ ಗೀತಾಪ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು 'ಕಲ್ಯಾಣ' ಪತ್ರಿಕೆಯವರು ಮಾಡಿದ ಮಹಾಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇದು ಸಂವಾದಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇಂಥ ಕೆಲಸದ ಹಿಂದೆ ವ್ಯಾಪಾರೀಭಾವ ಇದ್ದರೆ ಸೋಲುತ್ತದೆ; 'ಭಾರತ ದರ್ಶನ' ಇದನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿತು, ಸೇವೆ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಗವೇ ಅದರ ದಾರಿ, 40 ಸ್ವಯಂಸೇವಕರ ಪಡೆಯೇ ಅದರ ವಿತರಣಶಕ್ತಿ. ಇಷ್ಟು ಮಾಡಲು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ 25 ವರ್ಷ ಹಿಡಿಯಿತು. ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಪ್ರತಿಸಂಪುಟವೂ 5-6 ಮುದ್ರಣ ಕಂಡಿತೆಂದರೆ ಅದು ನಾಡಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನೂ ಅದಕ್ಕಿದ್ದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವ ಘಟನೆ. ಇದನ್ನು ನಡೆಸಿದವರು ವಿದ್ವಾನ್ ಕೇಶವ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಕೌಶಿಕರು; ಅವರ ಹಿಂದೆ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದವರು ಶ್ರೀ ರಂಗಪ್ಪಿಯ ಮಹಾದೇಶಿಕ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇದನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕೀಯದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಡುವ ದೊಡ್ಡ ಗುಣವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು ಖ್ಯಾತ ಪತ್ರಕರ್ತ ಸಂತೋಷ ಕುಮಾರ ಗುಲ್ವಾಡಿಯವರು.

25. ಭಾರತಸೂಕ್ತಿ ಕಾವ್ಯ

ಐದು ಗದ್ಯಕೃತಿಗಳಾದಮೇಲೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು ಅವರು ಎರಡು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು; ಭಾರತಸೂಕ್ತಿಕಾವ್ಯ ಇತ್ತೀಚಿನದು, ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಿಂಚಿನಂಥ ಉಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕಾವ್ಯದ ರೂಪು ಹೊದಿಸಿದುದು. ಛಂದಃಪ್ರಯೋಗ ವಿಸ್ತಾರ, ಮೂಲವಸ್ತುವಿಗೆ ಭಾವಲಹರಿಯ

ಹೊಸಬೆರಗು ಕೊಡುವ ಧಾಟಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಉಪನಿಷತ್ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಇಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಕೈಬಿಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ಲೋಕ-ಕನ್ನಡಗದ್ಯ-ಭಾವಾರ್ಥ ಇದು ಈ ಕೃತಿಯ ನಿರೂಪಣಕ್ರಮ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾಲ್ಕೈದು ಸಾವಿರ ಸೂಕ್ತಿಗಳ ಪೈಕಿ ತಮಗೆ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸಿದ 300 ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರದು ಬುದ್ಧಿಭಾವಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಜಾಗಕಲ್ಪಿಸಿದ ರಚನೆ; ಗುರಿ, ಲೋಕದ ಸಮಸ್ತರೂ ಸುಖವಾಗಿರಲಿ ಎಂಬುದು; ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಕ್ರಾಂತಿಯ ನೆಲೆ; ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಾನವೀಯ ಸ್ವರ್ಶ ನೀಡುವತ್ತ ಒಲವು. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲೇ ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಬರುವ 'ಯಕ್ಷಪ್ರಶ್ನೆ' ಮತ್ತು ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ 'ಭಾರತನಾರಿ' ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ಬೆಂಗಳೂರು ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು ಅವರು ಮಹಾಕಾವ್ಯರಚನೆಗೆ ಶಕ್ತರು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಣತಾರ್ಥಿಹರನ್

26. ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಕೃತಿಗಳು

ಅನೇಕ ಲೇಖಕರು ಸಾಹಿತ್ಯಚರಿತ್ರೆಯ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರದೇ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ವಸ್ತು, ರೀತಿ, ಶೈಲಿ, ಮನೋಧರ್ಮ, ನಿಂತನೆಲೆ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಕನ್ನಡದ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳ ಆವಲೋಕನವೂ ಆ ಬೇಕು. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಸಮಗ್ರಕೃತಿಗಳ ಪರಿಚಯ ಲೇಖಕನಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳಲಾಯಿತು. ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಕೊಟ್ಟರು. ಅದನ್ನು ಮೂರನೆಯವರು ಬರೆದಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಅದರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಪ್ರಶಂಸೆಯ ಸೋಂಕು ಕಾಣದಿರಲೆಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯೇ ಕಾರಣವಿರಬಹುದು. ಲೇಖಕನು ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಪರಿಸರದ ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ತಾವು ಲೇಖಕರಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಬಗೆಯ ನೋಟ; ಪ್ರತಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಇದ್ದ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಅದರ ವಸ್ತು, ನಿರ್ವಹಣೆಯ ರೀತಿ-ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ಲೇಖನವಿದೆ. ಅದನ್ನು 'ಸಣ್ಣಕತೆ ಮತ್ತು ಲಘುಬರಹಗಳು', 'ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶಾಲೇಖನಗಳು', 'ನಾಟಕಗಳು', 'ಭಾಷಾಂತರಗಳು', 'ಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕಗಳು', ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಹಾಗೂ ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳು' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಯಾವ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳೇ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಕೊನೆಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯು ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೊನೆಗಾಲದವರೆಗೂ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ, ಹೊಸಗನ್ನಡ; ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಫ್ರೆಂಚ್, ರಷ್ಯನ್ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಅವರ

ಸಾಹಿತ್ಯವಿಹಾರದ ನೆಲಗಳು ಎಂಬುದೂ ಅವರ ಲೇಖನದ ವಿವರಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅಂದಿನ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತ ಬಂದ ಕಿರು ಲೇಖನಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಸಾಹಿತ್ಯಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಸಂಘ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಸಂಘಗಳ ಅಗತ್ಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ, 'ಶೈವದ ರಹಸ್ಯ'ದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಆಯಾ ಹೊತ್ತಿನ ಆಹ್ವಾನಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ಭಾಷಾಂತರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೃತಿರಚನೆಗಳು ಅವರ ಅಭಿರುಚಿಯ ಪಕ್ಷಹಂತದಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ; ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ವರ್ಷದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅದು ವೇಗವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಕೃತಿಗಳ ಸಾಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಅವರು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಗಾಗಿ ಕಾದು ನಿಲ್ಲಬೇಕಾದಷ್ಟು ವೇಗದಲ್ಲಿ ಬರೆದರು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಎಂ.ಎ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಪ್ರೊ.ಕೆ.ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ 'ಕಾದಂಬರಿ'ಯನ್ನು ಕುರಿತ ನಿಬಂಧವು ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರದೇ ಹೋಗಿರುವುದು ಒಂದು ಕೊರತೆಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಇರುವ ಅವರ ಮುವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೃತಿಗಳ ಪೈಕಿ ಅಪ್ರಕಟಿತವಾಗಿ ಉಳಿದುವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

27. Essence Of the Upanisads

ತಿಳಿಯಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯ ಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧ, ತತ್ತ್ವಾನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಸ್ಥಾನ, ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವ ರೀತಿ, ಕಲಿಕೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು, ಧ್ಯಾನ, ಆತ್ಮ, ಬ್ರಹ್ಮದ ವಿಚಾರವಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಷ್ಟಿನಿಯಮಗಳು, ವಿದ್ಯೆ-ಅವಿದ್ಯೆ, ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯಗಳು, ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಾಂತ, ಪುನರ್ಜನ್ಮ, ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ವಿಷಯಗಳಿವೆ. ಮಾನವನ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಉನ್ನತಿಗೆ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕ ಎಂಬ ಮಾತು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಮರ್ಶಿಸಿರುವ ಡಾ. ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಅವರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸಿದೆ.

28. ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣ

ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅದನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲೂ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಹಳಗನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯದ, ಹೊಸ ಸರಳಗನ್ನಡದ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಯೋಜನೆ

ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹಳಗನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವವರು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ, ಹಳಗನ್ನಡ ಪಂಡಿತರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಹಳಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡ ಅಪರೂಪದ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರೂ ಒಬ್ಬರು. ಅವರು ಸರಳವಾಗಿ, ಆದರೆ ಮೂಲಕೃತಿಯ ಅರ್ಥಗಾಂಭೀರ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕುಂದುಂಟಾಗದಂತೆ ಕುಮಾರವಾಲ್ಮೀಕಿ ವಿರಚಿತ ತೊರವೆರಾಮಾಯಣದ ಗದ್ಯಾನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಪ್ರೊ. ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಪ್ಪನವರು ಇದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿನ, ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಹಳಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳೂ ವಿಷಯಗಳೂ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಹಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು ಎಂಬ ರಂ.ಶ್ರೀ ಮುಗಳ ಅವರ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿದೆ.

29. ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ

ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿನ ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬಿ. ಸುಧಾಕರ ಅವರು ವಿಮರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಲೇಖಕರು ಎಳೆಎಳೆಯಾಗಿ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ; 'ಕೊನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ ಭಗವಂತರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿರುವುದು ಈ ಕೃತಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ' ಎಂಬ ನಿಲುವಿಗೆ ತಲೆಪಿದ್ದಾರೆ.

30. ನೂರಕ್ಕೆ ಹತ್ತೇ ಹೆಜ್ಜೆ

ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಅವರಿಗೆ 90 ವರ್ಷ ತುಂಬಿದಾಗ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಅವರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಲು ನಡೆಸಿದ ಸಮಾರಂಭದ ಭಾಗವಾಗಿ ಬಂದ ಕಿರುಹೊತ್ತಗೆ ಇದು. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕೃಷಿಯ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪರಿಚಯ ಇದರಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಕಿರುಹೊತ್ತಗೆಯ ಬಗೆಗೆ ಮಾಡಿರುವ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಪೂರ್ಣಾಶಾಹರನ್ ಅವರು ಅಭಿನಂದನ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಲ್ಲಾ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸರಳತೆ, ಹೃದ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

31. ಸಿರಿಭೂವಲಯ ಮತ್ತು ಅನಂತ

ಕೆ. ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರು ಕನ್ನಡ ಶೀಘ್ರಲಿಪಿಗೆ ಆಧಾರ ಹಾಕಿದವರು, ಕನ್ನಡ ಟೈಪ್‌ಸೆಟ್‌ಗೆ ಕೀ ಬೋರ್ಡ್ ಕಂಡುಹಿಡಿದವರು, ಜತೆಗೆ ಇಡೀ ಜೀವನವನ್ನು 'ಸರ್ವಭಾಷಾಮಯೀ ಸಿರಿಭೂವಲಯ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ

ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟವರು. ಅವರು ಶ್ರೀ ಎ.ವಿ. ಗುಂಡೂರಾವ್ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನೀಡಿದ ಉಪನ್ಯಾಸದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಈ ಲೇಖನ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಅಂಕಲಿಪಿಯು ವಿಶ್ವಲಿಪಿಯಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ; ಇದರಲ್ಲಿರುವ 12000 ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೂಡಿದೆ; ಅಕ್ಷರವನ್ನೋದುವ ವಿವಿಧಗತಿಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳ ವಿವಿಧ ಗ್ರಂಥಗಳು ಆಕಾರ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಎ.ವಿ. ಗುಂಡೂರಾವ್ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಳವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರಂಥ ಮೇಧಾವಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಸರ್ಕಾರ ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿತಲ್ಲಾ ಎಂದು ವಿಷಾಸಿದ್ದಾರೆ; ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಾಗಿದ್ದರೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ನೆರವು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಹಲುಬಿದ್ದಾರೆ. ಏನು ಮಾಡುವುದು, ಅದಕ್ಕೇ ಅಮೇರಿಕ ಹಾಗಿದೆ, ಭಾರತ ಹೀಗಿದೆ!

32. ಅನಂತ

‘ಕೆ. ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಶೀಘ್ರಲಿಪಿ ಮತ್ತು ಬೆರಳಚ್ಚುಯಂತ್ರದ ಇತಿಹಾಸ’ ಎಂಬುದು ತಲೆಬರಹದ ವಿಸ್ತೃತ ಸಾಲು. ಪುಸ್ತಕದ ವಸ್ತುವಿನ ಬಗೆಗೆ ಅದೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ‘ಇದು ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬರ ಜೀವನದ ಆಗುಹೋಗುಗಳ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲ; ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಗತಿಯ ಗತಿಯನ್ನೇ ನಿರೂಪಿಸುವ ಅಪರೂಪದ ಕೃತಿ’ ಎಂಬುದು ಪ್ರಕಾಶಕರು ಸೇರಿಸಿರುವ ಮಾತು. ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಆಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಸೂಚಿಸುವ ವಿಷಾದದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪಾಠಳಿ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಬಗೆಗೆ ಕುತೂಹಲ ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಸುಧಾರ್ಥಿ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಪ್ರೇರಣೆಯೇ ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನಂಥ ಕನ್ನಡಪರವಾದ ಸಂಸ್ಥೆ ಹೊರತಂದ ‘ಚಿನ್ನದ ಬೆಳಸು’ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎರಡು ದುಷ್ಟ ಲೇಖನಗಳಿಂದ ಬಂದುದು.

ಈ ಪ್ರಚೋದನೆಯಿಂದಲೇ ಸುಧಾರ್ಥಿಯವರು ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರನ್ನು ಕಂಡರು, ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರು. ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡರು, ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಕೆರಳಿದರು, ಸಾಧಾರ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದರು. ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರನ್ನು ಸರ್ಕಾರವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ತುಳಿಯಲಾಯಿತು; ಸುಧಾರ್ಥಿ ಅವರ ಕೃತಿಯ ಪ್ರಕಟಣೆಗೂ ಅಷ್ಟೇ ಅಡ್ಡಿಗಳಿದ್ದುವು; ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರಂತೆಯೇ ನಿಃಸ್ವಾರ್ಥ, ತ್ಯಾಗ, ಪರೋಪಕಾರಬುದ್ಧಿ, ಸತ್ಯ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಸುಧಾರ್ಥಿಯವರೂ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಕಟಣೆ ಮೂಡಿದರು, ಗೆದ್ದರು. ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರ ಮೆಧಾಶಕ್ತಿ, ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿ, ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಗೆ ಖ್ಯಾತ ನ್ಯಾಯವಾದಿ ನಿಟ್ಟೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರೂ

ತಲೆಬಾಗಿದರೂ ಆದರೇನು? ಈಗಲಾದರೂ ಅನಂತ ಸುಬ್ಬರಾಯರನ್ನು ದೇಶ ನೆನೆಯುತ್ತಿದೆಯೇ? ಸುಮ್ಮನೆ ಪ್ರಗತಿಯಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಕೂಗಿದರೆ ಅದು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ಗುಣವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಗುಣವಿದ್ದರೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಆಗ್ರಹ ಅದು.

33. ಮೀನಿನ ಹೆಜ್ಜೆ

ಮೈ.ಶ್ರೀ. ನಟರಾಜರ ನಾಟಕ; ಅವರೊಬ್ಬ ನಾಟಕ ರಚನಕಾರ, ನಟ, ನಿರ್ದೇಶಕ, ಕವಿ; ಭಾರತ ಮತ್ತು ಅಮೆರಿಕದ ಸಮಾಜದ ಒಳ ಹೊರಗನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಡವರು. “ಈ ನಾಟಕದ ಪಾತ್ರಗಳ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಅಂತರಂಗ ಶೋಧನೆ, ಆತ್ಮನಿವೇದನೆ, ಸಂವಹನ, ಪರಸ್ಪರ ಸಾಂತ್ವನ-ಬೋಧನೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿದೆ” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಈ ನಾಟಕದ ವಿಮರ್ಶಕ ಶಿಕಾರಿಪುರ ಹರಿಹರೇಶ್ವರ. “ಕವಲೊಡೆದ ದಾರಿಗಳ ಕತ್ತಲಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ತಾವು ತಾವು ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ಜಾಡುಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಎತ್ತ ಎತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಪಾತ್ರಗಳು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು” ಇಲ್ಲಿನ ವಸ್ತು.

34. ಮಾಯಾವಿ ಸರೋವರ

ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಖ್ಯಾತ ನಾಟಕಕಾರ ಶಂಕರ್ ಶೇಷ್ ಅವರ ‘ಅರೆ, ಮಾಯಾವಿ ಸರೋವರ’ ನಾಟಕದ ಕನ್ನಡಾನುವಾದವನ್ನು ‘ಮಾಯಾವಿ ಸರೋವರ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮಾಡಿರುವವರು ಮೈ. ಶ್ರೀ ನಟರಾಜ್. ಮಹಾಭಾರತದಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದ ನಾಟಕ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜದ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾಯಾವಿ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಹೊಸಚಿಂತನೆಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೆಬ್ಬಿಸುವ ತಂತ್ರ ಇಲ್ಲಿನದು. “ಶಂಕರ್ ಶೇಷ್ ಭೂತವರ್ತಮಾನಗಳನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿಸಿ ಅವೆರಡರ ನಡುವಿನ ಸಾಮ್ಯ ಮತ್ತು ಘರ್ಷಣೆಗಳನ್ನು ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುರುಷಕೇಂದ್ರಿತ ಸಮಾಜದ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನೂ, ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನೂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮೇಲಾಗಿರುವ ದೌರ್ಜನ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ದನಿ ಎತ್ತುತ್ತಾರೆ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಂಗಕರ್ಮಿ ಅಭಿನೇತ್ರಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್. ಕಿರುತೆರೆಯ ಖ್ಯಾತಿಯ ಟಿ.ಎನ್. ಸೀತಾರಾಮ್ ಹೇಳುವಂತೆ, “ಅನುವಾದ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ನಾವು ನಂಬಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜೀವಂತಿಕೆ ಮೂಲನಾಟಕದಲ್ಲೂ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. (ನಟರಾಜರು) ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಆಡುಮಾತಿನ ಕನ್ನಡ, ಅದರೊಳಗಿನ ಚುರುಕು ಲಯ, ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು

ಉಪಯೋಗಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಅದರೊಳಗೆ ಅಡಗಿರುವ ವಿಟ್ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಟರಾಜ್ ಎಂತಹ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ನಾಟಕಕಾರ ಎಂದು ತೋರುತ್ತವೆ” ಈ ನಾಟಕದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದ ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಶಿಕಾರಿಪುರ ಹರಿಹರೇಶ್ವರ ಅವರು ಮೂಲನಾಟಕಕಾರ ಶಂಕರ್ ಶೇಷ್ ಮತ್ತು ಅನುವಾದಕ ಮೈಸೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನಟರಾಜ್ ಅವರ ಪರಿಚಯವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಹೆಮ್ಮೆ ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಕದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕವೊಂದನ್ನು ಮೊದಲು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದವರು ಮೈ.ಶ್ರೀ ನಟರಾಜ್ ಎಂಬುದು ಆ ಹೆಮ್ಮೆಗೂ ಒಂದು ಗರಿಯಾಗಿದೆ.

35. ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಕಾಲದ ಮೈಸೂರು

ರಾಜನೊಬ್ಬನು ದುರ್ಬಲನಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ ಅವನ ಸೇವಕನೊಬ್ಬ ರಾಜ್ಯದ ಘನತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ ಪ್ರಸಂಗ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವುದು ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಮೂಲಕ. ಅವನದು ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆ; ಸ್ವತಃ ಸಾಹಿತಿ, ಸರ್ವಧರ್ಮಾನುರಾಗಿ; ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಕಲೆ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ. ಹೈದರಲಿಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆ ಆಗಿದ್ದುದು ಅವನಿಂದ, ಆದರೆ ಅವನ ದುರದೃಷ್ಟದಿಂದಾಗಿ ಖ್ಯಾತನಾಗುವ ಅವಕಾಶ ತಪ್ಪಿತು. ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸಂಶೋಧಕ ಡಾ. ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತ್ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಬಗೆಗೆ ಕೃತಿಯೊಂದು ಬರಲೇ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಡಾ. ಸುಧಾಮಣಿಯವರು ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ನಾನಾ ಭಾಷೆಯ ಹಾಗೂ ಮೌಖಿಕ ಆಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಬಹುದಾದ ಮೈಸೂರಿನ ಇತಿಹಾಸದ ಒಂದು ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂತೆ ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದಾರೆ. 18 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ ಕರಾಚೂರಿನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಬಗೆಗೆ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಲು ತಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೇರಿಪಿಸಿದ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಬಗೆಗೆ ಡಾ.ಬಿ.ವಿ. ಸುಧಾಮಣಿ ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಬರೆದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

36. ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಕಾಲದ ಮೈಸೂರು

ಈ ಕೃತಿಯು ಬಿಡುಗಡೆಯಾದಾಗ ಮಾಡಿದ ತಮ್ಮ ಭಾಷಣದ ವಿಸ್ತೃತರೂಪವನ್ನೇ ಶಿಕಾರಿಪುರ ಹರಿಹರೇಶ್ವರ ಅವರು ಈ ಲೇಖನದ ಮೂಲಕ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮಹತ್ವದ ಬಗೆಗೆ ಅವರೇ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತು, “ಚಿಕ್ಕ ದೇವರಾಜರ ನಂತರದ ಮತ್ತು ಹೈದರ್ ಆಲಿಯ ಪೂರ್ವದ ಅವಧಿಯ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಇತಿಹಾಸ ಅಷ್ಟು

ಮಹತ್ವ ಪಡೆಯದೆ, ಬಹಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅದು ಇತಿಹಾಸದ ಕತ್ತಲ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತಿತ್ತು. ಒಂದು ವಿಸ್ತೃತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಆ ಅವಧಿಯ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಡಾ. ಸುಧಾಮಣಿಯವರು ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.” ಇಲ್ಲಿ ದಳವಾಯಿ ಎಂದರೆ (ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರ) ಸೇನಾ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ, ಆದರೆ ಕಳೆ ದಳವಾಯಿಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಭುಗಳೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಆ ನಾಡು ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ನಾಡಿಗಿಂತ ಸಂಪದ್ಧರಿತವಾಗಿತ್ತು. ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಅಧಿಕೃತ ಆಧಾರಗಳು ಮತ್ತು ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಈ ನಿಬಂಧವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವಾಗ ಶಿಕಾರಿಪುರ ಹರಿಹರೇಶ್ವರ ಅವರು ಎಂಟೂಪರಿಚ್ಛೇದಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಇತಿಹಾಸ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮತ್ತು ಕಲೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನೂ ವಿವರವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಒಂದು ನಿರಂತರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇ ಹೊರತು ಯಾವುದೂ ಅಂತಿಮವಲ್ಲ ಎಂಬ ಅವರು ಮಾತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೂ ಒಪ್ಪುವಂಥದೇ ಆಗಿದೆ.

37. ಕಾವ್ಯವಲ್ಲರಿ

ಡಾ. ಲೀಲಾ ಕೆ. ಪ್ರಕಾಶ್ ಕನ್ನಡವಲ್ಲದೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೂ ಬರೆದವರು. ಕಾವ್ಯವಲ್ಲರಿ ಅವರ ಕವನ ಸಂಕಲನ. ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ, ಪ್ರವಾಸಾನುಭವ, ನಿತ್ಯಜೀವನದ ಸುಳಿವು ಹೊಳವುಗಳು, ಹೆಣ್ಣಿನ ಅನ್ಯಾನ್ಯ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳು, ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಂಗತಿಗಳು ಅವರ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅವರ ಅಧ್ಯಯನಶೀಲತೆ, ಕವನರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸೋಲು-ಗೆಲವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಶಿಕಾರಿಪುರ ಹರಿಹರೇಶ್ವರ ಅವರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

38. ಅನಿವಾಸಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕತೆಗಳು

ಇದು ಸರಳವಾದ ಏಳು ಕಥೆಗಳ ಸಂಕಲನ. ಡಾ. ಲೀಲಾ ಕೆ. ಪ್ರಕಾಶ್ ಕಥೆಗಳಲ್ಲದೆ ಕಾದಂಬರಿ, ಕವನಸಂಕಲನ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು. ಈ ಸಂಕಲನದ ಮೊದಲಕಥೆ 'ಅನಿವಾಸಿ' ಮೊನಚು, ಹದನ, ಬಿಗುವು, ಮಿತವ್ಯಯಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಅವರ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಥೆ ಎಂದು ಶಿಕಾರಿಪುರ ಹರಿಹರೇಶ್ವರ ಅವರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾಗಿ ಈ ಸಂಕಲನದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ “ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳ ಜನರ ಬದುಕಿನ ಒಳನೋಟವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ.

ಈ ಕಥೆಗಳು ಸಮಸ್ಯೆಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಿಂತ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಜಾಣ್ಮೆ ಮೆರೆದಿವೆ. ನೈತಿಕತೆ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆ-ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸಂಘರ್ಷ, ಭ್ರಮನಿರಸನ, ತಾಳಿದವನು ಬಾಳಿಯಾನು, ಒಳ್ಳೆಯತನಕ್ಕೇ ಕೊನೆಗೆ ಗೆಲುವು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ನಿರಂತರ ಪರಿಭ್ರಮಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳು ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ತಿರುವುಗಳಂತೂ ಮೆರುಗನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಯೇ ಇವೆ” ಎಂಬುದು ಅವರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ.

39. ಬಸವಾನಿ ರಾಮಶರ್ಮರ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಬರಹಗಳು

ತಾರಾ ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರು ಬಸವಾನಿ ರಾಮಶರ್ಮರನ್ನು ನಿಕಟವಾಗಿ ಬಲ್ಲವರು; ಕ್ರಿಯಾಶೀಲೆ. ಹಾಗಾಗಿ ರಾಮಶರ್ಮರ ಕಡತಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡವರು. ಆ ಕಡತಗಳಲ್ಲಿರುವ ಹತ್ತಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಅಪ್ರಕಟಿತ ಲೇಖನಗಳ ಬಗೆಗೆ ವಿಮರ್ಶಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಶರ್ಮರು ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಜಾಗೃತರಾಗಿದ್ದರು, ಹೋರಾಟಗಾರರಾಗಿದ್ದರು, ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದರು, ನಿರ್ಭೀತವಾಗಿ ಬರೆದರು; ರಾಷ್ಟ್ರೋನ್ನತಿಯ ಏಕೈಕ ದೃಷ್ಟಿ ಅವರದಾಗಿತ್ತು. ಧರ್ಮ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ರಾಜಕೀಯ, ಪರಿಸರ, ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿತ್ತು, ಆ ಕುರಿತು ಪ್ರಖರವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿದರು, ಬರೆದರು; ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ದುಡಿದರು. ತಾರಾಪ್ರಸಾದ್ ಈ ಲೇಖನಗಳ ಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ರಾಮಶರ್ಮರ ಜೀವನ, ಸಾಧನೆಗಳ ಬಗೆಗೂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಬರೆದು ಈ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾದ ಸೂಕ್ತ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಶರ್ಮರ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಲೇಖನಗಳು ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

40. ನಿರೀಕ್ಷೆ

ಬಸವಾನಿ ರಾಮಶರ್ಮರು ಬರೆದ ನಾಲ್ಕು ಸಣ್ಣಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯವೇ ಕೇಂದ್ರವಸ್ತು, ಆದರೆ ಶರ್ಮರಿಗೆ ಅದು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಪ್ರಣಯವು ಧರ್ಮದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಮೀರಿದಾಗ ಏನೆಲ್ಲಾ ವಿಕಾರಗಳು ಕೌಟುಂಬಿಕವಾಗಿಯೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿಯೂ ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ. ಸೃಜನಶೀಲತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಲ್ಲ; ನೀತಿ ಅವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯ. ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರನ್ 'ಈ ಕಥೆಗಳು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸಾರ್ಥಕ ಪಡೆದಿವೆ' ಎಂದಿರುವುದು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ.

41. ಭಕ್ತರ ಕಥಾಕೋಶ

ವೆಲ್ಲಾಬ್ರೂಶ್ರೀ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು 40 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ 165 ನೀತಿಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟರು. ಅವೆಲ್ಲವೂ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತ

ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಂಥವು. ಪ್ರಧಾನ ಆಶಯವೇ ಭಕ್ತಿ, ಧ್ಯಾನ, ಪೂಜೆ. ಸತ್‌ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಮೂಡಬೇಕು, ಆ ಮೂಲಕ ಆದರ್ಶರಾಜ್ಯದ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ಗುರಿ. ಭಕ್ತನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಕ್ಷಮೆ, ಲಜ್ಜೆ, ವಿನಯ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಶಾಂತಿ, ಸಮತೆ, ಅಪರಿಗ್ರಹ, ನಮತೆ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದೇ ಈ ಗುರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಮಾರ್ಗ. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಉಕ್ತಿಗಳು, ವಿವರಣೆಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದಂಥವು. ಮೊದಲು ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಆ ಮೂಲಕ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ಮೋಡಿ ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿದ್ದ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅವರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರೀ, ಎಲ್.ಎಂ.ಎಲ್. ಶಾಸ್ತ್ರೀ ವಾಢಧವಶಾಸ್ತ್ರೀ, ವೆಂಕಟರಮಣಶಾಸ್ತ್ರೀ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತುತ್ಯವಾದ ಕೆಲಸ.

42. ಪಂಪಭಾರತ ಕಥಾಕೋಶ

ಕನ್ನಡದ ಆದಿಕವಿ ಎಂದು ಖ್ಯಾತನಾದ ಪಂಪಮಹಾಕವಿಯ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ'ದ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಗದ್ಯ ರೂಪ. ಇದನ್ನು ಆರ್. ಎಲ್. ಅನಂತರಾಮಯ್ಯನವರು 'ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ, ಸದ್ಗುಣದ್ದಲವಿಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಓದಲೇ ಬೇಕಾದ ಕಾವ್ಯವಾದರೂ ಹಳಗನ್ನಡವು ಇಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಮಹಾಕೃತಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಆಯಾಯಾ ಕಾಲದ ಓದುಗರಿಗೆ ಮೂಲದ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು" ಎಂಬ ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಅನಂತರಾಮಯ್ಯನವರು ಲಲಿತವಾದ ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು 'ಆತ್ಮೀಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ' ಎಂದು ಕರೆದು ಡಾ. ಪ್ರಭುಶಂಕರ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಬರೆದ ವಿಮರ್ಶೆಯು ಅನಂತರಾಮಯ್ಯನವರ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರಭುಶಂಕರ ಅವರದೇ ಮಾತು.

43. ಮುದ್ದು ಕನ್ನಡ

1965 ರಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಸಿದ್ಧ; ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು 20 ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಯತ್ನ; ಕೊನೆಗೂ ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ 1986ರಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ; ಅದನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತೆರಡು ವರ್ಷ ಹೋರಾಟ; ಪುಸ್ತಕ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು 1988ರಲ್ಲಿ. ಅದು ಯಾವ ಪುಸ್ತಕ? ಕನ್ನಡಲಿಪಿಯನ್ನು ಕಲಿಸುವ

ಪುಸ್ತಕ! “ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಈ ಸಣ್ಣತನ! ತಾನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಪಂಪಬಾರತದಿಂದ ಆಯ್ದು ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಮಾಲೆ ಅವರ ರುಚಿರುದ್ಧಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇತರರನ್ನೂ ಮಾಡಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ನೀತಿ!” ಎಂದು ವಿಷಾದಪಡುತ್ತಾರೆ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಲೇಖಕಿ ಆರ್.ಎಲ್. ಅನಂತರಾಮಯ್ಯ. ಆ ಮಾತಿನ ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲದ ಎಂಥ ಹೊಲಸು ಕಥೆ ಇದೆಯೋ? ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬದಲಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳುವವರೆ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಇಲಾಖೆಗಳು! ಯಾವುದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡದೆ ಅಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡಿ ಅನಗತ್ಯ ರಾಡಿ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಯಾವುದೋ ಅಸಂಬಂಧ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಮಾತಾಡಿ ಅಲ್ಪರಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವ ಜನ ಯಾವಾಗ ನೆಟ್ಟಗಾಗುತ್ತಾರೋ ಲಲಿತಾಸ್ತ್ರೋತ್ರದ ಅರ್ಥವೂ ತಿಳಿದರೆ ಭಾವ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಪ್ರೇಮ ಸುಲಭವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ; ಶ್ರೀಮಾತೆಯ ಕೃಪೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಮನಗಂಡು ದೇವೀ ಉಪಾಸಕರಾದ ಪಿ. ಗಣಪತಿ ಅವರು ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ‘ಅವರ ಭಾಷೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ, ಮೂಲದ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಎಂಬುದು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.

47. ನಿತ್ಯ ದೈವ ಚಿಂತನ

ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ವೇದಾಂತವೇ ಯೋಗ. ಕ್ರಿಯಾ ಅಥವಾ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗ 2. ಸ್ವನಿಗ್ರಹಮಾರ್ಗ ಅಥವಾ ರಾಜಮಾರ್ಗ 3. ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗ 4. ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗ ಡೈಲಿ ಡಿವೈನ್ ಡೈಜೆಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಾರ್ಗಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. 365 ದಿನಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ಚಿಂತನ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಕಾಲ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದವರು ಸ್ವಾಮಿ ಚಿದ್ಧವಾನಂದರು. ಅವರು ಬರೆದ ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಡೈಲಿ ಡಿವೈನ್ ಡೈಜೆಸ್ಟ್ ಒಂದು. ಪಿ. ಗಣಪತಿ ಅದನ್ನು ‘ನಿತ್ಯ ದೈವ ಚಿಂತನ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ.

48. A study of the Important Brahmanas

ಕರ್ಮಕಾಂಡವೆಂದು ಜರೆಯಲಾಗಿದ್ದ ಜ್ಞಾನಭಾಗವು ಕಳಾಹೀನವೆ, ನಿರುಪಯುಕ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಲೆಂದೇ ಹೊರಟ ನಿಬಂಧ. ಆರ್.ಎಸ್. ಶಿವಗಣೇಶಮೂರ್ತಿಯವರು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಮಗಿದ್ದ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಶ್ರಮಪೂರ್ಣ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಮೀರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಉಳಿದವನ್ನೂ ಪೂರಕಾಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ

ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಯಜ್ಞ, ದೇವತೆಗಳು, ಇತರ ಜ್ಞಾನ ಎಂಬ ಪರಿಚ್ಛೇದಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಮಾಡಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಳಲ್ಲಿ ಇತರ ಅನೇಕ ಜ್ಞಾನ ಶಾಖೆಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಇರುವುದನ್ನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವನ್ನೂ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಮಾಜ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರ, ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ, ಔಷಧಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಜ್ಞಾನಶಾಖೆಗಳ ಮೊತ್ತವೇ ಇರುವ ಒಂದು ಜ್ಞಾನಶಾಖೆಯನ್ನು ಕೇವಲ 'ಯಜ್ಞ' ಎಂಬ ತಮಗಿಷ್ಟವಿಲ್ಲದ ಒಂದನ್ನು ಮುಂದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಅಂಧತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಕೊಂಡ ಪುಸ್ತಕದ್ವೇಷದ ಬಗೆಗೆ ಕನಿಕರ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

49. ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜ ವಿಜಯ

ರಣದುಲ್ಲಾಖಾನನನ್ನು ಭಂಗಿಸಿ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಮೆರೆದ ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜ ಒಡೆಯರನ್ನು ಕುರಿತ ಕಾವ್ಯ. ಗೋವಿಂದ ವೈದ್ಯನೆಂಬ ಉಭಯಭಾಷಾ ಪಂಡಿತನಾದ ಸ್ಮಾರ್ತಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನಿಂದ ಸಾಂಗತ್ಯದ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದು 'ಶುದ್ಧ ಲಲಿತ ಹೊಸಗನ್ನಡ'. 26 ಸಂಧಿಗಳ ಈ ಕಾವ್ಯವು ವೀರರಸ ಪ್ರಧಾನವಾದುದು ಸಹಜ; ಯುದ್ಧಗಳು ಮತ್ತು ವಿಜಯಗಳ ಕಥೆ ಇದು; ಆದರೆ ಶೃಂಗಾರರಸವೂ ಪ್ರಮೋಟಿ ನಡೆಸಿದೆ. ಅಲಂಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ದ್ರಾಕ್ಷಾಪಾಕ ಎಂದೇ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಲಾಗಿದೆ. ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಅರಸರ ವಂಶಾವಳಿ, ಅವರ ಸಾಹಸಗಳು, ರಣದುಲ್ಲಾಖಾನನನ್ನು ಜಯಿಸಿ ರಾಜ್ಯವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದು, ಅವರು ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿಯೂ ಜನಾನುರಾಗಿಯೂ ಆಳಿದ್ದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆರ್. ಶಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಈ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಪೀಠಿಕೆ ಬರೆದವರು ಟಿ.ಎನ್. ಸುಬ್ಬರಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅವರು.

50. ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯ

ಹದಿನೆಂಟು ಆಶ್ವಾಸಗಳ ಚಂಪೂ ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣದ 5-6 ನೆಯ ಆಶ್ವಾಸವೇ ವಸ್ತು. ಪೌಢಕಾವ್ಯ; ಇದನ್ನು ಬರೆದ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ತನ್ನಕಾಲಕ್ಕೂ ಗೌರವಾನ್ವಿತನಾಗಿದ್ದವನು. ಮೊದಲು ಇದು ನಾಲ್ಕು ತಾಳಪತ್ರಗಳ ಸಹಾಯರಿಂದ ಆರ್.ನರಸಿಂಹಚಾರ್ಯರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಉಪೋದ್ಧಾತದಲ್ಲಿ ರುದ್ರಭಟ್ಟನ ಕಾಲವಿಚಾರವಾಗಿಯೂ, ಅವನ ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣದ ಬಗೆಗೂ, ಸಂಪಾದನವಿಧಾನದ ಬಗೆಗೂ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೆ ದೊರೆತ ಮೂರು ಪತ್ರಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಪುನಃ ಇದನ್ನು ಆರ್. ಶಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು

ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಉಪೋದ್ಘಾತದಲ್ಲಿ ಟಿ.ಎನ್. ಸುಬ್ಬರಾಯಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅವರು ಈ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

51. ಸಂಕೇತಿ: ಅವಲೋಕನ

ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಡಾ. ಸಿ.ಎಸ್. ರಾಮಚಂದ್ರ ಅವರು ಸಂಕೇತಿಭಾಷೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕ. ಅವರೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ “ಸಂಕೇತಿ ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತ ಐದು ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಕಲನವೇ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಿರು ಹೊತ್ತಿಗೆ. ಸಂಕೇತಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಭಾಷೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟಾಂಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಇಲ್ಲಿನದು. ಬಹುಪ್ರಮುಖ ಸೂಕ್ತನಿರರ್ಥನಗಳ ಮೂಲಕ ಖಚಿತ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದೆ” ಈ ಕೃತಿಗೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದ ಖ್ಯಾತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಡಾ.ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು ಅವರು ಇಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಮೆಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ, “ಅವರ ಶ್ರದ್ಧೆ, ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಸಾಹಶೀಲತೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಕೇತಿಭಾಷೆಯು ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆ ಎಂಬುದು ಸಿ.ಎಸ್. ರಾಮಚಂದ್ರ ಅವರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ; ಅದು ಲಕ್ಷಣಯುಕ್ತವಾಗಿ ತಮಿಳಿನ ಉಪಭಾಷೆ ಎಂಬುದು ಡಾ.ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು ಅವರ ಖಚಿತ ತೀರ್ಮಾನ.

52. ಶ್ರೀ ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ

ಎಸ್. ಶೇಷಾದ್ರಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಜತೆಗೆ ಮಾವಿನಕೆರೆ ರಂಗನಾಥನ್ ಅವರನ್ನು ಇತಿಹಾಸವು ಎಷ್ಟು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೆನೆದರೂ ಸಾಲದು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾಡಿರುವ ಕೆಲಸಗಳು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಎನ್. ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಈ ಸೋದರರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ‘ಶ್ರೀ ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ’ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಶೇಷಾದ್ರಿ ಅವರು ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದಿದ್ದರೆ ಸಂಗೀತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವೇ ಕೊಂಡಿಕಳಚಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಶೇಷಾದ್ರಿಯವರು ಸಂಕೇತಿಗಳ ವಲಸೆ, ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಈ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿರುವ ಪಂಗಡಗಳು, ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರ ಗ್ರಾಮ ನಾಟನ

ಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಪೂರ್ವಿಕರು, ಸಂಗೀತದ ಕಲಿಕೆ, ಕೆ.ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯತ್ವ ಅವರಿಬ್ಬರ ಸಂಬಂಧ ಗಾಢವಾದ ರೀತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರು ಮಾಡಿಟ್ಟ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಸಾವಿರಾರು ಪುಟಗಳಿದ್ದುವಂತೆ. ಮೈಸೂರು ಸದಾಶಿವರಾಯರ ಕೃತಿಗಳ ಪರಿಷ್ಕಾರ, 'ವೈಣಿಕ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ', 'ಹರಿದಾಸ ಕೀರ್ತನ ಸುಧಾಸಾಗರದ ಮೂರು ಸಂಪುಟಗಳ, 'ರಾಗಾಲಾಪನ ಪದ್ಧತಿ; ತಾನ ಮತ್ತು ಪಲ್ಲವಿ' ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರ ವಿದ್ವತ್ತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಅವರು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಅನೇಕ ಇನ್ನಿತರ ಕೃತಿಗಳ ಪೈಕಿ 'ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜಕೃತ ಸಂಕೀರ್ತನ ಸುಧಾಲಹರಿ' ಉಲ್ಲೇಖನೀಯವಾದುದು. ಮದ್ರಾಸ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿಯ ಪರಿಣತ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವರು ಅವರು. ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಂಗೀತನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ನಿವೃತ್ತ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಮಾಸಾಶನ ಕೊಡುವಾಗ ಇವರನ್ನು 'ಸಾಮಾನ್ಯ' ಸಂಗೀತಗಾರ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ 250 ರೂ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿತು; ಅವರ ಕಾಲದ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಸಂಗೀತತಜ್ಞನೆಂದು ಕರೆದು 500 ರೂ. ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿತು. ನಮ್ಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅಲ್ಪತೆಯನ್ನು ಊರಿ ಬೆಳೆಸಿ, ಪಾಲಿಸುವವರೆಲ್ಲ ಮಾನವತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಮತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಭಾಷಣ ಬಿಗಿಯುವವರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಒಂದು ದುರಂತ. ಗುಣಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಕೊಡದ ನಾಡು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ದಯನೀಯ. ಇಂಥ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಶೇಷಾದ್ರಿ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ನೈತಿಕಬೆಂಬಲಕ್ಕಿದ್ದರು. ತಿಪ್ಪಣಾರ್ಯನ ಶ್ರೀ ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನಕೃತಿಗೆ ಪೂಜ್ಯ ಡಿವಿಜಿ ಅವರ ಆಣತಿಯಂತೆ ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರು ಸ್ವರ ಟೀಕಾ ತಾತ್ಪರ್ಯಗಳನ್ನೊದಗಿಸಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕೃತಿ 27 ವರ್ಷಗಳು ಕಾಲ ಎಲ್ಲ ಮಹಾಮಾನವರ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನೂ ದಾಟಿ ಎಸ್. ಶೇಷಾದ್ರಿ ಮತ್ತು ಮಾವಿನಕೆರೆ ರಂಗನಾಥನ್ ಅವರ ಮೂಲಕ ಬೆಳಕು ಕಂಡಿತು. ಮಹಾರಾಜ ಜಯಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರರ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವರಲಿಪಿಯನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದ ಪುಸ್ತಕವೇ ಆದರೂ ಅದು ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳಲು ನೂರು ಏರಿಗಳನ್ನು ಹಾದು ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಲೋಪಕ್ಕೆ ಏನೆಂದು ಹೇಳೋಣ! ಋಣಾತ್ಮಕವಾದ ನಾನಾ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಜಡರಾಗಿಯೋ ವಿಘ್ನಕಾರಿಗಳಾಗಿಯೋ ಅಡ್ಡಗಾಲು ಹಾಕುವ ಕೊಳಕು ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಏನೆಂದು ಕರೆಯೋಣ!

53. ಶ್ರೀ ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ

ತಿಪ್ಪಣಾರ್ಯರನ್ ಈ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೃತಿಗೆ ರಾಗ, ಲಕ್ಷಣ, ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ ಅಳವಡಿಕೆ; ಕ್ಲಿಷ್ಟಪದಾರ್ಥ, ತಾತ್ಪರ್ಯ, ವಿಶೇಷಾಂಶಗಳಿಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ, ಛಂದೋವಿವರಣೆ; ಛಂದೋ ದೋಷವಿರುವಲ್ಲಿ

ಸಲಹೆ ಇಷ್ಟನ್ನೂ ಮಾಡಿರುವವರು ಎನ್. ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯನವರು. ಇದನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ಪೂಜ್ಯರಾದ ಡಿವಿಜಿ ಅವರ ಸಲಹೆಯಂತೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಕೃತಿಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಿಪ್ಪಣಾರ್ಯನ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ, ಆತ ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳು, ಮಧ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ನಿಶ್ಚಿತ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದ ತಿಪ್ಪಣಾರ್ಯನು ಮಾರುತಿಯನ್ನೇ ತನ್ನ ಕಥಾನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು, ಮಾರುತಿಯ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಅವನ ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪ, ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆಂಜನೇಯನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಕೆಲವು ದೋಷಗಳು, ಯಕ್ಷಗಾನ ಎಂದರೆ ಏನು ಎಂಬ ವಿಚಾರ, ಈ ಕೃತಿಯ ರಚನಾವಿವರ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಿವರವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದು ಸುಬೋಧರಾಮರಾಯರ ಪಾಠ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿನಯದಿಂದ ನೆನೆದಿದ್ದಾರೆ.

54. ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಾನುವಾದಗಳು

ಡಾ.ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಪಾಂಡಿತ್ಯವುಳ್ಳ ವಿದ್ವಾಂಸರು. ಶಾಸ್ತ್ರಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಗಟ್ಟಿಗರು, ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರತಿಭೆಯೂ ಇರತಕ್ಕವರು. ಸಂಸ್ಕೃತಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನೂ ವೈಭವವನ್ನೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖರು. ಅವರು ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದ ನಾಟಕಗಳ ಯಶಸ್ಸಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಪ್ರೊ. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಅರೋರಾ ಅವರು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತವು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಆಕರವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಪೋಷಿಸಿತು, ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳ ಅನುವಾದಕರಲ್ಲಿ ಡಾ.ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನರು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಕಾಳಿದಾಸ, ಭವಭೂತಿ, ಭಾಸ, ಶೂದ್ರಕ ಮೊದಲಾದ ಮುಖ್ಯ ನಾಟಕಕಾರರನ್ನು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದ ಬಗೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಓದುಗನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅನುವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕೆಲವು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಮುಖಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನುವಾದಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನುರಿತ ಪ್ರೊ. ಅರೋರಾ ಅವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಅನುವಾದಕನೂ ತನ್ನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಅನುವಾದದ ಕಷ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆ ಸವಾಲು ಅದಕ್ಕೆ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಎಂಬ ಅವರ ವಾದವು ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಲೇಖನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಉತ್ತಮ ಅನುವಾದಕರ ಅನುವಾದಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತುಲನೆ ಮಾಡಿ ಅನುವಾದಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿನ ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯ ಎಂಥ ಸವಾಲಿನದು

ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸರಸ, ಗಂಭೀರ, ಸತ್ಯನಿಷ್ಠ ನಿರೂಪಣೆ ಅವರದು.

55. ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿಮಾನಾಟಕ

ಪ್ರೊ. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಅರೋರಾ ಅವರು ಅನೇಕ ಅನುವಾದಕರ ಅನೇಕ ನಾಟಕಗಳ ಪದ್ಯಾನುವಾದ ಗದ್ಯಾನುವಾದವನ್ನು ಪಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಒಂದೊಂದು ಪದದಲ್ಲೂ ಕಾಣಬರುವ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಾಧುರ್ಯವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದರೆ ಎನ್. ಸರಸ್ವತಿ ಅವರು ಪ್ರತಿಮಾನಾಟಕವೊಂದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ; ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಅನುವಾದವನ್ನು ಮೈಸೂರು ಸೀತಾರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಅನುವಾದದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅರೋರಾ ಅವರಂತೆಯೇ ಅನುವಾದ ಹೇಗೆ ಗೆಲ್ಲುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಏಕೆ ಸೋಲುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಭಿಜಾತಸಾಹಿತ್ಯದ ಅನುವಾದಕ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದೆಂದರೆ 1. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಭಂದೋಬದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು, ನ್ಯೂನಾತಿರೇಕವಿರಬಾರದು 2. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಹಜಸರಳವಾದ ಪದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿರಬೇಕು, ಮೂಲದ ಅಲಂಕಾರ ರಸಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿಯೇ ಈ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಕೃತಿ ಎಂಬ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹಳಗನ್ನಡ (6), ಜೀವನಚರಿತ್ರೆ (4) ಅಭಿನಂದನ (2) ಪ್ರವಾಸ (3) ಆತ್ಮಕಥೆ (1) ನಡುಗನ್ನಡ (5), ಅನುವಾದ (ಗೇಯನಾಟಕ. ತೆಲುಗಿನಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ4 ಸಂಸ್ಕೃತನಾಟಕ ಹಳಗನ್ನಡ, ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ (1) ಸಂಗೀತ ಕೃತಿಸಂಚಯ(2) ವಿಮರ್ಶೆ(1) ಸಂಶೋಧನೆ (4) ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನೆ(2) ಇಂಗ್ಲಿಷ್ (2) ನಾಟಕ (2), ಕವನ ಕಥೆ (3) ಪ್ರಬಂಧ ಲೇಖನ (1)ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ (2) ಈ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ವಿಮರ್ಶೆ ಅಥವಾ ಪರಿಚಯ ಲೇಖನಗಳು ಸೇರಿವೆ. ನಾಲ್ವರ ಸಮಗ್ರ ಕೃತಿಗಳ ಅವಲೋಕನವಿದೆ; ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳ ಲೇಖನಗಳು ನಾಟಕಗಳು (6) ಭಾಷಾಂತರಗಳು (5) ಕೃತಿಗಳು (17) ಸೇರಿವೆ. ಒಟ್ಟು ಸುಮಾರು 80 ಕೃತಿಗಳ ಪರಿಚಯ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲನೆಗೊಂಡ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಹಿಂದಿನದು; ತೀರ ಇತ್ತೀಚಿನದು ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷ

ಹಿಂದಿನದು. ಒಂದೆರಡು ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆ, ಕವನ ಸಂಕಲನ, ಕಥಾಪುಸ್ತಕ ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲವೂ ಗಂಭೀರವಾದವು, ಆನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ ಬರೆದ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲವೂ ಆತ್ಮಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಬರೆದವು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿರುವ ಲೇಖನಗಳೂ ಈ ಸಂಗತಿಗೆ ಹೊರತಲ್ಲ. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ಸಮಗ್ರ ಅನುಭವವು ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಕೃಷ್ಟತೆಯ ಬಗೆಗೆ ಅಭಿಮಾನ ತಳೆಯುವಂಥದೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಅನುಬಂಧ-2

ಕೃತಜ್ಞತೆ

‘ಸಂಕೃತಿ’ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ರೋಡೀಕರಣಗೊಂಡ ಲೇಖನ ಸಂಚಯ. ಇದನ್ನು ಸಮುದಾಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ ಚಾರಿಟಬಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದೆ. ಇದು ಯಾವ ಮೂಲದಿಂದಲೂ ಅನುದಾನವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆ; ಸಂಶೋಧನೆ, ಮಾಹಿತಿಯ ಕ್ರೋಡೀಕರಣ, ಪ್ರಕಟಣೆ ಎಂಬ ಮೂರು ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಮಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಸಂಶೋಧನೆ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಆಕರವಾಗಬಹುದಾದ 12 ಸಂಪುಟಗಳು ಈ ವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ಪ್ರಕೃತ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿನ ಲೇಖನಗಳು ಅನೇಕ ಲೇಖಕರ, ಪ್ರಕಾಶಕರ, ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕೃಪೆಯಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿವೆ. ಆ ಎಲ್ಲ ಮಹನೀಯರಿಗೆ ಸಮುದಾಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರವು ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಮುನ್ನುಡಿ : ಟಾ. ಟಿ.ವಿ. ವೆಂಕಟಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರೀ;

1)ವಿಘ್ನರಾಜೀಯ, ಲೇ: ಫಣಿರಾಜ (ವೈ.ಜಿ. ಸುಬ್ಬರಾವ್) ಪ್ರ. ಫಣಿರಾಜ ಪ್ರಕಾಶನ, 85, ತೆಂಗಿನಮರದ ರಸ್ತೆ, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ, ಬೆಂಗಳೂರು- 560003, ಪು. xv+125

ಆ) ‘ವೈ.ಜಿ. ಸುಬ್ಬರಾಯರ ವಿಘ್ನರಾಜೀಯ’, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸನ್ನಿಧಿ (ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ, ಸಂಪುಟ 7) ಡಾ.ಟಿ.ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರೀ, ಸಪ್ತಬುಕ್‌ಹೌಸ್, 1/8

ಡೆಮಿ, ಪು. XII+575=587, ಮೊಮು 2008

2) 'ಸುಮನಾ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಜೀವನ ಗಾಥೆ' ಲೇ. ಡಾ.ಟಿ.ವಿ. ವೆಂಕಟಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸನ್ನಿಧಿ (ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ, ಸಂಪುಟ 7)

3) 'ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪರಿಚಯ', ಡಾ.ಬಿ. ಚನ್ನಕೇಶವ, (ಸಂಕೇತಿ ಸಂಗಮ, ಅಕ್ಟೋಬರ್, 2012)

ಅ) ಹೀಗಿದ್ದರು ಮತ್ತೂರ್ ಜೀ, ಸಂ: ಸುಮನಾ ವಿಶ್ವನಾಥ್, ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಕಾಶನ, 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು. XII+8+240=260

ಆ) ಸಾನ್ನೋಸೆಯ ನೆನಪುಗಳು, ಲೇ. ಮತ್ತು ಪ್ರ. ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್ ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರನ್, 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು: XXIV+476+4=504,2011

4) ಅಂತರ್ದೃಷ್ಟಿ, ಮೂಲ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ INSIDER, ಪಿ.ವಿ. ನರಸಿಂಹರಾವ್ (ಮುನ್ನುಡಿ; ಹಾರನಹಳ್ಳಿ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ, ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು: ಪಿ.ವಿ. ನರಸಿಂಹರಾವ್ ಅಂತರ್ಮುಖಿಯ ಒಳನೋಟ : ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ) ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಪ್ರ: ಲೋಕಶಿಕ್ಷಣ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, ಹುಬ್ಬಿ; 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು: 10+707, 2004)

5) ಡಾ.ಜಿ.ಎನ್. ಉಪಾಧ್ಯ ಅವರ 'ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಭಾಸ್ಕರ ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ', ಲೇ : ಅನಿಲ್ ಕುಮಾರ್ ಕೆ, ಪುಸ್ತಕ ಮಾಹಿತಿ, ಜನವರಿ-ಮಾರ್ಚ್, 2005

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಭಾಸ್ಕರ ಮತ್ತೂರು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಪ್ರ: ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಳಗ, ನವ ಮುಂಬಯಿ, 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು. VIII+52, 2004

6) ಅ) 'ಮುನ್ನುಡಿ', ಡಾ. ಟಿ.ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿ;

ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮ ಜನನ ಮೂಲ; ಲೇ: ಆರ್.ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯ, ಪ್ರ: ಸಮುದಾಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ ಚಾರಿಟಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಮೈಸೂರು; 1/8 ಕ್ರೌನ್, ಪು: xiv+128, ಮೊ.ಮು. 1988, ಎ.ಮು. 1997

ಆ) ಆರ್. ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರ 'ಶ್ರೀಸೀತಾರಾಮ ಜನನ ಮೂಲ' ಸಾಹಿತ್ಯ ಸನ್ನಿಧಿ (ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ, ಸಂಪುಟ-7)

7) ಆರ್.ವಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರ 'ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮ ಜನನ ಮೂಲ'

ಲೇ: ಡಾ.ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು, 1235/1, 2ನೇ ಮೇನ್, ಸಿದ್ದಾರ್ಥ ಹಾಸ್ಪಲ್ ರಸ್ತೆ, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಪುರಂ, ಮೈಸೂರು-570004

- 8) ಅ) ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ, ಡಾ.ಟಿ.ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರೀ;
ಶ್ರೀ ದೇವೀ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ದರ್ಶನ, ಲೇ: ಬಿ.ಎಸ್. ಎಸ್. ಕೌಶಿಕ್
ಆ) ಸಾಹಿತ್ಯ ಸನ್ನಿಧಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ, ಸಂಪುಟ 7)
- 9) ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರ ನೌಕಾಚರಿತ್ರೆ
ಲೇ: ಡಾ. ವಿ.ಎಸ್. ಸಂಪತ್ತುಮಾರಾಚಾರ್ಯ, 'ಮಹತೀ' (ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಭಿನಂದನಗ್ರಂಥ) ಸಂ: ಡಾ.ಬಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರನ್, ಎನ್.ಎಸ್ ಶಾರದಾಪ್ರಸಾದ್, ಪ್ರ: ಸಮುದಾಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಮೈಸೂರು, 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು. XVIII+XVI+688, 2000
ಆ) ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರ ನೌಕಾಚರಿತ್ರೆ, ಅನುವಾದ : ವಿ.ರಾಮರತ್ನಂ, ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ (ಮುನ್ನುಡಿ: ಕೆ.ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ)
ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ : ವಿ.ಎಸ್. ಸಂಪತ್ತುಮಾರಾಚಾರ್ಯ)
ಪ್ರ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈವಿವಿ, 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು. VII+80, 1969
- 10) 'ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರ ನೌಕಾಚರಿತ್ರೆ', ಡಾ.ಟಿ.ಎನ್. ಪದ್ಮ, ಮಹತೀ.
- 11) ಅ) 'ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ', ಎಸ್.ವಿ. ರುಕ್ಮಿಣಿ, ಮಹತೀ (ಅರಿಕೆ: ವಿ.ರಾಮರತ್ನಂ, ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ)
ಆ) 'ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ', ಭಾಗ 1, 2; ಮೊದಲ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯ ವರ್ಷದ ಪ್ರಿಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ,
ಲೇ: ವಿ. ರಾಮರತ್ನಂ, ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ; ಪ್ರ: ಮೈವಿವಿ, ಪು. VIII+135, 1973
- 12) 'ವೀಣಾ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರ ಕೃತಿಗಳು', ಡಾ. ವಿ.ಎಸ್. ಸಂಪತ್ತುಮಾರಾಚಾರ್ಯ, ಮಹತೀ
ಆ) ವೀಣಾ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪನವರ ಕೃತಿಗಳು, ಸಂ: ಆರ್. ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ, ವಿ. ಅಮೃತ (ಕೃತಜ್ಞತೆ: ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ)
ಪ್ರ: ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈವಿವಿ; 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು. VIII+120, 1980
ಇ) ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ : ಪ್ರೊ. ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ, ನಾದನೃತ್ಯ ಕಲಾವಿದ ಮಾಲಿಕೆ-2, ಸಂ: ಎಸ್.ಎನ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ ನೃತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ, 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು. 8+68+58, 1993
- 13) ಅ) ಮುನ್ನುಡಿ: ಡಾ. ವಿ. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್

ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಕೃತಿಮಂಜರಿ, ಮಹತೀ

ಅ) ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಕೃತಿ ಮಂಜರಿ, ಲೇ: ಪ್ರೊ. ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಪ್ರಕಾಶನ, 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು. 238, 1989 (ಮುನ್ನುಡಿ: ಡಾ.ವಿ. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಶುಭಾಶಯಗಳು; ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ತಿಟ್ಟಿಕೃಷ್ಣಯ್ಯಂಗಾರ್, ಶುಭ ಹಾರೈಕೆ : ಪ್ರೊ. ವಿ. ರಾಮರತ್ನಂ, ಅರಿಕೆ: ಪ್ರೊ. ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ, ಗುರುವಂದನ: ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಿರುನಾರಯಣನ್)

14. 'ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಕೃತಿಮಂಜರಿ', ಡಾ.ವಿ.ಎಸ್. ಸಂಪತ್ತುಮಾರಾಚಾರ್ಯ, ಮಹತೀ

15. 'ಲಕ್ಷ್ಮೀರಮಣ ಕೃತಿ ಮಂಜರಿ- ಒಂದು ಕಿರುನೋಟ', ವಿದುಷಿ ಸುಕನ್ಯಾ ಪ್ರಭಾಕರ್, ಮಹತೀ

16. ಅ ವೀಣಾ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ, ನಾದನೃತ್ಯ ಕಲಾವಿದ ಮಾಲಿಕೆ-2, 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು. 58, 1993

(ಮುನ್ನುಡಿ : ಪಂ. ಆರ್.ವಿ. ಶೇಷಾದ್ರಿ ಗವಾಯಿ, ಅರಿಕೆ: ಪ್ರೊ.ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ, ಪುಸ್ತಕದ ಬಗೆಗೆ: ವಿದ್ವಾನ್ ವಿ. ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿ)

ಅ) 'ವೀಣಾ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಪ್ಪ' : ಮಹತೀ

17. 'ಮಹತೀ, ಸಂಗೀತ ಕಲಾರತ್ನ ಪ್ರೊ. ಆರ್.ಎನ್. ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ,' ಕೆ. ರಾಮಮೂರ್ತಿರಾವ್, ಪ್ರಜಾನುಡಿ, 13.10.2000

18. 'ಸಮುದಾಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದ ಸಂಕೇತಿ ವಿಶ್ವಕೋಶ'

ಪ್ರೊ. ಎಲ್.ಎಂ.ಎಲ್ ಶಾಸ್ತ್ರೀ, ಸಂಕೇತಿ ವೈಭವ, ವಿಶ್ವ ಸಂಕೇತಿ ಸಮ್ಮೇಳನ ಸ್ಮರಣಸಂಚಿಕೆ 2011

19. ಅ) 'ಕಥಾವಸ್ತುವಾಗಿ ಸಂಕೇತಿಗಳು', ಡಾ. ಸಿ.ಎಸ್. ವಾಸುದೇವನ್, ಪುಸ್ತಕ ಮಾಹಿತಿ, ಜುಲೈ-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್, 2005

ಅ) ಕಥಾವಸ್ತುವಾಗಿ ಸಂಕೇತಿಗಳು, ಸಂ: ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಪುಣತಾರ್ತಿಹರನ್, ಪ್ರ: ಸಮುದಾಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು. 107, 2000

20. ಅ) ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ವಿಜಯ ಅವರ ಆನಂದರ ಬದುಕು ಬರಹ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ, ಡಾ.ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು, ಸಂಕೇತಿ ಸಂಗಮ, ಅಕ್ಟೋಬರ್ 1999

ಅ) ಆನಂದರ ಬದುಕು, ಬರಹ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ,

ಲೇ: ಎಂ.ಎಸ್. ವಿಜಯ, 1 ಪ್ರ: ಕಾವ್ಯಾಲಯ ಪ್ರಕಾಶಕರು, 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು. XII+342, 1998

21. ಅ) ಡಾ.ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು ಅವರ ದಕ್ಷಿಣದ ಸಿರಿನಾಡು, ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಅನ್ವೇಷಣಾ ಸಾಹಸ, ಸಂತೋಷಕುಮಾರ ಗುಲ್ವಾಡಿ, ತರಂಗ, 26,4.1998

ಆ) ದಕ್ಷಿಣದ ಸಿರಿನಾಡು (ಅವಿಭಜಿತ ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ) ಲೇ : ಡಾ.ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು, ಪ್ರ: ಅನಂತಪ್ರಕಾಶನ, 414, ದೇವಾಂಬಾ ಅಗ್ರಹಾರ, ಮೈಸೂರು-570024

22) 'ದ.ಕ. ಸಿರಿಗನ್ನಡಂ' ಗೆಲ್ಲೆ!, ಕು.ಶಿ. ಹರಿದಾಸಭಟ್ಟ, ಉದಯವಾಣಿ

23) ಅ) ಕೌಶಿಕರ ಭಾರತ ದರ್ಶನ, ಸಂತೋಷಕುಮಾರ ಗುಲ್ವಾಡಿ, ತರಂಗ, 1.6.1997

ಆ) ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗ-7, ತರಂಗ ಸಂಪಾದಕೀಯಗಳ ಸಮಗ್ರ ಸಂಚಯ, ಸಂತೋಷಕುಮಾರ ಗುಲ್ವಾಡಿ; ಕಾವ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು; ಪು. 157, 2000

ಇ) ಭಾರತದರ್ಶನ, 163, ಮಂಜುನಾಥರಸ್ತೆ, ಎರಡನೆಯ ಬ್ಲಾಕ್, ತ್ಯಾಗರಾಜನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-28

24) ಅ) 'ಭಾರತಸೂಕ್ತಿಕಾವ್ಯ' ಮುನ್ನುಡಿ : ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರನ್

ಆ) ಭಾರತ ಸೂಕ್ತಿ ಕಾವ್ಯ, ಲೇಖಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು, 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು. XXVI+186, 2015

25) ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಚಾರ, ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಸಮುದಾಯ ಅಧ್ಯನ ಕೇಂದ್ರದ ಕೋರಿಕೆಯ ಮೇಲೆ 2008ರಲ್ಲಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಲೇಖನ.

26) 'Essence of the Upanisads' Prof. K.S. Krishna Murthy, 1986, 9th Main, 26th Cross, BSK 2nd Stage, Bangalore-560070 Dr. Mahabaleshwara (ಸಂಕೀತಿ ಸಂಗಮ ವಿಶೇಷಾಂಕ, ಜುಲೈ, 2002)

27) ಕುಮಾರ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ವಿರಚಿತ ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣ (ಸಂಪುಟ 2),

(ಗದ್ಯಾನುವಾದ : ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ) ಪ್ರ: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು, 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು: XVI+782, ..ಪ್ರ. ಮು. 1977 (ಬಿನ್ನಹ: ಪ್ರೊ.ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಮಪ್ಪ, ಮುನ್ನುಡಿ. ರಂ. ಶ್ರೀ ಮುಗಳ)

28) 'ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ', ಬಿ. ಸುಧಾಕರ, ಪುಸ್ತಕ ಮಾಹಿತಿ, ಜುಲೈ-

ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್, 2005

ಆ) ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಪ್ರ. ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಶರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಮೈಸೂರು, 1/8 ಕ್ರೌನ್, ಪು. X+66, 2004

29) ಅ) 'ನೂರಕ್ಕೆ ಹತ್ತೇ ಹೆಜ್ಜೆ', ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರನ್

ಆ) ನೂರಕ್ಕೆ ಹತ್ತೇ ಹೆಜ್ಜೆ, ಪ್ರೊ. ಕೆ.ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಇವರ ಜೀವನ ವೃತ್ತಾಂತ ಅವರೇ ಹೇಳಿದಂತೆ, ಕನ್ನಡ ಬಳಗ, 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು. 24, 2007

30) ಅ) ಸಿರಿಭೂವಲಯ ಮತ್ತು ಅನಂತ, ಏ.ವಿ. ಗುಂಡೂರಾವ್, ಸಂಕೇತಿ ಸಂಗಮ ವಿಶೇಷಾಂಕ, ಜುಲೈ, 2000

ಆ) ಸಿರಿಭೂವಲಯ ಕಾರ್ಯಾಲಯ, 359, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಪುರಂ ಸರ್ಕಲ್, ಬೆಂಗಳೂರು-4

31) ಅನಂತ: ಕೆ. ಅನಂತಸುಬ್ಬರಾಯರ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಶೀಘ್ರಲಿಪಿ ಮತ್ತು ಬೆರಳಚ್ಚು ಯಂತ್ರದ ಇತಿಹಾಸ, ಸುಧಾರ್ಥಿ; ಅನಂತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೃಂದಾವನ (ಹಿಮ್ಮನೆ), 15, ರಂಗರಾವ್ ರಸ್ತೆ, ಶಂಕರಪುರ, ಬೆಂಗಳೂರು-560004, 1/8 ಕ್ರೌನ್, ಪು. 280, 1986.

(ಮುನ್ನುಡಿ: ನಿಟ್ಟೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್, ಮೊದಲಮಾತು: ಸುಧಾರ್ಥಿ, ಓದುಗರೊಂದಿಗೆ: ಗಿರಿಜಾ ಶಂಕರ)

32) ಅ) ಬೆಚ್ಚನೆಯ ಚಿಂತನೆಗಳ ಪ್ರಯೋಗದ ಕೆಚ್ಚು 'ಮೀನಿನ ಹೆಜ್ಜೆ' ಮತ್ತು 'ಮಾಯಾವಿ ಸರೋವರ', ಶಿಕಾರಿಪುರ ಹರಹರೇಶ್ವರ, ಹರಿಯಕಾಣಿಕೆ-2, ಪು. 216-222

ಆ) ಮೀನಿನ ಹೆಜ್ಜೆ ಮತ್ತು ನೇಣು (ನಾಟಕ ಸಂಕಲನ), ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ನಟರಾಜ್,

ಪು: ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೇದಿಕೆ, 166, 28ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ, 17ನೇ ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ಬನಶಂಕರಿ 2ನೇ ಹಂತ, ಬೆಂಗಳೂರು-560070, 1996
(ಇದಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಮುನ್ನುಡಿಯ ವಿಸ್ತೃತರೂಪ ಈ ಲೇಖನ,

33) ಅ) 'ಡಾ.ಬಿ.ವಿ. ಸುಧಾಮಣಿ ಅವರ ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಕಾಲದ ಮೈಸೂರು', ಡಾ. ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಯತ್ (ಮುನ್ನುಡಿ) ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ: ಡಾ.ಬಿ.ವಿ. ಸುಧಾಮಣಿ

- ಅ) ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಕಾಲದ ಮೈಸೂರು (ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಬಂಧ) ಡಾ. ಬಿ.ವಿ. ಸುಧಾಮಣಿ, ಪ್ರ. ಅನನ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು; 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು. 464, 2009 (ಈ ಕೃತಿಯ ಲೋಕಾರ್ಪಣ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣರಾದ ವಿಸ್ತೃತರೂಪ)
- 34) 'ಎದ್ದು, ಗೆದ್ದು, ಸುದ್ದಿ ಮಾಡಿದವರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಬೆಳೆದು ಕಳಲೆಯ ದಳವಾಯಿಗಳು', ಶಿಕಾರಿಪುರ ಹರಿಹರೇಶ್ವರ, ಹರಿಯಕಾಣಿಕೆ
- ಅ) ದಳವಾಯಿ ನಂಜರಾಜಯ್ಯನ ಕಾಲದ ಮೈಸೂರು, ಬಿ.ವಿ. ಸುಧಾಮಣಿ
- 35) ಅ) ಮಾನವೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು 'ಕಾವ್ಯವಲ್ಲರಿ ಮತ್ತು ಅನಿವಾಸಿ ಕತೆಗಳು', ಶಿಕಾರಿಪುರ ಹರಿಹರೇಶ್ವರ, ಹರಿಯ ಕಾಣಿಕೆ-2
- ಅ) ಕಾವ್ಯವಲ್ಲರಿ (ಕವನ ಸಂಕಲನ) ಡಾ. ಲೀಲಾ ಪ್ರಕಾಶ್,
- ಪ್ರ : ವಿದ್ಯುತ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ನಂ. 22, ಚಿರಂತನ, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಬಡಾವಣೆ, ತೋಣಚಿಕೊಪ್ಪಲ್ ಬಡಾವಣೆಯ 4ನೇ ಹಂತ, ಮೈಸೂರು-570009, ಪು. 100, 2006 (ಮುನ್ನುಡಿ: ಶಿಕಾರಿಪುರ ಹರಿಹರೇಶ್ವರ)
- ಇ) ಆದಿವಾಸಿ ಹಾಗೂ ಇತರ ಕಥೆಗಳು (ಕಥಾಸಂಕಲನ)
- ಡಾ. ಲೀಲಾಪ್ರಕಾಶ್, ಪ್ರ : ವಿದ್ಯುತ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಪು. 118, 2008 (ಇದಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಮುನ್ನುಡಿಯ ವಿಸ್ತೃತ ರೂಪ)
- 36) ಬಸವಾನಿ ರಾಮಶರ್ಮರ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಬರಹಗಳು, ತಾರಾಪ್ರಸಾದ್ (ಅಪ್ರಕಟಿತ)
- 37) ಅ) ನಿರೀಕ್ಷೆ (ಸಣ್ಣಕಥಾ ಸಂಕಲನ), ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರನ್
- ಅ) ನಿರೀಕ್ಷೆ, ಲೇ: ಬಸವಾನಿ ರಾಮಶರ್ಮ; ಪ್ರ. ಸಮುದಾಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಮೈಸೂರು; 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು. VIII+48, 2000 (ಮುನ್ನುಡಿ : ಡಾ.ಬಿ.ಎಸ್. ಪ್ರಣತಾರ್ತಿಹರನ್)
- 38) ಭಕ್ತರ ಕಥಾಕೋಶ (ಸುಮಾರು 165 ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಕಥೆಗಳು) ಸಂ: ಪಂಡಿತ ಎಲ್.ಎಂ.ಎಲ್. ಶಾಸ್ತ್ರೀ ಮತ್ತು ಎಲ್.ಎಮ್. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀ, ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪ್ರಕಾಶನ, 1/8 ಡೆಮಿ, 2014 (ಮುನ್ನುಡಿ : ಎಲ್.ಎಮ್. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀ, ಮೊದಲ ಮಾತು ಎಲ್.ಎಮ್. ಎಲ್. ಶಾಸ್ತ್ರೀ, ಆಶಯ ನುಡಿ ಪ್ರಕಾಶಕರು,
- 45) A Study of the Important Brahmanas, Dr. R.S. Shivaganesha Murthy; : prasaranga, University of

Mysure, 1/8 Demy, PP. XVIII+288, 1974

- 46) ಅ) 'ಗೋವಿಂದವೈದ್ಯಕೃತ ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜ ವಿಜಯ'
 ಟಿ.ಎನ್. ಸುಬ್ಬರಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀ
 ಆ) ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜ ವಿಜಯ, ಸಂ: ಡಾ.ಆರ್. ಶಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ;
 ಪ್ರ: ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು; 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು. XVII+501,
 ಎ.ಮು. 1971 ಮೊ.ಮು. 1926 (ಪೀಠಿಕೆ : ಟಿ.ಎನ್. ಸುಬ್ಬರಾಯ
 ಶಾಸ್ತ್ರೀ)
- 47) ಅ) 'ರುದ್ರಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯಂ', ಟಿ.ಎನ್. ಸುಬ್ಬರಾಯ
 ಶಾಸ್ತ್ರೀ,
 ಆ) ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯಂ, ಸಂ; ಡಾ.ಆರ್. ಶಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ; ಪ್ರ. ಕನ್ನಡ
 ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು; 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು: XXIV+464, ಮೊ.ಮು.
 1904, ಮೂ.ಮು. 1976
- 48) ಸಂಕೇತಿ: ಅವಲೋಕನ, ಡಾ.ಸಿ.ಎಸ್. ರಾಮಚಂದ್ರ, ಮಾಂಗಿರಿ ಪ್ರಕಾಶನ,
 1/8 ಕೌನ್, ಪು. XII+71, 1999 (ಮುನ್ನುಡಿ: ಡಾ.ಕೆ. ಅನಂತರಾಮು,
 ನನ್ನ ಮಾತು: ಸಿ.ಎಸ್. ರಾಮಚಂದ್ರ) ಬೆನ್ನುಡಿ: ಜೀನಹಳ್ಳಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಪ್ಪ
- 49) ಅ) ಶ್ರೀ ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ: ದಿ|| ಎನ್. ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯ ಅವರ ಜೀವನ
 ಮತ್ತು ಸಾಧನೆ, ಎಸ್. ಶೇಷಾದ್ರಿ
 ಆ) ಶ್ರೀ ತಿಪ್ಪಣಾಯಕ ಕವಿಶೇಖರ ವಿರಚಿತ ಶ್ರೀ ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ;
 ಧಾತುವನ್ನು ಸ್ವರಪಡಿಸಿ ಸಂಶೋಧಿಸಿದವರು: ಗಾನಕಲಾಸಿಂಧು, ಸಂಗೀತ
 ಕಲಾರತ್ನ, ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ ವಿದ್ವಾನ್ ಎನ್. ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯ; ಸಂ:
 ಎಸ್. ಶೇಷಾದ್ರಿ; ಪ್ರ: ಪುರೋಗಾಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು.
 XVI+224, 2003 (ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ: ಎಸ್. ಶೇಷಾದ್ರಿ)
 ಬೆನ್ನುಡಿ: ಮಾವಿನಕೆರೆ ರಂಗನಾಥನ್
- 39) ಪಂಪಭಾರತ ಕಥಾಕೋಶ (ಪಂಪನ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದ
 ಗದ್ಯರೂಪಾಂತರ), ಆರ್.ಎಲ್. ಅನಂತರಾಮಯ್ಯ, ಪ್ರ: ಅಪರ್ಣಾ ಪ್ರಕಾಶನ,
 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು: 356+XVI, 1975 (ಮುನ್ನುಡಿ : ಡಾ. ಪ್ರಭುಶಂಕರ,
 ಅರಿಕೆ: ಆರ್.ಎಲ್. ಅನಂತರಾಮಯ್ಯ)
- 40) ಮುದ್ದು ಕನ್ನಡದ ನೋವಿನ ಪ್ರಸವ (ನವೆಂಬರ್ 6, 1988 : ಒಂದು
 ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಆರ್. ಎಲ್. ಅನಂತರಾಮಯ್ಯ)

- 41) ಕವನ ರಸಾಯನ, ಪಿ. ಗಣಪತಿ; ಪ್ರ: ಭಾರತೀಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು; 1/8 ಕ್ರೌನ್, ಪು. XIV+38=52, ಮೊ.ಮು. 2003
(ಬಂಧುನುಡಿ : ಡಾ.ಸಿ.ಎಸ್. ರಾಮಚಂದ್ರ, ನಮ್ರನುಡಿ: ಪಿ. ಗಣಪತಿ)
- 42) ಶ್ರೀ ತಾಯುಮಾನವರ್ ಉವಾಚ (ಅವರ ಸಂದೇಶಗಳಿಂದ ಆಯ್ದು ಅಮೃತಬಿಂದುಗಳು) ಆಂಗ್ಲಮೂಲ: ಶ್ರೀ ಚಿದ್ಭವಾನಂದ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪಿ.ಗಣಪತಿ; ಪ್ರ: ನವಭಾರತೀ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು; 1/8 ಕ್ರೌನ್, ಪು: VII+69=76, 2002
- 43) ಶ್ರೀ ಲಲಿತಾಂಬಿಕಾ ಸಹಸ್ರನಾಮ ಸ್ತೋತ್ರ (ನಾಮಾವಳಿ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಹಿತ) ಮೂಲ ಇಂಗ್ಲಿಷ್: ಸ್ವಾಮಿ ವಿಮಲಾನಂದ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ಪಿ. ಗಣಪತಿ; ಪ್ರ: ಭಾರತೀ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು; 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು. 224, ಮೊ.ಮು 2000
(ಪುಸ್ತಕ ಕುರಿತು : ಕೆ.ಎನ್. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಅವಧಾನಿ, ವಿಶೇಷಫಲ: ಸಾ.ಕೃ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್, ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ: ಬಿ. ವೆಂಕಟರಾಮ ಶರ್ಮ, ಹೃದಯವಾದ ಕೆಲಸ: ಡಾ.ಸಿ.ಎಸ್. ರಾಮಚಂದ್ರ, ಪ್ರಯೋಜಕ : ಶೇಷನಾರಾಯಣ, ನನ್ನ ಹೃದಯದ ನುಡಿ: ಪಿ. ಗಣಪತಿ)
- 44) ನಿತ್ಯ ದೈವ ಚಿಂತನ, ಮೂಲ ಇಂಗ್ಲಿಷ್: ಸ್ವಾಮಿ ಚಿದ್ಭವಾನಂದ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ : ಪಿ ಗಣಪತಿ; ಪ್ರ: ಭಾರತೀ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು; 1/8 ಕ್ರೌನ್, ಪು XVI+370, ಮೊ.ಮು. 1997
(ಮುನ್ನುಡಿ : ಡಾ. ಪ್ರಭುಶಂಕರ, ನನ್ನ ಮಾತು: ಪಿ ಗಣಪತಿ, ಪೀಠಿಕೆ: ಚಿದ್ಭವಾನಂದ)
- 50) ಶ್ರೀ ಹನುಮದ್ವಿಲಾಸ ಎನ್. ಚೆನ್ನಕೇಶವಯ್ಯ ಸಂ: ಎಸ್. ಶೇಷಾದ್ರಿ
- 51) 'ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಾನುವಾದಗಳು',
ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಅರೋರಾ
- ಆ) ಅಭಿಜ್ಞಾನ (ಡಾ. ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ* * * * * ಅಭಿನಂದನೆ ಗ್ರಂಥ) ಸಂ: ಡಾ. ಟಿ.ವಿ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಇ; ಪ್ರ: ಡಿ.ವಿ.ಕೆ ಮೂರ್ತಿ) ಮೈಸೂರು; 1/8 ಡೆಮಿ, ಪು. XVI+ 617, 1995
- 52) 'ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿಮಾ ನಾಟಕ: ಅನುವಾದದ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನ'
ಎನ್. ಸರಸ್ವತಿ
ಅಭಿಜ್ಞಾನ : ಸಂ: ಡಾ. ಟಿ.ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಇ.